

Archiv for Søværnet.

Udgivet

af

H. B. Dahlerup,

Commandeur-Capitain i Sø-Etaten,
Ridder af Dannebrog.

Trettende Bind.

Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag
hos S. G. Brill.

1841.

Indhold af 13de Bind.

	Pag.
Syddpost-Expeditionen fra England	1.
Noget om Den Chiloe	36.
Cadetcorvettens Togter i Aaret 1839 (meddeelt af Capt. E. E. Paludan)	40.
Om Jagtmansøvrernes Theorie og dennes Anvendelse paa Dampskibe. Af Udg.	65.
Capitain Allens Rejse op ad Quorra-Floden med Fr. Lander. (Sluttet fra f. Bd.)	82 og 153.
Om Strømmene imellem Nordvest-Kysten af Cuba og Mexicanke-Bugten ic. Af Lieutenant F. Paludan	103.
Eilbageskift paa Marinen i 1840	109.
Practiske Bemærkninger om Behandlingen af Dampskibe	129.
Om Sø-Uhres Magnetisme	150.
En ny Expedition til Nigerfloden	172.
Mere om Nødvendigheden af Sø-Uhre paa lange Rejser. Af Lieutn. F. Paludan	173.
Træk af Sømandsdygtighed og Håndnærberørelse	175.
Zernbampskibet Nemesis og dets Construction	183.
Regler for Correctionen af Compasser i Zernbampskibe	192.
Første Civilisationsforsøg med Ildlandets Beboere	195.
Et Par Ord om Kaptajnsmedbørlingen i vore Krigsskibe. Af Udg.	216.
Sneedorfs Taler	220 og 331.
Om Skibes Angreb paa Fæstninger. Af Udg.	230.
Reductionen i Marinen	235.
Dampskibet Archimedes	241.
Om Ny-Zeeland	246.
Skizze af Contre-Admiral J. E. Kriegers Levnetsløb. Af Udg.	262.
Noget om Nyholland, Tasmania og Keelingsøerne	286.
Et Par Bemærkninger til afsøde Com. Capt. de Conincks Kuleskema, af Udg.	300.
Om Navigation. Af Capit. F. A. Paludan	307.
Sø- og Land-Artilleriet. Af Artillerie-Capitain F. Mourier	322.
De Franskes Indtagelse af Fortet St. Juan d'Ulloa i 1838. Af Udg.	347.
Anvisning til at gjøre Naturaliesamlinger paa Søreiser	361.
Om Stjerneflugt	374.
Niger-Expeditionen	384.
Normal-Reglement og Budget for Sø-Etaten	387.

	Pag.
Æfterretninger for Søfarende:	
Det nye Fyr ved Needles	237.
Nyt Fyr paa Utflippen ved Carlsfrona	—
do. ved Stockholm (Landsort)	—
do. paa Lagtkier ved Alandsøhaf	238.
Sømærker i Drogden	—
Nyt Fyr ved Genuas Havn	240.
do. paa Cap Carthago ved Tunis	352.
Fyrskib paa Kentish Knod	—
Skær under Cap de Gate	—
Fyrskib ved Spurn, Humbersfoden	353.
Redningsvager ved Goodwins Sand	—
Regel for Dampskibe at holde af for hinanden	354.
Nye Fyr paa franske Kysten	—
Farlig Grund i Kattegattet	528.

Blandinger:

Krigsdampskibet Cyclops	122.
Dimensioner af de 2 største engelske Dampskibe	—
Birkning af Tordenedslag i Skibe	123.
Engelsk Marine-Budget for 1840	124.
Den gule Feber i Bestindien	—
Skibsmansøver-Exercits	—
Hiølpemiddel i en Bilagge	125.
Middel til at lette Pømpning med Iæt Skib	—
So mærkelige Dødsfald i den engelske Marine	126.
Om de Længdegrader man bør passere Linien paa	—
Naturlig Chaussée paa Havbunden ved Pensacola	127.
Hurtig Bygning af Dampskibe i England	240.
Et Rodror dannet af Skibets Bæregods	355.
Admiral Lord Keppel og hans Vice-Admiral	356.
Lord Camelford	357.
Ærtekræets Varighed	359.
Middel til at bevare Gerærøb og andre Baaben imod Rust	360.

Officielle Deel:

Liste over Sø-Etaten d. 1ste Januar 1841	1.
Liste over Flaaden	23.
Dødsfald	27 og 35.
Avancement, Ansættelse, Udcommando, Forskyttelse og Ufgang	25, 27 og 35.
Kongelige Resolutioner, Collegii Rescripter, Bestemmelser ic.	26, 31 og 37.

Sydpols-Expeditionen fra England.

(Naut. Mag. 1839 Oct. og ff.)

Om denne for Videnskaberne høist interessante Expeditions Formaal meddele vi vore Læsere følgende, af flere Nummere af „Nautical Magazine” udbragne Beretning. Vi skulle give det engelske Videnskaberne Selskabs (Royal Society) Instrux uden megen Affortning, da vi troe at den vil læses med Interesse. Expeditionen forlød England i Slutningen af afvigte Aar — November Maaned troe vi.

Da Udrustningen af de to Skibe, der ere bestemte for denne vigtige Expedition, nu er tilendebragt, ere de færdige til at affeile fra Chatham (October 1839) og en Mængde Mennesker fra alle Kanter af Landet have besøgt dem, for at tage Indretningerne i Diesyn.

Skibene ere: Erebus, commanderet af Capitain James Clark Ross (en Neveu af Sir John Ross og Deeltager i alle Nordpols-expeditioner) og Terror, cominanderet af Commander Crozier. Den Første har Obercommandoen af Expeditionen. Skibene have faaet al den Forstærkning ved Tilbygning uden- og indenbords, som er saa nødvendig for at give dem Styrke til at udholde Isens Tryk: en Hud er givet dem af 3 To. Planker i Bunden og 8 To. Barkholter; Foringen i Lasten er fordoblet med Planker af afrikansk Beaktræ, som krydse hinanden i rette Vinkler; alle Skodder ere vandtætte og det øverste Dæk er fordoblet med 3 To. Fyrreplanker, og uldent Tøi, dypet i Talg, er lagt imellem. Det blev for vidtløstigt her, at opregne Alt, hvad der er iagttaget for at gjøre Udrustningen fuldkommen. Vi benytte følgende Extract af „Litterary Gazette” for at give Læserne et Begreb herom.

Erebus og Terror synes at være Tvillingstibe, eens i Bygning, i Maling, i Master og Takling, kort, i det hele Udvortes. Det uøvede Die kunde ikke kiende den Ene fra den Anden. Erebus er omtrent 370 Tons, Terror 340. Intet er forsømt fra Skibsbyggerkunstens Side, der kunde gjøre dem stikkede til deres farefulde Reise. Baade inden- og udenbords ere de givne Tilbygninger og Forstærkninger, sount overgaae ethvert tidligere Exempel. Et Værelse, som kan hænges strax, naar et Uheld indtræffer med det andet, er henstuvet midtstibs; hver af dem har 8 Baade, hvoraf 2 ere Hvalfangerbaade og saaledes bygte at de kunne udholde Søs og ondt Veir paa separate Udsendelser, for at undersøge Lob og Land, hvor Skibene ei selv kunne komme. Hvert Skib er armeret med 6 Kanoner, hvoraf de 4 ere 6pd. og de to andre af mindre Caliber til Salut- og Signalfud. Et Varmeapparat er anbragt under Dækket for at udbrede en jevn Temperatur overalt i Skibet; det bestaaer af et firkantet Jernrør, lidt over en Fod i Diameter, hvilket løber rundt om Skibet langs Siderne. Egnede Ventilationsindretninger ere ogsaa sørgede for. Kaffeelovne findes i Chefens og Officierernes Kabytter; det meest fuldstændige Kabsapparat; en stor Kiedel til at optøe Is for at faae fersk Vand; Bagerovne o. s. v. Sygelukaset er forud. De ere provianterede for 3 Aar, og Pemmican og præparerede Provisioner i lufttætte Tindaaser, af alle Slags, ere medgivne dem i største Overflodighed. Uhyre Isfauge, nogle af dem over 30 Fod lange, ere ophængte langs med det underste Dæk.

Ikke heller er deres Udrustning med videnskabelige Instrumenter ringere, og Capitainens Kabyt var meublert med dobbelte Sæt af dem. Admiralitetet har heri været yderst liberalt, og man maa tilstaae, at lige fra det Dieblik de første officielle Vanskeligheder vare overkomne, har Regjeringen optaget Ideen og fremmet Expeditionens Udsendelse med den pruisværdigste Iver. Den terrestriske Magnetismens Phænomener ere især Hovedgjenstanden for Expeditionen, og alle dertil hørende Instrumenter indtage den første Rang derom: Transitinstrumenter; Chronometere;

Penduler; Thermometere til at maale Temperaturen af Havet paa forskjellige Dybder; andre svættede Thermometere, for at maale Atmosphærens Temperatur; Actinometere; Barometere af forskjellige Constructioner; Hygrometere; Oslers Anemometere; Regnmaalere; Electrometere; photometrisk, sensitivt Papir, til Experimententer over Lyset, m. f. a. foruden Tegneinstrumenter, Register-Schemata til alle Slags Optegnelser, Siemmer for geologiske, botaniske og naturhistoriske Samlinger m. m.

Expeditionens første Bestemmelse er St. Helena, hvor Lieutenant Wilmot af Ingenieurcorpsen skal landsættes for at overtage det nye, der oprettede Observatorium. Paa Cap landsættes i samme Niemed en anden Officier. Skibene styre da deres Cours tværs over Oceanet, anløbe og undersøge Kerguelens Land, Amsterdam og andre Der, som hidtil kun usuldkomment ere afslagne i Raarterne. Naar de komme til Vandiemens Land skulle Instrumenterne og Dvrigt til Observatoriet landes; og medens dette bliver opført ville Skibene krydse paa forskjellige Punkter, hvor det er meest rimeligt at de dem paalagte Observationer lade sig anstille. Ved deres Tilbagekomst skulle de begive sig ud i en ret sydlig Cours, imellem 120 og 160° østlig Længde, imod Sydpolen; og det er en mærkelig og heldig Omstændighed, at i denne Direction og paa samme Aarstid har et engelsk Skib opdaget Land paa begge Sider. Disse Kyster har Opdageren givet Navn af Sabrina Land, seet i Marts 1839, og Valleny D, seet i Februar samme Aar. Hvor langt det maa lykkes vore Reisende at trænge frem imod Syd er i Forsynets Haand. Siden skulle de omseile Polen og paa hver Kant søge at naae det høieste Punkt muligt, enten nær ved Enderbys Land, opdaget i 1832, eller ved Capitain Weddells Vendepunkt, omtrent 74°, i 1823.

Det er imellem Sabrina Land og Valleny Den, paa omtrent 50° Brede og 140° Øst Længde, at man venter at finde den magnetiske Syd-Pol. Mærkeligt nok, om det skulde lykkes den samme Mand, Capitain James Ross, som enten opdagede den

magnetiske Nordpol eller kom den saa nær, nu ogsaa at opdage den sydlige.

Efterat det kongelige Videnskabernes Selskab (Royal Society) havde foreslaaet Regieringen at udsende en Expedition til Sydpolen i videnskabeligt Niemeed, underrettede Admiralitetet Selskabet om, at det var besluttet at udsende Capitain Ross paa en saadan Expedition, og udbad sig, at Selskabet vilde meddele det den nærmere Opgivelse af de Observationer og Undersøgelser, der ønskedes anstillede, for derefter at kunne udfærdige de fornødne Instructioner for Capitain Ross. Selskabet lod da enhver af dets Committeeer eller Afdelinger særskilt indkomme med Forslag, de forstieellige Videnskaber vedkommende, og efterat disse igien vare overveiede og antagne af Selskabet, bleve de samlede i en Generalrapport og saaledes indsendte til Regieringen. Den lyder som følger:

„Den første Afdeling angaaer Physik og Meteorologie*). Den vigtigste Gienstand, vi ønske Capitain Ross's og hans Officierers Opmærksomhed henvendt paa, og det der maa betragtes som Hovedgienstanden for Expeditionen, er den terrestiske Magnetisme. Og denne bliver at betragte: 1) hvad angaaer saadan Tilvæert i vor Kundskab, som kan erhverves ved Observationer, anstillede paa selve Reisen, uafhængige af nogen Forbindelse med eller Cooperation af andre Observatører; og 2) hvad angaaer dem der afhænge af eller behøve saadan Forbindelse, og som derfor komme under Sammenligning med de Observationer, der ere paa Veien til samtiden at anstilles ved faste magnetiske Observatorier, som til dette specielle Niemeed blive oprettede, baade for offentlig og privat Regning, i Europa, Indien og andre Steder.

Det vil bemærkes, at disse to Classer af Observationer naturligen referere sig til to Hovedbrancher, hvori Videnskaben om den terrestiske Magnetisme i dens nærværende Tilstand deler sig

*) Vi forbigaae Indledning, ligesom vi ogsaa for Rummet's Stykke ere nødt til hist og her at gjøre Forkortelser, hvor det lader sig gjøre uden Tab for den almindelige Læser.

og hvilke have en vis Analogie med Theoriene af Planeternes eliptiske Bevægelser og af deres periodiske og seculare Perturbationer. Den Første indbefatter den virkelige Distribution af magnetisk Indfyldelse over Jordkloden, til nærværende Tid, i dens Medium- eller Giennemsnitsstilstand, naar Virkningerne af temporaire Fluctuationer enten ere bortkastede, eller eliminerede ved at udstrække Observationerne over et Tidsrum, stort nok til at neutralisere deres Virkninger. Den Anden indbefatter Historien af alt det der ikke er permanent i Phænomenerne, hvad enten det viser sig i Form af momentan, daglig, maanedlig eller aarlig Forandring og Giennoprettelse, eller i progressive Forandringer, som ikke kompenseres af modsatte Forandringer, men gaae frem i stadig Accumulation i den samme Retning, saa at i Løbet af mange Aar Middelbeløbet af de observerede Størrelser derved forandres. Disse sidstnævnte Forandringer indtage samme Plads, i den ovenberørte Analogie, med Hensyn til Middelquantiteterne og de temporaire Fluctuationer, som de seculare Variationer i Planetbevægelserne, med Hensyn til deres Middelbaner paa den ene Side og deres Perturbationer af kort Periode paa den anden.

Der er, imidlertid, denne Forskiel, at i Planeternes Theorie ere alle disse Varieteter af Virkning tilfredsstillende udedede af een eneste Aarsag, hvorimod dette i den terrestiske Magnetisme er saa langt fra at være beviisligen Tilfældet, at det Modsatte ikke er berøvet en betydelig Grad af Sandsynlighed. Virkelig synes de magnetiske Krumliniers Hovedtræk og deres almindelige Deplacements og Forandringer af Form over hele Jordens Overflade at være Resultatet af Aarsager, der virke i det Indre af Jorden og giennemtrænge dens hele Masse; imedens Naalens aarlige og daglige Variationer, med deres Følge af underordnede periodiske Bevægelser kunne, og det meget sandsynligt, reise sig af og staae i Forbindelse med electriske Strømme, frembragte af periodiske Forandringer i Temperaturen ved dens Overflade, hvilke skyldes Solens Stilling, enten over Horizonten eller i Ecliptica, modificeret af locale Aarsager; medens locale eller temporaire electriske

Udladninger, foraarsagede af thermiske, kemiske eller mekaniske Aarsager, som virke i de høiere Regioner af Atmosfæren og udtomme sig uregelmæssigt eller med Mellemrum, kunne tiene til at forklare de uophørlige og, som de for os synes, tilfældige Bevægelser, som de sildigere Opdagelser have sat i et saa mærkeligt og interessant Lys. Den electrodynamiske Theorie, der henfører al Magnetisme til electricke Strømninger, tier om Aarsagerne til disse Strømme, hvilke kunne være forskellige, og hvilke kun en Analyse af deres Virkninger kan lære os at betragte som indvortes, superficielle eller atmosfæriske.

Det er ikke blot for den Søfarendes Brug, at Kaarter, der give et almindeligt Syn af Linierne af den magnetiske Declination (Misvisning) Inclination og Intensitet, ere nødvendige. Saa-danne Kaarter, dersom de virkelig kunde stoles paa og være complete i nogen Grad, vilde være af den højeste Nytte for den theoretiske Forster, ei alene som en almindelig Ledetraad i Balget af empiriske Formeler, men som mægtige Redskaber til at lette numerisk Uundersøgelse, ved det Valg af gunstigt ordnede Data de tilbyde, og fremsfor Alt ved at afgive de decideert bedste Midler til at sammenligne en given Theorie med Observationer. Og vist er det, at den bequemeste og uden al Sammenligning den reneste og sikreste Maade, at prøve den numeriske Anvendelighed af en Theorie af den terrestiske Magnetisme, vilde være — ikke fladvist at calculere dens Resultater for givne Localiteter, ihvor talrige de end ere, og derved føie dens apparente Feil til de virkelige af baade Observation og local Magnetisme, men at sammenligne Totaliteten af Linierne i vore Kaarter med de corresponderende Linier, som resultere af Formelerne der skulle prøves, da den generale Overeensstemmelse eller Uovereensstemmelse ikke alene vil vise, hvorvidt de Sidste virkelig representere Facta, men vil levere tydelige Bink til de Modificationer de udkræve.

Uheldigvis for vore Theoriers Fremskridt, ere vi endnu meget langt fra at se Kaarter endog blot over det ene Element, Declinationen (Misvisningen), der ere saa nyttige for den Sø-

farende og som kunne tilfredsstille disse Fordringer; medens for de Andre, Inclinationen og Intensiteten, de beklageligste Mangler herse, især i de antarktiske Egne. At afhjælpe disse Mangler, ved idelig Anstillen af enhver Slags Observation, Reises Omstændigheder ville tillade, er en af de vigtigste Gienstande der maa havees for Die. Og først, paa Soen: Vi vente ikke, at magnetiske Observationer kunne gøres med samme Præcision paa Soen som i Land. Alligevel har man Erfaringen for sig, at ikke alene Declinationen, men Inclinationen og Intensiteten kunne observeres i moderat Veir tilføes med tilstrækkelig Noiagtighed, for at give meget brugbar og god Underretning, naar man har Taalmodighed og anvender passende Præcautioner. Total-Intensiteten kan maales med en temmelig betydelig Grad af Sikkerhed, ved Anvendelsen af en statist Observationsmethode, som nylig er opfundet af Hr. Fox, hvis Instrument vil blive medgivet. Og naar man erindrer, at var det ikke for saadanne Observationer, maatte hele den Deel af vor Klode, som er bedækket af Oceanet, for evig staae blank i vore Kaarter, er det overflødig at sige meer om Nødvendigheden af at gjøre en daglig Række af magnetiske Observationer i alle ovennævnte tre Henseender, hvergang Veir og Sø tillade det. Magnetiske Observationer tilføes maae naturligviis være underkastede Paavirkning af Skibets Magnetisme og dette maa elimineres for at erholde Resultater der kunne bruges. Derfor maa:

- 1) Enhver Række af Observationer, giorte ombord, være ledsagede af en Anmærkning om den Cours Skibet paa den Tid har styret.
- 2) For Afseilingen bør en meget omhyggelig Række af appa-
rente Deviationer paa to fastplacerede Compasser, det ene som sædvanligt, det andet betydelig længere forud i Skibet, efter hver forandret Cours Skibet anlægger, Compasset rundt, sammenlignet med Skibets virkelige Stilling, tages og ned-
skrives, for deraf at forsøge paa at forstaae sig Constanterne af Skibets Indvirkning, efter Hr. Poissons Theorie (Appen-

dix A.) og denne Fremgangsmaade bør gientages flere Gange paa Reisen, naar der er Leilighed dertil; og i Almindelighed skulde man, hvergang Skibet er tilankers, benytte Leiligheden og dreie Skibet rundt igiennem de 4 Hovedstreger, og i hver Stilling tage en complet Række af de sædvanlige Observationer.

- 3) Allevegne, hvor magnetiske Instrumenter blive landede og Observationer tages paa terra firma eller Jis, bør Leiligheden gribes til at giennemgaae de regelmæssige Rækker ombord paa Skibet med meer end almindelig Flid og Omhu, for at bestemme, ved virkeligt Experiment, paa den eneste paalidelige Maade, Correctionernes Natur og Beløb for Skibets Indvirkning, til det udtrykkelige geographiske Punkt, og ved Samlingen af alle saadanne Observationer at erholde Data til at slutte sig til dem i Almindelighed.
- 4) Ingen Forandring bør, saavidt muligt, foretages i Placeringen i Skibet af større Jernmasser, under hele Reisen; men et en saadan Forandring uundgaaelig nødvendig, bør det anmærkes.
- 5) Naar den magnetiske Inclinations Kul-Linie passerer, vil det være ønskeligt at giennemgaae Observationen for Inclinationen, med Instrumentet efterhaanden placeret i en Række af forskellige magnetiske Azimuther, hvorved Indskydelsen af Skibets Magnetisme i en vertical Direction vil erfares.

Paa Land eller paa Jis: Da Fuldstændigheden og Ypperligheden af de Instrumenter, hvormed Expeditionen bliver forsynet, vil retfærdiggjøre den fuldkomneste Tillid til Resultaterne af Capitain Ross's velbekendte Samvittighedsfuldhed og Noiagtighed i deres Brug, vil de magnetiske Elementers Bestemmelse paanyder, hvor de allerede ere betragtede som afgjorte, neppe være mindre ønskelig, end deres første Bestemmelse paa Steder, hvor de aldrig før have været observerede. Dette er saameget mere at ønske som Tidens Løb forandrer disse Elementer i nogle Tilfælde med betydelig Hurtighed; og det er derfor af stor Bigtighed, at

Observationer, der skulle sammenlignes, blive saa nær contemporaine som muligt, og at Data erholdes til at eliminere Virkningerne af seculare Variationer i korte Intervaller af Tid, saa at vi sættes istand til at reducere Observationerne af en Række til en fælleds Epoke.

Paa den anden Side kan det ikke noksom anbefales, omhyggelig at søge enhver Leilighed til at lande paa, i magnetisk Forstand, ubekendte Punkter, og bestemme Elementerne for disse Punkter med al mulig Nøiagtighed. Ikke heller skulde det forsømmes, naar den ringeste Grund til Tvivl eksisterer, at bestemme paa samme Tid Observationsstedernes geographiske Beliggenhed i Brede og Længde. Naar Observationerne gøres paa Is, er det uforlødent at bemærke, at dette altid vil være nødvendigt.

Med denne generelle Anbefaling er det overflødigt at opregne visse bestemte Steder; det er umuligt at faae for mange af dem, og ethvert hidtil uopdaget Landpunkt, Expeditionen kommer til, vil naturligviis blive benyttet som magnetisk Station, om det er tilgængeligt og dertil beqvemt.

Der er visse Punkter i de Egne, Expeditionen kommer til at beseile, som ere af stor og særegen Interesse i magnetisk Henseende. Disse ere: først, den sydlige magnetiske Pol, eller Poler, forstaaende derved det Punkt eller de Punkter, hvor den horizontale Intensitet forsvinder og Naalen stræber verticalt nedefter; og for det Andet, Punkterne for Intensitetens Maximum, hvilke, for ei to Gange at bruge Ordet Poler, vi foreløbigen kunne kalde magnetiske Soci. Den magnetiske Pol, om end ikke naaet, vil dog udpeges ved distincte og utvetydige Kiendetegn; saasom ved at Inclinationen nærmer sig til 90° , og ved at de magnetiske Meridiane paa alle Sider convergere imod den. Dersom en saadan Convergens observeres over nogen betydelig Region, lader Polens Sted sig heraf deducere, endskiøndt dens Localitet kan være utilgængelig.

Dr. Gauss har nyligen, fra theoretiske Betragtninger, anviist den sydlige magnetiske Pol en sandsynlig Beliggenhed paa 140°

østlig Længde og 66° Syd Brede, hvorved han benægter Tilværelsen af 2 Poler af samme Navn i nogen af Hemisphæerne, hvilket, han rigtigt bemærker, vilde medføre Nødvendigheden af at indrømme endnu et tredje Punkt, der havde nogle af en saadan mellemiggende Pols Hovedkarakterer. At dette er saaledes, kan gøres siensynligt, uden at følge ham heelt igiennem hans noget indviklede Demonstration, ved simpelthen at betragte, at dersom en Naal blev transporteret fra den ene af saadanne Poler til en anden af samme Navn, vilde den begynde at afvige fra Perpendicularitet imod den Pol, den har forladt, og vil ende med at erholde Perpendicularitet igien, efter at vise, i den sidste Deel af dens Fremgang, straa imod den Pol den bevæger sig hen til, en Ting der er umulig, uden paa denne Wei at være gaaet igiennem den perpendiculaire Stilling.

Det er ikke usandsynligt, at det Punkt, Hr. Gauss har angivet, vil være tilgængeligt; i alle Tilfælde maa man kunne nærme sig nær nok for at prøve Sandheden af denne Angivelse ved Meridianers Convergens. Og da hans Theorie, indenfor meget moderate Grændser af Feil, giver den sande Beliggenhed af den nordlige Pol og iøvrigt repræsenterer de magnetiske Elementer i alle undersøgte Regioner med en betydelig Grad af Tilnærmelse, saa er det ikke meer end billigt at anbefale dette som et distinct Punkt for Capitain Ross at søge afgjort. Skulde ingen af de Kiendetegn, der karakterisere Nærheden af den magnetiske Pol, vise sig i hiin Egn, maa den søges, og Kundskab om dens virkelige Beliggenhed vil være et af de distincte videnskabelige Resultater, som man tillidsfuld forventer sig af denne Expedition, og som ifkun kan opnaaes ved at omkringsæile Sydpolen med Compasset i Haanden.

At finde Beliggenheden af et Focus for Maximum-Intensitet er vanskeligt, ved Mangel af nogen distinct Karakter, hvoraf det kan kendes, forend man har gjort Forsøg, i hvilken Direction man skal gaae frem, naar Intensiteten, efter at have tiltaget til et vist Punkt, atter begynder at formindskes. Den bedste Regel,

man kan give, vilde være, at, naar man bemærker at Intensiteten er bleven næsten stationair i dens Beløb, da, om isvrigt Omstændighederne tillade det, at dreie af og forfølge en Cours der er i rette Vinkler med den man har styret for, hvorved en Forandring sikkert vil vise sig og angive, ved sin Retning, til hvilken Side det søgte Focus er beliggende. En Anden og som det synes bedre Maade vilde være, naar man formoder sig at være i Nærheden af et Focus af Maximum-Intensitet, at løbe langs med to Bredeparalleler eller to Meridianbuer, i en moderat Afstand fra hinanden, og observere hele Tiden, medens man er i dem; ved hvilke Observationer, naar de sammenlignes, de isodynamiske Liniers Concaviteter vilde blive synlige, og Perpendicularer til Chorderne, stikende hinanden i eller nær Brændpunkterne (foci), lode sig drage.

To Foci eller Punkter af maximum Total-Intensitet tilkiendegives ved Generalcoursen af Linierne i Major Sabines Kaart i den sydlige Hemisphære, eet omtrent paa 140° D. Egd. 47° S. Br., det andet, mere dunkelt, i 235° D. Egd., 60° S. Br. eller saa omtrent. Begge disse Punkter ere sikkert tilgængelige, og da Expeditionens Cours ikke vil falde langt fra noget af dem, kunde det være godt at besøge dem ved at tage en Cours, der fører lige tværs over de isodynamiske Ovaler, der omgive dem.

Ved at forfølge Coursen af de isodynamiske Linier i det ovenmeldte Kaart, sees det, at det ene af de to Punkter af minimum Total-Intensitet, som maae existere, om Kaartet er rigtigt, kan søges næsten paa 25° S. Br. 12° B. Egd., og at Intensiteten paa dette Punkt er sandsynligviis den mindste der forefindes paa hele Kloden. Dette Punkt ligger ikke meget ude af den directe Cours, Skibene i Almindelighed styre til Cap. Det vilde derfor synes ønskeligt at passere lige over det, var det end ikkun for ved directe Maaling at bestemme den mindste magnetiske Intensitet, der for nærværende Tid existerer paa Jorden, et Element, der er ligt til at vise sig af Bigtighed i de videre Fremstrid af den theoretiske Undersøgelse. Ypperlige Seiligheder ville gives, for

Undersøgelsen af alle disse Punkter og for at udfinde den rette Form af de isodynamiske Ovaler i det sydlige Atlanterhav, baade ved Opkrydsningen til St. Helena og paa Veien derfra til Cap, paa hvilke Veie Punktet for den mindste Intensitet næsten af Nødvendighed vil krydses eller idetmindste kommes meget nær forbi.

Ligeledes fortæner den theoretiske Linie Opmærksomhed, som Hr. Gauss angiver at skulle dele de nordlige og sydlige Regioner, i hvilke fri Magnetisme kan betragtes som superficielt udbredt. Denne Linie skærer Equator paa 6° Øst-Længde, med en Inclination af 15° (naar den antages for en Storcirkel) under hvilken Vinkel den fierner sig fra Equator, idet den gaar vester efter. Observationer, giorte paa saadanne Punkter, der ligge i denne Linies Løb, kunne engang i Tiden blive af større Vigtighed, end nu lader sig ane.

Som et theoretisk Datum, har Gauss anbefalet den horizontale Intensitet i Preference af den totale, ikke alene som uddragen af Slutninger fra Observationer, der ere istand til at gøres med en større Præcision, men som den der afgiver umiddelbare Lettelser for Calculation. Da det nu ikke kan vare længe førend det længe nærvede Ønske om et Kaart over Horizontal-Intensiteten bliver opfyldt, kunne ogsaa Maxima og Minima af dette Element fortæne særdeles Undersøgelse og kunne erhverves paa den oven paa pegede Maade.

Horizontal-Intensitetens Maxima ere for nærværende Tid ikke bestemte ved nogen directe Observation. De maae imidlertid nødvendigviis ligge i lavere magnetiske Bredder, end Total-Intensitetens Maxima, ligesom dens Minima maae findes i de høiere; og fra de usfuldkomne Midler, vi have til at slutte fra, lade de formodede Beliggenheder af Maxima sig paavise som følger: 1) paa 20° N. Br. og 80° D. Lgd.; 2) 7° N. Br. og 260° Lgd. Øst; 3) 3° Syd Br. og 130° Øst Lgd.; 4) 10° Syd Br. og 180° Øst Lgd. Observationer ere giorte over Horizontal-Intensiteten i Nærheden af Punkterne 2 og 3, og ere bestemt de høieste, der nogensteds ere fundne.

I Valget af Stationer til at bestemme Værdierne af de 3 magnetiske Elementer bør man i Almindelighed have for Øie, at hver nye Stations Værd er i directe Forhold til dens Afstand fra dem man allerede kiender. Skulde, derfor, nogen Tvivl opstaae, om den større eller mindre Fortrinlighed af visse Punkter, ville de eksisterende magnetiske Kaarter bedst afgjøre Spørgsmaalet, ved at vise, hvor de færreste bekiendte Observationspunkter findes.

For saadanne magnetiske Observationer, som ovenfor ere berorte, ville de hidtil brugelige Instrumenter i Forening med Hr. Fox's Apparat for Intensitetens statistiske Bestemmelse, være tilstrækkelige. De Bestemmelser, der høre til den anden Green af vor Gienstand, nemlig den af de seculare Forandringer, af de daglige og andre periodiske Variationer, og af de magnetiske Kræfters momentane Fluctuationer, udtræve, paa vor Kundskabs nærværende Trin, Bruget af de finere Instrumenter, der nylig ere indførte og som strax skulle blive beskrevne.

De Variationer, Jordens magnetiske Kraft er underkastet paa et givet Sted, kunne ordnes i 3 Classer, nemlig: 1) de irregulære Variationer, eller dem, der tilfyneladende ikke følge nogen Lov; 2) de periodiske Variationer, hvis Beløb er en Function af Solens Timevinkel eller af dens Længde; og 3) de seculare Variationer, som enten ere langsomt progressive eller ogsaa vende tilbage til deres forrige Værdier i Perioder, der ere meget store og af ubekiendt Størrelse.

De nyeste Opdagelser forbundne med den magnetiske Declinations (Misviisning) irregulære Forandringer, have givet denne Klasse af Forandringer en fremspringende Interesse. I Aaret 1818 gjorde Hr. Arago, paa Observatoriet i Paris, en interessant og udstrakt Række af Observationer over Misviisnings-Forandringerne, og da Hr. Kupffer omtrent paa samme Tid havde foretaget lignende Undersøgelser i Kasan, førte en Sammenligning af Resultaterne til den Opdagelse, at Naalens Perturbationer vare synchrone paa begge Steder, omendskiøndt disse Steders Meridianer vare over 47° fra hinanden. Dette synes at have været

den første Kundskab om et Phænomen, som nu i Hr. Gaußes Hænder, og de Andre der arbeide med ham, er paa gode Veie til at blive fuldkommen oplyst.

For med Held at forfølge dette Phænomen og tillige udvide Theorien af den terrestiske Magnetisme i andre Retninger, var det nødvendigt at udstrække og variere Observations-Stationerne og at antage en fælleds Plan for Alle. Et saadant System af samtidige Observationer blev organiseret i 1827 af v. Humboldt. Magnetiske Stationer bleve oprettede i Berlin og Freyberg, og da det keiserlige Academie i Rusland med Iver sluttede sig til dette Foretagende, blev en Kæde af Stationer udstrakt over hele dette colossalfste Rige. Magnetiske Observatorier oprettedes i Petersborg og i Kasan, og magnetiske Observationer begyndtes i Moscov, Sitla, Nikolaieff i Krim, Barnaoul og Nertschinsk i Sibirien, ja endog i Pekin. Observationsplanen blev definitivt organiseret i 1830, og samtidige Observationer bleve giorte 7 Gange om Aaret, med en Times Intervaller, i et Tidrum af 44 Timer.

I 1834 henvendte den berømte Gauß sin Opmærksomhed paa den terrestiske Magnetisme, og efter at have opfundet Instrumenter, der vare istand til at give Resultater af en i magnetiske Undersøgelser hidtil ukendt Accuratesse, freed han til at undersøge de samtidige Bevægelser af den horizontale Naal paa langtfraliggende Steder. Ege i Begyndelsen af denne Undersøgelse opdagede han det Factum, at Synchronismen i Naalens Vandringer ikke var indskrænket til, som man hidtil havde troet, de større og overordentlige Forandringer; men at endog den mindste Afvigelse paa et Observationssted havde sin Tilsvarende paa et andet. Gauß blev saaledes ledet til at organisere en Plan for samtidige Observationer, ikke med Intervaller af en Time som før, men med de korte Mellemrum af 5 Minutter. Disse bleve fortsatte 24 Timer efter hverandre, 6 Gange om Aaret; og magnetiske Stationer, som deeltog i Systemet, bleve oprettede i Altona, Augsburg, Berlin, Bonn, Brunsvig, Breda, Breslau, Cassel, Dublin, Freyberg, Göttingen, Greenwich, Halle, Kasan, Kiøben-

havn, Krakau, Leipzig, Mailand, Marburg, München, Neapel, Petersborg og Upsala.

I hvor udstrakt denne Plan end synes at være, er der endnu meget tilbage at gjøre. Stationerne, saa mange de end ere, omfatte kun en ringe Deel af Jordens Overflade; og hvad der er af større Bigtighed, ingen af dem ere beliggende i Nærheden af de mærkelige Punkter eller Curver paa Jordens Overflade, hvor Størrelsen af Forandringerne kunne formodes at være meget store og maaskee endog deres Retning ombendt. Kort, et mere udvidet Observations-System er nødvendigt for at bestemme, hvad enten Beløbet af Forandringerne (som findes at være meget forskjelligt paa forskjellige Steder) er afhængigt simpelthen af Stedets geographiske eller af dets magnetiske Co-Ordinater; eller Afvigelserne i dette Beløb hidrøre fra den større eller mindre Afstand fra et forstyrrende Centrum eller fra den modificerende Virkning af Stedets middel-magnetiske Kraft, eller fra begge Aarsager, virkende i Fælledskab. Ogsaa i en anden Henseende tilstøder Planen for de samtidige Observationer en større Udvidelse. Indtil for ikke længe siden har det kun været den magnetiske Declinations Bevægelser, man har observeret, endskiøndt der ikke kan være nogen Tvivl om, at Inclinationen og Intensiteten ere underkastede lignende Forandringer. I den senere Tid har man ved mange af de tydske Stationer anstillet Jagttagelser over Intensitetens horizontale Component, saavel som over Declinationen; men Bestemmelsen af et andet Element er endnu fornøden, før end vi ere i Besiddelse af alle nødvendige Data i denne høist interessante Undersøgelse.

De magnetiske Observatorier, der, ved Regjeringens og det ostindiske Compagnies Liberalitet, ere paa Veien til at blive oprettede i de brittiske Colonier, ville, haaber man, for en stor Deel opfylde disse Ønsker. Stationerne ere vidt omkring spredte over Jordens Overflade, og ere beliggende paa Punkter, der have stor Interesse med Hensyn til de isodynamiske og isoclinale Linier. Punktet for Maximum-Intensiteten i den nordlige Halvkugle er i

Canada; det corresponderende Maximum i den sydlige Halvkugle er nær ved Vandiemens Land; St. Helena er tæt ved Minimum-Intensitets Linien, og det gode Haabs Forbjerg er af Bøgtighed paa Grund af dets sydlige Brede. I Indien ere Madras og Singapore i Nærheden af de to Linier af Minimum-Intensitet og af Kul-Inclination, som i denne Egn af Kloden nærme sig hinanden; og Simla i Himalaya-Bjergene er en Station af Interesse og Bøgtighed paa Grund af dens store Høide. Ved hvert Observatorium ville Forandringerne af den magnetiske Krafts verticale Component saavel som af den horizontale Component og Declinationen blive observerede; og naar Variationerne af Kraftens to Componenter ere bekendte, er det let at uddrage dem af Inclinationen og Kraften selv. De samtidige Observationer af disse 3 Elementer ville blive giorte til mange og bestemte Tider; og der er Grund til at haabe, at mange af de europæiske Observatorier ville tage Deel i det combinerede System.

Declinationens daglige Forandringer ere ofte og nøiagtigen blevne observerede; men hvad de periodiske Forandringer af de andre to Elementer angaaer, er vor Kundskab endnu kun ringe. Bestemmelsen af disse Sidste vil danne en vigtig Deel af de magnetiske Observatoriens Pligter.

Med Hensyn til de seculare Forandringer, kunde det maafee betvivles, hvorvidt den indskrænkede Tid, i hvilken disse Observatorier ville operere, er tilstrækkelig til deres Bestemmelse. Men man erindre sig, at det maanedlige Medium, svarende til hver Observationstid, vil give et separat Resultat, og at Antallet og Accuratesen af de saaledes erholdte Resultater kunne være saadanne, at de fuldkommen kunne erstatte Kortheden af Tidsrummet, i hvilket de følges. Et smukt Exempel paa et saadant Resultat, udtaget af 3 Aars Observationer over Declinationen, findes i den første Deel af Gauss's magnetiske Værk.

De Elementer, hvorpaa Bestemmelsen af Jordens magnetiske Kraft ialmindelighed baseres, ere, Declinationen, Inclinationen og Intensiteten. Antager man et vertikalt Plan at gaae igiennem

Kraftens Direction, vil denne Direction være bestemt, naar dens Inclination imod Horizonten er given, samt Vinkelen, som Planet selv gjør med Meridianen; og dersom vi, foruden disse Størrelser, ogsaa kiende det Tal som udtrykker Forholdet af Kraftens Intensitet til en bestemt Eenhed, er det klart, at Kraften er fuldkommen bestemt. Af mange Grunde, alligevel, og især i de fine Undersøgelser, som ere forbundne med den magnetiske Krafts Variationer, er et forsielligt System af Elementer at foretrække. Da Intensiteten opløser sig i to Dele i Planet af den magnetiske Meridian, en horizontal og en vertical, saa er det klart, at disse to Componenter kunne substitueres for Total-Intensiteten og Inclinationen, medens, paa samme Tid, deres Forandringer lade sig bestemme med langt større Præcision . . . .

(Vi ere senere komne i Besiddelse af det Skrift, hvoraf Ovenstaaende er taget, Report of the Committee of physics and meteorology of the Royal Society &c. og meddele her i det Følgende saadanne Uddrag af samme, betræffende de Observationer, der paa Tøgtet skulle anstilles, som vi troe kunne interessere dem af vore Læsere, der følge Videnskabernes Fremskridt med Opmærksomhed.)

Efter at have givet en Beskrivelse af nogle nye Instrumenter til de magnetiske Observationer, og Anviisning til deres Brug, taler Instruxen om de magnetiske Elementers Variationer.

Disse ere: 1) De Variationer, der ere en Function af Solens Timevinkel, eller af dens Længde, og som vende tilbage til deres oprindelige Værdier paa den samme Time i flere paafølgende Dage, eller den samme Aarstid i flere paafølgende Aar. Disse kunne, formedelsk deres Analogie med de tilsvarende planetariske Ujevnheder, kaldes periodiske. 2) De Variationer, som enten ere stadigen progressive, eller ogsaa vende tilbage til deres forrige Værdier i lange og ubekjendte Perioder; disse kunne paa samme Maade kaldes seculare. 3) De irregulære Variationer, hvis Besøb vexler fra Dieblik til andet, og som (tilsyneladende) ikke følge nogen Lov.

De periodiske Variationer (med Undtagelse af Declinationens eller Misvisningens) ere hidtil kun lidet undersøgte, og selv ved det nysnævnte ene Element ere Resultaterne neppe gaaede videre, end en almindelig Angivelse af Maxima og Minima Klokkeslettet og Forandringerne i deres Veløb med Aarstiden. Gienstanden er imidlertid af den høieste Bigtighed i theoretisk Henseende. Det er klart, at Phænomenerne beroe paa Virkningen af Solvarmen, der sandsynligviis opererer igiennem et Medium af thermoelectriske Strømninger, frembragte paa Jordens Overflade. Videre end denne ru Giening er os imidlertid intet bekiendt om den physiske Aarsag. Det er endog endnu en Gienstand for Overveielse, hvad enten Solens Indflydelse er en principal, eller kun en underordnet Aarsag, i den terrestriske Magnetismes Phænomener. I det første Tilfælde maae de periodiske Forandringer ansees som ifkun Virkninger af denne Indflydelses Variationer; i det andet maae de betragtes som dens hele Resultat, da i dette Tilfælde Actionen ifkun tiener til at modificere Phænomenet, der hidrøre fra en mægtigere Aarsag.

For den complete Bestemmelse af de magnetiske Elementers timevise og maanedlige Forandringer er et fortsat og moisommeligt System af Observationer nødvendigt. De irregulære Forandringer ere saa hyppige og ofte saa betydelige, at de, partielt idetmindste, maskere de regulære, og Observationerne maae fortsættes en lang Tid til de samme Tider, førend vi kunne være forvisede om, at Uregelmæssighederne ikke kiendeligen have nogen Indflydelse paa Middelfresultaterne.

Gienstanden af de irregulære Bevægelser har erholdt en stor og næsten absorberende Interesse ved Hr. Gauss's nyeste Opdagelser. Det er bleven oplyst, at Resultantretningen af de Kræfter, som indvirke paa den horizontale Naal paa et givet Sted paa Jorden, er uophørligt veylende; Oscillationerne ere undertiden smaa, undertiden meget betydelige; lignende Fluctuationer indtræffe paa de meest fraliggende Steder paa Jordens Overflade, hvor corresponderende Observationer have endnu været anstillede,

og de indtræffe allevegne til samme Dieklit. Den horizontale Krafts Intensitet er funden underkastet lignende Perturbationer.

I det Tilfælde, at der indtræffer Nordlys, bør de timevise Observationer strax gaae over til uafbrudte, ligeledes maa Indflydelsen af Jordenveir paa Magnetometerne observeres, om det har nogen; skiondt man hidtil antager det Modsatte. I 1829 iagttog Hr. Erdmann i Siberien meget noie den horizontale Naal under et Jordskiælv; men den viste sig ganske upaavirket af det. Møder en lignende Leilighed bør den ikke lades ubenyttet.

Jordens Figur.

Da Expeditionen er forsynet med uforanderlige Penduler, tilligemed alle nødvendige Apparater for at bestemme Second-Pendulens Længde, vil det være hoiligen at ønske, at faae disse vigtige Observationer giorte paa forskjellige Punkter, især i høie sydlige Breder, og paa Punkter saa langt borte fra dem, hvor de allerede have været giorte, som muligt. Det vilde ogsaa være ønskeligt, om en beqvem Leilighed tilbyder sig, at svinge Pendulerne paa Toppen af et eller andet høit Bierg; i hvilket Tilfælde de ogsaa skulde svinges ved Foden af samme Bierg, for at bestemme Forskiellen, som Elevationen frembringer, eller anden Virkning af det høie Land.

Et andet Experiment, som det vilde være ønskeligt at foretage, er at svinge Pendulen paa en stor Ismark, saa langt fra Land som muligt, og ligeledes paa det Land, der er nærmest ved en saadan Plads. I alle disse Tilfælde bør flere end een Pendul bruges, og man skulde benytte idetmindste 3 Knivsblade, for at sikkre sig imod enhver uforudseet Anomalie. Det er neppe nødvendigt at bemærke, at Bevægelsesliniens Direction, med Hensyn til den magnetiske Meridian, bør noteres paa hver Station.

Strømmene.

Med Hensyn til Strømmene, da vil det have sine Vanskeligheder at forene tilstrækkelige Observationer over denne Gienstand med Expeditionens vigtigere Diemeed. Visse Gienstande, som leilighedsviis lade sig undersøge, kunne korteligen anføres.

- 1) Alle de Pladser, man anløber paa Kysterne, og især alle enkelt liggende Øer midt i Oceanet, er det gavnligt at faae Stedets rette Favnetid for. Dette kan erholdes ved nogle faa Observationer af paafølgende Høivande; og disse maae reduceres med en passende Correction for Maanens Alder, det er: ikke alene for Tiden af Maanens Siennemgang, men ogsaa for den semimenstruale Ujevnhed. De Ting, der skulle observeres, ere: Middelsoltid af Høivande; Stigningen fra Lav- til Høivande og, om muligt, ogsaa Middelsoltid af Lavvande.
- 2) Det er ønskeligt at forviise sig om Tilværelsen og Beløbet af de daglige Ujevnheder paa fornævnte Steder. I dette Diemeed bør Høiden af Vandstanden med Høivande observeres for flere paafølgende Strømtider, Dag og Nat; og dette skulde, om muligt, gøres naar Maanen er paa dens højeste Declination, eller nogle Dage efter den Tid; i alle Tilfælde ikke naar Maanen er i Equator eller kort efter denne Periode. Det er troligt, at en daglig Ujevnhed i Vandstands højderne vil opdages; men det synes ikke Umagen værd at forsøge paa, under de Omstændigheder, at opdage de daglige Ujevnheder i Tiderne 3: Klokketallet.

Meteorologie.

Et complet meteorologisk Register vil naturligtvis blive holdt ombord i begge Skibe paa hele Reisen, og Schemata til Ordningen af de observerede og reducerede Størrelser blive medgivne. De ere indrettede for Mellemrum i Observationerne af 6 Timer, og skiondt timevise Jagttagelser anstilles og upaatvivleligen ere ønskelige, er imidlertid den regelmæssige Nedskrivning og Reduction af Observationerne for Timerne, i Schematerne, nødvendig for Sammenligningens Skyld, siden, med andre paa samme Maade nedskrevne og reducerede Jagttagelser paa faste Stationer, saasom alle de magnetiske Observatorier og mange andre Steder. Som en almindelig Bemærkning ved denne Materie kan siges, at det er umuligt at være for opmærksom paa Nulpunktet

af Instrumenterne, især Barometerets. Ethvert Thermometer og Barometer, som leveres Skibene saavel som Observatorierne, ville for det Første nøie blive sammenlignede med det kongelige Selskabs (Royal Society); og eet Barometer i hvert Skib bør stadig refereres til som Normal (Standard) hvergang Instrumenterne blive landede og hvergang de bringes ombord igien, for at opdage og giøre Beregning for enhver Forandring, som i Mellemtiden kan være indløben; og begge Normaler ville, medens Skibene følges ad, tiene til at berigtige hinanden formedelst det førte Register. Ligeledes bør Leiligheden benyttes til at sammenligne disse Normalinstrumenter med Normalbarometeret paa Observatoriet paa Cap, Port Arthur i Vandiemens Land, Paramatta og andre Steder.

Det almindelige Factum, at Barometeret ved Havets Overflade ikke angiver et atmosfærisk Middetryk af lige Størrelse paa alle Steder af Jordkloden; men tværtimod, at det equatoriske Tryk er stedse mindre i dets Middelsløb, end det ved og forbi Bændekredsene, blev først bemærket af Hr. von Humboldt, og er siden blevet beviist ved Prof. Schouw fra en Mængde Observationer, anstillede saavel paa Søreiser som paa Land. Denne Uliighed af det atmosfæriske Tryk er et meteorologisk Phænomen af den største og meest universelle Indflydelse, da den i Virkelighed ikke er andet end et directe Maal for den bevægende Kraft, hvorved Pasfatvindenes store Strømme frembringes; saa at et Maal for dens Størrelse og Lovene for dens geographiske Fordeling ligger ved Roden af disse Vindes Theorie. Det barometriske Tryks Aftagende ved Nærmelsen til Equator, og Utterstigning ved at fjerne sig fra den, vil derfor blive agtpaaagivet med en Interesse, der svarer til Sagens store Vigtighed.

Men det kan meget gierne hænde, at Phænomener, aldeles locale, af samme Natur, kunne existere, ikke som Uarsag, men som Virkning: med andre Ord, at de regelrette Strømme, engang udfundne, kunne, i visse Localiteter, frembragte af Continenters Configuration og Indflydelsen af oceaniske Strømme eller andre

Narfager, danne permanente Sviroler eller Kobler — om man saa kan udtrykke sig — i Atmosphæren, under hvilke Middeltryk-
ket kan afvige betydeligen fra det almindelige Siennemsnit. Et
Tilfælde af permanent barometrisk Depression af denne Art, i
Nærheden af Dchoft Soen, formodede Ermann, og et andet synes
nogle Bemærkninger, man tillægger Capitain Foster, at pege paa
i Nærheden af Cap Horn; og det er ikke umuligt, at noget Lig-
nende, men af en omvendt Charakter, kan findes herskende i det
mærkværdige Strøg i Siberien, som Ermann omtaler, hvor man
om Vinteren ikke kiender til Skyer paa Himmelen og hvor der
aldrig falder Sne; og det er ganske mærkeligt, at begge Localite-
ter ere ikke langt fra at være hinandens Antipoder.

Paa Expeditionens Ud- og Piemerise over Equator (især
om Skibene der skulde møde Stille) vil der gives Leilighed til at
bestemme Storrelsen af den daglige barometriske Fluctuation, ikke
paavirket af Land- og Søvinde eller deres Equivalenter langt
inde i Landet, hvilke i alle Landobservationer besvære og forstyrre
dette temmelig mørke Phænomen; ligesom ogsaa til at afgjøre,
ogjaa fri for hine Indvirkninger, Tilværelsen eller Ikketilværelsen
af den Forskiel imellem Maxima og Minima om Dagen og om
Natten, som er befunden at existere i visse Localiteter og som
man har troet at være almindelig.

Forbunden med den æquatoriske barometriske Depression og
den opstigende Strøm af opvarmet Luft, som frembringer denne
Depression, er et Phænomen, der kan tiene til at oplyse Mecha-
nismen af denne Strøm i sin Oprindelse, ligesom ogsaa til at
oplyse den Maade, hvorpaa opstigende Strømme undertiden frem-
bringe Regn. Det kan ikke antages, at det hele Legeme af den
æquatoriske Atmosphære stiger op en masse eller med nogen Re-
gelmæssighed eller Stadighed. Saadan en Bevægelse vilde være
udenfor Analogien af hvad vi vide om Bevægelserne af flydende
Legemer i Almindelighed. Dets Tendents til at stige er almin-
delig, men denne Tendents bliver afbøiet (diverted) af tusinde
locale Indflydelser og concentreret paa visse Puncter, hvor den

resulterer i opstigende Colonner eller Lag, imellem hvilke Windfla-
ger, lunefulde i deres Retning og Styrke, og ofte stigende til at
være stive Byger, betegne den Cours, som tages af deres Ernærere
og af Indtrængningen af koldere Luft fra en Afstand for at op-
fylde deres Plads. Tilværelsen af saadanne opstigende Colonner
gjøres ofte synlig paa en meget utvetydig Maade, ved meget store
optaarneede Masser af Skyer, af den særegne Form, som man
har kaldt cumulostratus, hvis Underdeel er flad og utydelig de-
fineret, Overdelen derimod optaarneede til en uhyre Høide og
tagget i store Spidser. Fra Baserne af disse store Skydynger
sees næsten bestandig hine voldsomme Regnbyger at nedstyrte, som
ere saa almindelige i de Breder, hvor hyppig Windstille herfter.

Det vilde af mange Grunde være interessant at erholde
Maal, endog om kun løselige, af de Høider, hvor Baserne af
disse Skyer hvile, ligeledes af deres Spidser Høide, og at maale
Temperaturen af den Regn, der falder fra dem i succesfive Pe-
rioder, idet de passere over Skibet, saa at man kunde afgjøre, om
Regnen som falder langs deres Axis ikke er koldere (ved at
komme idetmindste tildeels fra en større Høide) end den fra de-
res Udkanter. Bestemmelsen af Middelhøiden af Dunstplanet
(vapour plane) i og nærved Equator er af stor meteorologisk
Vigtighed, og directe forbunden med alle de interessanteste Dvæ-
stioner angaaende Fordelingen af vandagtige Dunster over Jord-
kloden og Fastlandets Forsyning med Vand.

Al hvad der angaaer Vinde, Storme, Lynild ic. ville vi ik-
kun behøve at henpege udtrykkeligen paa saadan Fordeling og
Bewægelse af Skyerne, som tilkiendegiver den saantidige Tilværelse
af en øvre og en nedre Windstrom, som bevæge sig i modsatte
Retninger. I saadanne Tilfælde bør Solen, Maanen eller en
Stjerne tages som Fæstepunkt for Diet. I Stormveir bør Va-
rometeret meget omhyggeligen noteres i Henseende til Stormens
Til- og Aftagende og Windforandringerne, men især til de plud-
selige Windspring, der karakterisere revolverende Storme. Comi-
teen veed ikke, at Barometerstanden nogenfinde har været noie agt-

paagivet under en „white squall” fra Dieblif til andet, ikke heller at dette Instrument, eller det mere folsomme Sympiesometer har været iagttaget under Nærmelsen og Forbigangen af en Vandhøse.

Almindelige Tordenbyger antages ikke at frembyde særlig Stof til Bemærkninger, og overordentlige ville naturligtviis blive antegnede; men der er et Punct som man ønsker iagttaget, det er den pludselige Regn, som næsten altid følger paa et heftigt Tordenstrald lige over Hovedet. Er denne Regn en Marsag til den electricke Uldaden, eller er det en Folge deraf? Meningen synes at være for det Sidste, eller rettere, vi vide ikke, at det Første nogensinde har været antaget, og dog har det meget for sig. I mange smaa og svagt electricerede Vandkuglers Sammenflyden (agglomeration) til een Regndraabe, bliver Electricitetsmængden forøget i et større Forhold, end Overfladen, over hvilken, ifølge Lovene for electricff Fordeling, den er udbredt. Dens Spænding (tension) vører derfor og kan naae det Punct, at den er istand til at udskille sig fra Draaben for at søge Overfladen af Skyen, eller af den nysdannede, nedfaldende Regnmasse, hvilken, under saadanne Omstændigheder og med Hensyn til Electricitet af saadan en Spænding, kan betragtes som et ledende Medium. Ankommen til Overfladen, bliver Spændingen af samme Grund uhyre, og et Lyn udfarer.

Følgende Puncter maatte observeres, med Hensyn til denne Maade at betragte Dannelsen af Lynilden. 1) Den electricke Tilstand af den Regn som følger pludselig efter et Tordenflag, som opkommer verticalt over Hovedet. 2) Om Lynild nogensinde indtræffer uden Regn, i det umiddelbare Punct hvor den opkommer (originates) eller idetmindste uden en hurtig Dannelse og Tilvært af Skyer i det Punct. 3) Lyner det nogensinde fra en Sky, som netop undergaaer Formindstelse ved Evaporation? 4) Skeer det almindeligt eller ofte, at de cumulære Skyer, som før ere omtalte som bestandigt at danne sig og udgive Regn i de stille Breder, udsende Lynild, og da under hvilke Vilkaar og med hvad Virkning?

Observationer over Nordlyset ville være af særdeles Interesse,

om Expeditionen kommer til at overvintre i høie sydlige Breder, eller tilbringe en sildigere Aarstid der. Man vil naturligviis nøie agte paa deres Virkning paa Magnetnaalen; men ethvert Phænomen ved dem bør omstændeligen nedskrives, som: deres Dannelselse, Farve, Udstrækning, Situation, Bevægelse og Forsvinden af Buer, Pletter, Banker og Flammer. Især pege vi paa et undertiden indtræffende og høist interessant Syn: Pulsationerne, der med større eller mindre Hastighed forplantes over Luftpletter af defineret Form, men som kun blive synlige i successive Portioner, altsom Pulsflaget farer hen over dem, hvorved man faaer Ideén om Masser af dunstformig Materie, som ikke er synlig per se, men stødesviis giort saa, enten ved et Vaand af Lys, kastet successive over hver Deel af dem udenfra, eller ved en temporair Phosphorescens, udviklet indeni deres Substant, ved electrisch Materies Forbisart. Pulsationer, som de her beskrevne, udgjorde meget mærkelige Træk ved Nordlysene d. 12te Octbr. 1833 og 18de Januar 1839.

Ethvert Tegn til Nordlys-Phænomeners Nærhed til Jorden, eller til deres Tilværelse i en Hvide, der er under de almindelige Skyers, bør paa det Noieste strax undersøges og omstændeligen nedskrives.

Nætterne fra 11te til 14de November bør Himmelen vaagtes paa for de-periodiske Meteoror, hvis Tilværelse synes nu at være sat udenfor Tivul*), ligeledes fra 9de til 13de August; og i Almindelighed bør hvert mærkværdigt Syn af Stierneflugt antegnes. Ogsaa Zodiacal-Lysset bør observeres i klare Nætter, i den Hensigt at faae dets Grændser nøiere definerede og for at afgjøre om det virkelig, efter Rogles Mening, varierer i Udstrækning og Skin. Mærkværdige Straalekrands, Parhelier og andre atmosfæriske Phænomener bør ommeldes i Optegnelserne, og noiagtige Maalinger af deres Dimensioner tages med Sextanter eller andre Instrumenter.

---

*) Stierneflugt, som i stor Mængde indtræffe paa den Tid — asteroides.
Udg. af A. f. S.

Temperaturfordeling i Havet og paa Landet.

Endstiondt denne Gienstand staaer i Forbindelse med Meteorologien, er det dog nødvendigt at betragte den for sig selv i visse Punkter. Ligesom Strømningerne i Atmosfæren fremkomme ved Temperaturforskjellen i dens polare og æquatoriske Regioner, saaledes, kan man paastaae, ogsaa Oceanets af Temperaturuligheder som skyldes de samme geographiske Aarsager. Saaledes er Dr. Aragos Anskuelse, i hans Instructioner for la Bonite's Reise, og den forekommer upaatvilelig rigtigere, end den, som ene og alene vil tilskrive dem Vindenes Friction og Tryk. Ikke desto mindre maa man ikke forglemme, at der er en væsentlig Forskiel i Actionsmaaderne i de to Tilfælde. Solens Varme er virksom i at opvarme Luften, fornemmeligst fra neden af, hvor den er i Berøring med Jorden og Vandet, som absorberer Straalerne og meddele dem til Luften. Med Havet er Tilfældet anderledes. Solstraalerne absorberes ganske ved Overfladen, og naae ikke til Bunden af nogen Ss, der ved sin Dybde kan som saadan komme i Betragtning. Derfor kan intet dybt Lag af Vand stadigen, ved Solens directe Varme, holdes i en Temperatur, der er betydelig over hvad det vilde have, uafhængig af dens directe Virkning. Heraf følger, at den bevægende Kraft i et System af Strømme, der have en saadan Oprindelse, maa søges, ikke i den ascentionale (opstigende) Force ved Æquator, men i den descentionale i Polaregnene, eller rettere i den Polaregn, hvor det er Vinter. Phænomenernes Orden er altsaa accurat det Modsatte af hvad der finder Sted i Atmosfæren; desuden er Sædet for den virksomme Kraft ikke alene meget mindre udstrakt, end i Tilfældet med de atmosfæriske Strømme, men ogsaa underkastet en halv-aarlig Omflytning fra den ene Ende af Jordens Ais til den anden, hvilke Aarsager begge høiligen maae bidrage til at formindste Virkningens Energie.

Practist talt, opløser Spørgsmaalet sig i et factist, som kun Sagttagelse kan afgjøre. Er der, i den hele Colonne Vand imellem Havets Overflade og dets Leie ved Polerne, sammenlignet

med en Colonne af lige Dybde ved Equator og i fri Communication med den, en descentional Kraft eller ikke? og hvor stor er den? Disse Spørgsmaal kunne ikkun løses ved Observationer over Havets Temperatur og Salthed, paa forskjellige og store Dybder, i forskjellige Bredeparalleler og under en stor Varietet af locale Omstændigheder. At foretage disse Observationer og bevare Prover af Vandet, eller bestemme paa Stedet selv deres specifikke Vægt, vil danne en nyttig Beseftigelse i stille Veir og kan anbefales som Gienstande der fortjene Opmærksomhed. Theoretisk talt, er Sagen mere compliceret, end den først synes, efterdi det ei kan være andet, end at jo en betydelig Deel af Solvarmen, som absorberes af de equatoriske Fastlande, istedetfor at finde en Wei ud af Jorden ved Radiation under Polerne, finder den paa den af Hr. Fourier formodede Maade, ved underjordist Communication.

Leiligheder til at bestemme Havets Temperatur paa store Dybder maae naturligviis sieldent indtræffe; men paa moderate Dybder kan det altid skee med forholdsviis liden Uleilighed, og det foreslaaes derfor, som meest passende, at giøre disse Observationer paa to moderate og constante Dybder, s. Ex. 150 og 300 Favne, ved Hiælp af et selvantegnende Thermometer befæstet til Loddelinen, og dette saa ofte som Skibets Fart tillader at giøre det med Sikkerhed.

Strømme i Havet.

Disse ere enten Undervands- eller superficielle Strømme og kunne, ligesom dem i Atmosphæren, begge til een Tid finde Sted paa den samme Plads, med forskjellige Retninger og Hastigheder. Om de Første er os næsten Intet bekiendt, og om de Sidste kun Lidet, i Sammenligning med hvad der kunde ønskes og vilde være til stor Gavn. Det borde derfor ikke forsømmes, dagligen at kaste en forseglet Flaaske overbord, indeholdende Skibets paa-værende Brede og Længde.

Da ingen Ss kan antages at være fuldkommen stillestaaende, maa Tilstedeværelsen af en Banke, ved at kaste Vand op til Overfladen, hvilket uden denne Hindring vilde have vedblevet at flyde

hen i et meget lavere Løie med den hele Vandmasse, bringe Temperaturen af Overfladens Vand til nærmere Liighed med den, dybere nede. Paa lave Breder er Vandet i Overfladen varmere end det der er dybere nede; og det er derfor en almindelig Erfarling, at Temperaturen synker, som Vandet grunder, eller endog ved at passere over Banker, der have en betydelig Dybde. Dersom denne Theorie af Phænomenet er rigtig, borde det Modsatte iagttages paa Steder, hvor Overfladens Vand er koldere end det i Dybden, saaledes som det er bekjendt at være i Polarhavene under visse Omstændigheder. I endnu større Strøg paa høie Breder har Havet næsten en eens Temperatur paa alle Dybder. Dersom, under saadanne Omstændigheder, en superficial Afveiling i Temperaturen skulde bemærkes ved at passere over en Grund eller Banke, maatte det ene tilskrives Udstraaaling. Gienstanden er af betydelig Interesse for Søfarende, efterdi Nærmelsen til Land eller grundt Bunde tilkiendegives af Thermometeret med en høi Grad af Sensibilitet. Vi have for os nogle Observationer af denne Slags, anstillede i 1834 under Inseilingen til Tafelbay og i 1839 under Udseilingen derfra. I det første Tilfælde faldt Temperaturen 9° F, ved at komme fra dybt Bunde ind i Baien, og i det sidste omvendte Tilfælde steg den ikke mindre end 13° F, med Luftens Temperatur uforandret. Det var Capitain Penning, af det ostindiske Compagnies Skib, Carl of Hardwicke, som har meddeelt os følgende Optegnelse: „17de Marts 1839 Luftens Temperatur Kl. 5 E. M., 4 Qvartmile fra Capstaden 64° , Havets 52° . Kl. 5^h. 30^m, en Qvartmiil nordensfor Robbeneiland, Luften 64° , Havet 57° . Den 18de i rum Sø, Luften 64° , Vandet 65° .”

Alt undersøge dette Punct paany, og overhovedet at undersøge noiere Temperaturphænomenerne i Nærheden af Lagullas-Banken, bør naturligviis ikke tabes af Sigte, naar Skibene nærme sig til og forlade Cap.

Temperaturens Fordeling over Kloden maa for en stor Deel afhænge af den Intensitet, som Solstraaalerne besidde, naar de

naae Jordens Overflade, efter at have giennemgaaet Atmosphæren i forskiellige Breder. For at bringe dette Punct under directe Undersøgelse, paa en Maade, som efter mange Mars Forsøg er funden at give meget tilfredsstillende Resultater, blive Actinometere medgivne Skibene, tilligemed meget nøiagtige Anviisninger til deres Brug. De bør ikkun observeres naar Himmelen lige i Nærheden af Solen er fuldkommen fri for synlige Skyer. Paa den anden Side vil Temperaturens Formindstfelse (depression) forarsaget af daglig og natlig Udstraaing (radiation), observeret ved de eneste Midler, vi for nærværende Tid ere i Besiddelse af hertil, nemlig Thermometere som ere sværtede og anbragte i Focus af et parabolisk Speil, der vendes imod den klare Himmel — denne vil danne et meget nyttigt Supplement til de actinometriske Undersøgelser. For at erholde en Samling af Facta til at oplyse om Temperaturens Fordeling paa Land, bør strax, allevegne hvor Skibene anløbe for nogle Dage, en eller flere Flasker nedgraves i Jorden, fyldte med Spiritus, om man kan befrygte at Vand vilde fryse, vel indpakkede i Kasser eller Kister, som ere fyldte med Noget der er en slet Varmeleder, saasom uldent Klæde, stødt Trækul o. s. v. men saaledes at man let kan komme til Halsen, hvilken bør være viid nok til at man kan indbringe Kuglen og Koret af et godt Thermometer, for at man kan tage Fluidumets Temperatur hurtigen, førend den kan forandre sig ved Luftens Paavirkning naar man tager Flasken op. Flasker, saaledes indrettede, bør nedgraves paa Dybder af 3, 6, 9, 12 ic. Fod, eftersom man med Lethed kan komme i Jorden, og forblive der indtil Ufreisen, saa at man kan være vis paa, at de antage nøiagtig Jordens Temperatur; og siebliklig i det de optages bør Temperaturen af det i Flasken værende Fluidum observeres. Opholdt man sig meget længe paa et Sted, var det nok, en Gang om Maaneden at observere disse Thermometere. Ligeledes bør man flittig observere Temperaturen af alle Kilder og Brønde og holde Register derover.

Forbunden med Luftens Transcalescents (Giennemvarmighed)

er Søens Transparenthed (Giennemfigtighed). Sollysets oplivende Kraft indvirker udentvisl paa Molluskers Overflade paa store Dybder, og en Mængde Puncter i de physiske Undersøgelser vilde opklares, dersom vi kiendte Solstraalernes Udstrækkelses Coefficienter ved reent Søvand. Saavidt som de lysende Straaler angaaer (eller idetmindste de chemiske) kunde disse Straalers virkelige Intensitet paa forskellige Dybder meget let udfindes, baade for directe Solskin og for skyfuldt Dagslys, ved Hjælp af Hr. Talbots „sensitive Papir“; hvilket, beskyttet mod Fugtighed ved en Firnis og ved at lægges imellem Glasplader, kunde sænkes med opvendt Flade i en lille Ramme, medens et Stykke af samme Papir, klippet af samme Ark, udsættes paa Dækket, paa samme Maade, for Sollysets Indvirkning, partielt skult, Somme for Somme og fra Minut til Minut (eller med kortere Tidsrum imellem, efter Papirets Følsomhedsgrad) i den Hensigt strax at anstille Sammenligning nede imellem Dækkene, ved et Lys der ei er stærkt nok til at forandre Tinterne.

En simpel og beqvem Maade, at anstille photometriske Maalinger, afgiver ogsaa dette sensitive Papir, ved at udsætte et lille Stykke af det for Solen om Middagen, i en given Tid, f. Ex. 10 Secunder, og siden sammenligne det med en Tintescala. Under Solformørkelser bør saadant Papir udsættes med Intervaller af 5 Minutter.

Temperaturen af Jorden, under Solens directe Indflydelse, saaledes som den vises af et Thermometer, der netop er bedækket med tør Jord, er et Element af Bigtighed for Botanikeren og kan anbefales som en passende Ledfager til de actinometriske Observationer. Det Thermometer, der bruges, bør have en Scala, som kan læses idetmindste til 180° F.

Søets Dybde.

Lodstød paa saa stor en Dybde som muligt bør tages saa ofte som Leiligheden tillader det. Det har imidlertid store Vanskeligheder at opnaae et noagtigt Resultat, eller rettere noget som helst Resultat, paa meget store Dybder; og mange Metoder ere

bragte i Forslag og prøvede. Kunde man finde Middel til at holde Vandet ude af en Bombe og tillige være sikker paa at den sprang i samme Dieblik, den rørte Bunden, vilde Tiden, der forløb imellem det Dieblik den blev kastet ud og det Dieblik da dens Explosion høres, meget usiagtigt angive Dybden; thi man behøver ikke at frygte for, at Lyden ei skulde høres, da Lyden forplanter sig igiennem Vandet med uendelig mere Klarhed og Tydelighed, end igiennem Luften. For at overvinde det uhyre udvendige Tryk og sætte Ladningen istand til at sprænge Bomben, er det sandsynligt, at simpelt Krudt ikke vilde være tilstrækkeligt. En Blanding af fulminerende Qvegsølv med Krudtladningen, omtrent i lige Dele, vilde maaffee svare til Hensigten. Af Erfaring kiender man den overordentlige Forøgelse af Kraften til at sprænge, Krudt erholder ved en saadan Tilfætning. Man har ogsaa hast den Idee, at et Echo fra Havets Bund kunde høres, om man lod en Bombe springe netop under dets Overflade, og Forsøg — rigtignok ufuldkomne, have været giorte for at prøve dette Forslag. Aarsagen, hvorfor de ei ere lykkedes, er ikke ganske tydelig. Havets største Dybde er et geologisk Datum af høieste Interesse, og det fortiener at man ikke lader sig stræmme fra at prøve paa at erholde det, om endog mange Forsøg mislykkes.

(Af de specielle Instructioner for Maaden at anstille de meteorologiske Observationer uddrage vi Følgende, som det der forekommer os mere generelt anvendeligt.)

1. Barometeret. Det er sandsynligt, at de følgende Timer: Kl. 3 og Kl. 9 F. M. D., Kl. 3 og Kl. 9 E. M. D. næsten falde ind med de daglige Maxima og Minima af Barometercolonnen ved Havets Overflade, over en stor Deel af Kloden, og det er ønskeligt at faa udstrakt en Sammenligning som muligt kunde blive bevirket for disse Timer. Men i Tilfælde hvor det er umuligt at observere Kl. 3 F. M. D. bør man dog bestræbe sig for at faae denne Time med paa Dage, det er fuld og ny Maane samt ved Kvarteersfisterne, men især de førstnævnte; og

man maa erindre, at i Alt hvad der angaaer de store meteorologiske Qvæstioner, er Natten fuldt saa vigtig som Dagen og har hidtil været altfor meget forsømt. Det var meget at ønske, at man vilde anstille Jagttagelser til forskellige Tider, under visse mærkelige Omstændigheder, saasom under stor Stigen eller Dalen af Barometeret, eller naar stærke Storme, Jordstælv .ic. indtræffe. Men saadanne Observationer skulde optegnes for sig.

Barometeret bør placeres i et Værelse, hvor Temperaturen saa lidt som muligt veksler, og i godt Lys; og for at lette Observationerne om Natten kan man gjøre en Indretning til at anbringe et Lys bag ved det, med en Skærm for, af et Ark hvidt Papir eller en anden giennemsigtig Ting. Instrumentet bør være placeret nøiagtig perpendiculair ved Hiælp af et Lod; dets Høide noie observeret over en permanent Gienstand eller Mærke, enten i eller udenfor Huset. Forandringer i meteorologiske Instrumenters Ajustement bør saa meget som muligt undgaaes; men hvor de ere uomgængelig nødvendige, bør de skee med nøieste Overlæg, Antegnelse derom skee i Observationsbogen, og det accurate Beløb, som Forandringen foraarsager i Instrumentets Læsning, findes. Ingen Optegnelser bør skee efter Hukommelsen eller ved Interpolation fra andre; hvad der ikke er umiddelbar Observation, er uden Værd og til Skade. En af de vigtigste Correctioner ved Barometeret er for Temperaturen af Qvegsolvvet i Røret, ved Observationen. Et Thermometer havees ved Instrumentet, som gaaer ned i Qvegsolvvet i Rummen, og dette aflæses og nedskrives ved hver Observation. En Tabel havees, der giver, for hver Thermometergrad og hver $\frac{1}{2}$ Somme af Barometerstandet, en vis Qvantitet at addere eller subtrahere.

2. Thermometeret. Ved at placere Münster- (standard) Thermometeret, bør man vælge et Sted, hvor det er fuldkommen beskyttet mod Solen og hvor ingen reflecterede Straaler kunne naae det enten fra Vand, Bygninger, Klipper eller den tørre Jord, og tillige hvor Udgangen til det er fri og let for at aflæse det. Det bør være fæstet, og ikke blot ophængt, paa en Arm,

der staaer 6 To. ud fra den Væg, det er ophængt ved; og det bør være aldeles beffiermet mod Regn, ved en Skierm, saa at Ruglen aldrig kan blive vaad. Ved Afkæsningen maa man vogte sig for at røre ved, aande paa, eller opvarme det paa nogen Maade ved at komme for nær til det, og om Matten maa man især agte, ei at komme for nær til det med et Lys. Jo hurtigere Afkæsningen kan skee, desto bedre.

Inderthermometeret kommer undertiden i Noorden ved at Viserne blive forviklede, eller ved at Fluidiums-Colonnen adskilles. Hænder dette med Spiritusthermometeret, kan det rettes ved at ryste Inderen ned til Ruglen. Hele Røret vil derved blive beffugtet med Spiritus, og ved at sætte det paa Enden med Ruglen nedad, vil Spiritusfen snart løbe sammen til en samlet Colonne.

Naar Staalviseren paa Dvegsølvthermometeret synker ned i Dvegsølvet, maa det rystes i den modsatte Retning, indtil den, med det Dvegsølv som er ovenover den, bliver drevet op i den lille Kugle øverst i Røret. Vil dette ikke lykkes, maa man anbringe Varme til Dvegsølvkuglen, og naar Viseren er bragt heelt op i Luftkuglen, ved forsigtigt at opvarme Dvegsølvkuglen ved en Spirituslampe som har en meget lille Flamme, maa Dvegsølvet bringes til at udvide sig, indtil det stiger heelt op til Enden af Røret og staaer med en convex Top op i Luftkuglen. Røret maa da sættes paa Enden opret, og ved sagte at banke paa det, vil det adskilte Dvegsølv synke ned forbi Staalviseren og forene sig med den convex opstaaende Colonne. Naar man derpaa lader Ruglen afkøles, vil Dvegsølvet efterhaanden synke ned og Viseren blive fri.

(Følgende interessante Efterretninger fra Expeditionen ere publicerede i Naut. Mag. for Mai og Juli 1840. De angaae Lodskud, man har opnaaet paa en overordentlig stor Dybde.)

Et Brev fra en Officier paa Erebus, dat. 7de Februar 1840 melder følgende: „Den 20de Novbr. forlode vi Porto Praya, og

18de Bind 1ste Hefte.

d. 2den og 3die Decbr. undersøgte vi en Gruppe Skjær, kaldet St. Paulus, oisensynlig Spidsen af en submarin Fjeldtop. Søen maa i blæsende Veir bryde heelt over dem, følgelig findes der ingen Vegetation paa dem. De geologiske Specimina derfra villes findes interessante; deres almindelige Charakter er (platonio) med blaa Lava og Conglomerat. Krabber og Søfugle ynglede der, og Klipperne ere hvide af Fugleskarn."

"Den 17de Decbr. landede vi paa Trinidad, for at gjøre magnetiske Observationer, og den 24de krydsede vi den magnetiske Equator paa 14° 1' Sydbrede, hvorefter vi arbejdede os op til St. Helena lige stik imod en S. O. Passat, efter at have fuldført en Række af Inclinationsobservationer lige fra England hertil."

"Det interessanteste af Forsøgene er uidentvivel det, at det er lykkedes os at faae Bund paa 2426 Favne Vand, paa 27° 24' Sydbrede, hvor begge Skibene laae i Stille paa Kanten af S. O. Passaten. En Line paa 3600 Favne Skibmandsgarn var gjort klar, med en Vægt af 72 Pd. fastgjort til den, hvorpaa 2 Vaade blev satte ud for at bære Linen op. De første 100 Favne løb ud i 35 Secunder; de sidste toge derimod næsten 6 Minutter til at løbe ud; vi løftede Loddet flere Gange, men Skibmandsgarnet sprang naturligtvis i Forsøget at hale Loddet ind."

En Rapport fra Capitain James Ross, dat. 3die Marts 1840 paa 33° 21' Syd Br. og 9° 4' Ost Lgde melder: "Jeg har netop faaet et Lodstød igien paa dybt Vand, og stiondt vi endnu ikke have været istand til at komme saa dybt ned som jeg ønskede, og endnu har Haab om, er jeg dog fuldkommen vis paa, at dersom vi komme paa Steder hvor der er dybt nok, skal vi ikke finde nogen Vanskelighed i at udføre det. Den Vægt vi brugte var 540 Pd., og vi havde noget meer end 5000 Favne Line paa Rullen. De første 437 Favne bestode af een Dugt af Hvalfiskerline, Resten var 2 Dugter af treløbet Skibmandsgarn, og Lidene da Markerne forlode Rullen ere optegnede som følger:

Loddet gif $\text{Rl. } 10 \text{ } 33^m. 58^s.$

	50 Favne	. . .	34.	23.	Mellemtiden	0 ^m .	25 ^s .
	100	. . . . .	"	53.	. . . . .	"	30.
	150	. . . . .	35.	22.	. . . . .	"	29.
	200	. . . . .	"	54.	. . . . .	"	32.
	250	. . . . .	36.	26.	. . . . .	"	32.
	300	. . . . .	37.	3.	. . . . .	"	37.
	350	. . . . .	37.	40.	. . . . .	"	37.
	400	. . . . .	38.	20.	. . . . .	"	40.
	477	. . . . .	39.	32.			
de næste	100	. . . . .	40.	59.			
	200	. . . . .	42.	31.	. . . . .	1.	32.
	300	. . . . .	44.	8.	. . . . .	1.	37.
	400	. . . . .	45.	48.	. . . . .	1.	40.
	500	. . . . .	47.	28.	. . . . .	1.	40.
	600	. . . . .	49.	14.	. . . . .	1.	46.
	700	. . . . .	51.	2.	. . . . .	1.	48.
	800	. . . . .	52.	58.	. . . . .	1.	56.
	900	. . . . .	54.	56.	. . . . .	1.	58.
	1000	. . . . .	56.	56.	. . . . .	2.	0.
	100	. . . . .	58.	56.	. . . . .	2.	0.
	200	. $\text{Rl. } 11$	0.	56.	. . . . .	2.	0.
	300	. . . . .	2.	55.	. . . . .	1.	59.
	400	. . . . .	5.	2.	. . . . .	2.	7.
	500	. . . . .	7.	14.	. . . . .	2.	12.
	600	. . . . .	9.	27.	. . . . .	2.	13.
	700	. . . . .	11.	42.	. . . . .	2.	15.
	800	. . . . .	13.	58.	. . . . .	2.	16.
	900	. . . . .	16.	19.	. . . . .	2.	21.
	2000	. . . . .	18.	44.	. . . . .	2.	25.
	100	. . . . .	21.	11.	. . . . .	2.	27.
	200	. . . . .	23.	37.	. . . . .	2.	26.

Alle 2677 Favne ud i $49^m. 39^s.$ stoppet accurat paa Mærket.

Capitain Crozier nedskrev Tiden, hvergang et Mærke løb af Rullen; og da Loddet tog Bund, standsede den saa pludseligt, at Folkene i Vaaden alle raabte „den har Bund“. Vi firede siden 50 Favne ud endnu, og halede derpaa ind igien, men kunde ikke faae en Tomme meer, end Mærket det først tog Bund med. Intet kunde være mere fyldestgjørende, end dette Lodstød; og saa meget mere som det viste mig, at vi kunne faae Bund, hvor dybt der end er. Jeg haaber, vort næste Forsøg skal blive paa endnu dybere Vand; og jeg har givet Ordre til at gjøre Linen 5000 Favne lang. Men paa denne Side af Cap vil det ikke nytte at gjøre flere Forsøg.

Middelhastigheden hvormed Loddet gik ned paa 2677 Favne er 3, 2 Miil i Bagten; de første 50 havde det en Fart af 7, 1 og de sidste 100 Favne 2, 4 Miil i Bagten.

Noget om Den Chiloe.

(Af Voyages of Adventure & Beagle.)

Den Chiloe er, ved sin Beliggenhed, et Sted af megen Bigtighed og kan betragtes som Nøglen til det stille Hav. Den er den nordligste De af det uhyre Archipel, som omgiver Sydamerikas Vestkyst fra 42° Brede til Cap Horn.

Foruden Isla Grande, som Chiloe kaldes, ere en Mængde andre af de høsliggende Der beboede, af hvilke de fornemste ere Quinchao og Lemuy, som begge ere meget folkerige og næsten heelt opdyrkede. De andre Der ere smaa og ligge meget tæt til hinanden, adskillte ved seilbare Sunde.

Bed Folketællingen i 1828 var Folkemængden paa den store De og de nærliggende mindre Der lidt over 43000, hvilket er betydeligt, i Betragtning af at den største Deel af det Indre og meget af Solysten er aldeles ubeboet. Folkemængden i Districtet San Carlos, paa Nord siden af Den Chiloe, er meest indstrænket

til Byen af dette Navn; thi imellem den og Chacao, paa Nord-
ost-Siden, er der kun faa Indbyggere. I Byen Chacao findes
kun omtrent 200 Huse, og det næste District, Dalcabue, er kun
tyndt beboet; men Castro, Quinchao og Lemuy, tre andre Di-
stricter paa Den, ere meget folkerige og de frugtbareste paa hele
Den.

Byen San Carlos var i Spaniernes Tid godt befæstet,
men nu ere Værkerne forfaldne. Byen er byggt paa to Høie og
i den mellemliggende Dal, som giennemskæres af en lille Flod.
Husene ere alle af Træ, i Almindelighed smaa og uden indre
Bequemmeligheder. En Kirke og et stort, velbygget Magazin ere
de eneste Bygninger af Steen. I de sidste Aar er der imidlertid
foregaaet en Forandring til det Bedre heri, idet flere af de mere
velhavende Indvaanere have begyndt at lade opføre større og
velindrettede Huse. Da Træ er her det billigste Material og
tillige af forunderlig Varighed, vil det neppe fortrænges af Steen
til Bygninger. Underlaget er af „Koble“, en Slags Vøg, eien-
dommelig for disse Der, skøndt Navnet betyder Egen; Viælkene
ere af Laurbærtræ, og Gulve, Skillesvæge saavel som Tagbællæd-
ninger af „Alerse“ en Art Cypress.

Klædedragten er omtrent den samme som paa de andre for-
rige spanske Colonier; Ponchoen begynder dog i de høiere Classer
at aflægges. Den laveste Klasse eller Indianerne, som de fra
Spaniernes Tid kaldes, ere ikke meget bedre end de uciviliserede
Bilde paa den sydlige Fasteyst. De leve fornemmeligen af
Skiaelfisk, foruden det lidet de dyrke af Hvede og Kartofler.

Den frembringer i stor Overflodighed en Varietet af Træ-
sorter, der ere ypperlige til Savntømmer; iblandt disse ere især
mærkelige det fornævnte Alerse og en anden Art, simpelthen kal-
det Cypress. Den Første groer saa langt fra Stranden at det
er meget besværligt at transportere Tømmeret i anden Form end
Planter. Træet sældes og slinges, derpaa hugges det med Øren
i Blokke paa 7—8 Fods Længde, og ved Hjælp af Riser spaltes
det i Planter og Brædder og saaledes transporteres det enten

baaret paa Skuldrene eller flæbt til Strandbredden. Dette Træes Ved har den Egenfkab, at det lader sig splitte faa jevnt, at det seer ud som det var høvlet, og det bruges derfor til Tagspaaner, der efter nogen Tid faae en blaa Farve, saa at Husene see ud som tækkede med blaa Tagsteen. Spiir af dette Træ, 80—90 Fod lange, kunne faaes, og ofte erholder man 1000 Brædder og derover af et eneste Træ, ja ikke seldent har man faaet 1500. Cypresen antages for at være et distinct Træ, men danner dog uidentviol kun en Afart af Allersen; denne Sidstes Ved er mørkerødt, hvorimod Cypresen har en hvid Ved.

Der gives saa godt som ingen Veie paa Den, da det Indre endnu er ganske ubebygget. En Veie imellem St. Carlos og Castro er hugget ud igiennem Skoven, 20—30 Alen bred, og Træstammer lagte paa tværs danne Chausséen; men den er som alle flige Veie næsten ikke til at passere.

Det egentlige Communicationsmiddel for Dens Indbyggere indbyrdes saavel som for alle Archipelets Beboere er deres Piraguas eller Baade. Disse Fartøier ere alle eens i Bygningsmaade og Materialer, men variere i Størrelse efter Omstændighederne. De største ere fra 35 til 40 Fod lange. De ere spidsse i begge Ender, skarpe i Bunden som en Kile og fore dog meget svære Seil. De ere bogstaveligen syede sammen og ikke et Som bruges til dem. Kisplanken syes til Kisten med Stilkene af en Krybeplante, som kaldes Pepoi, og Naadden drives med Barken af Allerse, hvilken under Vandet ypperligt egner sig til dette Brug. De øvrige Planker, 3—4 paa hver Side, ere paa samme Maade syede sammen og kalkfalterede. Agueros Beskrivelse af en Piraguas Bygningsmaade er følgende: „De ere sammensatte af 5 eller 7 Planker, hver fra 2 til 4 Favne lang, 3—4 Fod bred og 2—3 Tommer tyk. Disse Planker tildannes saaledes at Baaden løber spids til baade for og agter, og de brændes udvendig, saa at Overfladen ganske let forkulles. For at holde dem sammen bores langs med Kanten af Plankerne Smaahuller, 2 Tommer fra hverandre, igiennem hvilke de syes til hinanden med et Slags

fine Ror, hvilket danner en saa tæt Forening som en Søm paa Klæder. For at forhindre Vandet fra at trænge ind igiennem Naadden, lægges stødt Træbart eller Blade imellem og under Stingene. Saaledes faaer man en fuldkommen Baad, men uden Kiel og uden Dæk, og for at styrke den imod Vandets Tryk har man indvendig krumme Stykker Træ (Spanter) som befæstes ved Trækiler istedenfor Søm."

De største af disse Baade have en Besætning af 8—10 Mand, som hver leverer sin Poncho eller Kappe, og „Padronen“ eller Skipperen leverer to; disse søes da sammen for at danne Seilet, som heises ved Hjælp af Remme, skaarne af Drehuder. Disse Seil ere ialmindelighed i en elendig Tilstand. Ankeret bestaaer af fire krumme Stykker Træ, som et Dræg med en stor Steen i Midten. Folkene selv ere meget frygtsomme Somænd, og naar der er Fare paa Færde kaste de sig paa Knæ og raabe paa deres Stythelgen istedetfor at anstrænge sig selv. Faa eller ingen af dem kan svømme, og med de skrøbelige og slet udstyrede Fartøier er det ikke sieldent Tilfældet at Forliis indtræffer, hvor da som oftest alle Mand tilfætte Livet.

I Agerdyrkning ere disse Vers Indbyggere meget langt tilbage. Jorden tilberedes ved Hjælp af et meget simpelt Redskab istedetfor Ploug. To Stænger, 4—5 Alen lange, af haardt Træ, spidsede til i den ene Ende og afrundede paa den anden, fattes om Midten, en i hver Haand og sættes paa skraa i Jorden. I denne Stilling drives de fremad, ved at trykke mod den runde Ende med Maven, som er beskyttet med et Faarestind. Naar de ere trængte 12—14 Tommer i Jorden lægger en anden Person, almindeligviis et Fruentimmer eller en Dreng, en tyk Stok under Stængerne tæt op til dem for at danne et Underlagspunkt; Jorden bræktes nu op, og Stængerne flyttes videre frem til en ny Operation. Den opløiede Jord sonderflaaes derpaa med en Trækølle. Saa simpel og raa denne Pløining end er, gaaer den dog temmelig rasst fra Haanden, og Ageren tager sig ud som om den var pløiet paa europæisk Maade. Jordbunden er

frugthar og giver meget antagelige Fald, skiondt den seldent giødes. Deres hele øvrige Behandlingsmaade ved Indhøstningen og Rensningen af Kornet er ligesaa primitiv som Pløiningen.

Klimatet ansees af Fjasklandets Beboere for strengt, koldt og fugtigt. Dette kan man ogsaa med Grund antage det for, især i Vintermaanederne, da det næsten uophørligt regner, og Vinden blæser haardt fra Nord og til Nordvest, og fra Vest til Sydvest; men uagtet den store Mængde Regn der falder, er Evaporationen meget stærk og Klimatet er derfor stikkelig usundt.

Cadetcorvettens Togter i Maret 1840.

(Meddeelt af Capitain C. Paludan, Nd. af Dbg.)

Den 1ste Mai halede Corvetten ud af Bommen; den 2den om Eftermiddagen gik jeg ombord med Cadetterne og seilede ud i Renden, hvorfra jeg Morgenen efter afseilede nordest, i Følge med Capitain Fister, som med Briggen St. Croix var underlagt min Commando. Om Aftenen ankrede jeg paa Helsingors Rhed, lettede igien den følgende Morgen og krydsede Sundet ud. Den 6te passerede Skagen. Den 9de fik jeg Lots ombord, da vi vare paa „Sorte Banke“; Taage og Stille forarsagede at vi først passerede Dover den 12te Mai Kl. 2 E. M. D.

Briggen var i taaget Veir kommen af Sigte. Jeg saae den igien tværs for Northforeland; men da det blev Nat kom den igien af Sigte indtil Dagen efter, da vi ved Krydsning traf sammen under Den Wight; jeg detacherede da Capitain Fister, som skulde anløbe Falmouth for at afhente General Scholten.

Nordlige Vinde nødte mig til at staae længere vesterud, end jeg ellers havde havt isinde, og jeg fik først den 21de Mai Island i Sigte. Her begyndte den interessante Seilads i St. Georges Canalen; Veiret var godt, Vinden søielig og det var derfor uden ringeste Vanskelighed, at jeg om Morgenen tidlig den 23de Mai

kom til Nordenden af Anglesey, ledet ved de fortræffelige og let adskillelige Fyre Tuffar, South-Stack og Skerries.

Lotserne, som bringe Skibene til Liverpool, holde krydsende under Nordenden af Anglesey, og denne Des nordøstlige Punt „Linus“ bør man anløbe for at træffe Lots; dette kan saameget lettere gøres, som Vandet er høit og Kysten reen.

Jeg fik Lots fra en Lotskutter, hvilke Fartøier ere kiendelige ved Malingen, lys med sort Gang og hvid Bund, samt ved Taklingen, uden Stang, men Gaffeltopseil med en lang Ku. Med gunstig Vind og klart Veir løb Lotsen os ind tæt forbi Bell Beacon, en flydende Værde med en svær Klokke, som ved Søens Bevægelse ringer og kan tiene til Veiledning i Taage. Løbet, vi kom igiennem, kaldes Victoria Channel og er mærket med røde Boier om Styrbord og sorte om Bagbord, naar man seiler ind, samt ved to Fyrstibe.

Paa Varden er med kiendelige Bogstaver (S E b E $\frac{1}{2}$ E) betegnet Coursen som skal styres indefter.

Kl. 3 E. M. D. kom vi tilankers paa Liverpool Rhed, i Floden Mersey; den bedste Ankerplads er imellem Rock Ferry og Birkenhead paa den vestlige Side af Floden, og paa dette Sted, som kaldes Sloyne Rhed, fortoiede Corvetten.

Ved Ankomsten til Liverpool, denne Englands næststørste Handelsstad, forbauses man ved den Mængde Skibe der ligge i de talrige og rummelige Dokker, ved den Mængde Dampbaade, Kystfarere og Flodfartøier der krydse hinanden i alle Retninger, og ved de mangfoldige Fabriknlæg, saavel i Staden selv, som i de paa den modsatte Side af Floden liggende Byer. Alle Fabrikkerne drives ved Dampmaskiner, og disse i Forening med Røgen fra Dampbaadene forarsager at Byen er indhyllet i en tyk Kulrøg, som i stille Veir maa være meget ubehagelig, især for Fremmede, der ikke ere vant til at indaande en saa ureen Luft. Byens velhavende Indbyggere foretrække at boe enten i den øverste Deel af Byen, eller paa den anden Side af Floden, hvor de ere mindre generede af den tætte Kulrøg.

Vandet stiger og falder med Springtid omtrent 21 Fod her; Strømmen er folgelig stærk; dette i Forening med Færsefen paa Floden gjør denne vanskelig at passere med Kofartøier, hvorfor ogsaa alt dagligt Samqvem imellem Byerne paa begge Flodbrededer skeer med Dampfærger, som ideligen krydse hinanden fra Morgen til Aften.

Staden Liverpool ligger paa den østlige Flodbred og indtager en Strækning langs denne, af henved en halv dansk Miil. Formedest Ubeqvemheden ved at losse og lade, og Usikkerheden ved at ligge til Ankers paa Floden i haardt Veir, foraarsaget ved den voldsomme Strøm, er der som sagt langs Floden bygget en Mængde rummelige Dokker, i hvilke Skibene kunne komme ind med Hoivande, og i nogle endog med Halvflod. Langs Dokkerne ere anbragte Sture og Pakhuse, af hvilke nogle ere umaadelig store.

I Dokkerne laae en stor Mængde Skibe, af alle Nationer, men af Fremmede især Amerikanere, der bragte den iaar ualmindelig rige Bomuldshest til Liverpool, hvorfra den paa Floden, ved Kanaler og ved Jernbaner bringes til de omkring Liverpool liggende Fabrikstæder, iblandt hvilke den mærkværdige store Stad Manchester indtager første Rang.

Man kan gjøre sig et Begreb om Handelen i Liverpool, naar man betænker, at der aarligen klareres omtrent 14000 Skibe der, et Antal der svarer til det, der i et godt Handelsaar passerer Helsingør til alle Havnene i Østersøen tilsammen.

Bomuld udgior Hovedindsørselen; Tobakshandelen er ubetydelig. Udsørselen er fornemmeligen Salt, Fabrik- og Manufakturvarer.

Iblandt Skibene i Dokkerne vare der nogle New York Pakletter, der især udmærkede sig, ved smuk Construction, Takling og Udrustning; men disse bleve dog overtrufne i Elegance af de store og pragtfulde Dampbaade, der gaae til Amerika, iblandt hvilke vi saae President, som er bygget i London, og United States, bygget i Liverpool; denne Sidstes Indretning var især

smuk. Jeg har ikke disse Dampbaades Dimensioner; men de ere større end *British Queen*, som har 500 Hestes Kraft, er 275 Fod lang og 40 Fod bred imellem Piulkasserne, har 223 Fod lang Kiel, stikker 16 Fod dybt med fuld Ladning; hvis Maskineri, Riedler og Vand veier 500 Tons, Kul til 20 Dages Forbrug 600 Tons, og som kan føre 500 Tons Gods. Diameteren af Piulene er 31 Fod; Diameteren af Cylindren 77½ To.; Stempelslaget 7 Fod.

Hverken *President* eller *United States* havde været ude, med Undtagelse af at den Forste var seilet rundt fra London, for at indtage sit Maskinerie, som blev forfærdiget i Fawcleys og Prestons Jernstøberi i Liverpool. *United States* forekom mig at være den smukkeste.

Ovennævnte Jernstøberi var noget af det Interessanteste jeg saae i Liverpool. Den gamle vakkre *Gier Sr. Fawcley* ledsagede mig rundt i sit smukke Etablissement, hvor han dagligen beskæftiger 800 Arbeidere. Der gøres alle mulige Maskiner, støbes Kanoner og kort sagt forfærdiges alt Jernarbejde; dog saae jeg ikke Valtseværl til at udvaltsse Jernplader. Ved at see hans Model-Magazin, hvor der opbevares Modeller af det, hans Fabrik i omtrent 50 Aar har produceret, faaer man Begreb om den utrolige Mængde Arbeider der her ere udførte.

Foruden Dokkerne, hvor Skibene ligge flot, uafhængig af Ebbe og Flod, ere der ogsaa flere Dokker til at reparere eller bygge Skibe i (graving docks) overmaade solide og smukt byggede af Steen. I nogle af disse kunne staae to eller tre Skibe, og der kunde sættes Sluser eller Porte for, imellem hvert Skib.

Den engelske Regiering har etableret en daglig Paketsfart imellem Liverpool og Dublin med store og smukke Dampbaade, der føres af Søofficierer.

Paa et Sted, hvor Ebbe og Flod er saa betydelig som i Liverpool, savner man ikkeheller de Indretninger til at sætte Skibene tørre med Ebben, hvilket Vandets Falden og Stigen gior saa anvendeligt. En Vedding af dette Slags, jeg besaae, var

anbragt langs Foden af en hoi Muur, og havde en Hælding ud imod Floden. Paa denne Bedding hales Skibet saa høit op, som det's Dybgaende og Høivandet tillader, og naar Vandet falder, staaer det da enten heelt tørt eller næsten saa. Naturligviis maa Skibet forstøttes fra at falde omkuld, ved Stræbere imod Muren og ved Gier fra Masterne til Ringe eller Pæle iland.

Hr. John Laird's Værft, hvor der bygges Dampbaade af Jern, fortæner høiligen at tages i Diesyn. Dette Værft ligger i North Birkenhead. Gieren forærede mig nogle Tegninger af Dampbaade og gav mig en Fortegnelse paa 36 Dampbaade byggede paa hans Værft, fra 1833 til 1840. Af denne sees, at Bygning af Jernfartøier især er kommen igang siden 1838.

Fordelen ved Jernfartøier er: 1) de koste mindre end Træske af lignende Drægtighed, 2) de stikke ikke nær saa dybt, som andre Ske af lignende Størrelse, 3) troer man dem at være varigere; men herom ere Meningerne deelte og det er kun Tiden der kan rigtigheden afgjøre dette.

Medens Jernfartøier ere nye, ere de meget solide og give sig meget mindre ved Søbevægelse, end almindelige Ske; men Rust maa indvirke paa Ritnaglerne ligesom paa alt andet Jern, og naar dette skeer, saa er det et stort Spørgsmaal om Jernfartøier ikke ville blive utætte i Sammensøiningerne.

For at formindste Faren ved Lækage vare nogle af de Dampbaade, jeg saa paa Hr. Laird's Værft, afdeelte ved vandtætte Skillerum i fire Afdelinger, tverskibs.

To af disse Dampbaade, bestemte til at føre hver to 32pundige Kanoner, havde en Slags glidende Riøle. Disse vare 7 Fod lange og kunde nedføres 5 Fod under Riølen, i vandtætte Røggerfer; de forhindre naturligviis Afdrift og skulle ogsaa støtte i Slingring. Paa Røret var ligeledes en Klapp, der vandrede paa en Volt igiennem Rørets Underende og kunde ved en Rætting hales op og fires ned for at formindste eller formere Rørets Kraft. Hver Dampbaad havde to Glideriøle eller Sværd omtrent paa Trediedelene af Fartøiets Længde. Rættingen, hvorved de

ophaledees og nedfiredees, var taget om et lille Spil, anbragt ovenover Risten eller Roggerfæt, i hvilken Sværdet vandrede op og ned; Sværdene ere af Træ, beslagne med Jern. Kiolsviin, Dæk og Skandæk vare af Træ.

Jeg kan ikke andet troe, end at Jerndampfartøier maatte være hensigtsmæssige i vore Farvande, fornemmeligen formedelst deres ringe Dybgaaende og tillige fordi Vandet er mindre saltholdigt her end i de tropiske Farvande, hvorved Jernet ikke rustet saa stærkt.

For Sømaend har Liverpool, i det Hele taget, noget høist Interessant; det hele maritime Liv, der hersker der, giver Anledning til megen Eftertanke; og at see, hvorledes de i dette snævre Farvande tumle med Lethed, saavel store Seil- som Dampskibe, er meget lærerigt.

Da det ofte kan være nyttigt at bruge Dampbaade til Buxering, især naar man skal ud fra Liverpool, hvilket vanskeliggjøres deels ved de herskende vestlige Vinde, deels ved at man som oftest maa gaae ud med Ebben, for at have Strømmen med, har der dannet sig et Compagnie (steamtug company) til at besørge disse Buxeringer. Dette Compagnie havde 7 Dampbaade, nemlig 3 paa 100, 1 paa 70, 1 paa 50 og 2 paa 40 Hestes Kraft og disse komme til Skibenes Assistance ved givet Signal, hvilket her er: Flag i Siouv fra Stortoppen. Det er en Fornøielse at see dem manøvrere med disse Dampbaade; kun idelig Øvelse kan give Færdighed heri, som i al anden Søfart. Jeg havde Compagniets Dampbaad Mona paa 70 Hestes Kraft, til at buxere Corvetten ud til Bell Beacon, for den, for Bruget af denne Dampbaad fastsatte Betaling, 12 Pd. Sterl.

Noget længere oppe i Floden laae et gammelt Linieskib og 2 Fregatter uden Master fortoiede; disse Skibe tiente til Oplagssted for Ladningen fra de Skibe, der skulde lægges under Quarantaine, og saadanne Skibe bleve da anviste Ankerplads i Nærheden. Til Overholdelse af Quarantaine=Anordningerne vare der

nogle Mand, under en Officiers Commando, ombord i en tæt ved Orlogsskibene stationeret gun brig.

Staden Liverpool har adskillige meget smukke Bygninger; iblandt disse ere Townhall (Raadhuset) og Tolldboden nogle af de mærkeligste; tæt ved Townhall er Børsen. I en firkantet Gaard imellem disse Bygninger er et smukt Monument til Ære for Englands berømte Søhelt Nelson. Det forestiller ham da Seiersgudinden kroner Helten netop i det Dieblig Døden griber ham.

Gaderne i Nærheden af Dokken ere meget livfulde og vidne om et driftigt og vindstibeligt Folk; store Karrer trukne af to uhyre store Heste, lette Equipager og Fodgængere giøre det ofte vanskeligt at komme frem. I denne Deel af Byen have Riobmændene deres Contoirer og en Mængde Handlende deres Boutikker, forresten boe her Sofolk og Vertshuusholdere. Længere oppe i Byen ere Gaderne bredere, Husene elegante og Boutikkerne mangfoldige og pragtfulde. Udsalgsstedet for Riob, Frugt og Grønt er i et stort Huus, hvor Alt ligger smukt ordnet; ligeoverfor er et Huus indrettet til Udsalg af alle Slags Fisk. Overalt hersker Orden og Reenlighed i den høieste Grad.

Begravelsespladsen „the cemetery” er indrettet i et fordums Steenbrud; smukke Gange føre imellem de vel vedligeholdte Begravelser; i selve Klippen ere Hvelvinger udhugne, lukkede med Dørre af Jernstænger, eller tilmurede; i disse ere Familiebegravelser; foruden de allerede aabnede er der endnu Plads til mange lignende. Nede i Dalen, der ligner en smuk Have, er opreist et Mausoleum til Minde om Liverpools berømte Parlamentsmedlem Huskinton, som ved egen Uforsigtighed kom til Skade paa Jernbanen imellem Liverpool og Manchester, den Dag denne mærkværdige Veiførstegang blev befaret. En Vogn knuste hans ene Been, hvilket nogle Dage efter kostede ham Livet. Hans, efter Sigende, meget lignende Buste, pryder dette Mausoleum. Alt ved denne Begravelsesplads vidner om Orden og Agtelse for de Fædengangne.

Noget udenfor Byen er zoological garden, hvor der findes

en Samling af vilde Dyr. Man træffer der alle Roddyr og alle Landes Dyr og Fugle, ordnede med megen Kundskab og Smag, hvilket alt tilsammen yder et ligesaa nyttigt, som behageligt Skue.

Noget af det Vigtigste der er at see i Liverpool er Jernbanen, der sætter denne Stad, paa en hurtig og lidet bekostelig Maade, i Forbindelse med Manchester, Birmingham, London og mange flere Stæder og mindre Byer. En Beskrivelse af Jernbanen er det ikke min Hensigt at give, da jeg kun har besøgt den der gaaer imellem Liverpool og Manchester; men jeg vil blot antyde, at Ingen som første Gang kommer til Liverpool maa forsømme at gjøre denne Tour. Man maa beundre den Indsigt der er lagt for Dagen ved Anlæggelsen af Jernbanen, og hvorledes de have forstaaet at overvinde alle Vanskeligheder. Den første der frembød sig var at bringe Rætherne fra Byen op over den tæt østenfor Byen liggende Edgehill, som efter Sigende er 90 Fod høiere end Stedet hvor Banen begynder i Byen (the Railway office). For at iværksætte dette er udhugget en Tunnel igiennem den solide Klippe, og denne Tunnel, som er 1 engelsk Mil lang, gaaer under en Deel af Byen; den er saa bred, at to Vogne kunne mødes, og har to Rader Jernspor; men man tillader dog ikke et Train at afgaae, førend det andet er igiennem Tunnelen. Da Banens Hældning paa dette Sted er saa stærk, at locomotiv Dampkraft ikke kunde bringe Rætherne op, skeer dette ved en Dampmaskine der er anbragt paa Edgehill. Imellem Sporene paa den ene Side er anbragt en Rende; i denne løber et Toug paa Ruller, ligesom Rabbellaringen ombord, og til dette Toug fastgøres den forreste Ræth; de andre Ræther strues fast i Rækken, den ene bag den anden, og naar Alt er færdigt gives Signal til Dampmaskinen, som da sættes i Bevægelse og trækker Vognrækken (Trainet) igiennem Tunnelen. Signalet gives ved at præsse Luft igiennem et smalt Rør, der ligger langs den ene Side i Tunnelen, hvorved frembringes en pibende Lyd. Paa Tilbageveien fra Edgehill til Liverpool løbe Vognene ned ad den hældende Bane uden Dampkraft. For at tilkiendegive at Banen er røddelig, og at man er

beredt til at modtage Trainet, er ved Banens nederste Ende anbragt en Lygte; naar Lyset i denne brænder med almindelig Farve, er alting klart; men skulde der være noget i Veien, skydes et rødt Glas for Lyset og de ankommende Vogne maae da standses paa Banen. Dette skeer ved en Præsse, der kan strues sammen omkring Vognaxlen og derved formere Frictionen.

Den øvrige Deel af Jernbanen imellem Liverpool og Manchester har intetsteds mere Hædning, end at den forspændte Dampmaskine kan trække Vognene op; men for at faae Banen saa nær vaterpas som muligt, har Giennemgravning paa nogle Steder og Opfyldning paa andre været nødvendig, ofte til en meget betydelig Dybde eller Hoide. Banen krydser Bridgewater-Kanalen, over hvilken ere byggede Buer, som Jernbanen hviler paa; et andet Sted krydser den under en Landevei. Men en af de største Banfeligheder har været at tilveiebringe et fast Underlag igiennem den betydelige Mose „Chat moor“, hvor der næsten overalt er et dybt Morads. Ved Fæschiner og Lømmelag med Jord ovenpaa er opfyldt saalænge indtil Grunden blev fast. Nu er Veien fuldkommen solid og beplantet med Buskværter paa Siderne; men udenfor Veien er dybt Hængedynd. Entrepreneurerne i Anlægget af Jernbanen vilde gierne have undgaaet denne Mose, men kunde ikke faae Grundeierne til at afstaae Grund til Veianlægget, og maatte derfor benytte det Terrain de kunde erholde. Man fortalte mig, at Hertugen af Bridgewater, som var Eier af det Land Jernbanen skulde lægges paa, i Forstningen ikke vilde give sit Samtykke, da han frygtede for at Jernbanen skulde giøre ham Afbræk ved hans Kanal, og at Actiehaberne maatte indrømme ham gratis 1000 Actier, hver paa 100 Pd. Sterl., forinden han vilde afstaae Grunden. Det har imidlertid nu viist sig, at Varetransporten paa Kanalen har tiltaget saaledes, at Indtægterne ved Kanalen ere lige saa store som før. De forbedrede Fabrikindretninger og den lettere Communication imellem Stæderne har formindsket Omkostningerne og forøget Productionen, og Varene finde større Affætning, fordi de nu kunne sælges billigere end før.

Langs Veien boe Folk paa hver anden, tredie engelske Miil; disse Menneſter have Opſigt med at Sporveien altid er røddelig, og det paaligger dem tillige at lægge Sporene tilrette paa de forſtiellige Steder, hvor de kunne ledes hen til en anden Retning, ſ. f. Ex. hvor Sporveien til London gaaer af fra den til Manchester.

Alſtanden imellem Liverpool og Manchester er 32 engelske Miil, og diſe tilbagelægges i $1\frac{1}{2}$ Time. Almindeligviis var Farten, paa jevn horizontal Veie, en engelsk Miil i $2\frac{1}{2}$ Minut; men troværdige Folk fortalte mig, at med et ringe Antal Vogne kunde Farten være en engelsk Miil i hver Minut.

Paa Tilbagetouren fra Manchester trak Dampmaskinen et Train af 13 Vogne med 18 Personer i hver; paa et Sted hvor Veien gik noget opad, ſtod en anden Dampmaskine bag paa; man mærkede ikke denne Tilvæert i Kraften til at bringe Trainet frem, og vi vidſte intet deraf, førend da man ved Banens Ende fortalte os derom.

Man ſkulde troe, at Luſttrækket maatte være ubehageligt, fornedelſt den ſtore Haſtighed man kommer frem med; men dette er ingeniunde Tilfældet.

Det er meget morsomt at komme ſaa hurtigt fra det ene Sted til det andet; men man ſeer kun lidet af de Gienſtande man paſſerer nær forbi, hvorimod de længere bortliggende kunne overſees ſom ellers naar man kjører.

Bed et behageligt Bekiendſkab, jeg Dagen før havde gjort med Hr. Yates i Liverpool, havde vi den Fornøielſe, at have hans Selskab paa Touren til Manchester, hvilket tillige var meget nyttigt, da vi ved hans Foranſtaltning fik meget at ſee, ſom vi ellers ſom Fremmede ikke kunde have ſaaet Udgang til.

Iblandt Seeværdighederne i den berømte, gamle Fabrikſtad Manchester, var fornemmeligen Bomuldsſpinderierne det der tiltrak ſig min Opmærksomhed. Man ſaae her, hvorledes Bomulden renses og ſpindes til de fineſte Traade, og man maa beundre den menneſkelige Opfindelſeſevne, naar man ſeer hvorledes Damp-

maskinens Kraft fordeles til de utallige Maskiner til forskjelligt Brug, der findes i disse store Fabrikbygningers mange Stokværk.

Der er stor Forskiel paa Liverpool og Manchester i mange Henseender. Den Første, en af Verdens største Handelsstæder, beskæftiger alle Hænder; Enhver som vil arbejde kan fortjene sit Udkomme. Dette er ikke Tilfældet i Manchester; derfor vrimler Gaderne af fattige, smudsige Mennesker, der ofte ere sygelige, som en Folge af det usunde, aandssløvende og moralsk fordærvende Fabrikliv, de næsten alle fra den tidligste Ungdom have levet. Naar Bomuldsfabrikkerne ere i fuld Drixt gaaer det endda an; men naar dette ikke er Tilfældet maa der være megen Nød paa Færde.

Manchester er ligesaa folkerig som Liverpool, men langt fra ikke saa smuk; Gaderne ere smalle og krumme, Bygningerne langt fra ikke saa smukke og Kulroen endnu tættere end i Liverpool; den hele By har et mørkt Udseende. Den gamle St. Maria Kirke er en smuk antik Bygning. I Forbigaaende besaae vi Stadens Arresthuus, der bestod af mange Bygninger. Cellerne, indrettede til to Arrestanter, vare luftige og reenlige. Den i England almindelige Trædemølle fandtes ogsaa der; den kunde drive en Maskine, men som oftest er den i Gang blot som Straffemiddel for Forbryderne. I Retsalen vare vi overværende ved Forhandlingerne der, en kort Tid. Ligeledes besaae vi Raadhuset, Baisenshuset og Mechanical institution. Her var en temmelig betydelig Samling af Modeller, iblandt andet en smuk Model af den berømte Bangor Bro, som forener Anglesey med Fastlandet. Jeg havde gierne gjort en Tour med en Dampbaad fra Liverpool til Bangor, for at see ommeldte Riædebro; men Tiden tillod det ikke.

Mechanical institution indeholdt tillige en smuk Malerisamling, en Fremstilling en miniature af Tunnel under Themsens, oplyst med Lamper, og en Mængde udstoppede Dyr og Fugle. Den nyere Deel af Staden er bedre bygget og har brede og lige Gader.

Efter at have brugt Tiden saa godt som muligt og besøgt det Mærkværdigste i Manchester, gik vi til Railroad office, hvor der med en paafaldende Hurtighed blev sat to Kæretter til det Train der skulde afgaae, for at give Plads til mit 44 Personer stærke Følge, og nogle Minutter efter vare vi i fuld Fart ad Liverpool til, hvor vi ankom efter 1 T. 20^m. Forløb.

Paa det Sted, hvor Huskinston blev saaret, staaer ved Siden af Veien en smuk Marmorsteen med Indskrift til hans Minde. Man gjør et kort Ophold ved Newton, hvor Maskinen forsynes med Vand og Kul.

Kl. 7 om Aftenen var jeg atter ombord med alle mine Cadetter, og jeg kan med Sandhed sige, efter at have tilbragt en Dag, som jeg aldrig glemmer.

Om Aftenen, naar Lygterne ere tændte i Liverpool's Gader, har man et prægtigt Skue fra Havnen; foruden Gaslygterne sees ogsaa Ilden flamme ud af de 100—200 Fod høie Skorstene ved de mange Fabrikker.

Gæstfriheden synes ikke at staae paa noget høit Trin i Liverpool; derimod kom nogle i Rockferry og Birkenhead boende Søofficerer os imøde med forekommende Artighed; ved dem bleve vi atter bekendte med nogle andre der boende Familier, hos hvem vi tilbragte et Par behagelige Aftener.

Fra Birkenhead anlægges en Jernbane til Chester; man fortalte os, at hver engelsk Mil kostede at anlægge 30,000 Pd. Sterk.

Medens vi laae ved Liverpool kom adskillige Fremmede ombord for at see Corvetten, og den sidste Dag havde vi Besøg af vore Venner fra Rockferry og Birkenhead.

Løverdagen d. 30te Mai om Morgenen tidlig lettede jeg og lod en Dampbaad huse Corvetten ud; Vinden var vestlig. Da Ebber lob, vare vi snart ude ved Bell Beacon og her lastede Dampbaaden los. Heldigviis var Vinden saaledes, at vi kunde lægge Sydenden af Den Man forover. Om Aftenen saae jeg samme og styrede da med gunstig Vind nordestefter igiennem St. Georgs Canalen. Veiret var saa sigtbart, at vi saae alle Fyrene,

og da det blev Dag vare vi imellem Raughlin Island og Mull of Cantire. Her blev det Stille, og med Floden, som kom stærkt imod, da det netop var Springtid, drev Corvetten tilbage, indtil Strømmen atter kom med. Dette er med Daglejs og godt Veir en ligegyldig Sag; men med Mørke og ondt Veir maa denne Deel af St. Georges Canalen være meget vanskelig at befare, især formedelst den stærke Strøm og det dybe Vand, hvorfor man ikke kan ankre. Det er derfor almindeligt at Ubekjendte tage Lots, for at kunne søge Havn, saasom Loch of Belfast; jeg fik en Saadan i Liverpool, en Mand, som egentlig var Lots paa Ørkenøerne, men som var kommen til Liverpool med et preussisk Skib, der var kommen norden om Skotland. Jeg accorderede, at han skulde have 12 Pd. Sterl. ud igiennem Canalen, og at jeg vilde gjøre mig Umage for at faae ham sat iland under Nordkysten af Irland, s. f. Gr. ved Londonderry. Men da jeg Søndag Aften kom der, var det næsten Stille og svær vestlig Dyrning; under disse Omstændigheder var det ikke raadeligt at komme Landet for nær; og da det om Natten, i Sigte af Jasterhull Fyr, tog til at blæse temmelig haardt af vestlig Vind, maatte jeg forcere ud fra Landet, hvorved jeg blev nødt til at beholde Lotsen ombord, indtil jeg, paa Tilbagereisen fra Island, fik ham sat i Land under Hetlands Sydpynt.

Jeg bør ikke undlade at omtale den danske Consul i Liverpool, Hr. Engel, en Preusser. Han havde den Godhed at ledsage os omkring for at vise os Byens Mærkværdigheder og at beværte et Par Gange mine Officierer og mig.

I Samtalens Lob med Capitain Mac Donnald erfarede jeg, at vi for 30 Aar siden havde havt en Rencontre under Norge; han var dengang ombord i den engelske Fregat Tribune, med hvilken fire danske Brigger og iblandt disse Alsen, hvor jeg var ombord, havde en ubetydelig Affaire. Jeg stiftede nu, under fredeligere Betingelser, et for mig meget behageligt Bekjendtskab med denne vakkre Mand.

Dagen efter Ankomsten til Liverpool var det Dronning

Victorias Fødselsdag; men da det var Søndag blev den først celebreret Dagen efter. I den Anledning blev jeg indbudet til Lord-Mayorens Dineé; men da Veiret var meget uroligt denne Dag, og da ingen af mine Officierer vare inviterede, undskyldte jeg mig.

Om Middagen saluterede jeg i Anledning af Dagens Høitidelighed med 27 Skud, om Eftermiddagen maatte vi tage Bram-Ræerne til Dæks og stryge Bramstængerne.

Reisen fra Liverpool til Island var temmelig langvarig; i Forstningen var det altid vestlige Vinde og ofte haardt Veir, som dog kun varede nogle Timer ad Gangen. Paa Grund af de omtalte herskende vestlige Vinde var det min Hensigt at gaae synden og vestenom de blinde Fuglestiær; men da vi vare disse paa en halv Snees Miil nær, faldt Vinden nordlig og senere østlig, hvorfor jeg forandrede min Beslutning og andruede Landet imellem Vestmanø og Reiknaes, dette Sidste kiendeligt ved den tæt under Landet liggende isolerede Karlsklippe, der seer ud som et Kastel med et Taarn paa. Ratten imellem den 10de og 11te Juni passerede vi imellem bemeldte Karlsklippe og Meelsækken, en anden hoi Klippe med steil Dybde rundtom. Løbet imellem disse tvende Klipper er omtrent en Miil bredt og fuldkommen reent. Det er let at kiende og søges derfor almindeligt af de til Faxe Bugten bestemte Skibe. Om Middagen den 11te fik jeg Lots ombord fra Reikavig, hvor jeg snart efter kom til Ankers.

Da jeg eengang tidligere havde været i Reikavig morede det mig at træffe fordums Bekiendtere igien efter sex Aars Forløb, især Islands vakre gamle Biskop Hr. Steingrim Johnson og den videnskabelige Landphysicus Hr. John Thorstensen.

Dagen efter Ankomsten tilkiendegav Stiftamtmanden mig, at han onskede at gaae til Kiøbenhavn med Corvetten; men at han ikke kunde blive færdig førend den 14de om Aftenen. Jeg lovede at blive saalænge, og benyttede Tiden med at lade Cadetterne besee Mærkværdighederne omkring Reikavig, nemlig Vido, hvor en Mængde Edderfugle laae paa Keden, de varme Kilder paa Lo-

garnæs, Besfestads Catinske og Havnefiord, til hvilke Steder vi havde en Cavalcade, der morede Cadetterne overordentligt. I Havnefiord fik vi, ligesom i Reikavig, en gjæstfri Modtagelse af de der boende Factorer Iversen, Bergesen og Flere; det er behageligt at see hvor disse Familier have det hyggeligt i deres afsondrede Opholdssted; Alt vidnede om Tilfredshed og Orden; og deres Exempel maatte nødvendigviis have en meget gavnlig Indflydelse paa de indfødte Islændere, ved at give dem Smag for Orden og Keenlighed, Noget de hvoiligen kunde trænge til at faae mere Sands for, især Almuen.

Samme Dag jeg kom til Reikavig kom en fransk Orlogscutter ogsaa ind. Den franske Regiering holder aarligen to Cuttere paa Station under Island, deels for at danne en Art Politie over de 30 til 40 franske Fiskere der fiske under Syd- og Ost-Kysterne af Island, og deels for at forsyne disse Fiskere med hvad de maatte behøve, som Folk, Proviant o. a. d. Disse Fartøier commanderes naturligviis af Officierer og opholde sig under Island fra Begyndelsen af Mai til medio August. Kort førend min Ankomst til Island havde den franske Corvet la Recherche været tre Uger i Reikavig, paa dens Tour i videnskabelig Hensigt i de nordlige Farvande, og benyttet Tiden til at foretage adskillige Observationer til Berigtigelse af Kaarterne over Farvandet der.

Den 14de Juni om Aftenen kom Stiftamtmand Vardenfleth med Frue og Børn ombord, ledsaget af Islændernes bedste Dnster om en lykkelig Reise og Tak for de Nar han havde virket gavnligt i sit hæderlige Kald iblandt dem. Der var en almindelig Sorg i Reikavig, da det blev bekiendt at deres Stiftamtmand vilde forlade dem; thi ogsaa i selskabelig Henseende vilde Vardenfleths savnes. Indbyggerne i Reikavig saluterede med 9 Skud fra det lille Batterie ved Byen, og fra Corvetten hilsendes Stiftamtmanden med 7.

Mandagen den 15de om Morgenen Kl. 3 lettede jeg og seilede med gunstig Vind ud fra Reikavig og ud af Fare Bugten. Den smukke Sneefieldsjøkel saaes klart paa 13—14 Miles Afstand;

men det saae meget truende ud i S. D., og om Eftermiddagen Kl. 2, da vi vare nær Lobet imellem Karlsklippen og Meelsælken, sprang Vinden om til S. D. med stiv Kuling, som hurtigt tiltog, hvorved Søen tillige blev saa hoi, at jeg ikke uden Risiko kunde seile med Vind og Sø tvers (hvilket jeg borde, for at gaae ilæ af de blinde Fugleskiær), men maatte holde plat af, indtil jeg var saa langt i Læ at jeg med Sikkerhed kunde dreie til med Bagbords Halse og vide mig fri af bemeldte Skiær. Dette stete Kl. 8 om Aftenen, og det var en Fornoielse at see, hvorledes Corvetten Flora laa bi for begge Gaffelseilene, Fokkestagsseil og Stormmesanen; den lændsede ligesaa ypperligt og løb 10 Miils Fart for Fokken, uden voldsom Slingsring. Næste Morgen blev det igien seilbart Veir og Seiladsen hiemefter fortsattes; men formedelst ugunstig Vind fik vi ikke forend den 24de Juni Heltlands-Verne ifigte. Under Sumburghead fik jeg Kotsen fra Orkenøerne sat ombord i en Fisker, og den 26de om Morgenens vare vi allerede under Lindesnæs, hvorfra vi med gunstig Vind og smukt Veir fortsatte Reisen igiennem Skagerrak og Kattegat. Den 28de om Middagen maatte jeg ankre lidt nordensfor Kronborg, da Strømmen satte os tilbage. Kl. 12 blev holdt Gudstjeneste, og efter samme blev saluteret med 27 Skud, i Anledning af Deres Majestæters Kroning. Da der igien kom saamegen Vind at vi kunde avancere imod Strømmen, lettede jeg og passerede Kronborg; men da det atter blev stille, lod jeg Dampbaaden Prindsesse Wilhelmine spænde for, og buxeret af denne kom jeg om Aftenen tilankers indenfor Trekroners Batterie.

Det var mig en Fornoielse paa denne Reise at have Stiftamtmand Vardenfeths ombord og derved at giøre Bekjendtskab med denne vakre Familie. Pladsen ombord var vel temmelig indskrænket, men dog altid bedre end de Bequemmeligheder, der kunde bydes Passagerer med de smaa Fartøier, der fare paa Island.

Cadetcorvettens andet Togt var i Østersøen med Tilladelse at anløbe Cronstadt. Den 6te Juli kom jeg ombord med Cadetterne, manøvrerede denne og næste Dag i Sundet, og tidlig om Morgenen den 8de passerede jeg Dragør; samme Dags Aften vare vi under Christiansø, og den 11te om Morgenen allerede ved Mundingen af Finske Bugt. Med foielig Vind og klart Veir seilede vi med rasf Fart indefter fra den ene Landkiending til den anden. Foruden de ypperlige Landmærker og Fyrtaarne der ere i Finske Bugt, ere mangfoldige Vagere udlagte paa Grundene. Farten er derved sikker i klart eller sigtbart Veir; men da man ikke kan have sønderlig Veiledning af Lodstuddene, er Seiladsen vanskelig i tykt Veir.

Mandagen den 13de Juli om Morgenen var jeg ved Indløbet til Cronstadt, hvor vi havde det smukke og imponante Skue af den paa Rheden liggende russiske Flaade, bestaaende af 9 Linieskibe, 4 Fregatter, 5 Corvetter og Brigger, nogle Skonnerter, samt en Luggen. Jeg braste bal tæt udenfor Vagtskibet, en Corvet, og Chefen af samme havde den Godhed at sende mig en Lods, som bragte os til Ankers indenfor Flaaden. Saluter for Fæstningen og Flaaden, hver med 15 Skud, bleve respective besvarede. Den danske Vice-Consul, Hr. Winberg, kom snart efter ombord, og senere kom Lieutenant Tobiesen, Adjutant hos Gouverneuren i Cronstadt, Vice-Admiral Grev v. Bellinghausen, for at complimentere mig og tilbyde hvad Assistance jeg maatte behøve samt Disposition over et af de Keiserlige Dampfartøier. Jeg aflagde samme Formiddag mit Besøg hos Gouverneuren, for at talke for den mig bevisste Opmærksomhed. I Anledning af Keiserindens Navnedag blev saluteret med 27 Skud fra Corvetten, strax efter at Flaaden og alle Batterierne havde saluteret. Min næste Visit var til Flaadens Chef, Vice-Admiral Grev v. Plater, en smuk og meget fin Mand paa omtrent 55 Aar. Admiralskibet, en Tredækker ved Navn St. Georg, Seirvinderen, paa 130 Kanoner, var et smukt Skib og pragtfuldt udrustet; der herskede Orden og Reenlighed overalt og det var mig derfor meget liært, at saa-

vel Admiralen, som Skibets Chef indbødte mig at komme ombord med alle mine Cadetter, hvilken Indbydelse jeg senere afbenyttede. Med Gouverneurens Tilladelse stod Udgangen til Værftet i Cronstadt os aaben, og veiledet af Lieutenant Sobiesen og Consulen gjorde jeg med alle Cadetterne en meget interessant Tour om Eftermiddagen omkring paa Værftet, hvor især det prægtige Løihuus og de steensatte Dokker tiltrak sig min hele Opmærksomhed. Ruslands Flaade i Østersøen bestaaer af tre Afdelinger, hver paa 9 Linieskibe, foruden Fregatter og mindre Krigsskibe; to Afdelinger ere aarlig udrustede til Dvælselse deels tilføes, deels tilankers; een Division tager Vinterhavn i Reval, en anden i Sveaborg, den tredie i Cronstadt. Mandskabet forbliver hver ved sin Station Vinteren over, indkvarterede paa de respective Steder i Kaserner, hvilke i Cronstadt ere prægtige Bygninger, og de øves, medens de ere i Land, i Exercits og Garnisonstjeneste. Hvert Skibs Besætning eller Equipage er under Commando af de Officierer der høre til samme Equipage. De forblive i Tjenesten i 20 Aar.

Uagtet $\frac{2}{3}$ af Flaaden var udrustet, var Løihuset fuldt af alle Slags Vaaben. Der var ogsaa Bombekanoner, og af disse har hvert Linieskib tvende paa hver Side paa underste Batterie.

Foruden de allerede færdige Dokker var en meget stor under Bygning. Istedet for Porte eller Sluser, havde de til Hensigt at lukke for Dokken ved en Pram-Sluse, der, medens den var tom, skulde sættes i Abningens tilsvarende Falsk og ved at fyldes med Vand nedsænkes til Vunden. Forsøg hermed blev foretaget den sidste Dag vi vare i Cronstadt, men Slusen var ikke fuldkommen tæt; imidlertid veed man ved Forsøg paa andre Steder, at det lader sig iværksætte. De fleste af de oplagte Skibe vare forsynede med Tage, og havde Undervant og Stag paa, ligesom vore, oplagte i Krigetid.

Medens jeg saaledes var beskæftiget, tilligemed Cadetterne, med at bese Værftet, bæredes Corvetten med et Besøg af Ruslands Marineminister Fyrst Menzikoff, ledsaget af Flaadens Admiral og Gouverneuren; disse høie Herrer bleve saluterede med

13 Skud. Jeg beklagede meget at jeg ikke selv havde den Ære at modtage dem.

Strax efter Corvettens Ankomst blev ved Telegraphen givet Beretning herom til Keiseren, som den Dag var paa Petershoff. Keiseren forlangte opgivet Navnene paa alle Officierer og Cadetter og tillige Underretning om Hensigten med Corvettens Besøg, hvilket alt blev besvaret igiennem Telegraphen.

Om Aftenen spadserede vi i en Have, som er Cronstadts offentlige Promenade, og her var, efter Gouverneurens Foranstaltning, Musik, saalænge vi vare der.

Deels for at retournere Fyrst Menzikoffs Besøg, deels for at annelde min Ankomst til den danske Chargé d'affaires, Kammerherre Grev Ransau, og med ham at aftale det Fornødne for at bevirke Tilladelse til at lade Cadetterne besee det Mærkværdigste i Petersborg, gjorde jeg den følgende Dag en Tour derhen, med Dampbaaden fra Cronstadt, og Capitain Prosilus var med Cadetterne iland for yderligere at lade dem besee Værftet og Skibene, iblandt hvilke den nye Tredækker Russia, paa 136 Kanoner, udmærkede sig. Dette Skib er, ligesom alle de andre, bygget i Petersborg og bragt, ved Hjælp af de saakaldte Kameler, over Grundene ved Nevastodens Udløb. Paa Værftet i Cronstadt ere ingen Beddinger. Selve Cronstadt frembyder ellers ingen Mærkværdigheder; men Fæstningsværkerne omkring samme, fornemmelig imod Søsiden, ere formidable, især naar Træbulværkerne remplaceres af Steenmure, med hvilket Arbeide der gøres rast Fremgang.

Farten med Dampbaaden fra Cronstadt til St. Petersborg, hvorhen Capitain Bodenhoff og min Broder fulgte med, var meget morsom. Vi traf i en Oberst af Ingenieur-Corpsen og en Lieutenant af Artilleriet, begge Finlændere, to meget vakre Mænd, som med Kyndighed og Forekommenhed gaved os Underretning baade om hvad vi saae og hvad vi ellers ønskede at vide.

Vi passerede Petershoff, hvor der laae stationeret fire smaa Skibe, taliede som Fregatter, og to Brigger; disse Skibe vare

under Seil, til Dvælse for de yngre Cadetter, som i Sommermaanederne bestandigen ere ombord.

Med spændt Opmærksomhed nærmede vi os den store Hovedstad, som ved sine mange Taarne og forgyldte Spirer sees langt ude. Hvor Farvandet bliver smallere ligger et lidet Fyrskib og røde Tonder paa den ene, hvide paa den anden Side af Løbet, som gaaer i betydelige Bugtninger og har kun Dybde for 11 Fods Fartøier. Paa venstre Flodbred er i den vestlige Kant af Byen anlagt et stort Jernstøberi, tæt derved Marinens Saugmølle, begge med Dampmaskinerier; paa høire Flodbred ligger en Corvet en miniature, som Vagtskib, og nu aabner den smukke Neva en herlig Udsigt over Staden. Paa begge Sider af Floden ere Steenquaier og brede Gader med prægtige Bygninger, iblandt hvilke Societet-Academiet, Biergværksinstituttet og Toldboden udmærke sig paa høire, og Husene over Linieskibsbeddingerne samt den engelske Quai paa den venstre Flodbredde. Flaadens Skibe bygges som sagt alle i Petersborg, enten i Huse over Beddingerne eller med Tag paa Skibet selv. Husene, under hvilke Linieskibene bygges, ere rummelige og næsten elegante.

Længere oppe i Floden, forbi den engelske Quai, er Isacs Broen, ligesom den under Bygning værende pragtfulde Isackirke, som bliver en af Petersborgs største og meest fremragende Bygninger. Tæt ved Broen er Peter den Stores Monument. Broen selv flyder paa store Pontons og er meget bred. Strax ovenfor Broen er Admiralitets-Bygningen, fra hvis Kuppel man har et deiligt Panorama over Staden og Udsigt langs igiennem flere Hovedgader, der gaae ud fra dette Sted som Radier i en Cirkel. Lidet længere oppe er det, formedelst hurtig Opførelse efterat være afbrændt i 1838, berøinte Winterpalads, hvis ene Façade vender imod Neva Floden og den anden imod en aaben Plads, prydet med den store Alexander-Soile, dannet af en eneste Granitblok. Ligeoverfor Hovedindgangen til Slottet er en stor Bygning, ovenpaa hvilken er anbragt et smukt Monument, forestillende Seiersgudinden, førende med Stridsheste i fuld Galop mod Slottet.

Disse ere de Mærkværdigheder der ved Ankomsten især falde den Fremmede i Sinene. Man kunde behøve flere Dage, ja Uger, for at see alt hvad her er værd at see; men jeg maatte lade mig noie med at faae en Idee om denne verdensberømte Hovedstad, og alene dette var en Nydelse, som jeg paaskionner, at der blev givet mig Leilighed til at faae.

Først Menzikoff var ikke i Petersborg, jeg aftalte derfor med Grev Rankau, at vi Dagen efter vilde søge ham paa Petershoff, og jeg gik samme Dags Eftermiddag med Dampbaaden til Cronstadt.

Dagen efter var jeg med Cadetterne ombord i det russiske Admiralsfib. Admiralen modtog os med megen Artighed og ledsagede os selv hele Skibet rundt. Da vi ikke have Tredækkere i vor Flaade, var dette Skue meget nyttigt for de unge Mennesker.

Da Dampbaaden kom fra Petersborg havde jeg den Ære at faae Besøg af Grev Rankau, som blev saluteret med 7 Skud. Kl. 1 gik vi med en keiserlig Dampbaad til Petershoff; alle Cadetterne vare med, og vi havde megen Fornoielse ved at besee Slottet og Peter den Stores Sommerbolig, men endnu mere ved at spadserer omkring i Omegnen, hvor der i Nærheden var en Leir, hvor omtrent 300 Cadetter, hørende til Armeen, øvedes i deres Metier, og ved at gaa ombord i et af Cadetsfibene, der netop vare komne tilankers, da vi vilde vende tilbage til Cronstadt. Saavel i Leiren som ombord var det behageligt at see Sundhed og Tilfredshed være tilstæde imellem de mange unge Mennesker, og paa begge Steder herskede Orden og Keenlighed. Vore Cadetter stiftede snart Bekjendtskab med de russiske, iblandt hvilke flere kunde tale Fransk eller Tydsk, og nogle enkelte Finlændere Svensk. I Mørkningen kom vi atter ombord.

Den følgende Morgen fik vi Besøg af flere af de russiske Søcadetter, som, ledsagede af nogle Officierer, vare komne med en Dampbaad fra Petershoff. De fornyede det Dagen før stiftede Bekjendtskab med vore Cadetter og vare gierne blevne længere hos os, men de skulde være tilbage i Petershoff førend Reiseren kom dertil.

Kl. 12 kom Keiseren med en Dampbaad fra Petershoff til Cronstadt. Da han passerede Corvetten førend han kom til Flaaden, saluterede jeg med 27 Skud, havde russisk Flag paa Fortoppen og Mandskabet paa Ræerne, hvilken Salut blev besvaret fra Hs. Keis. Majestæts Dampbaad med 7 Skud og Dansk Flag fra Fortoppen. Keiseren gik ombord til Vice-Admiral Grev Plater. Efter omtrent en Times Forløb kom han tilbage og fik samme Salut som før fra Corvetten.

Jeg havde hørt, at Keiseren vilde ogsaa beære min Corvet med et Besøg; men dette skete ikke. Da jeg siden kom i Land, sagde Hs. Excell. Grev Vellinghausen mig, at Keiseren virkeligen havde havt til Hensigt at gaae ombord i den danske Corvet, men da det uheldigviis blæste saa stærk op, at der blev temmelig hoi Sogang paa Rheden, havde Keiseren forandret sin Bestemmelse. Hertil troer jeg kom endnu, at Hs. Majestæt, da han roede fra Admiralskibet til Dampbaaden, var meget nær ved at blive paa-seilet af en af de fire Fregatter, der havde faaet Signal for at gaae under Seil, og dette bidrog maaskee ogsaa til at Keiseren forandrede sit Forsæt.

Begge Gange Dampbaaden passerede Corvetten stod Keiseren paa den ene Piulkasse, og hans høie smukke Figur gjorde ham kiendelig. Medens Saluten skete fra Corvetten hilste Keiseren med Haanden til Hatten.

Det vilde have interesseret mig i hoi Grad, at have faaet den Gæst at tale med denne mægtige Mand; men paa den anden Side frygter jeg for, at dersom Keiseren var kommen ombord i Corvetten, ligesom det luxuriøst udrustede Admiralskib, vilde Contrasten have været altfor ufordeelagtig for min lille tarveligt udstyrede Corvette. Somænd forstaae at vurdere det Reelle, og heri stod Corvetten ikke tilbage; men Ifkkesomænd see mere paa det Pragtfulde og heri mangler den meget.

Samme Dags Middag vare vi Alle indbudne til et Dine hos Gouverneuren. Han viste os her, som hele Tiden under Opholdet i Cronstadt, megen Forekommenhed, og denne gamle val-

kre Mand havde i sin Have ladet Alt arrangere meget net for det talrige Selskab.

Den 17de om Morgenen Kl. 4 kom Dampbaaden tilborde, for at bringe os Alle til St. Petersborg. Ved Ankomsten der, var jeg endelig saa heldig at træffe Fyrst Menzikoff, som med megen Forekommenhed tillod os at besee Alt til Marinen henholdende, hvilket vi ogsaa besaae i detail, ledsaget af Capitain Vodisko, en vakker Mand, som jeg havde lært at kiende da han i 1832 var her, paa samme Tid som de russiske Cadetter, da han kom hjem med et russisk Transportssib fra en videnskabelig Reise omkring Verden. Denne Mand, neppe 40 Aar gammel, var nyligen udnævnt til Chef for Linieskibet Ostrolenka.

Vi besaae, som sagt, Bærstet og Magazinerne, samt Skibene paa Stabelen, byggede for største Delen af Lærke- og Fyrre-Træ.

I Admiralitetsbygningen traf vi atter Fyrsten. Jeg havde den Ære at præsentere Corpsset for ham, og han ledsagede os for at forevise os Modelkammeret, med de mangfoldige smukke og kostbare Modeller, alle Bureauerne, de lithographiske og hydrographiske Officiner samt Admiralitetets Locale, af hvilket især Senats Salen, prydet med Peter den Stores Portrait i Legemsstørrelse, hængende over hans Lænestol, der staaer ubrugt indenfor et Gitter ved den ene Sidevæg, tiltrak sig min Opmærksomhed.

Der havde jeg tillige den Ære at tale med Admiral Ricord, en af Ruslands hæderlige Orlogs-Veteraner. Fyrst Menzikoff gjorde mig en Present af russiske Solskaart, Flagkaart og nautiske Tabeller.

Formiddagen var destoværre forløben, og da Flere af os havde megen Lyst at see det største Observatorium i Verden, Pulkowa, tillod Tiden ikke at see Biergværks-Institutet og Winterpaladset, hvilket jeg saa gierne havde ønsket. Imidlertid fortryder jeg dog ikke, at jeg valgte at besee Observatoriet fortrinsviis. Efterat have gjort Cadetterne opmærksomme paa hvad de især skulde søge at see, kørte jeg med nogle af Officiererne og ledsaget af Grev Rangkau og Capitain Vodisko til det 3 Mile fra Peters-

borg liggende Pulkowa=Observatorium, hvilket bestyres af Statsraad Struve, en Polstener af Fødsel, berømt som Videnskabsmand, bæret med uindstrænket Tillid af Keiser Nicolai og med Kongen af Danmarks Yndest, bekræftet ved et egenhændigt Brev fra Hs. Majestæt, ledsaget af Commandeurskorset af Dannebrog, hvilket jeg havde medbragt og afleveret til den danske Charge d'affaires.

Statsraad Struve modtog os paa en høist behagelig Maade og førte os omkring i Observatoriet, og da han mærkede hvormeget dette interesserede os, fandt han, som han selv sagde, en Fornøielse i at forevise os og forklare alle Instrumenternes Brug en detail. Ved hans smukke og underholdende Foredrag henløb et Par Timer paa en meget behagelig Maade. Det var Aften da vi kom tilbage til Staden. Umbord i Dampbaaden samlede vi med de andre Officierer og Cadetterne, og begunstigede af deilig Veir og en lys Sommernat, vendte vi tilbage til Corvetten, efter en for os Alle høist behageligt tilbragt Dag. Nogle havde seet Et, Andre et Andet og Enhver havde nok at fortælle. Det har altid været mig en Fornøielse at bringe Socadetterne omkring paa fremmede Steder, og jeg har altid havt Grund til at være fornøiet med deres Opførsel og Punktighed i at efterkomme de dem givne Befalinger.

Nedens vi laae ved Cronstadt, var Keiseren undertiden paa Petershoff, men ellers ved Leiren ved Krasnoie-Selo, hvor et betydeligt Armeecorps var forsamlet.

Svor gierne jeg end havde onstet at tilbringe i det Mindste een Dag til i Petersborg, fandt jeg dog rigtigst ikke at gjøre det, deels paa Grund af de dermed forbundne Beføstninger for Cadetterne, deels for ikke at tage for megen Tid bort fra Cadetternes Øvelse ombord, det egentlige Formaal med Cadetstibs-Touren.

Landet i Nærheden af Petersborg er ikke smukt og kun maadeligt frugtbart. Overalt seer man Spor af et mægtigt og kraftigt Regieringsliv, men ikke af det travle industrielle Liv, saaledes som det vi vare Vidne til i Liverpool og iflor i Edinburg.

Næste Morgen, den 18de Juli, gik jeg iland, for at afgjøre

mit ubetydelige Mellemværende med Consulen og at aflægge min inderligste Tak til Gouverneuren, som unegteligen havde bidraget saameget til at Opholdet i Cronstadt havde været os behageligt. Han tilbød mig en Lots og at lade en Skonnert løbe ud med, for at tage Lotsen fra Borde; men da Vinden var saaledes at jeg ikke behøvede at krydse, var Lotsen ufornoden. Kl. 12 lettede jeg og saluterede med 15 Skud; et Par Timer efter løb jeg agterom Admiralskibet, hvilket jeg ligeledes saluterede; paa begge Steder blev givet Contrasalut med samme Antal Skud. Flaaden var Dagen før løbet ud og laa tilankers 3 Mile vestenfor Cronstadt.

Om Aftenen faldt Vinden imod, saa vi maatte krydse; dette gik vel smaat fremad; men jeg havde derved Leilighed til at lære Farvandet noiere at kiende. Den 20de om Morgenen passerede jeg Sydpynten af Hogland, og noget vesten for samme modte jeg to russiske Orlogsdampfartøier, det ene med en Lugger paa Skæbetoug. Jeg har Grund til at antage at Storfyrst-Thronfølgeren Michael var ombord i dette Dampskib; men da han ikke førte Storfyrstens Flag, maatte jeg respectere hans Incognito.

Om Natten fik vi en herlig Vind, der næste Dags Formiddag bragte os henimod Nargø. Her modte jeg den anden Division af den russiske Flaade, commanderet af en Contre-Admiral, kommende fra et Krydstogt i Østersøen. Da jeg kom Admiralen nær, saluterede jeg Flaaden med 15 Skud, hvilke bleve besvarede. Strax efter fik vi Modvind og maatte krydse med Vinden stik imod lige til Dragør, hvor jeg ankrede den 4de August om Aftenen. Den 5te manøvrerede jeg paa Riege Bugt, og den 6te havde vi en fornoielig Krydsning igiennem Drogden, med Vinden stik imod, men Strømmen med. Om Aftenen ankrede jeg lidt nordenfor Torebek; næste Dag manøvrerede jeg i Sundet, og løb om Aftenen indenfor Trekroner og ankrede.

Saaledes endte denne Tour, som i alle Henseender altid vil være mig i kiær Erindring.

Om Jagtmanøvrernes Theorie,

efter Annales Maritimes for 1838, med nogle Betragtninger over dens Anvendelse paa Dampskibe.

Af Udg.

Jagtens Problem er, ad den korteste Wei, og ved at fierne sig faa lidt som muligt, at naae et Skib, der søger at undløbe.

Ved Jagtens Begyndelse bør begge Skibe stræbe efter at faae at vide: 1) Hvad Force, Fienden er af; 2) Hvor stor Afstanden er imellem Begge; 3) Hvo der har Fordelen af Luven; og 4) hvo der seiler bedst. Denne sidste Condition er vel den fornemste, thi den her er sat sidst, fordi den ikke kan erfares uden ved Observationer, der gøres med noget Mellemrum af Tid, i hvilket man kan beskæftige sig med at løse de foregaaende Spørgsmaal.

Siendens Force. Paa kort Afstand et Diet og Dvæle de bedste Veiledere til at vurdere et Skibs Force; men paa større Afstande ere de utilstrækkelige. Naar kun en Deel af Seilene sees over Horizonten kan man betjene sig af følgende Methode.

Fra et hvilket som helst Sted paa det Skib man er paa, seer man med en god Rikkert, hvilket Punkt af Seilerens Reising man har lige i Horizonten. Man gaaer derpaa op til omtrent det samme Sted i sin egen Reising, og dersom man nu seer det samme Punkt af den fremmede Seiler i Horizonten, som svarer til det man først betragtede ham fra, er han omtrent af lige Force, men større eller mindre, alt som man seer ovenover eller under dette Sted paa ham. Til Exempel: Fra Hytten af et Linieskib seer man Storemerseraaen af en Seiler netop i Horizonten; man gaaer op paa Storemerseraaen og seer nu hans Hytte; altsaa er Afstanden imellem St. M. Kaaen og Hytten eens paa begge Skibe og derfor ere disse omtrent lige af Størrelse. Saae man ikke Hytten, er Afstanden imellem den og Kaaen større paa den fremmede Seiler og folgelig han af større Dimensioner end

Skibet kan observeres fra; og sees Hytten for man kommer op paa Merseraaen, finder det Omvendte Sted. Det mathematistiske Beviis for denne Methode er saa simpelt, at det her kan forbigaes. Jo lavere man kan stille sig, eller jo nærmere Vandlinien man kan tage den første Observation fra, desto bedre, for at undgaae den Feil, som kunde opstaae af Forskiel imellem den første Stations Hvide over Vandet paa de to Skibe*).

Afstanden imellem Skibene. Har man sluttet sig til det jagede Skibs Størrelse og Dimensioner, kan man ved Vinkelmaaling finde Afstanden. Men er Afstanden for stor til at Vinkelen lader sig maale, kan man hjælpe sig paa følgende Maade:

Fra Hytten paa et Skib seer man Horizonten omtrent i Flugt med Batteriet paa det Skib man jager. Ved at gaae op paa Stængesalingen f. Ex. seer man Horizonten i Flugt med Seilerens Under-Kaa. Da Seilerens Force antages bekendt og derved ogsaa omtrentlige Dimensionerne af hans Reising, kan man nu proportionere sig til den omtrentlige Afstand; idet man antager Triangelens Basis for Middeltallet af de synlige Horizontafstande for de to Observationsstationer, og begge Skibes Reisinger at være parallelle, hvilket man paa den korte Afstand kan antage. Man har da følgende Proportion: Afstanden i Fod imellem Observations-Stationerne forholder sig til Medium af begge Horizonters Afstande, ligesom Forskiellen imellem de paa Seilerne observerede Puncters Afstand fra hinanden og Afstanden imellem Observations-Stationerne forholder sig til x , z : Afstanden imellem Skibene. Til Exempel: Et 74 Kanonskib jager en 44 Kanons Fregat; den førstes Hytte er 24' over Van-

*) Et Dampskib har man intet Middel at slutte sig til Forcen af; og Distancen fra det vil det ogsaa med enkelte Undtagelsestilfælde være umuligt at maale sig til som med Seilskibe. Allerede dette er et Træk ved denne Baabenart som i Krigen ikke vil være uden Indsydelse, idetmindste indtil en lang Praxis har lært at udfinde andre Midler til at bedømme Afstanden og Styrken af disse Skibe.

det og Stængesalingen 130', altsaa Forskiellen = 106'; Afstanden imellem Batteriet og Stor-Raaen paa Fregatten er 50', følgende Forskiellen imellem denne og førstnævnte 106' bliver 56'; Horizontens Afstand for 24' og 130' er respective 5, 3 og 12, 5, hvis Middeltal er 8, 9; Proportionen bliver da 106: 8, 9 = 56: x = 4, 7 Qvartmil. Er Seileren ikkun med en Deel af Reisingen synlig, kan man omtrentlig slutte sig til Afstanden paa følgende Maade, forudsat at man kan stionne hans Force og deraf omtrentlig hans Reisinges Dimensioner. Fra et hvilket-somhelst Punkt ombord observeres hvilket bestemt Punkt af Seileren man har netop i Horizonten. Begge disse Punkters Høide over Vandet er bekjendt, og da de begge ligge i samme Tangentlinie, behøver man blot at sammenlægge Begges Afstand fra Sangeringspunktet saaledes som findes i de eksisterende Tabeller, hvorende til de respective Punkters Høide. Kun maa man erindre Virkningen af Refractionen, ved hvilken man seer et lavere Punkt paa Seileren, end man skulde, og hvorved den beregnede Afstand bliver mindre end den i Virkelighed er.

Sordelen af Luven har det af tvende Skibe, som peiler det andet i Lø af Vindperpendicularen.

Sordelen i Seilads. Dette er det nødvendigt saa snart som muligt at forviise sig om, da paa denne Fordeel Jagtens Udfald beroer, medmindre den Jagede begaaer en Feil, eller under Forceringen af Seil lider et Havarie som opholder den, eller en Forandring af Omstændigheden foregaaer der er til den Jagendes Fordeel. Af disse Grunde er det klart, at en Jagt aldrig bør opgives, saalænge der er nogen Rimelighed tilbage til at et saadant gunstigt Tilfælde kan indtræffe.

Dette Spørgsmaal maa betragtes under tre forskellige Tilfælde: 1) Naar begge styre samme Cours i hinandens Rislbånd.

Er den Jagede saa langt borte, at man kun seer en Deel af hans Reising, vil det vise sig om man vinder paa ham eller ikke, eftersom der kommer flere Dele af ham frem over Hori-

jonten eller ei. Er han derimod saa nær, at Vinkelen af hans Top lader sig maale med en Sextant, viser Vinkelens Forstørrelse, at man vinder ind paa ham og omvendt. Er han ikke nær nok til at man kan maale Vinkelen med Sikkerhed, kan man fra et Sted i sin Reising bringe et eller andet vel markeret Punkt af den Jagedes Reising i Flugt med Horizonten og efter nogen Tid fra samme Sted observere om det samme Punkt nu er under eller over denne Flugtlinie: i første Tilfælde har man vundet paa ham, i andet tabt.

- 2) Dersom begge Skibes Courser ere parallele, den Jagende agtenfor det Skib der jages, hvilket er Tilfældet naar den Jagende er i Læ og over samme Boug som den der jages: Ved Peiling med Compasset opdager man da, om man vinder paa ham eller ikke.
- 3) Dersom Begges Courser støde sammen, gives der to Tilfælde at betragte. Enten staae begge Skibe paa eengang imod Skæringspunktet af deres Courser, hvilket finder Sted, naar den Jagende er til Luvart, og da har han Fordelen i Seiladsen naar han bestandig kan holde den Jagede paa samme Compasstreg. Kan han ikke dette med nogensomhelst Cours, har han ikke Fordelen i Seilads; og kan han det, da er hans Overlegenhed i Seilads saa meget større, jo mere hans Cours, under Vedligeholdelsen af den constante Peiling, afviger fra Parallelen med den Jagedes Cours, og omvendt jo mere den nærmer sig Parallelen. Det er klart, at naar begge Skibe seile lige godt, vil det kun være muligt at holde hinanden paa constant Peiling ved at seile parallel med hinanden.

Eller, i det andet Tilfælde under denne Categorie, nærmer et af Skibene sig Coursernes Skæringspunkt, medens det andet fierner sig derfra. Dette finder Sted naar den Jagende er i Læ og ligger over den modsatte Boug af den, som den Jagede ligger over. I dette Tilfælde maaler den Jagende Afstanden fra den

Flygtende baade naar han har denne tværs, eller i Perpendiculairen paa sin egen Cours, og naar han er tværs af den Flygtende, eller i Perpendiculairen paa dennes Cours: den mindste af disse Afstande er perpendiculair paa det Skibs Cours som seiler bedst.

Man bør sieldent komme i det Tilfælde, at man skal anvende denne Regel. Vi skulle strax vise, at dersom den Jagende manovrerer rigtigt, bør han aldrig peile den Flygtende paa Perpendiculairen af sin Cours over modsat Boug*).

Vi komme nu til selve Jagtens Problem, som deler sig i de tvende Tilfælde:

- 1) Naar den Jagende er til Luvart.
- 2) Naar den Jagende er i Læ.

For vi gaae til at undersøge disse to Tilfælde, maa vi nedlægge den almindelige Regel, at den Jagende, for at manovrere rigtigt, bør indhente den Flygtende ad den korteste Wei muligt, og aldrig for et Dieblil fierne sig fra den; thi et saadant Dieblil benytter den Flygtende sig af til at forandre Cours, og den Distance den Jagende har fiernet sig fra ham er da saameget Forspring, han paa den nye Cours har vundet.

- 1) Den Jagende til Luvart af den Flygtende. Da den Flygtende altid vælger den Cours, som meest fierner ham fra den Jagende, eller idetmindste iblandt saadanne Courser den der er fordeelagtigst for hans Seilads, saa kan man altid forudsætte den Jagende at være agtenfor den Flygtende, eller med andre Ord agtenfor Perpendiculairen paa dennes Cours. Den Jagende kaster da over samme Boug som den Flygtende, om han ikke allerede er det, og peiler ham med et Compas. Derpaa søger han ved gradeviis Afholdning at finde den Cours paa hvilken han kan bevare den Flygtende i samme Compasstreg; med andre Ord: han jager

---

*) Beviserne for de foregaaende Sætninger og Regler ere saa simple, at vi have ubeladt dem her, saavel som de Figurer, der ledsage dem i Originalen.

ham paa den constante Peiling, saaledes som forhen er berørt *).

- 2) Den Jagende er i *Lx*. Han kaster da over den Boug, som bringer ham nærmere til den Flygtende, og vender hjer Gang han har denne tværs, naar Begge ligge over samme Boug hen. Ere de derimod over modsatte Bouge, vender han efter at han har peilet den Flygtende i Vindlinien og førend han faaer ham tværs, og det saa meget nærmere denne sidste Peiling, som hans Fordeel i Seiladsen er større.

Man maa atter erindre om, at den Jagende bør forandre sin Cours saasnart han fierner sig fra den Flygtende. Det er nemlig klart, at naar begge Skibe ligge over samme Boug, nærmer den Jagende sig den Flygtende saalænge han er agtenfor tværs af ham; men saasnart han peiler ham i Perpendicularen paa sin Cours er han ham det nærmeste han kan komme over den Boug, og dersom han nu vedbliver at staae længere hen over denne, fierner han sig fra ham igien.

Har den Jagende vendt, og begge Skibe seile over modsatte Bouge, forandres derimod Omstændighederne. Længe har man troet at kunne betragte det ene Skib som et fast Punkt imod det andet, og man har givet den Regel, at den Jagende skulde vende igien naar han peilede den Flygtende i Perpendicularen paa sin nye Cours. Senere har man indseet, at naar Skibene ere over modsatte Bouge, er Perpendicularen paa den Jagendes Cours ikke den korteste Afstand muligt; men med lige Hastigheder (Fart) er det naar man har den Flygtende i Vindlinien. Dog gjaelder dette kun med lige Fart, og da den Jagende i de allerfleste Tilfælde maa have større Fart end den Flygtende, saa nærmer Regelen sig saa meget mere til Coursperpendicularen, som Forstiellen

---

*) Bevist, Forf. giver, er her ubeladt som overflødig for Læseren, hvem vi lovrigt henwise til en Afhandling om samme Emne i Arch. 11te Bind Pag. 320 og et Tillæg til den s. B. Pag. 361,

imellem Skibenes Fart er større*). Da det er fordeeltigt for den Jagende at vende saaieldent som muligt, er det godt at overbevise sig om, at man kan forlænge sit Slag over modsat Boug, uden derved at fierne sig fra den Flygtende.

Med lige Hastigheder vil en simpel Betragtning af den geometriske Afbildning af Problemet strax vise, at den korteste Afstandslinie er den paa Veilingen i Bindlinien. Derimod fordrer Problemet med ulige Hastigheder en anden Demonstration.

---

*) At den Jagende i de allerfleste Tilfælde (altid er Forfatterens Ord) maa have større Fart end den Flygtende er ikke en nødvendig Betingelse for en Jagts heldige Udsald, og mindst i en Bidevindsjagt. Et endog betydeligen bedre seilende Skib kan blive indhentet af det flattere seilende; herpaa afgiver den engelske og franske Søkrigshistorie mange Exempler; og det er netop deri Bevistet ligger for, at en Jagt aldrig bør opgives som haabløs af den dygtige og active Skibschef. Imellem almindelige velseilende Orlogsmænd især af lige Klasse, er Forskiellen i Seiladsen, hvad Farten angaaer, sielben af den afgjørende Betydning, at den under en kort Jagt eller paa en enkelt Strækbout kan være meget fiendelig. Men deels kan et af Skibene ligge Binden nærmere end det andet, deels være bedre Luvholder, vende hurtigere, være stærkere eller have en Reiskning der taaler en Seilføring, som koster det andet, ved at tvinges til en lignende, en knækket Raa eller en Stang overbord; Smaaforandringer i Bind og Kuling kunne falde til Fordeel for den ene og ei for den anden; Byger overfalde den Flygtende, hvilke enten ikke naae den Jagende, eller hvorom han itide advares af den til Luvart værende Flygtendes Exempel; og endelig gjør almindelig Sømandsdygtighed sig gjældende her i høi Grad, baade ved at have sit Skib i den compleetteste Orden og vide til Punkt og Prikke hvad det kan gjøre og hvad det kan taale, og ved at opfatte og benytte enhver nok saa lille Fordeel, der tilbyder sig, samt manøvrere sit Skib med den høieste Grad af Præcision. Alt dette kan blive den Jagende til Fordeel, uden at hans Skib seiler bedre end den Flygtende, og deri ligger da saameget mere Opfordring til at vende naar man paa modsat Boug har den Flygtende i Bindlinien, eller holde sig denne saa nær som muligt. Vi henviser iøvrigt til hvad der om samme Materie findes i 11te Bind, især Pag. 361 og ff.

Naar to Fartøier have hver en hvilkenkomhelst Fart, v for Skibet B og v' for Skibet A, staae Vinklerne A og B, som de to Courslinier danne med den Linie, hvorpaa Skibene peile hinanden i det Dieblif de ere i den kortest mulige Afstand fra hinanden, som: $\frac{\sin A}{\sin B} = \frac{v' + v \cos M}{v + v' \cos M}$; i hvilken Formel M er den constante Vinkel, Courserne danne med hinanden. Ved at antage vilkaarlige Værdier for v og v' finder man ved denne Formel letteligen Svaret paa alle de Spørgsmaal denne Deel af Jagtproblemet kan give Anledning til.

Utsaa, for at gientage det, naar den Jagende har større Fart end den Flygtende, bør han vende efter at have passeret Peilingen i Vindlinien og før han har faaet den Flygtende i Perpendicularen paa sin Cours: Jo større Fordeel han har i Farten, desto meer skal han nærme sig den sidste Linie.

I Praxis er det vigtigt, saa meget som muligt at holde sig til denne Regel, for at undgaae for hyppige Vendinger, der altid ere til Tab. Dette sidste er let at vise, selv tilfidesat Uheld af at negte eller gaae langsomt overstag.

Tage vi f. Ex. et Linieskib, som løber 5 Miles Fart: det bruger, efter Hr. Charner's Tabel (Afhandl. om den Tid de forskjellige Sørevolutioner medtage), $6\frac{1}{2}$ Minut til at stagvende. Naar man beregner hvad det vilde vinde i Luven, om det vedblev sin første Cours, da faae vi for $6\frac{1}{2}$ Minut 1136 Fod, eller omtrent 6 Skibslængder, eller lidt mindre end 2 Rabbellængder; men saameget er det ikke muligt, at et Skib kunde styde op i Vendingen, selv under de gunstigste Omstændigheder. Endvidere maa man bemærke, at naar man giver $6\frac{1}{2}$ Minut for Vendingen, saa er dette kun den Tid der medgaaer til Skibet er kant over den nye Voug, men ikke til det har gienvundet sin hele forrige Fart.

Man seer heraf, at et Skib taber destomindre, jo hurtigere det er til at vende, og folgeligen har et lille Skib mindre Tab ved Vendinger end det større; thi om det end under Vendingen

løber mindre op i Vindlinien, er det snarere kant over den anden Boug. Af denne Grund bør et lille Skib, som jages af et stort, stræbe efter at nåde dette til at vende saa ofte som muligt.

Naar den Jagende er kommen nær op under den Flygtende, følges ikke længer de foregaaende Regler. Slagene vilde blive for korte og for megen Tid vilde tabes ved Vendinger; han har desuden nu ei længer at frygte for at den Flygtende skulde undslippe. Den Jagende fortsætter altsaa sit sidste Slag parallel med den Flygtende, indtil han peiler ham i Courslinien ved Vinden over den anden Boug, da han vender og staaer saa langt over den Boug, indtil han kan vende i den Flygtendes Riolvand. Vil han derimod affiære den Flygtende, staaer han saa langt hen parallel med ham, at han faaer ham i Perpendiculairen paa Vinden; naar han da vender, vil han kunne gaae ham forom.

I Forbindelse med det Foregaaende staaer Problemet af Retraiten. Er den Flygtende til Luvart, bør han søge at bringe den Jagende til at vende oftere end han selv gjør. Til den Ende bør han, naar den Jagende vender, efter at have staaet over den modsatte Boug, for nu at løbe op parallel med ham, strax efter kaste over modsat Boug. Den Jagende bliver derved nødt til at vende igien, og han vil paa denne Maade kunne nåde denne til at vende to Gange for hver Gang han selv vender. Denne Manøvre vil især være fordeelig for et lille Skib, der jages af et stort.

Naar Afstanden er bleyen formindsket og den Jagende gjør sit sidste Slag for at løbe saa langt ud, at han faaer den Flygtende paa Perpendiculairen af Vinden, kan denne benytte Dieblikket til pludselig at forandre Cours og vælge den fordevind Seilads, der er fordeeligst for ham, hvorved Jagten gaaer over til en Fordevind-Jagt, i hvilken han muligt har Fordeel i Seiladsen, især da han kan være beredt paa pludseligt at tilfætte Læseil og andre Seil, som den Jagende ikke saa snart kan faae tilfat.

Er den Flygtende derimod i Læ, vælger han den Seilads,

som han veed hans Skib seiler bedst med. Indhentes han, staaer der ham endnu et sidste Middel aaben, dersom Omstændighederne tillade det, det at dreie pludselig til Vinden og knibe op agten eller foran for den Jagende, hvor han da ved korte Slag muligt kan arbeide sig op til Luvart fra sin Fiende. Mange Exempler haves paa, at et lille Skib paa denne Maade har været heldig i at undgaae sin Forfølger, naar denne ikke har været beredt paa at dreie til Vinden og enten først maa bierge mange Seil eller dreier ubetænksomt til og faaer derved et eller andet Havarie.

Vi ville nu — idet vi her slippe den franske Forfatter — gjøre et Forsøg paa at fremstille saadanne Jagttilfælde, som der kunne forekomme for Dampskibet, for at see hvorvidt de for Seilskibet gjældende Regler ere anvendelige. Med den ringe Kiendskab til Dampskibe, vi ere i Besiddelse af, kan vor Behandling af dette interessante Emne ikke gjøre Krav paa større Fortieneste, end den at henlede Læserens Opmærksomhed paa og vække Selvtænkning og Overveielse af Problemer, som i det praktiske Løsnings Dieblik torde forekomme selv den meest Begavede nye og forviklede, dersom han savner Practik og har forsomt at tænke over dem.

Hvad det fremfor Alt kommer an paa med Krigsdampskibet i Jagttilfælde er, at vide nogenlunde sikkert hvorvidt man kan forcere sit Maskineri, og hvad Fart kan præsteres under de forskellige Omstændigheder af Sø og Vind, og disses forskellige Directionsvinkeler med Coursen.

Det Første viser Nødvendigheden af at Chefen selv er kydig i Maskineriets Behandling, for at han ikke skal være nødt til blindt at stole paa Maskinmesterens Dygtighed, Iver, Mod og Trost, i saadanne Tilfælde hvor det netop gjælder enten hans eget Skibs Frelse eller Indhentelsen af og Engagement med en Fiende. Til dagligt Brug, til Toure i Fredstid udfordres vistnok kun en ringe og everfladist Kiendskab til Maskineriets Behandling af den Skibet betroede Officier; men kommer det til Krig, vil det

snart vise sig, at Dampskibschefen maa med den samme Sikkerhed selv kunne sige sig, hvorvidt han kan forcere sit Maskineri, som han paa Seilskibet veed hvad Seil han kan prange. Kan han ei dette, er han ikke længer den Commanderende i Skibet; og er Maskinmesteren da feig, staaer det til ham at forhindre den modige Chef fra at indhente og engagere Fienden; eller Frygtagtighed, Utroskab eller Mangel paa Iver afholder Maskinmesteren fra at vove det Yderste for at frelse sig ved Flugten. Hvad dygtige Vaadsmænd og Vaadsmændsgaster ere for Seilskibet, maae Maskinmestere og Maskinfolk være for Dampskibet, og ingen Krigsmarine af Dampskibe kan bestaae uden et tilstrækkeligt Antal af dygtige og erfarne Maskinister.

Ligeledes troe vi, i det Følgende at komme til at vise Vigtigheden af at kunne nogenlunde sikkert bedømme, hvad Forøgelse eller Tab i Farten det vil give, om Coursen forandres saa at Vind og Sø komme i en anden Retning med den. Ogsaa dette erhverves kun ved Øvelse, og det bliver derfor en Opgave af yderste Vigtighed for en Marine, der kommer i Besiddelse af Dampskibe, at forstaae Officiererne denne Øvelse.

En, vel af de mindre, men dog ikke ganske ubetydelig Gienommelighed ved Dampskibskrigen, er den store Vanstørelighed det har, paa en Afstand at bedømme et Dampskibs Nation, Force og Frastand, idet man savner de Hjælpe midler hertil, man har i Seilskibets Skraag, Reising, Seil og generale Dimensioner. Fra Dampskibet selv er Synskredsen mindre, paa Grund af det lavere Skraag og dets ubetydelige Reising, medens Røgen fra dets Skorsteen længe iforveien vil advare Seilskibet om dets Nærvarrelse og Bevægelser. De mindre Seilskibe, saasom Brigger og smaa Corvetter ville heraf kunne drage Fordeel i mange Tilfælde, idet vi antage, at med den Armering, Dampskibene allerede nu have bragt det til, ere saadanne Smaa skibe ikke istand til at indlade sig i Fegtning med dem: deels paa Grund af det korte Skyts, som paa den lange Afstand Dampskibet kan række med sit Skyts ingen Effect har; deels fordi deres Skraag er for svagt

imod hines svære Caliber. Vi pege blot hen paa disse Omstændigheder, som paa Noget, der rimeligviis vil have Indflydelse paa Charakteren af tilkommende Søkrige, og tiene til i en ikke ringe Grad at stærke Arvaagenheden og Dommekraften.

Jagttilfældene, tree vi, kunne betragtes under 3 Hovedafdelinger: 1) Dampskibet jagende eller jaget af et andet Dampskib; 2) Dampskibet jagende et Seilskib; og 3) Dampskibet jaget af et Seilskib.

Jagten imellem Dampskibe indbyrdes gaaer ganske ind under Regelen, at jage paa constant Peiling, og det kommer da an paa, hvo der kan bringe det til den største Fart. Mange Omstændigheder kunne variere Tilfældet, uden dog at forandre Regelen, der ufravigelig maa blive: den constante Peiling: En bestemt Hensigt, at anløbe en Havn f. Ex., kan møde Forsøg af det stærkere Skib, paa at affikere det andet Udgangen; Hensyn til Kulforraadet, som f. Ex. paa en Tilbagereise endnu er tilovers, kan tvinge den Undvigende til at bestemme sig for Flugt i en Retning han ellers ei havde valgt; det endog slettere seilende Dampskib kan, ved rigtigt at opfatte sin Stilling, naae den forønskede Havn, uden at blive afftaaret.

Kan Jageren holde den Flygtende paa samme constante Peiling, under en stadig Cours imod det Punkt han vil forhindre denne fra at naae, eller endog en Cours der stærker den Flygtendes Vei til dette Punkt, da har han Fordelen i Jagten, og omvendt i modsatte Tilfælde. Den samme Regel vil ligeledes sige den Flygtende, om hans Forehavende vil lykkes ham eller ikke.

Det Tilfælde, vi her tænke os, er nemlig: et Dampskib bliver jaget af et andet i Sigte af Land, og har fundet at Fienden vinder paa ham i Farten, eller hans Kulforraad noder ham til at søge en Havn; eller han er paa Veien til en Havn, hvorfra en tværs eller skions forud af ham opjagende Fiende søger at affikere ham. Spørgsmaalet er da, om begge Skibes forstielige Afstand fra denne Havn, sammenlignet med deres respective Fart, giver Sikkerhed for at han kan naae op til Havnen (eller

maaskee i Beskyttelse af et Batterie paa Land) uden at blive afskaaret? Sin egen Afstand fra det omspurgte Punkt kan han finde ved Krydspøiling og han kan peile Fienden; men Afstanden imellem Skibene fattes ham endnu iblandt de fornødne Data i Triangelen; og til at bestemme denne vil han vanskeligt have andet at betro sig til end den practiske Sands alene, da de sædvanlige Midler, ved Vinkelmaaling af Reisingen, i en meget indskrænket Grad ere anvendelige.

Jagten imellem Dampskibet og et Seilskib maa for en stor Deel ogsaa stee paa samme Princip som i det Foregaaende. Jager Dampskibet et Seilskib som er i Læ, er der intet i Tilfældet, der i mindste Maade afviger fra Jagten imellem to Seilskibe. Er Seilskibet til Luvart maa Dampskibet nærme sig op til det paa samme Maade, hvad enten det gaaer bidevind, eller seiler ruunt. Da Seilskibet ikke, med Undtagelse af meget sjældent indtræffende gunstige Omstændigheder, kan paa Buglinen løbe en Fart, lig den et godt Dampskib kan bringe det til, saa maa det Første, om det vedbliver at holde bidevind eller at krydse sig op, i Længden blive indhentet. Noget i dets Faveur kan det vel undertiden være, at det fra Læ opstiaerende Dampskib har Soen mere i Næsen. Men oftest maa vel Seilskibet søge Frelse ved at styre ruunt for at forøge sin Fart, og det over den Boug paa hvilken det har et Forspring for Dampskibet, eller den paa hvilken det har Dampskibet agtenfor Vindlinien; og Jagten opløser sig da til samme Tilfælde som de Foregaaende. Vil den Flygtende derimod forsøge paa at krydse sig op — til en nærliggende Havn s. Ex. — og hans Hensigt bliver Dampskibet aabenbar, maa dette, ved at styre i lige Linie imod Stedet, søge at affiære ham derfra.

Jagt paa et Dampskib af et Seilskib maa altid forudsætte at dette Sidste er til Luvart, og der kan da kun være Spørgsmaal om nogen særegen Manøvre, naar enten Dampskibet har ondt ved at frelse sig ruunt hen, eller det af andre Grunde bevæges til at forsøge paa at komme til Luvart af sin Forfølger.

Alt opnaae dette maa i mange Tilfælde kunne lykkes det, men vil ofte udkræve noie beregnet Manøvre. Dampskibet har herved den Fordeel, at det kan temmelig noie beregne sin Afstand fra Seilskibet, ved Vinkelmaaling, og derefter geometrisk bestemme den Cours, der snarest, og med mindst Fare for at komme under sin Forfølgers Batterier, kan bringe det til Luvart. Herved maa naturligtviis den Fart tages i Betragtning, som baade Seilskibet kan antages at have og som Dampskibet selv kan vedligeholde paa de forsiellige Courser, det enten strax eller efterhaanden luver op til, og dette er især det Tilfælde, vi ovenfor pegede hen til, hvor det giælder at kiende Dampskibets Egenskaber noie og vide med nogenlunde Sikkerhed hvad Fart det vil giøre, under de stedfindende Omstændigheder i forsiellige Coursvinkler med Sø og Vind.

Skiondt de Tilfælde af denne Art, der kunne indtræffe, synes saa variable, at man skulde troe, der ikke lod sig opstille nogen almindelig Regel for dem, lader Hændelsen os, netop som vi vare komne til dette Punkt i Undersøgelsen, heelt uventet støde paa en, fra en af de simpleste geometriske Læresætninger udledet, Regel for Retraiten i Læ. Den kunde ikke forekomme i nogen Undersøgelse af Jagtens Theorie for Seilskibe, skiondt den dog er ikke ganske uden Anvendelse for det jagende, i Læ værende Seilskib, hvor enhver nogenlunde fast Regel vilde være at foretrække for den vage Anviisning, der almindeligviis gives med samme Ord som hos ovenstaaende franske Forsatter.

Vor første, endnu uklare Forestilling var, at Dampskibet, efter i Fordevindsretraiten at have havt Leilighed til at faae en nogenlunde Kundskab om sin Forfølgers Seilads, maatte kunne see Udvei til at kunne luve op til en Cours, paa hvilken det med en større, lige eller endog mindre Fart end Seilskibet kunde tvinge dette til at holde høiere og høiere, lige indtil kloss bidevind, hvor det's Fart maatte forringes saameget, at Dampskibet efterhaanden kunde naae for om det og op til Luvart; og her kunde det da i Magelighed holde sig, maastee endog derfra indlade sig i Fegting med sin Forfølger.

Da et godt Dampfskib maa antages at kunne stadigén giøre 10 Miil i Vagten for Vind og Sø hen, skal der allerede en frist Kuling og et velseilende Skib til, for at indhente det; men under saadanne Omstændigheder har dog overhovedet det store Seilskib Fordelen. Smidlertid troe vi, at Dampfskibet maa kunne bevare denne Fart igiennem flere Streger, maastee Halvdelen af Compasset rundt; ja paa selve Bidevindscourser, naar ikke Søen er for svær, maa en Fart af 9 Miil kunne gøres beholden af et stort Dampfskib, naar det giælder Anstrængelse.

Under saadanne Forudsætninger, som vi grunde paa de Uddrag af Journaler, førte over Atlanterhavet, der have været meddeelte i dette Tidsskrift, satte vi os da det følgende Exempel, der ledede os til at udfinde den Regel, hvorved et Dampfskib, selv ved at være meget i Lø, kan gaae forom og til Luvart af sin Forsølg. Sætte vi Exemplet saaledes, at Dampfskibet er 3 Mile (12 Qvartmiil) fra Seilskibet i en Direction der gjør en Vinkel af 45° (4 Streger) med Perpendicularen af Vinden, i Lø af denne; saa vil det, ved at luvé op til Perpendicularen paa denne Direction, have 12 Qvartmiil at løbe ud for at naae Vindperpendicularen fra sin Forsølg, om denne kun luvér op til 2 Streger rundt, som den fordeelagtigste Seilads for Farten. Ud denne Cours, som er Hypotenusen af den ligebenede retvinklede Triangel, skal Seilskibet løbe 17 Qvartmile ud for at støde sammen med Dampfskibet, som med 9 Miles Fart behøver 1 L. 20^m. til at naae Sikringspunktet, medens Seilskibet maa have en stadig Fart af ikke ringere end $12\frac{1}{2}$ Miil. Kan Seilskibet ikke vedligeholde denne overordentlige Fart, og altsaa, for at holde Jagten paa konstant Peiling, luvér op til bidevind, maa dets Fart i den Grad forringes, at det bliver endmere til Dampfskibets Fordeel. Derfom man vilde sige, at den korteste Wei op til Vindperpendicularen er Vindlinien selv, og at denne derfor er den Cours Dampfskibet bør vælge, giøre vi opmærksom paa, at Seilskibets Cours langs ad Vindperpendicularen derved gøres til en Rethul-

side i Triangelen, hvorimod den i forstævnte Tilfælde bliver Hypotenusen.

Da Dampskibet ikke generes i sin Cours af Vinden, kunne vi altsaa nedlægge følgende Regel for Retraiten i Lø: „at flygte ad den Cours, der er perpendiculair op til Luvart paa den Direction hvori det peiler sin Forfølger.“ Med samme Fart som Seilskibet vil det stiere Vindperpendicularen igiennem ham tidligere end han kan naae Skidningspunktet; selv med betydelig ringere Fart vil det kunne gaae sin Fiende langt nok forom for at være i Sikkerhed for hans Vatterie; dette finder naturligtviis mindre og mindre Sted jo mere man er i Lø af sin Forfølger eller jo mere man nærmer sig til at have ham i Windlinien. Tage vi atter det Exempel af 45° eller 4 Streger i Lø og Afstanden imellem Skibene 4 Qvartmiil, da behøver Dampskibet med 9 Miils Fart $26\frac{1}{2}$ Minut for at stiere Vindperpendicularen, og dersom Seilskibet har stadig 11 Miils Fart, med 2 Streger i Seilene, vil det endnu være 2133 Alen fra Dampskibet, idet dette passerer det forom, altsaa paa en Distance, hvor Vestydningen ikke kan være meget sikker.

Mange Tilfælde kunne tænkes, hvor Dampskibet, skiondt det kan holde Fart med sin Forfølger, onsker at komme i Sikkerhed til Luvart: saasom for at naae en Havn, undgaae den fortsatte Anstrengelse paa Maskineriet, spare paa Kulforraadet, vælge en beqvem Stilling til at engagere fra o. s. v. I saadant Fald vil det endnu fra 6 Streger i Lø kunne effectuere det, ved at følge ovennævnte Regel, idet det nemlig, naar Afstanden fra Forfølgeren er en Miil, vil have en Distance at udseile af 28972 Alen, som det med 9 Miles Fart kan udlobe i $64\frac{1}{2}$ Minut; Seilskibet derimod har i samme Tid at seile 31358 Alen; kan det altsaa ikke giøre større Fart end Dampskibet, gaaer dette det forom paa en Afstand af henved 2400 Alen. Er Dampskibet ret i Lø eller i Windlinien af sin Forfølger og kan holde Fart med ham, men seer Mulighed for at kunne ved en yderste Anstrengelse drive det til en større Fart, bør det forandre Cours til Perpendicularen af

af Vinden, og nu under forøget Anstrængelse stræbe at bringe Forfølgeren saameget agterligere, at det paa samme Princip kan forandre Cours efterhaanden for at gaae ham forom.

Med Hensyn til den oven berorte Anvendelse af denne Regel ved Jagten inellem Seilskibe, da sætter vel Bidevindsgrændsen og den Omstændighed, at Forfølgeren, ved at kunne holde mere rumt, kan vedligeholde en større Fart, saa store Hindringer i Veien, at den kun i et enkelt Tilfælde, og selv da uegentligen kan kaldes en Regel for dem. Alligevel er dette et Tilfælde, hvor den anviser den hurtigste Maade for det bedre seilende Skib, der fra Lø vil arbeide sig op til Luvart af et andet. Mange Skibe ville nemlig, under visse Omstændigheder, saasom frist Kuling og smuldt Vande, finde deres bedste Seilads med 2 Streger i Seilene eller tværs paa Vinden. Har man derfor bragt sin Forfølger til en Riolvandsjagt plat for Vinden, og vil søge at vinde Luvnen fra ham, da synes det sikkest at dreie 8 Streger op, og, om man ad denne Cours lægger sin Forfølger agterud, kan man, naar man f. Ex. peiler ham 4 Streger agtenfor tværs, luvne op til bidevind strax eller efterhaanden. Vi ville oplyse det med et Exempel: Paa en Afstand af omtrent 3 Kvartmil ret i Lø af sin Forfølger dreies til Vindperpendicularen, i hvilken Seilads, 2 Streger rumt, den Flygtende med omtrent $\frac{1}{2}$ Miils større Fart end sin Forfølger lægger ham efterhaanden 4 Streger agterud. Idet han peiler ham i denne Direction befinder han sig omtrent 1 Mil fra ham. Den Jagendes Fart, antage vi, er i denne Seilads stadig 10 Mile. Dreier den Flygtende nu til Vinden og kan conservere 8 Miles stadig Fart paa Buglinen, vil han gaae sin Forfølger forom paa 1300 Alens Afstand, om denne holder gaende i samme Cours og med samme Fart som før.

Et godt Middel, til under en Jagt at oversee tydeligen begge Skibes Stilling og udfinde til enhver Tid den bedste Cours til at undflye eller indhente det Andet, vilde det være, at aflægge paa Papiret begge Skibes Stilling fra Tid anden.

Capitain Allens Reise opad Qvorrastoden med Lander.

(Fortsat fra 12te Bind.)

Capitainen paa Alburkah, Hr. Hill, havde i længere Tid lidt de største Smertes af hvad jeg ansaae for Folgerne af Forgiftelse. Hans Legeme var opsvolmet til en uhyre Storrelse. Han raabte bestandig paa, at Sølusten alene kunde helbrede ham, og tilsidst tilbød Hr. Lander, bevæget af Medlidenhed, ham at tage ham ned til Søkysten i en Cano og give ham Commandoen af Briggen Columbine, forudsat at jeg vilde overtage Commandoen af Alburkah i hans Fraværelse. Dette indvilligede jeg i, skiondt jeg søgte at overtale ham til at afstaae fra et Foretagende, jeg ansaae for meget forvovent, da den Cne var i en saa elendig Forsatning, at det var uforsigtigt at flytte ham, og den Anden led af et stærkt Anfald af Blodgang. Da Regntiden allerede var begyndt, var der desuden al Rimelighed for, at deres Onder vilde ikkun foroges.

Alle mine Grunde vare forgiæves. Capitain Hill paastod, at det var den visse Dod for ham at blive hvor han var. Lander haabede ogsaa at kunne medbringe et nyt Forraad af Medicamenter og andre Nødvendighedsartikler, da al vor The, Kaffe, Brød, Meel o. s. v. allerede i nogen Tid havde været opbrugt, til stort Gayn for de Syge og Reconvalescenterne. En Cano blev derfor i al Hast gjort i Stand for dem med et lille Skuur af Matter, hvorunder Hr. Hill blev lagt, saa at der var kun lidet Rum tilbage for den stakkels Lander, som stode paa sin gode Constitution og Acclimatisering. Han gav sig heller ikke lang Tid til Betænkning, men saasnart Canoen var klar, blev den syge Hill baaren ned i den, skrigende høit af Smerte, og med 2 Dages Provisioner og nogle Varer til at indkøbe flere for, begave de sig paa deres faresfulde Reise af over 60 danske Mile, d. 14de April. Jeg kan ikke beskrive de Følelser, hvormed jeg betragtede den

bortgaaende Cano, idet den hurtigt gled ned af den majestætiske Flod. Jeg tabte den af Sigte iblandt Klipperne, som til denne Aarstid komme tilsyn og begrænde Horizonten, og da faldt Tanken om min ensomme Stilling mig tungt paa Hjertet. Jeg havde hos mig kun 3 blanke Folk, hvoraf den ene døde den næste Dag af Blodgang, 2 Mulatter, 5 Krumænd og en Dreng af de Indfødte. Det andet Dampskib var ude af Sigte, 6 Qvartmile længer nede i Floden, og Hr. Laird var i Fandash, meget syg. Vi vare omringede af Fiender, som, endskiøndt de hidtil havde afholdt sig fra aabenbare Fiendtligheder, dog af vort ringe Antal kunde loffes til at angribe os. Jeg nød dengang et taaleligt Helbred og søgte nu at benytte det til at giøre astronomiske og andre Observationer, som min Sygelighed hidtil havde forhindret mig fra. Herved og ved Ridning søgte jeg at fordrive mig Gensomhedens Ubhageligheder. Desværre varede denne taalelige Eksistens ikke længe; der kom gradviis en Slaphed og Svækkelse over mig, som endte med en Hjertebetændelse. I mit første Anfald havde jeg nær dræbt vor gode gamle Kof. Jeg laa i mange Dage i Kaseri og uden Bevidsthed, pleiet med den yderste Omhu af de to blanke Mænd og min tro Diener, Krumanden Jack Smoke, som ofte antog mig for død. Hvad jeg leed i denne Tid er umuligt at skildre. De frygteligste Phantasier opfyldte min Hjerte; men det var især i de mere rolige Mellemrum at mine Lidelser vare størst; Frygten for at blive affindig pinede mig stedse, og da jeg endelig vaagnede, som af en rødselsfuld Drom, efterlod den en Vægt af Melancholie i mit Sind, som der behøvedes lang Tid til at hæve. Mit Sind var nedtrykt af den Tanke, at jeg havde begaaet en eller anden frygtelig Forbrydelse, og den Bestiæftigelse, som jeg paatog mig da jeg begyndte at komme mig, at forbinde det Saar jeg havde tilfoiet den stakkels Kof, bidrog ikke lidet til at nære den. Min Helbredelse blev celebreret af Krumændene ved en stor Festivitet; de morede sig med at danse, brydes, baxes, synge, strige, lee og græde idet de raabte paa deres Gud og afdøde Venner. Min tro Jack Smoke ved-

blev hele Natten med disse gudelige Døvelser, ganske ene, til stor Plage for mig. Dette var min sidste svære Sygdom. Jeg kan sige, at af det Nar jeg tilbragte paa Floden havde jeg næsten de 6 Maanedes Feber i gientagne Anfald, og 4 Gange var jeg paa Gravens Rand. I de sidste 6 Maanedes leed jeg kun af mange Smaa-Anfald af intermitterende Feber.

Uagtet „den store Konges“ Venstabsforsikringer vedbleve vi at være plagede af hans ondskabefulde Indskydelser hos de rundt-omboende Indbyggere, som kun torde stikle sig til at bringe os Provisioner og Elfenbeen, og undertiden maatte vi endog sende dem en Eftorte imode. Men disse Tyrannen Attahs hemmelige Rænker vare ikke de eneste; vi havde al Grund tit at troe at han ynskede paa at forgifte os. Staffels gamle Pasco, vor første Tolk, havde to Gange faaet ondt, efter at have spist i Malen Kitabs Huus, som vi vidste var en af Attahs Creaturer, og fra den Tid havde han bestandig været lidende. Hans Legeme svulnede op til en uhyre Storrelse, saa at Hudens var saa spændt, at den saae ud som om den skulde briste, og saa haard, at det neppe var muligt at trykke en Fordybning i den med Fingeren. Hans Siælsøner vare ganske slovede; han var i bestandig Fare for at quæles, og raabte hele Natten igiennem om Vand, som af og til maatte stænkes ham i Ansigtet for at han ikke skulde opgive Manden: Og saaledes indtraf det ogsaa d. 20de Mai, da han ikke længer havde Kræfter til at kalde paa Nogen. Han saae gruelig ud, og Liget gik saa hurtigt i Forraadnelse, at jeg strax maatte lade ham begrave paa „Carpenters“ Den, hvor allerede flere af vore blanke Folk hvilede deres Been. Denne gamle Mand havde havt et Liv fuldt af de besynderligste Hændelser, og det gjør mig nu ondt, at jeg ikke har optegnet dem med hans egne Ord og Stiil, som var i høi Grad comist. I de mangfoldige Stillinger han havde været i, lærte han dog aldrig et Gran af Klogskab, saa at han stedse faldt i Hænderne paa Vedragerer, og han havde et eget Talent til at fremstille sine Feiltagelser og Uheld i det latterligste Lys, til stor Mero for Hr. Lander og mig. Han

prædede af at være Broder til Kongen af Kasha; han blev slæbt væk fra sin Faders „Pallads“ af Fellataherne og solgt ved Kysten. Han havde tænt alle Nationer i forskellige Egenstaber; havde været 19 Aar i den engelske Sø-Etat og havde besøgt næsten alle Jordklodens Dele. I den sidste Tid havde han erhvervet sig en Slags Celebritet ved sine Reiser i Afrika med Belzoni, Clapperton og de to Hrr. Lander. Han havde fundet det beqvemt at lade sig omvende flere Gange, snart til den protestantiske, snart til den romersk-catholiske og den muhamedanske Religion. I Hiertet var han udentviol sin Varndoms Tro hengiven, da han havde en blind Tillid til al Slags Troldom, hvori han paaastod hans Broder besad stor Færdighed og ofte havde undgaaet stor Fare ved at omstabe sig til et eller andet Dyr. Pasco sagde at han var 40 Aar gammel, men efter hans Udseende at dømme var han vist 75; og da han var aldeles udlevet, kunde han ikke være Expeditionen til nogen synderlig Nytte.

Uttah tilstod sidenefter for Hr. Oldfield, at han havde ladt det stakkels Menneske forgive, først fordi han havde bragt os op i Floden og dernæst fordi han siden havde taget Hr. Lander bort, hvilket han troede denne var tilskyndet til af Pasco. Af flere Omstændigheder er jeg fast overbevist om, at det var Kongens Hensigt at stille sig ved os Alle paa samme Maade, og at hans Malem (Doctor) sendte mig Gift i en lille Krukke Honning. Jeg spiste imidlertid aldrig af Noget, der kunde være forgiftet, uden at den der forærede mig det først havde smagt det, og de der overbragte mig hiin Present havde slet ingen Lust til at prøve den paa denne Maade. Pasco var ikke fri for at plette sit Minde ved nogle Rapsrier vi opdagede efter hans Død, idet vi fandt nogle Sølvstæer iblandt hans Efterladenskab som han havde stukket tilside. Han blev succederet i Embedet, som Saliki-n-Mansong eller første Sendebud, af Maïna, der tidligere var med Hr. Lander.

Efter at have været saa længe indstrænket til Beskuelsen af det samme Landskab, hvilket, ihvor skönt det end var, dog fremkaldte de sorgeligste Grindringer om hvad jeg selv og andre havde

tiid, besluttede jeg omtrent midt i Juni 1833 at giøre en lille Excursion til Rattam Karafi. Min tilbagevendte Sundhed og Styrke oplivede min Lyst og mit Mod, og jeg greb med Glæde Leiligheden til at forstaafe mig en Forandring i det monotone Liv, jeg i saa mange Maaneder havde fort. Jeg indstibede mig derfor i en stor Vaad, som var bleven indrettet for Hr. Laird paa hans Tour til Sandah, med et Slags Huus over Ugtersædet, af malet Seildug, luffet paa Siderne, men aabent for begge Enden. Det var beqvemt, men utaalelig hedt i stille Veir midt paa Dagen. Jeg fandt Landskabet overordentlig smukt; Floden var opfyldt med utallige Der og Sandbanker, som snart vilde blive skjulte, da Vandet var i stadigt Tiltagende. Flodbredderne ere bekrandsede med prægtige Skove, bagved hvilke Bierge hæve sig iveiret, og paa eet Sted strakte de sig ned lige til Floden. Vegetationen var paa denne Tid saa yppig, at Klippelagene vare skjulte. Biergene ere imidlertid monotone i Formen og alle næsten af samme Hoide som Bierget Patteh, der er omtrent 1200 Fod høit, skraa afløbende til alle Sider og kronede med en lodret Klippemuur af 30—40 Fods Hoide, der har Udseendet af en uhyre Fæstning.

Skiondt Veien ikke var meer end 20 Dvartmile, vare vi nødte til at tilbringe Natten paa en af Sandbankerne. Den næste Morgen Kl. 10 ankom vi til Adasah, en Landsby paa den venstre Side af Quorra Floden, som er Havnen for Rattam Karafi. Indbyggerne lode til at være i den største Forstrækkelse, og mange Canoer fra den modsatte Kyst, fyldte med Mennesker og Gods, roede frem og tilbage i alle Retninger. Jeg kunde ikke begribe hvad der var paa færde, førend nogle af Flygtningerne fortalte mig, at Fellataherne vare komne ned og brændte og ødelagde alle Landsbyer paa den høire Side af Floden. De vare den samme Morgen ankomne til Byerne lige overfor Adasah, og alle de ulykkelige Indbyggere, som ikke kunde frelse sig ved Flugten, vare tagne til Fange. De, der lykkeligviis havde Vaade, flygtede til Sandbankerne midt i Floden, hvor jeg saae Flokke af

dem løbe omkring med rasende Gebærder, ved Synet af deres brændende Huse. Med min Sikker kunde jeg see en Trop af Fienderne opstillet paa Kysten. De arme Indbyggere af Adasah fik Mod ved vor Ankomst og satte mere Tillid til 2 blanke Mænds Nærværelse, end til den Bestyttelse Floden gav dem, skiondt det var dem bekiendt at Fellataherne ere bange for at vobe sig i Ganoer, om de end havde havt nogle. Jeg sendte et Bud til Kongen af Kattam Karafi, for at underrette ham om min Hensigt, at besøge ham, og bede ham om at sende mig en Hest, hvilket han ogsaa strax gjorde og lod mig ved et Sendebud sige, at han længtes efter at see mig.

Jeg forlod Landsbyen tidligt om Eftermiddagen for at begive mig til Hovedbyen. Veien forte snart ind i en deilig Skov, i hvilken jeg reed 2 Mil (engelsk) og fandt den meget behagelig, da de prægtige Træer og den tykke Underkov kastede en uigien-nemtrængelig Skygge og gjorde det lysligt og behageligt; men af og til havde vi ondt ved at komme frem paa Grund af Træstammer og de tornige Grene af en Slags Palme. Da vi kom ud af Skoven, kom vi paa en meget smuk Slette, der sagte hævvede sig iveiret og hvorpaa, en Fierdingvei fra Skoven, Byen Kattam Karafi laa. Den forreste Part af denne Slette var dyrket med Mais, som nærmede sig Modenhed. Men det var kun en ringe Deel, der viste Spor af Monnekeslid, endskiondt Vegetationens Hvygighed vidnede om en rig og frugtbar Jordbund.

Jeg reed et temmelig langt Stykke langs med forfaldne Mure, der vare odelagte af Fellataherne, da de Placet iforveien gjorde et Indfald i Landet paa denne Side af Floden; de vare bygte af Leer og Overkanten tækket med Palmblade. Jeg kom ind i Byen igiennem en Abning, der engang havde været en Port, og reed igiennem snevre og krumme Gader til den nordre Port, hvor udenfor der ligger en yndig lille Landsby, som kun bebøes af Housfa Folk. Her var en blank Mand bleven efterladt af Hr. Laird for at drive Handel, hvilken Mand, skiondt ganske ene iblandt dem, havde erfaret den bedste Behandling af

de Indfødte. Jeg var meget træet efter min lille Ridetur, hvilket jeg lod tiene mig til Uudfyldning, for ikke strax at giøre min Opvartning hos Kongen, men sendte Bud, at jeg vilde komme den næste Dag. Efter at have hvilet noget, lod jeg mig imidlertid af den kiolige Aften og det smukke Veir lokke til at giøre en lille Spadsretour, og jeg blev rigeligen belønnet for min Anstrængelse, af det henrivende Landskab. Land er af saa lidt Værdi her og tillige saa frugtbart, at ifkun de Steder benyttes til Agerdyrking, som af Naturen ere blottede for Træer. Agerdyrkeren har liden Anledning til at rødde Grunden, og ved at lade de prægtige Skove og enkeltstaaende Trægrupper urorte, giør han lige saa meget for det Pittoreske som om han styredes af den ædleste Smag for den høiere Høuekunst.

Staden selv ligger paa en ophøiet Slette, ved Indgangen til en smuk Dal, dannet af de to Forlængelser af det Tafelland, der tager sin Begyndelse ved begge Flodens Sammenløb. En lille Bæk flyder igiennem Dalen og har sit Udlob i Quorrafloden, nær ved Adassah. Fra Høisletten har man en herlig Udsigt baade op og ned ad Floden. Glimrende i Aftensolens Straaler, og meer end dobbelt saa bred som Themsen ved Westminster, laa Quorra, Soliba eller Nigereu for mig, seet igiennem mungen en Aabning i den yndige Skov. Medens jeg betragtede denne hemmelighedsfulde Flod i al dens Majestæt, dreiede Tanken sig hen paa ham, der til Trods for saa mange Hindringer og Farer først brød det Mørke, der igiennem saa mange Tidsaldere havde omgivet dens Lob. Mørke Auelser om min vakkre Reisecompagnon Landers Skæbne angstede mig. Hans lange Fraværelse indgiød mig de alvorligste Betyrninger, da jeg vidste hvormegen Fare hans ædelmodige Foretagende, at bringe den stakkels Hill ned til Søstøsten, maatte udsætte ham for; men jeg var ogsaa fuldkommen rolig for, at saalænge Livet blev skænket ham, vilde han ikke forlade os, hans Venner og Reisekammerater, i den kritiske Stilling hvori vi befandt os, men vilde anvende enhver mulig Anstrængelse for at komme tilbage og bringe os Hiølp.

Kongens Tolk kom meget tidligt den følgende Dag for at bringe mig til Palaveren. Jeg havde tilbragt en elendig Nat, plaget af en Sværm af Musfitter: jeg sølte mig langt fra at være vel, og da jeg kunde vente, at Audiensen vilde vare længe, styrkede jeg mig til den ved en god Frokost. Det var ligeledes en gunstig Morgen til at tage en Længdeobservation. Kongen lod til at blive utaalmelig over at maatte vente; han sendte Tolken flere Gange til mig. Dennes Nysgierrighed og Forundring, over de fremmede Instrumenter han saa mig bruge, morede mig; Kniv og Gaffel vare ham lige saa ubegribelige Redskaber som Sextanten, hvilken Sidste han dog lod til at have størst Respect for, uidentvilt fordi han antog den for et Troldoms-Redskab, hvormed jeg gjorde Fetish eller Dju-Dju. Da vi endelig begave os paa Veien, marscherede han med langsomme, hoi-tidelige Skridt foran mig og med en Vigtighed i sin Mine, som ikke gefaldt mig, der sønskede saasnart som muligt at komme i Skygge igien. Svergang jeg vilde gaae lidt hurtigere holdt han sin Stav for mig, og saaledes blev jeg da med al Værdighed paraderet igiennem den gabende og srigende Folkemængde.

Efter at have passeret Ruinerne af to cirkelrunde Mure, der forhen havde omgivet Kongens Bolig, indtil de ødelagdes af Fellataherne ved sidste Indfald, blev jeg endelig til min store Glæde viist hen under et stort Træ, i hvis Skygge jeg kunde hvile mig. Her havde jeg Leilighed til at betragte Scenen omkring mig, hvor Alt bar Spor af Forstyrrelse og Ødelæggelse, saa at man end ikke kunde kiende at der havde været menneskelige Boliger.

En Mængde af Kongens fornemste Krigsmænd og Andre vare forsamlede under Træet. Ligesom os laae Seyningerne af det kongelige „Pallads“. En stor Port i en Muur førte ind til en indre Gaard, hvor der stod en firkantet Bygning med et Slags Taarn eller Udkikshuus i Midten, der havde et meget hoit, spids-tilløbende Tag. Dette var den eneste Undtagelse fra den almindelige Bygningsmaade, med cirkelrunde Huse og coniske Tage, jeg

havde truffet paa. Foruden denne, den fornemste Bygning, fandtes der endnu et betydeligt Antal mindre Leerhytter, for Kongens Husfruer og Slaver.

Efter at have ventet et Kvarteerstid hortes Klengen af Noget ligesom en lille Klokke, hvilket var Signalet for alle de Tilstedeværende at sætte sig ned, og nu lod Kongen sig see, ledsaget af et talrigt Følge. Han kom ud fra en Sidebygning inde i Gaarden og tog Plads under en bred Verandah, der omgav den firkantede Bygning. Alle de Fornemme, der vare forsamlode under Træet tilligemed mig, erholdt nu Befaling at komme ind i Gaarden, hvor de toge Plads paa begge Sider af Thronen (en simpel Trækasse) udstrakte paa den blotte Jord. De Andre af Folket, som fik Tilladelse at komme ind, nærmede sig paa Knæerne, idet de toge Sand op med Hænderne og udsøste det over Hovedet, hvilken Ceremonie de vedbleve med, indtil et Blik af Kongen underrettede dem om, at de vare blevne bemærkede af ham. Sandet, som hænger fast paa de fedtede Hoveder, bliver ikke astørret, men bæres som et Tegn paa at man har været ved Høffet. Da Alle havde taget Plads, blev der givet Tegn til mig at komme frem, hvilket jeg gjorde med langsomme og høitidelige Skridt, der ret svarede til den hele groteske Scene. Da jeg var Thronen paa et Par Skridt nær, gjorde jeg et dybt Vuf, hvilket fremkaldte en umaadelig Latter af hele Forsamlingen. Jeg gav derpaa Kongen Haanden, og han betegnede mig at tage Plads paa Jorden ved hans Side, hvor der blev lagt en Matte for mig at sidde paa.

I Muren bagved Thronen var der en bred firkantet Nibning eller Vindue, hvor Kongens Husfruer og Slavinder stod indenfor. Kongen selv var af et ganske almindeligt Udvortes, omtrent 50 Aar gammel og iført en Mængde Klæder (lobes) hvoraf den yderste var en Kappe af guul og rødskibet Bomuldsfløiel, som Hr. Lander for 3 Maaneder siden havde sendt ham paa Credit for Elfenbeen, men som han indtil Dato havde forglemt at betale.

De sædvanlige Complimenter bleve verledte imellem os gien- tagne Gange, og jeg rykkede derpaa frem med mit Grinde, som var, at forlange Elfenbeen i Betaling for de Varer han havde faaet af Hr. Lander. Efter nogen Raadslagning med dem der laae ham nærmest, udbrod han i bittre Klager over sin Fattig- dom; Feltataherne havde reent udplyndret ham, men han havde sendt Bud til alle sine Byer for at indsamle Elfenbeen, som han da vilde sende os; og virkelig betalte han nogen Tid efter sin Giæld til os. Da jeg bad ham om Pas og Heste til at gaae til Toto, en stor Stad, som skal ligge halvanden Dagsreise borte, gjorde han Undskyldninger og foregav at alle hans Heste vare udsendte paa Krigstog.

Alt hvad jeg havde hos mig tildrog sig deres Opmærksom- hed, og Alt blev bestuet og befølt med den største Beundring. Sertanten og Qvegsølvet til den artificielle Horizont, hvorom Tol- ken havde fortalt ham, vilde Kongen at jeg skulde vise ham; men jeg sagde ham, at de vare „Dju-Dju“ og at jeg havde giort en god „Palaver“ for ham og hans Folk. Men for at bringe ham paa andre Ting tilbød jeg at bringe Solen ned i Hænderne paa en af hans Folk, hvilket jeg gjorde med et Forstørrelsesglas, jeg havde hos mig, til stor Fornoielse for Kongen, der lo umaadeligt over det Brøl, hans tappreste General udstødte af Smerten ved at „tage paa Solen“.

Vesøget eller Audiansen varede henved en Time, og jeg vendte tilbage til min Hytte, fornøiet med hvad jeg havde seet og erfa- ret, undtagen den Omstændighed, at ingen Heste vare at faae for at reise til Toto, som man siger er Landets Hoved-Markeds- plads for alle arabiske Handelsvarer. Da dette ikke vilde lykkes mig, havde jeg ikke noget at opholde mig efter her, og jeg lod derfor bede om Heste for at reise tilbage til Adasah; men vi fik den samme Undskyldning som før, at de ingen havde; der var altsaa ikke andet for mig at gjøre, end at tilbagelægge Veien til- fods. Til Lykke var Veien ikke lang, og efter at have hyret nogle

Folk til at hjælpe mine Krumænd at bære Vagagen, forlode vi Byen lidt efter Middag.

Vi vendte tilbage ad den samme smalle Sti igiennem Skoven, og havde jeg fundet den trættende og besværlig tilhæft, var den det ikke mindre nu tilføds, paa Grund af de mange Træstammer, der vare faldne tværs over den. Den var imidlertid temmelig vel banet af de mange Mennesker, der passere den til Torvs med Vyrder paa Hovedet. Vi mødte mange, meest Fruentimmer, som alle meget høfligt traadte til Siden for at lade os komme forbi, og de der ikke havde svære Vyrder at bære kastede sig paa Knæ for os. Vi mødte ogsaa nogle Krigere til Hest, ledsagede af andre tilføds, som bare Buer, store Koggere med Pile og en Mængde Spyd. Baade Ryttere og Heste vare saa behængte med Klæder, Amuletter og andre Prydelser, at de ikke kunde være meget rappe hverken til Angreb eller Flugt. De hilsede mig meget venligt og gjorde ligeledes Plads for mig og mit Folge ved at rykke til Side ind imellem Bussene. Veien gik for største Delen i en behagelig Skygge og vilde have været meget fornoielig, dersom jeg havde havt flere Kræfter. Jeg antog hele Afstanden fra Kysten at være omtrent 3 Mile (engelsk).

Næsten i samme Dieblik vi vare ankomne til vor Vaad, skete der pludselig Anstrig iblandt Landsbyens Beboere, at Fienden kom. Der blev en almindelig Forvirring; alle flygtede, hver med hvad han først kunde lægge Haand paa. Ingen tænkte paa at gjøre Modstand. Vor Vaad blev i et Dieblik fyldt med Koner og Vorn, som søgte Beskyttelse hos de Blanke; men selv vi vilde ikke kunnet røre os for Mængden af vore Passagerer, endfjog tænke paa at bruge Vaaben. Jeg havde efterladt nogle Varer og Krudt i Landsbyhøvdningens Forvaring, og jeg fik den Mistanke, at Kongen af Kattam Karafi havde lagt en Plan for at bemægtige sig dem. Vi gik derfor op til Huset for at bringe disse Ting ombord med os. Den gamle Høvdning var ganske rolig; han antog det Hele for blind Allarm, som det ogsaa viste sig at være. Han vidste, at Fellataherne ikke kunde komme over

Floden. Desuden havde han Underretning om, at de vare marscherede længer ned paa den anden Side af Floden, odelæggende alle Byer paa deres Wei, lige til Udda-Kudduh. Da denne Forklaring blev udbredt, begyndte Roligheden atter at indfinde sig, og Enhver vendte tilbage til sit Huus.

Flygtningerne fra den anden Side vare endnu paa den lille De midt i Floden, hvorfra de kunde see Røgen af deres brændende Byer. De havde allerede opført temporaire Hytter, hvor de agtede at forblive indtil Fienden, mæt af Plyndring og Rov, vendte tilbage til sit eget Land. Feltatahernes Grusomhed har gjort deres Navn til en Skræk for alle Nabonationer. De Gamle og Svage iblandt deres Krigsfanger myrde de som oftest; de Dvrige bortføre de og sælge som Slaver. Men paa deres Tilbage- tog, som altid stæer med Jil og uden Orden, bliver den der ikke kan følge med dræbt uden mindste Medlidenhed, og smaa Børn, der græde eller gjøre mindste Stoi som kunde robe deres hemmelige Flugt, slagte de lige saa umenneskeligt. Det er sieldent, at de angribe et Sted aabenlyst, men de stæle sig i Almindelighed paa deres Offere ad Snigveie og igiennem Buste og Krat. Denne Gang vare de imidlertid komne med saa stærk en Magt, at Rygtet om deres Ankomst ilede forud for dem, saa at der var Tid nok for mange af Byerne til at forberede sig til Forsvar; men ikkun een By havde Mod dertil, fordi den var i Besiddelse af et eneste Skydegevær, hvormed de ogsaa drev den forreste Trop tilbage med betydeligt Tab. Dog kostede dette modige Forsvar de arme Menneffer dyrt siden. Byen blev omringet og tagen, til trods for det frygtelige Skydegevær, og ikke en Eneste undgik Døden eller Slaveriet. Var der mere Enighed iblandt Negerne, vilde de let kunne holde disse vilde Røvere borte, da de i Grunden ere store Gøjoner; men Negerne ere stinsyge og mistroiske imod hinanden.

Da Carmen var forbi og Skrækken havde sat sig, forlod jeg Byen henad Aften, og ved Midnat var jeg atter ombord paa min lille Alburkah, hvor jeg fandt Alt i samme Orden som da jeg

forlod den, undtagen at en Krumand var død, som længe havde været syg, og det med Symptomer der lignede gamle Pascos og som jeg ikke tvivlede paa reiste sig af Forgiftelse. Hr. Laird havde i min Graværelse gjort mange forgæves Forsøg paa at komme i Forbindelse med Fellataherne. Dengang var det os ukjært at det ikke vilde lykkes os, men vi fik siden at vide, at deres Tog egentlig havde hjældt os og at Ddelæggelsen og Udplyndringen af vore Skibe var deres egentlige Niemeed.

Førend Hr. Lander forlod mig i April, havde jeg aftalt en Tour med ham til Fandah og siden en anden til Rabba; jeg greb derfor nu en Leilighed der tilbød sig for mig til at besøge det første Sted, hvor nogle Barer af Hr. Lander vare oplagte, hvilke nu skulde afhentes. Vi roede ind i Floden Chadda d. 19de Juni 1833. Vandet var allerede steget betydeligen; Strømmen var stærk og vore 6 stærke Krumænd havde saadan Noie med at roe Baaden frem, at vi ikke naaede den lille Biflod, Okwa, en Distance af 40 engelske Mile, førend den 5te Dags Morgen. Det seilbare Løb af Floden var meget opfyldt af Sandbanker og Smaasøer; men jeg forbeholder mig at give en Beskrivelse over denne prægtige Flod, naar jeg kommer til at omtale mit andet Besøg, da jeg havde bedre Leilighed til at undersøge den. Okwa falder i Chaddaen igiennem to Mundinger, som danne et lille Delta. Den er omtrent 150—200 Yards (450—600 Fod) bred. Dens Bredder ere beklædte med prægtige Skove, hvis Stilhed kun afbrødes af Albernes Plappren og Grenenes Raslen, idet de sprang fra et Træ til et andet for nærmere at betragte os. Vi vare nødte til at tilbringe en Nat paa en Sandbank, hvor vi bleve ordentlig giennemblodte af en Skyregn ledsaget af en heftig Hvirvelvind. Krumændene sov uforstyrrede hele Natten, udstrakte paa Sandet med Fodderne imod et Baal, det lykkedes os at holde brændende. Den 25de om Middagen ankom vi til Pottinghia, det nærmeste Sted ved Fandah i Floden Okwa. Vi sendte strax Bud op til Kongen med Underretning om vor Ankomst og for at bede ham om at sende os Heste.

Da disse ikke saasnart kunde komme, vare vi nødte til at blive Natten over i Landsbyhøvdingens Huus. Denne Mand havde et meget fordeelagtigt Udvortes og modtog os med Gæstfrihed. Indvaanerne af Byen samlede udenfor vor Hytte og tilbragte til Tre for os en stor Deel af Natten med Dans og Sang. Jeg blev snart træt af den affhyelige Valmufil og søgte mit Leie i Hytten; men her mødte mig endnu værre Forstyrre af Sovnen, end Larmen udenfor. Myriader af Musfitter og Sandfluer faldt over mig med en saadan Graadighed, at de formeligen dreve mig ud i den frie Luft, hvor jeg først haabede at faae Ro for dem i en Bunk Hø under et Træ; men jeg fandt snart at der var ikke at tænke paa Hvile for mig den Nat, og jeg spadserede derfor om indtil Dagen brød frem.

Endelig gryede Morgen, og der var saa tyk en Taage, at jeg ikke kunde see tværs over den lille Flod; det var overalt saa kold og raa en Morgen, at den mindede mig om vor November-Taage hjemme i England. Jeg fik imidlertid snart Varme i Blodet ved at gjøre Tilberedelser til vor Reise, hvortil Pestene nu vare ankomne med et høfligt Svar fra Kongen. Endskiøndt jeg saae en Mængde Høns løbe omkring, kunde jeg dog ikke formaae nogen af Indianerne til at sælge mig en eneste, og Alt, hvad jeg kunde opnaae til Styrkelse efter en saa ubehagelig Nat, var noget fortræffeligt Oll og min Værts overflødige Complimenter. Da det gav mange Vanskeligheder at faae Folk til Dragere, maatte jeg efterlade endeel Sager, hvoriblandt min Matradse og Paglebøsse, hos min Vært, som lovede at passe godt paa dem.

Kl. 10½ om Formiddagen stege vi til Hest. Baade Sangere og Ridetsi vare maadelige. Sædlen var saa haard og unaagelig, at jeg maatte lægge et Teppe under mig, og Stigboilerne hang i henved et halvt hundrede Smaaremme; Bidsel og Tomme vare lige saa complicerede, og Pesten var behængt med Amuletter og Vers af Koranen. Veien gik igiennem et deiligt Landskab, hvoraf dog kun en ringe Deel var kultiveret, skjøndt Jordbunden er overordentlig frugtbar og næsten ganske fri for Rta. Landet

bolgede sig i smuktafrundede Høie, og i de mellemliggende Smaadale laae yndige Trægrupper, igiennem hvilke man skimtede et klart rindende Vand. Vi havde 5 af disse Bække at passere, foruden en lille Flod, der løber ud i Otwa og paa denne Mars-tid kun var omtrent 30 Alen bred og 2—3 Fod dyb. Bredderne af den, som vare 8—10 Fod høie, ere steile og af et slibrigt Leer, saa at Hestene havde Moie nok med at holde Fodfæste. Vi pustede lidt, efter vi vare komne over, og satte os derpaa atter i Marsch for at naae Gandah, som vi, efter at være passeret igiennem en smuk lille Skov, fik Die paa ikke langt borte. Kl. var henved 2, da vi naaede Staden, og efter at have redet igiennem en Mængde Gader, saa snevre og krogede at vi ofte vare i Fare for at rives af Hesten af de fremspringende Tagstæg, ankom vi paa en aaben Plads i Nærheden af Kongens Residents. Her lod man os vente temmelig længe, indtil endelig der kom Bud, at vi kunde opsoge os et Huus i Nærheden. Vi havde nok at vælge iblandt, da en Mængde forfaldne og forladte Boliger laae rundt om Palladset, der selv var affondret fra de ringere Baaninger ved Mure, der omgave det. Man førte os igiennem en Mængde Hytter, den ene mere forfalden end den anden. Endelig valgte vi os en Bolig, der syntes os mindst forfalden og stidten. Jeg sendte et Bud til Kongen for at bede om Audiens den næste Dag, da jeg folte mig altfor afkræftet af Reisen til at udholde Ceremonierne og Fatiguen ved en „Palaver“ idag.

Kongen oppebiede ikke mit Besøg, men indfandt sig tidligt den følgende Morgen i vor Hytte, ledsaget af sine „Malem“ (d. e. Lærde, Læger eller kloge Mænd) Generaler eller hvad Navn man vil give de fornemste Personer af en vild Hovdings Omgivelse. Vi modtog ham med tilbørlig Gravitet, siddende paa vore Matter, efter Etiquetten. Kongen tog sit Sæde paa en Kasse, og jeg aabnede derpaa Palaveren ved at sige ham, at jeg kom fra de blanke Folks Land, langt borte fra, for at besøge ham, da jeg havde hørt saa stort Ry af hans Magt, Stadens Skønhed og den Rigdom paa Handelsvarer her fandtes. Han

svarede hertil, at min Ankomst glædede ham; hans Pierte borede ved at see blanke Folk komme til ham, fordi alle Menneſter kunde deraf see, at han var beſtyttet af Allah. Han gjorde mange Spørgsmaal, om vort Land og om de blanke Folks store Konge, og forſikkrede mig om ſit Venſkab og ſin Beſtyttelſe. Jeg lagde da mine Foræringer for hans Fodder, og hvor ubetydelige Sager de end beſtode af, lod han dog til at være meget fornøiet med enhver Ting, men iſær med et Kaleidoscop, en pletteret Halskiæde og et broderet Silkeſtiærf. Til Giengæld forærede han mig et fedt Faar.

Kongen af Gandah lod til at være lidt over 50 Aar gammel, stærk af Bygning og velproportioneret, ſaavidt man kunde domme for den Mængde Klæder han havde paa. Diſſe udmærkede ſig ikke ſaa meget ved deres Qvalitet ſom ved Qvantiteten, for han var indhyllt i „Tobes“ af alle mulige Slags, ſom gave ham en uhyre Corpulence. Amuletter i Mængde, indſyede i rødt Læder, og Halsbaand af alle Slags Glasperler bedækkede Hals og Skuldre; ogſaa Arme og Been vare prydede paa ſamme Maade.

Til min store Troſt varede Audientſen eller Beſøget kun kort, thi vort lille Bærelſe ſaavelſom Pladsen udenfor var propfuldt af Menneſter, hvis Uddunſtninger tilligemed den stærke Lugt af Tibet — hvormed Kongens Klæder vare parfumerede — gjorde Luften næſten ganſte uſtikket til Indaanding.

En halv Time efter kom Kongen igien med ganſte ſaa Ledſagere. Hans Manerer vare nu ganſte forandrede og hans Perſon havde et mere menneſteligt Udſeende. Han var overordentlig nyſgierrig og underſøgte noie Alt hvad han ſaae. Jeg havde Møie med at frelſe min Lommeſertant, ſom iſær behagede ham, da han troede den var af Guld.

Næſte Morgen indbød Kongen mig til at komme til en Reſue over hans Ryttere, og lovede at ſende mig Heſte. Da jeg havde ventet længe, blev jeg kied deraf og gik ud for at ſee mig om i Byen. Her var imidlertid ikke Meget, der lønnede Uleilig-

heden: Husene bestode af Smaahytter, ikke bedre end dem i Landsbyerne; Gaderne ere smalle, krumme og meget stidne; kun een er af en taalelig Brede og strækker sig fra Palladset til Porten, en engelsk Miil i Længde, hvilket, tillagt Diameteren af den med Muur omgivne Plads, hvor Palladset ligger, bringer Diameteren af Staden til omtrent $1\frac{1}{2}$ engelsk Miil. En Muur omgav forduum Staden; men den er nu paa mange Steder forsalden; hvor den er heel har den Smaataarne i en vis Afstand fra hinanden; en dyb, tør Grav omgiver den med Broer over, hvilket paa sine Steder Alt er temmelig vel vedligeholdt. Torvet holdtes paa en aaben Plads, dannet ved en Udvidelse af Hovedgaden. Der fandtes ikke mange Sager udlagte til Salg, som jeg efter Rygtet havde ventet at finde: kun faa Boder eller Stræderværksteder, hvor Klæder vare tilfals; Resten bestod i Fødevarer, meest Vegetabilier, der i smaa Quantiteter vare udbredte paa Jorden. Riid var der ogsaa, skøndt ifkun lidet og hoist uappetitlig at se til. En af de vigtigste Artikler var noget stident Salt, som kommer fra Doma, et Sted nær ved Ghadda; det sælges i Smaabunker omtrent en Spisestefuld, for 5 Sauris, eller $\frac{1}{2}$ Penny. Vort hvide Salt er en stor Kurus iblandt dem. I Udkanterne af Torvet laa Brændeveed til Salg, i store Knipper.

Der var ikke mange Tegn til Industrie i denne store By. De eneste Haandværkere jeg saae vare nogle faa Mattefabrikanter, Kobbersmedde og Vævere. Temmelig mange Farvere findes ogsaa rundt om Byen. Indigoen er af en udmærket skion Slags, men Maaden at tilberede den og anvende den til Farvning er kun maadelig, saa at de der bære blaa „Toben“ ere nødte til at have en Underklædning af Hvidt, som snart modtager samme Farve som Toben, hvorpaa den kastes i Farvekarret, hvilket er den eneste Renselse den modtager. Det farvede Klæde har en smuk Glænde, men giver en ubehagelig Lugt fra sig. Kobbersmedenes fornemste Bestiæftigelse bestaaer i at gjøre Pibehoveder. Deres Redskaber ere simple og bestaae i en lille Ambolt, som staaer fast i Jorden, en klodset Hammer, et Loddejærn og en grov

Fiil, hvormed de anbringe nogle smagløse Zirater. Kobberet faaes fra Høusa Landet og syntes ikke at være meget reent.

Overalt, hvor jeg gik, var jeg ledsaget af en Sværm af Mennesker, især Fruentimmer og Børn, som imidlertidielden lod Nysgierrigheden seire over Høstigheden. Mænd af nogen Ansæelse viste stedse megen Omhu for at holde Drengene fra at falde mig til Besvær, og hvor jeg savnede denne Protection og jeg fandt at de trængte for tæt ind paa mig, behøvede jeg kun at dreie mig pludselig om og vise mit hvide Ansigt, for at jage dem alle paa Flugten, over Hals og Hoved, den Gne tumlende over den Anden. Medens jeg morede mig paa denne Maade, kom Kongen forbi; han forundrede sig ikke lidt over at finde mig tilfods, ene, og fremfor Alt, paa Torvet, hvilket han sagde ikke passede sig for en fornem Mand.

Jeg fulgte nu med Kongen ud til en stor, smuk Slette udenfor Byen, hvor Revuen skulde holdes. Kongen tog Plads til Høst under et meget stort Træ. Manøvrerne vare allerede begyndte og de bestode i, at en Snees Ryttere gallopperede omkring uden Orden, svingede deres Landser og truede med knyttede Næver ad hinanden. Da dette havde varet en halv Timestid, drog Kongen ind i Staden i Spidsen for sin lille Trop Cavallerie; foran ham drog omtrent lige saa mange Fodfolk bevæbnede med Rustfetter.

Dagen derpaa besøgte jeg en af de fornemste „Malems“, som havde sendt mig en høstlig Indbydelse at komme til ham i hans Huus. Han modtog mig i den yderste Hytte eller „Bauli“ og førte mig derfra ind til en „Dalki“ eller indre Hytte, som dannede et Slags Ceremoniebørelse, hvor ingen af de efterstrømmende Folk torde indtrænge. Døren dertil var af Træ, prydet med Udskjæringer af raas Billeder af alle Slags Dyr, som Elefanter, Crocodiller, Leopardet o. s. v. Dette Børelse var kiøligt og reent; en hvid Drehud var udbredt for mig at sidde paa, og en Pude, stoppet med Bomuld, til at støtte Albuen paa; denne var af rødt og guulifarvet Læder, som Saffian, meget smukt udjiret i

Afdelinger af Rødt og Gult. Denne Mælem var en meget forstandig Mand; han var en Filatah af Fødsel, men som Børn kommen til Fundah. Han havde hørt meget tale om de hvide Menneſter fra Øſten ſaavelſom fra Veſten; hans Fader havde ſeet adskillige af de Forſte, Arabere, men ſelv priſte han ſig lykkelig ved at have havt den Ære at giæſte en blant Mand fra Veſten, et Folk der ſikkert maatte være Guds eget Folk. Udtrykket i hans Anſigt var mildt og forſtandigt, og hans Spørgsmaal, ſaavidt ſom Tolken gjorde mig dem forſtaaelige, vidnede om Sandheden af dette Udtryk.

(Hvad Forfatteren videre fortæller om ſit Ophold i Fandah, der varede 10—12 Dage, er ikke af ſynderlig Interesſe; en Scene han var Vidne til kort før Udfreizen, ville vi vi ikke udelade, ſom karakteriſtiſt af dette Folks Skikke og Sæder.)

Medens mine Folk vare beſtjæftigede med Indpakningen, gik jeg udenfor Pytten og blev ikke lidt overraſket ved at ſee Kongen ſiddende udenfor ſin Port, iſærd med, ſom jeg ſtrax kunde ſee, at aſfige Dom i en Sag. Han var i fuld Coſtume; en Drentg ſtod paa hver Side af ham med en ſtor Viſte af Strudsſiedre af alle Farver; en gammel Mand ſad ved hans Fodder, holdende hans med Meſſinggirater beſlagne Stol, og rundt om ham vare alle hans fornemſte Mænd. Et lille Stykke fra dem, i Midten af den aabne Plads, ſadde to Mænd og to Fruentimmer paa Jorden, og rundt om, i nogen Afſtand, var en ſtor Mængde Menneſter forſamlet, Nogle ſiddende, Andre ſtaaende, og Alle med ſtor Opmærkſomhed iagttagende hvad der foregik. Hvad der ſlog mig, var den Orden og Hoitidelighed, der herſkede i Forſamlingen. Uheldigviis var min Tolk fraværende; men jeg fik ſiden at vide, at de 4 Perſoner vare anklagede for Tyveri: de havde ſtaalet Yams af en Hauge, der tilhorte Kongen.

Vidneforhøret, lod det til, var allerede endt, før jeg kom til. Retten beſtod af Kongen og hans fornemſte Mænd. Kongen var den der tieſt forte Ordet, og naar han taug ſaldt Retten ind med et Bifaldsudraab eller Mumlen af en ganſte ſæregen Lyd.

Ofte tiltaltes Kongen af en af de ham nærmest staaende Personer, og hvergang dette skete bedækkede Drengene Kongen med deres Vifter.

Endelig fik Fangerne Tilladelse til at fremsige deres Forsvar. Rændene taug; et af Fruentimmerne, der saae ud til at være gammel og svag, sagde kun lidet, men græd bitterligen idet hun vreed Hænderne og strakte dem ud imod Kongen, som for at anraabe hans Barmhertighed. Det yngre Fruentimmer, der imod, holdt en meget livsfuld Tale, ledsaget af lidenskabelige og undertiden meget graciøse Gebærder. Hendes Forsvar varede temmelig længe, og jeg blev ganske henreven af den Veltalenheds Magt, der laa i den Flydenhed og Ild, hvormed hun talte, og den Afverling i hendes Stilling og Intonation. Fra at sidde ganske ubevægelig, ligesom de andre Fanger, reiste hun sig op paa Knæerne og, som det lod til, appellerede fra Kongen til Elementerne og alle de usynlige Magter. Hendes rørende Tale forfeilede imidlertid sin Virkning, og Kongen, som med den største Taalmodighed havde lyttet til den, affagde nu Dommen i en temmelig lang Tale, fremsagt med megen Lethed og Kraft. Ved mange Steder i den blev han applauderet af Retten; men de mange Grupper af Tilskuere lode til at betragte den hele Procedure med fuldkommen Ligegyldighed, og mange Folk, der passerede frem og tilbage over Pladsen, standsede ikke engang paa deres Bei eller kastede et Blik paa Retten. Da Kongen havde endt sin Tale, som blev modtagen med Bifaldsraab fra Retten og Fortvivlelsesfrig fra de stakkels Syndere, stod han op og gik ind i sit Pallads. Retten brød ogsaa op, Folket adspredte sig og der blev ingen Andre tilbage end de 4 Forbrydere og den svage gamle Mand, som havde siddet ved Kongens Fodder. Denne Mand, viste det sig nu, var Boddelen; han kaldte nogle Medhjælpere til sig, og medens disse førte de to fangne Mænd hen under Verandaen af en Pytte, hvor de bleve bundne med Hænder og Fodder til en Stolpe, gik han iværk med at tillave en forgiftet Drik for de to Fruentimmer, som udstødte de ynkeligste Klageskrig. Giften

blev lavet af Bladene eller Barken af et gammelt, halvtudgaaet Træ, der stod midt paa Pladsen og bar Spor af at man gjorde sig megen Umage for at conservere det, da den strobelige Stamme var ombunden med Baand paa mange Steder, og Stotter sat til den og de halvvisne Grene. Bladene vare mørkegrønne og glindsende, og lignede Laurbærblade. Barken eller Bladene af dette Træ blev stødt i en Træmorter, og Decoctet heraf maatte Synderinderne svælge, hvorpaa de fik en stor Staal Vand at drikke. En Vist af snoet Græs blev lagt paa Jorden og over denne maatte de Domte trine, formodentlig var det et Symbol paa deres Indgang til Evigheden, hvorpaa de bleve tvungne til at gaae frem og tilbage paa Fodstien. Hver Gang de kom til det ulykkelige Træ, maatte de igien tomme en stor Staal Vand, og jeg forbaufedes over den uhyre Mængde de maatte svælge; thi et Par store Kruller bleve paa denne Maade tomte og fyldte igien flere Gange. Denne Vanddrikken lod til at pine dem, thi de gjorde hver Gang mange Indvendinger. Den gamle Kone var temmelig rolig og resigneret, men den Vnden, et høit, stærktbygget Fruentimmer, klagede og jamrede sig høit, og anraabte, saavidt jeg kunde forstaae, Folkets Medlidenhed; men Ingen lod til at bekymre sig om hende, hvad enten det var af Frygt eller af Overbeviisning om Retfærdigheden af hendes Dom.

Virningen af Giften viste sig snart; men de stakkels Skabninger lode dog ikke til at lide store legemlige Smertes, og deres Klager bleve mindre heirostede og heftige. Deres Gang, som i Begyndelsen var iilsom og heftig, blev efterhaanden langsom og mat; undertiden standsede de, ligesom om der pludselig kom en Svimmelhed over dem. Men jeg kunde ikke længe udholde at see paa dette ynkelige Skuespil og skyndte mig tilbage til min Hytte.

Mine Føll havde imidlertid pakket alle vore Eager sammen og jeg sendte Bud til Kongen for at sige ham Farvel. Han lod mig sige, at han ikke kunde sende mig Heste og at vi kunde reise naar vi vilde. Vi tiltraadte altsaa vor Tilbagereise tilfods, og

jeg var ret glad ved at slippe bort fra denne Despot, som let kunde falde paa at holde os tilbage som Fanger.

Vor Tilbagereise gik af uden videre Mærkeligt. Ved Ankomsten til Pottinghia toge vi Natteparteer hos min forrige Vært, hvis Redelighed jeg maatte brundre, da ikke et eneste Stykke savnedes af de mange Sager, jeg havde efterladt i Forsvaring hos ham. Den næste Morgen sagde vi ham Farvel og gik i vor egen Vaad for at begive os tilbage til vor lille Alburkah. Seiladsen ned ad Floden bragte mig et nyt Anfald af Feberen, og jeg var ret glad, da jeg efter næsten 3 Ugers Fraværelse atter betraadte Alburkabs Dæk, hvor jeg fandt Hr. Laird og de blanke Folk i Skibene omtrent i samme Sundhedstilstand som da jeg forlod dem, det vil sige, i hoi Grad afkræftede uden iøvrigt at være alvorlig syge.

Vi begyndte nu for Alvor at tænke paa at gaae tilbage til Kysten. Hr. Landers Fraværelse; den Uvisshed, hvori vi svævede om han var ilive eller ei; den svækkede Tilstand, hvori begge Skibes Mandstaber befandt sig; Mangel paa alle Slags Fornødenheder og endelig det ringe Held vi allevegne havde haft med at knytte Handelsforbindelser med de mere anseelige Hovdinge: Alt dette bevægede os til at opgive videre Forsøg, og den 10de Juli 1833, da Vandet var steget betydelig, lettede vi med begge Skibene og seilede ned ad Floden.

(Fortsattes.)

Om Strømmene imellem N. V. Kysten af Cuba og Mexicanke-Bugten samt Bemærkninger over disse Farvande og Havana.

Da jeg i Sommeren 1840 gik til Havana, tog jeg efter flere ældre Skibscapitainers Raad den længere Vej, synden om alle de store Antiller, og krydsede mig da igien øster efter fra Cap

Antonio (N. V. Gulken af Cuba) op til Havana. Man havde sagt mig, at denne Opkrydsning, omtrent fra 85° V. f. Greenwich til $82^{\circ} 22'$ Længde, gik hurtigt, og almindeligen endtes i et Par Dage, eftersom man stedse havde Strømmen i sin Faveur; men denne Relation var langt fra rigtig. Efter at være passeret Cap Antonio vedblev jeg at staae nord i, men med temmelig nordøstlig Vind. „Direction“ anbefaler at krydse sig op paa nær 24° Brede, og denne holdte jeg mig derfor paa. De to første Dage havde jeg vestlig Strom indtil $\frac{1}{2}^{\circ}$ V. for Bestikket; de to følgende Dage satte den mig syd paa, og de $1\frac{1}{2}$ sidste var den deels flat, deels svag øster efter.

Endskiøndt Strømmene i dette snevre Farvand betydeligen influeres paa af Vinden, saa er den Strom, jeg ovenfor har beskrevet, den naturligeste med østlige og nordøstlige Vinde, der jo ere de som i Regelen herske.

Jeg havde her Leilighed til at bemærke, hvad „Direction“ egentlig ikke omtaler, idetmindste ikke paa nogen bestemt Maade, at Retningen af den hele Vandmasse, der falder ud af Merikanske Bugten, fra V. for „Dry Tortugas“, idetmindste til 6—8 Mil S. for Tortugas Flakket, er retv. S. paa, og den løber, eller løb dengang, med saa betydelig Fart, at jeg i et Etmaal havde $47'$ sydligere Brede end Bestikket. Dette var paa nær 84° E. V. f. Gr. og omtrent 24° Br. Om Ny- og Fuldmaane har Indvirkning paa Strømmens Retning er vel ikke ret afgjort; imidlertid maa jeg tilføie at det var med Nymaane.

En saa overordentlig Strømforsætning, uagtet Overbeviisningen herom ingenlunde kom mig uventet, da jeg om Natten havde havt flere Stjernebreder, var mig alligevel paafaldende, og jeg troer at borde gjøre opmærksom herpaa, fordi den efter mit Begreb kan give Anledning til Forliis paa Colorados Revene; thi dersom et Skib om Aftenen vender Syd over, uvidende om en saa stor Feil i Bredden, da hører der ikke meget til at løbe sig fast paa disse Grunde forinden Dag; og hvad Capt. Lewingston i „Direction“ saameget anbefaler her i disse Farvande, at benytte

enhver god Stjerne for at rette sin Brede, kan ikke noksom agtes paa. Jeg har stedse med megen Nytte brugt Nordstjernen, der altid har givet mig et meget ordentligt Resultat, aldrig over 6—8' fra det Virkelige. Den Schumacher'ske Methode for Beregningen er hurtig og letfattelig, og fordrer kun Klokketallet til nærmeste Minut, som man stedse med Chronometer ombord kan have.

Jeg omtalte at have bemærket, at Directionen af Vandmassen ud af Mexikanske-Bugten først var retv. Syd i indtil 6—8 Mil synden for Portugas Flaaket; hvor den, som bekendt, deler sig i trende Arme: 1) den sydvestlige og svageste, der giver den Strøm, Skibene under Opkrydsningen til Havana faae imod sig i Begyndelsen, og 2) den der i D. N. D. Retning løber langs Nordlandet af Cuba, derefter indad gamle Bahama-Canal og forgrener sig op imellem Verne paa Banken; og endelig 3) den kraftigste, der tager N. D. og N. N. D. Retning op ad Floridastrædet, og danner Florida- eller Gulf-Strømmen.

Da Vinden under Cuba ofte er foranderlig, kan det vel hælde, og er ofte skeet, at Skibe ere komne op til Havana, efter at være passeret Cap Antonio, i to Dage; men det er almindeligere at dertil behøves 5—6 Dage, og 14 er paa ingen Maade uhørt. At Strømmen hjælper En op er Monsens, da det ikkun er det mindste Stykke af Veien den ikke er imod, og et høist ubetydeligt Stykke at man har den med. Saafremt man altsaa med en østlig eller D. N. D. Vind er passeret Cap Antonio, tror jeg man handler rigtigt i, ikke at komme over paa den sydlige Side, eller under Cuba, forinden man kan seile Bahia-Ponda op, hvorfra man er sikker paa at have Strømmen øster efter, og hvor man er østen for alle Colorados og Isabella Reev.

Den almindeligste Wei for Skibe fra Europa til Havana er, som bekendt, at løbe igiennem hole in the wall og derefter ned over Bahama Bankerne; men denne Passage har, efter hvad jeg har hørt, flere Vanskeligheder, og der hengaaer neppe noget Aar, at ikke flere Skibe forlise der. Jeg har talt med

Mange, der have løbet sig fast der; thi ikke nok at der ere Grunde baade synlige og usynlige, som ere aflagte i Raartene, findes der bestandigen nye, som ikke altid ere aflagte, saaledes at det er et Slags Held at komme lykkelig og vel ad denne Wei. Der er endnu en Omstændighed, der gjør denne Passage temmelig ureen, det er, at naar et Skib løber sig fast, kaster det sin Ballast paa 12—15 Fod Vand, og danner derved en ny Grund; af dette Slags skal der ikke være saa. Skibe der ikke stille mere end 12 Fod handle i ethvert Tilfælde uflogt i at gaae over Bankerne. Det er meget Brug at Skibe, der modes ved hole in the wall eller paa Bankerne, slutte Compagnie indtil de ere ovre, og dette forekommer mig at være en meget fornuftig Skik. At denne Wei til Havana unegteligen maa give kortere Reiser end synden om Cuba, er en afgjort Sag, men imidlertid staaer Risikoen langt fra at være i Forhold til det Weiens er kortere; thi i første Tilfælde løber man sin Længde ud paa 26—27° Brede i en almindeligen meget laber Passat, medens man ved at tage den anden Wei løber Længden ud i Hjertet af Passaten, saaledes at jeg dristigen tør paastaae, at man med lige velseilende Skibe gjør 10—12 Mil mere i Etmaalet. Naar man nu træffer en nogenlunde heldig Opkrydsning fra Cap Antonio, skal Forstiellen i Reise neppe gaae over fra 4—8 Dage, dem jeg for min Part gierne offerer for Skibets Sikkerhed. To Skibe forlode Elben med mig, bestemte til Havana; det ene, en velseilende Amerikaner, kom samme Time ind i Havnen som jeg, det andet 4 Dage senere; begge vare komne over Bankerne. Naar man løber langs Cubas Sydside, gjør man, efter hvad mig er raadet, vel i, ikke at nærme sig Landet for meget; bedst gaaer man synden om grand Cayman, og i ethvert Tilfælde synden om begge de mindre Cayman (ved disse tvende Sidste er den Betspnderlighed, at uagtet de ligge i et stærkt befeilet Farvande, er deres Brede og Længde ikke endnu med Bestemthed opgivet), fordi man her mindre er udsat for Stille. Jeg gik norden om Cayman og maatte høde derfor med flere Dages meget flau Ruling. Der er endnu

en tredje Vej, som tages af flere end man skulde formode, til Havana, det er imod Gulf Strømmen, igiennem Florida=Canalen. Paa min Hjemreise mødte jeg 3 Raaseilere, bestemte ad denne Vej til Havana; men dertil fordres velseilende Skibe, der skulle kunne overvinde en Strøm af 4 Miles Fart i Snevringerne; de holde alle Florida=Siden. Gamle Bahama=Canalen søges bestandigen af færre Skibe. Medens jeg var i Havana forliste der i denne Canal en spansk Paket med henved 90 Menneker ombord, hvoraf ikke flere end 23 bleve reddede paa en Flaade og optagne af nogle Fiskere, men Halvdelen af dem døde faa Dage efter af Udmattelse.

Passagen nordester igiennem Florida=Canalen troer jeg de fleste forestille sig vanskeligere at passere, end den virkelig er; dog maa jeg gjøre den Bekendelse, at jeg kun med godt Veir er kommen der igiennem, og at der maa være en betydelig Forskiel paa, naar det er slet og usigtbart Veir; men Strømmens Fart og Retning er saa særdeles nøiagtig opgiven i de nye Kaarter og „Directions“, efter de forskjellige Aarstider, at man uagtet den rivende Strøm kan vedligeholde et meget ordentligt Vestik; og i 2 til 3 Dage er almindeligen det Hele passeret. Vel forliser der paa Florida=Kysten en Mængde Skibe imellem Aar og Dag, men efter hvad jeg har hørt, og selv kan domme, troer jeg at disse Forliis skee saaledes: en Trediedeel, fordi det saaledes skal være, især Amerikanere; den anden Trediedeel af den kompletteste Uvidenhed i Navigationen, forenet med Eigeghldighed og Mangel paa Paapassenhed, og endeligen den sidste Trediedeel af virkeligt Uheld og under ugunstige Omstændigheder, der, som enhver maa erkende, kunne møde den bedste Sømand.

Med at løbe ind i Havana Havn, bør man iagttage, at det ikke skeer før nær Middag eller Eftermiddag, da man ellers ikke kan seile sin Ankerplads op, og faaer en lang Varpning. Ud kan man i Regelen gaae til enhver Tid, men det passer bedst med den videre Passage nordester, naar det skeer med Daggrys første lette Brise. Sots maa man ikke vente forinden man er

nær sin Ankerplads; der er ei heller nogen Nødvendighed for at bruge Lots.

Jeg havde troet, at Soroveri var saa godt som hævet, men der passerede i denne Sommer under Cap Antonio et af de gemeneste Overfald paa en engelsk Koffardibrig, som man vel kan tænke sig. Henved 20 Fiskere gik ombord med en aaben Bark, i denne Brig, hvor de stiar Halsen over paa Capitainen, mishandlede Folkene og udplyndrede Skibet. Sex af disse Umennecker bleve grebne og stødte i Havana saa Dage før jeg kom der, de øvrige undslap.

Intet Sted gaaer Slavehandelen mere levende end her, og under mit korte Ophold af 14 Dage bleve 4 Skibsladninger landsatte nær Byen, saaledes fortalte mig en Mand, hvem jeg har Grund til at troe. Der laae 5 spanske Dragsmænd i Havnen; ingen af dem var under Seil medens jeg opholdt mig der. Jeg har ingen Steder i Verden truffet Alt saa dyrt og saa slet som i Havana, og jeg troer, at man der er mere udsat for at blive bedragen, end noget andet Sted.

Climatet var, uagtet midt i Febertiden, Juli og August, temmelig sundt, og Lægerne satte nu alt deres Haab til et usundt 1841; det er nemlig meget almindeligt at Narene saaledes verle med Sygdom. Man forbauses, naar man horer en Læge ved et Hospital omtale den Mængde Mennesker der imellem Nax og Dag bortrives af Climat=Feber, og en saadan Læge maa enten tabe al Medlidenhed og Følelse for sine Patienter eller selv bukke under; de foretrække da naturligtvis det Forste. Besynderligt, at der paa Landet, 2—3 Mil fra Byen, er et meget godt Climat, og selv naar Sygdommen i Byen har været paa sit Hoieste, har Landet været aldeles forsaanet. Landet er frugtbart til en forbausende Grad; paa intet andet Sted har jeg seet Frugter i den Hppighed vælte frem af Jorden; men de ere derfor ikke i Qualitet af de bedste i Vestindien.

Jordenveir horer i Regutiden til Dagens Orden i Havana, og i een Maaned, som jeg var i disse Farvande, foregik bogsta-

veligen intet Etmaal, hvori vi ikke i et Par Timer havde Tordenbyger og Regn.

3 September 1840.

F. Paludan,
Lieutenant.

Tilbageblif paa Marinen i 1840.

Maret er ikke hencundet uden Begivenheder af Interesse for Marinen. Vi vilde begynde med at omtale de Expeditioner der have fundet Sted.

Foruden de sædvanlige Vagtskibe, udsendes til Vestindien iaar ikkun den ene Brig St. Croix, da Briggen Mercurius forblev paa Stationen. Fregatten Bellona udgik i Slutningen af August paa en Expedition til Bahia, Rio Janeiro, rundt om Cap Horn og til nogle af Havnene paa Vestkysten af Sydamerika, hvorfra den atter ad samme Wei vender tilbage. Diemedet med denne Sendelse er, at vise det danske Orlogsslag i disse Farvande, for derved at styrke den Tillid til Flaaget, vore Handelskibe allerede have erhvervet det, og befæste vore Handelsforbindelser i denne Verdensdeel.

At altsaa disse interessante Egne af Jordkloden herved aabnes for den danske Sø-Officier, er en Begivenhed, som vil giøre Maret 1840 mindeværdigt for Marinen, og os glæder det, at de Forhaabninger og Ønsker, vi yttrede, idet vi søgte at drage Opmærksomheden hen paa disse fjerne Farvande, i vort 10de Bind Pag. 250, saa tidligt ere gaaede i Opfyldelse.

Ikke blot i nautisk, men i almeenvidenstabelig Henseende er der en rig Mark at høste paa i de Farvande Bellona kommer til at giennemseile, og er end ikke Diemedet af Expeditionen udelukkende eller egentligen videnskabeligt, tør man dog føle sig forvisset om, at vore Officierer ville benytte Leiligheden paa en Maade, der vil retfærdiggjøre det Krav, vor Marine giør paa en hæderlig

Plads iblandt Europas videnskabelig dannede Mariner. Ogsaa er der ved Udrustningen sørget for Midlerne hertil, ligesom ogsaa et Par Naturkyndige, hvoriblandt vor udmærkede Zoolog Dr. Kroyer, følger med Fregatten. De sidste Efterretninger der haves fra Expeditionen vare fra Madeira, hvortil Fregatten efter en lang og temmelig stormende Udreise var ankommen. I haardt Veir paa Biscayer-Bugten havde den havt lidt Havari, skøndt ubetydeligt; blandt andet, og som ganske mærkeligt, er det, at den fik en Bougport og Rlydsproppene slaaet ind af Søen, hvorved den fik endeel Vand ind paa Batteriet.

At en saa interessant og ærefuld Commando maatte have mange Veilere iblandt dem, der efter Forholdene og de formeentlig antagne Regler for Commandoerne kunde giøre sig Haab derom, var at vente i en Stat, hvor reen og varm Kiærlighed og Interesse for sit Kald er almindelig herskende; og at med den skuffede Forhaabning de samme Følelser kunde vækkes, som almindeligen opstaae hos dem der maa see paa, at en Anden fører Bruden hjem, ligger i Menneffets Natur — "human natur!" som old Stapleton siger. Om Principet selv, for Udcommandoerne, have vi udtalt vore Anskuelser i en Artikel i sidstforegaaende Hefte. Vi ønske imidlertid af et oprigtigt Hierte, som sikkert alle vore Medbrødre, de lykkeligere Kammerater en heldig og hæderfuld Reise.

Et Punkt er der, ved denne Expedition, som vi ikke kunne undlade at dvæle ved; det er: det store Antal Officierer derombord. Vi troe, at det af flere Grunde vilde være ønskeligt, om der paa Expeditioner som denne, af den Længde og med et andet Diemed end den simplere Dvælse eller maastee rettere Bestiæftigelse for Staten, ikke bleve commanderede flere Officierer ombord end det reglementerede Antal. Vi troe nemlig, at ikke alene vinder Tienesten i Skibet, ved ikke at være fordeelt iblandt flere, end at Enhver kan faae en saa stor Andeel i den, at hans Tid udfyldes tilstrækkelig for at oplive Lysten og Activiteten, og saa meget Ansvar, at Kræfterne vækkes og holdes i tilbørlig Anstrængelse;

men Tienesten i det Hele, eller Staten, vinder meer ved, at den paa en saadan Reise vundne Erfaring og Dvelse concentrerer sig i større Fyldte i Saa. Baade Arbeide og Ansvar splittes formeget iblandt saa stort et Antal Officierer. Hvor der kun er det nødvendige Antal, maa en saadan Reises individuelle Udbytte i Erfaring som Officier og som Menneſte blive større; de individuelle Evner udvikles bedre, og det er ved gjentagne Expeditioner af denne Art og paa dette Princip, at Flere kunne deelagtiggjøres i en saadan Dvelse. Med andre Ord: Staten har i Tidens Længde bedre af at vinde saa, men saa meget mere prøvede og erfarne Officierer, end flere med et ringere individuelt Udbytte af Expeditionen. Paa korte Toure, i rene Dvelsesøiemed, Evolutionseffadrer o. desl., der troe vi det skader mindre (at det altid skader noget, maa man dog indrømme), thi her er det mere, idetmindste ligesaameget, om Bestiæftigelse for de ellers ledige Officierer at gjøre; men paa Toure, hvor Leiligheden er saa stor til at vinde prøvede og erfarne Officierer for Staten, bør den gives dem heelt, for at fremkalde den Anstrængelse og Interesse, der altid noget svækkes ved Arbeidets og Ansvarets Udſtykning imellem for mange. Med Hensyn til det oven Berørte, at commandere Officiererne tilføes for at de ikke skulle gaae ledige i Land, da kan dette vel have Noget for sig, dog troe vi det ei kan giælde for Expeditioner som de nævnte; og for Staten i det Hele — for Nanden i den og Tienesten selv, er vist — om man vil holde os et stærkt Udtryk tilgode — Lediggang iland mindre skadelig, end Lediggang ombord.

De mindre vægtige Grunde, saasom: at de yngre Lieutenan-
ters Stilling, i et saa stærkt besat Skib, neppe er forſtiellig fra Cadettens, og Overgangen fra Cadet til Officier dog i nogen Maade maa medføre Overgang til selvſtændig Handlen og Ansvar; at det paa fremmede Steder vidner ufordeelagtigt imod Marinens Activitet, at see saa stort et Antal Officierer i eet Skib; at en god Harmoni vanskeligere bevares i en saa mandstærk Mæsse og i en saa lang Tid, med flere andre — fortiene neppe

at omtales, efter at vi have udviklet vigtigere ovenfor. Vi bede naturligtviis denne vor Mening om Sagen — som en levende Overbeviisning driver os til at ytre — forstaaet sagt med al skyldig Erbødighed for de Grunde der have fremkaldt den modsatte Forholdsregel.

Endnu er der i Forbindelse med denne Expedition et Punkt, som det paaligger os at opklare. Som bekiendt var det Fregatten *Rota*, der først var udsæet til den, og den var allerede equiperet næsten færdig, da man opdagede en betydelig Læk ved den. Efter nogle forgæves Forsøg paa at udfinde og hæve dens Aarsag, kom man til den Beslutning at indmelde det til Collegiet, og Ordre blev nu givet til at equipere *Bellona*. Da en stor Deel af Takkelasen, de tallede Ræer og Rundholter og Andet blev lige tagen over i *Bellona*, forvoldte denne Forandring hverken betydeligt Ophold eller stor Bekostning. Der fremsattes dengang, i Beretningen herom, i et af de offentlige Blade en Yttring, der kunde forstaaes som Tvivl om, at den i 1838 værende Chef af *Rota* havde indberettet at Fregatten ogsaa dengang havde været læk. Vi finde derfor her Stedet til at oplyse, at *Rota* ogsaa i 1838 under Equiperingen befandt sig læk, efter at Batteriet, Ankrene og flere af de svære Vægter vare komne ombord. Ogsaa dengang eftersøgte man forgæves Lækken. Fregatten blev imidlertid rustet færdig og lagt ud, og skiondt Pumpningen uden synderlig Forandring vedblev, var Fabrikmesterens Erklæring til Chefen, at hans Overbeviisning var den, at Lækken indstrænkede sig til Plankestjorer i Vandgangen, som efterhaanden vilde trække sig sammen igien. I Spanstøen syntes en Tid Lækken at tiltage noget — Veiret var temmelig uroligt — den beleb sig temmelig stadigt til imellem 28 og 32 Tommer i 12 Timer; men efter en Maanedstids Forløb aftog den dagligen og var endelig aldeles forsvunden ved Fregattens Ankomst til *Toulon*, ligesom den ikke i ringeste Maade sporedes paa *Hjemreisen*, uagtet meget betydelige Vægter vare indskibede i *Livorno* og det undertiden faldt ind med stiv Ruling og S. I General-Rap-

porten, ved Reifens Ende, indberettes det her Anførte til Collegiet og Holmens Chef; tidligere var der ikke funden Anledning til at gjøre Indmelding derom. Om den i 1840 stedfundne Læf har været af en lignende Natur, maae vi lade være usagt. Fregatten ligger nu hen til nærmere Uundersøgelse, som formodentlig vil finde Sted til Foraaret.

Af Aarets Udrustninger er endnu at omtale Cadetfibets, om hvis Døgt nærstående Heste indeholder en interessant Beretning, velvilligen meddeelt os af Chefen til Dptagelse i Archivet. At saadanne Besøg, til de mærkeligste fremmede Sæstæder, i en høi Grad maae bidrage til Secadettens Dannelselse, kan ikke omtvibes: De give ham Leilighed til at erhverve Kundskab om mange nyttige Ting; han gjør tidlig Bekjendtskab med fremmede Lande og vinder Menneskekundskab, og alt dette bidrager til at indgyde ham Kiærlighed til sit Kald, netop i Begyndelsen af Banen, hvor dens Besværligheder endnu kunde forekomme ham afstrækkende.

Sø-Dypmaalingerne bleve i Aaret 1840 drevne med større Kraft end nogenfinde forhen, og Dypmaalingen af Rigets Kyster er nu fuldført, paa enkelte mindre betydelige Brudstykker nær. De Fartøier, som benyttedes hertil, vare: Skonnerten Pilen, under Capitain-Lieutenant Sechers; Cutteren Naagen, under Premier-Lieutenant Rothes, og en Evert under Premier-Lieutenant Bachers Commando.

Efterat Sø-Dypmaalingen aldeles havde været stillede i Bero fra 1807 til 1827; bleve de i dette sidste Aar atter paabegyndte, da Trindelen og Læssø-Grundene maatte undersøges for at tage fornøden Bestemmelse med Hensyn til de Fyranlæg, man der paatænkte. Dette blev Indledningen til den Dypmaaling, der siden den Tid uafbrudt er bleven drevet, stundom med 1 stundom med 2, i 1840 med 3 Fartøier, og som nu er næsten tilendebragt.

Resultaterne heraf ligge allerede for en stor Deel for Publicums Vind, ikke alene i de Rettelser, der ere foretagne i Generalkaarterne, men endvidere i flere af det danske Sø-Atlas ses specielle Kaarter, hvoraf 6 Stykker ere udfomne i følgende Orden: No.

VII Lille Bælt, No. VI Samsø Bæltet, No. V Langelands Bæltet med Smaalandene; No. VIII Kieler Bugt; No. IX Neustadter Bugt og endeligen i dette Aar No. III Kiøbenhavn med Lobens dertil.

De 5 førstnævnte Kaart ere alle i $\frac{1}{120000}$ af sande Størrelse, hvorimod den Sidste er i $\frac{1}{40000}$ af sande Størrelse, med en Carton, der forestiller Fæstningen, dens Havn og Rhed i $\frac{1}{150000}$. Dette Kaart, der tillige viser det betydeligt forøgede Antal Lotsmærker, som ville blive udlagte næste Foraar, forekommer os saavel i Udforelse som i Noiagtighed at kunne svare til selv de strengeste Fordringer, og dets Bekjendtgjorelse afgiver et glædeligt Vidnesbyrd om den oplyste og liberale Aand, der har fortrængt den altfor længe giældende Fordom, at man handlede klogt og forøgede sin Sikkerhed, ved at lade vore Kyster og Farvande ligge indhyllede i et uigiennemtrængeligt Morke.

Endvidere er iaar fra det kongelige Sokaart-Archiv udkommet et Kaart over Elben fra Hamborg til Twielenfleth, det Sted, hvortil det franske Kaart over Elben rækker. Begge disse sidst udkomne Kaarter ere i enhver Henseende fortrinlig smukt udfyrede, og de indeholde tillige flere meget interessante videnskabelige Noticer, som ikke almindeligen findes antegnede paa Sokaarter.

Alf de i Aarets Lob ved Værsterne foretagne Arbejder ere følgende de væsentligste.

Skibsbyggeriet: Linieskibet Christian den Ottende er færdigbygget, med Undtagelse af Kahyttes- og Officers-Aptringer, samt kalfatret udenbords og den 22de Mai sat i Vandet. Puderne ere siden astagne og Kobberhud paafat til letteste Vandlinie, hvorpaa Master og Spryd ere indsatte. Det er nu ved allerhøieste Resolution bestemt, at dette Skib skal udrustes tilstundende Sommer. Tiltakket vil det uden tvivl tage sig smukkere ud paa Vandet end Skjold eller noget af vore andre Linieskibe, fordi Gallionen er lagt betydelig høiere end forhen.

Fregatten Thetis er ligeledes bygt færdig paa Stabelen og blev sat i Vandet d. 30te April. Den er siden kobbret til letteste

Vandlinie og paafat Rosterne. Denne Fregat er efter Briggen Mercurius det forste Skib hos os, der har den Forbinding i Bunden, som kaldes den Lang'ste Sikkerhedskiel; dens Gallion ligger, ligesom paa Linieskibet, høiere end paa de andre Fregatter, og den er i det Hele taget den smukkeste Fregat vi eie.

Da Christian Sde og Thetis begge afvige noget fra deres respective Classer, meddele vi her nogle af Hoveddimensionerne for dem og deres Classerepræsentanter.

	Dr. Maria.	Chr. Sde.
Længde imellem Perpend. i øverste Vandlinie	175'	176'
Bred paa Tommeret i Vandlinien	46'	46' 9"
(Bred Skandækket er Chr. Sde omtrent 5 Fod bredere.)		
Bred paa Speilet	26'	26' 4"
Dyb fra Viælkens Retlinie til Overkant af Spundingen	21' 5"	22' 5"
Dybgaaende . . . . . agter	20' 9"	21'
— — — — — for	19' 3"	20' 3"
Middelportens Høide over Vandet	5' 7"	5' 10"
Deplacementets Cubus, i Cubifod	80755	84001
Deplacements-Centrum foran for Midten	3'. 35	3'. 41
do. do. under Vandlinien	6'. 91	6'. 99
Metacentret over Deplacements-Centrum	12'. 48	13'. 03
Middelspantets Areal i Kvadratfod	655. 15	678. 86
Betænkt til Proviant for	11 Uger	14 Uger

	Freia.	Thetis
Længde imellem Perpend. i øverste Vandlinie	148'	150'
Bred paa Tommeret i Vandlinien	37'	38' 6"
Bred paa Speilet	21'	20' 4"
Dyb fra Viælkens Retlinie til Overkant af Spundingen	19' 4"	20' 4"
Dybgaaende . . . . . agter	17' 2½"	17' 10"
dito . . . . . for	15' 11½"	16' 8"
Midterportens Høide over Vandet	6' 3"	6' 8"
Deplacementets Cubus i Cubifod	42770	45270
Deplacements-Centrum foran for Midten	3'. 39	2'. 96
do. do. under Vandlinien	5'. 509	5'. 51
Metacentret over Deplacements-Centrum	10'. 734	11'. 36
Middelspantets Areal i Kvadratfod	404. 03	427
Betænkt til Proviant for	13 Uger	17 Uger

En Lystjagt til Hs. R. H. Kronprindsen blev paabegyndt med Sommerets Tilhugning d. 30te Marts; d. 10de April lagdes Kiolen; Tag opsattes over Bygningen; Skraaget byggedes færdigt med alle indvendige Apteringer og kobbredes paa Stabelen. Den 22de Juni løb Jagten af Stabelen og beholdt Navnet Neptun. Den var taklet og seilfærdig d. 30te Juni. Apteringerne ere skønsomt og hensigtsmæssigt anordnede, Skillerum og Dørre ere af indenlandste Træsarter, polerede og forarbejdede med den Smag og Elegance som Fartøiets Bestemmelse kræver. Vi finde Benævnelsen Lystjagt den rigtigere, og ikke Cutter, som vi have hørt den benævnes af Nogle. Vel kommer dens Takling nærmere Cutterens; men Skraaget selv (hvoraf ogsaa visse Eiendommeligheder i Taklingen er betinget) mangler ganske de Hovedtræk der karakterisere Cutteren: det meget forligt liggende Middelspant, den overordentlige Styrlastighed (5, 6 ja indtil 7 Fod) den fyldige Vouge og kun lidet fremspringende Forstævn. Derimod ligner den i Skraaget den hos os nationale og for vore Farvande bedst passende Jagt.

En ny Fregat (Bygnings-No. 32) hvortil en stor Deel af Sommeret var tilhugget i 1839, blev Kiolen lagt til, paa Beddingen No. 3, d. 10de Juli og ved Aarets Slutning er den reist i fuld Spant med Tag over. Kiolsvinet og Vialkerne til Batteriedækket ere tilhugne. Det er denne Fregat, som ved allerhøieste Resolution af 12te Januar 1839 er bestemt til at armeres med 24 Pdg., nemlig 28 Stykker paa Batteriet og 20 paa Skandse og Val.

Den i 1839 paa Stabelen satte Brig (Bygnings-No. 33) bestemt til at armeres med 16 Stykker 10 Calibers 18Pdgs. Kanoner og hvortil Tegningen er approberet 12te Januar 1839, er Bygningen fortsat af: Kiolsvinet er lagt; Dæks- og Banjervægere paasatte, Vialkerne indtagne; Waterbord, Livholt og Skærstokke lagte, Barkholter og en Deel af Klædningen paasatte; Speilet opsat, Beddingsknegte og Knæer m. m.

Rofflotillen er forøget med de nu færdigbygte Bombelanon-

Chalupper No. 12, 13 og 14 samt Bombekanon-Jollerne No. 12, 13, 14 og 15. Endvidere ere 2 Bombekanon-Chalupper No. 15 og 16 reiste i Spant, trukne i Senter og fyldte, samt deres Bygning videre fremmet.

Lastdrageren, Barkskibet „Gammelholm“ blev sat i Vandet d., 31te Marts; det tiltakledes og var seilklar d. 18de April. Paa de flere Reiser, det i Sommer har gjort, har man været meget tilfreds med dets Egenskaber.

Over Fregatten Havfruen er bygget Tag.

Al Reparationer ved Flaaden ere udførte: Linieskibet Dronning Maria har i Dokken faaet en stor Deel nye Spantetømmer; Bougtræer, Judasøren og Straaktiøl indsatte; uden- og indenbords Klædning; underste og andet Dæks Vægere forud; nogle nye 2den Dæks Biælker, Waterbord og Livholt; paaladstet Dæksbaandene; kalfatret og kobbret til letteste Vandlinie. Reparationen fortsættes endnu ved Nyholm, hvor endeel Klædning er tilhugget.

Paa Linieskibet Waldemar er den nedtagne Apterling opsat overeensstemmende med Skiold's Tegning; 2 nye Dæksbiælker ere indsatte og nogle nye Stykker nedlagte i Fisken og Skiærstoffene.

Fregatten Fylla har været i Dokken, hvor Kobberhuden blev afdragen, endeel Indtømmer og Agterstævnen skiftedes; Stykker af Rislovinet og Dpklodsningen skiftet med Nyt, ligeledes Ladstninger af Forstævn, Inderstævn og Yderkrig, samt Noget af Garneringen og Sidespor for; tilhugget endeel udenbords Klædning.

Fregatten Havfruen har faaet indsat nogle Indtømmere om Styrbord agter, endeel ny Klædning samt Vægere, Sæt og Bredgange indenbords; nyt Gallerie om Styrbord, Rostværker over Kulen; ny Fist paa Skandsen; kalfatret uden- og indenbords, samt begyndt Apterings-Forandringen efter Bellonas Tegning, for at kunne indrette Krudtmagazinerne til Kasser.

Fregatten Bellona har faaet endeel nye Planker i Dækket, er kalfatret overalt og kobbret til øverste Vandlinie, for at udgaae paa Expedition.

Fregatten Rota, som først var bestemt til at udsendes, fik

endeel nye Planker i Dækket og blev Kalfatret uden- og indenbords. Corvetten Flora blev kiølhalt og kalfatret. Briggen St. Thomas blev kiølhalt og kalfatret, efter at have faaet en ny Vouge over Vandet om Vagbord og nye Kranbiælker. Briggen Mart har faaet nyt Dæk, nye Judasøren, nogle Vougetræer, noget Klædning uden- og indenbords; Apterungen opsat; kalfatret overalt. Skonnerten Pilen er kiølhalt og givet Bradspil. Blokkfibet Phoenix har faaet ubetydelig Reparation paa Klædningen og er kalfatret. De øvrige Skibe have faaet liden eller ingen Reparation. Freia skal i Dokken næste Mar, da Forstævnen er raadden. Nogle Pramme ere efterseete og en Dunkraft samt en Kanontransportpram ere satte paa Land til Kalfatring.

Al Pelebukkearbejde er foretaget: Paa Østtiden af Christiansholm 142 Alen Bulværk, paa den nordre Ende af Arsenaløen 70 Alen, ved Nyholms Kran 108 Alen; paa Lunetten herved 290 Alen, i Estacaden om Mastegraven ved Christiansholm 134 Alen, i Estacaden ved Bommens Vagt, og endelig ved Proviantgaarden og dens Havn 109 Alen Bulværk og 76 Alen Stakade deels repareret, deels paalagt nye Hammere; en ny Duc d'Albe er sat i det nordvestre Hjørne ved Bommens Vagt og 2 andre tæt indenfor Flydebroen; Sommerlaget No. 9 er forlænget med Strøer og Tag 28 Alen; Gulvet i Planen er optaget og nye Strøer nedlagte; Prambeddingen ved østre gamle Lakkelashuse er givet en Tornebedding, foruden endeel mindre Arbejder.

Dokkens store Reservoir og Pompeværk er givet Hovedreparation; dens Skarnsluse har været ophalt paa Gammelholms Fregatbedding til Reparation.

Dampmaskinen paa Gammelholm er givet en Hovedreparation (saavidt vides den første siden dens Opsættelse) hvorved den har erholdt en ny Vandcisterne af Støbejern, og Luftpompe, Condensator, m. m. Vandbassinet udenfor Bygningen er givet en heel ny, indvendig kalfatret Plankelædning. Til Opsamling for det Kulgruus og øvrige Brændsel, som bruges til Maskinen, er anlagt et stort med Plankforsætning indrettet Reservoir. Ved

Anvendelsen af det fra Smeddrien faldende Kulgruus til Dampmaskinen, hvilket forhen bortfortes til Opsyldning, er bevirket en saadan Besparelse i Forbrug af Steenkul, at der nu til Dampmaskinen bruges ikkun 50—60 Tønder aarlig, istedenfor der forhen brugtes 1500—2000 Tønder.

Bed Masteværftet er forfærdiget nye Rundholter til Christian d. Sde, Lystjagten Neptun og Barkskibet Gammelholm, samt endeel nye Maste og Stænger til Fregatterne Freia og Rota, Corvetterne Galathea, Diana, Naiaden og Flora, Briggerne St. Croix, St. Thomas og Mart m. v. foruden Reparation paa en Dunkrast og nogle Maste.

Paa Vaadeværftet er bygget 2 Chalupper paa 23 Fod, 4 dito paa 20 Fod, 2 Joller paa 16 og 1 paa 14 Fod samt en Storbaad til Lastdrageren, foruden Reparationer paa Fartøier og Pramme.

I Grovsmedien er forfærdiget 2 Linieskibsankere paa 6—7000 Pd., 2 Fregatankere paa 4—5000 Pd., 120 Stkr. større og mindre Jernknæer; udvalstet circa 80 Skpd. Jern og 25 Skpd. Kobber foruden mindre Arbeider. 50 Jern-Vandkasser ere anskaffede til Flaaden fra Private.

I Bødkerværkstedet er forfærdiget 46 Bagere og Voier, 500 Tønder og endeel mindre Fædeværk foruden Reparationer.

Paa Seiløstet er forfærdiget 54 nye Seil til Brigger, Lystjagtens Seil, endeel nye Kulseil til Skibene i Flaaden m. m. foruden Reparationer.

Snedkerværkstedet, som hele Aaret rundt har havt 127 Mand fra Pølebukkerne, har opsat Apteringer i Rota, Bellona og Briggen Mart samt Hs. K. S. Kronprindsens Lystjagt; forfærdiget en stor Deel af Materialet til Apteringerne i Christian d. Sde; repareret Apteringerne i Flora, Diana, St. Croix, Dampskibet Kiel og Dæksbaadene. Endvidere forfærdiget 770 Krudkasser; Borde, Kepler, Compas- og Hønschuse m. fl. a. Inventariesager, og endelig fuldført Reparationer paa Sø-Etatens Bygninger.

Bed Dreierværkstedet forfærdiget en stor Deel Blokke, Ruller

og Skiver (tildeels med Læderbøsninger) Kanonspeile, Cartæskbunde, Skafter, Propper (22000) m. m.; afdreiet Jern- og Træ-Spilstammer, Jernaxler, Kapertvæltser, Skandsestøtter, Haandspirer, Vifter og Ansætterstager m. m.

Bed Bradbænken ere 8 af de sværere Master og Spryd udtagne og 14 indsatte, samt Kranen paa en Dunkraft opsat; paa Land ophalt en Dunkraft og en Kanon-Transportpram, og udsat i Vandet Linieskibet Christian d. 8de, Fregatten Thetis, Lystjagten Neptun, Dampskibet Kiel, Lastdrageren Gammelholm og en Dunkraft.

Bed Takkelloftet er forfærdiget Takkellassen til Linieskibet Christian den 8de og til Lastdrageren Gammelholm samt det staaende Undergods til Fregatten Thetis, foruden Estersynet og Istandsættelsen af de Skibes Takkellas der vare tilføes i 1839. Takkelloftets Arbeidskraft har imidlertid i afvigte Aar været saa ringe, at de nævnte Arbeiders Bestridelse gjorde det nødvendigt at indskrænke de Dvølses, som Takkelloftets Mandskab ellers i de sidste Aar har pleiet at foretage om Efteraaret, nemlig Skiveskydning og Dvølse i at seile med Fartøier.

Marinen har nu sikkert Haab om, meget snart at komme i Besiddelse af Krigsdampskibe: Fabrikmesteren blev nemlig midtsommers sendt til England med det Hverv, at undersøge personlig Dampskibsbyggeriets nærværende Tilstand og derom afgive Beretning. Resultatet heraf er blevet, at det efter de hiemsendte Tegninger og Oplysninger er allerhøiest resolveret, at et Dampskib af Træ paa 200 Hestes Kraft og et andet af Jern, paa 80 Hestes Kraft, skulle bestilles bygte, og det formenes at de endnu i Aarets Løb ville kunne blive færdige. Man antager at disse Skibe ville koste omtrent 340,000 Rbd., hvilken Sum S. M. Kongen skal have befalet at udredes af de Fonds, Sø-Statens havde opsparet og som ere blevne inddragne under Finantserne.

Bed at omtale Inddragelsen af de separate Fonds under de almindelige Finantser, som de offentlige Blade berette at have fundet Sted, kunne vi ikke undlade at sige et Par Ord om den

hermed i Forbindelse staaende Medsættelse af den Marinen bevilgede aarlige Sum til en Million Rigsbankdaler.

Denne Medsættelse medfører, i vore Tanker, ingenlunde nogen Formindstelse af Marinen som en Nødvendighed. Det maa nemlig bemærkes, at vor Flaade nu har naaet den Størrelse (paa Dampstibe nær) som tidligere var bestemt for den, beregnet deels efter Statens Evner deels efter dens Behov. I Fremtiden vil der altsaa kun være Tale om Vedligeholdelsen af denne Styrke, hvilket indgaar under Benævnelsen: ordinaire Udgifter. Kun naar Taler er om Skabelse af en Krigsmagt, eller Forøgelse af den bestaaende, maa enten tilstaaes extraordinaire Summer dertil eller de ordinaire Midler afgive en Deel til dette Niemæed, hvilket sidste lige siden Freden har været Tilfældet hos os. Dette er nu som sagt ophørt, og Budgettet kan nu reguleres efter en stadig Vedligeholdelsesplan. At den tilstaaede Sum afgiver tilstrækkelige Midler hertil skulle vi i vort næste Hefte forsøge at godtgjøre, ved en for Niemæedet tilstrækkelig detailleret Calcul. Saalangt fra, altsaa, at give Anledning til Frygt for Indstrænkninger i Marinens Styrke og Øvelse, maae vi netop ansee det som et glædeligt Tegn paa, at en fast ordnet Vedligeholdelse i effectiv Stand, saavel af det Materielle som det Personelle, vil udelukkende kunne blive en Gienstand for Administrationens Omsorg.

Bed Forandringerne i Marinens Personelle have vi først at bemærke det hædrende Tegn paa sin Naade og Yndest, S. M. Kongen har givet Sø-Staten, ved at tillægge S. R. S. Kronprindsen Charakter af Vice-Admiral.

Avancementet i Staten var i det foregaaende Aar, tildeels ved Dødsfald i de høiere Glasfer, større end i noget af de sidstforegaaende Aar.

Efter at have tidligere omtalt hvad der fra Sø-Dpmaalningens Side er gjort for Søfartens Sikkerhed i vore Farvande maae vi endnu nævne de senest bekendtgjorte Forøgelser af Mærker i Drogden, hvorom vi i næste Hefte skulle optage det Detai-

lerede; Fornæs Fyrets Oprettelse og endelig det paataente Anlæg af et Fyr paa Hesseløen.

Blandinger.

Krigsdampskibet Cyclops.

Dette Skibs Dimensioner angives at være: Største Længde 218 Fod, Længde paa overste Dæk 195' 2"; Bred paa Viælken 35', Bred over Hiulkasjerne 57'; Dyb i Lasten 23'; Cylinder-Diameter 5' 4"; Slagets Længde 5' 6"; Skuffehiulets Diameter 26'; Hiulets Brede 8'. Dybgaende, fuldtrøstet og provisioneret for 6 Maaneder, 16' 6"; Drægtighed 1200 Tons; Hestekraft 320 i 2 Maskiner. Armering: 2 Kanoner 98 Pdg. paa Overste-Dæk, en for og en agter, og 4 Sidekanoner 48 Pdg. Paa Batteriet 16 Stkr. lange 32 Pdg. Den er Fregattaklet og commanderet af en Capitain (Post captain). Besætningen er: 4 Maskinmestere, 12 Maskinfolk (stokers) og 4 Fyrbødere (coaltrimmers) med Officierer, Matroser og en Lieutenants-Commando Marinere, er der i Alt 210 Mand.

Dens Provetour faldt fortræffelig ud. Den gjorde i stille Vand 10—11½ Miils Fart. Den er bygt tildeels efter Gorgon, dog med nogle Forbedringer.

(Naut. Mag., Januar 1810.)

Dimensioner af de to største engelske Dampskibe.

British Queen og President ere lange fra Gallionsfigur til Hælbialke: den første 275', den anden 268'; Længde paa Overste-Dæk 245 og 243; Kiølsens Lgde 223 og 220. Bredden indenfor Hiulkasjerne: 40 og 41; over Hiulkasjerne 64 og 68. Drægtighed: 2016 og 2366 Tons. Maskinkraft: 500 og 600 Hestes; Cylinderdiameter 77½" og 80" o. f. v.

(ibid.)

Virkning af Tordenedslag i Skibe.

3 Juni 1838 — beretter Chefen af Orlogsbriggen Snake, Capitain Miln — paa omtr. 30° Nord Brede og 74° Vest Længde, Veiret smukt, Vinden S. S. O., saaes Kl. 8 F. M. D. en Masse tykke Skyer at reise sig i en Vue i Sydvest, og hurtigt at stige indtil de vare over Hovedet paa os. I samme Dieblik det var lodret over os udfoer det electricke Fluidum med en eneste stærk Explosion; dets Flamme havde en sfiærende rød Farve. En Mængde Splinter faldt paa Dækket, og da vi kastede Dinene tilveirs fandt vi at Lynilden havde ramt Knappen, splintret Store-Dovenbramstang, gaaet langs ned ad Forkanten af Bramstangen, splintrende den i sin Fart, og fra Rodenden af denne Stang var den trukken over til Mersedreiereb, der var en Jernkætting, som den fulgte til en 8 Fod fra Dækket, hvor den var sprungen over i Stormasten, udrivende Splinter i en skraa Direction og aabenbar adskillende sig i to Dele under Sadlen til Brigbojmen, da mange smaa Furer saaes i Masten paa dette Sted til begge Sider. En Explosion lod til at finde Sted her eller paa Dækket, og det deelte Fluidum lod til at søge med den ene Strøm udaf en af Kanonportene paa Skandsen; den anden foer ned paa Banjerne, hvor den ingen videre Skade gjorde, end at den paa en snurrig Maade afficerede Officiererne i Messelukafet, idet een af dem maatte kaste op og alle meer eller mindre vare betagne i Lemmerne, hvilket ikke forsvandt før efter flere Timers Forløb. Da Stormasten blev undersøgt ved Ankomsten til Halifax, blev den befunden meget bestadiget heelt igiennem; den klingede huult, og i Rodenden var den heelt aaben rundt om efter Træets Marsringe, som om Stødet havde giennemtrængt dens Fibre fra Øverst til Nederst.

Nogle Maaneder før, medens vi laae under Cuba, havde vi ogsaa meget stærkt Tordenveir, hvor Lynilden spillede fra Sky til Sky tæt omkring os; og her hændte det ogsaa at to Mennesser paa lignende Maade bleve afficerede af Electriciteten; begge laae i deres Koier tæt ved Storlugen og saa bedøvede bleve de, og

angrebne af Qvalmer og Mæthed i Lemmerne, at de ikke vare istand til at staae paa Benene, for Veiret var trukket over og Luften opklaredes.

(Naut. Mag., Marts 1810.)

Engelsk Marine-Budget for 1840.

I Nautical Magazine for Marts findes følgende Navy Estimate, som, hvad de enkelte Posters Forhold til det Hele angaaer, kan give os Anledning til Sammenligning med vor Marines Udgifter. Den findes opført som følger: Gage til Søfolk og Marinere 1,145,791 Pd. Sterl., Provisioner til de Samme 645,068 Pd. St.; Admiralitetet 122,096; Indrulleringen 2,980; den videnskabelige Afdeling 29,597; Marineetablissementerne hjemme 123,353; Do. i Colonierne 21,010; Lønninger til Haaendværkere ved Værfterne hjemme 528,723; Do. til dem i Colonierne 28,330; Bygnings- og andre Materialier og Forraad 1,087,563; Nye Anlæg, Arbejder og Reparationer af Skibsværfter 193,174; medicinske Departement 21,000; forskjellige Udgiftsposter 155,036; udgjor for den active Tjeneste 4,112,721 Pd. Sterl. Landgage til Officiersbetaten 758,657; militaire Pensioner 517,355; civile Pensioner 188,242. Det Hele: 5,576,975 Pd. Sterl.

Den gule Feber i Vestindien.

Efter en temmelig lang Tid at have forstaaet de europæiske Krigsskibe, har denne frygtelige Sygdom atter viist sig paa den engelske Fregat Vestal, som paa Reisen fra Barbados til Bermuda mistede 30 Mand af den. Der havde i Alt fundet 140 Sygdomstilfælde Sted, af hvilke dog ikkun 30 faldt dødelig ud.

(Naut. Mag., Apr. 1810.)

Skibsmåner-Exercits.

Tredækkeren Princess Charlotte i Middelhavet exercerede i Foraaret sit Mandskab med at skifte Stænger; en Storstang var ombyttet, Bant sat og Reisingen i Orden i lidt mindre end en Time. Forstangen medtog noget mindre Tid.

Hiælpemiddel i en Bilægger.

Da Sir Israhel Pellew commanderede Fregatten Cleopatra paa Stationen ved Amerika, blev han i Sept. 1798 overfaldet af en Orcan, i hvilken han mistede alle Masterne og laa som Drag for Søerne. I denne Stilling, da Skibet rullede saa svært, at ingen Menneſter kunde holde sig paa Benene, blev det foreslaaet ham at lette Skibet ved at kaste Kanonerne overbord; men Capitainen afflog dette bestemt og besluttede at tage sin Tilflugt til et Experiment, som han erindrede sig at have læst eller hørt om.

Dagligtouget blev kappet i Stiffet og firet ud indtil der var Bugt nok ude for Skibet at ride op for. Dette lykkedes med 70 Favne ude, og Skibet hævede sig saa godt paa Søerne, at Valfen var fuldkommen tør og Folkene kunde nu staae sikkert og arbejde med at klare den overbordgangne Reising. Paa denne Maade laa Fregatten i 3 Dage og havde drevet 40 Dvartmiil, da Stormen lagde sig og de kunde faae Nødmaster reiste, hvorefter de heve Touget ind og satte Cours for Havn.

(U. S. J., Juni 1839.)

Middel til at lette Pompning med læf Skib.

Man reiser to stærke Støtter, den ene lidt agten for, den anden et passende Stykke foran for Pomperne og i en Linie midt imellem dem og i Flugt med Skibets Kiel. Hviden de bør have vil sees af det Følgende. En svær Viælke, forsynet med en stærk Jerntap i hver Ende, lægges horizontalt imellem Støtterne og vandrer med Tapperne i Fordybninger eller Jernpander i Overenden af Støtterne. I Mangel af Jernbeslag kan man danne en Gaffel paa Støtterne, eller ved Klamper danne Leiet, og til horizontal Viælke benytte et Stykke af et svært Rindholdt, som ved Tilhugning i Enderne og flittig Smørelse med Fedt bringes til at bevæge sig med Lethed i Leiet. Nærmest ved Pomperne indfalses og fastholdes to opstaaende Arme til den horizontale Viælke, hvilke Arme staae op efter i en skraa Vinkel ud fra hinanden og holdes sammen ved Mellemtræer eller Stræbere. Et

lille Stykke ovenfor Viælken boltes Pompenikken horizontalt tværskibs til disse Arme, og i hver Ende af Nikken er Pompestagen til Styrbords- og Vagbords-Pompe fastboltet. Paa den overste Ende af de opstaaende Arme ere Louge til at hale i for Mandskabet. Iffe langt fra den anden Støtte fastspigres et Brædt eller Plankestykke paa hver Side af den horizontale Viælke, saa at de hænge ned imod Dækket omtrent en Fod fra samme, og nedtil forenes de med et Tværstykke, saa at der dannes som en Kasse, i hvilken lægges et eller flere Ballaststern, der surres fast. Med Brædder paa skraa op til Viælken, som Skraastræbere, gives denne Kasse tilbørlig Fasthed og Styrke. Hensigten med denne Indretning er, at den skal tiene til at vedligeholde Svingningen, som et Pendulum. Naar Pompningen er sat i Gang vil den svære Bægt af Pendulen frembringe en regelmæssig Svingning, der kun behøver en ringe Kræftanstængelse hos Mandskabet for at vedligeholdes, og Pompningen vil kunne udføres med færre Folk og være mindre trættende end paa den almindelige Maade.

(Naut. Mag., August 1839.)

To mærkelige Dødsfald i den engelske Marine.

To i den engelske Marine berømte Navne findes iblandt de Døde i 1840, nemlig Admiral Sir Sidney Smith, bekendt af sin eventyrlige Undvigelse, fra Fængselet i Paris under Revolutionen, og siden fra Forsvaret af St. Jean d'Alce; og Sir Robert Seppings (72 Aar gl.) den berømte Constructeur.

Om den Længdegrad man bør passere Linien paa.

Som en mærkelig Contrast anfører Capitain Fitz-Roy, at en Falmouth Paket, som forlod Rio Janeiro nogen Tid efter ham, ved at styre nordlig saasnart han havde klaret Kysten af Brasilien og skære Linien langt imod Vest, ankom 14 Dage for til England, end han med „Beagle“. I denne Anledning siger han: „Min ringe Mening, med Hensyn til at skære Linien, er at et udgaaende Skib bør skære den paa omtrent 25°, og at et

hiemgaaende Skib kan gaae endog til over 30° vestlig Længde, men bør ikke søge østligere end 25° . Skibe, som krydse Linien imellem 25 og 30° ere langt mindre udsatte for at lide Ophold, end dem der gaae østligere. Dette gjælder for hele Naret rundt.

Cap St. Roque, St. Pauls Klipper, Fernando Noronha og Roccas ere slet ikke at spøge med; men ved at vilde undgaae dem og den læ Strom ved St. Roque, have mange Skibe mødt det langvarige Stille, den umaadelige Hede og hyppige svære Regn og de voldsomme Byger, som meer eller mindre herske imellem 20 og 10° vestlig Bængde.

(Voyages of Adventure and Beagle.)

Naturlig Chauſſee paa Havbunden ved Pensacola.

En Correspondent beretter i Journal des Debats: „Jeg kan nu give Dem en noiere Beskrivelse af den mærkværdige naturlige Chauſſee, som man har opdaget paa Havbunden i Pensacola-Bugten. Denne høist interessante Naturfældenhed har allerede flere Gange været undersøgt siden den franske Orlogsbrig le Du-nois var der, hvis Chef, Hr. Gueydon, var den første der opdagede den og undersøgte den saa godt som det var ham muligt med det høie Vand, det da var — i Juli Maaned. Officiererne paa den amerikanske Fregat Warren undersøgte den i September og Capitain Dumanoir, Chef for den franske Corvette la Sabine, undersøgte den atter en Maaned senere. Da Vandet disse Gange var betydeligen lavere, kunde de nævnte Herrer lettere betragte dette Naturphœnomen. De fandt da, at denne Chauſſee syntes, med en Brede af omtrent 100 Fod, at strække sig tværs over hele Bugten, lidt over en dansk Mil nedenunder Mundingen af Escambia, thi den kommer tilsynne igjen paa den modsatte Side; og efter al Rimelighed strækker den sig hen under de med Sand bedækkede Banker af Dkter og Leer, som omgive Bugten paa alle Sider.

Det er troligt, at denne Forstening har i Begyndelsen været en uhyre Dyng af Træer, en heel Skovstrækning som ved en

eller anden Naturbegivenhed er omstyrtet og har dannet en Barre tværs over Bugten.

Det midterste af Chausseen danner en eneste solid Masse; alle Stammerne og Grenene ere ligesom sammensmeltede i Et; eller sammenloddede med en jernholdig Materie, som om Jlden havde havt en virksom Andeel i dette Kæmpeværk. Begge Siderne fremvise derimod adskilte Fragmenter, hvoraf nogle ere fuldkommen runde, andre ere dannede af flere Grene, som stedse ere forenede med det samme Cement. Nogle Stykker ere sendte til Museerne i Frankrig, England og Amerika.

(Dette Naturphænomen synes at være ganske det samme som Surturbranden paa Island og lignende paa andre Steder, skiondt det maaskee i Udstrækning og det Eiendommelige ved Localiteterne udmærker sig fra hine. Udg.)

Practiske Bemærkninger om Behandlingen af Dampskibe,

udtagne af Commander Otways "Elementary Treatise on Steam &c."

(Det lille Bærk, hvoraf vi have udtaget det følgende, indeholder, foruden en populair Beskrivelse af Dampmaskineriet, adskillige practiske Bemærkninger om Behandlingen af Dampskibet, som kunne have Interesse for dem der savne den Erfaring, Forfatteren i en mangeaarig Fart med Dampskibe har erhvervet sig. Stor Ubefaling for Fuldstændighed eller nogen streng Orden, i Sammentiedningen af de forskellige Emner, kan Bærket neppe gjøre Krav paa. Da vi imidlertid savne endnu Bærker om denne vigtige Materie, fortjener den erfarne Practikers Blik altid Opmærksomhed, og vi forelægge derfor vore Læsere saadanne Uddrag, som vi troe kunne interessere meest, følgende en anden Orden end Forf. Udg.)

At finde den Kraft, en Dampmaskine arbejder med.

Enhver kiender det Udtryk, man har indført, for at have et relativt Maal for Dampmaskiners Kraft. Hr. Bolton og Watt anstog en Hests Kraft til 33000 Pund; med andre Ord, at en almindelig Hest var $5\frac{1}{2}$ Gange stærkere end en Mand, hvis Kraft anslaaes af Desaguliers til at kunne hæve en Vægt af 6000 Pd. en Fod i Minuten.

Naar der tales om en Maskines Kraft, maa der altid tages Hensyn til Cylindersens Diameter, Længden af Stempelstagen inde i Cylindren, og Antallet af Slagene det gjør op og ned i en Minut, ligesom ogsaa det effective Tryk paa Stempelet, det er, den virkelige Modstand som det overvinder, Frictionen fradraget; og endelig Antallet af Fod, Stempelstagen bevæger sig i Minuten. Nedenstaaende Tabel letter denne Beregning.

Længden af Stempel- slaget.	Slag i Mi- nuten.	Fod, som Stemplet gennemvænder i Minuten.
2 .	. 43 .	. 172
3 .	. 32 .	. 192
4 .	. 25 .	. 200
5 .	. 21 .	. 210
6 .	. 19 .	. 228
7 .	. 17 .	. 238
8 .	. 15 .	. 240
9 .	. 14 .	. 252

For at finde Maskinens Hestekraft kvadreres Cylinderdiameteren, og dette Kvadrat multipliceres med 0,7854 (Forholdstallet 11: 14); man bortkaster Decimalerne og multiplicerer dette Fla-
deindhold med det effective Tryk; dette Product udtrykker hvad Maskinen kan hæve en Fod høit i Minuten. Multiplicerer atter dette med det Antal Fod, Stemplet gennemløber i Minuten: det giver Vægten i Pund, som Maskinen kan hæve. Divideer det med 33,000 (en Hestes Kraft) og man har den comparative Hestekraft af Maskinen, i Proportion til Diameteren af Dampcylinderen o. s. v.

For Exempel: Cylinder-Diameteren er 40 To., Stempel-
slaget 4 Fod, og det effective Tryk 7 Pund. Hvad er den tilsvarende Hestekraft?

$$\begin{array}{r}
 40'' \text{ Cylinder Diam.} \\
 40 \\
 \hline
 1600 \\
 0,7854 \\
 \hline
 1256,6400 \\
 7 \text{ Pund} \\
 \hline
 8792 \\
 200 \text{ Fod i Minuten (op og ned.)} \\
 \hline
 33000 \big) 1758400 \\
 \hline
 \end{array}$$

53 Hestes Kraft.

Naar Maskinen arbejder med sin største Kraft, er det effective Tryk paa Stemplet, i smaa Maskiner, efter Fradrag for Frictio-

nen af Pomper, Stempet, Bom ic., fra 6 til 7 Pd. paa Quadrattommen; i Maskiner paa 30 til 40 Hestes Kraft, fra 7 til 8 Pd., og i større fra 8 til 9 Pd.; endskiøndt det virkelige Tryk er nær 16 Pd. Men næsten Halvdelen, eller omtrent $\frac{1}{2}$ af Dampkraften, formindstes ved Frictionen og reiser sig for en stor Deel af Maskinmesternes Feil med at sætte de forskiellige Skrue for haardt og ikke at tilsee at Stempelstængerne gaae fuldkommen perpendiculart. Frictionen borde ikke overstige Fierdedelen. For at finde det effective Tryk, addere man Vacuum-Trykket og det Damptryk, hvormed Maskinen arbejder, og fradrager Halvdelen heraf; saaledes: Vacuum (28°) til 1 Pd. for hver 2 Lo. Stigning af Nøegsølv, er 14 Pd.; Vægten paa Sikkerhedsventilen 3 Pd.; er sammenlagt 17 Pd.; fradrag 9 Pd. og man har da for det effective Tryk 8 Pd. paa Quadrattommen, som er den Kraft Maskinen arbejder med.

Expansions-Principet.

Den almindelige Maade at anvende Dampen ombord i Skibe er paa Lavtryks-Principet, eller med en Vægt paa Sikkerhedsventilen af 2—3 Pd. paa Quadrattommen. Med andre Ord, Damp fra Vand paa Kogepunktet, eller en Temperatur af 212°, er liig med Atmosfærens Tryk og anslaaes til 15 Pd. paa Quadrattommen. Men for at et stadigt og jævnt Forraad af Damp til Cylindrene kan vedligeholdes, bliver Sikkerhedsventilen belastet med en Vægt af omtrent 3 Pd. paa Quadrattommen, hvorved et Forraad af Damp holdes ved Compression tilbage i Riedlerne, og naar den kommer ind i Cylindren er den saa meget over Atmosfærens Tryk som hiin Vægt. Siden Anvendelsen af Damp paa Høitryks-Principet blev indført ombord i Skibe, har man betydeligen forsøgt den Vægt, hvormed Sikkerhedsventilen belastes i Forhold til den Dampkraft man vil bruge, og Udtrykket „Expansion“ er bleven anvendt som forklarende dens Maade at virke paa, endskiøndt al Damp, baade Høitryks og Lavtryks, nødvendigviis er expansiv i dens Virkning.

naar den skal bruges paa det nysnævnte Expansionsprincip, maa den underkastes en Compression i Riedlerne af 15, 20 o. s. v. Pund paa Kvadrattommen paa Sikkerhedsventilen. Med denne høiere Spændighed behøves der kun en meget lille Deel til at sætte Stemplet i Gang, naar den indlades i Cylindrene, og, idet den udvider sig i Volumen, at føre det igiennem dets fulde Slag. Med Lavtryksprincippet farer den hele Dampmængde, der udsendes fra Riedlen, paa eengang ind i Cylindren, og denne Quantitet er, formedelt dens ringere Spændighed, ikke for meget til at drive Pistonen eller Stemplet til fuldt Slag, naar Maskinen har nogen Modstand at overkomme. Men naar Dampens Kraft er saaledes forøget ved Compression, bliver det nødvendigt at regulere Mængden af Høitryksdamp, der skal indlades i Cylindrene (af Fortætnings-Maskiner) ved Hjælp af en Klap, der er anbragt udtrykkelig i dette Niemeed og kaldes „Expansionsklappen“ (expansive valve); den er placeret ikke langt fra den nærværende Drove (throttle valve) og kan aabnes og lukkes med en Hastighed eller Langsomhed, efter som den behøvede Dampmængde udkræver. Naar der arbeides med et Maximum kan dens Hastighed sammenlignes med et Fingertneps.

Naar der arbeides med Expansionsindretning, bliver Dampen, som indlades i Cylindren, affaaen paa Fierdedeels, Trediedeels eller halvt Stempelslag, som det stiger eller gaaer ned. Den saaledes indladte Dampmængde, skiondt den træder ind i Cylindren med en Kraft, liig Vægten paa Sikkerhedsklappen, 15—20 Pd. f. Gr., begynder, fra det Dieblik den er affaaen fra videre Tilstrømmen, at udvide sig og taber derved meer og meer i sin Kraft indtil Stemplet har fuldført sit Slag op og ned. Høitryks Damp, endog af kun 15 Pd. paa Kvadrattommen, kan ikke condenseres i de almindelige Condenserings-Maskiner; det er derfor nødvendigt at affiære den paa ovennævnte Maade, for at reducere dens Kraft ved Expansion og tilberede den for Fortætning. De der modsætte sig Høitryksprincippet for Skibsmaskiner anføre, at det vil bryde for voldsomt paa Maskineriet; men dette

undgaaes ved Expansionen, og det store Niemeed af Besparelse opnaaes; thi Besparelse af Damp er Besparelse af Brændsel. Ved at udelukke den paa en Trediedeel af Slaget, spares to Trediedele, som istedetfor at kastes væk ved at gaae ud igiennem Dampforsteningen (waste steam pipe) vender tilbage til Dampkiedlen og afgiver en Deel af sin Hede til Vandet, som igiennem Sugerøret (feed-pipe) tilføres Kiedlen.

Kiedlerne.

Den største Opmærksomhed med Kiedlerne er en Ting man ikke nok kan anbefale den Officier, der commanderer et Dampskib. De fleste Dele af Maskineriet kan man see, og en Skade paa dem kan som oftest uden stor Vanskelighed istandsættes ved Hjælp af det Reservegodts man fører med sig; derimod ere Kiedlerne for største Delen skjulte. Det Vieblik derfor, hans øvrige Tjeneste ved Ankomsten til en Havn tillader det, bør han selv være tilstede i Maskinrummet og tilsee, at Undermaskinmesteren — saafremt Kiedlerne ere tilstrækkeligen aftiolede — gaaer i Mandehullerne og noie efterseer Kiedlerne indvendig som udvendig. Findes der noget svagt Sted og der er Grund til ringeste Frygt for videre Følger, er det bedst strax at bøde paa det, ved at anbringe en Plade, Struebolte ic. selv om han derved skulde opholdes lidt fra at gaae tilsoes paa en ny Reise — om det er et Skib i Paketfarten.

Tilsoes bør Kiedlerne udblæses regelmæssigt til bestemte Tider; hvor der er 3 Kiedler bør en af dem i Tour udblæses hver anden Time. Dette gøres for at forhindre Salte eller andet Bundfald, som Vandet indeholder opløst, fra at sætte sig fast paa Kiedlerne. Hver af Kiedlerne har et saadant Udblæsningsrør i Underdelen, som fører til et Hovedrør, der er foran for Kiedlerne og gaaer ned igiennem Bunden af Skibet. Det er nødvendigt at være forsigtig ved denne Operation, thi dersom man lader for meget Vand løbe ud paa eengang, blive Ildcanalerne blottede for Vand og stor Skade kan affødes. Flere Fore-

byggelsesmidler have herimod; et er at have en Wlyprop anbragt saa lavt nede som Vandet maa komme til; naar Vandet falder fra den, smeltes den og Vandet strømmer ud og slukker Ilden. Et andet er at have et Sikkerhedsrør inde i Riedlen omtrent 4 To. fra Ildcanalen, op igiennem Dampkiedlen til det Øverste af Spildevands-Røret (waste-water pipe) og ned igien i Maskinrummet; skulde nu Vandet synke nedenfor Abningen af dette Rør, vil Dampen fare ind og gjøre en saadan Varm i Maskinrummet, at man advares itide om, at Vandet er nær ved at synke for lavt. Mange have anbragt 2 og flere Aflobs- eller Udblæsningsrør i hver Riedel. Før man strider til Udblæsningen bør man lade Vandet komme saa høit op i Riedlen, at det løber ud af den øverste Prøvehane, som man bør lade staae aaben; og under Udblæsningen bør man lade Forsyningsvandet stadigt indstrømme. Naar Alt er klart, aabnes Panerne paa Udblæsningsrørene. Den største Opmærksomhed er nødvendig under dette Arbeide, og meer end 6—8 To. skulde man ikke lade Vandet synke, af Frygt for at Ildcanalerne skulle blottes.

Riedlerne bør vare i 3 Aar uden Reparation*); derpaa gives de en Hovedreparation og bør da tiene to Aar endnu, efter hvilken Tid de rimeligviis maae tages ud og nye indsættes, medens Maskineriet erholder en complet Overhaling. Men med en forsigtig og skionsom Behandling har man Exempel paa at Riedler have varet 12—14 Aar og kun nu og da trængt til Smaa-reparationer. Er Skibet stadigt i Brug, gjør man bedre i at holde en lille Ild vedlige, end at slukke Ilden reent; thi naar man pludselig skal have Damp, vil en stærk Ild paa det kolde Jern bevirke Oxidation og Skal efter Skal vil falde af; hvorimod en meget svag Ild vil holde Jernet varmt nok til at forebygge det og iøvrigt ikke være iveien for at man kan overhale Riedlerne eller

*) Herved forstaaes udentvivl Skibe der ere i stadig Fart, som Passager o. a. Udg. af H. f. S.

feie Ildcanalerne. Ikkhellær vil Forbruget af Brændsel derved forøges.

Brændsel.

Man har anvendt forskjellige Slags Brændsel til Dampmaskiner. Kul af meget forskjellig Qvalitet er det Brændsel der bruges i England. I Amerika, hvor Dampskibsfarten har naaet den høieste Udvikling, er Brændeved det fornemste om ei det eneste Brændsel der bruges; men da Seiladsen meest er paa Floder og Indsøer, kan altid ny Forskning finde Sted uden stor Vanskelighed, ellers vilde det store Rum dette Brændsel indtager ikke tilstede lange Reiser. Trækul have været forsøgte, men due neppe til at udvikle Damp, da det er nødvendigt at Flammen kan være stærk nok til at circulere i Ildcanalerne. „Coakes“ anvendes meget til Landtransport paa Sporveie; men til Skibsmaskiner ere der de samme Indvendinger at gjøre imod dem, som imod Trækul.

Man har fundet, at $\frac{3}{4}$ Centner Newcastle Kul giver den samme Hede som et Centner af Glasgow Kul. Kul fra Wales (Llangenock, Swansea eller Graiola) ere de bedste Sorter Kul, til at udvikle Damp ved, man kiender.

Bruger man Brændeved, giver Lindetræ mere Hede end Gran, Bøgen mindre end de to førstnævnte, og Egen er den stæteste af dem. Alm ansees for næst efter de Nævnte; men meget beroer paa hvorledes det pakkes i Dvnen, især hvad Besparelsen angaaer. Torheden af Brændet er egentligen det hvorpaa Udviklingen af Hede beroer.

Med Hensyn til Forbruget af Brændsel i Almindelighed, da kommer det meget an paa Riedlerne, deres Form, Maaden de ere satte paa, m. m., ligesom ogsaa Ildtrækket; dernæst Opmærksomhed med Dampproveren, at den ikke fluctuerer for meget, enten ved, snart at øde Dampen og lade den flyve ubrugt bort, snart lade den mangle ved Cylindrerne, og endelig Maaden Gyren passes og vedligeholdes.

En Aarsag til Forøvelse af Kul ligger i de locale Mangler ombord i et Skib, fremfor ved Maskiner i Land. Pladsen er

indkneben, med en Temperatur fra 15, 20 og til 35°, og istedet for en jevn Ild, gjør enhver Forandring i Veiret ogsaa Forandring i den. En Mængde Smaakul og Kulstov gaaer til Spilde ved Skibets Rullinger og Bevægelser, i Forening med den idelige Dyragen i Ilden og Nabnen af Dvndorrerne, som er nødvendig ombord for at skaffe frisk Lufttræk. Herved gaaer meget Kul til Spild; Smaakullene falde igiennem Risterne og blandes med Afken, og da der ikke er Rum nok til at rage det om i Afkehullet (stokehole) for at udføge de større Stykker, blive de kastede ombord med Afken. Ligeledes bliver Kulforbruget forøget naar der sættes Seil til; idet Vinden slaer fra Seilene ned i Mastinrummet og strommer ind i Dvnen ligesom en Luftstrøm fra en Blæsebælg. En stor Mængde Kulstov flyver op igiennem Skorstenen, ved Trækket fra Ildstedet; og skiondt man kan undgaae Smaakul ved at lade det passere igiennem en Harpe eller Sold af idetmindste 2 To. Nabninger, vil der altid ved Styrtningen i Kulkasserne blive en Mængde Smaat.

Men hvilken Slags Brændsel man end bruger, Kul eller Brænde, bør det være saa tørt som muligt, da ellers en betydelig Deel af Heden vil gaae tabt, ved at forvandle Vandet i det vaade Brændsel til Damp*). Det er derfor vigtigt, at Lugerne over Kulkasserne gøres saa tætte at intet Vand kan trænge ned.

---

*) Naar man bruger Kulsmuldet, bør det imidlertid besøgtes lidt for at samle det i Klumper; men den bedste Raade at anvende det paa er at blande det med Kulkliære, saaledes, at man kan give det en passende Form, som Muurstene f. Ex.; og har man Mangel paa Brændsel kan man blande $\frac{1}{3}$ Kulstov, $\frac{1}{3}$ Afke og $\frac{1}{3}$ Kulkliære sammen; almindelig Liære kan bruges i Mangel af Kulkliære.

Forf. Anm.

Ovenstaaende Recept minder os om de artificielle Kul, som man i den senere Tid har begyndt at bruge i England, og hvorom vi have talt i forrige Bind Pag. 500. Hvad isvrigt angaaer Forfatterens Bemærkning ovenfor, om Fugtighedens Stæbelighed ved Kul i Almindelighed, at en Deel af Heden derved gaaer tilspilde, da troe vi det modsiges af Erfaringen, efterdi det er en almindelig

Hvad angaaer Qualiteten af de forskjellige Slags engelske Kul, da kan man dele Newcastle-Kullene i to Classer; den ene falder under Branden i smaa Stykker og ligger sig sammen i een Masse, som hyppig maa rages op i for at Lusten kan faae Træk igiennem den. Af denne Klasse er „Tanfield Moor“ som brænder langsomt, ligger sig meget haardt og giver en stærk og længe vedholdende Hede; den er folgelig godt stiftet til Brug i Ovne og Smedier. Af den anden Klasse er „Wallsend“; den brænder hurtigt, ligger sig ikke haardt sammen, men giver en klar og behagelig Ild; den er derfor at foretrække i Kaminer og til Huusbrug. Kul, der brænde sammen i Kager, give meer Hede end dem der ikke ligger, og de brænde længe, naar de passes vel; af denne Grund ere de at foretrække hvor de ere at faae til en rimelig Priis.

„Splint“ Kul, som er haard og stiferagtig, faaes fra Skotland og ligeledes fra nogle engelske og velcke Miner; den ansees for at være ligesaa god, især for Dampmaskiner, som Newcastle-Kul; men den fordrer større Hede til at bringe den til at brænde, end de Kul der smelte ud i Kager, hvorimod den ikke heller giver saa megen Røg og behøver ei at purres op i saa ofte som disse.

En anden Slags Kul er Staffordshire „Cherry“ Kul, som er blød og tænder let; den giver stærk Hede, men brænder hurtigt og efterlader en hvid Afte. Den smelter ikke ud i Kager og behøver derfor ikke ofte at purres op i.

Dr. Accum, som har giort en Mængde Forsøg for at be-

Skil for Smedene at stænke Vand paa Kullene, for at faae dem til at brænde sammen i Masse. Hvor der allerede er en stærk Ild tilstede, ville ubetviblv saadanne befugtede Smaakul udvikle en stærk Hede, idet de smelte sammen i Kager. Captain Gaudil har ved Dampmaskinen paa Gammelholm indført at opsamle de ved Dyrningen i Ilden nedfaldende Gløder og Smuld i en Vandkasse, placeret nedenunder; dette Smuld, der før gik til Spild, optages siden og fastes paa Ilden igien, hvorved en ikke ubetydelig Besparelse bevirkes.

Udg. af N. f. S.

fremme Qualiteten af Steentul, deler dem i 3 Classer. Den Første er „Cannel“ og Lancashire Tul; det er saadanne som fornemmelig bestaae af Bitumen. Denne Slags Tul giver en hvidgul klar Flamme fra sig og efterlader ingen Cinders, men brænder ganske til en hvid Afte. Ogsaa de fleste skotske Tul høre til denne Klasse. Den udvikler Dampen hurtigt, brænder aldrig Risten (en Virkning af Svovl) eiheller efterlader den „Clinkers“ (uforbrændeligt Slak); den frembringer meget lidt Stov i Jldcanalerne eller Maskinrummet og Kulkiæderne. Forbruget bestodtes, under Riedlerne til 2 Maskiner paa 50 ombord i „Meteor“, at være 3 „Bushels“ (omtrent 6 Skæpper) meer i Timen end af Tul fra Wales. Paa den anden Side tiltog Skibets Fart $\frac{1}{2}$ Knob, fra $6\frac{1}{2}$ med Wales-Tul til 7 med skotsk Tul, ikke at tale om den Mængde Sandstov der satte sig paa Maskineriet fra de Første og efter 4—5 Dages Seilads vare Jldcanalerne saa tilstoppede af Tulstov og Sod, at det var nødvendigt at seie dem, da der næsten intet Træk var, og istedetfor nogle faa Pøse fulde af Snaus, som skotske Tul efterlade, fik man her næsten et Vognlæs.

Den anden Klasse er Newcastle-Tul, som indeholder mindre Bitumen, men mere Trækul; brænder stærkt, men ikke med saa klar en Flamme som den foregaaende Klasse, ogsaa er Flammen mere gul. Efter at have ligget paa Jlden i nogen Tid, smelte disse Tul og løbe sammen i Rager ovenpaa, saa at Luftstrømmen ikke kan komme op igiennem dem, hvorfor det Underste, om der ikke ideligen bræktes op i dem, vil fortæres uden at kaste den Pede fra sig der behøves for at bevirke Røgning, og Jlden vil snart gaae ud. Tul af denne Slags give mindre Afte, men haarde graa Cinders, som kunne blandes med friske Tul og med Fordeel anvendes paany.

Den tredie Klasse ere Wales, Kilkenny og „Stone“ Tul. De indeholde meget lidt Bitumen, og bestaae fornemmeligen af Trækul forbundet med adskillige Jordarter. Saadanne Tul fordrer

en meget høi Temperatur, endog for at fænge, og de brænde ikke for de ere fuldkommen antændte.

„Stone“ Kul, ogsaa kaldet Anthrocite, skal findes i stor Mængde i Nordamerika. Det behøver en meget stærk Hede for at brænde og et skarpt og levende Træk for at holdes i Brand; det ligner da smeltet Metal, giver en overordentlig Hede fra sig, uden Røg, og er fortræffeligt til Jernværker og andet Brug. Det duer imidlertid ikke til Lavtryks-Riedler, som det snart ødelægges ved den altfor stærke Hede; hvorimod det med Høitryks-Damp, som meest bruges i Amerika, siges at komme meget i Brug.

Efter Hr. Tredgolds Experimenter behøves der til at forvandle en Cubikfod Vand til Damp, af

Sole	7,70 Pd.
Newcastle Kul	8,40 —
Splint Kul	8,40 —
Trækul	10,60 —
Staffordshire „Cherry“-Kul	11,20 —
Brænde: tør Gran	19,25 —
Røg	27,00 —
Seg	30,00 —

Med Hensyn til Paafyringen er det nødvendigt at have det nøieste Tilsyn med at Dampen holdes paa en jevn Temperatur, ellers er al Deconomie frugtesløs. Dette lader sig giøre ved at holde Die med Dampproveren, der er anbragt ved Cylindertroien, og det er paa Dampproverens jevne Stand at man skal kiende en god Fyrhøder; ligesom det er paa en rigtig Dmgangsmagde med Paafyringen at Deconomien med Brændselet berger. Her kan den commanderende Officier selv føre personligt Tilsyn. Et Hilt nu og da paa Toppen af Dampforstønen vil sige ham hvad der foregaar i Maskinrummet. En let Damp skal spille omkring Enden af Dampforstønen, men ikke vælde ud i tykke Skyer. Naar der udvikles mere Damp, end der behøves, eller, med andre Ord, naar der er en større Mængde Damp i Riedlerne eller Dampbeholderen, end Sikkerhedsventilerne ere beregnede til at modstaa,

aabne de sig og den overflødige Damp sees øjeblikkelig at svæve bort i Skyer, lige saa store som dem af Rogen fra Skorstenen. Ildene brænde da med ufornoden Voldsomhed, og Kullene ødes uden Gavn; dette fører til at Ildstedsdørrerne staaes op, hvilket gjør Tingen endnu værre, thi den kolde Luft strømmer da ind paa de glohede Riedler, hvoraf følger Jernets Oxidation til stor Udælgelse for Riedlerne.

Paa den anden Side bør ikke heller Ildene tillades at blive for svage, da i saa Fald der vil blive Mangel paa Damp og dette vil atter føre til Udsæthed med Brændsel; thi nu kastes paa eengang en Bunte frist Kul paa, som i nogen Tid qvæler den Ild der var, og førend det faaer Tid til at brænde i Flamme, smuldrer en Deel af det og farer op igiennem Skorstenen som Røg og Sod, før den hele Masse kan gaae over til en stadig Ild. Den Mængde Røg og Sod, der saaledes gaaer bort, er i Virkelighed ufortæret Brændsel, og skiondt Røg og Sod i meer eller mindre Grad vil undslippe, er det netop Fyrboderens Kunst at standse dem paa deres Vej til Skorstenen; thi da det er nødvendigt at Flamme skal circulere i Ildcanalerne, i store Masser, bør Fyrboderen passe paa at conservere en levende og klar Kulild ved den inderste Ende af Ildstederne, for at Rogen fra de friske Kul, som lægges paa ved Mundingen af Dvnen, kan gaae over den og antændes, og saaledes træde ind i Ildcanalerne som Flamme. For at bevirke dette, bør Ilden ideligen næres, i korte Mellemrum, med smaa Portioner Kul ad Gangen, som lægges lige indenfor Dvndørrerne; hvorved en stadig Flamme og en klar Ild vil blive vedligeholdt, hvilket er det rette Princip for Deconomie. Dette er vel nærmest Fyrboderens Sag, men det paa-ligger ogsaa den commanderende Officier at have Tilsynet dermed.

En anden Maade, hvorved Besparelse af Brændsel kan bevirkes, er at moderere Skibets Fart efter Omstændighederne, og kommer i Betragtning paa Reiser, hvor enten Forraadet kan komme tilfort eller man har Vanskelighed ved at forsyne sig paany. Lad os antage, at Reisen er en Distance af 1500 Qvartmile. Med

7 Miles Fart vil den udkræve 9 Dage og et Forbrug af 10 „Bushels“ om Timen, i Alt 2160 Bushels. Dnsfer jeg nu at giøre Reisen i 7 Dage, maa jeg giøre en Middel-Fart af 9 Mill i Dagten, og dertil vil udfordres et forøget Forbrug af Kul, indtil 14 Bushels om Timen, som udgiør i Alt 2352. Følgelig maa jeg, for at vinde 2 Dage i Tid, bruge 192 Bushels eller 5½ „Chaldrons“ mere Kul, end ved at holde Skibet i en Fart af 7 Mill i Dagten, hvilket med formindsket Fart vilde have været sparet.

Det sædvanlige Forbrug af Kul paa Dampskibe, efter at man først har saact Dampen op, hvortil 28—30 Bushels almindeligviis tilstaaes, vil findes at være i Giennemsnit fra 9 til 12 Bush. pr. Time for Skibe paa 60—100 Hestes Kraft; de større Glasfer, fra 160—200 Hestes Kraft, ville forbruge 18—24 Bushels i Timen.

Men betydelig Forskiel kan finde Sted imellem Skibe af samme Klasse, eftersom Skorstenen er placeret. Som en almindelig Regel for Anbringelsen af Skorstenen kan man sige, at „hvor Ildheden ophører at holde den Temperatur vedlige, som der udfordres til at frembringe Damp af det forlangte Tryk, der er Stedet, hvor Skorstenen bør anbringes.“

Dvnen's Træk maa naturligviis have stor Indflydelse paa Kulforbruget: er det for stærkt, steer ikke alene Forbrændingen altfor hastigt, men den stærke Luftstrøm fører en Mængde Smuld og Støv af Kullene bort igiennem Ildcanalerne og ud af Skorstenen i usforbrændt Tilstand; og er det for svagt, vil der ikke udvikles tilstrækkelig Hede til at holde Dampen vedlige; Kullene ville smuldres paa Ildstedet og meget Brændsel gaae til Spilde baade som Sod og Røg, og som Smuld nedfalde imellem Afsen. Er Trækket for stærkt, bør man benytte den første Leilighed til at lægge Stængerne i Risten tættere sammen, og omvendt i modsatte Tilfælde. En passende Afstand for dem er 1½ Tomme. Men desuden bør man have Dæmpere eller Spield i Skorstenen, som man efter Behag kan aabne og lukke, for paa denne Maade at

regulere Trækket, der ombord maa variere betydelig, efter Veiret, Scilfsering, Temperaturen i Maskinrummet m. m.

Umindelige Regler for Tienesten paa Dampskibe.

Naar man kommer i Havn fra en længere Tour, bør man intet Dieblik opsætte at eftersee Maskineriet og Riedlerne. De Sidste bør strax afblæses, og, naar de ere tilstrækkeligen afkjoledede, paa det Noieste undersøges. Paa samme Tid vil der være nok at bestille i Maskinrummet for Fyrbøderne (stokers) med at klare Alfen bort o. s. v. medens Maskinmesterne eftersee Maskineriet. I de første 8—10 Dage borde Dæksofficiererne ikke uden den strengeste Nødvendighed tage nogen af Maskinfolkene til noget Arbeide udenfor Maskinrummet, og i ethvert Tilfælde først underrette den øverste Maskinmester derom, igiennem hvem Ordren bør gives. Det er ikke for at anbefale nogen Udskillelse iblandt Mandstabet; men der gives Arbeide nok for Maskinfolkene, under en dygtig Maskinmester, og det kan ofte være af den Natur, at det ikke uden høieste Nødvendighed bør afbrydes eller en Mand kaldes bort fra det. Maskinmesteren kan bedst bedømme, om det Arbeide, de have fat paa, med Sikkerhed kan opsættes, og det er derfor billigt at han først høres, før man tager nogen af de Folk bort, der umiddelbar ere satte under ham. En Ting bør aldrig glemmes, det er, at medmindre Maskinerne ere i den fuldkomneste Orden, er Dampskibet ikke tjenstdygtigt.

Følge Tienstregulativet skal Dampen reises engang hver 14de Dag og Piulene bevæges rundt ic., men udenfor dette bør det anbefales, at naar Folkene kunne undværes fra andet Arbeide og Veiret tillader det, dreies Skuffehjulene daglig, ved hele Mandstabets Kraft, om end kun nogle faa Skuffeler. Dette er for at forhindre Jernet fra at ruste, og for at ikke de enkelte Skuffeler skulle lide ved længe at ligge imellem Veir og Vand. Forbliver Pistonstangen længe i samme Stilling, maa de Steder af Pistonen og Stangen, der ere i Berøring med Cylinderen og Udforingen (packing gland) efterhaanden slides. Medmindre de for-

stielige Dele af Maskinen bevæges nu og da paa denne Maade, isærdeleshed Stemplerne, kan man ikke være sikker paa at de ere fuldkommen damptætte, og det hele Maskineri kommer efterhaanden i Uorden.

Det er Skik at tage Afken op fra Maskinrummet hver Time, hvilken Tjeneste tilfalder Vagtsmandskabet paa Dækket, medens Fyrbøderne fylde Posene nede. Maskinfolkene bør nemlig ikke komme paa Dækket saalænge de have Vagt, deels fordi deres hele Opmærksomhed bør være henvendt paa Tjenesten i Maskinrummet, deels ogsaa for ikke at udsætte dem for Folgerne af den hurtige Overgang til en koldere Luft, som kan staae Helbredden.

Man har ikke stelden hørt, at Kullene have fænget Ild af sig selv i Kulkasernerne. Det er bekiendt, at mange Ting kunne antænde sig selv, naar de besidde netop saa megen Fugtighed at Siæring kan opstaae, hvorved Varne udvilles. Da der netop ombord i Dampskibe ere saa mange af de Betingelser tilstede, der bevirke Selvantændelse, vilde det være en gavnlig Præcaution at have Luger udhuggede i Dækket over Kulkasernerne, hvilke kunne være kalfakterede og begede, om man vil undgaae Lugkarme; i Tilfælde af Antændelse var det da let at oprippe Raadderne og aabne Lugerne for at komme til Kullene. Ligeledes vilde Anbringelsen af disse Luger gjøre det lettere at stuve Kullene end det kan skee ved, som nu, at stufte dem ombord.

Ogsaa over Cylinderne vilde det være godt at have Luger i Dækket, paa Grund af den store Vanskelighed det har at faae Stemplerne udtagne eller indsatte. At stifte en Stempelstang tilføes er en Sag af stor Vigtighed; Forfatteren har selv erfaret Vanskeligheden ved dette Arbeide, paa Veien til Lisabon, da en af Maskinbommene var knækket og havde bøiet Stempelstangen og Sidestængerne, saa at de vare ubrugelige. Andre Marsager kunne gjøre det onskeligt at tage Stemplerne ud, medens man er paa en Reise, og som Dampskibe nu ere indrettede er dette et Arbeide der baade er vanskeligt og meget tidspildende.

Et fast Reglement for Maskinmesterens Regnskab lader sig ikke give, saaledes som for Baadsmandens og Artilleriets tilføes, efterdi Forbruget af Olie, Talg, Brændsel ic. beroer paa forskjellige afvejlende Omstændigheder, og varierer meget for hvert Dampskib, skiondt af samme Glasfe, Kraft ic. som et andet. Saaledes er det før omtalt om Kullene, at de variere meget i Egenstaber; desuden beroer Forbruget paa Riedlernes Construction, Jldcanalerne, Trækket ved Jldstederne o. f. andre Ting, og endelig afhænger det af Fyrbødernes større eller mindre Duelighed. Olie maa der nødvendigviis bruges en stor Deel af, da Maskinens Gang aldeles afhænger af en stadig Smørelse af de forskellige Dele af Maskineriet. Der gives omtrent 30 „Lubricatorer“ ved Maskinerne, indbefattet Fedtskaalene ic. Disse vil en fornøftig Maskinmester forsyne efter Længden af Reisen; dersom den commanderende Officier advarer ham om, at den forestaaende Tour kun bliver kort, vil han ikkun fylde Skaalene halvfulde, hvorimod han, om han er uvidende om Tourens Længde, naturligviis fylder dem heelt, og Følgen heraf er, at naar Skibet standser er alt det der ikke er forbrugt gaaet til Spild uden Nytte. Det samme gælder, meer eller mindre, med Talg, Sæbe ic. Slet sammensat Maskineri, der er ledesløst og skrobeligt, vil naturligviis forvolde større Forbrug af Varegøds. Jernstængerne i Risterne blive ofte ødelagte, ved ikke at passe at stifte dem undertiden i deres Leie, fra Midten ud til Siderne og omvendt, ligesom ved ei at borttage de gloende Kul, der falde igiennem og ned i Afken: faae de Lov at ligge, vil Peden fra nedens af, i Forening med Jlden ovenpaa, smelte Jernet, og Vægten af Kullene boier eller brækker dem da. Desforuden gives der nogle Kul, der indehelde meget Svovl, hvilket alene hurtigt fortærer Jernet; og endelig kan ogsaa her en slet Fyrbøder forvolde større Forbrug. Tre Stængerne af Smeddejern, lade de sig uden Vanskelighed rette og istandsætte af Maskinfolkene.

Med alle de øvrige Ting, der henhøre til Forbruget ved Maskinerne, forholder det sig paa samme Maade. Smidlertid bør den

commanderende Officier bestræbe sig for at føre det ham tilkom-
mende og paaliggende Overtilsyn med al tilbørlig Deconomie.

Følgende kan tiene til et Slags Reglement for Maskinrum-
nets Forbrug

	I Havn		Til Søes	
	pr. Dag	pr. Uge	pr. Dag	pr. Uge
Bomolie . . .	5 Pinter	35 Pinter	1½ Gallons	10 Gallons
Talg . . .	1½ Pd.	10 Pd.	20 Pd.	140 Pd.
Lampeolie . . .	1½ Gallons	. . .	1½ Gallons	. . .
Lys . . .	½ Pd.	4 Pd.	½ Pd.	4 Pd.
Skibmandsgarn	. . .	. . .	. . .	10 —
Ultiæret Værk .	4 Pd.	. . .	. . .	30 —
Blegghvidt . . .	1 —	. . .	. . .	7 —
rød do. . .	. . .	. . .	. . .	1½ —

Af Varegods bør være medgivet:

Sidestænger til Cylinderstemplet	2
Stempelstang	1
Luftpompestang	1
Cylinderdæffel eller Laag	1
Sidestænger for Luftpumpen	2
Bolte for Neder-Enden af Sidestænger	4
Ditto for Forbindelsesstænger (connectingrods)	4
Forbindelsesled for Gaffelhovedet (forkhead)	2
Maskinbom	1
“Draglink” komplet	1
Stænger af smeddet Jern til Ildrister	1 Sæt.

Om at bruge Seil paa et Dampskib yttres Forfatteren sig
saaledes: At Dampen er disse Fartøiers rette og vigtigste bevæ-
gende Kraft, Seilene derimod ifkun en Biting, er en Sandhed
man ikke bør tabe af Sigte, hvormeget der end har været sagt og
skrevet om nogle af vore Dampskibes fortrinlige Egenstaber som
Seilere. Man bør derfor være forsigtig, at man ikke berøver sig
den vigtigste Kraft idet man vil benytte den secundaire. Mange
troer, at i godt Veir og med en god Vind kan man ganske und-
være Dampen og hjælpe sig med Seilene alene; men aftager
man Piulstufferne, og det pludseligen sætter op med en Storm,

vil man finde det et Arbejde, der grændser til Umulighed, at paasætte dem igien*). Saaledes gik det det kongelige Dampskib Pluto, som ved Afreisen fra England til Afrika havde taget Skuffelerne af, for at spare Brændsel, da Vinden netop ved Afreisen var gunstig; men under Cap Finisterre mødte de haardt Veir med Vinden ret paa Land. De vilde nu til at bruge Dampen, for at klare sig fra Landet, men fandt det umuligt at faae Skuffelerne paasat; og det var med den yderste Noie at de bleve frelst fra at drive paa Land. De maatte vende tilbage til England, hvor Hiulene igien bleve bragte i Orden, og nu løb de ud igien og fortsatte Reisen for Dampen. Denne gientagne Af- og Paastruen slider paa Mottriker og Bolte og gjør dem usikre. Der gives imidlertid Tilfælde, hvor et Dampskib kan gaae for sine Seil alene, saasom i Pásater eller naar det ligger og bærer om i Folgestab med en Eskadre. Men det er vist en Vildfarelse at troe, at et Dampskib kan præstere noget Stort som Seilskib. Dampskibene Blazer og Meteor i Middelhavet kunde ikke gjøre meer end fra 4 til $4\frac{1}{2}$ Knob for Seilene alene, med de nederste Skuffeler aftagne, alle Seil til og en frisk Brise paa Laaringen, hvorimod de Dieblirket for gjorde $8\frac{1}{2}$ —9 Knob. Medeas Logbog viser fra 3— $4\frac{1}{2}$ ved Vinden, som Giennemsnit for Narene 1835 og 36; fra 6—10 med Damp og Seil i frist Kuling, og i en Storm d. 28de Aug. 1836 for Damp og Seil $11\frac{1}{2}$ Miils Fart.

Sæt Hiulene ud af Forbindelse med Maskinerne, men tag aldrig Skuffelbrædterne af, og hold Fyren fra at gaae ganske ud, saa at der i paakommende Tilfælde snart kan staves Damp: det er hvad man bør iagttage, naar Omstændighederne tillade at bruge Seil. Seil hjælpe til at støtte Skibet. Har man Vinden forind

---

*) I Archivets 11te Bind Pag. 90 ff. ytrer en anden Dampskibschef den modsatte Mening om Skuffelernes Aftagelse: det er Commander Ramsay, i flere Aar Chef af Dampskibet Dee, der meget anbefaler Aftagelsen, som han over 100 Gange, i al Slags Veir, har practiseret.

Udg. af N. f. S.

og kan ikke giøre meer end 2 Knob for Damp, bør man sætte sine Stonnertsseil til og holde dem fulde, uden at bryde sig om en Streg eller to fra Coursen; man sagtne Ilden, men ikke lade den gaae ud, og holde sig, doggende Søen, saaledes, indtil Veiret bedager sig. Man bør paa ingen Maade tænke paa at forcere Skibet ved Damp i haardt Veir, med mindre det giælder at klare en Læger, eller Omstændighederne uoingængeligen byde det; men er der en Havn at faae, da søg den: det er Tid, Arbeide, Kul og Slid paa Maskineriet sparet. Ved at holde Ilden fra at gaae ud, er man altid beredt til at reise Dampen til den fornødne Høide naar det forlanges. I Storm og svær Sø bør man ligge med de Seil der kan fores, 1 Streg eller 2 fra Vinden, og give Skibet halv Damp; man vil derved holde det paa Søerne, og det vil stoppe hvad det har. Er man til Ankers og ligger usikkert, bør man strax reise Dampen for at være parat om Ankeret skulde rippe. Paa en Lægerval er det altid sikkest at lade et Anker falde, selv om det ikke naaer Bund, da Vægten af Anker og Riætting vil hjælpe til at forebygge Drift i Forening med Maskinerne.

Skal man vende, især i meget haardt Veir, bør man undgaae at lovende, om man kan; men er det nødvendigt, da sæt Stagsfokken, giv Skibet fuld Dampkraft og lad det komme rundt saa hurtigt som muligt. Vil det imidlertid lovende med Sikkerhed, saa vil det ogsaa lende sikkert — Vanskeligheden ligger i Vendingen. Lændsning er en kritisk Sag, da Skuffelerne hindre Farten, og her er Vinden den overmægtige Kraft.

Ved Buxering er det bedst at surre Skibene Side om Side, naar Vandet er smuldt og Kulingen stadig; men i aaben Sø og med stiv Kuling bør Dampskibet gaae forud og give Slæbetoug. Lotsen bør være ombord i Dampskibet og al Commando skee fra dette.

Ved Logning af Farten, er det bedst at hive Loggen fra Piulkassen, og et Afdrag af en Knob, fra hver 9 Loggen giver, har man fundet at svare bedst med Sandheden.

Hiulkasserne fange megen Vind og standse Farten ligesom et bakt Seil. Det vilde ikke være vanskeligt at afledte Vinden til andet Diemeed, saasom Ventilation i Skibet, ved Rør ind til de forskellige Kahytter og Afdelinger, hvilke Rør kunne have Paner til at aabne og lukke efter Behag. Dette var i varme Climater en stor Fordeel, naar i stille Veir Kuldseil ere uden Nytte.

Frictionsruller, anbragte i Panderne eller Leiet for Hiulbommene, vilde betydeligen formindste Frictionen paa dette Sted, hvilket især under Seilads, med Hiulene sat ud af Forbindelse med Maskinen, vilde være til stor Nytte.

Til Slutning have vi kun at bemærke, at hvad der fornemmeligen bliver den paa et Dampskib commanderende Officers Sag at lægge sig efter, er, at faae noiagtig Kundskab om Brugen af Thermometeret, der er anbragt paa Cylindrens Damptrøle, og af Barometeret paa Fortætteren; om Benævnelsen af og Hensigten med Maskinens forskellige Dele, hvorledes enhver af dem virker eller virkes paa, hvorledes Maskinen bliver sat i Gang og igien standses, hvorledes man faaer den til at gaae hurtigere eller langsommere, og endelig om den rigtige Maade at passe Ildstederne paa og Folgerne af Uregelmæssigheder heri, som er det hvorpaa Forbruget af Brændsel beroer.

Om Maskinmestere.

Storstedelen af dem, der for nærværende Tid bruges som Maskinmestere ombord i Dampskibe, ere egentlig ikke andet end Folk af den Klasse, der almindelig gaar under Benævnelsen Maskinfolk. En virkelig Maskinmester skulde være en Mand, som besad en vis videnskabelig Dannelse i Forening med fuldkommen practisk Duelighed. Men for at vinde saadanne Mænd for den kongelige Tjeneste, er det nødvendigt at giøre deres Stilling indbydende, hvortil hører at dem gives en Rang der svarer til deres Stilling og Ansvar. Derfor har ogsaa Admiralitetet i 1835 giort et Skridt dertil, ved at give dem Rang med Regnskabsførerne, som Overkanoneer, Vaadsmand &c. og Uniform som disse. Men

Maschinmesteren synes at være berettiget til at sættes en Klasse høiere, lige med „Mastere“, og hans nærmeste Underordnede, Maschinisterne, igien lige med hiin Klasse Underofficierer. Herved vilde man vinde Udsigt til, at Mænd med en liberal Opdragelse vilde fremstille sig som Candidater til en Post, der dog meer og meer bliver af indgribende Vigtighed i en Krigsmarine. Med den ringe Opmuntring, der nu er for saadanne Mænd til at indtræde i Tjenesten, vil det som oftest ikkun blive underordnede Maschinister fra Etablissementerne i Land, der vælge denne Vej. Man indvende ikke, at saadanne Folk blive for kostbare; thi man bør erindre, at Maskinerne ere meget kostbare Sager, fra 7 til 12 Tusinde Pd. Sterl. hvert Sæt, og under det nærværende System koste de i Giennemsnit aarlig 500 Pd. Sterl. i Reparationer: Hvorimod allerede mange Exempler have, at dygtige og samvittighedsfulde Maschinmestere have sparet meget betydeligt i disse aarlige Udgifter. Det bedste Arbejde, og ikke det der er bedst Kiøb, er i Enden den bedste Deconomie.

Endelig er det at anbefale, at al mulig Opmuntring skulde gives Officiererne til at gjøre sig fortrolige med Dampskibsfarten, og saa mange anbringes i den som muligt, baade som comman- derende og som subalterne Officierer. Ved en udbrydende Krig vil Dampskibet komme til at spille en vigtig Rolle, og det er da for sildigt at gaae i Skole, eller at prøve sig frem der, hvor der bør handles med Sikkerhed og Kraft. En saadan Opmuntring fra Regjeringens Side er saameget mere nødvendig, som Officiererne ialmindelighed have en Fortiærlighed for Seilskibe, hvilket blandt andet viser sig derved, at de, naar de komme til at com- mandere et Dampskib, saa gjerne ville gjøre et Seilskib af det — en Ting der ikke duer; et Seilskib er een Ting og et Dampskib en anden, begge saare forskiellige i Form, Bygning og Egenstaber.

Gangen; 1,50 er den halve Forskiel af Ost og Vest Gangen, 5,80
 $= 2 \sqrt{\left(\frac{2,48^2}{2} + \frac{1,50^2}{2}\right)}$: og tang $31^\circ = \frac{1,50}{2,48}$ hæsten.

Efter at Storrelsen af den magnetiske Indflydelse saaledes var bestemt, blev Spørgsmaalet, hvorledes den lod sig formindste eller hæve? Hertil viste sig kun to Midler: det ene, at tilintetgjøre Chronometerets Følsomhed for ydre magnetisk Paavirkning. Denne, den eneste Maade, hvorpaa den magnetiske Forstyrrelse radicalt kan tilintetgjøres, lader sig neppe udføre, uden ved at udtage Balancen og Balancefiedren og indsætte nye. At ønske er det imidlertid, at Noget, der er øvet i practiske magnetiske Operationer, vilde forsøge at udfinde Middele til at tilintetgjøre permanent Magnetisme i Chronometeres Balancer og Fiedre.

Det andet Middele var, at neutralisere den terrestriske Magnetisme, ved at indføre en anden modstræbende magnetisk Kraft. Den practiske Wei hertil er overmaade simpel. Virkningen af terrestrisk Magnetisme paa et magnetisk Chronometer kan tilintetgjøres, ved at sætte Chronometeret ovenpaa et Compas, hvis Naal har fuldkommen fri Vandring, og stille det i en vis Høide over Compasfæt.

Det er let at prøve Principet for denne Correctionsmaade. Sætter man et lille Compas paa Glasfæt af et stort Compas, vil det Forstes Nordpol vise imod Syd. Hæver man det høit over det store Compas, vil Naalens mærkede Ende atter vise imod Nord. Hæver man det gradeviis iveiret, ved at stille smaa Stykker Træ under det, vil man komme til et Sted, hvor Naalen paa det lille Compas vil antage hvilken Stilling man giver den. Dette er den Høide, som den magnetiske Deel af et Chronometer bør placeres i, for at corrigere Virkningen af den terrestriske Magnetisme.

Dette var den Maade, Prof. Airy gif frem paa, for at corrigere ovenomtalte Uhr. Efter at have fundet den Elevation, i hvilken et af „Katers“ Compasser neutraliserede den terrestriske Magnetisme, og maalt Afstanden imellem Chronometer-Balancen

(hvor han formodede den magnetiske Deel af Uhret at være) og Bunden af Chronometerkassen, gjorde han en Trækasse, forsynet med Kantlister, for Chronometerkassen, og med en bevægelig Bund, hvorpaa Compasset stod inden i den, hævet, saa nøiagtig som det var muligt, til den Afstand fra Chronometer-Balancen, som der havde været imellem Naalene paa begge Compasser, da det lille var neutraliseret. Chronometerets Gang blev da observeret ligesom for igiennem de 4 Hovedstreger, hver Dag dreiet 90°. Afvigelserne vare vel allerede betydeligen reducerede, men eksisterede dog, af samme Slags som før, hvoraf saaes, at Compassets Virkning var for svag, eller at det var for langt fra Chronometeret. Det blev derfor hævet en Fierdedeel af en Tomme og en ny Række af Observationer tagen. Endnu var der en Feil og af samme Slags, hvorfor Compasset atter hævedes $\frac{1}{4}$ Tomme, og nu viste det sig at en ganske lille Feil eksisterede af modsatte Slags som før, altsaa at Chronometeret var overreguleret eller Compasset lidt for nær, skiondt saa ubetydeligt, at det i Praxis er at ansee for Intet. De 3 Observationsrække's Medium var følgende:

	I.	II.	III.
Middel-Gang med 12 Cifferet Nord	— 6,90	— 7,96	— 9,24
• • • • • Ost	— 8,10	— 9,20	— 9,41
• • • • • Syd	— 8,17	— 9,54	— 9,75
• • • • • Vest	— 6,75	— 8,41	— 10,03

„Den lille Irregularitet, der er tilbage, følger ikke den samme Lov som den oprindelige magnetiske Forvirring, hvilket jeg tilskriver følgende Aarsag — siger Prof. Airy. Ved at tage Chronometeret bort fra Listerne, fandt jeg almindeligviis at Compasset befandt sig i en Vibration igiennem en lille Bue. Jeg slutter heraf, at Chronometerets Staaldele havde derangeret dets Stilling og at det derfor ikke nøiagtig kunde corrigere den terrestriiske Magnetisme. Denne Umstændighed viser Fordelen af at benytte et kraftigt Compas, som kan taale at fiernes i en betydelig Afstand fra Uhret. Det vil uden tvivl findes nødvendigt at bringe Chronometeret nærmere end det lille Compas. Alt hvad der behøves

til disse Operationer findes i ethvert Skib, hvilket er en Anbefaling til, ikke at forsømme at gientage Forsøgene fra Tid til anden, naar et Skib passerer igiennem forstfællige magnetiske Breder, og forandre Ujstemtet derefter."

Capitain Allens Reise op ad Quorra-Floden med Lander.

(Sluttet.)

Vi havde en stærk Strøm med os, saa vi gjorde rasht Fart og naaede snart ned til Bokwah Handelsplads. Neppe vare vi komne til Ankers, før der blev et almindeligt Udraab: „En Seiler nede paa Floden“. Jeg havde saa ofte forgiæves anstrængt mit Syn, ved at see i den Direction efter vore forventede Venner, og var saa ofte bleven stuffet ved at antage et Skær i Horizonten for Hr. Landers hvide Seil, at jeg nu ikke vilde troe mine egne Sandser, før der omsider ikke kunde være nogen Tvivl. En letroende Vaad blev sendt de Ankommende imøde, og efter at have tilbragt en kort Tid i den ængsteligste Spænding, havde jeg den usigelige Glæde atter at see min uforfærdede Reiselammerat samlet med mig paa Aburkabs Dæk. Han var meget bleg og svag, og vi vare Begge saa rystede ved Gien synet, at der hengik nogen Tid forend vi kunde yttre vor Glæde paa anden Maade, end ved hiertelige Haandtryk.

Hans Reise, ned ad Floden, med Hr. Hill i Canoen, havde været meget besværlig, og, som jeg kunde forudsee, havde Begges Hølbredstilstand betydeligen forværret sig. Da de naaede Udlobet af Floden, fandt Hr. Lander at Briggen Columbines Capitain tilligemed flere Mand af Besætningen vare døde. Endskiøndt Hr. Hills Sygdom efter al Rimelighed var ulægelig, gav Lander ham dog Commando af Briggen og gif selv med dens Storbaad til Fernando Po, hvor han ankom i en saa afkræftet Tilstand, at man

mistvivlede om hans Liv. Alligevel kom han sig dog igien saa meget, at han kunde taale at bringes ombord paa Orlogsbriggen *Curlew*, Captain *Trotter*, og gjøre en lille Tour tilføes med den, hvorved han nogenlunde kom til Kræfter igien, skiondt hans Utaalmodighed efter at vende tilbage til sine efterladte Kammerater forhindrede hans fuldkomne Helbredelse. Saasnart han kunde, vendte han derfor tilbage til sin Brig, hvor han fandt den arme *Pill* i den ynkeligste Forfatning. Doctor *Oldfield* raadte at sende ham til *Fernando Po*; men han døde underveis. Lander talkede nu *Briggens* Storbaad, ladede den og en Cano med Proviant og andre Fornodenheder, og tiltraadte Reisen op ad Floden med Doctor *Oldfield*, Hr. *Dean*, en blank Matros og nogle Krumænd. Reisen gik med den svært ladte Vaad saa langsomt, at de vare 32 Dage om at komme op til *Vokivah*, hvor vi mødte dem.

Den næste Dag gik vi videre, til *Uttah*, hvor vi modtog en Indbydelse fra Kongen, til at komme iland og besøge ham i hans Stad. Heste bleve sendte os, og Dagen derpaa gik Hr. Lander, *Oldfield*, *Dean* og jeg iland, ledsagede af nogle velbevæbnede Krumænd, og rede en halv Miilsvei op i Landet, igiennem et overmaade deiligt, men for største Delen udyrket Landskab, prydet med de herligste Trægrupper, imellem hvilke Indbyggernes smaa, adspredte Hytter saae ud som Myretuer. Vi kom ind i *Byen* igiennem en Port paa Muren, der i en umaadelig Omkreds indeslutter Staden, eller rettere den Samling af Smaabyer der gaae under det fælleds Navn. Som sædvanligt holdt vi vort Indtog under en stor Mennekevrimmels Ledsgelse og Jubelråab. Man førte os ikke til Kongens Bolig, men til hans Søsters, der tillige er hans Dronning og, som det lod, den Person der har meest Indflydelse. Vi kom igiennem mange Gaarde og Hytter til en, hvor der var anrettet et Maaltid for os, bestaaende af stuvede Høns, Riis og stødte Yam, stærkt kryddret med rød Peber og svømmende i *Palmeolie*. Vi havde besluttet at være meget forsigtige med hvad vi nødde her, da vi havde Grund til at troe, at haade *Pill* og *Pasco* saavelsof flere af vore Krumænd vare

blevne forgivne af vor nærværende Bært; men da Dronningen satte os Exemplet, ved selv at spise af Retterne, toge vi Mod til os og gjorde et godt Maaltid. Da dette var forbi førte Dronningen os til Kongens Bolig.

Vor Audients hos denne Monarch var omtrent ligesom dem vi havde havt hos de andre Fyrster. Kongen var saa bedækket med Klæder, Haalsbaand, Amuletter og Prydelser af alle Slags, at det var vanskeligt at opdage en menneskelig Skikkelse paa det ophoiede Sæde, han sad paa, nedsunken i en Stabel af brogede Puder og Hynder. Han modtog os meget naadigt, og da Hr. Lander i Samtalens Lob bebreidede ham hans fiendtlige Handlemaade imod os og, fremfor Alt, at have forgivet Pasco og nogle Krumænd, svarede han ikke et Ord, men kastede et betydningsfuldt Blik til nogle af hans fornemste Mænd, hvori jeg troede at see et lumstt Smil. Lander vedblev dristigt at læse ham Texten, hvortil den anden svarede ham med tomme Forsikringer, og dermed endte vort Besøg. Under vort videre Ophold der paa Kysten lykkedes det os dog ikke at bringe nogen Handel i Gang, da de Priser, Kongen satte paa sine Varer, paa ingen Maade vare til at gaae ind paa, og af hans Undersaatter torde Ingen gaae ham i Forkiøbet.

Hr. Lander havde besluttet at giøre et nyt Forsøg paa at fortsætte Reisen med Ulbuckah, i det Haab at naae op til Rabba og Limbuktu. Da vi vare færdige med de nødvendige Tilberedelser, tiltraadte vi Reisen. Vort Selskab bestod af, foruden Hr. Lander og jeg, Chirurgen Hr. Oldfield; Hr. Dean, Capitain paa Dampskibet; 3 blanke Matroser; Brown, en Indfødt fra Cap Coast-Castle, som Hr. Lander havde engageret som Secretair; 4 Mulatter, hvoriblandt James Smith, forhen Fyrbøder, men nu vor eneste Mastinmester; 5 Krumænd; 2 sorte Dreng; Maïna, vor Tolk; og Al Hadjschi, Ubokkos Slave, der skulde være vor Lots. Vi udgiorde i Alt 7 Europæere, 4 Mulatter og 9 Indfødte. Alle vare frivillige, godt vante til Climetet, og med det bedste Haab om et godt Udfald af Reisen. Paa Grund af den

lange Tid, det havde taget at skove Brænde til Dampmaskinen, ankom vi ikke til Udda-Kudduh, ved Sammenløbet af Ghadda og Quorra-Floderne, før den 30te Juli. Jeg fik her et heftigt Anfald af Feberen, og første Gang, troer jeg, gav jeg efter for Mismod over at see mit Helbred nedbrudt, nu da jeg meest trængte til Kræfter og Mod. Jeg var imidlertid lykkelig ved at være under en duelig Læges omhyggelige Pleie.

Efter et Par Dages Ophold ved Udda Kudduh lettede vi og løbe ind i Ghaddahfloden, som her er omtrent $1\frac{1}{2}$ engelsk Mil bred. Kysterne ved Indløbet ere lave, men paa den venstre Side hæver Landet sig terrasseformig op imod Foden af den Biergfiæde, der bærer Navn af Kong Williams Bierge. Denne Landstrækning er omtrent 8 engelske Mile bred og afvevler med maleriske Grupper af Træer og Fielde, spredte hist og her i store Strækninger af aabent og frugtbart Land. Da Luften her ikke kan være usund, paa Grund af den høie Beliggenhed, vilde dette Sted fortrinlig stikke sig til at anlægge en Colonie paa.

Naar man forlader Indløbet, trækker Floden sig sammen til en Brede af $\frac{3}{4}$ engelsk Mil og bevarer denne Brede et meget langt Stykke indester. Bredderne ere fordetmeste lave og flovrige, men paa Nordtiden findes der ogsaa Steder, hvor Kysten har steile Klipper, tilsyneladende af en rødlig Sandsteen. Vor Cours var østlig, med en liden Krumning inod Syd. Men i det Hele er Flodens Løb saa lige, at der paa nogle Steder ikke var Land at see, hverken op eller ned efter. Vi passerede nogle store Der, der vare meget lave og bedækkede med Skov. Vandet var ikke meget dybt; men da vi holdt os formeget midt i Floden, vare vi sielden i det bedste Løb; det var meget klarere end i Quorra-floden og vi saae en Mængde Smaaplanser, der lignede Ranunkelen, svømme ned. Folkemængden lod til at aftage, altsom vi kom høiere op; men de fleste Landsbyer laae stulte i Krattet, saa at det var vanskeligt for os at opdage dem. Indbyggerne, som ere ideligen udsatte for deres Naboers Overfald og Plyndringer, vare meget mistroiske imod os, og stode truende med Spyd og

Pile, hvergang vi nærmede os Bredderne. De eneste Canoer, vi saae paa denne prægtige Flod, vare 5—6 store, som gik op efter, men ikke vare at bevæge til at komme Skibet nær; de rødede tæt inde ved Bredden, under Bussene, og lod til at gjøre sig Umage for at undgaae at blive set. Vi saae nogle faa Canoer trukne op paa Land imellem Træerne, og der kunde gierne være flere stulte, men jeg troer dog at der er kun ringe Fart paa denne Flod, hvilket stemmer med den Beskrivelse som mauriske Rejsende, Sherifen Imhammed og Ben Ali, give os af „en stor Flod, meer end 100 Mile (engelske) Syd for Kasnah“. De sige, „dens Begyndelse og Ende ere ubekjendte, men dens Løb er fra Ost til Vest. Saa hestigt er dens Løb, idet den gienneffixerer Kasnah Riget, at intet Fartoi kan gaae op ad den, og saa ringe Dygtighed findes hos de Følk, der beboe dens Bredder, eller saa lidt Traffik herster der iblandt dem, at hverken Vaade eller Skibe sees paa den.“

De Indfødte staae paa et meget lavere Civilisationstrin end dem paa Quorra; de ere almindeligviis klædte i vilde Dyrss Puder; alligevel dyrke de Jorden, thi vi saae en stor Høst af det Korn, der kaldes Ghiro, som laae afmeiet og udbredt for at tørres, og man sagde os, at bagenfor Stovene fandtes store Riismarker.

Efter at have trængt omtrent 70 Quartmile op af Floden, uden at møde ringeste Forandring i dens Brede eller Flugt, med Undtagelse af en sagte og jevn Krumning i den, kom vi til et Sted, hvor Fløden deler sig i flere Canaler, dannede ved en Mængde lave stovbellædte Der, og vi vare raadvilde om hvilken Dei vi skulde vælge. Vi toge den sydlige Green, som først forekom os at være Hovedstrømmen, men den blev snart snevrere, paa sine Steder ikke meer end 200 Alen bred, og boiede meer af imod Syd, saa at jeg frygtede vi vare komne ind i en Bisflod. Nogle af den Mængde Der vare beboede, men de mistænksomme Indbyggere vilde ei tillade vore Krumænd at lande og støve Brænde. Paa Fastlandet derimod saaes ingen Indbyggere. Til

Trost for denne ugiæstfrie Modtagelse, fik vi en trængende Indbydelse fra Kongen af Bassah at besøge hans Land. Den følgende Dag vedblev Floden at blive smalkere, men fra Toppen saaes den anden Arm over de flade Der. Om Aftenen slap vi ud af den snevre og vanskelige Rende vi vare i, og kom atter ind i Hovedstrømmen, som lod til at være meer end en Qvartmiil bred paa dette Sted, omtrent 80 Qvartmiile fra dens Udløb i Quorra.

Uf de mange Blus, vi havde seet paa Land om Natten, sluttede vi, at de Indfødte vare forstrækkede over vort Komme. Om Morgenen bleve vore Skovhuggere grebne i deres Arbeide og førte for Høvdingen af den nærmeste Landsby. Til samme Tid saae vi en Mængde Menneſter ile til Fields og slæbe deres Guds med sig; dog vare Folkene i den Landsby, hvor vore Kru-mænd vare henbragte, ikke saa forstrækkede. De behandlede dem godt og sendte dem tilbage ledsagede af Høvdingens Datter, en vakker Pige paa omtrent 13 Aar, som man havde overdraget det farlige Grinde at erkyndige sig om Hensigten med vort Komme, da hverken Faderen eller nogen anden Mand i Byen torde vove sig ombord. Den lille Pige stilte sig meget vel fra denne Commission; vi forærede hende nogle Paalsbaand og sendte hende tilbage til Faderen, meget fornøiet over hendes Besøg hos de første blanke Folk hun nogensinde havde seet eller maastee hørt tale om.

Jeg gik i Land med Hr. Oldfield og fandt Indvaanerne af Abobbi (Byens Navn) noget frygtsomme, skøndt meget høflige imod os. Fruentimmerne viste mindre Frygt end Mændene, uidentviol en Folge af deres lille Landsmandindes gunstige Betretning om os. Vi gik siden til en anden større Landsby, Dagboh, en halv Fierdingvei fra den første. Den var ganske forladt af Indbyggere, paa et Par Mand nær, som vi saae lure paa os imellem Hytterne. En stor Mængde smukke Faar, Geder og Høns vare efterladte, og overhovedet lod Byen til at være velbygget og Folkene velhavende, saa at vi kunde have forsynet os med friske Provisioner her, hvortil vi begyndte at trænge; men da Gierne vare fraværende, lode vi Alt urørt.

Paa den anden Side af en Række Bierge, 5—600 Fod høie, som laae knap en Fierdingvei fra Flodbredden, sagde man os at Domah laa, 2 Dagsreiser inde i Landet. Hr. Lander havde havt Lyst til at gjøre Reisen derop, men besluttede af flere Grunde at sende sin Tiener Jowdie, Tolken, som var en Indfødt af Domah. Jowdie var meget stolt over at kunne besøge sin Fødeby igien i saa hæderlig en Egenkab som Sendebud fra de Blanke, efter at have forladt den som Slave. Han medtog derfor al sin bedste Stads, for ret at glimre iblandt sine Landsmænd; men desværre kom han med uforrettet Sag tilbage den næste Dag og berettede, at en Hovding havde fraraadet ham at reise videre, fordi Domah var indesluttet af en Hær fra Bornu.

Da hverken Elfenbeen eller Provisioner vare at erholde her, og der var lidet Haab om at det vilde gaae os bedre om vi gik høiere op, besluttede Hr. Lander at vende om og gaae op af den anden Flod til Busah. Det gjorde mig ondt, at forlade Chadda uden at faae noiere Kundskab om denne Flods Udspring. De Indfødte vare aldeles uvidende her, og Alt hvad jeg kunde faae at vide var, at for Canoer var der 3 Dages Reise op til Bishhi, og 7 Dagsreiser til Jakoba. Hr. Lander havde hørt af andre Indfødte, at man fra Jakobah kunde paa det samme Vand gaae op til den store Indsø Chad, og at Floden danner Udløbet for denne uhyre Indsø. Hermed stemmer ogsaa Clappertons og Denhams Efterretninger, og den Sidste siger, at Søen Chad har ferskt Vand. Jeg selv fandt Vandet i Chadda saa klart, især oppe ved Dagboh, at vore Folk ofte drak af det, efter at have ladet det staae en kort Tid at sætte sig. Heraf, naar dette geographiske Spørgsmaal er løst, vil engang i Tiden kunne drages umaadelige Fordele for Handelen, idet to saa mægtige Floder som Quorra og Chaddah, i Forbindelse med den store Søe Chad, vil danne en beqvem Handelsvei igiennem hele Nigritien for de rigeste tropiske Producter i Udbytte for vore Industrifrembringelser; ikke at tale om det høiere Maal, at udbrede Religionens og Civilisationens Lys iblandt disse Egnes vilde Beboere.

Vi vendte disse interessante Steder Ryggen d. 16de August og gik ned ad Floden igien, igiennem et Løb nordenfor Nerne, som var henved 1000 Alen bredt og mere lige end det forrige, skiondt saa grundt midtvaters, at vi engang kom til at staae paa Grund. Strax efter vi vare blevne flod igien, ankrede vi ved en stor Landsby med meget aabent Land rundtom. Indbyggerne bleve i Forstningen meget bange for os, men Forklaringen af Hensigten med vort Komme, ledsaget af nogle Smaasforæring, forjog snart al Frygt, og man sendte os strax nogle Provisioner.

Stedets Navn var Drulo. Ved at gaae i Land fandt jeg at det bestod af flere Landsbyer, hvoraf den største indeholdt 40—50 særstilte Hytter, der vare belliggende i en Cirkel, med Dørrene vendende ind imod Centrum. De vare alle meget reenlige, endskiondt Folkene selv saae overmaade stidne ud. I en lille Gruppe af Hytter, som laa noget affides, vare alle Indvaanerne saa bedækkede af en Hudsygdom, at jeg antog dette Sted for et Slags Lazareth. Mange af de Indfødte her vare klædte i vilde Dyrs Huder; Skindet af Ulber, med Hovedhuden hængende som en Prydelse foran paa Brystet, lod til at være den meest yndede Dragt. Alle Mændene vare bevæbnede med lange Spyd; men da de saae at vi vare ubevæbnede, opførte de sig yderst fredeligt imod os og vare meget taknemmelige for de Smaasforæring vi uddeelte iblandt dem.

Landet syntes at være meget frugtbart, men var kun for en Deel opdyrket; da det ligger temmelig høit, og her ikke er meget tyk Skov, kan det ikke være usundt. Der findes her en Mængde Palmetræer og Mai-Kadania eller „Shea“-Smor Træer. Et eget Træk ved dette Land er den Mængde Myretuer her findes, hvilke ere bedækkede med en saa haard Skorpe, at de modstaae den voldsomste Regn. Dette District danner en Deel af Bassah Landet. Kongen, som boer i Karulo, sendte os Bud at han ønskede at see os og vilde sende os Gæste; men vi kunde ikke modtage Indbydelsen af Mangel paa Tid.

Den 18de August fortsatte vi vor Reise og passerede en stor

By, kaldet *Ufeta*, paa den høire Side af Floden, hvis Indbyggere ikke viste nogen Lyst til at have Samqvem med os. Flodens Brede var her 2200 Alen, efter trigonometrisk Maalning. Den 20de kom vi ind i *Quorra*floden, som ovenfor det Sted, hvor den løber sammen med *Chadda*, er meget smallere end denne. Scenen var nu aldeles forandret, baade hvad Landets Udseende angik og de Indfødtes Tilstand. Saa langt som *Diet* kunde række var det paa begge Sider en Række høie Tafelbierge af omtrent 2000 Fods Høide, klædte med Grønt lige til Toppen, medens Flodbredderne, istedenfor at være næsten øde som *Chaddaens*, eller befolkede med en forfuet, frygtsom Race af Mennesker, vare her tæt besaaede med Landsbyer, der beboedes af en livlig og driftig Befolkning. Alt var her Liv og Activitet, sammenlignet med den mørke Ensomhed vi havde forladt.

Da vi kom forbi *Udda-kudduh* skød vi et Kanonstød til Signal for *Malem Kitab*; men da han ikke lod sig see, gik vi videre, op til *Bangadeh*, den første Landsby paa den venstre Bred af *Quorra*. Flere af vore gamle Bekjendtere kom ombord til os med Provisioner, saa at vi her i denne Flod vare frie for den ubehagelige Usikkerhed, vi havde svævet i før *Levnet*suidler i *Chaddaen*.

Floden havde denne Gang et andet Udseende, end da jeg for to Maaneder siden gik op ad den i *Baad*. De mange Sandbanker, som da indstrænkede den til en forholdsvis snever Canal, vare nu næsten alle skjulte, og den fremviste en imponant Vandflade, skiondt endnu ikke at ligne med *Chadda*. Dens Brede er imidlertid undertiden formindstet ved lave græsklædte *Der*, imellem hvilke vi forvildede os og kom paa Grund. En Mængde *Palmetræer* og andre Træer prydede Flodbredderne og *Biergenes* Sider.

Om Aftenen den 22de August ankrede vi ved Landsbyen *Udassah*, som er Havnen (*Kofé* o: *Potten*) til Staden *Kattam*s *Karafi*. Vi modtog ikke Kongens Indbydelse, at besøge ham, men sendte en Deputation til ham, for at minde ham om *Beta*s

lingen af hans Giæld til Hr. Lander. Vore Udsendinge vendte tilbage næste Dag, ledsagede af Kongens Broder med et Folge, hvoriblandt Hofstrommeslageren var en af de fornemste Personer. Iblandt alle de Herligheder vi viste dem ombord hos os, saasomt Uhre, Eirekasser, Magneter o. s. v. var der Intet der forbausede dem saa meget som en lille Parlekin, af de Slags Dukker, der bevæge Arme og Been naar man trækker i en Traad. Da de saae den bevæge sig, bleve de saa forstrækkede, at de nær vare sprungne overbord, og da vi tilbode at forære dem den, lob de fra os og sagde, at vi ikke skulde give dem et Væsen der var levende og vilde gjøre dem Fortred. Kongen betalte imidlertid en delig sin Giæld, ved at sende Hr. Lander noget meget smukt Søfenbeen og en Dre.

Vi forlode Aldasah d. 26de August og fandt i Begyndelsen Seiladsen meget vanskelig, men da vi kom ud fra de mange Smaasær og ind i Hovedstrømmen, laa denne for os i al sin Majestæt. Den var omtrent 2000 Alen bred, eller noget derover, Biergene paa begge Sider stionne, og utallige Landsbyer laae spredte omkring med veldyrkede Marker imellem dem. Indbyggerne lob langs Flodbredden, idet vi passerede forbi, og tilkiendegave deres Glæde ved at raabe og vinke ad os, og paa de dyrkede Marker vare de smaa Stilladser, som vare opreiste for Drenge til at holde Vagt over Kornet, propsulde af Tilskuere.

Paa vor Vej op ad Floden faldt en af vore Krumænd paa at fortælle de Indfødte, at vort Dampsskib var et levende Dyr, som spiste Brænde, og at derfor enhver der vilde besøge os skulde bringe et Knippe med sig. Han beskrev det som meget mere graadig end Elefanten, der kun gæder de ringe Qviste, hvorimod dette slugte de største og stærkeste Grene, og det blev, ligesom andre Dyr, ganske tamt og usadeligt naar det fik nok at æde. Dette Kneb blev ikke uden Virkning og vi kom saaledes paa en let Maade til det fornødne Brændsel.

Felataherne lode til at være i stor Forstrækkelse over vor Nærrelse, og de sendte flere Bud til os for at spørge om, vi kom

i et fredeligt Grinde eller ikke. Sendebuddene vendte tilbage til Rabba med de eventyrligste Beretninger om hvad de havde seet og hørt; og Rygtet gik, at alle Indvaanerne vare saa betagne af Rædsel, at de havde besluttet at forlade Staden saasnart vi lode os see. Vi sendte derfor vor Tolk som Gesandt til Kongen med Forsikringer om vor fredelige Hensigt, og dette beroligede dem omsider.

Den 15de Septembris fik vi endelig den saa meget omtalte Stad Rabba i Sigte, rigtignok ikke glimrende med Spirer og Palladser, men af et umaadeligt Omfang, høvende sig fra Bredden af Floden op over det Øverste af en Række Høie, en mørk Maaße, liig Skyggen af en Sky, der svæver hen over Biergene, undtagen hvor de fremspringende Mure opfangede Straalerne af Eftermiddagsolen.

Da vi kom nærmere, kunde vi see hver Abning proppet fuld af Mennesker; hele den lange, ud og ind løbende Muur var bedækket ovenpaa med en Række af Hoveder, og ved Landingsstedet, udenfor den fornemste Port til Staden, var Folkestimmelen umaadelig.

Vi standsede lige udenfor Landingsstedet og saluterede, idet Ankeret faldt, med 7 Kanonstød og et 3 Gange Hurra, hvilket besvaredes fra Land med et tusindtunget Jubelraab. Vi ønskede hverandre til Lykke med endeligen at have naaet dette vigtige Punkt. Vore Forventninger vare i den Grad vakte, ved Hr. Landers Beskrivelse over den Civilisation og Overflodighed der fandtes i Rabba, at vi tvivlede ikke paa, at vi jo skulde finde beqvemt Huse der, og jeg glædede mig til at kunne gøre Ridetoure omkring i Egnen, hvilket jeg stobse havde fundet saa velgiørende for min Helbred.

Den næste Morgen var Veiret meget smukt, og længe for Dag kunde vi høre Raabene af den værgde Mennesker, der samledes ved Landingspladsen for at betragte os. Vi vare lige saa begierlige efter at lære denne Stad at kiende, den største jeg endnu havde seet i Afrika. De eneste Bygninger der faldt i Øinene

vare de Hytter der danne Kongens Bolig, hvis coniske Tag hævede sig lidt over de andre og udmærkede sig desuden ved Estrudsæg i Spidserne.

Vi sendte Bud til Kongen for at underrette ham om, at vi agtede at besøge ham, og bede om at han vilde sende os Heste og Ledsgere. Efter Frokosten landede vi og fandt Hestene, Kongen havde sendt, lige saa usle og slet opsadrede som paa de andre Steder vi havde været. Da vi havde bestøget vore Gangere og fundet Rede i det kunstige Ridetoi, satte vi os i Bevægelse; men der blev nu en saa umaadelig Tilstrømmen ved Porten, at det var tvivlsomt om vi kunde komme ind. Endelig lykkedes det vore Ledsgere at gjøre Plads for os, saa at vi ikke havde andre Vanskeligheder at kæmpe med, end dem vi fandt i Porten selv, hvor Regnstrømmene havde skaaret en dyb Kende, som kun levnedde en smal Kant paa begge Sider, hvor Hestene med Moie kunde finde Fodsætte.

Da vi slap ind i Gaderne, mødte os lignende Hindringer ved hvert Skridt; vi vare i bestandig Fare for at rives af Hesten af de fremspringende Huustage. De snevre, krogede Gader vare saa opfyldte af Mennesker, at det vilde have været umuligt for os at komme frem, dersom ikke vore Ledsgere havde gjort Plads for os. De vare forsynede med korte Stokke, der havde en Krog paa den ene Ende. Med disse Stokke greb de uden videre Personen om Halsen med Krogen og trak ham af Veien, eller ogsaa de hamrede af alle Kræfter løs paa de glåtragede, glindsende Hovedstaller.

Efter at være skredet frem omtrent en Fierdingvei paa denne Maade, kom vi til Torvet. Her var Trængselen endnu større, thi Folket, som havde skaaret Gienvei, strømmede ind fra alle Gader, og hele Pladsen op til Kongens Huus var saa propfuld af Mennesker, at vore Politibetiente selv stode stille i Fortvivlelse. Men nu fik vi Hjælp fra en anden Kant: en Trop Ryttere med Kongens Overstaldmester, paa en prægtig Hest, i Spidsen, nærmede sig fra den modsatte Side, uden ringeste Medlidenhed for

Folkets Lær, og nu tumlede Folkemængden til Poire og Benstre, i et Oprør og Confusion som ikke lader sig beskrive.

Endelig naaede vi Palladset, hvor vi stige af og traadte ind i den saakaldte „Zauli“, som var opfyldt af anstændige Folk, klædte i „Tober“, siddende paa Jorden, saa at der kun blev en smal Gang imellem begge de modsatte Dørre. Matter bleve her lagte for os at sidde paa, medens „Baba-n-durki“, Overstaldmesteren, gif ind at melde vor Ankomst. Vi traf her adskillige Arabere, der vare meget vel klædte, i deres nationale Dragt. En af dem var et af de smukkeste Mennesker jeg har seet; han havde et Skiæg, som Mahomed selv vilde have været stolt af og langt overgif hvad vi kunde bryste os af i dette Punkt. Da Naturen kun meget sparsomt har prydet Negerens Hager, have de stor Erbødighed for et smukt Skiæg. Vi lode derfor vore Skiæg vore under vort Ophold iblandt dem, og de havde hidtil været uovertrufne og havde allevegne forskaffet os Titel af „Malem“.

En af Araberne, ved Navn Ali, havde ledsaget os hele Veien op fra Landingspladsen, samtalende med Hr. Lander i Hausfa Sproget. Han tilbød sin Tjeneste og forfikkrede os om sin Pengivenhed for de Engelse, hvem han havde for truffet sammen med paa sine Reiser i Italien og Konstantinopel. Han var selgelig godt bekiendt med europæisk Civilisation og kunde have været os til megen Nytte her, dersom vi havde kunnet stole paa hans Forsikringer; men der var Noget i hans Manerer som gjorde os mistroiske.

Man lod os ikke vente længe i Zaulien, før vi bleve førte over en stor Gaard og ind i et firkantet Huus. I den øverste Ende af dette var der en Slags Alcove, eller Niche, med et op-høiet Sæde gjort af Leer. Loftet i Stuen, som var fladt, var baaret af firkantede Piller med raat udjyrede Capitæler. Her fandt vi igien Matter lagte for os og vi maatte nu vente en Etund.

Palladset lod ikke til at anses for meget helligt, thi medens vi sadde her kom en Pige ind og faldhød os nogle grove Rager

og simple Elytetoier lagede af Honning. Vi tracterede os selv med disse, og Ali Hadschi ansaae os vist for nogle dumme Dæwle fordi vi gave den lille Pige det Dobbelte af hvad hun forlangte, skiondt det Hele knap beløb sig til Værdien af en engelsk Penny.

Da vi havde siddet her i nogen Tid, kom en Mand fra den anden Side, hvis hele Holding strax tilkiendegav at han var af hoi Rang, skiondt hans Paaklædning var næsten lurvet; han vinkede os at følge ham over nok en Gaard til en stor cirkelrund Hytte, der var ganste blottet for alle Meubler eller Prydelser, undtagen en stor hvid Dæskhud for os og en Matte for ham selv at sidde paa. Op til Væggen stod en hvid Fane eller Banner, sammenrullet, og nogle Pilekoggere. Det Halve af Hytten var brolagt med smaa Stene, den anden Halvdeel var bedækket med et 2 Tommer tykt Lag af Sand eller Støv til Uundersaaternes Bequemmelighed, som viste deres Underdanighed og Hengivenhed ved at strøe Sand paa Hovedet idet de knæle ned i Støvet. I denne Hytte traf vi atter Baba-n-durki og nogle faa Udvalgte, foruden den fornemme Ubekjendte og en meget smul lille Dreng, der sad paa samme Matte som han. Denne Dreng, fik vi siden at vide, var Malem Musfas Son og Arving til Kongeriget Rabba; han lagde meget noie Mærke til hvad der foregik, ligesom om han var her for at lære Høfsetiquetten.

Vi vedbleve temmelig længe at verle Complimenter og spørge til hinandens Befindende, indtil vi begyndte at blive kede deraf, da vi havde hvert Dieblil ventet at blive ført ind til Kongen. Tilfaldt lod Hr. Lander sig forstaae med, at vi haabede snart at blive præsenteret, da til vor Forundring Manden i de lurvede Klæder sagde „Ni Saliki-n-Filani“ — „Jeg er Filanernes Konge“. Vi havde allerede mærket at denne Mand maatte være en vigtig Person, af den store Erbdighed, alle Hoffolkene viste ham, ved at bukke Hovedet ned i Støvet og bestroe det med Sand; men vi havde taget ham for et Slags Premierminister „Uvoiki-n-Saliki — Kongens Ven“.

Da vi nu vidste hvo det var, vi havde den Ære at tale

med, gientog vi vore Complimenter og fremlagde vore Forærin-
ger. De bestode i følgende Sager: et Par gode Pistoler, en
Kaarde med forgylt Skede, en stor Paraply, et smukt uldent
Godtæppe, Speile, Sleentoi o. s. v. hvilket Alt syntes at behage
ham meget.

Fr. Lander forklarede nu hvad der havde bevæget ham til
at besøge Rabba. Hans Ønske var, at tilhandle sig Elfenbeen
og andre afrikanske Producter for alle Slags Varer, han bragte
med sig fra de Blankes Land, og han bad derfor om et godt
Huus at boe i, hvilket han var villig til at betale for. Kongen
svarede hertil med mange Complimenter; et Huus gav han os
strax Lovte om, fuldt op af Levnetsmidler skulde vi faae, samt
Alt hvad vi ønskede os. Han vilde samle alt det Elfenbeen, der
var at faae, og han lovede os en god Handel, men advarede os
for at indlade os i nogen Handel med hans Uundersaatter, der
alle vare store Bedragerer.

Hassaman Zalki, Osman Loven, Filatahernes Konge, eller
som de her kalde ham, Saliki-n-Filani, var, skulde jeg troe, neppe
40 Aar gammel, høi og velstabt. Hans Ansigtstræk ere ikke ube-
hagelige, naar han skjuler den stygge Mund; Panden høi, Dinene
levende og udtryksfulde; og hans Manerer overmaade vindende
og kongelige tillige. Samtalen førtes ved Mainas Hiæly, som
krummede sig ned til Jorden hyergang Kongen bøiede Dret ned
til ham.

Dagens Hede og den megen Talsen havde gjort os tørstige,
og da Vi ikke er tilladt iblandt Muhamedanere bad Fr. Lander
om noget Kiernemælk, hvilket strax blev bragt os. Vi fik ogsaa
Noget at spise; men da Ingen af os yndede deres Palmeolie,
gave vi det til vore Krumænd.

Vi bleve opholdte længer, end vi ønskede, af en heftig Regn-
byge der kom paa. Da vi havde faaet at vide, at Malem Dendo
endnu var ilive, yttrede vi det Ønske til Kongen at besøge ham,
hvilket han bifaldt og gav Baba-n-durki Ordre til at ledsage os
derhen. Vi satte os derfor til Hest og begave os paa Veien til

denne mærkelige Mand's Bolig. Vi fandt i ham en meget livlig gammel Mand, af idetmindste 80 Aars Alder; et langt hvidt Skæg forhoiede det Ærverdige i hans Udseende, medens det contrasterede mærkeligt med hans livfulde Manerer og muntre Samtale. Fra ham vendte vi tilbage til Palladset, hvor vi toge Afsted med Kongen og begave os ombord igien, jeg for min Part meget skuffet i min Forventning om denne berømte Stad, som jeg i Virkeligheden ikke fandt stort bedre end de andre Stæder jeg havde besøgt. Det Æneste, hvori den havde Fortrinet, var i det anstændige Udvortes og en vis Grad Politur, vi bemærkede hos den bedre Klasse af Indbyggerne.

Islamismens Udbredelse har kun bevirket liden Fremgang for Civilisationen i Sudan, medens den har bragt alle Intolerancens Rødsler over det ulykkelige Land, idet den har lært sine Dyrkere at see med Foragt paa deres hedenste Brødre og føle sig berettiget til at undertrykke og mishandle dem.

Vi afslagde Dagen derpaa et Besøg hos Kongens Søster, Prindsesse Bibbi, hvilket ikke havde nogen videre Interesse. Da vi derfra vendte tilbage til Palladset fandt vi Kongens ældste Son siddende i den øverste Ende af Salen omringet af endeel Mennesker, hvem det syntes han gav en Slags Audients. En overmaade smuk Hest stod udenfor Porten, eller Indgangen til Hytten, hvoraf jeg sluttede at Prindsen netop var ankommen hertil. Han var en meget smuk ung Mand, omtrent 17 Aar gammel, med en mere udmærket og smagsfuld Paaklædning end jeg endnu havde seet hos disse Folk. Han havde en gul figureret Silke „Tobe“ paa, med en Bæst af skarlagensrødt Klæde, prydet med uægte Galoner, og hans ugencerte Holding viste, at det maatte være hans sædvanlige Klædedragt. Vi maatte sidde ned ved Siden af ham; han undersøgte vore Klæder og andre Sager vi havde med os meget nøie, men af Alt stal en rød Cambrios Paraply ham meest i Dinens, saa at Lander ikke kunde undgaae at forære ham den. Dette tog Faderen siden saa ilde op, at han sendte Bud efter Pr. Lander og spurgte ham med megen Ævrig-

hed, hvor han kunde falde paa at give et saa kostbart Stykke til den Dreng, hans Søn.

Da det var os beqvemt at have et fast Opholdssted iland, saalænge vi laae her, bade vi Kongen om en Bolig for os, og han befalede den før omtalte Staldmester eller General for Cavalleriet, Baba-n-durki at indromme os Plads i hans. Da vi flyttede ind, opsatte jeg mit Telescop og bragte mit lille Observatorium i Orden; men da min Vært fik Die paa Telescopet, blev han yderst forstrækket og spurgte mig hvorfor jeg havde bragt denne store Kanon til at ødelægge Byen mod. Jeg fik ham omsider overtalt til at komme nær den og see paa Maanen igiennem den. Nu blev hans Forbauselse af en anden Art, og jeg mærkede, at han fra den Tid viste mig en ganske særdeles Udmærkelse.

Vi fandt os meget stuffede i vore Forventninger om de Bequemmeligheder, Hr. Lander havde forsikret os vi skulde finde i Rabba. Vor Bolig bestod af 2 smaa Hytter, af hvilke Hr. Lander, Oldfield og jeg beboede den ene; i den anden vare vore Folk med vore Kogeapparater, Alt pakket sammen ovenpaa hinanden. Der var en stor og reen Gaardsplads ved vor Bolig, omgiven af en høj Muur, hvor vi opholdt os den meste Tid for frist Lufts Skyld. Her gjorde jeg mine astronomiske Observationer, og ofte var Gaarden saa fuld af Menneſker, at jeg neppe kunde røre mig. Jeg tog da min Tilflugt til et simpelt, men virksomt Middel til at stille mig af med mine paatrængende Gæster, det, nemlig, at kaste Solens Straaler fra Inderglasſet paa min Seytant i Dinene paa dem, hvorover de fleste bleve forfærdede og løb bort, skrigende: „o Stiernekiffer! du siffer mine Dine ud!“

Vi gjorde en Tour tværs over Floden til Byen Zagosſhi, lige overfor Rabba. Denne By er meget stor og har en Folkmængde af maaskee 15000 Menneſker.

Alle Hr. Landers glimrende Forventninger om at gjøre en god Handel i Rabba gik lige saa lidt i Opfyldelse her som paa de andre Steder. Kongen vilde hverken selv levere os Elfenbeen eller tillade sine Undersaatter at sælge os noget; og de Varer,

han havde modtaget af os, vilde han hverken give tilbage igjen eller betale for. Da nu hertil kom, at Floden allerede var falden 4 Fod, saa det var paa Tiden for os at tænke paa at komme bort; da vi begyndte at finde Vanskeligheder ved at faae Levnetsmidler; Dampcylindere blev meldt at have en Skade; vort hele Reiseselskab var saa betydeligen reduceret, og endelig alle vore Resourcer næsten aldeles udtømte: kom vi til den Overbeviisning, at der var intet Andet for os at giøre, end at vende tilbage til Kysten.

Den 2den October forlode vi altsaa Rabba. Strax paa den første Dags Seilads havde vi nær havt den samme Skæbne som Oberst Chesney paa Floden Euphrates. En frygtelig Tornado (Svirvelvind) overfaldt os, idet vi gik til Ankers, og kastede Skibet med Rælingen i Vandet, saa at, dersom Portene ikke havde været lukkede, maatte det have sunket paa Stedet. En Cano tæst ved os kandrede og 6 Mand i den druknede.

Vor Reise ned ad Floden var uden videre mærkelige Hændelser. Nedenfor Uttah passerede vi Mundingen af en anseelig Flod, der løber ud i Nigieren, fra Nordvest. Dybden var i Mundingen 4 Favne. De Indfødte kaldte den Gdoh. Vi kom lykkeligen ned den hele Wei fra Rabba, en Distance af 500 Qvart-mile, uden at staae paa Grund et Dieblisk; men netop i den sidste Bugt af Floden stødte vi paa en Vanke, dog uden at blive staaende eller at faae nogen Skade. Vor Glæde, over atter at skue det aabne Hav for os, blev ikke lidet forbitret os ved at finde, at Briggen Columbine, vor Malter, som vi saa sikkert stolede paa at træffe her, var gaaet bort. Om bord paa den havde vi efterladt vore Seil, Ankere og mange andre Ting, som vi intet Brug havde for paa vor Reise opad Floden, men som til Piemreisen over Havet vare os uundværlige.

Vi maatte nu beqvemme os til at forsøge paa at naae Fernando Po i vor maadelige Forsætning, en kort og let Reise i ethvert andet Tilfælde, men for os en vanskelig og farlig Tour. Paa Hr. Landers Anmodning tog jeg Commandoen af Skibet.

Vi gik over Barren med Hoivand; men vi gjorde kun en ringe Fart, og om Aftenen var vort Brændsel opbrugt, og vort eneste Seil blev revet istykker under Biergningen, ved at komme uklar af Hiulene. Vi vare derfor nødte til at ankre. Der var en betydelig Dyrning og det varede ikke længe før Touget sprang; der laae vi da paa en læger Bal uden Anker i Skibet. Lykkeligviis var Veiret godt, og vi stræbte saa meget Brænde sammen at vi kunde faae Dampen op og komme ud fra Land. Alle vare Solseil bleve omsyede til Seil, og efter nogle Smaafataliteter kom vi ifigte af Fernando Po, da vi traf sammen med vor anden Makker, Dampskibet Quorra, der kom tilbage fra Calaberstoden med Oberst Nicolls; den tog os paa Elæbetoug og bragte os ind til Clarence Cove, den 2den November om Aftenen.

Jeg forblev her 6 Uger, i hvilken Tid jeg hurtigt kom til Kræfter igien. Med Orlogsbriggen Brist gik jeg hjem til England, hvor vi ankom den 29de April (Brist gik nemlig først til Ascension, hvor den opholdt sig 8 Uger) og da jeg meldte mig i Admiralitetet modtog jeg den netop indløbne Efterretning om min Reisefammerat Hr. Landers Død.

(Vi bede vore Læsere at undskyldte Optagelsen af denne lidet indholdsrige Artikel. Da vi stødte paa den i det engelske Tidsskrift, hvor den gaaer igiennem en heel Aargang af de maanedlig udfomne Hefter, troede vi at den vilde komme til at indeholde interessante og nye Efterretninger om hine lidet bekendte Egne, som have erholdt en forøget Interesse ved den Expedition der nu er paa Veien dertil fra England og hvorom vi meddele Nedenstaaende. Vor Forventning gik ikke i Dpfyldelse, men herom kunde vi ikke komme til Vished for vi allerede havde optaget saa meget af den, at vi for Ordens Skyld maatte føre den til Ende, skiondt i et meget sammentrængt Udtog.)

En ny Expedition til Nigerfloden.

Den engelske Regjering har i Begyndelsen af Maret 1840 besluttet at sende en Expedition til Nigerfloden, hvis Niemeed er, at modvirke Slavehandelen, ved at aabne directe Forbindelser med de forskjellige Stammer i det Indre og inddrage dem i en Handel med Landets Producter. Hensigten er saaledes, at standse Ondet ved at gaae lige til dets Kilde. Ved de Handelsforbindelser man agter at indgaae med de Negerfyrster, hvor den indre Slavehandel finder Sted, skal det være en udtrykkelig Betingelse, at denne skal ophore; hvorimod enhver Løttelse og Opmuntring skal gives dem til en Udveksling af begge Verdensdeles Producter og Fabrikater. De mægtigste af disse Fyrster beherske Landene i Nærheden af Nigieren og dens store Bistromme. Man har derfor i Sinds, at sende en Expedition, som skal gaae op ad denne Flod i Dampskibe, saa hoit op som de kunne komme, til de Steder, hvor adskillige af de fornemste Bifloder falde i den, østerfra. Her, eller andre Stationer der maatte findes beqvemme dertil, har man i Sinds at oprette Factorier, i det Haab, at de Indfødte ville derved faae Begreb om, at der gives en fordeelagtigere Maade at drage Nytte af Folkemængden, end den at sælge Menneskene som Slaver.

Til dette Niemeed er der givet Ordre til at bygge 3 Dampskibe af Jern, to fuldkommen lige store, med to Maskiner hver, paa 35 Hestes Kraft, begge Maskiner altsaa 70 H. Kr. Længden paa Dækket 136 Fod, Bredden 17 Fod, Dybden i Lasten 10 Fod; Dybgaende 4 Fod 9 To. Drægtigheden omtrent 440 Tons. De forsynes med 2 Sværd (slidingkeels) 6 Fod dybe, og begge Factorier skulle, som nævnt er, være saa fuldkommen eens i Alt, Bygning og Udrustning vedkommende, som muligt. Det mindre Skib skal have een Maskine paa 35 Hestes Kraft, hvilken i alle dens Dele bør være fuldkommen eens med Maskinerne i de to større Skibe, saa at i paakommende Tilfælde Stykkerne, lige til

de mindste Dele, kunne tages fra een Maskine og anvendes til hvilkensomhelst af de andre, en Forsigtighed, der er nødvendig ved en Expedition, hvor ingen Hiælp er at vente til Reparation paa Maskineriet. Det mindre Skibs Størrelse er 110 Fods Længde, 22 Fods Brede, 8 Fod 3 To. Dybde i Lasten, og et Dybgaaende der ei maa overstige 3 Fod. Disse Fartøier antages at kunne være færdigbygte og udrustede til imod Slutningen af October 1840.

Mere om Nødvendigheden af Sø-Uhre paa lange Reiser.

Der er alt skrevet saameget og saadoft over dette Thema, men indtil det bliver almindeligt, at Skibe, der passere Atlanterhavet, medgives Chronometere, er der endnu ikke skrevet nok.

Ved at passere Equator gjør "Directions for the Atlantic Ocean" især opmærksom paa den som oftest stærke vestlige Strøm man vil møde, imellem 4—5° N. Brede og ligesaa mange Grader S. Brede, og det er paa Grund heraf, at Skibe det gaae til Brasilien gisfe sig i det mindste 2° vestligere end deres Bestil, efter at være passeret disse Breder. Paa en Tour til Bahia i 1839, Decbr., løb jeg den nordligste af Cap Verd Verne, Antonio, isigte og rettede mit Chronometer; derefter styrede jeg S. t. D. og S. S. D. ned imod Equator. I de første 5 Dage fra 17° til 5° N. Brede havde jeg 1° 48' Strømsætning Vest for, og da jeg havde naaet 3° N. Brede, hvor Passaten slap mig, havde jeg 2° 45'; men fra nu af over Equator, som jeg passerede paa 26° E. B. f. Greenwich, var al den Strøm jeg bemærkede, indtil jeg efter en Seilads af 9 Dage naaede Bahia, øster efter, og vorede denne Vej til ½°. Efter hvad jeg har fundet i "Direction", omtaler den Strømmen paa disse Breder som ufravigelig West efter, uden Hensyn paa Mærstiderne; men

Jeg har hørt Skibscaptainer, som i mange Aar have befaret denne Wei, siqe, at Strømmen fra September til Marts ofte er heel flak under Linien, ja ikke sieldent øster efter, endskiøndt kun med ringe Fart, og at de paa denne Aarstid dristigen passere Equator paa 27° , nogle endog paa 30° B. for Greenwich, uden Frygt for at komme for lægt, saameget mindre som Passaten paa denne Aarstid staaer temmelig østlig. Der vindes bestemt en kortere og derved hurtigere Passage til Sydamerika, jo vestligere man kan passere Linien; ogsaa paastaar man at Afstanden imellem N. D. og S. D. Passaten, eller det saakaldte „Stille Strog“ er ringere jo vestligere i Farvandet man er, og virkeligen, denne Paastand finder Stadfæstelse paa Dionreisen fra Brasilien, da det, naar man kommer Syd fra, er ganske almindeligt at passere fra Passat i Omlobende, og atter ind i Passat, i Lobet af eet Stmaal, medens det ikke er sieldent at man paa Udreisen maa ligge 8 à 10 Dage med omlobende Vinde, Stille og haarde Byger. Passagen over Equator for hjemgaaende Skibe fra Brasilien er, som bekendt, i Nærheden af 30° E. V. f. Greenwich.

Et Skib, hvor intet Sø-Uhr er ombord, eller hvor Ingen er der forstaaer at tage og beregne en Distance-Observation, og af saadanne ere der mange, løber, efter at det tilfældigviis har havt Cap Verd-Øerne i Sigte, dristigen synder efter, beregnende sig sin hele Seilads tilgode, uden nogen Rettelse for Strøm forinden det naaer ned til den Brede hvor Directions siger: „her begyndet almindeligen den vestlige Strøm“, og det har da maaskee allerede 2° Feil i Længde! Paa Passagen imellem Cap Verd-Øerne og Equator ere adskillige „Shoals“; om hvilke man med Visshed veed, at nogle existerer. Naar man nu i Tillid til sit Bestik, der for faa Dage tilbage er rettet, løber slige Grunde 1° til $1\frac{1}{2}^{\circ}$ øster eller vester om, da troer man at være fuldkommen sikker, og hvor let kan det ikke hændes at man med sin fejlagtige Længde træffer en saadan Grund? Jeg troer at flere af de Skibe, der aarligen blive aldeles borte, forlise paa denne Maade; og det er min fulde Overbeviisning, at Assurancen borde holde over, at ethvert Skib

der passerer Oceanet har Chronometer ombord, eller ogsaa at Capitain eller Styrmand havde godtgjort at være forsynede med en ordentlig Sextant og at de vidste at benytte den til Distance-Observationer.

Hvad der har givet mig Anledning til at nedskrive disse Linier er Følgende: I Bahia traf jeg en dansk Skibscapitain, der førte en Brig fra . . . Han eiede kun en gammel Octant, som var Alt hvad der var af Instrumenter ombord i det Skib; hverken han eller Styrmanden kiendte Distance-Observationer uden af Navn. Han troede at have passeret Equator paa 23° Lgde W. for Greenwich og stod herfra S. V. ned, hvormed han efter sin Mening rigeligen gif fri af Alt, selv med 2° for Stromforsætning vester efter. En Dag saae han heelt uventet Land forud; det var Fernando Noronha! Dette kunde, som han selv sagde mig, ligesaavel være skeet om Natten, naar Ulykken havde været med ham. Passaten stod saa østlig at han selv herfra sejlede Cap Rocca forover, men det var tilfældigen og steer maaskee ikke een Gang af ti. Han maatte ellers have gjort Vendereise over Equator tilbage. Jeg skulde meget feile, om ikke nogle af de Skibe, der undertiden ere komne ud til Brasilien med 100—120 Dages Reise, af Mangel paa Kundskab om deres Længde have gjort denne Bende-Reise.

I Mars 1840.

F. Paludan,
Lieutenant.

Træk af Sømands-Dygtighed og Nødværrelse.

(I "Nautical Magazine" findes en Artikel: Nautical Surveys and naval Surveyors, som gaaer igjennem flere Nummere og i hvilken udhæves deels Eiendommelighederne ved denne Tjeneste, deels den engelske Marines Forbienester af den Mængde Opmaalinger, der siden Krigen ere foretagne i alle Verdensdele. Som Bevis for hvor megen Øvelse i Sømandskab, denne Tjeneste giver Leilighed til, An-

føres følgende, der blandt Andet afgiver Exempler paa Haandsværk
varelse, som vi troc kunne have Interesse for vore Læsere.)

En Officier, der commanderer et Opmaalingsfartoi, er i Regelen meer end nogen Anden overladt til sin egen Conduite; thi det er ialmindelighed paa saadanne Steder, som man kun har ufuldkommen Kundskab om, at han bliver brugt. Naar man betænker, at det er ubekjendte Farvande han færdes i, hvor Farverne skulle undgaaes i det selvsamme Dieblit de opdages, og hvor det ofte hænder, at den eneste Ting, Chefen veed med Sikkerhed, er den Fare hvori hans Skib befinder sig — saa kan man giøre sig en Forestilling om den Spænding han ofte maa være i. Det er det karakteristiske ved denne Tjeneste, at det meget ofte er en Officiers Pligt at udsætte sit Skib for den Fare, som det under andre Omstændigheder vilde være hans Pligt at slippe. Kan der gives nogen bedre Skole for Sømandskab, end i et Opmaalingsfartoi? Andre Skibe seile ialmindelighed fra Havn til Havn, og Capitainen har steds for Die, i Navigeringen af hans Skib, at slippe saa meget som muligt alle Grunde, Skær og farlige Steder, som netop Opmaalingsfartoiet opsoger og holder sig nær til. Kræver det ikke Sømandskab at regiere et Skib, der ideligen befinder sig i farlige Situationer, paa en aaben Kyst, tæt inde under Land, ofte omringet af Skær og Grunde, hvis Veliggenhed er ubekjendt, indtil Opmaaleren har undersøgt dem, udsat for at overrastes af Stille, Taage, Mørke eller pludselig opspringende Storm, maaskee ret paa Land? Mangen en Sømand kan seile hele Naret rundt, uden at møde saadanne Farer, hvor det giælder at vise Sømandskab, som et Opmaalingsfartoi træffer mange Gange i en Maaned. Følgende Exempel tiener til at bevise det.

Capitain Hewett var med den lille Brig „Fairy“ stationeret i Nordsoen, for at oplodde den bekjendte farlige Grund „Gabbard“. Denne Grund er deelt i to, ved en overmaade smal Kende, og begge herved adskilte Grunde styde ud over hinanden; men saa nær ligge de hinanden, at, i en Storm, Brændingerne fra den

Enne ikke have Plads til at lægge sig forend de kom i Veroring med den fra den Anden, hvorved det er yderst vanskeligt at opdage Nabningen fra Dækket af et Skib, selv for den der har oploddet Grunden og er noie bekendt med dens Figur. De pludselige Veirforandringer i Nordsoen ere velbekendte, og en saadan indtraf en Dag, da Fairy var beskæftiget med at oplodde Kanten af disse Grunde. Der er altid meer eller mindre Brænding paa dem; i Havblik sees først en langsomt tiltagende Kruusning af Vandet; derpaa følger et Braad, som ikke lader synderlig Lyd høre; men er der mindste Kuling, viser sig snart en vedholdende Brænding paa dem. Ved denne Leilighed sprang en Storm op fra Osten, som sieblikkelig reiste en frygtelig Sø, og den lille Fairy blev overrasket i en saadan Stilling, at den havde Brændingen hele Veien i Læ, med en læ Strom ovenikøbet, og selv med dens fortræffelige Seilads befandtes det umuligt at klare Grundene fra sig. En hurtig Beslutning var nødvendig, og i et Dieblik havde Capitainen bestemt sig til at holde en Cours, som der netop var Tid til for Mørket faldt paa. Han gik op i Bantet, og Alles Dine vaagtede ængsteligt paa hans Miner, da han til deres største Forbauselse gav Ordre til at lægge Roret op. Den rædsomme Brænding, som de nu bare lige ned i, stod i eet Braad ret forud og paa begge Bouge. I næste Dieblik blev Roret lagt haardt Vagbord og Fairy fløi igiennem Brændingen og den omtalte smalle Kende med en frygtelig Fart. Wind og Strom var overeet, og Stormens Tuden overdøvedes af den skumrende og brusende Brændings Larmen. To Minutters Tid behøvedes blot til at klare den udslydende Spids af Grunden i Læ, og det næste Dieblik lendsede Fairy affted for en Havn, medens det rasende Hav ikke fremviste andet end en eneste Masse af Skum, hvor den nys var passeret igiennem.

Dgfaa hvad Baadstienersten angaaer er Dymaalingsstoure en ypperlig Skole; for sielden gives der andensteds saa hyppigt og vedholdende Brug for Baade. Canada-Indsøerne bleve opmaalte alene ved Baade. Det er ikke mange Aar siden at en

Baad fra et af Opmaalingsstibene fandt Veien hjem fra Gibraltar-Strædet til Spithead, over den aabne Spanffeso, Biscayerbugten og den engelske Canal. Bistnok var dette et Tilfælde, men Udførelsen af denne vovelige Seilads krævede Sømandskab, og kun den Tillid, som idelig Dvelse i at seile med Baade indgav, kunde bringe Officieren paa den Tanke og sætte ham istand til lykkelig at udføre den.

Et andet Exempel paa den Dvelse i Seilads med Baade, Opmaalingsstienesten giver, er følgende: Lieutenant Welsted havde været beskæftiget med Opmaalingen af Golfen Akabah, den nordvestlige Ende af det røde Hav, og var paa Tilbageveien med Fartoiet til Briggen Palinurus: „Vinden, der havde luret lidt i Morgenstunden, tiltog igien, som vi kom længer ud, midt paa Soen. Baaden var under klossrebede Seil, da et voldsomt Vindstød kastede den over og spjødte den. Til Lykke lystrede den endnu Roret og faldt af for Veiret, før en anden Sø kunde ramme den; og ved at øse med Hatte og Alt hvad vi havde, fik vi den læns igien. Hvad der reddede os fra at synke øiebliklig var Vandankerne, hvoraf vi altid havde 8—10 til Ballast i Baaden. Da Bygen traf os istemte Cascarerne et ynkeligt Søl, og den gamle haardføre Lots, der sad tilrørs, slap Korpinden og udstødte en kort Paakaldelse til Mahomed. Vor Stilling, saa mange Mile borte fra Skibet og fra Kysten, var fortvivlet nok. Capitain Moresby, som var meget urolig for os, havde netop sendt en Mand tilveirs for at see ud efter os; denne Mand saae os, men tabte os Diebliffet efter af Sigte, og man troede derombord, at vi havde baaret af for Land. Da vi havde klaret Baaden for Vand, dreiede vi til igien og krydsede ud efter, og skiondt det var et ypperligt Fartoi, udtrykkelig bygt for denne Tjeneste, havde vi den største Noie med at klare de høie Bræksøer fra os; og jeg stammer mig ikke ved at tilstaae, at det var mig den største Lettelse jeg har følt i mit Liv, da jeg atter betraadte Skibets Dæk med mine Folk, alle frelst og i Sikkerhed.“

En Extract af en Officiers Journal, paa Opmaalingen af

St. Laurents, kan maaskee findes interessant for at vise, hvilket Spænding Sindet maa være sat i, undertiden for en længere Tid, ved saaledes at seile om imellem ubekjendte Skjær og Grunde.

„Forgangen Nat laae vi i Stille i Løbet nordenfor Hare-Den. Det er for dybt her til at man kan ankre, og Bunden er Klippegrund. Vi dreve omkring til Kl. 3 om Morgenen og bleve i Mørket førte afsted af Strømmen igiennem Hvirvler og Strøm-racer, der gjorde en Larm som et Vandfald. Da en Brise sprang op, løb „Gulnare“ over 5 Miils Fart, men Strømmen fik den desuagtet til at gire flere Streger til begge Sider. At blive førte frem paa denne Maade, i en mørk Nat, igiennem Strømkobler og kogende Hvirvler, i et ganske ubekjendt Farvand, hvor man ikke veed, om Larmen af Vandet reiser sig fra Brydningen imod skulte Skjær eller ikke, det var en Seilads der ikke just var os meget behagelig.“

„Pele Veien ned til Cap Chat havde vi det afstyeligste Veit man kan tænke sig. I hele 6 Etmaal efter hinanden laae vi indhyllede i tyk Taage, med Vandet dryppende fra Seil og Takkelas ligesom Regn, og Veiret saa koldt som om Vinteren i England. Da vi maatte holde os nær ved Landet, vare vi tidt i meget farlige Situationer; ofte faldt det i Stille, netop som vi laae omringede af Skjær i en rivende Strøm; og paa de fleste Steder var der ikke Bund at faae med 50 Favne.“

„I de gamle Kaarter er der afslagt en Grund strax vestenfor Moissic-Floden. Da vi stode ind imod Stedet, hvor den skulde ligge, havde vi saa dybt Vand, at vi begyndte at tvivle paa dens Tilværelse; men i to Minutter gik vi fra 35 Favne med Patentloddet, til 12 Fod med Haandloddet. Roret blev strax lagt op, for at skjære Synder ud, fra Land, hvor vi naturligt troede maatte være dybest. Dette befandtes imidlertid ikke at være Tilfældet; hvorpaa vi prøvede den anden Bei og en halv Snees andre, indtil vi tilsidst kun havde 10½ Fod — kun een Fod under Riolen. I det samme varstøede Udkilket fra Folkeraaen for Braad og Brand en Kabellængde forud om Bagbord. En sagde,

vi gjorde bedst i at staae Synner i, en Anden Nord, og en Tredie Ost; men der var ikke Tid til at betænke sig længe, hvorfor jeg lod Roret lægge i Læ, og saa snart vi begyndte at falle, braste jeg For-Ræerne skarpt om og opgav Agterseilene; min lille Gulnare svingede sig rundt som en Top og jeg styrede samme Vei ud igien som jeg var kommen."

"Da jeg laa og oploddede en Strækning af Kysten af Anticosti, sprang en svær Storm op fra Sydvest (fra Landet) idet jeg, under torebede Seil, stode langs med Landet, og i en Bygge skoredes vor Flok. Da jeg ikke havde Lyst til at blive dreven ud til Søes med Fokken i Læser og en skioret Forstang, prangede jeg Seil for at krydse mig ind i en af Bugterne, og havde det Held at finde stiv Leerbund, en meget fielden Ting ved Anticosti. Her ankrede jeg og veed Stormen af."

"Paa Sydkysten af St. Laurens er der ingen Havn hele Strækningen indtil man kommer til Gaspe. Her er det godt at have et velselende Skib, som kan klare Landet fra sig, thi St. Nicolas Havn er for lille til at løbe ind i i haardt Veir. De nordøstlige Storme ere de værste: der følger altid Taage, Regn og koldt, raat Veir med dem. Jeg har ligget 3 Gemaal uden at see Land imellem „Point des Monts“ og Cap Chat, under hvilke Pynter Kysten er saa steil, at Loddet intet Varsel giver: der er 100 Favne en halv Qvartmiil fra Land. Jeg stod tværs-over under klossrebede Seil hele Tiden fra den ene Side til den anden. Distancen tværs-over er kun 25 Qvartmiil."

Endnu et Exempel paa de farlige Situationer, Opmaalings-fartoierne saa ofte ere udsatte for at komme i, ville vi her give fra et andet Fartois Journal; det viser tillige hvor vigtigt det kan være, at tage en hurtig Beslutning og rasst at udføre den.

Den for omtalte Capitain Hewett, dengang Lieutenant, laa med den lille Brig „Protector“ i October Maaned 1823 paa Opmaalning i Nordsoen, under Norfolk-Kysten, da han tværs af Winterton blev overfalden af den mærkværdige Storm, som den 13de October hiint Aar bedækkede Englands Østkyst med Brag og

endnu længe vil mindes af Kystbeboerne. Protector havde oplod-
 det Kystbanken imellem Hasborough og Cromer hele Dagen med
 en sydvestlig Vind, der havde staaet i flere Uger. Genimod Af-
 tenenen krydsede den sig op til Winterton for at tage en Station
 til den næste Dags Arbejde, da det pludselig faldt i Stille; og
 da Strømmen skar ind imod Land, var Lieutenant Hewett nødt
 til at ankre knap et Pistolstuds fra Land. Det var da ganske mørkt
 og man kunde tydelig høre Folk tale i Land. Ni Koffardiske
 vare ankrede tæt ved Protector af samme Marsag. Da Lieutenant
 Hewett frygtede for en af disse pludselige Storme, som ere saa
 hyppige i Nordsøen paa denne Aarstid, havde han gjort Alting
 klart til at benytte det første Vindpust, hvilket ogsaa føltes om-
 trent 2 Timer efter Sydvest-Vinden var doet af. Værseilene,
 som man blot havde ladet løbe, bleve nu heiste, Ankeret lettet og
 Skibet kastet over Styrbord; men forend Braserne endnu vare
 faste, kom Vinden, som man et Par Minutter før horte tude i
 Øster, over dem med en saadan Kraft, at man maatte lade Al-
 ting flyve undtagen Værseiloder. At prøve paa at løbe igiennem
 „Goekle Gateway“ i en bældmør Nat, var under disse Omstændig-
 heder umuligt. Der var ikke et Dieblik at give bort; en Beslut-
 ning maatte tages. Det var netop Høivande; Lieutenant Hewett
 besluttede derfor at løbe med Vinden tværs, for Værseilene paa
 Rand, over Grundene „Seaheads“ og „Newarp“, forend Socu
 endnu var bleven svær nok til at bringe Skibet til at hugge igien-
 nem — et Skridt han ikke vilde have vovet med Halvflod; og at
 holde mere rundt hen vilde have ført til uundgaaeligt Forliis.
 Intet Lod blev hevet, af Frygt for at den ringe Dybde skulde
 vække Stræk iblandt Mandstabet. Da Lieutenant Hewett saae, af
 en Peiling af Newarp Fyrskib, at han var klar af Grundene,
 bar han af for Vinden med alle Seil faste, og løb nu for Tak-
 tel og Soug 9 Miles Fart. Da han var kommen paa en beqvem
 Plads, dreiede han til og laa bi om Natten, og næste Morgen
 kom han lykkelig ind til Harwich. To Dage efter stod det i Nvi-
 serne, at Protector var sunken for sine Ankere under Winterton

om Matten den 13de October, da Lotterne havde erklæret det for umuligt at den kunde have reddet sig hvor den laa. Af 9 andre Skibe, som laae under Winterton den Nat, forliste de 8 og kun en Mand og en Dreng bleve reddede af alle disse Mandstaber. Den niende, som havde overordentlig gode Ankere og Touge, reed lykkeligen Stormen af til Dagbrud, da han stak Tougene fra sig og løb igiennem Cockle Gateway ind til Yarmouth Rhed.

Da vi afstreve Ovenstaaende, hvori Capitain Hewett bliver omtalt paa saa hæderfuld en Maade, tænkte vi ikke paa at komme til at berette denne kække og duelige Officiers sørgelige Endeligt. Af en engelsk Avis erfarer man, at Briggen Fairy, som ogsaa i afvigte Aar brugtes til Opmaalinger i Nordsøen, savnedes efter de haarde Storme vi havde i December Maaned. Rygtet gik, at den havde været seet drivende uden Master, og Regjeringen sendte derfor et Dampskib ud for at søge efter den og assistere den i Havn. Da dette Dampskib ikke havde fundet noget Spor af den i Søen, gik det til Norge for at gjøre Efterspørgsel om den i norske Havne; men kom tilbage til England med uforrettet Sag. Senere opdrev paa Kysten af England en Mast, mærket „Fairy“, et Stykke af dens Kahyt og nogle Vunteaarer. Man antager, at den maa være forliist paa Hasborough Sands, i Stormen d. 13de December, og alle Mand derombord druknede. Der var 42 Mand ombord, hvoriblandt en Søn af Admiralitetsherren, Admiral Adam, et ungt Menneſte af meget store Forhaabninger.

„I Capitain Hewett“ — siger Avisberetningen — „som tiligemed hans ældste Søn saaledes fandt en tidlig Død, har Tienesten tabt en af dens meest videnskabelige og fortienſtfulde Officierer, en Mand med udmærkede Talenter og Erfarenhed, som udviste en Iver og et Mod i Udovelsen af sit farefulde Kald, hvorom kun Gaa kunne gjøre sig et Begreb, og vi frygte at det vil vare længe inden det hydrographiske Departement vil faae erstattet Tabet af en Officier med 23 Aars Erfaring i dette Fag

og med hans udmærkede Duelighed og Iver. Det store nautiske Publicum har desuden at beklage Tabet af et stort Kaart over Nordsoen, Frugten af hans mangeaarige Flid, hvilket Kaart han, opmuntret af den hollandske og franske Regjering, netop stod i Beredskab at publicere."

Capitain Hewett efterlader en Enke og 8 Børn, hvoraf det Yngste kun er 9 Maaneder gammelt, og før at forsøge det Sorgelige ved denne Ulykke har Enken ogsaa at begræde Tabet af en Broder, som var ombord i Fairy som Overstyrmand.

Jern-Dampskibet Nemesis og dets Construction.

(Un. Serv. Jour., Mai 1840.)

Da dette Skib i Foraaret 1840 blev sat i Dokken paa det kongelige Værst i Portsmouth, for at reparere den Skade, det havde faaet ved at løbe paa et Skær under Scilly-Verne, benyttede en af Underconstructeurerne ved fornævnte Værst, en Hr. Creuze, denne Leilighed til at gjøre sig bekendt med dets Construction, og han publicerede i Mai Heftet af Un. Serv. Journal en Beskrivelse af dets Bygningsmaade, hvoraf vi give nedenstaaende Udtog.

Dimensionerne af Nemesis ere følgende: Længde imellem Perpendicularerne 165 Fod; største Længde 184 Fod (Length over all); Længden paa Dækket (from stem to taffrail) 173; Bredden 29 Fod; Dybden 11 Fod; Drægtighed i Tons (gammelt Maal) 660.

Rispladen blev lagt i August 1839; Skibet løb af Stabelen i November; Maskinerne opsattes og Prøvetour gjordes i December, og endelig var Skibet fuldkommen seilklart midt i Januar 1840.

Skibet er byggt næsten aldeles af Jern. Undtagelserne ere: Skandækket, som er af Eg, 4 To. tykt og 10 To. bredt og ligger

ovenpaa et Skandæt af Vinkeljern; Dæksplanterne, som ere af Fyrr 3 To. tykke; 4 Viælker under Dækket, hvilke ere 9 To. i Fjirkant; disse ligge forud under Beddingerne og den forreste Kanon. Resten af Viælkerne, med Undtagelse af Viælkerne til Skuffehjulene (paddle-beams) som ere af Eg, 12 To. i Sidehugning og 14 To. i Kant, ere af Jern. Stævnlæet, Koret, Hjul-kasserne og en let Væstingage, omtrent 2 Fod 8 To. høi, ere af Træ. Lugekarne og Luger paa Dækket ere ialmindelighed af Træ, endstjøndt Jern er hyppigere anvendt til disse Ting i Nemesis end i Skibe af Træ. Kabytter, Kamre og Apteringer ere af Træ og meget smukt forarbejdede og indrettede.

Middeldybgaaendet skaltom, med Rundholter, Takkelas, Ankere og Touge ombord og Apteringerne for en stor Deel opsatte, var, efter Bygmesteren Hr. Cairds Sigende, 2 Fod 4½ To. Middeldybgaaendet (over Livet) med 12 Dages Kulforraad, Vand og Provisioner til en Besætning af 40 Mand for 4 Maaneder, Varegods af alle Slags for 3 Mar og extra eller Reserve-Maskineri, er ligeledes opgivet at være 6 Fod.

Maskinerne ere forfærdigede i Liverpool af Dhr. Forrester & Comp. Cylinderdiameteren er 44 To., Stæmpelslaget 4 Fod, Hestkraften af de to Maskiner er 120. Stativerne til Maskinerne ere af smeddet Jern, istedetfor man almindeligviis har dem af Støbejern; det er paa Grund af den større Styrke smekkrere og lettere. Man kan bruge Riedlerne separat eller samlede. Skuffehjulene ere 17½ Fod i den indvendige Diameter. Skufferne, 16 i Antal, ere 6' 9" lange og 14½" brede. Hjulbommen er 78 Fod agtenfor Vandliniens forreste Punkt. Bevæbningen er 2 Stykker 32pd. Mellemstyts, en for og en agter paa vundreiende Affutager til at skyde over Rælingen hen. Forsøg ere anstillede med at skyde adskillige Skud efter hinanden, med forstærket Ladning og dobbelt Skarp, uden at man har kunnet mærke nogen skadelig Virkning paa Skraaget, hvilket viser at der fra denne Side ikke er noget at indvende imod Jernskibe til Krigsbrug.

Folkemasten hænger agter over 2 Fod paa 20 og staaer 32

Fod agtenfor Vandliniens forreste Punkt. Stormasten hælder kun 1 Fod paa 20 og er $111\frac{1}{2}$ Fod agtenfor Vandliniens For-
ende. Vougsprydet reiser $5\frac{1}{2}$ Fod paa 20. Dimensionerne af
Rundholterne ere:

Fokkemasten, fra Dækket til Salingernes Overtant	42 Fod = To.
do. Toppens Længde	8 — = —
do. Tykkelse	1 — 3 —
Stormasten, fra Dækket til Salingerne . . .	42 — 6 —
do. Toppens Længde	8 — = —
do. Tykkelse	1 — 3 —
Forstangens Længde	28 — = —
do. Tykkelse	= — 10 —
Storstangens Længde	33 — = —
do. Tykkelse	= — 10 —
Fokkeraaen	55 — = —
Forre-Topsails Raa	38 — = —

o. s. v.

Midtskibs-Sectionen kan bedst beskrives, ved at sige, at den er en Oblong, 11 Fod dyb og 29 Fod bred, med Basen krummet nedad, 6 Fod paa 15, til Riølsens Midterlinie, og med Siderne krummede ganske let udad og de underste Hjørner afrundede med et Cirkelslag til en Radius af omtrent 3 Fod. Midterparten af Skraaget, hvori Maskinerne, Riedlerne og Rullene ligge, conserverer meget nær den samme Section heelt igiennem. For og agter bliver Formen finere og nærmer sig gradviis til Seilskibes almindelige Boug og Agterstrib. Agterstævnen staaer lodret; Forstævnen hælder foran for Perpendicularen med en Vinkel af 16° . Iøvrigt ere Skraagets Vandlinier meget rene, og ved at see langs henad dem, enten forfra eller agterfra, opdager man heri ikke nogen Forskiel fra et Skib, byggt af Træ.

Med Hensyn til Maaden hvorpaa de forskiellige Dele ere forbundne, er der stricte taget ingen Riøl, endskiøndt den underste Jernplade, som forbinder begge Siderne af Skibet, og som er omtrent en Fod bred, kaldes Riølpladen. Denne Plade har en let

Krumning, med den convexe Side nedad, saa at der indvendig dannes en Kende for Vandet fra for til agter. Bundstokkene ere rette (lige) Barrer af Vinkeljern, hvis ene Sideflade (Nange) er 4 To. bred og ligger horizontal; den anden Side er 9 To. og hænger vertical ned. Denne verticale Side forbindes med Bundpladerne ved Vinkeljern, hvis Sider ere 3 To. brede. Paa Bundstokkenes horizontale Overflader hvile 5 Rækker af Kiolsviin, som ere af Tommer, 12 To. i Firkant, og strække sig hele Lastens Længde; de ere boltede til Bundstokkene med 1 To. Bolte, som for Enden have Skruer og Møttrik. Spanterne ere ligeledes Vinkeljern, 3 To. paa hver Kant; de ligge 18 To. fra hinanden i hele den midterste Deel af Skraaget; men for og agter forstorres denne Afstand gradviis, indtil 3 Fod. Ind- og Udsiden (Vinkelen) af Spanterne er nittet eller boltet til Bundstokkenes verticale Flade, med Nitnagler af $\frac{3}{4}$ " Jern, som staae 6 To. fra hinanden, fra Centrum til Centrum. Jernpladerne, der danne Yderlædningen, ere forbundne med Spanternes anden eller Yderflade, ved $\frac{3}{4}$ " Nitnagler paa hver 3 To. fra Centrum til Centrum. Disse Nagler eller Bolte isættes indvendig fra og klinkes udvendig jævnt i Flugt med Pladen, som til den Ende har en lille Fordybning rundt om Boltshullet, hvilken udfyldes af Klinkningen, saa at det Hele danner en fuldkommen glat Overflade. For at giøre denne Forbinding fuldkommen compact, indsættes og klinkes Naglerne ophedede næsten til en Sveitsehede, hvorved ikke alene Klinkningen kan udføres med fuldkommen Noiagtighed, men det Hele trækkes fastere sammen ved Boltens Sammentrækning naar den affioles. Spanterne gaae op til Skandækket og endes med et Skandæk af Vinkeljern, 3 To. i hver Vinkelflade, hvoraf den ene, som ligger horizontal, er forenet med det 4 To. tykke Skandæk af Træ, ved Skruerbolte; den anden, verticale Side er med Klinkbolte forbunden med Spanterne. Imellem Træet og Jernet lægges Filt, hvilket bliver saa stærkt sammenpræsset ved Skruerboltene, at Aabningen er ganske vandtæt. Dæksbælkerne ere af Jern og dannes af to Barrer af Vinkeljern, imellem hvis verticale nedadvendende

Sider (som stilles Ryg mod Ryg) en Jernbarre, 9 To. høi og $\frac{1}{2}$ To. bred, boltet med Klinkbolter igiennem alle 3. Den hele Biælke tværs over Skibet bestaaer saaledes af 3 forenede Barrer i fuld Længde, nemlig en lige Barre, 9 To. i Høikant, og 2 Vinkelbarrer. Dækket selv er af Fyrr, 3 To. tykt, hvilende paa og med Skruebolte forenet med de horizontale Vinkelsider af Dæksbiælkerne; disse Bolte have en Møttrik forneden, og Hovederne ere forsænkede $\frac{1}{2}$ To. i Planken og dækkede med Træproppe. Enderne af Dæksbiælkerne forbindes med Skibets Sider ved Hjalp af Knæer af Vinkeljern*). Biælkerne for Skuffehjulene (paddle beams), hvilke, som før er sagt, ere af Træ, gaae igiennem Skibets Sider i hvad man kan kalde Pander, dannede af Vinkeljernsbarrer, anbragte over, under og paa Siderne af dem. Den ene Sideflade af hver Barre er klinkboltet til Skibets Klædning, og den anden ved Skruebolte forbunden med Biælken. Filt er ogsaa her lagt inellem Jernet og Træet.

Stævnen er dannet af Pladejern, ligesom Riolen. I Kriget er et Spor for Hderstævnen og Stævnknæet, hvori det er fastboltet. Roret paa Nemesis er af Træ, men dette er ikke almindeligt for Jernskibe. Stammen med Koppen er almindeligviis af Jern. Ugterspeilet styrkes ved et Fagonsstykke af Vinkeljern, og Hælbælte og Baand ere ogsaa af Vinkeljernsbarrer. Vastingagen eller Dpklædningen er af Træ heelt rundt om Skibet, og Dpstønderne ere af Træ; disse gaae igiennem Skandækket, 2 Fod nedensfor det, og ere boltede igiennem Klædningen, og hvor de gaae igiennem Jernskandækket forbindes de desuden med dette ved Vinkeljern paa alle Sider.

Jernpladerne, der danne Skibets Klædningsplanter, ere omtrent 8 Fod lange og $2\frac{1}{2}$ Fod brede, dog variere disse Dimensioner naturligviis efter Stedet hvor de skulle anbringes. De 6

*) Ved dette Udtryk, Vinkelsjøn, som i denne Beskrivelse ideligen forekommer, maa forstaaes Jernbarrer af større eller mindre Længde, hvilke efter hele Barrens Længde danne to Flader der staae perpendicular paa hinanden.

underste Rønger, der danne Skibets Bund og gaae fra Riøpladen til Rimmingen, ere klinkbyggede. Rimmingen selv og de 5 Rønger øpøfter, som danne Siden af Skibet, ere kravelbyggede. De Plader, der ligge øver hinanden, ere klinkede med $\frac{3}{4}$ To. Klinkbolte eller Nagler, paa samme Maade som klinkbyggede Træfartøier. Kravelnaadderne, derimod, og Stødene af baade Klink og Kravel ere styrkede ved en Strimmel Pladejern, lagt indvendig øver Naadden, hvortil begge Pladers Kanter ere klinkede. Naadderne selv kalfatres ved at koldmeisle begge Kanterne i Sæt. Alle Klinkninger ere, som øvenfor meldt, i glat Flugt med Pladerne.

Riøpladerne ere $\frac{7}{8}$ Tomme tykke; de klinklagte Plader i Bunden $\frac{3}{4}$ og de kravellagte fra $\frac{5}{8}$ til $\frac{4}{8}$ To. tykke. Alt Jernarbeide er først øverstroget med flere Lag Ronnie (read lead) og derpaa firnisseret med en Patentfirnis. Dette Øvertræk lod ikke til, i mindste Maade at være angrebet, undtagen der hvor det var afgnedet ved at stures paa Klippen, Skibet havde staaet paa.

Ved de indvendige Øpøringer var der især at mærke Afdeelingen af Lasten i 7 vandtætte Rum, ved 6 Øværstødder af Jern. Af disse ere 4, der hvor Skibet er bredest, af $\frac{5}{8}$ Tomme Jern; Østødderne nærmere Ønderne af Skibet ere kun $\frac{3}{8}$ To. tykke. Træfiølsvinene, som naturligtvis gaae igiennem disse Østødder, ere forbundne med disse ved stærke Vinkeljerns Plader, boltede til begge, med Filt imellem, saa at intet Vand kan komme fra det ene Rum ind i det andet. En lille Haandpømpe staaer i hvert Rum, hvilken er tilstrækkelig, da i alle Fald ikkun det ene Rum, hvor Løkken er, kan løbe fuldt indtil Vandet staaer paa samme Øvide som ødvendigt, og dette ikke kan sætte Skibet i nogen Fare.

I Rummet imellem Maskinerne og Rødlerne, som almindeligen kaldes „stoke“ Hullet, er anbragt en findrig Indretning for at styrke Bygningen, øden at indstrænke Maskinrummet. Den bestaaer i et partielt Øværstød med en Åbning midtstøbs, som øventil danner en øpretsaaende og nedentil en ømvendt gothjif Due af Stangjern.

For at formindste Åfdriften ere 2 Øldekiøle eller Øværd

anbragte, hver 7 Fod lange og istand til at sænkes 5 Fod nedfor Skibskiolen. De ere af Træ, $4\frac{1}{2}$ To. tykke og bevæges op og ned, ved Hjælp af et lille Varpespil med en Jernkætting uden Ende, inden i en vandtæt Roggers, der naaer fra Bunden af Skibet op til Dækket. Pladerne, hvoraf disse Roggerser ere opførte, ere $7\frac{7}{8}$ To. tykke og ere stærkt forbundne med Binkeljern til Tværfodderne, som de tiene til at give endmere Forstotning. Den ene Roggers er tæt foran for Mastinrummet; den anden tæt agtenfor samme. Der er ogsaa en Indretning ved Roret, hvorved dette kan forlænges, naar Glidestolene bruges.

Efter at have givet en Beskrivelse af Skibet, følger en Skildring af den Skade det fik ved at løbe paa et Skær ved Scilly. Da det stødte, angives Farten at have været næsten 9 Mile; jevnt hen var den $8\frac{1}{2}$. Det første Stød fik den efter al Rimelighed lige i Centrum af Forkanten af Kriget, som der var indboiet omtrent 3 Tommer og revnet paalangs en 8 Tommer. Skæret maa have været idetmindste lige saa spidst som Sandspaanen paa et middelstort Anker. Stødet maa være gientaget under Risdpladen omtrent 7 Fod agtenfor Kriget; men der forarsagede det kun en ubetydelig men lang Fordybning. Den fornemste Skade var paa Styrbordside, under Rimningen og ved det forreste Tværfod. Klædningspladen var skaaren igiennem, ved at Stødet havde drevet den ind imod Kanten af Tværfoddet, og dettes underste Plade var sonderbrudt ved Trykket. Trækstolvoinet, som laa paa Jernbundstokkene næsten lige over Stødet, var sprængt $1\frac{1}{2}$ Tomme iveiret, og Boltene, der holdt det til Bundstokken, var knækket.

Det Stød, der kunde forarsage saamegen Skade, maa naturligtviis have været meget stærkt. Der synes heraf at fremgaae, at Skaden ikkun strækker sig til det Sted, der umiddelbar modtager Stødet, efterdi Nitnaglerne i Klædningen *) lade til at have

*) Endskjøndt vi de fleste Steber ovenfor have brugt det Udtryk Klinkbolte, Klinknagler og klinkede, seer den tydelige Læser at Nitbolte

holdt sig og Pladerne hverken i Raadder eller Stød at have givet sig det Ringeste. Flere Plader agtenfor det giennemstaarne Sted havde Fordybninger i en lang og bolgeformig Flugt, men ikke af synderlig Dybde. Den største Fordybning var paa det giennembrudte Sted, hvor den var $3\frac{1}{2}$ Tomme.

Bestadigelserne bleve reparerede ved at lægge en Sko over Kriget, noget lig den Sko man lægger under Piulet paa en Vogn, for at standse Nedrullingen ad en Bakke. Denne Sko blev naglet tværs igiennem Kriget fra begge Sider. De to Plader af Vunden og den af Tværskoddet, hvilke vare sprængte, bleve udtagne og andre indsatte. De Plader, der vare ifkun bulede, bleve ligeledes udtagne, rettede i Jlden og indsatte igien. Nogle faa Vinkelfjern af Spanterne og af Træskoddets Forbinding nedentil bleve ogsaa stiftede. Efter Hr. Lairds Sigende var Vægten af det nye Materiale, til Reparationen, under 3 Centner, og hele Omkostningen for dette samt Arbeidsløn for alt Arbejde omtrent 30 Pd. Sterl., hvilket ved hans eget Factori ikke vilde have kostet meer end 20 Pd. Sterl. Hvad Reparationen af en saadan Skade vilde have kostet med et Skib af Træ, er vanskelig at sige, af den Grund, at Skadens Størrelse ikke kan bestemmes i dette Tilfælde. Vare nemlig flere Jndtømmere knækkede, vilde Reparationen være ulige kostbarere.

Spørger man nu om, hvilke Fordele eller Mangler Jernet har, som Hovedbygningsematerial, fremfor Træet, og hvor langt man kan gaae i Anvendelsen? Da ere iblandt Fordelene den, at man anvender et mindre kostbart Materiale, hvoraf Forraadet er uudtømmeligt og findes i Landets eget Skib (England); dernæst dette Materiales større Varighed, ikke alene relativ til Træ, men ved Bygningens større Fasthed i Sammensætningen, af den Uar-

---

eller Nagler er det rigtigere Udtryk, efterdi Enden af Bolten udbankes i en Forsænkning i Pladen og ikke over en Ring eller Klink, hvilket nok er det der i Kunstsproget karakteriserer Klinkning fra Nitning.

Udg. af N. J. S.

sag, at alle Dele ere fastere forbundne og af samme Materie, hvorimod et Skib af Sommer er sammensat af Træ, Jern og andre Metaller, hvilke, ved deres Forbindelse, tildeels fremskynde gjensidigen hinandens Oplosning; endeligen behøves hverken Kobberforboltning eller Hud, for at beskytte Bunden imodOrm.

De vandtætte Tværstodder ere af største Nytte i disse Skibe. Det er ikke nogen ny Opfindelse: de chinefiske Dschunker have samme Indretning, og den har været forsøgt ostere paa europæiske Skibe; men en Omstændighed har været overset, som kan blive af Vigtighed selv med Jernskibe, naar de bygges med en større Dybde af Laft. Det er, at Skodderne maae gives større Styrke i Forhold til deres Dybde under Vandets Overflade, fordi Vandets Tryk tiltager i samme Forhold.

Alle Esterretninger, man hidtil har om Jernskibes Varighed, Sikkerhed og den Lethed hvormed de lade sig reparere, ere til største Anbefaling for dem. I alle Verdensdele have de nu: i Nord- og Syd-Amerika, allevegne i Ostindien, paa Euphrates og Indus; i Egypten; i Middelhavet; paa Nilfloden, Weichselen, Rhemsen ic. Om et Jerndampskib, som gaar paa Savannah, berettes, at det har været uafbrudt i Gang i 6 Aar uden at faae den ringeste Reparation.

Den betydeligste Indvending imod disse Skibe er Jernets Virkning paa Compasserne. Der er endog nogen Grund til at troe, at Nemesis skyldte Compassets Forvirring at den løb paa. Der er Localattraction i alle Skibe fra den Mængde Jern i Bygningen, Laften og Kanonerne. Professor Barlows Plade til at modvirke Localattractionen er bekendt. I Nemesis bruges Magneter til det samme Diemeed. Professor Airey er den der har givet Ideen hertil, og efter hans Anviisning bleve Magneterne placerede i Nemesis; men dette Arbeide udkrævede næsten en heel Maanedes foregaaende Observationer og Experimenter.

(Om denne vigtige Side af Qvæstionen giver en Afhandling af Professor Airey i et følgende Nummer af samme Tidsskrift al fornøden Oplysning. Vi finde derfor her det rette Sted at

meddele det Væsentligste af denne Artikel, tagen af Un. Serv. Journ. for Juni 1840. Udg. N. f. S.)

Regler for Correctionen af Compasfer i Jernskibe.

For man foretager noget for at udfinde Correctionen, bør man først have saavel de Compasfer der skulle bruges ombord som Nathusene eller Stativerne, de skulle staae i, paa rede Haand.

Compasferne kunne placeres paa hvilket som helst Sted, paa Dækket eller i Kabytten, og i den Høide Capitainen finder passende. Men man maa stedse erindre, at Correctionen kun svarer til det engang valgte Sted, og at naar den er bestemt kan ikke den allerringeste Forandring i Compasfernes Placering tillades.

Dersom Skibets Compasfer ere meget sensible, kunne Nathusene eller Stativerne sættes fast paa deres Plads og Correctionen gøres med Skibets egne Compasfer, satte paa deres Plads. Men i Almindelighed vil det være bedre, om Operateuren forsyner sig med Compasfer af en overordentlig Grad af Følsomhed, til at bruges, et istedetfor hvert af Skibets Compasfer. Ligeledes maa Operateuren være forsynet med et Azimuth-Compass af stor Følsomhed, til at bruges paa Land.

Skibet maa ligge paa et Sted, hvor det beqvemt kan svinges igiennem alle Compasstreger og holdes stadigt i hvilkensomhelst Bellinghed, til hvilken Ende 2 Varp for og 2 andre agter ville være nødvendige.

Naar Capitainen har bestemt Pladsen for hvert Compass i Skibet, maa man, med en Lodline, trække Verticalen fra Compassnaalens Centrum, ned til Dækket, eller, dersom det er i Kabytten, da op imod Loftet; og igiennem dette saaledes fundne Punkt trækkes, paa Dækket eller Loftet, 2 Linier med Kridt, den ene accurat parallel med Skibets Kiel, den anden noiagtig perpendicular paa den første. Det vil altid være tilraadeligt, efter man har trukket disse Linier paa Dækket, at drage tilsvarende Linier paa Undersiden af samme Dæk eller Loftet, da her som oftest bliver det beqvemteste Sted til at sætte Correctionsmagneterne.

For hvert Compas maa Operateuren være forsynet med 2 kraftige Magneter, hver for sig indpakkert sikkeret med Talg i en tynd Trækasse. Undertiden har man brugt Magneter af 14 To. Længde; men jeg raader til stedse at bruge Magneter af 2 Fods Længde, ja endog større. Man vil finde, at de store og kraftige Magneter lade sig opsætte paa bekvemmere og mindre exponerede Steder, fremfor de mindre; desuden bliver Virkningen paa dem, af en lille Forstyrrelse af Compasets Sted, betydeligen mindre.

Hver Magnet maa, naar den opsættes, have sit Centrum paa en af de ovennævnte Kridtlinier, eller verticalt ovenover en af dem (for Exempel udenpaa eller indeni Nathuset) eller vertical under dem, eller vertical over eller under deres Intersection. Dette er en Hovedbetingelse ved Correctionen. Det er ligegyldigt hvilken af de to Korolinier der bruges; men Centrum af nogen af Magneterne maa ikke være paa, over, eller under nogen af Vinklerne imellem Linierne.

Correctionen af hvert Compas udkræver 2 Magneter, den ene (A) placeret med sin Længde tværskibs, den anden (B) med Længden for og agter efter. Det er ligegyldigt paa hvilken af Kridtlinierne disse Magneter placeres; men jeg vil dog anbefale at placere A paa den langskibs Linie og B paa den tværskibs, fordi Compasets da ikke vil være underkastet nogen Feil naar Skibet krænger eller duver.

Operateuren maa ogsaa være forsynet med en Kasse, hvori er nedlagt en smækker Jernkietting eller andet Smeddejern, eller Søm, forudsat de ikke ere lagte i Orden eller alle samme Vei, ogsaa kan man bruge en Kasse med Stumper af andet Smeddejern. En saadan Kasse behøves til hvert Compas; den kan være 6—7 To. lang og halvt saa bred og dyb. Naar den bruges, maa dens Centrum være ovenover en af Kridtstregerne (de følgende Experimenter ville vise hvilken Linie er den rette) med dens Ende imod Compasets Centrum. Dens Centrum maa være i samme Høide som Compasets Centrum.

Efter disse Forberedelser ville vi nu stride til den egentlige Operation.

Opsæt Skibets Compasser paa deres Plads, om de ere meget gode, eller ogsaa de fine Compasser som ovenfor ere omtalte; i hvilket sidste Tilfælde maa iagttages, at de provisoriske Compasser stilles noiagtigt med Maalens Centrum der, hvor Centrum af Skibets Compassnaal falder. Skibet svinges derpaa i Varpene saa at det kommer til at lægge ret Nord an, eller ret Syd (magnetisk) hvilket erfares ved at peile Masterne, eller Mærkestænger, opsatte ombord til at angive noiagtigen Skibets Diametralplan, med det omtalte Azimuthcompass, opsat paa et passende Sted iland. Skibscompasserne ville nu rimeligviis findes betydelig feilvisende.

Bring Magneten A (ingen anden Magnet maa være i Nærheden) hen til Stedet, og, idet den holdes omhyggeligen i sin behørigte Stilling, det er: med Længden accurat tværskibs, lad den glide langs Dækket, Loftet eller Nathuset, hvor man vil have den fæstet, med dens Centrum paa Kridtstregen, indtil Skibets Compass viser ret, hvorpaa den sættes fast paa dette Sted indtil videre. Denne Operation foretages ved de øvrige Skibscompasser.

Det vil være rigtigt at svinge Skibet den modsatte Veie, til Syd om man før laa Nord an, og dersom den foregaaende Operation har været udført med Noiagtighed, vil Skibscompasset ogsaa nu vise ret. Men er dette ei Tilfældet, maa Operationen gientages, indtil Feilen i begge Stillinger af Skibet er bleven saa lille som muligt.

Man lader nu Magneten A staae fast og lægger Skibet accurat Ost og Vest, efter Compasset iland. Skibets Compasser ville nu atter vise betydeligen feil. Bring Magneten B, og, idet den holdes omhyggelig i sin behørigte Stilling, som er med dens Længde ret langskibs, lader man den glide langs Dækket, Loftet eller Nathuset, hvor den skal befæstes, saaledes at dens Centrum er paa Kridtstregen, indtil Skibscompasset viser fuldkommen ret;

hvorpaa man sætter den fast indtil videre. Samme Operation foretages med alle de øvrige Compasser i Skibet.

Nu prøves Compasserne med Skibet lagt i de 4 Hovedstregger: N., D., S. og V. Dersom Operationen har været oinhyggeligen foretaget, ville alle Compasser ombord stemme med det iland; hvis ei, da maa man gientage Operationen heelt eller for en Deel, indtil de stemme; men det vil sieldent være nødvendigt. Magneterne kan man nu sætte fast for godt.

Skibet svinges derpaa til det ligger Nordost an, eller Sydvest, efter Compasset iland. Skibscompasserne ville maastee nu findes noget feilvisende, dog sieldent over 3—4 Grader. Peger et af Skibscompasserne formeget til Høire, placeres Kassen med Jernkæden ic. i paa Styrbord eller Bagbord Side, ligemeget hvilket; peger Compasset formeget til Venstre, sættes Kassen paa For- eller Agtersiden. Istedetfor dette kan Skibet lægges med Stævnen accurat nordvest eller sydst, og om Compasset da viser formeget til Høire, kan Kassen med Jern placeres paa For- eller Agtersiden, om til Venstre da paa Styrbord- eller Bagbordssiden. Afstanden bestemmes ved Forsøg, indtil man har bragt Compasset til at vise ret.

Naar dette er gjort, vil Compasset være corrigeret i alle Stillinger og Courser, Skibet kan ligge an; men det maa gientages, at Magneternes Godhed er af den yderste Vigtighed og det hvorpaa egentlig Alt kommer an, for at Correctionen skal have nogen Varighed.

Første Civilisations-Forsøg med Iblandets Beboere.

(Bore Læsere ville erindre en Bcretning, i vort forrige Bind, om 4 Bilde fra Iblandet, som Capitain Fitz-Roy tog med sig til England, for det at lade dem opbrage, i det Haab, engang ved dem at nedlægge Spiren til Civilisation iblandt deres ingenlunde saa ringe

begavede Landsmænd, som man har været vant til at ansee dem for. Følgende Beretning om disse interessante Naturbørns videre Skiebne meddeles vi nu saaledes, som vi have udbraget den af de følgende Dele af Værket: *Voyages of the Adventure and Beagle.*)

I den Tid, der forløb før vi naaede England, havde jeg Leilighed til at lære at kiende mine suegianske Følgesvende nærmere, og jeg blev dagligen mere interesseret for dem, som jeg blev mere bekiendt med deres Naturanlæg og Tilboieligheder. Langt fra, ja meget langt fra, sandeligen, fortiente I af dem at kaldes Bilde, selv i denne tidlige Periode af deres Liv iblandt civiliserede Menneſter.

I de Havne, vi anløb paa Reisen hjem til England, syntes Dyr, Skibe og Vaade at tildrage sig vore Bildes Opmærksomhed langt mere end menneskelige Skabninger eller Huse. Naar Noget i en ret høi Grad opvakte deres Forundring og Interesse, skulde man fra deres Miner slutte, at de enten vare ganske ufølsomme og dumme, eller ogsaa slet ikke lagde Mærke til Tingene; men at det ikke var saa, opdagedes snart af deres ivrige Samtaler indbyrdes bagefter, og af de meget træffende Bemærkninger de ofte længe efter kunde giøre derom, naar vi troede, de for længst havde glemt det Paaſerede.

En stor Dre, med ualmindelig lange Horn, vakte især deres Forundring i en mærkelig Grad; men i intet Tilfælde var deres Sindsbevægelse i nogen høi Grad udvortes kiendelig, undtagen da de første Gang saae et Dampstib passere os forbi. Hvad det var for et Uhyre, kunde de ikke forestille sig — om det var en Fisk, et Landdyr eller Diævelen (om hvem de have et Begreb i deres Land) der pustende og larmende foer os forbi i en mørk Nat, kunde de ikke afgiøre.

Men, for at komme til Fortællingen om mine Pleiebørns Skiebne: Strax ved Ankomsten til England, midt i October 1830, tog jeg dem, da det var blevet mørkt, iland med mig til et beqvemt og luftigt Logis, hvor de Dagen efter bleve vaccinerede

anden Gang. Den første Vaccination i Rio Janeiro var nemlig ikke slaaet an; og jeg torde ikke opsætte et Dieblif at anvende dette Middel til at beskytte dem imod en Sygdom, der saa ofte havde bortrevet de vilde Indbyggere fra fierne Lande, som man har bragt til Europa.

Jeg tilmeldte Admiralitetet, at jeg havde medbragt 4 Indfødte fra Idlandet, forklarede mit Niemeed og min Plan, og udbad mig Regjeringens Bistand, naar Tiden kom, at de atter skulde sendes tilbage til deres Fødeland. Admiralitetet sanctionerede Alt og lovede ikke alene at sørge for deres Tilbagereise, men ogsaa for deres Underhold og Opdragelse saalænge de bleve i England, overladende imidlertid ganske den hele Sag til mig*).

I de første Dage af November meldte man mig at det unge Menneske, som vi havde givet Navnet „Boat Memory“ var bleven syg med alle Symptomer til Bornekopper. Doctor Armstrong, paa det kongelige Hospital i Plymouth, raadte mig til at indlægge den Syge tilligemed de tre andre strax paa Hospitalet, for at have den Første under bedre Opsigt og Pleie, og afværge at de Andre skulde blive smittede. Endskøndt deres Indtagelse paa Hospitalet stred imod Reglerne, bleve de uden Indvending strax modtagne og jeg kunde nu med større Rolighed forlade dem for at reise til London, hvorhen Tjenesteforretninger kaldte mig; men neppe var jeg ankommen til London før et Brev fra Hospitalets Overlæge meldte mig den bedrøvelige Tidende, at Boat-Memory var død. Han var 4 Gange bleven vaccineret; men de tre første Indpodninger vare mislykkedes, og den fjerde havde netop slaaet an, da Sydommen viste sig.

*) Ordene i det engelske Admiralitets Skrivelse fortjene at gives her, de ere: „Admiralitetet vil ikke blande sig i Commander Fitz-Roy's personlige Opsigt eller menneskekjærlige Planer med disse 4 Personer, men vil skienke ham enhver Understøttelse, han maatte ønske, til deres Underhold og Opdragelse i England, og i sin Tid drage Omsorg for deres Hiemsendelse“.

Den stakkels Fyr var en Favorit af Alle, der kiendte ham. Han havde et godt Gemyt og besad fortræffelige Anlæg. Han var en Undtagelse fra Fuegianerne i Almindelighed; hans hele Udvortes var behageligt og klogtigt, med gode Ansigtstræet og en velproportioneret Bygning. Ingen af de Andre blev angreben af Sygdommen, da den sidste Vaccination slog fuldkommen an; men de fik Tilladelse til at forblive nogen Tid endnu paa Hospitalet, indtil jeg kunde faae gjort Anstalter for dem. I denne Tid fik Overlægens Børn Mæslinger, og da han fandt dette en god Leilighed til at lade den lille fuegianske Pige giennemgaae denne Sygdom, blev hun tagen ind til hans Børn, hvor hun fik en meget godartet Attaque og kom sig fuldkommen efter den.

Jeg maatte naturligtviis ønske, saa snart som muligt at faae arrangeret det Fornødne for deres Anbringelse og Opdragelse; og jeg henvendte mig til Secretairen for Missions-Selskabet, et Selskab, som det forekom mig i en vis Grad maatte være interesseret i mit Forehavende. Secretairen havde den Artighed at introducere mig til den Geistlige, Hr. Joseph Wigrams Bekjendtskab, hvem jeg skylder saare megen Forbindtlighed for den venstabelige Interesse han strax kom Sagen imode med, og for at introducere mine Myndlinge og mig til Præsten i Walthamstow, Hr. William Wilson. Hr. Wilson lettede strax mit Pierte for en stor Byrde af Ansvar og Betyrning, ved at sige mig, at de skulde blive antagne i hans Sogn, og at han vilde tale med Læreren i den almindelige Landsbyskole om, at tage dem i Huset som Kaastrængere og Elever. Det blev meget snart afgjort saaledes, at Skolelæreren skulde modtage dem og beholde dem under sin Opsigt, saalænge de vare i England, imod en passende Betaling for Alt, som vi meget snart bleve enige om.

Hr. Wilson tilbød sig at holde et vaagent Die med dem og understøtte Læreren med Raad og Veiledning, i Behandlingen af disse interessante men vanskelige Elever. Hr. Wigram boede ogsaa i Walthamstow og lovede ligeledes at tage sig af dem, saa jeg havde al Marsag til at glæde mig over det hele Arrangement,

og da nu Alt var afgjort, skrev jeg til Plymouth om at faae dem sendt til mig i London.

Alle Pladser indvendig i Postkarethen bleve tagne til dem, og under Hr. Murrays (Beagles forrige Master) Opsigt og ledsaget af min forrige Qvarteermester, James Bennett, som de havde megen Godhed for, ankom de til Piccadilly i London, hvorfra de strax, uden at vække nogen Opsigt, bleve bragte til Walthamstow. Hr. Murray fortalte mig, at de havde syntes at more sig ret meget paa Touren op i Karethen, og at især den hyppige Omvisningen af Heste havde forundret dem.

Jeg bragte dem selv fra Postcontoiret i London til Walthamstow. De bleve meget glade ved at see mig, men syntes reent fortumlede over den Mængde nye Gienstande de saae. Idet vi kom forbi Charingcross var der en almindelig Studsen og et Udraab af Forundring fra York. „Eee!“ sagde han og fæstede Blikkene paa Loven over Northumberlandhouse, den han sikkert troede var lovende. Jeg havde aldrig før seet ham yttre en saa pludselig Bevægelse. Da vi kom til Walthamstow vare de meget fornøiede med de Bærelser, der vare satte istand for dem; og Skolelæreren og hans Kone bleve lige saa fornøiede, ved at finde deres Kostgængere godlidende, stille og reentlige Mennesker, istedetfor glubste og stidne Bilde.

I Walthamstow forbleve de fra December 1830 til i October 1831, og i hele denne Tid bleve de behandlade med den yderste Godhed af de menneskekjærlige Folk, jeg har nævnt, deres Familier og mange andre i Omegnen, saavelsoom flere Besøgende, der viste megen Interesse for dem og fra Tid til anden stænkede dem adskillige Foræringer af Værdi.

Deres Lærers Bestræbelse gif fornemmelig ud paa at lære dem Engelsk og bibringe dem Christendommens Hovedlærdomme. Hertil søiede han Underviisning i Bruget af de almindeligste Redskaber og Værktoi, hørende til Agerbrug, Havedyrkning og de simplere Haandværker. Drengen og Pigen gjorde betydelige Fremstridt og viste ualmindelig Fatte-Gynde og Lærelyst; men den

vorne Mand, York, faldt det svært med. Han fandt Behag i Smedde- og Tømmermandsarbejde, og lagde god Mærke til hvad han saae og horte om Dyr; men til Haugearbejde var han ikke meget villig, og viste stor Ulyst til at lære at læse. Efterhaanden fik man samlet en Mængde Ord fra deres Sprog (Drengens var forskielligt fra de to Andres) og flere interessante Dplysninger erholdt man om deres Landsmænds Skikke og Ideer. De faldt Ingen til Besvær, vare stedse ved fortræffelig Hælbred, og de to Yngste bleve store Favoriter, hvor man lærte dem at kiende. Undertiden tog jeg dem med mig i Besøg til en eller anden Slagtning eller Ven, og allevegne fandt man Fornøielse i at tale med dem om deres Fødeland og giøre dem Foræringes af Ting, der kunde være dem til Nytte naar de kom tilbage til Idlandet. Min Søster gav dem især jevnliges Foræringes, og baade da og siden paa Udreisen taledes de ofte om at besøge „Cappens Søster“ (Capitainens Søster).

Hans Majestæt Kongen lod mig igiennem en af sine Adjudanter vide, at han ønskede at see Fugianerne, og de bleve bragte til St. James Pallads, hvor de bleve forestillede Hs. M. Kongen og siden ogsaa H. M. Dronningen. Begge Hs. Majestæter giørde dem mange Spørgsmaal om deres Fødeland, og Dronningen hentede en af sine egne Hatte og satte den paa den lille Piges Hoved, og en af sine Ringe paa hendes Finger; ligeledes stænkede hun hende en Sum Penge til Indkiøb af Klæder og andre Ting, naar hun skulde forlade England.

Da jeg hen paa Sommeren fik at vide, at den tidligere Bestemmelse, at udsende en ny Expedition til Opmaalings paa Sydamerikas sydlige Kyster, var bleven forandret, besluttede jeg mig til at fragte et privat Fartoi for at bringe mine Myndlinge tilbage til deres Fødeland, og jeg havde allerede affluttet Forhyringscontracten med et Handelshuus, da en Belynder af mig bevirkede hos Admiralitetet, at jeg blev atter beordret at overtage Commandoen af mit forrige Skib, Beagle, for at fortsætte de ufuldendte Opmaalinger.

I October stødte mine Fuegianere til mig i Plymouth, ved at gaae med et Dampskib fra London. Den Mængde Gods de medbragte, af Klæder, Redstaber og Værktøi, Bøger og en Mangfoldighed af Sager, som godhertede Menneſter havde ſienet dem, kunde neppe finde Plads i vort lille Skib. Mange af diſe Sager, hvoriblandt en ſtor Mængde Steentøi eller Fajance, vare rigtignok valgte med ſaa lidt Skønſomhed, at det var vanſkeligt at foreſtille ſig hvad Brug de vilde blive benyttede til.

En ung Mand, Hr. Matthews, fulgte med Skibet, for at nedſætte ſig iblandt Fuegianerne ſom Miſſionair. Det var førſt beſtemt at han ſkulde have en Ledſager, men da Miſſions-Selſkabet ikke til den beſtemte Tid havde været iſtand til at finde et paſſende Subject, maatte han reise alene.

Paa Udreiſen foreſaldt intet Mærkværdigt med vore Fuegianere, undtagen at Jemmy Button, ſom var meget overtroiſt og havde megen Tro til Dromme og Forvarſler, en Morgen fortalte Doctoren, Hr. Bynoe, at der om Natten var kommet en Mand hen til hans Køie og havde hviſtet ham i Dret, at hans Fader var død. Hr. Bynoe loe ad ham og vilde ſaae ham til at ſlaae det hen i Spøg; men han vedblev fuldt og faſt at troe derpaa lige til vi kom ſammen med hans Slægtinge i „Beagle Channel“, da det deſværre viſte ſig, at Faderen virkelig var død nogle Maaneder før. Han glemte ikke at erindre Hr. Bynoe (hans fortroligſte Ven) om deres tidligere Samtale, og ſagde med en betydningſfuld Kyſten paa Hovedet: „ſemt — meget ſemt.“ Diſe Ord var det eneſte Kiendetegn paa Sorg han gttrede, og han talde aldrig ſiden om Faderen. Men denne Tausſhed havde maatte ſin Grund i deres Overtro, at det er farligt at tale om de Døde.

Den 15de December fik vi Kiending af Ildlandet og paſſerede Cap Penias, hvor vi ſaae en Flok Vilde forſamlede. De vare for langt borte til at vi kunde gjøre andet ud af dem, end at de vare høie Folk, næſten nøgne, tilføds og ledſagede af adſkillige ſtore Hunde. York Minſter og Jemmy Button hade mig

om at styde paa dem, sigende de vare „Dens-mænd, meget ondt Folk“.

Bore fuegianste Reiselammerater vare meget glade ved at vide sig saa nær deres eget Land, og Drengen Gemmy kunde ikke blive træt af at fortælle os hvor herligt et Land det var, hvor glade hans Slægtninge vilde blive ved at see ham igien, og hvor meget Godt de vilde gjøre os for al den Godhed vi havde viist imod ham. York fortalte mig her, til min Forundring, at han hellere vilde leve med Gemmy Button i „Zelinica-Landet“ end gaae til sine egne Folk. Jeg var imidlertid ikke utilfreds dermed, da det dog forekom mig bedst, at alle Tre: York, Gemmy og Fuegia bleve sammen. Jeg drømte kun lidt om, hvor dyb en Plan Mester York havde lagt.

Da jeg var kommen til Ankers i Goree-Rhed, gjorde jeg Tilberedelser til at landsætte mine Passagerer. I 4 Baade, Chaluppen og 3 Hvalfangerbaade, gif de 3 Fuegianere, Missionairen, jeg og 5 af Skibets Officierer samt 24 Mand. Chaluppen havde vi lagt et Slags Dæk over, da den var lastet med Passagerernes Gods, og de andre Fartoiere burerede den. Dette Fartoi var dybt ladt; vi gjorde derfor ikke megen Fart. Den første Dag saae vi ingen Indfødte, derimod saae vi adskillige den næste Dag; men da Gemmy sagde mig, at de ikke vare Venner med hans Folk og ofte førte Krig med dem, havde jeg kun et Dieblisk Sammenkomst med dem. York loe hiertelig ad de første vi saae og kaldte dem store Aber; og Gemmy forsikkrede os at de slet ikke lignede hans Folk, som vare meget gode og meget reenlige Folk. Fuegia blev ganske skamfuld og forstrækket da hun saae dem; hun skjulte sig og vilde ikke see dem igien. Dette var i Januar 1833 — det var altsaa omtrent 3 Aar siden de havde forladt deres Landsmænd, og det var høist interessant at see, hvor fuldkommen de havde forglemmt deres forrige Kammeraters Udseende og Leve-maade, thi det viste sig siden, at Gemmys egen Stamme var i enhver Henseende ikke bedre end den værste af dem som han og York kaldte „Abekatte — skidne Narre — ikke Mennesker“.

Dagen derpaa havde vi meget smukt Veir og passerede en lang Strækning af Kysten uden at see nogen Indfødt. Om Aftenen naaede vi en lille Bugt, ikke langt fra „Murray Narrow“ og af et lille Selskab Tekinica-mænd, Jemmys Stamme, som vi traf her, fik han Efterretninger om hans Moder og Brødre, men at Faderen var død. Stakkels Jemmy satte et meget alvorligt og hemmelighedsfuldt Ansigt op, men viste forresten ikke noget videre Tegn paa Sorg. Han erindrede Hr. Bynoe om sin Drom, og gik derpaa hen og tog nogle grønne Grene, som han brændte, og blev staaende og betragtede dem med en høitidelig Mine. Men strax derpaa talede han og lo som før, og berørte fra det Dieblik af aldrig Faderens Død eller nævnte hans Navn.

Dette lille Selskabs Sprog lod til at være blødere og mindre gutturalt end de forrige „Slem Folks“ som vi først traf paa, og Folkene selv mere godmodige, skiondt saa usle og forknyttede i Udvores som nogen Fuegianer jeg havde seet. Der var 3 Mænd og 2 Fruentimmer. Da de først saae os, løb de alle bort, men da to af Bore landede og gik dem rolig imøde, vendte Mændene strax tilbage og vare snart aldeles utvungne i Omgang med os. Jemmy og York prøvede paa at tale med dem; men til vor Forbauselse og Sorg fandt vi, at Jemmy havde næsten ganske glemt sit Modersmaal, og at York, skiondt af en anden Stamme, var den bedste af de to som Tolk.

Da vi nu kun vare nogle faa Timers Rejse fra Jemmys eget Land, som han kaldte „Woolya“ (Wuhli-ja) tilbragte vi Natten her, hvor vi havde opslaaet vort Qvarteer, med meer eller mindre Spænding og Forventning. Det glædede mig at see Missionairen Hr. Matthews fuldkommen rolig og bestemt paa at tiltræde sit vanskelige og farlige Kald. Den Opmærksomhed, York viste sin tilkommende Kone, Fuegia, morede os Alle meget. Han havde længe viist sig hende hengiven og var efterhaanden bleven skinsyg over hende i en høj Grad. Hver Gang Nogen talde til hende, var han opmærksom paa hvert et Ord; sad han ikke ved Siden af hende, var han vranten og knurrede; og blev

han paa vor Reise i Vaadene tilfældigviis skilt fra hende og kom i en anden Vaad, blev han mørk og bister. Denne Aften dril- lede man ham saa meget med hende, at han blev alvorlig vred, og jeg var nødt til at lægge mig derimellem for at forebygge Strid imellem ham og en af hans bedste Venner.

I disse Aftener, medens vi sadde rundt om de brændende Vaal, fortalte Jimmy os mange Historier om Dens- eller Coin- Folkene, som boe paa hiin Side af Biergene, ved den nordre Side af „Beagle Channel“, og næsten hvert Aar giøre Indfald i Tekinika Stammens Land og bortføre Qvinder og Børn, Hunde, Vaaben og Canoer. De Mænd, de tage til Fange, dræbe de. Han fortalte os, at disse „Dens“ Folk giøre deres aarlige Indfald paa den Tid Løvet er rodt, hvilket svarer til April og Mai, da de løvfældende Træer forandre Farve og begynde at fælde Løv, netop den Tid da Biergene ere mindst vanskelige at passere. De komme da i Troppe af 50 til 100, og blodige Kampe foresalde ofte.

Den næste Morgen, d. 23de Januar, medens vi indstibede vore Telte og Kogeredskaber, kom adskillige Indfodte løbende over Biergene til os, aandelose af Hast, heftigt svedende og med Blod- det flydende ud af Næseborene. Vi bleve i Forstningen lidt for- skrækkede over dette usædvanlige Syn, da vi troede de havde været i Strid og flygtede; men det viste sig, at de havde hørt om vor Ankomst og havde skyndt sig saa stærkt at Blodet sprang ud af Næseborene. Denne Tilboielighed til Næseblod, ved stærk An- strængelse, er karakteristisk for flere vilde Folkeslag, som Esti- maurerne, Ny-Hollænderne, Oboerne i Sydhavet i Almindelighed og maastee flere, og kan maastee hidrøre fra deres Diæt og Levemaade.

Neppe havde vi faaet Alt indstibet, før Canoer begyndte at strømme til i alle Directioner, og i hver af dem var en Stentor, der tilraabte os af yderste Kræfter. En fiern Brummen af dybe Stemmer hørtes langt borte, og rundt om os begyndte Echoerne af vore nærmere ankommende Benners Raab at gienlyde og

varstede os om Nødvendigheden af at flynde os at komme ud, før vi bleve indespærrede af den Mængde Canoer, vi kunde vente.

Da vi styrede ud af den lille Viig, hvor vi havde ligget, frembrød for vort Øie en af de skønneste Naturscener man kan tænke sig; paa den anden Side af det brede Sund, der med sin stille mørkeblaa Flade lignede en stor Indsø, hævede sig brat høie Bierge, paa hvis iisklædte Toppe Morgensolens Straaler spillede som i et Speil; rundt om os vare lavere Bierggrupper og mørke Fjeldskrenter, som kastede mørke Skygger ud over den stille Vandflade; fiernt i Vesten var der en Abning, hvor intet Land var at sine, og mod Syd var et smilende Skovland, belyst af Solen, og gradviis skraanende af imod „Murray Narrow“ som herfra netop kunde skimtes. Da vore Baade kom ud og kunde sees af de Indfødte, som fra alle Kanter kom iilsomt roende hen imod Vigen, udbød høie Raab, som, gienlydte fra Biergene, lode for os som et vedholdende Hurraraab. Kort efter havde henved 40 Canoer sluttet sig til os, alle fulde af Folk og med en blaa Røgstøtte opstigende fra Midten af hver Cano, og alle Mand i dem vedbleve at raabe saa høit de kunde, med deres dybe og klangfulde Stemmer. Idet vi fortsatte vor Cours, der slyngede sig rundt om steile Pynter og imellem skovklædte Smaaser, strømmede flere og flere Canoer til, og da Veiret var meget smukt og ikke en Vind krusede Søens Flade, troede vi os næsten hensatte til Sydhavets yndige Der. Efter nogle Timers Roning, i hvilke vi maatte anstrænge os for at holde os forud af vort Følge, naaede vi Wuhlija og udsøgte strax en aaben Plads, hvor vi kunde opslaae vor Leir. Her landede vi, droge en Grændselinie, udsatte Skildvagter og gjorde de fornødne Anstalter til at modtage det forventede Besøg af nogle Hundrede Indfødte. Vi havde Tid til at gjøre alt dette i Ro, da vore Baade paa Slutningen, ved Hjælp af en smuk Brise, der sprang op, vare løbne et godt Stykke forud af vort Følge.

Vi fandt Veligheden smuk, og Jimmy var ikke lidt stolt af den Roes vi gave hans Land. Der fandtes her betydelige

Strækninger af aabent Land med gode Græsgange, giennemfaarne af flere Vælle og begrændsede i Baggrunden af ikke meget høie Bierge, hvor vi siden fandt Skove med de skønneste Træer i hele Landet. Hyppigt Græs med mange delige Blomster, som Ingen af os forhen havde seet, smilede os imøde og spaaede os godt for vore Haugeanlæg.

Da vi først nærmede os, saaes ilkun nogle faa af de Indfødte, hvilke vare fremmede for Lemmy. Fruentimmerne lob bort og skulde sig; men Lemmy og York lykkedes det, skiondt ikke uden Vanskelighed, at giøre Mændene forstaaelig, hvorfor vi vare komne; denne Forklaring og nogle Smaaforæringer satte os snart paa en god Fod med dem. De begrebe snart, hvad den trukne Grændselinie skulde betyde og at Ingen maatte overstride den. Vore Telte vare slaede tæt ved et beqvemt Landingssted, hvor vore Vaade bleve holdte parate, for om der pludselig skulde opstaae nogen Fare for Overfald.

Kort efter at vi havde bragt disse Ting i Orden, begyndte Canoerne at ankomme; men til min Fornoielse landede alle de Indfødte ikke paa samme Sted som vi, men i adskillige Smaabugter i Nærheden, hvor de lode Fruentimmerne forblive ved Vaadene, og Mændene kom med Drengene over Land hen til vor Leir. Dette var meget heldigt for os, da vi nu ikke havde saa mange tyvagtige Hænder at vogte os for som om Alle vare komne. Alligevel var det ingen let Sag for vor lille Trop at passe paa nogle Hundrede Wilde, især da mange af mine Folk vare bestjættede med at hugge Træer om, grave Jorden til en Hauge og bygge Hytter til vore Colonister.

Da de Indfødte nærmede sig vor Grændselinie, et simpelt Spadestik opkastet rundt omkring vor Leireplads, var det i Begyndelsen vanskeligt at holde dem ude med det Gode; men ved mine Folks Sindighed, ved at uddele nogle Foræringer og ved Yorks og Lemmys raddrækkede Sprog lykkedes det os at faae dem til at sidde ned rundt omkring Linien.

Canoer vedbleve at strømme til; Folkene i dem halede dem

paa Land, sendte Koner og Børn til nogle gamle Wigwams i Nærheden og skyndte sig derpaa at komme hen for at see de Fremmede. Medens jeg var beskæftiget med at drive paa Arbejderne ved vor Leir, og Staffels Jemmy var nær ved at tabe Taalmodigheden over de mange Drillerier han maatte udstaae for sine Landsmænd, som han havde skildret os som saa udmærkede, hørte man en dyb Stemme fra en Cano, der var over en Fierdingvei borte. Op sprang Jemmy fra en Sæd med Som og Værktøi, som han var iværk med at uddøle, og da han hørte den samme Stemme raabe igien, foer han afsted, med det Udraab „min Broder!“ og lod Som og Værktøi ligge til Priis for de Stærkeste, i den Gramsen der nu opstod om disse Kostbarheder. Til mig sagde han, at det var hans ældste Broders Stemme; han sprang derpaa op paa en stor Steen og saae sig om efter Canoen, som nærmede sig langsomt, da den var lille og fuld af Menneffer. Da den endelig ankom, var det ikke, som vi havde ventet os, en varm og kiærlig Modtagelse, men en forsigtig og næsten mistroisk Nærmelse, som forundrede os. Jemmy gif dem langsomt imøde, og af Selskabet, der bestod af hans Moder, to Søstre og fire Brodre, saae den gamle Kone knap paa ham, for hun skyndte sig bort for at bringe Canoen i Sikkerhed og stuele sine Giendele — en Kury med Lynder, Fyrstene, Maling o. s. v. og et Knippe Fisk. Pigerne løb bort med Moderen uden engang at see paa Jemmy, og Brodrene (en Mand og 3 Dreng) stode stille og gloede paa ham, gif derpaa langsomt hen til ham og rundt omkring ham uden at sige et Ord. Dyr vise meer Liv og Glæde naar de mødes, end disse gjorde. Jemmy følte sig sien-synligen meget ydmyget ved denne Modtagelse, og hvad der endmere forogede hans Forvirring var, at han ikke kunde tale med sine Brodre, uden i usammenhængende Ord, hvoraf det Meste var Engelsk. Efter nogle Minuters Forløb begyndte den ældste Broder at tale til ham, men Jemmy kunde ikke svare derpaa, endskiøndt han forstod hvad den Anden sagde, og York og Fuegia kunde eller vilde ikke tale, skjøndt ogsaa de forstode nogle Ord.

Den første Aften hengil for mig under temmelig megen Beskymring; thi skændt de Indfødte lode til at være ganske fredelig stemte, og de efter Sædvane havde forladt os ved Solens Nedgang, saa var det dog vanskeligt at sige hvad Ondt de kunde falde paa. Gemmy tilbragte Aftenen hos sin Moder og Sødsfende i deres Wigwam, men kom til os for at sove. York og Fuegia gif ogsaa omkring iblandt deres Landsmænd fra Pytte til Pytte, og den gode Virkning af deres Samtaler med dem var kiendelig den næste Dag, i den søielige og tillidsfulde Opsørsel af den hele Sværm, der idelig trængte sig om os medens vi arbejdede med at grave vor Hauge og sælde Sommer til Pytter. Flere Canoer ankom, men Folkene i dem lode til at være lige saa velstemte som de andre; mange af de Indfødte hialp os ved vort Arbejde med at opføre Wigwams, hvoraf vi byggede 3, en til Hr. Matthews, en til Gemmy og en til York og Fuegia. York fortalte mig, at Gemmys Broder var „grumme meget Ven“, at Landet var „meget god Land“ og at han ønskede at blive hos Gemmy og Matthews.

Vi havde udseet et Stykke Land i Nærheden af Pytterne, hvilket vi gravede samt besaaede og beplantede med Kartofler, Gulerødder, Roer, Bønner, Grter, Løg, Purrer og Kaal. Gemmy fik sin Moder og sine Sødsfende iførte europæiske Klæder. For en Rirole som jeg sendte den gamle Kone, forærede hun mig en stor Qvantitet Fisk til Siengiæld, og da hun var pyntet, bragte Gemmy hende til mig for at jeg skulde see hende. Brødrene bleve rige Folk, i gamle Klæder, Søm og Værktøi; den ældste gif iblandt Matroserne under Navn af Tommy Button, en anden som Harry Button o. s. v. Alt gif iøvrigt saa fredeligt imellem os og de Indfødte, at jeg den følgende Dag ikke tog i Betænkning at sende nogle af mine Folk ind i Biergene paa Jagt efter Guanacoer. Flere Canoer ankom bestandig og mange Fremmede, som syntes at høre til Yapu-Stammen. Gemmy holdt ikke af deres Besøg, han sagde, de vare slemme Folk, „ingen Venner.“

Medens nogle af mine Folk vare bestiaestigede med at vasse

en Bæk, aflædte nogle til Veltestedet, flokkedes de Indfødte om dem og morede sig meget, baade over den hvide Hud og deres Arbejde, der uidentvigt var noget Nyt for dem; men snart begyndte Skoe, Stomper, Torklæder ic. at forsvinde fra Bredden hvor de havde lagt dem, saa det blev nødvendigt at holde op med at vaske.

Vi opdagede, at Jemmys ældste Broder var en „Doctor“ og som Folge deraf i stor Anseelse hos hans egen Stamme. En Doctor giver sig baade af med at øve Besværgelser og at helbrede Sygdomme, og hans Indflydelse er i visse Ting større, end den Ældstes i Stammen, der synes blot at øve en executiv Magt, medens Doctoren er den, der giver Raad i alle Anliggender.

Om Aftenen lod jeg mine Folk exercere med Geværer og skyde til Skive, dels for at holde vore Vaaben i Orden og dels for at øve de Indfødte uden at skræmme dem. Medens dette gik for sig sadde Fuegianerne rundt om os og lagde noie Mærke til Alt; ved hvert heldigt Træk i Skiven snakkede de meget ivrigt imellem sig indbyrdes. Ved Solens Nedgang forlode de os som sædvanligt, men saae Alle meget alvorlige ud og talede meget sammen. Omtrent en Time tid efter det var blevet mørkt, saae Skildvagten Noget, der bevægede sig paa Jorden nær ved vore Telte, indenfor Grændselinien, hvilket han antog for et vildt Dyr og havde just lagt Geværet an, for at skyde paa det, da han opdagede at det var et Menneske, som sprang op og foer afsted.

Den næste Dag, medens vi vare isærd med at lægge den sidste Haand paa Hytterne til vore Colonister, saae jeg til min Forundring at alle de Indfødte lavede sig til at tage bort, og kort efter vare alle Canoer i Bevægelse. Kun henved en halv Snees Mennesker bleve tilbage. Endog Jemmys hele Familie forlod os; og da han ikke kunde forklare os Grunden til dette pludselige Opbrud, var jeg meget i Tvivl om, hvad Aarsagen vel kunde være: enten at man havde et almindeligt Angreb for, og nu vilde bringe Kvinder og Børn i Sikkerhed først, eller at vore Skydesøvelser havde indjaget dem Skræk. Jeg fandt det Sidste

rimeligst, og besluttede at benytte Leiligheden til at lade Matthews gjøre det første Forsøg med at tilbringe nogle Dage alene. Der var imidlertid dem iblandt os der ikke troede paa Freden, deels fordi de mange kostbare Sager i vort Cie maatte være fristende for de Indfødte, og deels fordi nogle gamle Mænd havde taget det meget fortrydeligt op, at de vare viste tilbage, da de prøvede paa at trænge ind over vor Grændselinie; en af dem, som Skildvagten, medens jeg et Dieblik var fraværende, havde trængt tilbage, spyttede ham i Ansigtet og gik bort i en heftig Vrede, mumlende for sig selv og nu og da vendende sig om for at vrænge ad ham og true ham. Saa mange Fremmede vare ankomne i de Par Dage, vi havde været her, jeg mener Folk der vare fremmede for Jemmy og hans Slægtninge, at disse havde tabt al Indskydelse. Jeg var derfor slet ikke misfornøiet med, at vore Skydesøvelser havde givet dem et Begreb om vore Vaabens Magt.

Om Aftenen drog Matthews og hans Selskab ind i deres nye Boliger. Matthews Hytte var høi og rummelig; den havde et Loft, gjort af Brædder, vi havde medbragt fra Skibet, og her bleve de fleste af hans Forraadsager lagte; men de kostbareste Artikler bleve gienste i en Kasse, som vi nedgrove under Hytten. Matthews var lige saa rolig og bestemt som før, og hverken York eller Jemmy tvivlede i mindste Maade paa, at de Alle vilde blive godt behandlede af deres Landsmænd. Da det var blevet mørkt og vi havde bragt de sidste Ting i Sikkerhed, uden at nogen af de Indfødte havde seet hvor de vare gienste, forlode vi Stedet i vore Vaade og seilede nogle Mile længer Syd paa.

I de 4 Dage, vi havde saa mange af de Indfødte omkring os, bleve naturligtviis nogle Tyverier begaaede, dog blev Intet af Betydenhed os frastjaaet. Jeg saae en Mand staae og tale med Jemmy, medens en Anden stjal en Kniv ud af hans Lomme, og selv den forsigtige York gik ikke fri; men fra Fugia blev ikke den ringeste Ting staaalen; tværtimod var deres Kiærlighed for hende ganske mærkelig, og iblandt Fruentimmerne var hun ordentlig en Kiæledægge.

Min Bestemmelse uagtet, kunde jeg ikke beherske den Uro og sølte for Matthews, og næste Morgen styrede jeg tilbage til Wuhlija, for at see hvorledes Sagerne stode der; og jeg blev ikke idet glad ved, idet vi dreiede omkring Pynten, at faae Die paa ham, ifærd med at koge sig en Kiedel Vand udenfor hans Hytte. Vi landede og fandt, at der ikke var indløbet Noget, der i mindste Maade kunde dæmpe hans Iver. Nogle Indfødte vare vendte tilbage, hvoriblandt var en af Jemmys Brødre. Jemmy selv fortalte os, at de Ankomne vare alle af hans Stamme, at hans egen Familie vilde komme tilbage i Løbet af Dagen og at alle „de fremme Folk“, de Fremmede, vare gaaet hjem til deres eget Land.

Jeg besluttede nu at lade det komme an paa et Forsøg. Jeg sendte derfor 2 af Baadene tilbage til Skibet og gif med de andre To vesterefter for at undersøge „Whaleboat Sound“ og Beagle-Løbet. Efter 9 Dages Fraværelse kom vi tilbage til Wuhlija ved Middagstid. Adskillige Canoer laae ved Strandbredden og en Mængde Bilde vare forsamlede, alle meget stærkt bemalede og prydede med Laser af engelske Klæder. I det Dieblik vore Baade lagde til Strandbredden, kom de Indfødte, raabende og springende, ned og flokkedes rundt om os; og kort efter kom ogsaa til min store Glæde Matthews, York og Jemmy. Fuegia, sagde de, var i en Hytte i Nærheden.

Jeg tog Matthews i min Baad og lagde ud et Stykke fra Land, for uforstyrret at lade mig fortælle hvad der var passeret i min Fraværelse. Det var en bedrøvelig Beretning han gav. Han sagde, at i de 3 første Dage efter vor Afreise havde der kun været nogle faa Fremmede, som forholdt sig stille og roligt; men den fjerde Dag ankom der adskillige Canoer, fulde af Folk, som ikke vare Bekjendte af Jemmys Familie, og fra den Tid af havde Matthews ikke havt Fred om Dagen og meget lidt Ro om Natten. Nogle af dem lurede bestandig paa Leilighed til at snappe en eller anden Ting og løbe bort med den; Andre tilbragte hele Dagen i Hytten hos ham, begiærende Alt hvad de

saae, og truende ham naar han afflog dem deres Begjæring. Mange sprang ud af Hytten i Kaseri og kom ind igien med en stor Steen i Haanden, truende at de vilde slaae ham ihjel. Til andre Tider stimlede de om ham, og naar han ikke havde Noget at give dem, trak de ham i Haaret, vrængede ad ham og stødte ham frem og tilbage. Engang havde de endog kastet ham omkuld og holdt Hovedet ned til Jorden. Hans eneste Beskyttere vare Fruentimmerne. Nu og da havde han ladet Gemmy paae paa Hytten og var gaaet hen til en eller anden af de Wildes Wigwams, hvor Fruentimmerne altid modtog ham venligt, gjorde Plads for ham at sidde ved Ilden, og gave ham at spise af hvad de havde, uden at forlange noget til Giengæld. Til Lykke vare de vigtigste Ting af Matthews Sager nedgravede eller skjulte, uden at de Indfødte vidste det. York og Fuegia var det gaaet bedre; de havde Intet mistet; men Gemmy var stammelig udplyndret, endog af hans egen Familie. Vor Hauge, som vi havde anvendt saamegen Noie paa, var ganske nedtrampet, uagtet Gemmy havde gjort sig megen Umage for at forhindre det. Da vi spurgte Gemmy herom, satte han en meget bedrøvet Mine op og rystede langsomt paa Hovedet: „Mit Folk meget slem; stor Løsse; forstaaer slet ingen Ting; meget stor Løsse!“

Det blev snart afgjort, at Matthews ikke kunde blive der, og den eneste Vanskelighed for os var, at faae Matthews Kiste og øvrige Sager i Baadene, uden at blive forhindrede deri af de Wilde, der vare over hundrede Mand stærke og let vilde fatte vor Hensigt, saasnart vi gik iværk med at flytte. Men lang Betænkning nyttede intet; vi spredte os derfor i en Række imellem Hytten og Baadene, og benyttede et gunstigt Dieblik til at optage de nedgravede Sager, og i en Haandevending blev Alt bragt ned i Baadene, før de Indfødte kunde komme til Besindelse. Da Flytningen var steet og den sidste Mand gaaet i Baaden, uddeelte jeg nogle Foræringer, saasom Dyrer, Sauge, Bribbor, Knive og Søm, iblandt de endnu af Forundring gabende Wilde, sagde Farvel til

York og Femmy, som jeg lovede at besøge igien om nogen Tid, og satte saa af med Baadene for at vende tilbage til Skibet.

(Beagle forlod nu for en Tid disse Farvande, gik til Falklandsøerne, derfra til Montevideo og andre Steder, og vendte først tilbage til Buhlija i Marts 1834. Her optage vi atter Capitain Fitz-Roy's Beretning om hans fuegianske Myndlinge.)

Den 5te Marts ankrede jeg ved Buhlija, efter noget over et Aars Fraværelse. Et kort Besøg havde jeg i Februar forrige Aar endnu aflagt der, efter at vi, som ovenfor berettet, havde taget Matthews bort derfra. Jeg fandt dengang mine tre Venner reenligt og ordentligt klædte. Kun saa Indfødte havde besøgt dem, og disse havde opført sig vel. Femmy klagede rigtignok over, at de havde staalet mange af hans Sager, men York og Fuegia havde påsset godt paa deres. Hytterne vare i samme Orden som før, og ved Fuegias var en Cano, som York var iværk med at bygge af Planker, vi havde givet ham. Haugen var i Orden og det Saaede begyndte at spire frem. Femmy fortalte, at der havde været fremmede Folk, med hvem han og hans Folk havde havt „megen Riæft“; de havde slaaedes og kastet mange Steen; to Fruentimmer havde de Fremmede rovet, og Femmys Parti havde til Giengæld rovet et Fruentimmer igien fra dem. Femmys Moder kom til os; hun var anstændigt klædt. Da jeg forlod dem, vare de lykkelige og fornøiede, og Alt syntes at spaae vel for denne lille Spire til en tilkommende Civilisation i disse Egne.

Da jeg nu, efter saa lang en Fraværelse, traadte i Land, anede jeg strax at Noget maatte være gaaet galt. Ikke et levende Væsen lod sig see. Hytterne fandtes tomme, dog ubeskadigede; Haugen var nedtrampet, men nogle Roer og Kartoffer af en temmelig Størrelse bleve opgravede og siden spiste ved mit Bord; et Beviss for at disse Vegetabilier kunne dyrkes i denne Himmel-egn. Der var Tegn til, at det maatte være flere Maaneder siden Hytterne havde været beboede. Endelig, efter et Par Timers ængstelige Venten, lod 3 Canoer sig see i Indløbet og kom hurtigt

roende til os. Igiennem Rifferten saac jeg, at 2 Personer i en af dem vaskede deres Ansigter; jeg var heraf vis paa, at det maatte være nogle af vore gamle Bekiendte, og snart gienkiendte jeg Tommy Button, Jemmys Broder. I den anden Cano var der et Ansigt, som jeg kiendte, men ikke kunde komme paa Navnet af. „Det maa være En jeg har seet for“ sagde jeg, da i det samme hans skarpe Die opdagede mig, og en pludselig Bevægelse med Haanden til Hovedet, som Matrosen, naar han tager til Hatten, sagde mig strax at det var virkelig Jemmy Button selv; men hvor forandret! Jeg kunde neppe skiule min Bevægelse, og jeg var ikke den Eneste der rortedes ved hans usle og elendige Udseende. Han var nogen, ligesom hans Landsmænd, undtagen en lille Stump Skind, bundet omkring Hosterne; hans Haar var langt og filtret; han var mager som Skind og Been, og Dinene vare røde og angrebne af Røg. Vi fik ham ned om Læ i en Hast, for at klæde ham paa, og en halv Time efter sad han tilbords med mig i Kahytten, brugte sin Kniv og Gaffel som vi Andre, og opførte sig i enhver Henseende saa ordentlig og anstændig som om han stedse havde levet iblandt os. Han talde lige saa meget Engelsk som før, og til vor Forundring blandede alle hans Kammerater, hans Kone, hans Brødre og deres Koner, engelske Ord i deres Samtale med ham. Jemmy erindrede strax Enhver af os og var meget glad ved at see dem igien, især hans bedste Venner, Doctoren Hr. Bynoe og Quartiermesteren James Bennett. Jeg troede at han var syg, af hans elendige Udseende, men han forfikkede, at han var „frist og rast“ — han havde i al den Tid ikke været syg en eneste Dag; han var lykkelig og fornøiet, og havde aldeles ikke noget Dunst om at forandre sin Levemaade. Han sagde, at han fik „Mængde Frugt“ — „Mængde Fugle“ — „10 Guanacoer i Sneetiden“ og „formegen Fisk“. Desuden hørte jeg snart — skiondt ikke af ham — at der var et ungt Fruentimmer i Baaden, som man sagde var hans Kone. Strax da dette blev bekiendt, kappedes Alle om at bidrage til den unge Kones Toilette: Shawler, Tørklæder, ja saagar en guldgaloneret Hue

var iblandt den Stads, man udpyntede hende med. Men den Staffel var i en saadan Angst for at vi skulde beholde hendes Mand, at ingen Stads kunde standse Zaarerne førend Jemmy selv viste sig igien paa Dækket. Medens han var nede i Kahytten, raabte hans Broder Tommy paa ham i en vred Tone: „Jemmy Button! Gaa, kom!“ Efter nogen Tids Ophold hos os, gik alle tre Gaaer fra os og iland, ladte med Foræringer. Jemmy forærede mig et smukt Odderskind, som han havde beredet og gient til mig; et andet forærede han sin Ven Bennett.

Næste Morgen spiste Jemmy Frokost med mig, og vi havde da en lang Samtale imellem os, hvis Resultat blev, at jeg besluttede, ikke at lade Matthews gjøre flere Forsøg paa at nedsette sig iblandt dette Folk. Jemmy sagde mig, at han, i Samtalen med sin Familie, talede lige saa meget Engelsk som Tekinika, og at de Alle forstode de engelske Ord. York og Fuegia havde forladt ham nogle Maaneder før vor Ankomst og begivet sig i en stor Cano til deres eget Land. Denne listige Persons sidste Handling var at frastjæle den staffels Jemmy alle hans Klæder, alt det Værktøi og de Redskaber, som hans Tekinika-Venner havde ladt ham beholde, og mange andre Sager. Fuegia gik klædt som sædvanligt og saae godt ud da de reiste; hendes Kammerat var ogsaa godt klædt og havde næsten ikke mistet Noget af de Sager vi havde forsynet ham med. Jemmy sagde om ham: „York megen Klædt“ — „tage op store Stene“ — „alle Folk bange“. Fuegia lod til at være meget lykkelig og fuldkommen tilfreds med sin Skiæbne. Jemmy paastod at hun hjalp at „fange“ hans Klæder, medens han sov, den Nat York reiste.

Ikke længe efter at vi havde forladt dem i Februar f. A., kom de berygtede „Densmænd“ over Biergene til Wuhlija, og tvang Jemmys Stamme til at flygte over til Smaa-Derne. Indtil dette Dreblik havde York syntes ganske at være besluttet paa at leve og doe i Wuhlija; men efter den Tid begyndte han at tale om at besøge sine Slægtninge, og overtalte endelig Jemmy til at gaae med sig. De gik da sammen vester efter saa langt

som til „Devils-Island“, York i sin store Cano, Gemmy med sin Familie i 3 andre; og her var det, at York udplyndrede ham, medens han sov. Jeg er nu vis paa, at det Hele har været en udtænkt Plan af den slu Krabat, allerede den Gang da han bad om at maatte nedsætte sig i Wuhlija hos Matthews og Gemmy, og der er vel neppe Tvivl om, at Matthews vilde have fristet samme Skiebne som Gemmy, om han var bleven iblandt dem.

Alle vare enige om, at Gemmys hele Familie vare blevene kiendeligen mere civiliserede end nogen Fuegianer, vi hidtil havde truffet paa; de viste os Tillid; vare glade ved at see os igien og gjorde villigen Alt hvad vi bade dem om: kort, det var umiskendeligt, at den første svage Spire til Civilisation var nedlagt iblandt dem.

At Gemmy solte Taknemmelighed troer jeg beviist derved, at han havde giemt to smukke Odderskind til mig og en anden af hans Venner, som ovenfor omtalt; han gav mig ligeledes en Bue og et Koggers med Pile til Skolemesteren i Walthamstow, hvor han havde været i Pension, og en Foræring af et Par Spydspidser til Hr. Darwin.

Da jeg nu Intet videre kunde gjøre for denne Sag, tog jeg for sidste Gang Afsted fra mine Tefinika-Venner, og efter at have foræret dem saa mange nyttige Sager, som vi kunde affæ, seilede jeg bort for at fuldføre min videre Mission.

Et Par Ord om Kahytmeubleringen i vore Krigsskibe.

Vi optage følgende Brudstykke af den store Militaircommissions Rapport, som i England nylig var nedsat for at tage i Overveielse, hvad der kunde gøres til Forbedring af begge Militair-Staters Stilling og Kaar. Det berører et Punkt, der ogsaa i vor Marine har nogen Interesse, skøndt den Kongelige Resolution

af 4de Marts 1838 vistnok maa erkiendes betydeligen at have lettet den Byrde, der tidligere hvilede paa vore Skibschefer i denne Henseende. Vi skulle, alligevel, i denne Anledning fremsætte, hvad vi troe vilde være en beqvem og hensigtsvarende Maade i vor Marine, at ordne denne baade for Tienesten og Individerne ikke aldeles uvigtige Deel af Udrustningen til en Expedition paa.

„En Betsværing fra denne Classe (Capitainerne) som særdeles meget har været vor Opmærksomhed anbefalet, er de store Beføstninger en Skibschef sættes i ved Tiltrædelsen af sin Commando. Bort Syn af Sagen er blevet, at Villigheden taler for, at en Skibschef bør, paa Regjeringens Beføstning, forsynes med et passende Meublement af Kahytten, Bordservice af Sølvtoi, Linned o. s. v., samt Klokkentoi, Alt efter et saadant Reglement, efter Skibets Storrelse, som Admiralitetet maatte nærmere fastsætte. Alle disse Artikler maatte taxeres efter en billig Maalestok, og Chefen havde at erlægge 10 pCto. aarlig af den hele Værdi, som Godtgjørelse for Bruget af dette Inventarium, hvilken Afgift kunde anvendes til at danne et Fond, hvoraf de fremtidige Anskaffelser af denne Art bleve at bestride. Hvad der ved Afleveringen befandtes bortkommet eller bestadiget, maatte Skibschefen tilholdes at erstatte, naar det ikke lod sig godtgjøre, at Manglerne hidrorte fra Sølivets uundgaaelige Tilfældigheder.“

„Dette Forslag er ganske nyt i vor Sotieneste; men naar man tager i Betragtning, at disse Sager, Kahytsmeublement, Bordservice o. s. v. saavel som Chefens hele Bordhold egentlig have et offentlig Viemeed og virkeligen ere nødvendige for Tienstens Vel, finde vi det vor Pligt, særdeles at anbefale Sagen til Ds. Majestæts allernaadigste Betragtning.“

„Var det nødvendigt, at anføre flere Grunde, hvorpaa vi støtte vor anbefaling, skulde vi ikkun henvise til de Ufsavn, en saadan Officiers Familie underkastes i hans Fraværelse, for at sætte ham i Stand til at soutenere sin Stilling anstændigt og Tienstens værdigt. Hans Huusholdning hiemme vedbliver den samme som før, indrettet efter Familiens Vilkaar. Enten nodes han til

at blotte den, eller ogsaa maa han giøre betydelige Udgifter, for at bringe den nye Huusholdning, han i offentlig Egenkab maa føre, paa en Fod, der ikke har hans Egener, egen Smag eller Duster til Maalestof — saaledes som hans private — men den Tjenestes Værdighed han er kaldet til, og Bedligholdelsen af Disciplinen og en god Tone i hans Skib."

Efter Forholdene i vor — den danske — Marine, vilde det maaskee være for meget at fordrø, at Regjeringen skulde gaae ind paa et Forslag som foranstaaende, i dets fulde Udstrækning. I Almindelighed kan man vel antage, at Cheferne ere saa anstændigt, uden at være overflødig, aflagte, at de kunne bestride de til et anstændigt Bordhold fornødne Udgifter. Udrustningen med Meublement og Inventarium er det der paa korte Togter falder trykkende, fordi Tiden er for kort til, ved streng Deconomie at indvinde af det maanedlige Bordgehalt tilstrækkeligt til at dække Udlægget. Det var i Betragtning heraf, at Admiralitetet bevirkede ovennævnte Kongelige Resolution, hvorved en Sum efter Skibets Størrelse tilstaaes Chefen til Kahyttens Meublering.

Det kan ikke negtes, at efter vore herværende Forhold er denne Sum liberalt fastsat; skiondt vi bemærke, at den Bestemmelse, hvorved den ei tilfalder Skibe, der gaae paa de saakaldte lange Reiser, i flere Tilfælde torde træffe haardt paa Chefer, der faae t. Ex. en 3—4 Maaneders Tour til Middelhavet, et Farvand, hvor netop en vis Elegance og Luxus i Alt, hvad der falder den fremmede Besøgende i Dinene, er meget mere nødvendig, end her i vore Farvande eller paa et Kryds i Nordsøen; og Togtets Korthed gjør det næsten umuligt, af det større og liberalt bestemte Bordgehalt at indvinde det første Udlæg, selv om det er besørget med strengere Tarvelighed, end det for Sammenligningen med andre Nationer kan være ønskeligt.

Skiondt det er rimeligt, at ogsaa det fornødne Bordinventarium er af Collegiet forstaaet indbefattet i Bestemmelsen af hiin Sum, vilde vi her ikkun holde os til Kahyttens Meublering. Denne besørgeres nu af Chefen selv, og det er ikke urimeligt at

antage, at han herved iagttager saa megen Deconomie, at han fra den kan indvinde Noget til Hiælp til det ikke ringe Udlaeg, han maa giøre til Bordinventarium, selv om hans private Huusholdning er saa rigelig forsynet, at han, uden at blotte Familien, kan derfra affee de kostbarere Artikler af Solvtøi og Bordlinned. Kommer nu dertil, at han enten ikke selv har Sands for Nutidens Bequemmeligheder og Luxus, eller han savner Smag for Anordningen af denne Slags Decoration, saa maa i begge Tilfælde det rette Diemeed forfeiles. Hertil kommer endnu, at den korte Tid, der almindeligviis gives vore Skibe til Udrustning, i flere Henseender maa giøre ham det ønskeligt at være befriet fra at bekynre sig om denne underordnede Gienstand.

Kahytten er ikke at betragte som Skibschefens private Beboelsesleilighed: den er det Sted, hvor han i sin offentlige Egenskab modtager fremmede Auctoriteters Besøg; den udgiør et af Skibets meest iøinefaldende Installationer, og fra den Smag og Elegance, der viser sig i dens Meublering og Decoration, ere i Almindelighed Fremmede tilbøielige til at slutte sig til Culturtilstanden hos det Folk han repræsenterer. Kahytten bør derfor ikke, idetmindste fra Udrustningens Side, være et Billede af Chefens personlige Dannelselse, Smag eller Formuestilstand. I de fleste Mariner skeer ogsaa Meubleringen af Kahytten (ja endog Officierkamrene) paa Regjeringens Bekostning og efter saa noie bestemte Regler, at endog Stoffet og Farven af Gardiner og Betræk til Meublerne ere fastsatte efter Skibets eller Officierens Klasse.

Vi have allerede i længere Tid tænkt os en Maade, hvorpaa Eignende, uden stor Bekostning, lod sig indføre hos os. Dette er, ved at indgaae Accord med en af Stadens Meubelhandlere om, for en bestemt maanedlig Leie, at meublere Kahytten paa de udgaaende Skibe, efter visse fastsatte Regler liig dem der ere giældende i andre Mariner. Man vilde herved opnaae en større Elegance og almindeligere Smag i denne Deel af vore Skibes Udrustning, og Skibscheferne vandt en billig Lettelse. Detaillen af

Sagen er simpel at ordne: For hver Klasse af Skibene gives en staaende Bestemmelse, efter den sagkyndige Decorateurs Forslag, af Art og Antal af Gardiner, Speile, Bordugs Gulsteppe og i koldt Climat uldent dito, Sofa, Stole, Fauteuil, Vorde, Secretair, Commode ic., Alt passende efter hinanden, og i en saadan Stand som en Commission finder antagelig. Den samme Commission overværer Afleveringen, og Chefen erstatter i visse Tilfælde Bestadigelse. Meubelhandleren erholder en maanedlig Leie, som modereres efter Togtets Længde. Det bemærkes, at, ved at kunne benytte de engang afpassede Sager et andet Aar til Skib af samme Klasse, vil en saadan, i stadig Accord med Søstaten staaende Mand kunne levere Meublementet til billigere Priis, end nogen Anden, og end Chefen kan enten leie, eller kobe og siden sælge, et i hans private Huusholdning uanvendeligt og overflødigt Meubel. Noget Inventariegods, som nu forfærdiges ved Holmen og holdes i Bevaring, maaskee uden at blive benyttet for det er bleven ubrugeligt, vilde man kunne undvære i Fremtiden, ved at antage en saadan „Flaadens Meubel-Leverandeur“.

Sneedorffs Taler.

1792 — Det Tøgt.

Mine Herrer! Det er Dem, som engang i Tiden skulle føre Danmarks ubesmittede, altid seierrige, aldrig overvundne Flag over Søen: et Kald, saa stort, at den hoieste Fødsel, den største Rigdom ikke kan sættes i Vigning med det.

Naar det danske Folk, hvis Fædreland rundt om indsluttes af Havet, i enhver Fare seer hen til sin Flaade, som dets rette Beskytter, haaber paa den, venter at den skal holde dets Fiender i AVe, saaledes som den fordem har gjort det under Christian den Ate, siden under Juul, atter under Gabel og endelig under

Zordenstjold — naar Nationen forlader sig paa, at de danske Orlogsmænd, som 3—4 Slægter efter hinanden have uafsladeligen bortvendt Ulykken fra Fædrelandet, ogsaa i vore Dage ville kunne beskytte det ved Klogskab og Mod: da, M. Hrr, føle vi vor Vigtighed, føle vi vort stolte Kald, vor hæderlige Stilling, at vi ere dem, til hvilke hele Landets Dine henvendtes, naar der er Fare paa Færde.

Det er billigt, det er tilladeligt i høieste Grad, at vi glæde os, at vi ere stolte over denne Fædrelandets Tiltro, at vi nyde med Belyst de tiendelige Fortrin, som i ethvert Selskab, i ethvert Lag, Medborgere saa tydelig give os Orlogsmænd for Statens andre Borgere. Men, M. Herrer, ville vi nyde disse Fordele længe, som mange allerede misunde os, som en lang Fred mulig kunde svække, og naar vi engang tabte dem ville være næsten umuligt at gjenvinde heelt — da have vi to Ting at agte: det ene, at vi nyde dette Fortrin med den høieste Beskedenhed; det andet, at vi stræbe ved Kundskab og Militairisthed at overbevise vore Medborgere om, at vi ikke ere ringere end vore Forsædre, og at altsaa det Haab, hvorpaa deres Yndest for os grunder sig, nemlig, at vi skulle kunne udrette det samme som Forsædrene, ikke er et falskt Haab.

Jeg holder det vigtigt at udvikle dette nøiere, fordi, M. Herrer, paa Deres rigtige Beopagtning af disse tvende Regler, den tilkommende Sø-Stats Skiæbne beroer, altsaa, naar Fiender engang skulde angribe os, ogsaa vort elskede Fædrelands Skiæbne.

Jeg skal være saa kort som muligt; men jeg beder Dem om Deres hele Opmærksomhed.

Jeg sagde, at for at beholde den Tiltro, de Fortrin for andre Stænder, hvormed vore Medborgere bæere os, var det nødvendigt at vi nød disse Fordele med den yderste Beskedenhed.

Jeg er vis paa, at Ingen af Dem, M. Herrer, kunde være saa daarlig, i Selskab med Folk af andre Stænder, eller endog hvor der kun var Een udenfor Sø-Statens nærværende, at anføre i en pralende Tone, at Orlogsstanden var den hæderligste af alle,

at den alene havde frelst Riget naar det var i Fare, at Sø-Officerer vare mere værd end andre Borgere o. s. v. Den der kunde være saa ufornuftig, saa gal, ham maatte alle hans Kammerater slaae Haanden af; hans Pral vilde forbitte vore Medborgere, og istedetfor at de for havde elsket Sø-Staten, vilde de, naar flere saadanne Pralere fremstode, suarere afstye den, og snart finde Grunde til at unddrage os deres Velvillie, hvoriblandt 70 Aars Fred ikke vilde blive den ringeste.

Men saadanne Menneſter frygter jeg ikke for skal opstaae iblandt os, M. Herrer. Der har aldrig nogen Praler kunnet trives i den danske Sø-Stat. Har En hist og her begyndt, er han bleven tordnet ned af sine Kammerater — og, M. Hrr., det er i Grens Navn, i Fædrelandets Navn, jeg hermed opfordrer Dem til at gjøre det samme.

Det var derfor ikke det jeg meente, naar jeg anbefaler Dem Besejdenhed som en Nødvendighed for at vedligeholde os i vore Medborgeres Yndest; men det var den Klogskab, at vi ved alle Leiligheder sige at lade os mærke med at vi besidde denne Yndest; at vi tilkiendegive vor Taknemmelighed, hvergang den vises os, paa en Maade som om den sticke tilkom os — at i alle Samqvem, alle Lag, hvor der tales om Sø-Statens fordums, skinnende Hæder, at vi da ikke glemme at det er Forsædrene alene, som vandt den — at vi, naar der tales om den Tiltro der kunde havees til os, bestedent anføre, at Regieringens Omhu, ved at holde en stærk og velforsynet Flaade, ved at sørge saa kraftig for de Unges Dvelse, og ved ikke at tage andre end Indfødte til at stride paa Flaaden, gjør, at der med Billighed kan haabes Meget, og at vi af vore yderste Kræfter, saavel i Fred som i Krig, skulle lægge Vind paa at haandhæve det danske Flags gamle Hæder.

Paa denne Maade, og paa denne alene, bliver det i vor Magt at vedligeholde den Velvillie for Sø-Staten, som Fædrene allerførst med deres Liv og Blod have erhvervet, og som vore Medborgere have forplantet paa os.

Men denne Medborgernes Velvillie alene, M. Hrr., bør ikke være os nok: deres Afgtelse maae vi ogsaa nødvendig stræbe at erhverve, ellers trættes hiin. Dette er Gienstanden for den anden Deel af min Tale, den anden Fordring paa os danske Drølogsmænd i disse Fredens Tider, den, at vi foruden ved Beseftendehed, ogsaa ved Kundskab og ved alle militairiske Dyder give vore Landsmænd Grund til at haabe det samme af os som af Fædrene.

M. Herrer! De ville let indsee, at Medborgerne, med den bedste Villie for os, ikke kunde være bekiendte at skienke os deres særdeles Gudest, efter at en lang Fred, saa at sige, har gjort os uvirksomme i 70 Aar, dersom vi ikke i den Tid havde havt Mænd som Lüchow, som Weggerslöff, som Arff, som Gerner, og mange Andre, der deels ved ypperlig Militairiskhed, deels ved fiendne Kundskaber og altid ved utrættelig Drift og Kiærlighed til Fædrelandet havde, endog i Fredens Dage, vedligeholdt So=Statens gamle Navn og Afgtelse iblandt Medborgerne. Alle de jeg her nævnte ere bortgangne; men der lever Mænd iblandt os endnu, hvis Fortienester kaste en Glands over Drølogstanden. De kunne troe mig heri, M. Hrr., skiondt jeg Ingen nævner, for ikke at fornærme deres Beseftendehed. Beviset for at jeg siger Sandhed er, at So=Staten yndes endnu, holdes endnu høit i Ære. Det er til Dem, M. Hrr., at vedligeholde dette Navn, naar disse Mænd engang efter Naturens Orden vandre til Fædrene. Det er til Dem, M. Hrr., at begynde paa, allerede nu, at vinde den Afgtelse, ved hvilken vor Stats Ære alene kan opretholdes; men denne Afgtelse kunne De alene vinde, ved at erhverve Dem Kundskaber, ved at udøve de militairiske Dyder, og ved driftig, livlig, raast Udfærd, Egenstaber, som alle tilsammentagne udgiøre det man fordrer af Drølogmanden, naar det giælder om at forsvare Land og Konge.

O mine Herrer! lad os da begynde fra i Dag af, at indsamle, gierrige som Bier, hver, lige indtil den mindste Kundskab, der frembyder sig. Lad os tænke paa den stolte Løn, der venter

os: Medborgernes Kiærlighed og Tiltro. Og Eder, I Unge, som første Gang iaar tiene under Danmarks feirrige Bimpell! Nyttet Tiden; betænk, at Togtet I gjøre er kort, at Meget er det I skulle lære! Spilder intet Dieblik! Værer flittige til at spørge og til at eftergrandste Altting selv, lige fra Toppernes Spidse, til Lastens skulsteste Giemmer! Giorer dette! og I skulle allerede ved Enden af denne Eders første Reise være paa en god Wei til Eders Lykke, paa en god Gang imod Eders Landsmænds Afgtelse.

Endelig M. Hrr., foruden Kundskab, denne Siælens Skat, paa hvilken vi gridst skulle samle, ikke alene i vor Ungdom, men lige indtil Graven — foruden Kundskab, anvende De al Deres Kraft, især nu i Deres Ungdom, medens baade Sindet og Legemet er boieligt til at overvinde Moissommeligheder — paa at lære at udøve de militaire Dyder i deres fulde Strengthed, at De kunne pryde Dem, M. Hrr., med deres fulde Skionhed.

Subordinationen, den første af dem alle, være Dem hellig indtil dens mindste Fiinheder.

Præcision, saavel i Henseende til Tiden som Vagstaven, giore De til Deres anden Natur — uden den er det umuligt at være Militair.

Commando, den rolige, som er en Folge af Estertanke og Bevidsthed om, at man forstaaer hvad man skal befale, og den driftige, mandige, der opliver Folket og fordobler deres Kræfter — denne vigtige Deel af Orlogsfabet beslitte De sig paa fra det første Dieblik Raaberen betroes Dem. Mangel paa den har ikke alene sinket Mangens Lykke, men, blot fordi den blev forsømt i Ungdommen, forspildt den reent.

Marvaagenhed — hvo kan være Orlogsmænd uden den? Væ den som i sin Ungdom enten døser paa sin Vagt, eller kommer paa Dækket efter Otte Glas! Der stikker ingen Orlogsmænd i ham. Han kan ikke overvinde Sevnen; han maa aldrig bilde sig ind at overvinde Fienderne.

Jeg taler ikke om Haardsørhed — Rasthed; thi hvo kan tiltroe Svadetten Kiælenskab, Krumholtsvæsen, Frygtagtighed?

Skulde der findes saadan en Enkelt, hans Kammerater ville ikke glemme ham, og jeg overlader ham til dem, indtil jeg seer de slippe ham: da er jeg vis paa, han enten har forbedret sig, eller og at det er Tid at han slipper Staten.

Klog Udfærd imod de Undergivne sætter saa at sige Seglet paa de militaire Dyder. Den der forstaaer at commandere sin næste Estermand saaledes, at han ikke alene lyder, men gjør det altid med Fornoielse; han har naaet Høiden af den militairiske Conduite. Men dertil hører alvorlig, bestemt, hoffig, ufiaskende Commando; dertil hører, at den som commanderes, overbevises om, at man ikke handler for at vise sin Myndighed, at man er altid i høieste Grad upartist, aldrig hovngierriig: Straf bor, men Sev'n aldrig, have Sted imellem Militaire. Godhed, Omsorg for de Undergivne, især dem som staae længst under os, letter Commandoen meget, og Familiaritet er dens Død. Den der deler Mandstabets Spøg, maa dele dets Grovheder — at hans Ugtelse iblandt dem er spildt.

Jeg haaber, M. Hrr., saaledes at have viist Dem, at Veien til at vedligeholde vor Stats gamle Ugtelse, gamle Kiærlighed iblandt Medbergerne, er affreven ved Bessedenhed i vor Udfærd, ved daglig, ivrig Stræben efter Kundskab, og ved prøvet, hærdet, ædel Militairiskhed.

O mine Venner! maatte disse Sandheder ret dybt have indtrængt i Deres Hjærter; maatte De ret levende være overbeviste om den store Pligt der paaligger Dem, at soutenero Orløgsstandens gamle Ære: da er jeg sikker paa, at jeg paa dette Togt vil finde endnu mere Higen efter Kundskab, endnu mere høi Militairiskhed, end den hvormed De fordm har glædet mig; og Ingen skal da være villigere end jeg, ved Reifens Ende, saavel at give Enhver især, som den hele Forsamling den Roes Dem tilkommer.

1796 — 1ste Toget.

Mine Herrer! Dersom Orlogsstanden, formedelst det stolte og ophøiede i dens Væsen, ikke henrev Enhver, som hører til den; dersom især den danske Orlogsmand, hvis Forfædres Seire have giort, at Fædrelandet haaber paa ham, ikke var giennemtrængt af sit stolte Kald — dersom der var En af os her, M. Hrr., der kunde tvivle om, hvor vigtig, hvor uundværlig for Nægerne Søkrigeren er: da maatte det store, det uimodsigelige, haandgribelige Beviis, vore Dage afgive, overbevise ham og hæve hans Aand til ædel Stoltthed og Selvfolelse af det herlige Kald, han fik, at være Fædrenelandets meest uundværlige Beskytter.

De have allerede forstaaet mig, at det er Frankrig, jeg sigter til — dette mægtige Land, som næsten hele Europa i en Råd af Nar har villet knuse, og hvis Armeer mandigen, ubegribeligen have forsvaret sig imod saa mange Nationer — dette modige Folk, som har tvunget det rige og store Spanien, det mægtige og krigeriske Preussen og det stolte England, hvad dets Deel i Tydskland angaaer, til at indgaae en Fred med sig, hvorved de alle have tabt — denne uovervindelige Nation, hvis Armeers Seierstegn synes at række over Skyerne, spiller den flaueste, den usleste Rolle paa Havet!

Længe varede det, inden Frankernes Frihedsflag vaiede fra dets Flaade paa Oceanet. Endelig sees det fra disse Krigsskibe, som altid vare de bedste blandt dem Europa eiede, og nu ovenikøbet bemandede med Frihedens Helte. Ve Dig Albion! Dit Herfskab paa Oceanet er ude. Hvad skeer — Howe møder Frankrigs Flaade, med en som netop er lig den i Styrke, og han ikke alene slaar den, men han slæber endog Trediedelen af dens Skibe med sig i Triumph til Britannien, og den franske Flaades Anfører, Villaret de Joyeuse, slipper med Nød ind med Resten i Orlogshavnen Brest.

Jeg hører Enhver med Forundring spørge: hvorledes kan den overmodige, selvkløge . . . Britte saaledes seire til Søes over den stolte Nation, som altid feirer til Lands?

Førend jeg svarer, maa det tillades mig at anmærke: Enhver, som med Opmærksomhed har fulgt vore Dages Historie, veed, at Frankrigs Sø-Officierer vare alle af Adel, at Ingen kunde indlemmes i denne Marine, uden han maatte aflægge documenteret Bæviis for sine Forfædres Adel. Revolutionen kom. Adelen blev landflygtig. Af 700 Sø-Officierer bleve knap 10 tilbage; disse vare endda af de yngste og meest uerfarne, og Frankrigs Flaade, det Gæste, hvormed det skulde holde det stolte England Stangen, var i erfarne Skipperes, men ukyndige, uerfarne Orlogsmænds Hænder.

Alle dets erfarne, oplyste, militairiske Orlogsmænd savnedes, ikke alene for selv at værne om Fædrelandet, men for at opdrage og anspore de vordende, unge Orlogsmænd.

Jeg vil ikke tale om, at de modige Skipperer og Styrmand, som Frankrigs Flaade betroedes til, manglede Kundskab i Krigssager, kiendte Intet til Artilleriet, Evolutionerne, de finere Krigsmånøvrer og Krigssfibenes Organisation og indre Skik og Orden; men de manglede især, som alle de offentlige Blade vidne, og som, fordi det er Siælen i Orlogsstanden, just derfor voldte deres Ulykke — de manglede Subordination; de forstode hverken at vise den eller at holde over den paa den rette Maade. Før Slaget var ethvert Skib et Torv, paa hvilket der var ideligen Oplob, og i Slaget blev Admiralen ikke adlydt af Halvdelen af hans Skibschefer, fordi de troede at forstaae det bedre.

Men — horer jeg En indvende — fordi Frankrigs Flaade har tabt eet Slag, derfor maa man ikke give Haabet op; det kan have været et Lykkestræk; Frihedens Forsvarere ville snart oprette Tabet. — Det ville de. Al! men Formuen følger ikke altid Villien. Frankrigs Regiering har henvendt sin yderste Opmærksomhed paa, ikke spare Millioner for, at hæve sig som Somagt op til dets farlige Medbeiler, England. Men den Kundskab, den Erfarenhed, den militaire Mand, som udgjør den sande duelige Sø-Officier, fordrer een Ting, som alle Jordrigers Skatte, som

de viseste, ypperligste Foranstaltninger ikke kunne kobe eller staafe — Tid. Frankrig kan, ved at anstrænge sine yderste Gyner, staafe sig i saa Nar Alt det der horer til en ypperlig Marine, kun ikke duelige So-Officierer. Frankrig, som i Henseende til Landkrigen, synes at have beviist det Modsatte, har, ved en be-
dovelig Erfaring, lært, at det Land, som har tabt sine So-Offi-
cierer, eller, hvilket er det samme, som har uduelige So-Officierer,
maa bie, maastee en heel Generation, inden det kan vente at
spille en Rolle i Krigen paa Havet.

Saaledes, efter en Revolution af 7 Nar, har det samme Land, der for en Del har en ung 19 Nars General at talke for den store Seir over de Keiserlige, det for 4 Nar siden vandt ved Gemappe; det samme Rige, hvis nogle og tyve Nars General Buonaparte for en Maaned siden to Gange i ringere end 8 Dage slog den gamle erfarne Beaulieu saa totalt, at han tog meer end 10,000 af hans Krigere til Fange, som siden har nodt Sardiniens Konge til at kobe Fred med Halvdelen af sit Rige, jaget Europas mægtigste Monarch ud af alle de Besiddelser han havde i Italien og som maastee inden saa Dage nedstyrter Kongernes fordums Konge fra den Throne, fra hvilken Vandstraalen for ikke længe siden udgik over det stærvende Europa — saaledes har dette paa tappre Landkrigere frugtbare Land, efter at 7 Nar ere henrundene siden dets So-Officierer forlode det, ikke kunnet bringe sin Marine videre, end at, siden det store Slag, Villaret tabte, har ingen Flaade endnu tordet vove sig fra dets Havne ud paa Oceanet, og at da Admiralen Richery, med en Eskadre af 7 Linieskibe, iflor stødte paa en engelsk Convei under 3 Linieskibe, udholdt disse saaledes Striden med den store Overmagt, at ikkun et af dem blev taget og de Franske maatte lade Conveien tilligemed de to Andre gaar.

Edleste unge Venner! Dette store, paafaldende Beviis for, ikke alene hvormeget, baade Kundskab og Erfarenhed, der fordres til at være So-Officier, men hvor vigtige og uundværlige vi De-
legsmænd ere for det Fædreland, hvis Børn vi ere, hvis For-

sværere vi skulle være — o! det kan ikke andet, end opflamme os til store, ædle Forsætter.

Svorledes maa det ikke, lige fra Drengaaarene, anspore enhver ædel Siæl til at tænke: Det er for en Deel paa Dig det kommer an, naar Landet trues med Krig; det er til Dig, Vorgeeren, Bonden, Qvinden, Barnet sætter sin Lid, at Krigen's Ulykker skulle blive fiernt fra det fredelige Hiem. Har Du ei Kundskab, Erfarenhed, Mod — da oversvømmes maaskee Dit elskede Fædreland af Fiendens Vold, dets blomstrende Stæder plyndres og brændes, dets frugtbare Agre nedtrædes og alle Krigen's Rædsler hiemsøge dets værgeløse Beboere. Gra Du og Dine Lige derimod kundskabsfulde, erfarne, modige Mænd, da er det umuligt andet, med de stolte, veludrustede Skibe, dit Land eier; med de herlige Somænd, om hvilke de andre Nationer kappes, for at faae dem paa deres Skibe; med det begeistrende Mavn, den danske Somagt fra Arild's Tid har erhvervet — umuligt andet, end at Fædrelandet maa ligge trygt bag sin seirende Orlogsslaade.

O mine Venner! Enhver af os foler sig i dette Dieblig begeistret af disse store Tanker. Her er Stedet, hvor enhver af os begynder og begynder sin Orlogsbane. O! Lad os sværge hinanden og Fædrelandet helligt, at vi ville anspænde vore yderste Kræfter, for at dyrke os frem til det store Maal, der snart eller seent venter os. Danmark har havt Fred i 76 Aar — denne Fred kan ikke være evig. Maaskee svinger i dette Dieblig Malmependulen inden i Nordens Krigsklokke. Lad os ikke være uforberedte naar den lyder. Lad os møde udrustede som Orlogsmænd paa Kamppladsen.

Og udrustede, veludrustede skulle I være, ædle Venner, naar enhver af Eder her, hvor I opdrages til at værges for det stolte Dannebrog, nytte den gyldne, uigienkaldelige Tid, ved at samle Kundskaber, giennemgrunde dem og bruge dem med Klogskab i Eders practiske Øvelser — naar Enhver af Eder indprenter sig livelig den i Flaaderne Alting oplivende Subordination — naar Enhver af Eder, rast og driftig og militairist, gjør Præcision i

Tienesten til sin anden Natur. Ja, naar I noie, ædleste Venner, have disse Ting for Dine, da ville I ikke alene gaa stolteligen frem, hver for sig, imod Krigerens sande Maal: Kamp for Fædrelandet; men om denne endog endnu nogen Tid skulde udsættes, vilde I dog, glade, ved nærværende Togs Ende, stige i Land paa Fædrenejorden, overbeviste om, at enhver af Eder havde vundet frem imod sit stolte Maal.

Om Skibes Angreb paa Fæstninger.

Uf en Artikel, der var bestemt for nærværende Hefte af *Archivet*, men som vi maae udsætte Optagelsen af til næste Hefte, finde vi Anledning til at optage følgende, her noget udvidede Bemærkninger, medens Emnet endnu har Nyhedens Interesse.

Det var for endeel Aar siden blevet Mode at nedsætte Liniestribenes Værd i Krigen og navnlig at negte dem al Gyde til at binde an med Landbefæstninger. At Historien gav os ikke saa Exempler paa det Modsatte afviste man med den Bemærkning, at de kun havde seiret imod halvciviliserede Nationer og imod ubetydelige Forter i Colonierne — det stærke Algier vilde man endog ignorere; og man anførte Exempler, hvor de bekiendte stærke Befæstninger paa Schelden, ja endog et Par Kanoner paa et stærkt Martello-Taarn havde afviiet Angreb af Skibe med stort Tab. Senere have Demoleringerne af de hidtil som uangribelige, eller idetmindste som meget stærke, ansete Fæstninger St. Juan de Ulloa og St. Jean d'Ure paany givet Verden Beviser ihænde for, at ligesaa godt som Kanoner plantede i Brechebatterier paa Land kunne Kanoner paa Krigsskibe nedstyre Mure og Volde.

Forunderligt er det, at der kan herske en saadan Jalousie imellem de to Krigsetater, at det kan betragtes som en Nedsættelse for Landkrigskonsten, at Skibe skulde kunne tvinge en Fæstning og udrette det i saa Tider, som til Lands af ganske natur-

lige og uundgaelige Uarsager kræver Uger, ja Maaneder; og beklageligt er det, at selv en saa ophøiet Militaircharakter, som Hertugen af Wellington, ikke kan hæve sig over denne Fordoms-Idet han nylig, i sin Tale i Overhuset, indrømmer det Uresulde ved Indtagelsen af St. Jean d'Acres, kvalificerer han denne Roes, ved at advare imod den Tanke, „at Skibe kunne udrette Noget imod Steenmure“ — „Kanonerne paa Fortet vare bestemte til at træffe fiernerne Gienstande“ — „Skibene lagde sig en Trediedeel indenfor den sædvanlige (?) Afstand“ o. s. v.

I ældre Tider var Frygten for Landbatterier almindelig herskende iblandt alle Mariner; men hverken vare Skibene af den Størrelse og Bygningsstyrke, ei heller havde Artilleriet tilføes opnaaet den Grad af Fuldkommenhed som nu, baade med Hensyn til Caliberen og Skøtsets øvrige Egenstaber, og til Betieningens Sikkerhed og Hurtighed. Det var under den amerikanske og den franske Revolutions Krige, at Englænderne først begyndte med nogen Dristighed at angribe Forter og Kystbatterier, og som oftest lykkedes det dem; men endnu var det kun Befæstninger af en lav Rang, for største Delen i Colonierne, hvor Krigsvæsenet almindeligviis stod paa et lavere Trin. Da kom Lord Ermouths lykkelige Angreb paa det hidtil saa frygtelige Algier; senere, for to Aar siden, Franskmændenes lige saa lykkelige paa St. Juan de Ulloa, og endelig giver for nylig St. Jean d'Acres complete Demolering det tredje Beviis paa, at selv stærke Fæstninger med Held kunne angribes af Skibe. Vel høre disse Tre ikke til den første Klasse af Befæstninger som s. E. Gibraltar, Malta, San Juan de Puertorico, men de vare dog hidtil ansete uovervindelige fra Søsiden og træde uden tvivl i Rangen umiddelbar efter hine.

For at give en begrundet Dom, er det nødvendigt at mærke sig, at en Hovedbetingelse for et saadant Angreb er netop den, at Skibene skulle kunne lægge sig tæt under Fortets eller Batteriets Mure eller Volde. Tillade Localiteterne ikke dette, maa man naturligtviis paa en Afstand af 1000 Alen og derover ikke vente sig den til Demolering eller Breche nødvendige Effect af Beskydningen.

Men hvor Skibe kunne tage Position i en Afstand af fra 200 til 600 Alen, der maa jo enhver Militair indromme Artilleriet den samme Virkning, som fra Brechebatterier paa Landjorden, og da har Skibet adskillige Fordelse for disse, nemlig, i det store Antal Kanoner (40—50 fra hvert Skib); den svære Caliber (hos Englænderne lutter 30pd. foruden ikke faa 60pd.) og endelig den hurtige Betjening, hvortil fornemmelig alle Indretninger ere trufne ved Skibsartilleriet, og da en saadan Bestyrdning ikke fordrer noget fint Sigte paa denne nære Afstand. Kunne derimod Skibene ikke indtage denne nære Position, da svinder Fordelen og gaar endog over paa Landbefæstningens Side. De samme Mure eller Volde, der kunne nedskydes af Kanoner fra Brechebatterier paa Landjorden, maae jo kunne nedskydes af lige saa svært og sværere Artillerie fra Skibe, og at det fra disse kan skee i kortere Tid, ligger deels i det større Antal Kanoner af svær Caliber, der bringes i Actien, deels i at Approchen er isærksat og Batterierne anlagte i det Dieblig Skibet har indtaget Position.

At opnaae det sidste — at indtage sin Position — kan undertiden være forbundet med Vanskeligheder og koste Skibet betydeligt Tab; men dette maa Angriberen iforveien have overveiet og kun stride dertil naar han seer Mulighed for det, uden at lide et større Tab, end Diemeedet kan forsvare. Dste maa det ved et saadant Angreb hedde: „Eer eller Dod“ — da det vil være vanskeligt eller umuligt at trække sig tilbage; men Dampskibet viser sig ogsaa her som en mægtig Auxiliair til at trække delaberede Skibe ud af Fegtingen. Veligheden af Fæstningen betinger Vanskelighederne ved at indtage Position — om f. Ex. i Bunden af en dyb Bugt eller paa en frit liggende Pynt, om secunderet af andre Værker, eller ikke, o. s. v.

Omstændighederne kunne imidlertid favorisere en dristig Indtagelse af Positionen til Angreb, selv imod formidable Hindringer; vi bemærke blot, at med 8 Miils Fart løber et Skib 400 Alen i Minuten; det behøver altsaa, for at naae fra 2000 Alens Afstand til Positionen i 400 Alen fra Fortet, ifkun 4 Minuters

Eid; med 6 Mills Fart vil det giennemlobe denne Bei i lidt over 5 Minuter; og imod ét sig saa hastigt bevægende Punkt horer der roligt Sigte og Held endda, for at træffe; og mange saadanne Skud kunne i de 4—5 Minutter ikke gøres med de samme Kanoner. Blev end det forreste Skib betydeligen bestadiget, eller forhindret i at indtage sin Position — som der jo ikke er Grund til at antage for mere afgjort vist, end naar det samme Skib, som ved Trafalgar, seiler lige ind imod idetmindste 150 imod det rettede Kanoner paa Skibe — saa har det igjen døkket de Andre, der saaledes næsten ganske friste og ubestadigede naae ind til Stedet.

Hvor intetssigende til Sagens Vedommelse saadanne Bemærkninger, som de oven anførte af Hertugen af Wellington, ere, der lyde ligesom en Undskyldning for Fæstningen — maa enhver Fordomsfri indromme. „At Skibene lagde sig en Trediedeel indenfor den sædvanlige Afstand“! Det kunde dog i alle Fald ikke forringe Seirens Ære, om den var vunden tvertimod gamle Sædvaner og Regler. Men Yttringen forbigaaer ganske, at den rette og eneste Grundbetingelse for saadanne Angreb netop er den tætfluttende Afstand. Ligesaa er det med den, „at Kanonerne vare bestemte til at træffe paa længere Afstand“: at de vare rettede, og forbleve saa, efter den Linie, som man af nogle ved Angriberen iforveien udlagte Voier antog for at være den hvori Fienden vilde lægge sig, kan man vel ikke tage for gyldig — skiondt Aviserne berette det; ikke heller kan man troe, at Kanonerne paa Fortet have ligget for hoit til at kunne træffe en saa nær liggende Fiende.

Imidlertid torde det være en gammel Anke imod mange Søbefæstninger og Batterier, at de ere beregnede paa at bestryge et Pas eller en Indseiling, uden at være betænkte for et Angreb paa Livet. Den gamle Tro og Tillid til Landbatteriers Overlegenhed har holdt denne Green af Befæstningskunsten paa mange Steder fast paa det samme primitive Standpunkt som for 100 Aar siden, da en Vold eller Muur med et Vrystværn, bag hvilket var plantet

en Rød Kanoner, ansaaes tilstrækkelig for at affrække Skibe fra at nærme sig. Iovrigt kan det naturligviis ikke være Tvivl om, at Søfæstninger kunne bygges saa stærke og have en saadan Værliggenhed, at det vilde være Daarskab at angribe dem med Skibe, ligesom i mange Tilfælde et lykkeligt Angreb slet ikke kan blive Gienstand for Noget, ved dets totale Mangel af videre Frugt eller Folge for Krigen. Men i Hast opførte Kystbatterier, især saadanne som ikke ere secunderede af andre Værker, maae ikkun friste en activ Fiende til Angreb, naar Localiteterne tilstæde det; og Folk og Midler ødes til liden eller ingen Nytte ved saadanne Anlæg.

Vi have grebet denne Krigsbegivenhed af Dagens Historie, for at give vort ringe Bidrag til at berigtige Anskuelse om den. Hertugen af Wellingtons Advarsel imod den Tanke „at Skibe skulde kunne udrette Noget imod Steenmure“ troe vi Begivenhederne ved Algier, St. Juan de Ulloa og St. Jean d'Alce give Anledning til at vende saaledes, at man maa vogte sig for at sætte altfor megen Lid til Kystbefæstningers Styrke imod Skibe. Som Krigsskibene nu ere, vogte man sig for at anlægge simple Batterier paa Steder, hvor de ikke, ved f. Ex. langt udstyende Grunde, ere dækkede imod et Angreb paa Demoleringsafstand, og uden at være secunderede af andre Værker — Hver permanente Søbefæstning skulde anlægges, bør man opbyde alle Kunstens Resourcer, for at sætte dem istand til at modstaae den overordentlige Mængde af svært Artillerie, Skibene nutildags kunne bringe i Action — Derved blive de naturligviis meget kostbare Anlæg, men derfor bør ogsaa kun vigtige strategiske Diemeed fremkalde dem. Hvorledes vilde, nemlig, Nutidens Krigskunst bedømme Anlæggelsen af en Søfæstning, f. Ex. som Kronborg, til Forsvar for et Pas, den ei kan beherske? Disse ere imidlertid kun almindelige Betragtninger; Bombekanonnen kan jo muligt findes et Skjold, der atter kan hæve Kystbatteriernes Ansæelse. (I næste Hæfte haabe vi at kunne give noget Detailleret om de to sidstberørte Fæstningers Indtagelse.)

Reductionen i Marinen.

(Vi meddele her, samlede paa eet Sted, de kongelige Resolutioner, Marinens Reduction og forandrede Organisation betræffende, for at Læseren kan have et Overblik over disse Forandringer i deres Sammenhæng.)

Ved allerhøieste Rescript af 19de Januar har S. M. Kongen allernaadigst bevilget Sagetillæg for efterfølgende Classer: Commandeurcapitainer 200 Rbd. aarlig; det halve Antal Capitainer, nemlig de 8 ældste i Classen 150 Rbd., og det halve Antal Capitainlieutenanter, eller de 12 ældste i Classen 160 Rbd. Alle fra 1ste Januar d. N. at regne.

Endvidere bifaldes allernaadigst, at paa Sagereglementet opføres ethvert Gehalt med det samlede Beløb, dog at Alt, hvad Enkelte nyde mere, end det Reglementerede, opføres som personligt Tillæg, der ved Avancement til høiere Gage ophører som saadant. De hidtil brugte Benævnelser af Quarteer- og Oppasserpenge bortfalde, som Folge heraf, i Fremtiden ved Officierernes Lonning og Enhvers Gehalt opføres paa Reglementet som fast Gage. Ordonnantsgodtgjørelsen anvises som hidtil.

En Commandeurcapitains Gage er saaledes 1500 Rbd. aarlig; det halve Antal af Capitainsclassen (de ældste) 1200 Rbd., Resten 1040 Rbd.; det halve Antal af Capitainlieutenantsclassen (de ældste) 800 Rbd., Resten 640 Rbd. aarlig.

Under 11te Februar har S. M. Kongen allernaadigst resolveret, at en Reduction i Officieretaten skal finde Sted, saaledes at omtrent $\frac{1}{10}$ af det hele Antal, eller 13 i det Hele, inddrages; nemlig 1 Commandeurcapitain, 2 Capitainer, 2 Capitainlieutenanter, 4 Premier- og 4 Second-Lieutenanter. Herefter vil Søetaten komme til at bestaae af:

- 1 Vice-Admiral, med eller uden Admirals Charakter.
- 2 Contre-Admiraler, hvoraf den ene med eller uden Vice-Admirals Charakter.

- 2 Commandeurer, med Divisionschefs Gage.
 4 dito med 1800 Rbd. Gage.
 7 Commandeurecapitainer.
 14 Capitainer.
 22 Capitainlieutenanter.
 36 Premierlieutenanter.
 36 Secondlieutenanter.

Som Regler for Avancementet bestemmes, at ved ethvert Avancement fra Premierlieutenant til Capitainlieutenant bor Admiralitets- og Commissariats-Collegium, i Dets allerunderdanigste Forestilling desangaaende, udtrykkeligen anfore, hvorvidt den Officier der staaer for Tour antages, efter sin tidligere Tjeneste, at ville blive en dygtig Skibschef, og at, naar Collegiet ei anseer ham skicket til at blive det, bor han foreslaaes til at udtræde af Marinen, saasnart den militaire Pensionskasse har Midler til Udredelse af hans Gehalt.

Ved Avancement til Capitain bor desuden Enhver, som dertil indstilles, have gjort et eller flere Togter som Chef eller Næstcommanderende, saaledes at Collegiet med Bestemthed kan yttre sig over den Paagiældendes Dygtighed til at fore Skib. Skulde en saadan, om hvilken Collegiet ei troer at have ovenmeldte Sikkerhed, ved indtræffende Vacance befinde sig paa Togt, da reserveres ham Anciennetet indtil efter udført Reise.

Ved Avancement til Commandeurecapitain eller Commandeur maa Admiralitetet grunde Forslaget paa Overbeviisning om, at de Paagiældende værdigen kunne forestaae de hoiere Poster, der ifølge deres Charger kunne vorde dem betroede.

Avancement til Contre-Admirals Classen stæer iblandt Commandeurer med og uden Division, og uden at være bundet til Ancienneteten.

De Officierer, der i en Række af Aar have staaet i faste Poster, uden at have havt Leilighed til at kunne fyldestgjøre de oven fortrede Betingelser for Avancement, maae i Almindelighed

ei kunne træde tilbage i Statens Detail, men kun forbeholdes Udgang til at avancere i Characteren med deres Kammerater.

Om de Uldtrædelser af Marinen og deraf flydende Dyrkkelser i Classerne, som ovenanførte Reduction har havt til Folge, findes det Nærmere i den officielle Deel af dette Hæfte.

Efterretninger for Søfarende.

Det nye Fyr ved Needles.

Den almindelige Mening om disse nye, farvede (røde) Fyr er, at de ere langt ringere end de forrige: Den røde Farve er kun svag, de brænde dunkelt som i en Saage, og kunne ikke nær sees paa den Distance som de ældre. Man troer, at det som Vinduene havde været af rødt Glas og Cylindrene af hvidt, ligesom før, vilde det have været bedre. St. Catharinas Fyr er derimod fortræffeligt.

(N. Mag., Juli 1810.)

Nyt Fyr paa Utklippau ved Carlskrona.

For at forebygge Forveksling af det nye, paa Utklippau ved Carlskrona oprettede, omdreieude Fyr, med det paa Christiansø, en Afstand af kun 10 Mile, har Regieringen bekendtgiort, at fornævnte Fyr giver en Omdreining i 6 Minuter, i hvilken Tid det giver 3 lige stærke Blink, med lige saa lange mørke Mellemrum, hvorimod Fyret paa Christiansø giver Omdreiningen i 3 Minuter, i hvilken Tid vises 9 Skin og lige saa mange mørke Mellemrum. Utklippans Fyr er desuden ifkun synligt i en Afstand af 10—12 Qvartmile, medens Christiansøes Fyr kan sees paa 14 Qvartmiles Afstand.

(Sand. Tid. 110.)

Nyt Fyr ved Landsort, udenfor det ene af Stokholms-Lobene.

Istedetfor det gamle Steenkulsfyr paa Landsort ved Stok-

holm er kommet et Blinkfy. Lanternen er 147 Fod over Vandfladen. Det gjør en Omdreining i 6 Minuter, i hvilken Tid det giver 3 lige stærke Blink, med lige saa lange mørke Mellemrum. I klart Veir er det synligt paa en Afstand af 16—17 Qvartmile fra et 10 Fod høit Dæk. (Hand. Tid. 98.)

Fyr paa Lagstær ved Alandshaf, Østersøen.

Paa Lagstær, 59° 30' N. Br., 19° 55' Egd. O. f. Grønch, og 4 Mile i O. t. N. fra det svenske Fyrtaarn paa Soderarm, er til Sikkerhed for Skibsfarten paa Alandshaf indrettet et nyt fast Fyr, bestaaende af argand'ske Lamper med Reverberer. Dets Høide over Vandet er omtrent 100 engelske Fod. Fyret sees igiennem 20 Streger af Compasset, fra N. N. O., igiennem Nord og Vest, og til S. S. O., med det stærkeste Lysstær rettet imod Skæret Fløjtjan, og den videste Belysning imod Hovedfarvandet imellem Østersøen og den botniske Bugt. I Øvrigt handle Søfarende, der ikke ere bekendte med Farvandet, sikkest i, ikke at komme dette Fyr nærmere end omtrent 1½ tydske Mil (6 Qvartmile) da det paa flere Steder er omgivet af farlige Klipper og Skær. (Hand. Tid. 98.)

Sømærker i Drogden.

Ifølge H. M. Kongens allerhøieste Resolution af 23de Juli 1840 vil der, fra den Tid, at Sømærkerne i Drogden og paa Kiøbenhavns ydre Rhed i Maret 1841 udlægges, ved disse Mærker og deres Placering see følgende Forandringer:

- 1) Dragor Lønde beholder sin Plads, men Vageren ved samme borttages og sættes i 3 Favne Vand paa Vestkanten af Holmetungen, og Vageren ved Syndre-Nyøse placeres paa 3 Favne Vand i retvisende Øst for denne Grund; begge disse Vagere skulle ligge ude hele Maret.
- 2) Store Topvagere med Roste paa Stager, 9—10 Fod lange, udlægges for følgende Steder:

Sydosthagen af nordre Ryssegrund i 3 Favnes Dybde.
 Nordvestkanten af Lillegrunden i 4—5 Favnes Dybde.
 Nordvestkanten af Bredgrunden i 4—5 Favnes Dybde.
 Østfiden af Ravneungerne i 3—4 Favnes Dybde ved Ste-
 nen „Rasmus Møller“.

Bageren ved Braget paa Middelgrunden bytter Plads med Tonden, som nu ligger for gamle Provesteen, hvilken henflyttes til Braget paa Middelgrunden og forsynes med en Kost paa en Stage.

- 3) Topvagerne paa: Gamle Provesteen, nordre Rysse, Ravneungerne, syndre Rysse og Dragor Sandrevstunge, skulle hver have en opadbunden Kost paa sort Stage, hvorimod Bagerne paa Fregatten Kronborgs Brag, Middelgrunden, Holmetungen og Lillegrunden skulle have en nedadbunden Kost paa hvid Stage. For at Bageren paa Bredgrunden kan blive let at kiende fra den paa Lillegrunden, bliver den forsynet med 2 Koste, den øverste opadbunden og den nederste nedadbunden paa en Stage, der bevelviiis hver Fod er malet sort og hvid.
- 4) Middelgrundens nordre Tonde lægges fra Pladsen af Lintestibet Indfødsrettens Brag tilbage paa Grundens nordre Flak i 23 Fods Dybde, og et andet Mærke, bestaaende af en lille grønmalet Tonde eller Boie udlægges paa Indfødsrettens Brag.

Tonden paa Stubben males rød istedenfor som forhen hvid.

Bundene paa de forskiellige Tonder mærkes med følgende Numere, nemlig: Dragor Tonde med I, Rastrup Tonde med II, Syndre-Tonde med III, Mellem-Tonde med IV, Nordre-Tonde med V, Stubbe-Tonde med VI og Tonden paa Kronen med VII.

Mærket paa Norderhøi forsynes med en firkantet Skive, 3 Alen i Kvadrat, hvilken males hvid, paasættes Mærket

lige under Topbeien og vendes med Fladen imod Hollandsdybet.

- 5) Somærkerne skulle i Almindelighed udlægges og indtages samtidig med Fyrstibet i Drogden; dog udlægges de ikke før det antages at kunne ske uden Fare for at de mistes eller ferykkes ved Drivis.

Vagerne paa Sandrevstungen, Syndre-Ryffe og Holmestungen skulle blive ude hele Aaret. Paa den Plads, som Dragor Sandrevstunge har, udlægges, naar denne om Efteraaret indtages, en Vager, indrettet som de andre der staae paa Vestvallen. (Offentl. Vdtg.)

Nyt Fyr ved Gennas Havn.

Fra 15de Januar 1841 er tændt et nyt Fyr, anbragt i et Taarn, som er bygget paa Spidsen af Cap San Benigno. Fyret er forsynet med et Glaslindse-Apparat af første Klasse og afvejer med Skin og Formørkelse hvert Minut. Høiden af Lanternen er omtrent 360 danske Fod over Havet og vil i klart Veir være synligt paa en Afstand af 30 Qvartmile. Det mindre stærke stadige Lys, som viser sig i Mellemtiden af Glimtet og Formørkelsen, vil tydeligt kunne sees 15 Qvartmile borte, saa at Formørkelserne først blive totale paa længere Afstand end denne. (Sand. Tid. 15—16.)

Hurtig Bygning af Dampskibe i England.

I "Nautical Magazine" for Oct. 1839 berettes, at Dampskibet Prometheus, som løb af Stabelen i September samme Aar, ikkun havde været under Bygning i 10 Uger. Et andet, Allecto, siges kun at have været 8 Uger under Bygning.

Dampskibet Archimedes.

(Un. Serv. Journ., Jan. 1840.)

Som de fleste af vore Læsere bekiendt, bevæges dette Skib ikke ved Skuffelhiul, men ved en Skruer, der gaaer igiennem et Hul i Sommeret ved Agterstævnen, under Vandet. Axen, som er horizontal, er omtrent 4 Fod lang og Skruen omtrent 5 Fod i Diameter. Bevægelsen meddeles Axen, eller Bommen hvorpaa Skruen er, ved Dampmaskinen, formedelst en Combination af Piul, hvorved Stemplets Bevægelse multipliceres $5\frac{1}{2}$ Gange, saaledes, at naar Stemplet gjør 20 Slag i Minuten, dreier Skruen sig lidt meer end $106\frac{1}{2}$ Gange rundt i samme Tid. Endvidere maa det forstaaes, at Skibets Fart igiennem Vandet beroer paa Skruens Omdreiningssart, eller den Hastighed hvormed den kan dreies om i en given Tid.

Unegteligt er det en Fordeel, at man ved dette Slags Dampskibe er fri for de beleerende Piul og Piulkasser udenbords, især med Krigsfartøier, hvor de ere Skytset iveien; men saalænge Maskineriet indenbords ikke er bedre beskyttet, bliver denne Fordeel dog af ringere Betydning. Men en Indvending af Vægt imod Archimedes er selve Principet for den fremdrivende Krafts Anvendelse. Naar man, nemlig, roer en lille Baad frem med en lang Aare, vil, med et kort Aaretag, Virkningen næsten blive directe, eller Kraften falde i en Linie i Flugt med Baadens Riis. Naar, derimod, Baaden fremdrives ved at vrikke med en Aare lagt over Agterenden, gaaer en stor Deel af Kraften tabt uden Nytte, idet Aarens oblique Virkning deler sig i tvende: den ene til at bevæge Agterenden fra den ene Side til den anden, og den anden til at styde den fremad.

Skruen paa Dampskibet Archimedes virker ganske som en Vrikke-Aare. For at opnaae den samme Kraft i Skibets Diametralplan, maa Skruen gives en overordentlig stor Hastighed i Omdreiningen. Maskinen gjorde, i Forsøgene paa Themsen, 22 Slag

i Minuten, hvilket giver 117 Omdreininge for Skruen i samme Tid. Skibets Fart igiennem Vandet var med dette kun 8 Knob, hvilket ikke er nogen stor Fart for et Dampskib af dettes Dimensioner. Maskinerne, sagde man, skulde have gjort 30 Slag i Minutten, hvilket vilde have givet omtrent 160 Omdreininge af Skruen: hvad dette vilde have havt for en Forøgelse i Fart til Folge, vide vi ikke; men det er klart, at det vilde have krævet en mægtigere Dampkraft og følgelig et større Forbrug af Brændsel.

Endvidere er Maskineriet overmaade meget mere compliceret, ved flere Hiul og Drev, hvoraf følger større Friction og hyppigere Uorden i Maskineriets Dele; og endelig vilde disse Mangler end mere forøges ved den umaadelige Hastighed, hvormed Skruen maa gjøre sine Omdreininge for at opnaae en antagelig Fart paa Skibet.

En ny, endnu ikke bekendtgjort Opfindelse lover derimod at blive en ganske overordentlig Forbedring ved de almindelige Dampskibe, især for dem der skulle gjøre lange Reiser. Den skyldes Hr. Hall, der er bekendt ved den Fortætter, som gaaer under hans Navn. Ved en yderst simpel Indretning kunne nemlig alle Skuffelbrædderne paa Hiulene „rebes“ i et Dieblis, efter Behag og i al Slags Veir; med andre Ord, Skuffelhiulene kunne reduceres efter Behag i Diameter, saa at det ikke gjør nogen Forskiel om Skibet ligger mere eller mindre dybt i Vandet. Hr. Hall er af den Mening, at om f. Ex. „British Queen“ med 500 Hestes Kraft begynder Reisen saa dybt lastet at Skuffelhiulene komme 6—8 Fod for dybt i Vandet, vil Modstanden, Hiulene møde i Vandet under Omdreiningen, i haardt Veir og høi Sø reducere den fremdrivende Kraft til det Halve, saa at Skibet da er at ansee for et Skib paa den halve eller 250 Hestes Kraft. Hvorimod, om Hiulene kunne reduceres saa meget, at de, ved den forringede Tendents til at frembringe Vagvand, gjøre det dobbelte Antal Omdreininge imod for, vil Skibet atter have den fulde Virkning af de 500 Heste mægtige Maskiner. Fordelen af denne Indretning, efterhaanden som Skibet ved Forbrug af

Brændsel, Provisioner ic. letter sig paa Vandet, er indlysende for Enhver, og man tør haabe snart at see Opfindelsen bekendtgjort.

Un. Serv. Journal for Juli 1840 indeholder fra Plymouth følgende: Archimedes' er 237 Tons drægtig og dens Maskiner siges at være af 80 Hestes Kraft. Skruen har sin Plads i en rektangulair Abning under Vandet i Skibets Agter-Ende. Denne Abning er omtrent 8 Fod lang og 6 Fod dyb; under den er Riolen, der som sædvanligt forløber hen til Agterstævnen, hvorpaa Roret paa sædvanlig Maade er hængt. Axen, hvorpaa Skruen eller de spirale Rostuffeler ere anbragte, dreies rundt ved en Combination af Hiul og Drev, som forøge Stemplets Hastighed $5\frac{1}{2}$ Gang. Stemplet gjorde 26 Slag i Minuten, hvilket frembragte en Omdreining af Skruen af 139 Gange i samme Tid. Skruen er 5' 9" i Diameter og 8 Fod lang; den ligger i en skraa Stilling og danner en Vinkel af 45° med den Axe, hvortil den er befæstet. Den vilde, med den Omdreiningshastighed, bevæge sig fremad i lige Linie med en Fart af 11 Mile, omtrent, dersom den arbejdede i et fast Legeme, ved hvilket den frit kunde drive sig selv frem. 11 Miles Fart er derfor det Maximum af Hastighed, hvormed Skruen kan være til Nytte, over dette maa den virke til at standse Farten.

Manglerne ved de hidtil brugelige Skuffehiul ere hverken faa eller ubetydelige: De optage megen Plads baade paalangs og paatværs; de tyngde med en umaadelig Vægt paa Overskibet, formindste Stabiliteten og forøge Slingringen; de stille en stor Overflade til Vindfang, som i mange Tilfælde meget betydeligen standser Farten; de frembringe en stærk Bevægelse i Vandet naar de ere i Gang, hvilken gjør det farligt for Vaade at nærme sig, ligesom den volder Skade paa Bredden af Kanaler og Floder; Larmen, de gjøre, er til Hinder for krigeriske Overtromlinger; den Plads de indtager hindrer Anbringelsen af Kanoner en batterie, og de ere selv udsatte for snart at træffes af Fiendens Rugler; de betage Manden til Kors den frie Udsigt, naar Farvandet er opfyldt af Skibe; naar Skibet krænger, bliver Kraften

utlge fordeelt paa begge Hiul, og endelig komme de ulige dybt i Vandet efter som Skibet ligger meer eller mindre dybt i Vandet. Alle disse Mangler bleve afhjulpne, dersom man kunde anbringe Romaffinen eller Skuffelhiulene paa et Princip som denne Archimedes-Skrue.

Under Forsøget i Plymouth løb Archimedes forst, for Dampalene, et lille Stykke indefter i Havnen, vendte hurtigt rundt paa et meget lille Rum og stod ud imod Eddystone Fyrtaarn. Da den var klar af „Breakwater“ blev der logget, og dens Fart var da $6\frac{1}{2}$ Miil med en stiv Ruling ret imod og Næfse. Kort efter satte den Seil, og den gjorde da 9 Mile for Seil og Damp. Maskinen sattes ud af Forbindelse med Skruen (disconnected), hvilket ikkun krævede en Minuts Tid, og Skibet gjorde da for Seilene alene $7\frac{1}{2}$ Miils Fart og laa 5 Streger fra Vinden. Det gik overmaade godt over Stag. Skruen blev atter forbunden med Maskinen, hvilket medtog omtrent $1\frac{1}{2}$ Minut, og Skibet løb nu med Vinden paa Laaringen 10 Miles Fart. Da det var kommet ind i Sundet, besloges Seilene og Forsøg blev gjort med at bakke med Skruen, hvilket lykkedes til Forundring vel; og endelig løb det ind imellem alle Skibene, imellem hvilke det dreiede sig og løb frem og tilbage med en Lethed og Sikkerhed, som forbausede Enhver. Af Alt, hvad dette Skib præsterede, var det klart, at Archimedes-Skruen har store Fordele over de almindelige Skuffelhiul, som give den Prisen i mange Tilfælde. Men endnu hefter der Mangler ved den, som ville forhindre dens almindelige Anvendelse; af disse nævne vi: det meget complicerede Maskineri og den ringe Fart i Forhold til hvad andre Dampskibe have bragt det til.

I Nautic. Mag. for Septb. 1840 berettes følgende Forsøg, der i Juli Maaned blev foretaget paa Themsen for at sammenligne Skruen og Skuffelhiulet i Kraft. Forsøget skete i Dørværrelse af Hr. Fawcett, den berømte Maskinbygger fra Liverpool, Hr. Barnes og flere andre sagkyndige Herrer.

Archimedes, med Hr. Smiths Skrue, og Skibet William

Gunston, Buxerfib, med de almindelige Skuffehjul, bleve surrede sammen, Speil imod Speil, med en Afstand imellem dem af 10—15 Alen. Archimedes har 2 Maskiner paa 25, den anden 2 paa 20 Hestes Kraft.

Archimedes maatte først bugser William Gunston med Maskiner og Hjul i Ro, og dette gjorde den med Lethed. Hensigten med dette præliminaire Forsøg var at forvisse sig om, Skruen i nogen Maade generedes i at arbejde, ved Skibenes gienfaldige Stilling. William Gunstons Maskiner sattes derpaa i Gang, og nu begyndte Styrkeproven. Det varede ikke længe før Archimedes havde ganske tabt Magten over dens Rival; et Par Minuter til, og William Gunston trak Archimedes efter sig, først langsomt og som det syntes stødeviis, men efterhaanden med stadig vorende Fart, indtil endelig den bugserede ham med samme Fart som ethvert andet Fartoi, fra 8 til 9 Miil nemlig, og dette uagtet Archimedes arbejdede i den modsatte Retning, med en overlegen Maskinkraft.

(Denne Beretning maa forekomme Enhver usandsynlig, og efterstaaende Bekjendtgjørelse af Patenthaveren Hr. Smith godtgjør fuldkommen det Usande i den.)

Følgende Forsøg bleve anstillede imellem begge de nævnte Dampskibe.

- 1) Gunston blev gjort fast til Archimedes, som omforklaret, og bugserede den med Maskiner og Skruer i fuldkommen Ro. Der blev logget flere Gange, og Farten var accurat 6 Miil. Skruen blev trukken igiennem Vandet uden at omdreie.
- 2) Skruen blev dernæst sat ud af Forbindelse med Maskineriet og tilladt at løbe rundt ved Bevægelsen igiennem Vandet. Farten befandt sig da 7 Miil og vorede til $7\frac{1}{2}$.
- 3) Begge Skibe bleve derpaa surrede Side om Side, men Ugterende mod Forende, da Gunston bugserede Archimedes med 7 Miils Fart; Skruen omdreiede, men Maskinerne i Ro.
- 4) Begge Skibe surrede sammen Ugterende imod Ugterende, med et Mellemrum af omtrent 60 Fod. Maskinerne sattes i

- Gang, og Gunston traf da Archimedes med sig, skiondt neppe meer end netop synligt, maastee med $\frac{1}{4}$ Miils Fart. Fordelen i Kraft var altsaa kun lidt paa Gunstons Side.
- 5) Skibene kastede nu los og prøvede Fart i et Løb af omtrent $\frac{1}{2}$ dansk Mil, i hvilket Gunston vandt omtrent 3 Skibslængder.

Om Ny-Zeeland,

uddraget af en engelsk Sø-Officiers Dagbog.

(Naut. Mag., Marts 1840.)

Distancen imellem Nord- og Sydenden af Ny-Zeeland er omtrent 900 Qvartmile. Den største Brede af den nordre De, som er den bredeste, er omtrent 300 Qvartmile, aftagende til 200 og 100, og meget mindre, henimod den nordlige Ende, hvor der et Sted, omtrent 150 Qvartmile fra Nordcap, er en Landtunge af ifkun 3 Qvartmiles Brede. Man regner den nordre De at være 40,000 engelske Qvartmile stor, den sydre De, med den høsliggende Stevartsøe, er over Trediedelen større. Begge Ny-Zeelands Der ansees for at have et Gladeindhold af idetmindste 95,000 engelske Qvartmile. Endstigndt Afstanden fra England til Ny-Zeeland er større, end fra England til Sydney i Ny-Holland, medtager Reisen dertil omtrent den samme Tid paa Grund af de herskende Vinde; medens Tilbagereisen til England er omtrent 1200 Qvartmile kortere fra Ny-Zeeland.

Soulbourn Havn paa Kuakua-Den har en stor Blok af den Grønsteen, som de Indfødte sætte saa hoi Priis paa, da det er den, hvoraf de giøre deres „Martiis“ eller Steenkioller og de Prydselser eller Amuleter, som de bære rundt om Halsen, hvilke Sager gaae i Arv til Familien og agtes meer end Penge. Schugiangq eller Pofiangq, hvor jeg indtog en Ladning Comdie-Spiir (Tommer), Høer og Kartofler, er en prægtig og let seilbar Flod.

Barren vil om Foraaret tilstæde Skibe paa 7—800 Tons Udgangen, dersom man er opmærksom paa Veirets Tilstand for man holder ned imod den. Skulde der være megen Sø paa den, bør man holde sig under „de tre Konger“, indtil Veiret tillader at løbe ned. Seiladsen ned er kort derfra, og ved noie at lægge Mærke til Bredden, vil man let finde Havnemundingen, som er kiendelig paa dens bratte Pynt mod Syd og Sandbugterne mod Nord. Jeg er tilboielig til at troe, at denne Barre undertiden forandrer sig. Det Skib, jeg dengang førte, Columbia, var omtrent 300 Tons drægtig. Jeg krydsede op af Floden, ved at bakke og fylde efter Omstændighederne, og kom omtrent 45 Qvartmilen op, hvor jeg indtog Ladning. To Uger før jeg seilede, indkom et Skib paa 600 Tons, Roslynn Castle, for at lade med Tømmer, og fortoiede i en Bugt af Floden omtrent 5—6 Qvartmilen ovenfor Munden.

Hokiangaen er paa sine Steder 2—3 Qvartmilen bred, og den er ikke alene selv en majestætisk Flod, men dens Bifloder række langt ind i Landet, og nogle af dem ere seilbare for Skibe paa 100 Tons. Her findes meget store Skove af Cordie-Træer, og Krudt og Geværer modtages især gierne af de Indfødte i Bytte for alle Udsøfelsesartikler. Blye, Fiskekroge, Tobak og Piber gives i Betaling for Arbejde, Fisk og Smaafornödenheder. Tobak holde de Indfødte meget af, men stærke Drikke bryde de sig ikke meget om. Under mit sidste Ophold iblandt dem kunde man for et Gevær kiøbe fra 300 til 500 Pd. Hør, eller fra 3 til 5 Sviin, eller fra 6 til 10 Træspærer. De Indfødte ere meget noieseende i Handel. Naar de kiøbslaae om et Gevær, laane de en Kniv for at afstrue Laasen, som de undersøge noie i alle dens Dele. De lade derpaa Sælgeren afstyre Geværet, og forlange dernæst et Skud Krudt for selv at afstyre det engang til Prøve. Der maa allerede findes et betydeligt Antal Skydegeværer paa disse Øer, især paa den nordre.

De Indfødte paa denne Deel af Ny-Zeeland ere meget strenge i deres Tabu og deres Begravelsesstikke; naar Nogen døer

blive Hytterne med Skydegeværer og Klædningsstykker som have tilhørt den Afdøde, fort, alt hans Efterladenskab urørt henliggende, og Ingen betræder Hytten; den Canoe, hvori et Liig bringes et Sted hen, lader man ligge og raadne paa Strandbredden. Enken faaer Lov til at leve, dersom hun har faaet Børn, men hendes Hænder ere Tabu for Livstid. Hun tør ikke selv putte Maden i Munden, men hendes Slægtninge maae gjøre det for hende. Hænderne paa dem, der have rørt ved den Døde, ere ogsaa Tabu for en Maanedstid eller to. Berømte Høvdingers Liig blive satte i en Slags Skilderhuus, og holdes opreiste deri ved indstoppet Hør. Et Rækværk sættes omkring denne Kasse for at frede om den, og naar Kjødet er forraadnet, renses Skelettet, og den Hedengængnes Slægtninge bortføre det hemmeligen til et skjult Sted, at deres Fiender ei skulle opdage det.

En Dag gjorde jeg en Tour op ad Floden, 9—10 Quartmiil ovenfor hvor mit Skib laa, til en Eiendom som Pationa, vor fornemste Høvding, der havde. Pationa og nogle unge Nyzeelændere vare med os. Da jeg ventede mig et Maaltid af Kartofler, tog jeg Salt med mig, en Artikel, de aldrig bruge. Efter at have besøgt Pationas Landeiendom, blev jeg præsenteret for hans Kone og Slægtninge, hvorpaa vi sadde ned om Jlden og vilde netop til at tage til os af Kartoflerne, der stode og kogte i en Potte, da Høvdingen pludselig sprang op, kastede Klæderne af sig og krob ind i hans afdøde Sønns Hytte. Han kom strax ud igien, medbringende et Jagtgevær, som havde tilhørt Sønnen, men var nu ganske ubrugeligt af Rust; dette vilde han at jeg skulde tage i Bytte for et af mine Geværer. Da han igien indtog sin Plads ved Maaltidet, maatte en af hans Slaver putte Maden i Munden paa ham, fordi hans Hænder vare Tabu, efter at have rørt ved den Dodes Sager; sine Klæder havde han frelst derved ved at tage dem af isorveien. Havde en af Slaverne gjort dette, vilde han sikkert være bleven dræbt for at forsone „den onde Aand“.

Denne Idee, om Nødvendigheden af at forsone den onde

Uand, koster ofte en Enke Livet, naar hun ingen Børn har, dersom hun ikke selv skulde finde det passende at give dette Beviis paa sin Kiærlighed til den Afdøde. Ved min Ankomst til det Eted, hvor jeg indtog min Ladning, tog en Hr. Brown fra Sidney, hvis Compagnie eiede Landsbyen og Landet deromkring, mig med sig for at besee Egnen, men sagde mig først, at han ikke vidste, hvorledes en gammel Høvding i hans Nabolag vilde modtage os, da han i nogen Tid havde staaet paa en uvenskabelig Fod med ham. Grunden hertil var, at Hr. Brown havde, med nogle af sine Folk, med Magt trængt ind i hans Hytte og frataget ham et Gevær, han engang havde solgt ham, fordi Høvdingen havde myrdet sin Sonnekone, der ikke selv vilde dræbe sig ved Mandens Død. Den Gamle modtog os dog med Høflighed, og hans Kone vilde endog overtale Hr. Brown til at formaae mig til at tage en af hendes Døttre til Kone.

Deres Løbsaglighed er stor, og kun de gifte Koner ansee Lugtighed for en Dyd. Ved min Ankomst med Skibet, drog dette en Mængde Mennesker, især Fruentimmer, til Etedet; langt oppe fra Floden kom de, og Landsbyen vrinlede af dem som ved et Marked. De gamle Koner havde meget ivrigt anmodet mig om, at lade „de unge Damer“ komme ombord, som Skik og Brug altid havde været, men jeg afflog det bestemt. Da jeg, den fjerde Dag efter min Ankomst, traadte i Land, blev jeg omringet af henved et halvt hundrede Fruentimmer, gamle og unge, som sang og klappede i Hænderne ad mig; Hr. Brown, som saae det fra sit Vindue, kom leende ned til mig og morede sig meget over den forlegne Figur jeg gjorde. Jeg spurgte ham, hvad alt dette betød, og han fortalte mig da, at det var en Vise de havde giort om mig: „Om den grusomme Capitain, som ikke vilde lade Damer komme ombord“. Han havde hørt af Samtalerne i Byen, at man tog mig mit Forbud meget ilde op; og han raadte mig til, ikke længer at negte mit Samtykke, da det ellers gierne kunde have slemme Følger. Fruentimmerne, som giættede sig til vor Samtale, stode omkring os i spændt Forventning om Udfaldet,

og da dette endelig blev dem forkyndt, styrtede de unge Piger ned til Strandbredden og svømmede ombord.

Jeg fandt, at de førte sig meget ordentlig op; de skaffede Kartofler og Grønt fra deres Familie iland, til Hiælp for den nye Huusholdning, og de bleve ombord hele Tiden medens vi laae der. Da vi skulde seile, havde de skaaret og kradsat sig i Ansigtet, og det nedrindende Blod blandede sig med den røde og sorte Maling, hvormed de havde indsmurt sig, saa at det neppe var muligt at kende dem igien; en Krands af Laurbærblade havde de om Hovedet, og med Graad og Veeklager sagde de os Farvel. Dette er den Maade, det er Skik hos dem at vise sin Sorg ved at stilles fra Venner.

Et Gistermaal fandt Sted medens vi laae her. Den unge Mand lod til at være dødelig forelsket i sin Brud; men hun gien-gjældte ikke hans Kiærlighed og viste sig mut og tvær, fordi hun var tvungen til at tage ham. Tingen var, at hun heller vilde været ombord hos os med de andre unge Fruentimmere. Brudgommen gjorde Alt, hvad han kunde, for at vinde hende, og sagde at han gierne tillod hende at gaae ombord paa det engelske Skib, men vilde ikke tillade hende at gaae med en Tangatamauri eller Ny=Zeelænder. Den næste Morgen blev jeg opmærksom paa at der herskede megen Lystighed og Latter forud paa Balken, imellem de unge Damer, som vinkede ad mig at komme derhen. Da jeg kom forud, fandt jeg at Gienstanden for deres Latter var den stakkels Brudgom, som i sin Canoe og ledsaget af Bryllups-gæsterne nærmede sig Skibet, men Bruden var sprungen overbord og svømmede til os. Hun fik fat i Rølingen af min Storbaad, som laa fortoiet i Slærebommen, da Strømmen var stærk og det blæste friskt; og da hendes Mand's Canoe nærmede sig, skiftede hun rundt om Ugterenden af Baaden og kom imellem den og Skibet. Manden gjorde Tegn til mig og saae ynkeligen paa hende hele Tiden. Jeg fik Medlidenshed med den arme Diævel og gik ned ad Falderebstrappen med et strengt Ansigt, og befalede hende at gaae til sin Mand, hvilket hun gjorde, men høist

nødigt, kunde man see; og da Selskabet siden gik i Land for at fortære deres Maaltid og fornoie sig, blev hun siddende agter i Vaaden og saae suurt hele Tiden.

Ny-Zeelænderne ere fortræffelige Svømmere, især Fruentimmerne, som næsten ere Amphibier. De pleiede at bade sig, 8—10 Personer sammen, lige ud for Skibet, men stedse med megen Anstændighed og med et Stiørt paa. En Dag faldt det et Par af mine unge Mennesker ind at have en Spas med dem, og de sprang ud i Vandet og svømmede hen til dem, i den Tanke at Pigerne skulde blive bange for dem. Men de fik andet at vide: da Pigerne saae hvad deres Hensigt var, lode de dem komme nærmere, hvorpaa de spredte sig i en Kreds omkring dem, holdende sig under Vandet indtil de havde Herrerne fuldkommen i deres Magt; og nu begyndte Spasen, idet først En, saa en Anden fik dem fat i Benene og trak dem under. Saaledes svømmende og dukkende rundt om de to unge Mennesker, vedbleve de at forfølge dem og trække dem under hvert Dieblik, saa at de næsten druknede naaede tilbage til Skibet.

Fødemidlet gaves der Overflodighed af. Der er fortræffelige Gøtles (et Slags Muslinger) i Floden, og ypperlige Fisk i Mængde. Jeg savnede aldrig hvad jeg behøvede. En Kridtpibe og lidt Tobak, eller et Par Fiskekroge var hvad jeg gav i Bytte. Mine Folk fik daglig fersk Svinetiød, og jeg saltede adskillige Lønder deraf. Folkene fik hver Dag Svinicarbonade til Frokost og Middagsmad; Kiødet havde en fortræffelig Smag, da Svinene opfødes her med Rødderne af en Slags Bregner. Jeg var glad ved at jeg var istand til at overlade de Indfødte en ny Slags Kartofler til at lægge; de lignede den store røde Devonshire Kartoffel, og jeg havde faaet dem i Van-Diemens Land.

Øvergang de to Hovdinge, Pationa og hans Broder Nina kom ombord til mig, indbød jeg dem til at spise ved mit Bord tilligemed deres Børn; og Pationa kom sjelden uden at have en lille Datter med sig, som han holdt meget af. Fædrene elste deres Børn høit; Mødrene, derimod, bryde sig ikke meget om

dem, og Børnene vise dem heller ikke megen Agtelse. Vi havde ialmindelighed Kartofler til vor Frokost af Svinecarbonade. En Dag havde jeg ladet koge nye Kartofler fra Hobart-Town, og da de bleve bragte ind paa Bordet, troede jeg Pationa vilde have gaaet fra Forstanden. Han kaldte paa sine Folk paa Dækket, en 20—30 Stykker, at de skulde komme at see Kartofler saa store som et Mennekehoved. Det var en Skam, sagde han, at koge dem, og jeg maatte love at forære ham en Snecs Stykker til at lægge.

Jeg havde ofte Leilighed til at see dem dandse Krigsbandsen; de balancere deres Spyd med megen Behændighed, svinge og vride sig i allehaande voldsomme Stillinger og gjøre frygtelige Ansigter. Missionairerne fra „Bay of Islands“ kom en Dag over for at besøge deres Broder, som havde fæstet Bopæl i Nærheden af hvor jeg laa. De forekom mig Alle ivrige i deres Kald og hver Sondag forrettede de Gudstjeneste ombord hos mig. Hvad deres Omvendelsesværk angaaer, da troer jeg nok, at det vil lykkes dem med de Unge og Børnene, men de Gamle høre dem med Ligegyldighed. De kiende dog Betydningen af vor Sondag eller Tabu-Dag, og prøvede aldrig paa at forstyrre os eller komme ombord til os den Dag.

Jeg gjorde en Tour op ad den smukke Flod „Manga-Muka“ og jeg maa tilstaae, at Bredderne af den og hele Landskabet, jeg saa, vare i hoi Grad yndige og indbydende. Vi mødte en Canoe som gav os nogle Fisk, og jeg gik i Land med mine Roerfolk, unge Ny-Zeelændere, for at holde et landligt Maaltid. Ved at gnide et Stykke haardt Træ horizontalt imod et andet, fik de Ild tændt; Fiskene bleve stukne paa nogle tornede Grene, som plantedes i Jorden tæt ved Ilden, og snart havde vi os et velmagende Maaltid.

Klimatet synes at være sundt. Jeg saa kun saa sygelige Menneker, og de forekom mig at lide af Bryktsyge eller Svind-sot. Dog kunde dette Udseende muligt hidrøre af at de bygge deres Hytter lavt nede ved Flodbredden; ogsaa er deres Føde til

sine Lider ikke nærende nok, naar nemlig Kartoflerne ere forbrugte og de nødes til at leve af Rødder. Deres Hytter ere ikke meget over 4 Fod høie; over Indgangen springer Taget et Par Fod frem, saa at det danner en Veranda, under hvilken de sidde.

Indbyggerne holde meget af at høre Knaldet af Skydevaaben, see Fyrværkerier o. desl., og da jeg saluterede med mine 2 firepundige Kanoner ved min Ankomst, vakte det et almindeligt Fryderaab. Hr. Brown havde sit Huus omgivet med en Grav og spanske Ryttere, og indenfor disse vare nogle Kanoner plantede. Denne Plan fortjener at anbefales alle Colonister, især dybere i det Indre af Landet; de borde altid være forsynede med et Par Smaakanoner og Skydegeværer i Mængde; ogsaa vilde store Hunde til at holde Vagt være gode; og endelig vilde det imponere de Indfødte om man jævnlig, paa visse Festsdage s. Gr., affyrede Salutter.

I deres Handel ere de Indfødte overmaade redelige, og holde enhver Contract hellig, saavel imellem dem og de Blanke, som imellem sig indbyrdes. De spurgte saaledes ofte om Capitain Perd, som havde kiøbt Land her ved Floden, hvilket Land er paa det strengeste under Tabu, indtil han kommer igjen. De undrede sig over at han ikke kom igjen og tog det i Besiddelse. Perd-Pynt er et velbekiendt Sted for Enhver, der har været oppe af Revieret.

Det er vistnok, at der hersker en kiendelig Forstiel iblandt Folketammerne paa Den; især falder det i Dinene naar man sammenligner Hovdingernes Statur og hele Udseende med deres Slavers: de Første ere meget heiere af Væxt og have en ædel og krigerisk Holdning, især naar de ere i deres Krigsdragt, som bestaaer i en tyk Matte, belagt med Strimler af Hundeskind paa tværs, deres „Marih“ eller Stridskiølle hængende i en Rem over Haaendledet paa den høire Haaend, et langt Spyd i den venstre, og paa Hovedet en lang hvid Fieder, stultet paa den ene Side. En Stamme, som kom for at sælge os Sør, var ganske forskiellig fra de andre i Udseende og Statur; skøndt det var en Hovding-

familie vare de lave af Vært men sværtbyggede, Haaret faldt i det rødbrune og var stridt og langt. Disse Folk vare komne langt borte fra og holdt sig meget tilbage fra de andre Indfødte. Alle Høvdinge ere tatoverede, ikke alene i Ansigtet, men ogsaa bag paa Kroppen, paa et Sted Belanständigheden forbyder at nævne; men en Mand kan blive 35 Aar gammel for han er fuldkommen tatoveret. Jeg gjorde engang, ved min Tolk, en Hovding det Spørgsmaal, hvorfor han var tatoveret bagtil? Han svarede ganske stødt: „at han imod sin Fiende vilde see ud som et Fruentimmer om han ikke var det.“ Nabostammerne ligge ofte i Krig med hinanden. En stor Kriger bliver altid dræbt, naar han tages til Fange i Krig, for at giemme hans Been som Trophæer, og for at hans Overvindere kunne bruge dem i Krigen til at true ad deres Fiender med dem, hvilket de giøre som en Udfordring. Laarbenene bruges især hertil, og Hovederne conserveres ved at bage dem. Naar Fiendtlighederne ere forbi, finder en regelmæssig Udvevling Sted af Fædres, Brødres og Onklers Been og Hoveder. De mindre Høvdinge og „Cookies“, som tages til Fange i Krig, blive giorte til Slaver og vænne sig efterhaanden til deres nye Herrer, saa at de ikke flytte om at vende tilbage til deres forrige Stamme, skøndt der gives dem Leilighed dertil. Den stærkere Stamme vil undertiden, for at vedligeholde sin Overlegenhed over den svagere, udsende et Parti velbevæbnede Krigere, naar Indhøstningen er endt, for at indkvartere sig hos den; de tage da for sig af Fødemidler, slagte Sviin og leve godt i nogle Dage, hvori den svagere Stamme maa finde sig, og naar da dette praktiske Beviis paa Overherredømme er aflagt, vende de tilbage uden videre Fiendtligheder.

En saadan Trop, der kom tilbage fra en Marodeurexpedition, kom ombord til mig for at tilfredsstille deres Nysgierrighed. Nogle bleve siddende plat ned paa Dækket agter; Andre, som lagde Mærke til at mine Folk vare tilveirs for at giøre Seil los, entrede dristigt tilveirs for at vise deres Behændighed. Anførelsen, en smuk ung Mand, klattede heelt op til Knappen. De

forlode os efter en Times Ophold ombord. Jeg tilstaaer, at deres Besøg ikke var mig meget behageligt, da det var en mig ubekendt Stamme og de vare velbevæbnede, hvorfor jeg maatte holde Die med dem, at deres venstfabelige Besøg ikke pludseligt skulde ende med et Oversald.

Der er ingen Tvivl om, at de Indfødte ikke altid ere at stole paa, og at man stedse bør være forsigtig og paa sin Post med dem; af Mangel paa tilbørlig Forsigtighed ere mange Skibe blevne overrumplede og Mandstabet myrdet, dog fieldnere i den sidste Tid, og jeg er vis paa, at det snart vil ophøre ganske, eftersom de Indfødte meer og meer blive overbeviste om de Fordelse, de kunne drage af Handelen med de Blanke, og de lære at respectere vore Vaabens Overlegenhed, vor Agerdyrkning, vore Kunstler og fremfor Alt vor Redelighed i Handel og Wandel. Jeg anseer disse Der for høist vigtige coloniale Acquisitioner for os, baade med Hensyn til Jordbundens Frugtbarhed, Climatet, der ligner Italiens, de seilbare Floder, den Overflodighed af friske Provisioner her findes for vore Sydsøfarere, og endelig den Tilførsel vore Colonier i Ny-Holland kunne erholde herfra i tørre Aaringer. Jeg veed, at en „Ton“ Kartoffler, som i Ny-Zeeland har kostet et Gevær, til en Indkjøbspris af omtrent 1½ Pd. Sterl., er bleven solgt i Sydney for 20 Pd. Sterl. Men klogt vilde det være, at sende nogle Tropper dertil og stationere dem paa forskjellige Steder til Forsvar for vore Colonister; ligeledes borde en Orlogsbrig eller to have stadig Station der, og hele Forcen staae under en Gouverneur, hvis Bestræbelser maatte gaae ud paa at stifte Fred og bevare Harmonie imellem de forskjellige Stammer. Mange Ny-Zeelændere, endog Høvdinge, gjøre Krydstoure mod europæiske Skibe, og mange have besøgt Sydney. De unge Mennesker ere meget flinke og raske paa Søen, de ere meget lærvillige og lydige, og blive snart flinke Matroser.

Colonister finde liden Vanskelighed ved at bygge sig Boliger; Cowdie-Træet, en Art Fyrr, giver gode Planker, og en håard Træsort „Kylaterr“, hvoraf de Indfødte gjøre deres Landser, er god

til Sparrebærk. Klimatet er mildest paa den nordre De, og da begge Der ligge i en Syd og Nord Linie, finder man ethvert europæisk Climat paa dem. Ved det sydlige Forbjerg er det omtrent som i det nordlige Skotland.

Der findes en Plante, som vore Folk bruge som Thee; iblandt Matroserne gaaer den under Navn af Theplanten. De Indfødte lave en behagelig berusende Drik af et vildt Bær, der ligner Hindbær, og de bruge mange Rodder og Værter til Føde, som vi ikke kiende Navnene af. Makrelen tørre de uden Salt, uden tvivl skeer dette i en Døn. De conservere ogsaa den søde Kartoffel eller „Coomra“ ligesom Figner til Vinterprovision; men da dette ansees for deres lækkreste Føde, er det ikke tilladt Andre at dyrke denne „Coomra“, end Hovdingernes Døtre; den er altid indhegnet og strengt „tabuet“ for alle Andre end Hovdingen selv.

Udskillige undvigte Forbrydere fra Nyholland leve her paa disse Der, og nogle af dem ere tatoverede og have antaget de Billedes Skikke. En af dem levede i Nærheden af det Sted, hvor jeg laa og ladede, og blev af Europæerne anseet for en farlig Person. Denne Mand havde taget sig en Kone blandt de Indfødte, det smukkeste og behageligste Fruentimmer jeg saae iblandt dem. De fleste Hovdingers Døtre ere ialmindelighed kionne, velkøbte og med milde og behagelige Manerer. De Indfødte paa den sydre De ansees for at være mere vilde og utæmmelige end de paa den nordre De. Dette er saa meget mere til Skade for Handelen, som netop paa Sydsiden den meste For dyrkes, og Søelephanten og Sælhunden findes der; men Tiden vil ogsaa giøre dem mere fredssommelige og aabne deres Dine for Handelens Fordele. En Orlogsmands Besøg nu og da vilde have god Virkning.

(Da disse Der eller Lande, ved Englændernes nys iværksatte formelige Besiddelsestagen af dem, ere paa Veien til at vinde en ny og forøget Interesse, idet de spaae, at ville i en forholdsvis kort Tid have sig til en Colonie af overveiende Vigtighed for Moderstaten, ville vi til Ovenstaaende sœie nogle interessante Ef-

terretningen om dem, uddragne af Capitain Fikroys bekendte „Vojages of the Adventure and Beagle.“

Intet vidner, i Sandhed, mere om Englands rolige Storhed, end det forløbne Aars Begivenhed. Medens det paa engang begynder en Krig ved Syriens Kyster og en anden i China, begge af uoverseeligt Omfang og Følger, bygger det sig i Stilhed nye Throner i de to andre Verdensdele: i Afrika ved at anlægge Colonier i dets Indre langs Nigerens Bredder, og i Sydhavet ved at tage Ny-Holland, et lille Continent, i Besiddelse.

Paa samme Tid arbejder det ikke mindre paa at gjøre Erobringer i Videnskabernes Rige: en, med hidtil uovertruffen Liberalitet og Omfarg udrustet, Expedition afgaaer til Sydpolen for at anstille magnetiske Observationer; Opdagelserne i Nordpolaregenen fortsættes; i alle Verdensdele krydse dets Skibe for at optage Kaarter over Kyster, Havne og Farvande; og midt under alle disse gigantiske Foretagender gaae Tingene hjemme deres vante Gang, uden Anstrængelser, uden neppe at tildrage sig det rastløst, i egen industrielle Virksomhed spselsatte Folks Opmærksomhed.

I en isinesaldende og ensom Beliggenhed — fortæller Capitain Fikroy — lige overfor Indløbet til Kororasaka-Havn, ligger et enkelt engelsk Huus, uden anden Beskyttelse end en høi Flagstang, hvorfra det engelske Flag vaiede; en mærkelig Contrast til de Indfødtes rundt om adspredte befæstede Landsbyer og et skönt Vidnesbyrd om den Indfyldelse, Civilisationen allerede udøver over de nys saa frygtelige Mennesteædere.

Indløbet til Havnen er smalt, endog for Diet, men endnu mere ved Grunde, som man maa vogte sig for. Naar man kommer indenfor viser sig, paa den vestre Side, de Indfødtes Landsby Kororasaka, en adspredt liggende Samling af lave Hytter, stærkt palisaderet; paa den østre 3—4 engelske Huse, Missionairernes Boliger, og oppe i Havnen paa Bakker tæt ved Vandet adskillige andre Huse og Landsbyer. Det Hele har et befolklet Udseende som gjør et behageligt Indtryk. Udskillige Svalfanger-Skibe laae

til Ankers heelt oppe i Havnen. Landet rundt om saae opdyrke og frugtbart ud, men Naturen havde ingen imposante Træk.

Vi fik strax Besøg af den engelske Resident, nogle Colonister og 2 indfødte Hovdinge. Residentens Baad blev roet af unge Ny-Zeelændere med glatte Ansigter, rundtafftaaret Haar, stotke Suer og Trøter og Buxer. En af Hovdingerne kom i sin Krigscano, der var stærkt bemanded med athletiske Wilde, hvis halvnøgne Kroppe, dybtarrede Ansigter og lange krollede Haar stak fordeelagtigen af imod hine europæiserede Landsmænd.

Mit første Indtryk, da jeg kom iland og saae Ny-Zeelænderne i deres Lands Dragt, de smudsige Boliger og deres Levemaade, var, at de vare en Race, der stod midt imellem Otahetieren og Fuegianeren, hvilket flere af mine Officierer ogsaa fandt, idet vi i mange Ting bemærkede en stor Lighed hos dem med Fuegianerne og i andre med Otahetierne. Mig forekomme de alle at være samme Menneſterace, kun forandret ved Climaet, Føde og Levemaade. Af Middelskatur, mager men stærk Legemsbygning og mørk Ansigtsfarve, er Ny-Zeelænderens Udvoortes meget i hans Faveur. Hans Ansigtsræk udtrykke Energie, hurtigt Begreb, uden megen Estertanke, og en høi Grad af forvovent Mod. Hans Haar er af Naturen langt og tykt, men grovt, og den stærke Haarvært giver hans Ansiget et endnu vildere Udtryk. Vi saae Mange med regelmæssige Træk og Profiler, som man efter europæiske Skønhedsbegreber vilde kalde smukke. Hudfarven varierer hos begge Rion imellem den lysfeste Kobberfarve og den mørkeste Mahogni- eller Chocoladefarve.

Endskjøndt Menneſteæden og Barnemord ere ophørte i de nordlige Dele af Ny-Zeeland, tager dog de oprindelige Indbyggernes Antal af. De sige ofte selv; „Landet er ikke for os; det er for de Blanke,“ og de lægge selv Mærke til deres Stammes Formindstelse. Forandret Levemaade, europæiske Sygdomme, stærke Drikke og Anbringelsen af mange af deres raskeſte unge Mænd paa Svalfangerstibene, hvor de desværre for ofte demoraliseres, alle disse Marsager virke forenede til denne Formindstelse. Og-

faa skader de mange Klæder de bære, især de tykke Teppe, deres Helbred og udsætter dem for dræbende Forkølelsessygdomme. Vi bleve forundrede ved at see næsten enhver Indfødt svøbt i et tykt uldent Teppe, undertiden 2—3, medens vi gik i tynde Klæder. Ny-Zeelænderen er overordentlig stolt; han taaler ikke den ringeste Fornærmelse; et Slag, selv blot i Spøg, maa han giengælde.

Paa en Tour op ad en Fiord, som jeg gjorde for at besøge Missionairernes Agerdyrkningsinstitut, passerede mange Gaanoer os frem og tilbage; Nogle gik til Kororareka for at sælge deres Ladninger, bestaaende af Brænde, Kartoffer, Yams, Sviin ic.; Andre vendte tomme tilbage til deres Hiem. Det var mig en Glæde at see den Venlighed, hvormed alle de Indfødte hilste Missionairen Hr. Baker, som var med os i vor Vaad. Helt og her faae vi et Huus eller Hytte nede ved Vandet, med et Stykke dyrket Land, en stor Stabel Brænde til Salg og maastee en Gano, som de indfødte Eiermænd vare iværk med at lade. Fra Fiorden kom vi ind i en Ferskvandsflod, hvis Bredder frembøde de samme Spor af Befolkning og Opdyrkning. Omtrent en dansk Meil oppe i Floden forlode vi Vaaden, som her maatte blive tilbage, da Vandet ei var dybt nok, og vi fortsatte nu Veien til Hest.

At see Bregner (fern) groe allevegne, paa sine Steder meget tæt og til en Mand's Hoide, var et eiendommeligt Træk ved dette Lands Naturscener. Da vi vare komne over de første lave Bakker, blev jeg paa en Maade skuffet ved Landets eensformige og upittoreske Udseende: et temmelig jevnt eller svagt bølgende Landskab laa for mig, i hvilket store Sletter afveklede ved faa lave Bakker, allevegne grønne, paa mange Steder storbedækkede og gennemskaarne af en Mængde Bække og Aaer. Alt bar Vidne om Frugtbarheden af Jordbunden.

Vi kom forbi en Landsby, rundt om hvilken vare mange Lønder Land af vel dyrkede Ager, med Mais og Kartoffer, som stod fortræffeligt. Et Huus uden Vægge stod et lille Stykke fra Byen, det var et Kapel, sagde man, som de Indfødte af egen Tilskyndelse havde opført.

Paa en høitliggende Slette, eller flad Valle, ligger Baitangi, Missionairernes Agerdyrknings-Etablisement. Det pludselige Syn af 3 engelske Huse, omringede af Udhuse, Hauger og dyrkede Marker var for mig, her i Ny-Zeeland og efter saa lang Fraværelse fra et lignende Syn, frapperende og behageligt. Det var for mig som et Fragment af Gammel-England, rigtignok lille, men tilsyneladende fuldkommen ægte. Omtrent 16--18 Tønder Land, som jeg efter Diesynet kunde stionne, vare opdyrkede: Kornet stod i fuldt Ar og saae frodigt ud. Bygningerne toge sig i en Graastand bedre ud, end da vi kom nærmere, fordi de ere bygte som velhavende Folks Landsteder (gentlemens cottages), men ganske af Træ og vare endnu ikke færdige. Der vare ogsaa smukke Hauger, som man kunde see vare under kyndige Hænder. I Nærheden af Husene græssede en Flok Faar; en Mængde Høns, Gæs og Sviin; endel Koer og Heste med deres Kalve og Føl gave det Hele et fuldkomment landhuusholdningsmæssigt Udseende. Vi fulgte vor vakkre Vert, Hr. Davis, en af Missionairerne, rundt over hele Etablisementet. Baaningshuset var meget vel bygget af Træ og havde et særdeles reenligt og net Udseende, endstiondt det ikke var færdigt. Den solide Maade, Bæggene vare klædte og panelede, overgik i Arbeidets Fuldkommenhed Alt hvad jeg havde seet af Smedkerarbeide nogensteds i hele Sydamerika. Hr. Davis's egen Stue indeholdt, foruden mange nette Indretninger, en Samling af gode Bøger, og en Ramme, hvori var et endnu ufuldført Raart over Missionairernes Landeiendom.

I Haugen fandtes de fleste engelske Kiøkkenurter i frodigt Væxt. (Paa Baitangi, Hr. Bushbys Sted, var ikke alene Haugen i den fortræffeligste Orden, men han havde endog Wiinranker af flere Slags, som han selv havde hentet fra Frankrig og Spanien, paa en lang og besværlig Reise han foretog sig i disse Lande alene i dette Niemed.) Uvlsgaarden var fuldkommen engelsk. En stor Lade, opført alene ved Indfødtte, under Hr. Davis's Bestyrelse. To Indfødtte tærstede just, da vi kom, og en Tredie pas-

seede en Sigtmaskine. Vi besaae ogsaa et Smedeværksted ved Gaarden, Karrer og alle Slags Agerdyrkningsredskaber.

Møllen var vel værd at see, baade fordi den i sig selv var godt opført og tillige for den Interesse et saadant Værk maatte have i disse Egne af Jordkloden. En Dæmning, opført ganske ved Indfødtte, havde forvandlet det Øverste af en lille Dal til en Mølledam, og midt paa Dæmningen stod Møllen. Et mægtigt Vandhiul, meget større end Møllen behøvede, syntes at dreies med Lethed af ikkun en Deel af Vandet igiennem Slusen. Man havde nemlig ifinde at opføre en Tærskemaskine som ventedes fra England.

Egetræet er indført fra England og lader til at trives godt. Af Landets egne Træer beundrede jeg meest det noble „Kauri“ — Træ — et Naaletræ. Stammen ligner i Form og Størrelse en uhyre antik Colonne. Fra Jorden og op til de nederste Grenene har man ofte maalt over 90 Fod, og rundt om Stammen, en Alen fra Jorden, over 40 Fod; en meget almindelig Tykkelse er 30 Fod i Omfang. Men Skovene i Ny-Zeeland have et nøgent Udseende, thi Grenene synes tilbøielige til at vore opad istedetfor at brede sig ud til Siderne.

Da jeg kom ridende igiennem en lille Dal, kom jeg forbi en Flok unge Heste af en god Race, men dog mere flikkede til Rideheste end til Arbeidsheste.

Da jeg reed tilbage kom jeg igiennem et aabent og fladt Landskab, fremkommeligt for Kiørende, og vi nærmede os Kerikeri. En dyb Kløft, hvori en temmelig betydelig Strøm styrtede sig over en Precipice af en 100 Fods Høide, tog sig meget malerisk ud. Vor Vej faldt derpaa over smukt afrundede Høie, bedækkede med Bregner, og et Landskab frembrød paa eengang for mig saa complet engelsk, at jeg uvilkaarlig foer iveiret af Glæde. I en Dal nedenfor os laae en rolig lille Landsby, en Bygning af Steen, der saae ud som en Kirke, med Taarn og Uhrskive; i en lille Indviig laae en engelsk Gutter til Ankers tæt ved Landsbyen, med Flaget vaiende; Hauger, fulde af Blomster, omringede de velbyggede og hvidtede Smaahuse; Dvæg græssede paa de nærlig-

gende Batter, og en heel Skole af smaa engelske Børn legede i Marken under Naaben og Strigen — den hele Scene satte mig paa eengang i Indbildningen hen i den modsatte Ende af Kloden.

Skizzer af Contre-Admiral J. C. Kriegers Levnetsløb.

J vor nyere Sø-Stats Historie, især Flaadens Gienfødselsperiode, indtager Admiral Krieger en saa udmærket Plads, at vi længe maatte nære Ønsket om, at pryde vore Blade med en nogenlunde sammenhængende Skizze af hans Liv. Vi ere endeligen komne i Besiddelse af nogle efter ham fundne Optegnelser og originale Papirer, fra hvilke vi her skulle forsøge at give et Omrids af hans virksomme Liv. Men ogsaa her maae vi beklage Savnet af næsten al Kundskab om de mindre Træk i Begivenhederne, som i en Biographie ere nødvendige til at sammenknytte dens Hovedmomenter til et Heelt og give Skildringen Rundhed og Fylde. Stort mere, end en blot Opregnen af de Toure han har været udkommanderet paa, bliver denne Skizze ikke, især for den tidligere Deel af hans Liv, og den vilde neppe have blevet meer, selv om vi havde kunnet giennemse Sø-Statens Arkiver, Skibenes Journaler, Rapporter m. m.; en Fordring, vi haabe, et billigt Publicum ei vil gjøre til Redactionen af et Tidsskrift, hvis Formaal mere er, at gjøre Indsamling paa en udstrakt Maat af Litteraturen, end bybere at dyrke nogen enkelt Deel af den. See vi os altsaa ikke ifstand til at sætte Admiral Krieger et værdigt Minde i disse vore ephemere Blade, maae vi trøste os med, at Manden har selv sat sig et, der er langt varigere, i Mindet om det Meget, han har virket for Sø-Statens Hæder og Vel, og hans Navn vil findes paa mangt et hæderligt Blad af Fædrelandets Historie.

Johan Cornelius Krieger, Contre-Admiral og Holmens Over-
equipagemester, Storkors af Dannebrog, Dannebrogsmænd og
Kammerherre, var født 1756 den 7de Juli. Hans Fader var
Capitain, siden Vice-Admiral og Ridder (Storkors) af Danne-

broge J. C. Krieger, og Moderen var en Datter af Contre-Admiral Arff. Af disse Forældre er udsprungen en talrig Slægt, hvoraf de Fleste, med Forkiærlighed for Stamsfaderens Stand have valgt Sø-Staten til Løbebane.

Kun 7 Aar gammel, blev vor Krieger indskreven til Søcadet og gjorde paa egen Beføstning sin første Soreise i Aaret 1766, paa Liniestibet Prinds Frederik, som førtes af Commandeurcapitain L. P. Fister og var paa Veseiling i Østersøen med Liniestibet Danmark. Det følgende Aar blev han virkelig Cadet og kom i Marts ombord paa Fregatten Havruen, der under Faderens Commando gik til Cadix og indtog der en Sum Piastre, som bragtes til Marokko som Præsenter til denne Magt. Videre om Togtet findes ikke anført, end at Fregatten vendte tilbage og blev oplagt den 6te November.

I 1768 var han tilligemed de andre Cadetter paa en Øvefestour i Nordsøen og en anden i Østersøen, med Fregatten Tranquebar, Capitain Becker.

Da i Aaret 1769 en russisk Flaade, paa sin Vei til Dardanellerne skulde passere Sundet, blev, efter den Tids Politik, af os udrustet en Observationeskvadre, bestaaende af 7 Liniestibe (hos Garde 8), som i April Maaned lagde ud paa Rheden. Paa et af Skibene i denne Eskadre, Liniestibet Slesvig, Commandeurcapitain Arff, kom Cadet Krieger ombord. Eskadren forblev liggende paa Rheden hele Sommeren over, indtil den i October Maaned krydsede et Par Uger i Østersøen, hvorpaa den vendte tilbage og blev oplagt.

Det var imod Slutningen af dette Aar at Efterretning indløb om Fiendtligheder, udsvæde af Algier imod vor Skibsfart i Middelhavet. For at tvinge denne Magt til en billig Fred, udrustedes det følgende Foraar en Eskadre af 4 Liniestibe, 2 Fregatter, 2 Bombardeerstibe og 2 Transportstibe, under Contre Admiral Frederik Raas's Commando. Iblandt Liniestibene var Prindsesse Sophie Magdalena, Commandeur Krieger, paa hvilket Skib Cadet Krieger blev commanderet ombord. Det var saaledes un-

der. Faderens Anførsel at vor unge Sømand første Gang skulde føres i Ilden.

Den 2den Mai affeilede Eskadren fra Kiøbenhavn og ankom den 2den Juli paa Rheden for Algier. Et Par Dage hengik med unyttige Forsøg paa at negociere. Den 5te Juli lavede man sig til Angreb og Skibene varpede ind imod Byen; men om Afstenen, netop som alle havde indtaget deres bestemte Plads, sprang en nordost Storm op, som nødte dem til at trække sig tilbage. Den næste Dag tillod Veiret atter at nærme sig Byen, og nogle Bomber bleve nu kastede; men da Afstanden befandtes for stor, halede man Bombardererne 4 Rabbellængder (omtrent 1200 Alen) nærmere ind, og fra den ene (Potan var dens Navn) kastedes 35 Bomber, hvorimod den anden, Staabrav, fik sine Fortoitouge overfudte og kom ei til at agere den Dag. Den besynderlige Fremgangsmaade blev her brugt, at lægge Bombardererne indenfor Flaaden, med Varp ombord i et af Skibene, for at kunne hale dem tilbage, istedetfor at dække dem ved at lade Linieskibene selv tage Deel i Attaquen.

Dagen derpaa, den 7de, kunde man for en stiv Nordost Vind Intet foretage. Om Natten gjorde Fienden et Forsøg paa at tage Bombardererne, ved at udsende nogle Galeier og Chebecquer imod dem, men han blev drevet tilbage ved en uophørlig Ild fra Linieskibene. Imidlertid da Natten var mørk og Bombardererne laae vel langt fra Skibene, ansaae man dem ikke for at ligge sikke og de bleve halede tilbage til Flaaden. Den 8. var Vinden vestlig med haard Kuling, men imod Afsten bedagedes Veiret og nu lagde Flaaden sig 2 og Bombardeer-skibene 4 Rabbellængder nærmere Byen. Chebecquerne kom atter ud for at assistere Bombardererne, men bleve drevne tilbage ved Ilden fra Eskadren. Bombardererne begyndte derpaa at agere; de kastede 40 Bomber, som lode til at have god Effect paa Byen, hvorfra man imidlertid besvarede Angrebet med en vedholdende Ild fra Batterierne, baade med Kanonlugler og Bomber, af hvilke sidste nogle faldt ikke langt fra Skibene. Bombardeer-skibene gjorde nu Signal for

at blive halte tilbage og det befandttes da, at Dækkene havde saaledes aabnet sig i Naadderne, af Smeldet fra Mortererne, at man ikke kunde gjøre flere Kast, uden at staae Fare for at Ilden fra Skuddene skulde naae til Bombemagazinet og sprænge dem i Luften. Alle Tømmermænd fra Flaaden sendtes ombord for at reparere dem saa godt som muligt; men en senere afholdt Besigtelse erklærede al videre Bombekastning for utilraadelig, paa Grund af Bombardeerfartsøernes svage Tilstand. Eskadren blev liggende paa Rheden en Ugestid og affeilede derpaa, efterat et Krigsraad havde erklæret det umuligt at foretage noget Videre imod Staden, til Mahon for at reparere og ilandsætte den store Mængde Syge de havde paa Skibene.

Saaledes endtes dette, nok omtalte, fiøndt maaskee nu ikke meget bekiendte Tog til Algier. Vi have uddraget Ovenstaaende af Admiralens franste Rapport til Greve Bernstorff; og saavel den som Skibschefernes Erklæringer i Krigsraadet bære et bedroveligt Vidnesbyrd om, hvormeget en halvhundredeaarig Fred kan bringe en Krigsmagt i Forfald. Rapporten nævner ikke Tabet af en eneste Mand eller Bestadigelse paa noget af Skibene ved Fiendens Kugler; og det er ei heller at undres over, dersom Flaaden, som man af Rapportens Udtryk kan formode, har holdt sig saa langt ude, at selv af Bomberne fra Byen kun nogle faa faldt i Nærheden af dem (à quelques brasses de nous). Her søge vi forgiæves efter Spor af Tordenstjolds og hans brave Vaabenbrødres Diærighed i Angreb, eller Krigserfarenhed og Naadsnildhed. Alt, hvad der udrettedes med en Magt, der var ikke meget ringere end den, hvormed Lord Ermouth, henved 50 Aar sildigere, bragte de samme, nu rimeligviis stærkere Batterier til Laushed, efter en 4 Timers blodig Kamp paa Rustetstuds Afstand — Alt hvad der udrettedes var — at kaste 75 Bomber.

Den Frygt for Batterier paa Land, som udtaler sig i alle Skibschefernes Erklæringer i Krigsraadet, var imidlertid temmelig almindelig herskende paa den Tid; ikke heller havde Artilleriet tilføes naaet det Trin af Fuldkommenhed, saavel med Hensyn til

Betieningens Hurtighed, som Calibrenes Størrelse, hvorved netop Landbefæstningens Overlegenhed forsvinder. Ligeledes see vi denne Frygt forlede Skibscheferne her til at foreslaae eenstemmig den stætteste og Skibene allermeest exponerende Angrebsmaade, den at kanonere Byen under Seil, istedetfor at ankre saa tæt under Murene som muligt. I vore Dage er det Noget Enhver veed, at ved dristigt at lægge sig tæt ind under et Batterie, reducerer man Antallet af de Kanoner der fra samme kunne rettes imod det enkelte Skib, at dette derved erholder Fordelen baade i Antal og Betieningshurtighed af Kanonerne og at Demoleringen hurtigere iværksættes paa den nære Afstand og med den imod en mindre Linie concentrerede Ild; hvorimod et Skib, ved at seile langs en Linie, kommer til at modtage Ilden fra hver enkelt med Overlæg sigtede Kanon og spreder Virkningen af sin egen Ild over den hele Linie. Det var under Revolutionskrigen at Engländerne først begyndte med nogen Dristighed at angribe Forter og Kystfartøier efter dette Princip, og somostest lykkedes det dem. Senere kom Lord Ermouths lykkelige Angreb paa det forhen saa frygtelige Algier, derpaa Franskmændenes paa St. Juan de Ulloa; og sidst have vi nylig i St. Jean d'Acres complete Demolering af 5 Linieskibe et practisk Beviis for, at Linieskibe kunne binde an med Fæstninger*).

*) Det er forunderligt, at selv en saa ophøiet Militaircharakter, som Hertugen af Wellington ikke kan hæve sig over den fordærvelige Jaloussie imod Marinen, der betragter det som en Nedsættelse af Landkrigskunsten, at Skibe kunne tvinge en Fæstning. Idet han nylig i sin Tale i Overhuset indrømmer Vren af St. Jean d'Acres hurtige Indtagelse, kvalificerer han sin Roes ved at advare imod den Tanke, at Skibe kunne udrette Noget imod Steenmure „Kanonerne paa Fortet vare bestemte til at træffe fiernere Gienstande“ — „Skibene lagde sig en Trebiedeel indenfor den sædvanlige Distance“ o. s. v. Men den Militaire, der vil fælde en begrundet Dom, maa ikke overse, at Linieskibet selv er en formidabel Fæstning, skøndt af Træ og bevægelig; at Skibe, hvor de kunne anvendes

En anden Ting der characteriserer hiin Tid og tillige kan tiene til Undskyldning for Tøgtets flette Udfald, er den store Mængde Syge, Eskadren havde, efter et 2 Maaneders Tøgt i bedste Aarstid i det skønneste Climat. Sligt er i vor Tid næsten ubegribeligt; men flette Provisioner, flet Forsyning med Klæder og Koietoi, flet Tilsyn med Orden og Reenlighed i Skibet og enhver Ting til Mandskabets Conservation, maae have været Aarsagerne dertil.

Eskadren gik da, som meldt er, under Seil fra Algier og søgte til det nærliggende Porte Mahon for at recreere Mandskabet. I Slutningen af October afgik den nu til Secondlieutenant avancerede Krieger fra Prindsesse Sophia Magdalena, der hiemsendtes tilligemed Bombardeerstibene, og kom ombord paa Fregatten Christiansø, hvis Chef var Capitain Bleugel*). Med denne Fregat forblev Krieger i Middelhavet indtil i August 1772, da Freden var sluttet med Algier og vore Krigsskibe efterhaanden vendte hjem.

Om Fregattens Foretagender under dens Ophold i Middelhavet findes Intet optegnet. Skiondt Angrebet paa Algier ikke

---

til at skyde Bresche i Mure og Bolde, ved deres kraftige og talrige Artillerie danne stærkere Brechebatterier end man kan tilveiebringe under almindelige Angreb paa Landsfæstninger; at derfor den hele Forskjel bliver at den tillands nødvendige, langsomme Approche undgaaes; endeligen at det ikkun er naar Skibene kunne lægge sig tæt under et Fort, at de have Fordelen. Iøvrigt er der ingen Tvivl om Befæstninger kunne bygges saa stærke og have en saadan Beliggenhed, at det vilde være en Daarskab at angribe med Skibe; men der give kun saa Saadanne i Berden, og den gamle Ero og Lillid til Landbatteriernes Overlegenhed har holdt denne Deel af Befæstningskunsten fast paa det samme primitive Standpunkt som for hundrede Aar siden, da en Bold eller Muur med et Brystværn, bag hvilket var placeret en Rab af Kanoner, var anseet tilstrækkelig til at afstrække Skibe fra at nærme sig.

*) Død i 1825 som Admiral og Første Deputeret i Admiraltietet.

var synderlig lærerigt, i en positiv Forstand, for den begyndende Søkriger, maatte dog Tjenesten i Flaaden og siden det lange Op- hold i Middelhavet, i en vedvarende Tienstactivitet og under en bekendt særdeles dygtig Chef, afgive en god Leilighed for den unge Officier til at uddanne sig i sit Fag. En større Skole skulde faa Nar efter aabne sig for ham — den nordamerikanske Krig — hvorfra vort Fædreland hentede nogle af dets meest ud- mærkede Officierer, hvilke upaatviseelig meget bidroge til at op- live den noget indstumrede krigeriske Aand i Marinen. Dog til- kommer Bille den Ære, at det var ham, der med karakteristisk Kærlighed satte Marinen det første Exempel, siden Tordenstjolds Ti- der, paa driftig Activitet og Raffhed til at handle.

Da der var opstaaet en Spænding med Naboriget blev, tid- lig i Foraaret 1773, en Flaade paa 12 Linieskibe og 4 Fregat- ter udrustet og lagt ud paa Rheden. Ved denne Leilighed blev Lieutenant Krieger commanderet ombord paa Fregatten Langeland, Capitain Stockfleth. Fregatten forblev hele Tiden samlet med Flaadens Hovedstyrke, som i Juni og Juli Maaned krydsede en 4 Ugers Tid i Østersøen til Dvølse. Flaaden blev i September Maaned igjen indlagt og aftallet.

Lieutenant Krieger forblev nu hjemme indtil 1776, da han i Februar blev commanderet ombord paa Fregatten Kiel, Capitain Wleugel, som skulde besæles med Fregatten Perlen paa en Tour i Nordsøen. Efter endt Besæling gik begge Fregatter paa en 3 Maaneders Krydsstation under Island, og retournerede deraf til Frederiksværn, hvor de bleve oplagte. Besætningen gik ombord paa de i Trosvigen i Langesundsfiorden oplagte Fregatter Chri- stiansø og Christiania, som tilligemed 3 der i Oplag liggende Li- nieskibe skulde nedsendes til Kiøbenhavn. Krieger kom her om- bord paa Fregatten Christiansø, under Capitain Budde, og seilede med denne ned til Kiøbenhavn. 3 December samme Nar avan- cerede han til Premier-Lieutenant, i en Alder af lidt over 20 Nar.

Det følgende Nar forblev Krieger ude af Activitet; men i Juli 1778 erholdt han Ordre, tilligemed 7 andre Sø-Officierer,

t reise til Frankrig, for at tiene paa den franske Flaade. Da Kriegers egen Dagbog, under hans Tieneste paa den franske Flaade, synes, og Alt hvad han selv beretter om sine Campagner, indrænker sig til de simple Angivelser af Skibene han tiente paa, de Slag og Affairer, han bivaanede: saa maae vi her tye til hans Landsmænd og Koesoeds meget fuldstændige Dagbog, for at erholde idetmindste nogle faa af de nærmere Omstændigheder af disse.

Det var sidst i Juli Maaned 1778 at Krieger ankom til Paris, i Følge med 7 andre danske Sø-Officierer. Her bleve de forestillede Marineministeren, ved den danske Gesandt Grev Blome, og erholdt strax Udnævnelser — Lieutenanterne som Esseignes le Vaisseau.

Efter et kort Ophold i Paris reiste de til Brest, hvor Krieger blev ansat paa Linieskibet Neptune, 80 Kanoner, commanderet af „Chef d'Escadre“ Mr. la Touche Treville. Noget Tid efter forflyttedes han til l'Artesien, 64 Kanoner, hvis Chef var Chevalier de Peynier; paa dette Skib forblev han indtil i Januar 1781.

Artesien hørte i denne Tid til Grev d'Estaings Flaade og var med ved Den Grenadas Erobring i Juni 1779 og det strax efter paafulgte Slag imellem d'Estaings og Byrons Flaader. Koesoed har, i sine Memoirer, givet som Dienvidne en kort Beretning om dette Slag, der var udecisvt, skiondt blodigt for enkelte Dele af begge Flaader, især leed den engelske Avantgarde under Vice-Admiral Barrington. Englænderne angreb de i Tal overlegne Franskmænd fra Luvart, og da der kun var en svag Brise og Franskmændene stræbte at conservere Afstanden, bleve flere af de engelske Skibe haardt medhandlede og Slaget blev udecisvt.

Artesien kom siden til at høre til Grev de Guichen's Flaade, og deltog under ham i 3 Fegtninger med den engelske Flaade under Rodney, formodentlig 17de April, 15de og 19de Mai 1780, under Martinique, hvilke Fegtninger, som saamange i denne Krig, meest indskrænkede sig til Evolutioner og partielle Fegtninger, undertiden blodige nok, men i det Hele uden videre Resultat.

Atter under Martinique var Artesien Deeltager i en lignende Træfning imellem Admiralerne la Motte Picquet og Barrington.

Formodentlig er Artesien derefter retourneret til Frankrig; vi finde nemlig, at Krieger i Februar 1781 er overtraadt paa Linieskibet St. Esprit, 80 Kanoner, Marquis Chabert, hvilket Skib i Marts Maaned afeilede fra Brest, i en Flaade af 24 Linieskibe under Admiral de Grasses Commando. Med denne Flaade deeltog Krieger, i Vestindien, i Erobringen af Verne Tabago og St. Christophe, og siden, i Nordamerika, i Indtagelsen af Yorktown, hvor den engelske General Cornwallis blev tagen til Fange med sin hele Armee.

Endvidere deeltog Krieger i det indecisive Slag imellem de Grasse og den engelske Admiral Graves ved Mundingen af Chesapeakfloden d. 5te Septbr. 1781, og siden i 3 andre Fegtinger med Admiral Sir Samuel Hood i Vestindien, hvoriblandt den bekendte, ved St. Christophe, hvor Sir Samuel Hood indlagde sig saa megen Ære, ved til Ankers at afvise den overlegne Fiendes Angreb.

I Februar 1782 modtog Krieger Ordre fra Piemnet, at vende tilbage til Danmark. Han gik derfor ombord paa Fregatten *Agrette* og ankom til Brest d. 5te April, altsaa netop 8 Dage før det decisive Slag mellem Rodney og de Grasse. Midt i Mai ankom han, efter 4 Uars Fraværelse, til Kiøbenhavn.

Krieger var i Mai 1781 bleven udnævnt til Ridder af Ordenen pour le merite militaire, og blev ved Ansættelsen paa St. Esprit forfremmet til Lieutenant de vaisseau. Et glimrende Vidnesbyrd om hans Fortienester medbragte han i følgende Skrivelse fra hans Chef, Marquis Chabert, til Marineministeren, Marquis de Castries.

Monseigneur!

Mr. de Krieger, Lieutenant de Vaisseau danois, qui a reçu ordre de repasser en france pour retourner en Danemarck, où il est rappelé, quitte, à mon grand regret, le Vaisseau le St. Esprit, dont le commandement m'est confié.

C'est lui, Monseigneur, dont j'avois l'honneur de vous rappeler les prodiges de valeur, qu'il avoit déjà faits avec Mr. de Peynier et Mr. de la Mothe Piquet, lorsque je vous rendis compte de sa conduite également louable avec moi dans le combat du 5 Septembre dernier, devant la baye de Chesapeak, où il fut blessé, et où, Mr. le Comte de Grasse ayant trouvé que le St. Esprit avoit acquis de l'honneur et avoit eu une part distinguée à l'action, le Roy a daigné en témoigner sa satisfaction.

Je dois encore, pour rendre à Mr. de Krieger la justice qui lui est due, vous certifier, qu'il y a peu d'officiers de la marine aussi excellents que lui dans toutes les parties du métier, et notamment dans la manoeuvre et la tactique, qu'il possède.

Tel est, Monseigneur l'eloge que, sur ma parole, vous pouvez faire de lui à Mr. l'Ambassadeur de sa Cour.

Je suis avec un profond respect, Monseigneur, &c.
le Marquis de Chabert.

J Oversættelse lyder dette Brev saaledes:

„Ds. Excellence! Hr. de Krieger, dansk Premierlieutenant, som har faaet Ordre at begive sig til Frankrig for at vende tilbage til Danmark, hvor han er rappelleret, forlader til min store Beklagelse Linieskibet le St. Esprit, som jeg har den Ære at commandere. Det er denne Officier, hvis overordentlige Tap- perhed under Hr. de Prynier og Hr. de la Mothe Piquet jeg havde den Ære at gienkalde i Ds. Excellences Grindring, da jeg indberettede hans lige saa roesværdige Conduite med mig, i Træfningen d. 5te September sidstleden paa Chesapeak Bugten, hvor han blev saaret, og hvor Skibet St. Esprit efter Grev de Grasses Dom tog en udmærket Deel i Fegtningen og indlagde sig Ære, hvorfor Hs. M. Kongen værdigede det sin Tilfredsheds Tilkiendegivelse.“

„Jeg stylder endvidere Hr. Krieger at bevidne, at der gives

kun faa Sø-Officierer, der besidde en saa udmærket Dygtighed som han, i alle Dele af hans Fag og især i Manøvrer og Tactiken."

„Dette er den Roes, som Ds. Excell. paa mit Wresord kan give ham til hans Konges Gesandt ic."

Da Krieger kom tilbage til Kiøbenhavn blev han beordret at indtræde som Medlem i Constructionscommissionen, ligesom han ogsaa fik Ordre at møde for den da særskilte Regleringscommission, saa ofte det forlangtes, for at give Oplysning om forskellige Gienstande, Organisationen i de franske Skibe betræffende.

I Aaret 1781, under Kriegers Ophold i Frankrig, havde han erholdt Capitainlieutenants Character, men avancerede først i Sagenummer 1789.

I October fik han Tilladelse til at føre et Koffardiskib, Grev Schimmelmans, for det vestindiske Handelselskab. Han gik med dette Skib til Gothenborg for at forkomre det (en Ting der vidner ufordeeltigt om vore egne Skibsværsters Tilstand paa den Tid), og derfra til St. Thomas, hvor han indtog Ladning og retournerede til Kiøbenhavn i December 1783. I November samme Aar var han, tilligemed 8 andre, fra fremmed Tjeneste tilbagevendte Officerer, bleven udnævnt til Generaladjutant hos Kongen.

Det følgende Aar var Krieger Næstcommanderende paa Linieskibet Ditmarsken, Commandeur Greve Reventlous, hvilket Skib var paa en 4 Maaneders Beseiling i Østersøen med Linieskibet Wagrien. I Begyndelsen af Aaret 88 blev Krieger ansat som Inspectionsofficier ved Arbejderne paa Rhedens Defension; men allerede i August samme Aar afgik han derfra, for at overtage Commandoen af Blokskibet Island, der, paa Grund af Udrustningerne imod Sverrig, blev udlagt til Rhedens Defension; og atter i September blev han commanderet fra denne Post til Tjeneste paa den russiske Hiælpeflaade under Vice-Admiral von Dessens, med hvilken han gjorde et 9 Ugers Krigstog i Østersøen. Under dette Krigstog var han ansat som Consulent hos den russiske Contre-Admiral Paulowitsch.

I Aaret 89 fik Krieger Commandoen af Fregatten Møen

og horte til Vice-Admiral Schindels Eskadre, 11 Linieskibe og 4 Fregatter stærk. Admiral Schindel forenede sig med en russisk Eskadre af 11 Linieskibe under Vice-Admiral Koslancinoff, som havde overvintret i Kiøbenhavn. Den forenede Flaade laa nogen Tid paa Kiøgebugt, observeret af den 21 Skibe stærke svenske Flaade, hvorpaa den stod ind i Østersøen forbi Vornholm, hvor begge Nationers Eskadrer stilledes og hver vendte hjem til Sit. Fregatten Moen gik atter til Søes med 40 Cadetter og gjorde et Dvelfestogt paa 4 Uger i Østersøen, hvorpaa den retournerede og blev oplagt. I November Maaned samme Aar erholdt Krieger Capitains Charakter.

I Aaret 1791 var Krieger Chef af Fregatten Hvide-Ørn, stationeret som Bagtskib paa Kiøbenhavns Rhed. I Marts det følgende Aar, blev han ansat som Equipagemester paa Gammelsholm og saa Dage efter ligeledes paa Nyholm (formodentlig at forstaae som forflyttet) i hvilken Post han vedblev at staae indtil i Aaret 1793, skiondt han i Mellemtiden flere Gange var udcommeret til Søes. Saaledes blev han i September 1796 beordret til Chef af den nye Fregat Naiaden, paa dens Beseiling med Fregatten Kronborg; Capitain Steen Ville var Chef paa den sidste. Beseilingen foretoges i Nordsøen, i October og November Maaneder, og da Naiaden var den unge Fabrikmester Pohlenbergs forste Provestykke, bygget for en Deel efter ganske nye Principer, vakte denne Beseiling en ualmindelig Interesse og tildeels Partikampe i Staten. Endeel Efterretninger herom findes i Archivets 12te Bind, i „Biographiske Grindringer af Admiral Ville“. Af en original Skrivelse fra Commandeur Raphael Londer til Beseilingscommissairerne paa Fregatten Kronborg, som vi ere i Besiddelse af, sees, at iblandt andre omtvistede Punkter mellem de to Commissiøner, var den, at fra Naiaden, hvor Londer, den samlede Commissiøns ældste Medlem, var ombord, blev d. 16de November gjort Signal til at hæve Proven, paa Grund af at dette Skib laa i Stille, og som Følge deraf tabte. Dette ansaae man paa Kronborg for utroligt og som Partiskhed for

Naiaden. Tønder, derimod, siger, at da han i Diebliffet følte Vigtigheden af at kunne bevise vidnesfast dette især Winterdage fieldne og næsten utrolige Tilfælde, at af to Skibe, der ligge hinanden nærmere end $\frac{1}{4}$ Miil og begge løbe henved 5 Miils Fart, det ene pludseligt kan befinde sig i absolut Stille — opfordrede han strax de tilstedeværende, udenfor Commissionen værende Officierer, Capitainlieutenant Rosenvinge og Lieutenant Top, samt 2den Styrmand og den til Kors staaende Matros at være beredte paa, med Gud at kunne bevidne, at Fregatten ganske havde tabt Fart og var uden Skibsmagt. Videre om denne Tvist, der ikke uden Collegiets Mellemkost blev bilagt, kan nu ikke have Interesse for Læseren.

I Aaret 1797 fik Krieger Ordre som Chef af Fregatten Havfruen. To andre Fregatter: Kronborg, Capitain Arenfeldt, og Store-Vælt, Capitain Lindholm, underlagdes hans Commando, og med den forenede sig 3 svenske Fregatter, hvilken lille Esflåde var bestemt til at krydse i Nordsoen til Neutralitetens Beskyttelse. Commandoen førtes verelviis af den ældste Fregatchef af hver Nation — paa Svensernes Side, Oberstlieutenant Grubbe. To Fregatter, en af hver Nation, udsendtes afsejlsende at krydse i Selskab, medens de andre forblev liggende i Sundet. I October Maaned gik hver Nations Skibe til Sit, og vore Fregatter bleve oplagte.

1798 i August blev Krieger udnævnt til Medlem af en Commission, som det blev overdraget at gjøre Udkast til Love for Kofsardicapitainers Pligter medens de vare under vore Krigsskibes Convoi. I October, samme Aar, blev Krieger udnævnt til Chef for den nylig fra Middelhavet tilbagevendte Fregat Naiaden, som atter skulde afgaae til samme Farvand. Den 20de November affeilede han fra Kiøbenhavn og løb til Norge, for i Christianssand at samle Convoi til Middelhavet. Den 15de December affeilede han igien herfra med 7 Skibe under sin Convoi, med hvilke han indtraf i Malaga d. 19de Januar.

Naiaden forblev nu i Middelhavet ved den, under Comman-

deurcapitain Kammerherre Villes Commando, der stationerende Eskadre, om hvis Virksomhed den tidligere, giennem flere Bind af Archivet gaaende Artikel „Det danske Flag i Middelhavet“ giver en omstændelig Beretning. I de to Aar, Krieger var stationeret i Middelhavet, finde vi ham i en uafbrudt Bevægelse med sin Fregat. Gientagne Gange besøgte han Havnene: Malaga, Livorno, Port-Mahon, Cagliari, Algier, Tunis, Tripolis, Messina, Palermo, Neapel, Genua, Marseille, Alicante og Gibraltar. Af Skibsjournalen uddrage vi et Par ganske interessante Exempler paa den anstrængende Tjeneste, der jevnlig forefaldt.

Den 2den Decbr. 1799 gik Raiaden Seil fra Port-Mahon for at gaae til Malaga med 5 Skibe under Convoi, og først d. 28de naaede de denne Havn, efter vedholdende stormende Veir af vestlig Vind. De vare altsaa 26 Dage om en Veir, som med god Vind kan tilbagelægges i 2 Dage; og paa samme Dag, som de, ankrede Briggen Glommen med en Convoi i Malaga, efter 18 Dages Reise fra Norge. Alle Skibene i Kriegers Convoi havde lidt Havari; de havde havt en overordentlig Kulde med stærkt Sneefog og paa samme Tid hyppig Torden og Lynild, som slog ned i et af Koffardskibene, forbrændte Styrmanden og beffadigede Reidsningen. Samme Dag — d. 24de December — fik de Die paa et Brag, drivende under Cap de Gate. Raiaden biergede Folkene, 8 Menneſter, hvoriblandt 2 Fruentimmer. Braget var en portugisisk Skonnert.

Denne Vinter var mærkværdig ved det urolige Veir og den magelose Vedholdenhed af vestlige Vinde. Den 19de Januar gik Raiaden Seil fra Malaga med en Convoi af 14 Seilere, for at gaae vesterefter; men maatte samme Aften vende tilbage for contrair Vind. Den 28de gik den atter Seil med 16 Skibe, men retournerede med uforrettet Sag d. 31te. Den 5te Februar ledede den igien med den nu 22 Seilere stærke Convoi, men maatte om Natten vende tilbage. Den 16de gik den Seil med 26 Skibe og kom ind igien Dagen efter. Den 19de var Convoien voret til 30 Seilere og et Forsøg paa at komme Strædet ud havde

saamme Udfald som før. Om Aftenen d. 20de syntes Vinden at ville falde god, og Krieger lettede atter; han holdt nu Søen til d. 14de Marts og modtog i denne Tid en Tilvært til sin Convoi af 20 Seilere, men maatte atter tilbage til Malaga Rhed. Den 16de Marts lettede han igien med 52 Seilere, underveis stødte Briggen Nidelsen til ham med 40 Skibe, og med den nu 92 Seilere stærke Convoi maatte han atter tye ind til Malaga. Den 22de Marts lettedes igien, og nu endeligen lykkedes det dem, ved en frisk Levanter — den første i næsten 4 Maaneder, — at komme ud igiennem Strædet saamme Dag.

Naiaden havde sprængt sin Stormast paa disse haarde Toure, og maatte derfor gaae til Livorno for at faae en ny Mast og eftersee Reisingen. Fregatten lagde ind i Havnen, ved Molen, og blev liggende her i 5 Uger. Det var umiddelbar herefter, at den foretog den Tour til Tunis, da det bekiendte Uheld indtraf med dens Travaillechalup, som blev overfalden og tagen af Tuniserne, ved hvilken Leilighed Lieutenant Schifter fik et Sabelhug i Hovedet. Denne Begivenhed og de andre der fulgte paa ere omstændeligen fortalte i „Det danske Flag i Middelhavet“. Tildragelserne med de algierste Corsarer berettes i Naiadens Skibsjournal ganske kort, som følger: „Den 30te Mai, gik Seil med Fregatten og Briggen. Mødte udenfor Baien 6 Corsarer med tyrkisk Flag vaiende. Giorde strax Jagt paa dem, for at erfare hvo de vare, og da de søgte at undsløpe, blev stød med Skarp efter dem, hvorved de fik endeel Døde og Blesserede. Uagtet dette braste de ikke op, men forcerede Seil, hvorved En kom for nær Landet, stødte paa Grund og forliste. Erfarede siden at det var algierste Corsarer.“

Passagen med Deien af Algier, da Krieger tilligemed 2 af sine Officierer og 2 civile Embedsmænd fra Fregatten bleve holdte tilbage i Land, som Gidsler, findes ligeledes ikkun korteligen berørt i Journalen.

I November 1800 kom Commandeurcapitain Koefoed ombord paa Naiaden, efter at have overtaget Commandoen i Middelh-

havet i Villes Sted, der havde begiært sig afløst for svækket Helbred. Liniestibet Sciren og Fregatten Freia vare omtrent ved samme Tid stødte til Eskadren i Middelhavet.

Da imidlertid Spændingen med England havde naaet en saadan Høide, at et nærforestaaende Brud var at vente, var man betænkt paa at hjemkalde itide en Deel af den i Middelhavet værende Force. Liniestibet Sciren og Fregatterne Naiaden, Havfruen og Freia modtoges derfor i Marts Ordre til Heimreisen. Krieger, der i December Maaned var avanceret til Commandeur-captain, førte som ældste Skibschef Comandoen over denne lille Eskadre, der bestod af lutter velselende og veldisciplinerede Skibe. Den 29de Marts affeilede de fra Malaga og d. 27de April ankrede de i god Behold paa Rheden ved Høievarde i Norge. Underveis mødte de af Engelse ikkun en Fregat i Spansteseen og siden under Færøerne en anden, der tonedes Flag og stød adskillige Skud for at faae Eskadren til at brase bak; men Krieger ændsede den ikke, før den omsider begyndte at styde med Skarp; han dreiede da til med Naiaden og gav et skarp Skud, hvorpaa Englænderen løb paa Siden af ham, bad om Tilladelse til at sende en Officier ombord, og efter at de sædvanlige Høflighedsformaliteter vare beplede, stilledes de ad. Bore Skibe vare dengang uvidende om Fiendtlighedernes Udbrud og det d. 2den April forefaldne Slag.

Ved Høievarde blev Eskadren liggende til d. 25de Mai, da den fik Ordre at gaae til Christiansand. Her blev Sciren og Naiaden aftaklede og oplagte. Krieger heiste sin Stander paa Freia og bragte den og Havfruen ned til Kiøbenhavn i September Maaned, efter at have været fraværende i 2 Aar og 11 Maaneder. Paa denne Campaigne mistede Naiaden i Alt 34 Mand, nemlig ved Desertion 17, og ved Dødsfald 17, hvoraf 6 faldt overbord og druknede. De andre 11 nævnes at være døde af Svindsot.

Krieger var i August 1801 bleven udnævnt til Medlem af den norske Defensionscommission, hvilken bestod af Contre-Admiral

Stockfeth, Stiftamtmandene i Aggerhuus og Christiansands Stifter, Commandeurcapitainerne Fister og Krieger, samt Capitainerne Krabbe og C. F. Grove. Det følgende Aar, i April, fik han Ordre at reise til Norge for at deeltage i denne Commissions Forhandlinger og forblev der til hen i October Maaned, da han atter blev hjemkaldt. Om denne Commission gav noget Resultat finde vi ingensteds omtalt, ei heller kiende vi nogen Foranstaltning i de følgende Aar, som kunde tilskrives dens Forslag.

I 1804 blev Krieger udnævnt til Medlem af Regleringscommissionen. I 1805 commanderede han Fregatten (Corvetten) Elven paa et 4 Ugers Kryds i Østersøen med den til Officierernes Øvelse udrustede Evolutionseffadre af Smaaskibe. Elven var Formand i Eskadren, som paa dette Tozt var under Contre-Admiral Lützens Commando.

Om Efteraaret skulde endeel Tropper overføres fra Siælland til Holsteen, for at forstærke den der opstillede Observationsarmee. I denne Anledning blev Krieger beordret til Chef af Linieskibet Sophie Frederikke, som udrustedes en flute og halede ud af Bommen d. 1ste September. Hs. Kongl. Hoihed Prinds Christian Frederik indskibede sig paa samme, med hele sit Regiment og noget Artillerie, og d. 10de affeilede Linieskibet til Kiel, hvorfra det efter fuldført Debarquement vendte tilbage til Kiøbenhavn og lagde ind af Bommen d. 26de October.

Ved Englændernes Overfald i 1807 fik Krieger Overcommandoen af den bevægelige Sødefension paa Kiøbenhavns Rhed. Denne bestod af Linieskibet Mars og Fregatten St. Thomas, der som Blokskibe fik Plads i Lobet ved Trekroner, 11 af de dengang brugte Skærbaade, 15 af de nye, lig vore nuværende Kanonchalupper, 1 Kanonjolle og 4 Morteerfartøier. Med denne ringe Force var det Krieger overdraget at forsvare Hovedstaden fra Søfiden, og saa vel brugte han den, at Englændernes Respect for de danske Kanonbaade upaatvivlelig skriver sig fra dette deres første Bekjendtskab med dem. Vi erindre tydeligen, hvorledes allerede dette første Krigens Aar, vore Kanonbaade havde vundet et saa-

dant Navn iblandt Englænderne, at nogle faa af dem paa den norske Kyst var istand til at bortstrømme endog Linieskibe. Vistnok begunstigedes Krieger af Veirliget i de Dage: det vedvarende stille Veir — stedse agerende i smuldt Blande som i en Dam, paa Rheden, i Kalkbrænderibugten og Kalvebodstrand — Alt var i Kanonbaadenes Faveur; men den Dristighed, hvormed de gif Fienden imøde, den utrættelige Activitet, hvormed de foruroligede ham ved alle Leiligheder og tilintetgjorde alle hans Forsøg paa at sætte sig fast i Swanemøllebugten med den lette Eskadre, der fra Søfiden skulde secundere Angrebet til Lands — dette gjorde Englænderne tilsidst kiede af at forsøge noget Videre fra Søfiden. De havde fundet en sikkrere Wei til at naae Maalet: et frygteligt Bombardement lagde næsten Halvdelen af Staden i Aske; Kiøbenhavn og med den vor Flaade saldt ved Capitulation i Fiendens Hænder.

Krieger var nu uden Ansættelse indtil det følgende Foraar, da han fik Commandoen af det i Slutningen af forrige Aar fra Norge nedkomne Linieskib Prindsesse Louise Augusta, som blev udrustet i seilbar Stand og posteret for Indløbet, ved Trekroner. Tillige erholdt han Commandoen af den ved Kiøbenhavn stationerede Koffotille, som efter Englændernes Bortgang strax var begyndt at bygges, paa saavel de kongelige som alle Stadens private Værfter, og efterhaanden, i Sommerens Løb, voxede til 21 Kanonchalupper og 12 Morteer- og Haubitsfartøier.

Med 21 Kanonchalupper og 7 Morteerbaade gif Krieger d. 9de Juni ud fra Dragør og angreb en fra Malmo udgaaende Convoi, der var dækket af en engelsk Bombefregat og 3 Brigger, foruden den paa Malmo Rhed liggende svenske Koffotille. Resultatet af denne Affaire var, at den engelske Drlogsbrig, Turbulent, paa 16 Kanoner, tilligemed 5 ladte svenske Koffardiskibe bleve giorte til Priis, og 6 Koffardiskibe bleve opbrændte.

Den 22de Octbr. samme Aar havde Krieger en anden, endnu hæderligere Fegtning med det engelske Linieskib Africa. Med hele Koffotillen roede han ud fra Dragør for at affikere Linieskibet

Judsfeilingen til Malmo. Da dette saar, at det ikke kunde undgaae Uttaquen, vendte det ud efter ad Falsterbo til, hvorhen Kanonbaadene forfulgte det, og Kl. 4 om Eftermiddagen, da de vare paa Skud nær, begyndte Fegtingen, som vedvarede indtil Mørket faldt paa og Vinden friskede, saa at Liniesfibeet undslap. Kanonbaadene trængte med en saadan Driftighed ind paa Fienden, at flere af dem berorte hans Skraag; mange vare ham i længere Tid saa nær, at hans Musketteri tilfoiede dem den største Skade. Tabet paa vor Side var 28 Døde og 36 haardt Blesse-rede, hvoriblandt var Maanedslieutenant Giede, der siden døde af sine Saar. Fiendens Tab af Mandskab angaves af de Engelse til omtrent ligesaa mange Dræbte som vi, men nogle og halvtredstindstyve Saarede. Skaden paa Skraag og Reising var ogsaa betydelig, og i det Hele stildrede Breve fra Officierer derombord, indryftede i engelske Aviser, Africas Stilling som næsten forsvundet, da endelig den velkomne Brise udfriede dem af den. Under Fegtingen maatte Krieger endog hvert Dieblik befrygte at blive angreben i Ryggen af den svenske Kanonflotille, som laa oproet Sydost for Saltholmen. Kl. 2 om Natten naaede vore Kanonbaade lykkelig tilbage til Dragor. Frugten af denne Af-saire var, at Africa, der havde havt Station paa Kiøgebugt og i længere Tid havde affkaaret Kiøbenhavn al Tilførsel, var nu fordrevet for stedse og Blokaden saaledes hævet. 150 Seilere ankom derfor i de to følgende Dage til Kiøbenhavn fra Ulfshale med Provisioner.

Krieger avancerede i Begyndelsen af Aaret 1809 til Com-mandeur og vedblev dette og de følgende Aar af Krigen at fore Commandoen over Kjøstotillen ved Kiøbenhavn, med hvilken i 1811 ogsaa Stationerne Kiøge, Ulfshale og Nysted underlagdes ham, og da han i Januar 1812 blev udnævnt til Contre-Admiral bleve alle Stationer paa Siælland underlagte hans Commande, hvilket i 1813 endnu udvidedes til Fyen og de mindre Der.

I de tre sidste Aar af Krigen havde Krieger, paa Uffordring af H. M. Kongen, indgivet aarligen et Forslag til Søkystrforsvaret

for hele Riget, med Undtagelse af Hertugdommerne, hvilke Forslag i Hovedsagen bleve bifaldte. Iblandt de deri forekommende Ideer, fremhæve vi: at til Batterierne Trekroner og Prøvestenen attacheredes 2 Kanonchalupper med en Chef og Artillerie-Underofficier til hver, til hvilke Fartøier Besætning var at tage iblandt Batteriets Mandskab, naar de i paakommende Tilfælde skulde udsendes. Til den Ende bleve visse Folk udtagne af Batteriets Besætning og indøvede i Roning og øvrige Kanonbaadstjeneste; og Batteriet var saaledes altid sat istand til, uafhængig af Kanonflotillens Operationer, at kunne forfulgte Skibe til Sjæly, eller fordrive en fiendtlig Krydser, langt ud over dets Kanoners Virkekreds, ligesom ogsaa dette, med samme mobile Krigsstyrke medførte en Besparelse af 2 Kanonbaadsbesætninger paa hvert Sted. Den samme Forholdsregel blev foreslaaet for Højsinger, hvor Mandskabet til de 2 Kanonbaade skulde tages af Fæstningen Kronborgs Soldateske — om dette sidste blev iværksat vide vi ikke. I 1812 foreslog Krieger at forøge Soldatesken paa Kanonbaadene til 20 Mand paa hver, altsaa til en Trediedeel af Besætningen. Endeligen foreslog han at samle den hele Sødefension fra Skagen til Veltet, Samsø, Fyen, Langeland, Smaa-Øerne og hele Sjælland under een Overcommando: „det Hele at betragtes — uanset de særstilte Stationer og de forskiellige Overcommanderende af Land-Staten (Generalcommandoer) Stationerne igien vare underlagte — som en eneste udstrakt somobil Riæde, der, naar Nødvendigheden og overordentlige Tilfælde maatte fordrø det, kunde trække sig sammen, fra Nord til Syd, Øst til Vest, fra den ene Provinds til den anden. Fandt Ideen Bifald, maatte Sammenlænkningen af denne Riæde skee ved eensformig militair Organisation, Signaler og Instructioner, der byde den yngre Stationschef deels at adlyde og deels at tilkalde den ældre, naar Omstændighederne krævede det og overhovedet paalægge enhver Stationschef Ansvar, naar han forsømte at trække de nærmeste Dele af Riæden til sig, eller selv at støde til dem. I Tilfælde af at Provindserne bleve afskaarne Communicationen, maatte den

ældste Stationschef i hver afskaaen Deel være berettiget til at føre Overcommandoen over de andre." Dette Forslag blev ikke antaget, skiondt det upaatsvigelig sigtede til at frembringe en Enhed i Commandoforholdene, hvis Savn ikke fielden førte til smaa Uregelmæssigheder.

Affairen med Africa var den sidste, Krieger kom til at tage personlig Deel i. Det var imidlertid nær ved at en lignende var forefalden i Sommeren 1813 med et svensk Linieskib og en Fregat. Forholdet med Sverrig var i Sommerens Løb blevet saa spændt, at Fiendtlighedens Udbrud var hvert Dieblik at vente. Allerede i længere Tid havde to Linieskibe, Gustaf 3die og Uran, og en Fregat krydset i Sundet; svenske Koffardiskibe passerede, under disse eller andre Krigsskibes Geleide, Kronborg uden at betale Told; en dansk Officier var paa sin Reise igiennem Sverrig, fra Bornholm til Kiøbenhavn, bleven anholdt og kastet i Fængsel som Espion; ved Christiansø havde en svensk Orlogsbrig taget Station og gjort fiendtlige Demonstrationer, som siden endog førte til en formelig Fegtning med vore Kanonbaade der, endnu før nogen Krigserklæring var udgaaet. De to Linieskibe i Sundet holdt sig endelig i Juli og August Maaned stadigen paa Kiøgebugt og stræmmede ved Kanonstuds og Jagen alle vore Kystfarere fra at passere, saa at Kiøbenhavn begyndte at savne Tilførsel. Admiral Krieger gik derfor ud, igiennem Kalvebodstrand, med 16 Kanonbaade og en Convoi af hjemgaaende Skibe, omtrent 150 Seilere. Paa Kiøgebugt kom det ene svenske Linieskib og Fregatten opjagende med Force af Seil; men Krieger holdt sin Convoi roligt gaaende indenfor sig og viste et Dieblik Front med Kanonbaadene, da Svenskerne kom paa Skud, hvorpaa disse dreiede af igjen og Enhver fortsatte uforstyrret sin Cours. Faa Dage efter efforteredes paa samme Maade et lignende Antal lastede Skibe fra Ulfshale til Kiøbenhavn.

Danmarks Allierede, Keiser Napoleons ulykkelige Felttog i Rusland, i Vinteren mellem 1812 og 13 havde formørket Udsigterne for det af den langvarige Krig haardt trykkede Danmark.

Med Uabenhed fildrede vor Regiering Keiseren Danmarks Afkræftelse og dets stedse mere isolerede Stilling, der bod det at være betænkt paa at slutte en separat Fred. Keiseren modtog denne Erklæring med fuld Erkiendelse af vor Konges redelige Sindelag og indrømmede villigt Tilbagekaldelsen af vore Søfolk, der tiende som Auxiliaire paa Flaaden i Schelden. Underhandlingener aabnedes med England ved Østerrigs Mægling; men førte ei til noget Resultat. Det var medens disse Underhandlinger stode paa, at Admiral Krieger modtog Ordre fra Kongen, at gjøre den engelske General Morris, dengang Høistcommanderende i Sundet, Forslag om en Vaabenstilstand. Morris indvilligede strax heri, men allerede 3 Dage efter tilbagekaldte han sit Lovte om Fiendtlighedernes Ophør, paa Grund af at det var givet under den Misforstaaelse, at det var England der havde giort Danmark Fredsforslag og ikke omvendt. Underhandlingerne fortsattes fra Kriegers Side til langt hen paa Sommeren, deels med Morris, deels med den øverstcommanderende Admiral Hope, for at bevirke vore Provideringsfartøier uhindret Fart paa Norge; men de bleve lige saa frugtesløse, da Hope stedse henviste denne Sag til Ministrene i England.

Da endelig, imod Aarets Slutning, Franskmændenes gien- tagne Krigsuheld førte de fiendtlige Armeer nærmere vore Grændser, bleve vore Tropper sammentrukne i Fyen og Kanonfartøierne beordredes derhen fra de nærliggende Stationer. Admiral Krieger fik i December Ordre at følge S. M. Kongen til Middelfart og der overtage Commandoen af Søforsvaret. Den strenge Vinter gjorde Somagten immobil, og Alt, hvad Krieger kunde gjøre, ind- strænkede sig til, stedse at give sin Stemme til energiske Forholds- regler. Da Freden til Kiel var sluttet, fulgte Krieger med Kon- gen tilbage til Kiøbenhavn i Februar. Overfarten over Væltet var ikke uden Livsfare for Kongen, og i 5 Dage maatte Hs. Majestæt med sit Følge opholde sig paa Sprogø, hvor der den- gang ingen anden Bygning var, end et Bræddehuus, og Kongen næsten kom i Mangel for Fødemidler til sig og det talrige Følge.

Admiral Kriegers militaire Løbebane var nu til Ende, og en ny, som Administrateur, i hvilken han indlagde sig ikke mindre Ære, og hvor han i vore Værfters fortræffelige Tilstand og Tjeneste-Organisation har sat sig et varigt Minde — aabnede sig for ham, da han den 7de Mai 1814 blev udnævnt til Holmens Overequipagemester, i den for Alderdoms-Svagthed afstrædende Admiral Kierulfs Sted.

For vi gaae videre, ville vi standse og kaste et Blik paa Kriegers Charakter som Militair, saaledes som den fremstinner af hans tilbagelagte Liv. Fra tidligste Ungdom opdragen paa Søen; hærdet i en uafbrudt og meget varieret Tjenesteactivitet; dannet i den nordamerikanske Krigs store Skole viste Krieger sig stedse som den diærve, active og erfarne Militair. Det Liv og den Fld, hvormed han deltog i Fegtningerne, deelte Kanonbaads-tjenestens Strabadser og ansporede Enhver ved sit eget Exempel v. ndt ham sine Undergivnes Tillid. Barst i sit ydre Væsen og streng i Tjenesten, forstod han ikke desto mindre at vinde deres Hengivenhed i en ualmindelig Grad; thi Ingen kunde tage sig mere varmt af sine Undergivne, sørge bedre for dem og mere utrættelig anbefale dem til høiere Foresatte, end han. Med Diær- heds og en al Fare foragtede Dristighed forenede han den erfarne Krigsmands sikkre Blik og Sindighed, og havde en lykkeligere Skiebne bevaret Danmark dets Flaade, vilde dens Stridsmænd neppe under nogen Admiral kunnet gaae Fienden imøde tryggere for Flagets Ære, end under Krieger. Det barst i hans Væsen, som han skyldte hine Tidens — hans Ungdoms — strenge Opdragelse, var alligevel ikke lidet afflebet under hans lange Ophold iblandt Franskmænd, og det harmonerede ganske med den Forestilling, vi af Portraiterne faae om en de Grassé, Suffran og andre af den Tids franske Admiraler. Ogsaa besad han en ikke ringe Grad af Snildhed og Gevantheds til at benytte Forholdene og indflyde paa Personerne, en Fiinhed og Tact, der satte ham istand til at beseire Hindringer, der ofte standse en Anden, der savner denne Gave.

Saaledes staaer Admiral Kriegers Billede for vor Erindring fra hine Dage, nu da vi kunne fremkalde det for os unddraget Samtidens lette Støvstjer, som aldrig savnes hvor den stærke Charakter træder op i virksom Færd.

Da Krieger tiltraadte sit Embede som Holmens Overquæpagemester, foresandt han, som en Følge af Krigen, Bærsterne i forfalden Tilstand, Magazinerne saa godt som tomme, Tjenestens Organisation forældet og Mandskabet den gamle umoraliske og udisciplinerede Faste-Stok.

Uventede Omstændigheder (en pludselig Vortreise i Tjenesteaflaarer) bringe os til at ile hurtigere hen over denne maaste mest glimrende og fortienstfulde Deel af Admiral Kriegers Tjenestecarriere, end vi havde ventet. Vi haabe at kunne optage Emnet paany, idet det dannet et interessant og vigtigt Afsnit i So-Statens Historie. Ikke alene udviklede den nuværende Organisation af Holmens faste Stok, Corpserne, Skole-Underviisning m. m. sig netop i denne Periode, men den hele, til Besparelse, Betyggelse for Tryeri og Underflaab, og Ordens og Systems Indførelse sigtende, nyere Organisation af Tjenesten ved Holmene — og en meget stor Deel heraf skyldes Krieger. — Og ligesom Kriegers strenge Tryer for Tjenesten og hans drivende Activitet tiente alle hans Underordnede til Exempel, saaledes skyldes vistnok ogsaa meget af hvad der udrettedes de oplyste og udmærkede Mænd, som vare givne ham til Medhjælpere. Paa disse satte Krieger stor Priis, taledede altid deres Sag og greb enhver Leilighed til, under den trange Periode, der fulgte paa Omvæltningen i Landets Pengevæsen, at forhverve dem den, den flittige og redelige Arbejder tilkommende Løn og Opmuntring.

Ogsaa for Menigmand sørgede Krieger faderligen ved enhver Leilighed, og hvad der især gav ham Krav paa denne Classes Taknemmelighed og Pengivenhed, var den Varme og Udholdenhed, hvormed han arbeidede for, og endeligen udvirkede, at forskaffe dem Betaling i Solvmynt istedetfor den hidtil i Navneværdi oppebaarne.

Krieger besad sin Konges Yndest og Tillid i en hoi Grad; ogsaa modtog han fra Tid til anden Beviser herpaa i Ures- og Udmærkelsestegn. Saaledes blev han i December 1808 udnævnt til Kammerherre; i Januar 1809 til Commandeur af Dannebrog, i 1812 benaadet med Dannebrogordenens Solvorsk og endelig i Juni 1815 med samme Ordens Storkors.

Krieger var 3 Gange gift: første Gang i 1787 med en Datter af Conferentsraad og General-Auditeur Bornemann, som døde i 1792, efterladende ham en Søn og en Datter; anden Gang 1794 med en Datter af Statsraad og Stempelpapirsforvalter Meincke, som døde i 1809, efterladende ham 3 Sønner og 2 Døttre; og 3die Gang i 1811 med en Datter af Conferentsraad Falbe, som endnu lever.

Kriegers Helbred, stærkt af Naturen, leed i 1821 et Stød, som forkortede hans Dage. En af hans Sønner, Hilmar Krieger, var sendt til Vestindien, som Secretair i en Undersøgelses-commission over den daværende Generalgouverneur Venhon. Faa Dage før Hjemreisen derfra fik han Climatsfeberen og døde. Taabet af denne Søn, et elskværdigt og med udmærkede Evner begavet ungt Menneste, folte Faderen dybt, og fra den Tid boiedes den stærke Mand meer og meer imod Graven, indtil han sank i den den 9de Juli 1824.

Reiset om Nyholland, Tasmania og Keelings-Øerne.

(Voyages of Adventure and Beagle.)

Henved Midnat d. 11te Januar 1836, saae vi det røde om-dreieude Fyr ved Sydney, og næste Morgen løb vi ind til Port Jackson og ankrede i Sydney Cove. Ihvormegit jeg end havde hørt og læst om dette Steds Fremstredt i de sidste Aar, forbau-

sedes jeg alligevel, da jeg saae en velbyggt Stad bedække hele Landet rundt omkring Havnen.

Foruden den Mængde store Skibe fra Europa, Nordamerika, Ostindien og flere Steder er der altid en stor Deel Smaaskibe i Gang imellem denne Havn og Verne i Sydhavet, og det er ikke nogen ubetydelig Handel der gaaer for sig, i Cocosolie, Saleprod og Sukker, mellem Otahaiti og Sydney, og i Hør, Trælast, Kartofler og Tran fra Ny-Zeeland; i Sandeltræ, Biche de Mer, Cocosolie, Perlestersskaller og Curiositeter (de Indsødtes Vaaben, Klæder og Redstaber) imellem de andre Der og Australien.

Nyholland har altid været et tørt Land og ulykkeligviis jo mere Skovene bortroddes, desto torrere bliver Klimatet og Jordbunden. Mangel paa ferskt Vand er det værste Savn for den ellers saa trivelige Stad; den faaer nu sin Forsyning adskillige Mile borte fra igiennem Fernror.

Det er ikke troligt, at Sydney vil vedblive at florere i samme Forhold som hidtil, dertil er den for hastigt kommen op. Andre Colonier besidde større Fordele baade i Henseende til Veliggenhed og Klimat; og skulde Regjeringens Sæde blive forflyttet derfra vil Sydney meget snart synke til forholdsviis Ubetydelighed.

Efter et Ophold af henved 3 Uger affeilede Beagle fra Port Jackson og ankrede 6 Dage efter udenfor Hobart Town, eller Hobarton paa Vandiemens Land. Forandringen i Naturscenen var lige saa stor som naar man kommer til Gibraltar eller Madeira fra Egnen omkring Themsen. Rundt om Sydney var det en lysfarvet og flad Natur, hvorimod Vandiemens Land forekom os et andet Tierra del Fuego. Men dette var kun det første Indtryk paa en regnsuld og mørk Dag. Modne Kornagre, spredte rundt om imellem Skovbakterne, viste os at Klimatet maatte i Almindelighed være gunstigt, og Mængden af de røde Muursteens-Huse, spredte tæt omkring i Smaaklynger, vidnede om en Befolkning, der talede for Jordbundens Frugtbarhed.

Under et Ophold af flere Dage i Sullivans Cove, den fornemste Ankerplads, havde vi Leilighed til at gjøre nogle Excur-

sioner i det Indre, og hvad jeg saae ledte mig til at troe, at der er en solidere Grundvold for tilkommende Flor i Vandiemens Land end omkring Sydney. Der ere flere Naturfordele, som endmere ville forøges ved en større Opdyrkning, naar Landet rodes og bebygges; thi Regn har de nu næsten for meget af, skiondt Kornet modnes godt og er af en ypperlig Qvalitet. Som en Forbrydercolonie lider den af samme Mangler som Sydney, skiondt i en meget ringere Grad, deels fordi de Forbrydere, der bleve sendte dertil, vare af en mindre fordærvet Klasse, og deels fordi en fortræffelig local Regiering holdt strængt paa Orden, hvilket maaskee med den talrigere og mere spredte Befolkning i Sydney havde større Vanskelighed.

Den 17de Februar seilede vi ud af den pittoreske Fiord Derwent, som strækker ind i Landet nogle Mile over for Hobart Town, og derfra satte vi vor Cours synden om Vandiemens Land, eller Tasmania som det maaskee engang i Tiden kommer til at hedde, og vesterefter til Sydvest-Enden af Australia eller Nyholland. Den 6te Marts fik vi Landet ved Kong Georg Sund isigte og løb ind og ankrede i Princess Royal Havn, en rummelig men grund Havn med et meget snevert Indløb. Landet omkring „King Georges Sound“ har et bart og uinteressant Udseende. Der ere hverken Bierge eller Floder og faa Træer sees; medens hvide Sandpletter, halvtudgaaede Buske, nøgne Granitmasser og en næsten lige Contourlinie møder den Fremmedes Blic. Nogle faa Huse hist og her, anlagte paa ildevalgte, exponerede og triste Beliggenheder, saaes da vi vare komne indenfor i Havnen, og vist er det, at dersom jeg var kommen hertil for Lyst og ikke af Pligt, vilde jeg have været fristet til strax at lægge Roret op og sætte alle Seil til igien for at komme bort fra et saa uhyggeligt Sted.

Næste Dag fandt vi, imidlertid, at Tingene saae værre ud end de virkeligen vare; thi bag ved en Hoi, som skiller Havnen fra Sundet opdagede vi en tyk Skov med mange store Træer i, og midt i den fandt vi Sir Richard Spencers Huus, næsten

ganfle som en lille men hyggelig Nolsgaard i England. Der gives Mennesker for hvem et saadant affondret Liv har megen Ynde; men jeg mener, at Undværelsen af ethvert Selskab, de mangfoldige Affavn og det store Tilbagestridt man gjør i en civiliseret Tilværelse ved at emigrere til ganske nye Lande, neppe klart har foresvævet dem forend Virkeligheden aabner Dinene paa dem.

Der fandtes omtrent 30 Huse eller Hytter i Eggen omkring Sundet og Havnen; nogle havde sinaa Hauger, men almindelig talt var der ikke noget Spor til Agerdyrking undtagen lige ved Sir Richards Huus, hvor nogle faa Marker vare roddede og dyrkede midt i Skoven.

Der er en overordentlig hoi Grad af localmagnetisk Attraction her paa dette Sted. Hvor der var en Steen (en Art Granit) i Nærheden af Compasferne, bleve de saa urolige, at de varierede mange Grader og det meget uregelmæssigt; saa at det var os umuligt at bestemme Misviisningen med nogen Grad af Noiagtighed, før vi placerede Compasferne paa en betydelig Udstrækning, tæt ved Soen. Ogsaa Strømmene vare her meget irregulaire og forunderlige.

Vi havde god Leilighed til at see de Indfødte her; thi ikke alene var der dengang en usædvanlig Mængde af dem forsamlede ved Colonien, men en fremmed Stamme, kaldet „Cocutu“ var nyelig ankommen dertil fra en længer fraliggende Egn, og da Colonisterne onskede at gjøre sig dem til Venner bleve de indbudne til en Slags Fest eller saakaldet „Corobbery“, hvortil man havde ladet koge en umaadelig Mængde Riis blandet med Sukker.

Et Par Timer efter Solens Nedgang begyndte dette Optrin. Næsten alle Colonisterne og deres Gæster havde samlet sig paa en aaben, jevn Plads udenfor Landsbyen, medens de Vilde af begge Stammer vare beskæftigede med at pynte sig til Festen, hvilket bestod i at male sig eller rettere overlatte sig med en hvid Farve. Da Alt var færdigt, Baalene brændte lystigt og Tilskuerne flokkede sig sammen, hortes en tung Trampen som 17-

stede Jorden, og et Hundrede diævelagtige Skikkelser kom frem af det dybe Mørke, hvori Alt paa hiin Side af Baalene var indhyllet; de svingede deres Vaaben, stampede med Fødderne i en Slags Takt og udstødte en hæs Strubetone med hvert Tramp. Det var et Syn, der var altfor diævelsk til at kunne kaldes interessant. Alle Danserne vare Mandfolk; de havde et kort Kængaruskind hængende om Hosterne, hyide Fjær stukne rundt om Hovedet; mange af dem havde Spyd og Alle havde „Kastekjæppen“ og en Steenøre stukken i Bæltet. Dansen var i Begyndelsen monoton og erindrede mig om Folk, der gaar i et Trædehiul; men deres Efterligning af Slangens og Kængaruens Bevægelse, i en Slags Jagtdans som paafulgte, var overordentlig god og interessant. Denne Forlystelse varede over en Time. De samlede sig derpaa rundt om Huset, hvor Maaltidet blev tillavet for dem, og jeg glemmer ikke let de vilde Glædesfrig, Gamle og Unge udbrøde i, da de figede ind ad Dorene og saae Vallierne med den ryggede Riis. Førend Maden blev deelt om, befalede man dem at sidde ned, hvilket de strax gjorde i en Kreds omkring Huset. De deelte sig af sig selv i Familier; og hvert lille Selskab gjorde et lille Baal foran sig. Deres Opførsel og Laalmodighed var hoist mærkværdig og behagelig at see.

Den 13de Marts seilede jeg herfra og holdt Cours efter Keeling=Øerne (S. V. for Java). En haard Storm, vi havde i et Par Dage, just som jeg var i Nærheden af dem, bragte mig ud af Bestikket saa jeg var uvis om jeg var østen eller vesten for dem. Der var Grund for mig til at troe det sidste og jeg var netop betænkt paa at give Ordre til at styre øster, idet Solen gik ned og intet Land var at see, da i det Samme en stor Flok Fugle fløi forbi os og vester efter. Jeg greb dette Tegn og lod styre lige efter dem, og tidligt næste Morgen fik vi Øerne isigte ret forud omtrent 4 Mile for os.

En lang, men afbrudt Linie af Coccostrær og en svær Brænding paa en hvid, lav Strandbred, der ingen Steder havde sig mange Fod over det skumrende Vand, var Alt, hvad vi kunde

stielne indtil vi vare paa 5 Qvartmiles Afstand fra den største af de to separate Degrupper, og da kunde vi kiende en Mængde lave Smaaoer, som paa intet Sted var mere end 30 Fod over Havets Flade, bedækkede med Palmetræer og omringede en stor Lagun.

Vi listede os frem imellem Pletter af blinde Coralstær, der klart kunde sees fra Veiret af, og ankrede i Port Refuge, den eneste Havn. En Engelsemand, Hr. Leiss, kom ombord til os og lodsede os ind i en lille sikker Biig ved „Direction Island.“

Den sydlige Klump af Smaaoer omringe en Lagun, der har en oval Form og er 9 Qvartmile lang og 6 bred. Derne ere blotte Skeletter, ikke stort Andet end Coralrev, paa hvilke sonderflagne Coraller og Jord er opdreven af Havet og ved Vinden udbredt over dem, indtil en Skorpe har dannet sig, hvori Tusinder af Cocospalmer finde Rodfæste og Næring. Yderkanterne af Derne ere betydelig høiere end de Indre, men ingensteds høiere end 30 Fod over Vandfladens Middelfand. Lagunen er ganske flak og næsten opfyldt med Coralgrene og Coralsand. Den lille nordre D er omtrent en Qvartmiil i Diameter; en Strimmel lavt Coral Land indeslutter næsten heelt rundt en lille Lagun og er tæt bevoget med Cocotræer.

Disse eensomt liggende Der, som af Nogle kaldes Cocosøerne, bleve opdagede i 1608 eller 9 af Capitain William Keeling. Eiden eller ingen Notice blev tagen af dem lige fra den Tid og til 1823, da en vis Alexander Hare, en Englænder, bosatte sig der med nogle Malayer. Han valgte den syndre D til Opholdssted, som den bequemeste for Handelen og han holdt her et Serail af Malay-Fruentimmer, som han indespærrede paa en af Smaaholmene.

Ere, fire Aar derefter nedsatte en forhenværende Koffardicapitain Ross sig paa det sydostlige Giland af samme Dgruppe, og det varede ikke længe førend Hares Malayslaver, opirrede af hans haarde Behandling, især ved at han tog Fruentimmerne fra dem og indespærrede dem paa en D, Ingen torde betræde, deserterede fra ham til Hr. Ross, hvis Beskyttelse de gaae sig under

Hare forlod da Keelingsøerne og døde et Aarstid efter paa Batavia, hvor han var iværk med at samle sig et nyt Harem.

Hr. Kofs og Malayerne levede fredeligt sammen, bestærkede med at indsamle Cocosolie, Skildpadde, Skildpaddefal og Bicho do mar, hvormed de nu og da seilede til Mauritius, Singapora og Batavia, for at sælge deres Ladning og indkøbe Nødvendighedsartikler. En anden Engländer, Hr. Leisk, der havde været Styrmand med Hr. Kofs, levede hos ham, og Begge havde engelske Koner og Born. De to Familier boede sammen i et stort Huus, bygget paa malavisk Maade, accurat en Bygning som man ser paa gamle chinefisk lakerede Sager. Under vort Besøg var Hr. Kofs fraværende paa en Handelsreise og Hr. Leisk stod imidlertid for Bestyrelsen af Colonien.

Al en misforstaaet Anstuelse, ikke af nogen forsættlig Uretfærdighed, havde Hr. Kofs negtet at frigive Hares Slaver; han frygtede nemlig for, at denne Mands Executorer kunde fordre deres Værdi af ham siden. Men han betalte dem hver 2 Ruper om Ugen, i Barer (efter hans egen Burdering) naar de arbejdede for ham baade Mandfolk og Fruentimmer, hvilket Hr. Leisk sagde mig, mange af Malayerne vare meget misfornøiede med og længtes efter at komme bort fra Derne. Intet Under, tænkte jeg, for de ere endnu Slaver, og kun mindre haardt behandlede, end de vare det under ham der købte dem.

Disse Malayer, nu over 100 i Tallet, Bornene iberegne, havde Lov til at oplække Færkræ, som de undertiden finde Leilighed til at affætte til Skibe, ligeledes tilhorte et vist Antal Cocoskræer dem og de kunde fiske Skildpadde og Fiske til eget Brug; men Salget af Skildpadde til Skibe, der anløbe Derne, og den umaadelige Høst af Cocosnødder, der aarligen falder paa alle Derne i Gruppen er monopoliseret af Hr. Kofs.

En anden Slags Olie, som skal være meget god, erholdes af Halen af en stor Landkrabbe, som lever af Cocosnødder. Om trent 1½ Pot faaes af en af disse Dyr. Maaden, hvorpaa Krabben tapper Nødden, er mærkelig nok. En Mængde nedblæste

Nødder, som endnu ere temmelig bløde, findes altid liggende under Træerne; Krabben griber en af disse Nødder og med den ene Klo, som er lang og skarp, borer den igiennem Dinene paa Nødden og suger nu Melken ud, undertiden ogsaa noget af den faste Kiærne.

Malayerne bestige de høie Cocospalmer paa samme Maade som Otahaitierne, ved at tage en Strimmel Bark imellem Fødderne og gjøre et Spring op ad Træet. Ved Hjælp af Barken imellem Tæerne støtte de Fødderne paa Stammens Ujevnheder, idet de flytte Hænderne høiere op, og i korte Hop naae de i faa Secunder Toppen af et Træ der er 70 Fod høit. Ikke mindre Styrke og Behændighed vise de i Jagten efter Skildpadder, imellem Grundene og Coralbustadserne i Lagunen, hvor de findes i Mængde. Nogle Folk gaae nemlig i en let Baad og opsoge en god Skildpadde paa et eller andet grundet Sted. Saasnart de finde en Saadan gjøre de Jagt paa den, men passe at holde den paa grundt Vand og et nogenlunde klart Sted, indtil den begynder at blive træt; naar de see dette passer en Mand det beleilige Dieblif for at springe ud af Baaden og gribe Skildpadden. Denne farer afsted med Manden paa Ryggen af sig, som griber den om Halsen og naar hans Fødder kunne naae Bund, vender han den med Bugen iveiret og bemægtiger sig nu sin Prise.

Et Slags Fisk findes her, som lever af de smaa Grene af Coraller der groe i Mængde i Laguner. Denne Fisk er omtrent halvtredie Fod lang, af en smuk grøn Farve paa Hovedet og Halsen; den har en Knude paa Hovedet og en benet Mund, næsten som Skildpadden, i hvilken findes 2 Rader saugformige Tænder.

Iblandt den Mængde Varieteter af Coraller, som danne Væggene omkring det synlige Grundlag, og Undervands-Skoven af Reelings-Perne er der større Forskiel end imellem Illieconvallen og den knuddrede Eg. Nogle ere skrøbelige og delicate, af forskiellige Farver og ere for Diet ganske liig Planteværter; andre ere af en fast Natur, ligesom forstenede tropiske Planter; men alle vore indenfor det ydre Rev og fornemmelig i Lagunen. En

Slags Coral giver, medens den er levende, et smerteligt Stik naar man rører ved den; en anden Slags er saa haard, at den giver Gnister fra sig, naar man slaaer paa den med Staal.

Bæggen eller Yderværket er solid og klippehaard, men en glat Overflade; og hvor Brændingen er heftigst der er Corallen fuldest af levende Stof. Jeg havde megen Lyst til at faae Kundskab om, til hvad Dybde en levende Coral strakte sig; men af min Umage var næsten ganske forgiæves paa Grund af den altid voldsomme Brænding og fordi Ydervæggen er saa solid, at jeg ikke kunde løsribe Stykker længer nede end 5 Favne. Smaa Ankere, Sager, Dræg og Rættinger bleve forsøgte, men det Ene efter det Andet knækkedes af Dyrningen lige saa snart som vi heve stivt med en Talle i vore største Vaade. Et domme, imidlertid, fra Mærkerne i et Sværlod med en bred Underdeel som var bedækket med Talg, hærdet med Kalk, og fra de smaa Brudstykker vi kunde faae op, var Corallen ikke levende paa en Dybde der oversteg 7 Favne under Laysvande.

Den Naturkyndige, Hr. Darwin, som ledsagede Capitain Fitzroy paa hele Expeditionen, giver følgende Beskrivelse af disse Der. Med Undtagelse af i Nærheden af Lagunen, hvor der er noget Sand, bestaaer Landet aldeles af rundede Brudstykker af Coral. I en saadan løs, tør og stenig Bund kunde ikkun et tropisk Climat være istand til at frembringe en kraftig Vegetation. Paa nogle af de mindre Der ere Coccostrærne, unge og fuldvorne, blandede sammen til en heel Skov paa den yndigste Maade, uden at forstyrre hinandens Symmetrie. En Strandbred af glindsende hvid Sand omgiver som en Ramme disse yndige Pletter.

Disse Ders Naturhistorie besidder en særegen Interesse, netop ved dens Fattigdom. Coccostræet synes ved første Blik at udgiøre den hele Trævært, imidlertid gives der dog 5—6 andre Slags. En af disse voxer til en meget betydelig Størrelse, men duer ikke til noget paa Grund af dets overmaade bløde og løse Ved; en anden Slags giver et ypperligt Sommer til Skibsbrug. Foruden disse Træer er Antallet af Planter meget ringe og be-

staaer i ubetydelige Ukrudsplanter. I min Samling, der indbefatter, troer jeg, den hele Flora, ere 20 Species, uden at regne en Moss, Lichen og Fungus. Hertil maa foies 2 Træer, hvoraf det ene ikke var i Blomster og det andet horte jeg kun at tale om: det er det eneste af sin Slags paa Stedet og voxer tæt ved Strandbredden, hvor udentviul Grofornet er opskullet fra Havet. I denne Liste indbefatter jeg ikke Sukkerrøret, Bananaen, nogle andre Vegetabilier, Frugttræer og indførte Græsarter. Da Perne bestaae udelukkende af Coral og en Gang eksisterede som et overskyldet Rey, maae alle der nu eksisterende Productioner være bragt dertil ved Havets Volger. Floraen har ogsaa ganske en saadan Charakter af et Asyl for den Forlorne, og Professor Penzance siger, at af de 20 Species hore 19 til forskjellige Genera, og disse igien til ikke færre end 16 Ordener.

Den ovenfor omtalte Krabbe, der lever af Kokosnødder, findes i Mængde allevegne hvor der er tørt Land og den voxer til en overordentlig Størrelse. Dens forreste Par Fodder ere forsynede med en meget stærk og svær Klo, og det bageste Par med en smal og svag. Skiondt det maatte forekomme utroligt, at en Krabbe kunde aabne en Kokosnod med Yderskallen paa, have Mænge dog været Dienvidner dertil. Krabben begynder med at rive Yderskallen af, Fibre for Fibre og altid fra den Ende, hvor de tre Dine eller Huller findes. Naar dette er giort, begynder den at haare paa disse Dine med sine svære Kloer, indtil den faaer Hul. Derpaa vender den sig med Kroppen og uddrager nu ved Hiælp af de smalle Kloer det bløde af Nøddens Kierne. Disse Krabber boe i dybe Huller, som de grave under Trærnes Rødder, og her opsamle de en forbausende Mængde af de afrevne Fibrer af Kokosnøddens Yderskal, hvorpaa de hvile som paa et Leie. Malayerne plyndre ofte deres Boliger og giøre de bekendte Kairtounge af Fibrene.

(Af Hr. Darwins Hypotheser om Reelingsøernes Oprindelse, udledede af den berømte Geolog Hr. Lyells Theorie om Jordstørpens Indsynkning paa sine Steder (theory of subsidence), me-

dens den hæver sig atter paa andre, skulle vi her forsøge at sammendrage en kort Oversigt.)

Tokos- eller Keelingsøerne ere, ligesom en Mængde andre Æer og Coralrev i Polynesien, Levninger af et med Indsynkning undergaaet Continent.

Saalænge som ingen andre Facta vare kiendte, end de der angik Lagunerens almindelige Form og Structur, var den Theorie, at Coralpolyphen byggede rundt omkring den ophoiede Rand af submarine Graterer, baade sandsynlig og findrig. Smidertid modsaagdes den af mange af disse Laguners bugtede, irregulære eller lange og smalle Figur. Ligeledes findes Coralrevene snart som tætomsluttende, snart som omgivende Kyster i længere Frastand.

Tager man f. Ex. Den Vanikoro. Revet løber der i en Afstand af næsten $\frac{1}{2}$ og paa sine Steder $\frac{3}{4}$ danske Miil uden om Landet og er adskilt fra det ved en Rende eller Canal, der har en almindelig Dybde af imellem 30 og 40 Favnes Dybde, paa eet Sted endog 50 Favne eller 300 Fod. Udvendig hæver Revet sig fra et Hav, der er af en umaalelig Dybde. Denne Structur har Lighed med en Lagun med en D, liggende midt i den, ligesom et Skilderi midt i en Kamme. En Strimmel alluvial Land omgiver i alle saadanne Tilfælde almindeligviis Foden af Bierget. Saadanne omringende Coralrev kunne vi ikke antage at være grundfæstede paa Randen af en Crater, thi Centralmassen bestaaer ofte af Urbierg. Et andet Factum er det vigtigt at lægge Mærke til, det er, at alle Jagttagelser føre til den Slutning, at hine lamelformige Coraller, som ere de virksomme Arbeidere ved Dannelsen af et Rev, ikke kunne leve paa nogen betydelig Dybde, ikke over 20 Favne.

Den Theorie Hr. Darwin fremsætter er simpelt den, at ligesom Landet, med de det vedhængende Coralrev, gradviis, ved underjordiske Marsager, synker, opfører Coralpolyphen atter sine solide Masser til Vandets Overflade. Landet indenfor synker gradviis, indtil den høieste og sidste Spidse af det er forsvunden.

Da Hr. Darwin passerede Cordilleras-Biergene fandt han

paa en Høide af over 6000 Fod over Vandfladen, Naturen yderst interessant i geologisk Henseende. Uspallata-Biergene ere sammensatte af forskiellige submarine Lava-Arter, afværende med vulkaniske Sandstene og andre mærkelige sedimentaire Deposita. Det Hele lignede de nyere horizontale Leier ved Kysterne af det stille Hav. I Midten af denne Biergkæde fandt han paa en bar Skraaning, nogle snehvide fremstaaende Colonner: det var forstenede Træer af hvilke elleve vare forvandlede til silex 3: Flintestene, og 30—40 andre vare blevne til en grovkrystalliseret hvid Kalkspar. De vare brat afbrudte, saa at de opstaaende Stumper stode nogle Fod over Jorden. Stammerne vare fra 3 til 5 Fod i Omkreds; de stode lidt fra hinanden, men dannede tydelig en distinct Gruppe. Træet er siden undersøgt og henført til de conifere Træer, meest liig den sydamerikansk-chilenske almindelige Gran, med nogen ganske eiendommelig Lighed ogsaa med Lartræet (yent). Den vulkaniske Sandsteen, hvori det var indesluttet og hvis nederste Deel de maae være udsprungne fra, havde sanket sig i succesfive tynde Lag rundt om deres Stammer, og Stenen bevarede endnu Indtrykket af Barken.

Her saae vor Geolog Stedet, hvor en Klynge af herlige Træer engang havde udbredt deres Grene ved Kysten af Atlanterhavet, da dette Ocean (nu trængt et Par Hundrede Mile tilbage) befyldte Jorden af Andesbjergene; han saae, at de vare udsprungne af en vulkanisk Jordbund, som var bleven hævet op over Søens Overflade, og at dette tørre Land med dets opretstaaende Træer siden var sunket ned til Havets Bund. Der var det blevet bedækket med bundfaldende Stof, og dette atter med uhyre Strømme af submarin Lava — en eneste saadan Masse opnaaede en Tykkelse af 1000 Fod; og disse Oversvømmelser af smeltet Steen og Vandets Bundfald havde fem Gange efter hinanden fundet Sted. Det Ocean der modtog saadanne Masser maa have været dybt; men de underjordiske Kræfter anstrængede sig atter, og nu saae man Bunden af dette Hav at danne en Række af Bierge, der ere mere end 7000 Fod høie. Ikke heller havde de Kræfter slumret, der stedse arbeide paa at jevne Landets Overflade: Lage-

nes store Dynger vare giennemstaarne af mange brede Dale og Trøerne som nu vare forvandlede til Siler, stode blottede frem af den vulkanske nu til Klippe forvandlede Jordbund, hvorfra de fordum, grønne og frodigt voxende, havde hævet deres høie Toppe. Uhyre og næsten ubegribelige som saadanne Forandringer stedse maae forekomme os, have de dog alle fundet Sted i en Periode der er ny i Sammenligning med Cordillerabiergets Historie, og dette Cordillera er selv nyt i Sammenligning med nogle andre lignende Strata i Sydamerika.

Dr. Lyell, som først fremsatte Ideen om en almindelig Synken, med Hensyn til Coralrevene, har gjort den Bemærkning, at Tilværelsen af saa lille en Deel Land i det stille Ocean, hvor der ere saa mange Aarsager til dets Production tilstede, gjør en saadan Synken rimelig. En anden Omstændighed, der taler derfor, er, at vi see store Strækninger af Hav, som ere meer end 2—300 Mile den ene Wei og 100 den anden, overstroede med Der, der ikke hæve sig høiere end at Soen kan oplaste Fragmenter paa dem og Vinden sammehobe Sand. Udelukke vi nu Tanken om en Synkning, saa maatte Grundlaget, hvorfra Corallen opfører sine Bygninger, allevegne naae op til den ringe Dybde hvor denne Polyp kan leve — 20 Favne i det høieste. Dette er saa urimeligt, at man strax maa forkaste det; thi hvor findes paa Jorden en saa lang og bred Kiæde af Bierge, af lige Høide? Men Theorien om Synkning gjør Alt klart: ligesom hvert Punkt, det ene efter det andet, sank under, byggede Corallen høiere op og dannede de mange Smaasøer af lige Høide, som nu findes.

Der kan indvendes, at selv om man antager Synknings-theorien, forklarer den dog ikke Lagunerens Oprindelse tilfredsstillende, idet man maatte troe at der da vilde dannes en rund Flade og ikke denne kopformige Fordybning indenfor. Men, selv hvor Revene tæt omringe Landet, voxer Corallerne ikke paa dette selv, men bevare en Kende imellem. Dernæst findes den stærke og kraftige Art, som kun bygger et compact Rev, aldrig inde i Lagunen; den trives kun i Skummet af den evige Brænding. Imid-

lertid stræbe de mere delicate Coraller, som bygge i Lagunen selv, ideligen at fylde den op; men mange Uarsager hindre dem heri og gjøre Arbeidets Fremgang langsommere og langsommere, saasom Vandets Ureenhed. Naar da endelig Corallen har fyldt Lagunen op til den yderste Grændse hvor den kan leve, som er til laveste Vandstandsmærke; hvorledes fuldbringes da Værket? Der er intet høit Land, som kan tilfoie Bundfald og Nedstylinger. Vinden, som fører Kalkstøvet fra den ydre Kyst, er da den eneste Virkende, som kan gjøre hele Den til fast Land, og hvor langsomt maa ikke dette være.

Continental Ophøielser, som de ere observerede i Sydamerika og andre Steder, synes at virke over store Strækninger med en meget jevn Kraft; vi kunne derfor slutte at continentale Synkninger virke næsten paa samme Maade. Undersøger man det stille og indiste Hav, vil man finde, at alle active Vulcaner falde indenfor de Strækninger hvor Ophøielse finder Sted, hvorimod der ingen findes paa de store Strækninger som antages at være i Synkende, imellem Radact og de farlige Ders Archipeler, i Coral-Soen. Hele den store Strækning, der er besaaet med Laguner, indbefattende de to delige Grupper af omcirklede Der, Selskabs- og Georgs-Archipelerne, en Strækning der er henved 1000 Mile lang og 150 Mile bred, maa efter denne Theorie være et synkende Areal.

For i Korthed at recapitulere, danner der sig Rev rundt om Der eller paa Kysten af Fastlandet, paa den indskrænkede Dybde, hvor de virksomme Glasser af Zoophyter kunne leve; og hvor Soen er af ringe Dybde kunne uregelmæssige Pletter ligeledes danne sig. Siden blive, som Følger af en Række af smaa Synkninger, omcirklede Rev, store Yderrev eller Barrierer, og Laguner blotte Modificationer af det samme nødvendige Resultat. Videre lader det sig paavise, at det intertropiske Ocean kan deles i lineare og parallele Baand, af hvilke hvert andet har undergaaet i en nyere Periode de modsatte Bevægelser af Ophøielse og Synk-

ning. Endelig, at Eruptionspunkterne synes ufravigeligen at falde indenfor Strækninger der ere underkastede en Dpsskydning nedensfra.

Et Par Bemærkninger til afdøde Commandeurcapitain de Conincks Nulleschema.

I Anledning af den, til 301 Mand nedsatte Fredsbemanding for vore 46 Kanonfregatter fandt jeg, paa Fregatten Rotas Tozt i 1838, følgende Bemærkninger at gjøre, deels ved enkelte Poster i Skytrullen, efter Commandeurcapitain de Conincks Schema, deels Entrerullen vedkommende. De meddeles her, i den Tanke, at de kunne give en og anden Læser Anledning til noiere at overveie visse Punkter af Nullevæsenet, som i Fredstid ikke altid findes af den Betydning som man vel i Krigstid kunde tilstaae dem.

Med en til det Allernødvendigste reduceret Besætning er den strengeste Deconomie med Mandskabets Fordeling; nødvendig. Denne Regel finder jeg ikke altid strengt iagttaget i det de Coninckske Schema for Skytrullen, ligesom der ogsaa kan gøres Indvending imod Rigtigheden af enkelte Posters Besættelse. Begge disse Anker gribe for største Delen ind i hinanden, saa at de uden Skade for Tydelighed og Systemets Orden kunne omhandles samlede. Jeg skal derfor fremsætte mine Tanker om saadanne Poster, imod hvis Besættelse jeg finder Indvendinger at gjøre og hvor en Forandring deels vil give Besparelse af Mandstab deels en rigtigere Anvendelse.

Understyrmanden, som tilligemed Overstyrmanden er ansat ved Rattet, troer jeg bør have sin Plads ved Grundtallien, hvor han, ved et der opfat Compas for sig, vil være bekiendt med hvad Cours der styres, og saaledes strax, naar Ratlinen overskydes, vil kunne varetage Styringen.

Tre Mand ere ansatte respective i Hellegattet, ved Skabet og i Laften. Disse bør i mine Tanker udgaae og anvendes paa

andre Steder, da det forekommer mig at deres Nærværelse, under Bataille, paa disse Steder er ganske unødvendig, efterdi det Fornødne bør være optaget før Bataillen, og der under denne ikke kan blive Spørgsmaal om nogen stadig Oplangning til betydelige Reparationer paa Reisingen. De unddrages altsaa Combattanternes Antal, medens de kunne være til Nytte ved Seilenes Re-giering, Entring o. s. v.

Alf de Folk der ere ansatte ved Pomperne kunne idetmindste de ved Sugeværket ansatte inddrages, da dette ei kan bruges paa Batteriet, uden at standse den nærmeste Kanon. Ved at sætte en Qvarttermester og 3 Mand til Pomperne i Almindelighed, og Bøssesmeden med 1 Mand til Sprøiterne, kan man antage, at disse to Besætninger ville assistere hinanden indbyrdes, og i Tilfælde af at der bliver Brug for Pomperne ved nogen betydelig Læk, der kræver øieblikkelig Pompning, ville de med en hver-somhelst Besættelse altid være nødte til at tilkalde flere Folk. Herfra vindes altsaa efter det de Coninckste Schema 4 Mand til andre Posters Besættelse.

Overhovedet synes det mig tilraadeligt at have saa saa Folk, som muligt, nede om Læk og til Poster, hvor der kun tilfældigt kan foresfalde Noget for dem at bestille.

Alf Skildvagterne ved Lugerne kan den ved Forlugen ind-drages, da Krudtlangningen derigiennem forhindrer Enhver fra at komme ned; og at disse Skildvagtsposter besættes med Soldater-Underofficierne synes mig utilraadeligt, efterdi — som Krigs-artiklerne byde det, og de sidste Krige have gjort til Regel — man bør stræbe efter at engagere sin Fiende saa nær, at Musketteriet kan anvendes, hvorved der da bør anvises Soldaterunderofficiererne en mere passende Post. Man maa desuden antage, at en Skildvagt ved Lugerne kunde være meest nødvendig i det Die-blik man bliver entret, og da kan man dog ikke andet end ønske Soldaterunderofficiererne op til activ Tjeneste paa Dækket.

Jeg vilde altsaa foreslaae, at, naar i Klarfrib den ene Stor-lugetrappe paa begge Dæk nedlægges for Opheisingers Skyld,

den til Opsyn ved Langningen ansatte Undercanoneer posteres be-
væbnet paa Banjerne, for at bortvise Enhver der ubesøiet kom-
mer ned; og i Tilfælde af Entring maa det være Batterichefens
Pligt, ved en, paa de af Batteriet tilbageblivende Folk dannet, Vagt
at forhindre Nedgang igiennem Lugen; ligesom det da bliver
ham, der skal ved Opmuntring eller Trusel drive de Forsagte tilbage
paa Øverste-Dæk, og overhovedet, efter Omstændighederne, stræbe
at forsvare Skibet og gienerobre det Øverste-Dæk fra Batteriet af,
om det falder i Fiendens Vold.

Endelig kunne, af de til Skarplangning ansatte 5 Matroser,
de 2 ombyttes med Spillemand og igien placeres andetsteds.

Naar altsaa hele Soldatesken anvendes paa Dækket til Mu-
setteriet og i fornødent Fald ved Seilenes Regiering, haves her-
til 18 Mand og 2 Underofficerer. Fire af disse findes allerede
saaledes ansatte i Schematet; de andre 14 derimod staae fordeelte
ved Skandse- og Valskanonerne. For nu at kunne inddrage disse
14 Mand Soldater, maa man gjøre Regning paa følgende Ind-
dragelser fra andre Steder: de 2 Matroser fra Skarplangningen
som nys bleve omtalte, 4 Mand fra Sugeværket og 3 Mand fra
Helligat, Skab og Last; dernæst, saafremt en Sommermand, ef-
ter det nye Reglement, udgaaer imod en Matros, synes mig den
Post: „Paa Banjerne“ at kunne forandres derhen, at Øvertom-
mermanden tager Post der tilligemed Sommermandslærlingen, for
at see efter Grundskud, være ved Haanden for Pompeerne ic., og
den indbundne Matros (for den Sommermand, der for var
ansat paa Banjerne) sættes til Skandse- og Valskanonerne, hvor
altsaa nu ikkun 4 Mand mangle. Disse manglende 4 Mand
saaes, ved at lade 2 Matroser udgaae, som ere ansatte til Selen
for at holde og styre Sommermanden udenbords, hvortil i for-
nødent Fald kan tages Folk fra Dækket, og endelig 2 Mand fra
dem der ere satte ved Seilenes Regiering. Paa dette sidste Sted
(Seilenes Regiering hvor der efter Schematet er 21 Mand) rester
nu 19 Matroser, hvilke i Forening med 1 Baadsmand, 2 Baads-
mandsmather, 2 Quartiermestere, 2 Seilmagere, 1 Sommermand

og en anden i Selen, 1 Matros paa Sprydet og endelig 18 Mand Soldater og 2 Underofficerer, gjøre et Totale af 49 Mand, en tilstrækkelig, men ogsaa nødvendig Styrke til det Arbeide der kan foresfalde paa Dækket, og til i Mellemtidene at bruge Musketteriet, betiene den med Blokken i en Fjirhiuls Rapert monterede Baadscaronade, samt være ved Haanden saavel til at foretage som til at afflaae en Entring.

Entre-Kullen er den af alle, der giver meest Vanskelighed at forfatte paa et kort Togt og forend man har lært Mandstabets Færdighed i Bruget af Haandvaaben og deres andre personlige Egenskaber at kiende: til at foretage Entring og til at være bevæbnet med de egentlige agressive Vaaben vælger man rettest behændige, stærke, aandsovakte og modige Folk, hvorimod til at afflaae Entringen og at føre de mere egentlig defensive Vaaben, som Bajonetgeværet og Piken, vælges først findige men dog resolute Folk, siden den blotte physiske Kraft og endelig Trostet. En anden Vanskelighed giver det at forbinde denne Kulle med en systematisk Blottelse af Kanoner og andre Poster. Her synes mig den Udvei den bedste, at gaae ud fra den Forudsætning, at man iblandt 2 Kanoners Besætning vil kunne udtage saa mange Folk (ligegyldigt om ligemange fra hver eller ikke), som udgiøre Antallet af en Kanonbesætning og som stikke sig til at foretage Entring med. Efter at have afgivet dette Antal Folk til første Entrestifte, sammensmelte da begge Kanoner deres overblevne Mandstaber og betiene nu hverviis begge Kanoner, ligesom ved en Doubling, eller blot stadigen den ene Kanon, om man foretrækker dette.

Paa denne Maade afgav da Batteriet, efter den reducerede Bemanning, 56 Mand, Stands og Val 22 Mand, Scilicet Regiering (Halvdelen af Underofficerer og Solsolk) 15 Mand, hvilke med 2 Officerer udgiøre 95 Mand i det Hele. Dette er, i Forening med Soldatesken, en tilstrækkelig Force at foretage en Entring med; men antager man endog kun Halvdelen af dem at møde paa Signalet (Dræbte og Saarede paaregnede), saa resterer om-

trent 60 Mand, endnu et passende Antal at kaste ind paa en svækket Fiendes Dæk. Anseer man det fornødent, kan man endvidere, af det efter 1ste Skiftes Udtagelse tiloversblevne Mandskab, danne et 2det eller Reserve-Entressifte; idet man udsøger de flinkeste Folk af dem, til Beløb af omtrent Halvdelen, hvilke kunne være at fremkalde ved et eget Signal, i det Tilfælde, at det første Entressifte ved Mynstringen findes saa fortyndet, at flere Folk ansees fornødne.

Til at aflaae Entring udfordres maastee — maastee ogsaa ikke — en egen Kulle, da Entringsstifternes Vaaben bør være: Haand=Granat og Vil, Huggert og Pistol, hvorimod hiin fornemmelig udkræver Gevær med Bajonet og Piken. Bestemmer man imidlertid kun et vist eget Signal for dette Tilfælde, da kunne begge de paa ovenstaaende Maade dannede Entressifter paa eengang møde, det sidste ikkun da bevæbnet med de fra Batteriporternes Forsvar undværlige Piker samt Gevær med Bajonet. Nær nærværelse og Krigsvanthed hos de Commanderende og god almindelig Disciplin hos Mandskabet er vistnok Hovedsagen i Entringstilfælde; men en veloverveiet Bevæbning af Mandskabet og Fordeling i Skifter samt veludtænkte Dvælses hore unegtelig til en god Krigsdisciplin, og maae kunne bidrage meget til at sikre et heldigt Udfald.

Med Hensyn paa ovenfremsatte Ideer skulde jeg formene, at — Haandvaabnernes Placering betræffende — intet Vaaben bør oplægges paa Ribber under Dækket; men saamange Geværer opstilles langs Rahytskoddet som der er Plads til, ja selv paa Skoddet til den agterste Rahyt*), efterdi de saaledes opbevarede have mere samlede til ved Klarfrib at henbringes paa de for dem bestemte Steder. Hvad disse Steder angaaer, da er det ikke den letteste Sag at finde Plads, til i nogenlunde Orden og paa rede

*) Paa engelske Linieskibe og Fregatter saae jeg saaledes paa Rahytens Forstodde smukke Mahogni Gevær-Rækker til to og tredobbelte Rader, den ene udenfor den anden, og Kolberne henved en Fod fra Dækket.

Haand at henlægge de forskiellige Haandvaaben under Bataille, saavel som Patronatasser med de skarpe Patroner. Disse Sidste laae uidentvisl bedst, ligesom Granaterne, i Kasser til de skulle bruges; men Armaturkasser vil man nu engang nodig beleimre sig med. I forrige Tider har jeg paa engelske Skibe seet temmelig store Kasser i Overspillet's Hvalpehuller, som de vare afpassede efter og hvor de holdtes fast med Kroge; i disse, med malet Seildug overtrukne Kasser, opbevaredes de fyldte Patronatasser sikke for saavel Gnister og Funker fra Kanonerne, som Fugtighed eller anden Bestadigelse. De aabnedes paa Stedet ved et Laag i Overkanten. To af disse Kasser kunde giemme Pistolpatronerne og vare giorte saa kiendelige, at Forverling ikke let kunde finde Sted. Gevaerer og Pistoler bleve i forrige Tider lagte paa Skandse og Bak i en Bunk med Presenning over dem: bedst synes det da at de lægges heelt agter og heelt forud, hvor de kunde giøre mindst Skade, om en Kugle træffer dem og hvor de ere mindst iveien. Over hver Kanon, paa Siden af Biælken, bør da findes opstuffedet i Læderstroppe, 2 Entrepiker — den ene til Portens Forsvar — en Biil og 4 Puggertter, hvormed Entreffisterne bevæbne sig. Et vist Antal Gevaerer bør ogsaa være henlagte paa Batteriet, deels til 2det Entreffistes Bevæbning, deels til Batteriets Forsvar i paakommende Tilfælde.

Entreffisternes Exercits fortienet at ordnes saavidt muligt til en vis Regelmæssighed. Forsøg dertil giordes paa Rota. Med Angreb eller Entring fra Skibet har det mindre Vanskelighed: Naar paa Signalet Folkene ere mødte og bevæbnede, affondres de forskiellige Vaabenarter og opstilles i Hobe for sig. De der skulle kaste Haandgranater og hvis eneste Vaaben foruden er en Biil eller Puggert, føres af Officieren hen til Stedet, hvorfra Entringen antages at skulle gaae for sig. Musfetteriet følger og opstilles om muligt paa begge Sider af de Første; Puggertterne, som tillige have en Pistol, stilles bag ved Granatkasterne. Paa Commandoen begynder Granatkastningen, som understøttes af Espingolerne fra Morsere og af Musfetteriet. Sidst kommer da Com-

mandoen til Entring og Indhug. Dertil kan føies, at paa samme Tid Entringen gaaer for sig opkaldes 2det Skifte for at staae væbnede i Reserve.

Til at afslaae en Entring ligger det i Sagens Natur at det er vanskeligen at udfinde en Fører for Øvelsen, og dog forekommer det mig lige vigtigt, at Mandstabet er disciplineret og øvet i begge disse Exercitser, da sikkert, i denne som enhver anden Kamp, disciplinerede og til regelmæssig Fegtning vante Mæsker have Fordelen over Tropper, der fegte isolerede og uden nogen bestemt Styrelse. Især giælder dette i en Forsvarskamp; og synes end denne Kamps Natur ombord i et Skib og Terrainets Bestaffenhed at udelukke en regelmæssig Styrelse, troer jeg dog, at det vilde Haandgemæng maa paa den veldisciplinerede Dragsmand blive Kampens Oplosning og ikke dens Begyndelse — heri skal den regulære Krigsmand adskille sig fra Piraten og Raperen. Efter de ufuldkomne Forsøg jeg hermed anstillede paa Rota, skulde jeg troe, at denne Øvelse kunde til en Begyndelse ordnes saaledes: Naar Signalet til at afslaae Entring har kaldt Folket op, opstilles de forskjellige Vaabenarter i den Ende af Skibet, der er modsat den Fienden antages at trænge ind fra. Musketteriet opstilles tværs over Skibet eller med Front imod Fienden; Vaadscarronaden, som jeg har antaget monteret paa en Kapert med Hiul, føres op til at bestryge en af Kobryggerne med Kardætsker, Entrepikerne stille sig bagenfor, beredte til at giøre et Anfald; de med Pistol og Huggert bevæbnede skyde fra Vantene eller andre bekvemme Steder og hugge først ind naar det egentlige Haandgemæng begynder; en Trop af disse og nogle Entrepiker holdes parate paa Batteriet til op igiennem Lugetrapperne at falde Fienden i Ryggen naar de kaldes paa. Musketteriet chargerer paa Commando; det antages trængt tilbage, dog samlet og i Orden; den nu demaskerede Carronade skyder; Anfald giøres med fældet Bajonet og Pil, hvorpaa Huggertene trænge ind i Haandgemæng o. s. v. Man vil maaskee smile ad denne „mocklight“; men jeg føler mig overbeviist om, at fordi det ikke maatte være lyk-

des mig at finde en Form for en Exercits, til at trainere Mandstabet til en mere sluttet og regelmæssig, saavel Angrebs- som Forsvarskamp med Haandvaaben, maa der dog kunde findes en; og saa sandt som regulaire Tropper og regelmæssig Fegting — med andre Betingelser lige — har Fordelen over den vilde i isolerede Anstrængelser oploste Kamp, saa sandt maa i Entring tilsoes det forud ovede Mandstab have Fordelen. Sagen betragtet saaledes, overgiver jeg villig disse mine ufuldkomne Ideer til Kammeraternes Prøvelse og -- om de finde dem Forsøg værd — til heldigere Fuldstændiggjørelse.

Om Navigation.

Af Capitain F. A. Paludan.

Denne nyttige Videnskab som hidtil ikke har nydt fortient Anseelse, vil seent eller tidlig hævde sin Ret til at komme i Betragtning. Jo før dette skeer jo bedre. Forfatteren af disse Linier haaber at medvirke hertil ved atter at bringe Sagen under Discussion, han fremskyndes hertil fordi han ved practist Anvendelse af Navigationen paa Søen har lært at staae dens Nytte og derved vundet en saa ubetinget Ugtelse og Kiærlighed for Videnskabben, at det ligesaameget maatte forundre som gjøre ham Ondt, at lægge Mærke til den ringe Anvendelse hans søefarende Landsmænd gjøre af alle de Hielpemidler, Navigationen frembyder til Søefartens Sikkerhed. Om denne Næringsveis Vigtighed for Danmark er det ufornødent at tale, den er af saa stor Betydning at man vel tør ansætte den som den næstvigtigste. Ugerbruget tilkommer den første Plads, men med dette er Handelen og med denne igjen Søefarten saa nær forbunden, at det vilde staae sig kun slet med den forstnævnte Kilde til Velstand, hvis den ikke fik Næring fra den anden. Dertil kommer endnu at Landet, i Tilfælde af Krig, vil have Gavn af at Nationen er vænnet til at

færdes paa Soen. Men for at opmuntre hertil, hvilket kun kan skee i Fredstid, er det nødvendigt, ikke alene at Fødelandet eier et stort Antal Skibe, men ogsaa et stort Antal Folk, der forstaae at seile med disse, med al den Sikkerhed der er mulig paa Havet. Dette Formaal naaes fornemmelig ved Navigationen, denne er det som giver Søemanden det vovelige Mod, der er en Hovedbetingelse for hans Dygtighed, og dette Mod forplanter sig fra Skibsføreren ned til den yngste Matros i Skibet, naar de Alle vide, at den Mand i hvis Hænder de have betroet deres Liv og deres Velfærd, er sit Fag voksen og at det ikke er ved Slumpe-træf at han holder Skibet frie af Skær og Grunde. Hvor høist forskiellig er ikke den roelige Visdom som Skibsføreren har, naar han forstaaer Navigationen, fra den Dumdristighed ham med Rette kan bebreides, hvis han paatager sig Ansvar for mange Menneskers Liv og megen kostbar Eiendom, naar slet ingen, eller kun en ubetydelig Deel af de mange Vetryggelsesmidler som Navigationen tilbyder, blive anvendte; og dog — hvorofte skeer det ikke, at disse blive paa den meest uforsvarlige Maade tilfidsatte, alene stolende paa, at det practiske Sømandsøie vil advare om den mødende Fare saa betids, at den practiske Sømands Dygtighed vil formaae at overvinde den. Med al den høie Grad af Ugtelse jeg har for mine søfærende Landsmænd i Henseende til Sømandskab, maa jeg dog erindre dem om, at det ikke er denne Egenskab alene, der gjør en god Skibsfører; jeg appellerer ligesom til dem, som føre deres Skibe uden Anvendelse af den fuldstændige Navigation, om de ikke, ærlig talt, maae betiende, mere end een Gang i deres Søefart, at have været stødte i Nød, de kunde have undgaaet, hvis de havde havt Kundskab om deres rette Plads. Lad være at deres raske Vandsnærværelse har afværget den truende Fare, saa maae de dog tilstaae, at det som oftest ikke var dem selv de havde at takke for at det lykkedes dem at prange Vægeren fra sig. Lidt strallere Vind, eller lidt haardere Storm, saa Skibet ikke kunde bære Seil, eller, naar der blev forsogt derpaa, knækkede Maaen eller Stangen, eller størede Seilet

i hvis Traade deres Skib og deres Liv hang, da vilde Undergangen have været uundgaaelig. Eller sæt at de vel anede Faren og holdt det skarpeste Udkig som er muligt for Menneffsøie, da ligger maaskee netop en farlig Kyst, som man ikke kan lodde sig til, indhyslet i natlig Mørke eller Taage; hvilken bliver da deres Skiæbne som ikke ved sikker Navigation itide ere advarede?

Men nu veed jeg vel, at Forfægterne af den saakaldte „gode gamle Navigation“ o: den Stump deraf hvortil en gammel Decantant forslaaer, saafremt Solen accurat Klokken 12 vil have den Føielighed at vise sit milde Ansigt, ville svare: „Jh da vende vi fra Land indtil det igien bliver Dag eller sigtbart, kunne J da ved at bestue Firmamentet saa herligt forstaae at finde Vei, da kunne vi ligesaavel seile Landet ifigte, og faae Kiending om hvor vi ere.“ „Ja giøre J det“, giensvarer jeg dem, „men naar J da have spildt en halv eller en heel Dag paa at faae denne Kiending, see J maaskee at J ere saa mange Mile fra den rette Vei, at J behøve hele Dages Seilads for at gienvinde det J have forfeilet Eder; eller J erfare med Skræk, at J ikke kunne naae det tilsigtede Maal, uden ad en Omvei, der stæler Tid og Proviand for en Maaned eller to, og efter denne Tids Forløb bringe J den halvt fordærvede Ladning til et Marked, der er rigeligt forsynet ved de Skibe der have været fornuftigere navigerede, til det sællede Bestemmelsessted.“

Dette her fremsatte er ikke Poesie, men simpel Sandhed, stadfæstet ved Snese Exempler, saavel i den ældre som nyere Tid, paa Reiser fra Europa til Sydamerika. Andre Farvande have ligeledes deres Cap St. Rocque*).

Det vilde være mig en let Sag at anføre meget mere om Navigationens Hjælp til Sikkerhed og Hurtighed; men om det alle

---

*) Som bekiendt den nordøstlige Puk af Sydamerika, omkring og i Nærheden af hvilken der løber en heftig Strøm Vester efter, almindeligviis med saadan Fart, at kun særdeles velselsende Skibe formaae at krydse sig op imod den.

fordomsfrie Mennesker ere enige i, og som ingen ærlig Sømand, knap den ensfoldigste Matros, nogensinde for Alvor benægter — derom burde det ikke engang have været nødvendig at anføre saameget. Kun dette maa jeg endnu tilføie, som Giendrivelse af eventuelle Indvendinger, at det som en fuldstændig Navigation koster mere at lære end den Halv-Navigation man hidtil lader det beroe ved, vel kunde gienvindes naar Skibsrederne lære at indse, som der er Haab om snart bliver almindeligt, at det er deres rette og visse Fordeel, at betrore deres Skibe, især paa de lange Reiser, til Folk der ere tilbørligen oplærte, og ikke til dem der gaae for bedst Riib.

Det som jeg i nærværende Afhandling vil søge nærmere at udvikle er:

- a) Navigations-Underviisningens Tilstand her tillands.
- b) Sammenligne denne med Tilstanden i andre Lande.
- c) Giv min Formening om hvorledes den hos os kunde forbedres.

a) Efter den i Danmark bestaaende Lovgivning skulle alle som fare som Skippere og Styrmand præstere den saakaldte Styrmands-examen, til hvilken fordres: At Examinanten forstaaer Brugen af Compasset, Loggen og Søekaart, hvilket med et Ord kaldes Vestifholdning; at han ved Hielp af Astronomien kan observere og beregne Compassets Misviisning; at han kan finde sin paaværende Brede ved Solens og Fjrstjernernes meridionale Høider, eller ved to Høider af Solen udenfor Meridianen; og endelig at han er bekiendt med at uddrage Tiden af Poi- og Lavvande, paa saadanne Steder, hvis Havnetid er angiven i Søekaarterne, eller i derover forfattede Tabeller. Som yderligere Beviis for Examinantens Faaiteevne forlanges der tillige, at han kan gjøre Rede for Decimalregningen, for Eigninger i første Grad, for Regningen med Logarithmer og hvorledes disse ere fremkomne, for den plane Trigonometrie saavidt retvinklede Triangler angaaer, for Begyndelsesgrundene i den mathematistiske Geographie, og endelig godtgjøre, at han forstaaer at undersøge en Octant og stille dens Speile

saaledes som de maae være stillede forinden han kan benytte Instrumentet til Maaling, samt foretage saadanne.

Enhver som ved Examen kan giøre god Rede for dette, ansees nu tilstrækkelig moden til at navigere et Skib i alle Farvande, og kan han ombord virkelig godt afbenytte det her Dpreguede, da er det han mangler heller ikke saa betydeligt som det skulde synes, alligevel det dog er Halvdelen, eftersom han kun forstaaer at finde sin paaværende Plads i nordlig og sydlig Retning $\circ$: Bredden, men ikke i østlig og vestlig Retning $\circ$: Længden. Denne tilsyneladende Paradox forsvares jeg ved at henlede Opmærksomheden paa, at den som har lært godt det Forbenævnte til Styrmands-Examen, har giort de besværligste Skridt til ogsaa at lære det der staaer tilbage i den fuldstændige Navigation. I practisk Udvøelse af denne maa det, efter Sagens Natur, være nok at besidde en mechanic Færdighed i at observere og beregne alle forekommende Problemer, uden at man maae forlange nogen dyb Indsigt i Videnskabens Helligdomme, der kun staae aabne for den som har giort dem udelukkende til sit Studium; men denne practiske Færdighed i at regne, og tildeels i at observere, har den halv lærte Navigateur tilegnet sig ved den præsterede Examen; om Maaden paa hvilken han skal foretage de Beregninger, han maa lære for at udregne Længden m. m. finder han Anviisning og Veiledning i Lærebøgerne, blandt Andet ogsaa i de af mig udarbejdede Schemata til dette Brug; han har i den mathematisk Geographie faaet en Forestilling om vor Klodes Bevægelse omkring Solen m. m., som vil lette ham Begrebet om de øvrige Himmellegeres Bæner relativ til hverandre; og endelig har han lært Omgangen med, og Brugen af en Octant, der i det Væsentlige har saameget tilfældes med Sextanten og Cirklen.

I Betragtning heraf er det at jeg har sagt: at det Manglende ikke er saa betydeligt, at den begyndende Navigateur derved skulde affrækkes og blive staaende paa Halvveien. Der gives ogsaa Nogle som indse det Urigtige heri og ikke lade sig nøie med alene at aflægge Prøve i det, som er Betingelsen for at de kunne erhverve

fig Tilladelse at fare som Skippere og Styrmand. For Saa-
danne er indstiftet den saakaldte „Længdeexamen“, til hvilken
læres det Øvrige som væsentligst henhører til fuldstændig Navi-
gation; men denne Prøve fordres ikke, saaledes som hiin, for at
erholde visse Rettigheder, den aflægges derfor kun af Faa, i For-
hold til det store Antal der aarlig fremstille sig til Examination
i Navigationens første Deel, omtrent i et Forhold som 1 til 4.
Regjeringen har meent, at efterhaanden som Oplysningen steg,
vilde ogsaa Interessesen for udvidede Navigations-Kundskaber stige;
men Snefe Nars Erfaring og et Blik paa den Slags Navigation,
som indtil denne Dag anvendes ombord i de fleste af vore Sof-
fardieskibe, kan noksom godtgjøre, at man har taget aldeles feil i
hiin Forudsætning. Saameget end Sagen, for dens egen Skyld
er anbefalelig, saa er dens Fremgang dog høist ringe; thi selv de
Faa som af egen Drift have lagt sig efter Længdeberegningen, og
det dermed beslægtede, have for det Meste kun lært det for lige-
saasnart at glemme det, som oftest eie de hverken Sextant, et
godt Uhr eller Nautical-Almanakken, uden hvilke Requisite det
nytter dem kun lidet at have lært Beregningsmaaden af Observa-
tioner, de ikke kunne foretage; der maa derfor eksistere særegne
Grunde for at denne Anomalie finder Sted, og dem vilde vi
hernæst søge at udfinde. Ikke forend man har tydeliggjort for sig
selv de Hindringer, der ere tilstæde imod Dpflydelsen af dette el-
ler hiint, er man istand til at overvinde dem.

Hoved=Anstødsstenen ligger vel fornemmelig i at de fleste
unge Søefarende, som tage Styrmands-Examen, ere Folk som af
pecuniaire Harsager tidligere have været nødsagede til at forlade
Skolen, og derfor mangle de Forkundskaber, uden hvilke al Slags
videre Underviisning medtager for det meste mere end den dob-
belte Tid, Bekostning og Uimage. Efter nu at have, til den be-
falede Examen, anvendt alle deres Evner og flere Penge end de
have gjort Regning paa at den vilde have kostet dem, ere de glade
at Nødvendigheden ikke byder dem at gaae videre. „Forst maae
vi nu tiens igien nogle af de Penge vi have sat til ved Examen“,

tænke de, „siden ville vi, ved Leilighed, lære det Dvrige“; men som oftest kommer denne Beslutning aldrig til Udførelse, de komme i Fart med Skibe under Capitainer, der med deres Exempel synes at godtgjøre og i deres Discours idelig tale om, at den simple Navigation med Octanten og Middagsheiden, er Alt hvad der behøves for at komme ligesaa sikker over Søen, som de Skibe i hvilke der forefindes, saavel den nyere Tids bedre Instrumenter, som ogsaa Navigateurer der forstaae at benytte disse. Sligt Raisonnement, der stemmer saa fortreffeligt med deres smaae finantsielle Mojens og den de fleste Menneſter medfødt Tilboielighed til at tage sig Tingene saa lette som muligt, forenet med Ubhageligheden i paanye at være Glev og fremstille sig til Examen, overvinder aldeles det tidligere gode Forsæt, endog om de kunne have Raad til at sætte det iværk; de forblive trygge i deres Uvidenhed og denne forplanter sig fra Slægt til Slægt, saalænge indtil Regieringen, der har anseet sig besøiet til at give en Lov for at de skulle lære noget af Navigationen, med den selvsamme Ret paabyder at de skulle lære det Hele. Før dette skeer er det forgiæves at tænke sig Muligheden af, at den store Deel af de Søefarende bringe det videre end de nu ere. „Men“, sige vel Mange, med en Dristighed der imponerer, som om Paastanden var ligesaa sand som den er feilagtig, „vore Skippere ere jo vidt nok, med deres simple Hjelpemidler føre de deres Skibe hurtigt og sikkert over Søen, hvad vil man mere? og hvilken himmelstrigende Uretfærdighed vilde det ikke være, om man fordrede at Skibsførere og Styrmænd, med Dpoffrelse af suurt erhvervede Midler, skulde lære mere end de havde Behov for?“ Hertil er Svaret: de mange Forliis som finde Sted vidne tilstrækkeligen om, at der ikke er Sikkerhed nok. Ingen kan paastaae det uden tillige at ville forsvare den Absurditet, at den Søefarende i ældre Tider, da man brugte Gradestocken, ja endnu førend Compasset var opfundet, da seilede med fuldkommen Sikkerhed, fordi man erfoer at de saa jevnlig tilendebagte deres Reiser uden store Fataliteter. Men vore Forsædre vare klogere end vi, efter-

haanden som de kom til Erkiendelse af at noget var opfundet, befalede de at det skulde bruges, og nu vil man betvivle Regieringens Ret til at handle i samme Mand, hvor det gielder een af Statens vigtigste Interesser. Man tør tillidsfuld haabe, at Regieringen i denne Sag vil lytte til deres Stemme, der af Erfaring kiende og vide at statte en fuldstændig Navigations store Nytte. Det er sandt nok, at et saadant Lovbud vilde have til Følge, at Beføstningen for at faae Navigations-Examen vilde blive 25 à 30 Specier større end den er for at faae dens første Halvdeel, dog heller ikke mere, naar den blev tagen i Forbindelse med denne, imedens Alt endnu er i frist Minde, som jeg for har talt om; men skulde en saa moderat Udgift komme i Betragtning, naar den paa saamange Maader kan bringe store Fordele, da maatte man først paastaae og bevise Rigtigheden af at Styr-mænd og Skippere vare tilbørligen underviste, naar de kun forstaae Halvdelen af det man forlanger af en complet Navigateur; dernæst at det er et vigtigere Hensyn at Examensudgiverne blive saa smaae som mueligt, end at Examinanterne blive saa brugbare som mueligt. Dersom en sliq Paastand skulde giøre sig gieldende, var der endnu en Maade paa hvilken den kunde gives end større Udstrækning, den nemlig, om slet ingen Examen var fornøden for at faae Tilladelse at føre Skib. Dette var i sig selv omtrent ligesaa rigtigt, som den Bestemmelse der nu gielder, og havde det forud for denne, at den Paagjeldende slet ingen Udgift havde.

Imod denne Mening som flere sagkyndige Mænd, tilligemed mig, have søgt at giøre indlysende, høres saa ofte den Indvending, at det kun lidet vilde nytte, om Estertidens Skippere og Styr-mænd lærte at anstafte de kostbare Instrumenter m. m. som er fornødent; men denne Udgift vilde for ethvert Skib blive aller-høiest 500 Rbd. engang for alle; kunde nu Skibsforeren ikke bære den, maatte Rederiet giøre de nødvendige Anstafelser til Skibets Sikkerhed, saaledes som Tilfældet er med alt Andet dertil behøves. Der er Grund til at haabe, at Rederne ikke ville lade det mangle

paa Noget som er til reel Nytte, paa samme Tid som man seer, ombord i flere af de nyere Skibe, ikke ubetydelige Summer anvendte til Bequemmelighed og Forstionnelse.

En mægtig Spore til Fremhielp af bedre Navigationskunderskaber vilde det være om Assurancerne, som lade Coffardiesfibene besigtige for derefter at ansætte dem i forstieilige Classer til Præmiens Bestemmelse, tilligemed at eftersee Skibenes Skrog, Takkelage, Seil, Ankere, Louge og Compas, ogsaa toge Hensyn paa om det blev fort af en examineret Navigator og om han havde ombord de Instrumenter, Kaart og Boger, der ere ligesaa nødvendige som alt det ovenfor Nævnte. Blev et sligt Hensyn taget og havde det til Følge, at et Selskab, om hvilket jeg senere kommer til at tale, udsatte Præmier for dem som beviste at de havde anvendt fuldstændig Navigation, da var Sagen i den ønskeligste Gang, da vilde den Mand som i sin Ungdom havde anvendt størst Flid paa at gjøre sig duelig i sit Fag, være vis paa at finde Emploi, naar den mindre Begavede, eller den mere Eigegyldige, maatte staae tilbage; hvad Gavn dette vilde være for Søefarten i det Hele, er indlysende; dette er det Maal vi skulle have for Die og virke til, inden vi forsildig angre ikke at have begyndt, medens vore nærmeste Naboer dermed ere i fuld Gang og true med at gjøre vor Skibsfart stort Afbræk, ifald vi ikke holde Skridt med dem.

I Danmark kan Enhver lade sig undervise i den ringe Deel af Navigationen som fordres til Styrmandsexamen, hvor og af hvem han vil, men Examinationen skeer alene i Kiøbenhavn eller Tønningen: paa begge disse Steder findes; i Kiøbenhavn 1, siger og skriver een, men i Tønningen flere private Lærere, som forbedre de ankommende Elever, for den Betaling de indbyrdes kunne enes om, til Examen, hvilken paa begge Steder afholdes offentlig, men ikke paa aldeles lige Maade. Saadan Liighed kan ifølge Sagens Natur aldrig opnaaes, naar der er flere end een Examinator og finder heller ikke Sted i Kiøbenhavn og Tønningen. I 1840 bleve her examinerede 39 Elever, der 302. Denne For-

fiel maae nærmest søges i, at flere Holstenere og Slesvigere, end Danske, lade sig examinere og derfor søge derhen, hvor Examinationen skeer i det tydske Sprog; men fra Jylland og Verne blev der 1840 i Tonningen examineret 95 Elever, altsaa henved tre Gange saamange som her Kjobenhavn, hvilket synes at tilkiendegive en Forstiellighed i Examinationsmaaden; thi i et noget dyrere Opholdssted her end i Tonningen, finder jeg ikke tilstrækkelig Anledning til at de Fleste foretrække sidstnævnte Sted, heller ikke i at Examensgebyrterne der ere ringere end her; tværtimod, der ere de over 19, her neppe 14 Rigsbankdaler.

b) Et Blik paa hvad der i Sverrig, Rusland, Preussen og Hamborg, i den sildigere Tid er skeet til Navigationsunderviisningens Fremme, vil bedst bringe os til Erkiendelse af, hvormeget vi heri staae tilbage. I Sverrig er i afvigte Sommer udrustet et Skib, med specielt Hensyn paa at danne Navigateurer. Med dette Skib ere 26 unge Mennesker affendte, paa en treaarig Reise igiennem alle Farvande med Undtagelse af Nishavet. I Rusland oplæres for keiserlig Regning 600 Elever i Styrmandekunsten. Hovedhensigten med denne Lærestalt er vel især at danne Navigateurer til Flaaden, men den største Deel af disse Mænge finde Ansættelse i Koffardiefarten, medbringende Kundskaber og Indsigt, som ikke vil undlade at bringe den velgiørende Frugt. I Preussen ere Navigationsstoler for kongelig Regning oprettede i Stralsund, Stettin, Danzig, Pillau og Memel, som alle staae under Navigations-Directorens Opsigt, saavel i Henseende til hvad der skal læres, som til hvorledes Eleverne have lært det Staten fordrer de skulle kunne. Omkostningerne for Directorens og Lærernes Boliger, Underviisnings-Localer og Observatorier forsynede med gode Instrumenter, samt for et Dvælseskib som hvert Aar udsendes, kunne med fuld Føie anslaaes til 20,000 Rdlr. aarlig. Af saadan Vigtighed anseer den preussiske Regiering denne Sag, at den ikke styer en saa betydelig Udgiwt, og den maa have fundet sin Regning derved, eftersom den har vedblevet med

den snarere stigende end aftagende, nu i et Tidrum af 20 Aar og derover. See vi hen til Hamborg, da finde vi ogsaa der en Navigationskole for offentlig Regning og Forpligtelse for Alle, som derfra ville fare som Skippere og Styrmand, at have igien- nemgaaet og bestaaet Examen i denne Skole, fra hvilken Ingen udgaaer, uden at have lært den fuldstændige Navigation.

c) Af alt det ovenfor udviklede, fremlyser det, at Navigationsunderviisningsvæsenet hos os trænger til at tages under Ar- mene. Det hvormed en Reform maatte begyndes var en simpel Retfærdighedsgierning, den nemlig, at tilveiebringe Liighed i Exa- minationsmaaden, hvilken ene og alene kan opnaaes ved, at her ligesom i Preussen kun bliver een Examinator: Navigationens Di- recteuren i Kongeriget. Det er ikke alene for at give Alle lige Ret ved at blive bedømte eens, at dette var ønskeligt, men ogsaa for at vedligeholde reelle Navigationskundskaber iblandt Landets Børn. I samme Forhold som dette nu eftertrages af Examina- tor paa det ene Sted, fremfor paa det Andet, styrer Mængden ganske naturlig den Strænge eller ham der har Ord for at være det, og vende sig til ham som er den Milde, hvilket ganske vist er til Skade for Videnskabens Fremstridt, ikke alene for Dieblik- ket, men i en lang Række af paafølgende Aar, for hvilke Landet er overskldt med altfor lempeligt bedømte Navigateurer, der al- drig bringe det til videre end Middelmædighed.

At giøre Examen liig for Alle var altsaa den vigtigste For- anstaltning, som til Navigationens Opkomst var ønskelig. Hertil slutter sig et allerede yttret Ønske: at det maatte blive besalet at Alle der vilde fare som Skippere paa længere Reiser end imellem Rigets Provindsler, skulde tage og erhverve sig bedste Character til Examen i fuldstændig Navigation, hvorimod det til at fare som Styrmand var nok at have anden Character. Det er først da at Regieringen med fuld Ret kan meddele dem, som blive be- troede Skibe at føre, et Certificat om at de ere dygtige dertil. Men paa samme Tid man paalagde disse Folk større Byrder, var det ogsaa billigt at de erhholdt en Lettelse, hvilken skionnes rettest

at kunne bestaae i Fritagelsen for enhver Udgift for at erholde Examen og de med denne forbundne Rettigheder. Det maatte være de Paagjeldendes egen Sag at erhverve sig den forlangte Duelighed, men Undersøgelsen heraf og Bedømmelsen om hvorvidt de ere qualificerede maatte paaligge det Offentlige.

Det vilde nu i Sagens Natur ikke være vel muligt, at alle de som vilde lade sig examinere i Navigationen skulde komme til noget bestemt Sted i Riget, til visse bestemte Aarstider; dette vilde medføre for dem Alle betydelige Omkostninger, som de bør være frie for, altsaa maatte Examinator komme til dem. Denne Embedsmands Pligt maatte det være to Gange hvert Aar at reise til alle Stæder hvor Navigations-skoler vare oprettede, og hvorfra det blev ham meldt, at idetmindste tre Elever ønskede at demitteres; for et ringere Antal skulde Examinator ikke have nødig at møde; de Paagjeldende kunde i dette Tilfælde reise til hvilket andet Sted i Nærheden hvor Examinator kom, hvilket Alt maatte være offentliggjort i Aviserne. Examinationsvæsenet saaledes ordnet, vilde gjøre det nødvendigt at Examinator, som jeg antager maatte blive Navigations-Directeuren, havde en passende Gage og frie Befordring paa Reiserne, men da forstod det sig af sig selv, at den hidtil havde Gage for Navigations-Directeuren og den for Examinator i Tønningen dertil kunde anvendes. Kom denne Foranstaltning til Udførelse, da maatte Enhver tilstaae at Sagen fra Regjeringens Side var godt fremskyndet, endskiondt heller ikke for meget, i Sammenligning med hvad tidligere er anført at finde Sted i andre Lande.

Saa ønskeligt som det end kunde være at Danmark, ligesaa lidet i denne Henseende som i nogen anden, stod tilbage for noget af de nævnte Lande, saa indseer jeg dog at Efterligning i at holde Skolerne og udruste et Dvølfesskib aldeles for offentlig Regning, vilde medføre Regjeringen store Beløstninger; men desuagtet mistvivler jeg endnu ikke om Realisationen af et Dvølfesskib for vordende Styrmand, jeg har stedse det Haab at Gavnligheden i et

Saadant vil beværge Regieringen til at understøtte Sagen, enten med et vist aarlig Bidrag eller med at give dertil et passende Skib og anbringe det i en eller anden regelmæssig Fart, saaledes som jeg tidligere i dette Tidsskrifts 10de Bind Pag. 337 og 11te Bind Pag. 394 har omtalt. Hertil, ligesom til nærværende Forslag kunde private Foreninger virke, ved at oprette Skoler i flere af Rigets Søestæder, lønne Lærere, anskaffe Instrumenter, give Præmier til dem som beviistligen godtgjorde, at de paa deres Søerejser havde lagt Bind paa fuldstændig Navigation, give Friplads til dygtige, men uformuende unge Menneskers Oplæring ic. ic. Til slige Ideers Fremme var det onskeligt om der her i Landet dannede sig et Samsfund, som med et, om end uol saa ringe aarligt Bidrag og med Raad virkede til disse Diemed. Omridset af et slikt Samsfunds Organisation: en nautisk Forening, et Selskab til Navigationens Udbredelse, eller hvilket andet Navn man maatte finde passende for det, skal jeg her tillade mig at fremsætte, maastee det dog kunde bære nogen Frugt.

Det der allerførst maatte tænkes paa, var at danne Lærere til at forestaae Skolerne i Provindserne. Deres Tal, som hertilands give sig af med Navigations-Underviisningen, er ikke ret stort, og endnu ringere er Tallet paa dem der forestaae dette tilgavn. Vel ere de fleste unge Søeofficerer saa velbevandrede i Navigationen, at de kunne synes fortrinligen stikede til at være Lærere; men deels have de ikke lyst eller Tid til dette besværlige Arbejde, deels forestaae de ikke ret hvorledes de skulle begynde med Eleverne, der for det Meste mangle Forkundskaber. For at kiende dette, maa Læreren helst selv være oplært paa samme Maade og idelig besfatte sig med den Art Underviisning. Ved sliq uafbrudt Dvælse, faaer han en Færdighed i at indprænte, endog hos den hvis Begreb er tungt og langsomt, en Idee om Tingene. Ogsaa har det sin Nytte, at den som skal oplære Styrmand, selv er Søemand og har ført Skib; thi kun den, der selv har indført Navigationen paa Seen, og saaledes kiender og veed at stielne imellem det praktisk Nyttige, og blot theoretiske, der forresten ikke bør savnes i Lære-

bøgerne, kun den er en duelig Lærer i Navigationen. Man seer heraf, at det ikke er saa ganske ligefrem en Sag at finde ret dygtige Lærere, det kommer af, at Navigationen har, mere end enhver anden Underviisningsgreen her i Landet, i Fortiden været stedmoderligen behandlet; men der er paa den anden Side ingen Tvivl om, at dersom velbegavede unge Mennesker saae Udfigt til, at deres Talent til at uddanne sig som Lærere, i Tiden kunde komme dem til Nytte, de da vilde lægge an derpaa, ved flittig at øve sig i at observere og regne, naar de vare tilføes, med at give Underviisning, naar de om Vinteren vare hjemme og endelig naar de i en mere fremrykket Alder opgave Søefarten, etablere sig som dygtige og erfarne Navigationslærere hist og her i Landet.

Er dette først naaet, gaaer Tingen siden af sig selv, men derpaa var det, som sagt, at Foreningen allerførst maatte henvende sin Opmærksomhed. Som Fundament for en sliq Normal-skole, kunde passende den her i Kiøbenhavn oprettede Navigations-skole tiene. Den har for Diebliffet en Lærer, der ved mangfoldige Beviser har godtgjort, at han forstaaer at bibringe Eleverne sunde og gode Kundskaber. Skolen er ved goddædig Understøttelse af flere offentlige og private Institutioner og enkelte Personer, bleven forsynet med en Samling ret gode Instrumenter og Bøger; altsammen brugbare Materialier til den Bygning man vil opføre. Fandt man nu iblandt Eleverne En og Anden, der var mere end almindelig opvakt, maatte man opmuntre Saadanne til at lægge an paa med Tiden at blive Lærere, ved at udsætte Belønninger for udmærket Flid og Duelighed, saasom: at de for den første Glev der notorisk blev demitteret af dem til Examen og fik bedste Characteer, beholdt en Sertant, eller hvis de foretrak det 100 Rbd.; for hver følgende af dem demitteret Glev 50, 25, eller 20 Rbd., som nærmere maatte fastsættes Bestemmelser for. Paa saadan Maade mener jeg, at der efter Forløb af en halv Snees Aar, vilde have dannet sig en Stamme af ret gode Lærere, med hvilke Foreningen fremdeles burde have Die, for at vejlede dem i, hvorledes de videre kunde uddanne sig og mangfol-

diggiøre deres Virksomhed; kort, være det Samme for denne Klasse af Medborgere, som Landhuusholdnings-Selskabet er for Landmanden.

Jeg tilregner mig ikke Æren for Opfindelsen af denne Idee, men det at den er opstanden hos Flere, beviser at den ikke er Chimaire. Vel gøres der til dens Sværksættelse Regning paa uegennyttig Understøttelse; men denne savne vi siældent til gavnlige Foretagender; herom har man saavel i den ældre som i den nyere Tid, talrige Mindesmærker. Endog smaae Vidrag kunde, ved fornuftig og hensigtsmæssig Bestyrelse, efterhaanden have de vigtigste Folger, og skulde det være at regne for høit, hvis man antog, at der i hele Landet nok vilde findes nogle Hundrede Personer, som hver havde et Par Daler om Aaret at affee til en gavnlig Forbedring? Var først en Sum af 1000 Rbd. samlet, eller man ved Subskription havde Visshed om at faae den tilveiebragt aarlig, i to eller tre Aar for det Første, da var det den rette Tid, at der af Foreningens Medlemmer dannede sig en Direction, af hvis Bestyrelse det da vilde dependere, om Selskabet igien burde ophæves, eller om det ikke meget mere befandtes at være værdigt til endnu større Understøttelse, for at sættes istand til endnu større Foretagender. Man bør haabe, at Soasurancer-Foreningerne ikke vilde være uvirksomme til Opfødselsen af dette Niemeed, saa noie forenet med deres Interesse.

Det vilde være at bygge Lustcasteller, allerede nu at lægge Planer, eller at gjøre detaillerede Hentydninger til, hvilke saadanne Foretagender skulde være, disse maae betinges af den Fremgang Sagen vil faae; men herom lader sig Intet sige, førend disse Blade ere bragte til offentlig Vedommelse. Er denne kold eller lunken, dele de Skiebne med Tusinde andre Forslag, der ligesom dette, ere giorte i den bedste Mening; men skulde jeg i total Indtrykket finde mindste Opmuntring til at lægge Haand paa Værket, da skal det visseligen stee med al den Lyst og Iver jeg føler for en Sag som denne: Navigations-Kundskabers Udbredelse blandt mine Landsmænd.

Til lettere Oversigt af det jeg har nedskrevet samler jeg slutteligen mit Forslag i:

- 1) Lovbestemmelse for, at Alle, der ville fare som Skippere, paa længere Reiser end mellem Rigets Provindser, skulle have bestaaet Examen med bedste Character, i den fuldstændige Navigation o: forstaae Brede- og Længde-Beregningen. De som til denne Examen erholdt anden Character, maatte det ikke tilstaaes at fare for andet end Styrmand.
- 2) At der kun var ansat een Examinator for hele Landet. Han maatte til regelmæssig Tid reise fra Sted til Sted, to Gange hvert Aar og kunde examinere saavel paa Tydsk som paa Dansk.
- 3) Stiftelsen af et Selskab, hvis Medlemmer ved smaae aarlige Bidrag og med Raad og Daad vilde virke til Navigations-Kundskabers Udbredelse.

April 1841.

Sø- og Land-Artilleriet.

I enhver Stat frembringer visseligen en noiere Forening af eensartede Elementer, en større Kraftudvikling, og en bedre Oekonomie, hvor denne kommer med i Betragtning. Er dette en Sandhed der gielder for alle Stater, hvormeget mere bør den da ei søges anvendt i de mindre Stater.

Med disse Betragtninger ledes man let til at udtale et Ønske for en noiere Forening, af tvende i vort Fødeland i mangfoldige Henseender eensartede Elementer, der dog hidtil have staaet ganske isolerede, nemlig: Sø- og Land-Artilleriet.

Betragter man disse Artilleriers Virksomhed, som den indtil Dato har været, vil man finde, at de i næsten alle Retninger have virket ganske uafhængige af hverandre, uden nogetsomhelst Foreningspunkt, uagtet der gives saa særdeles mange Leiligheder, hvor man ved en inderligere Forening af Vaabenet, vilde kunde frembringe høist vigtige Resultater, saavel i oekonomisk Henseende,

som at en meget større Kraft-Udvikling for begge Artillerier vilde kunde finde Sted.

For at godtgjøre denne Paastand, vil man herved nærmere betragte begge Artillerier, især med Hensyn paa de Gjenstande, hvor en sliq noiere Forening var ønskelig; dog uden at indlade sig i nogen detailleret Bidtløstighed, der ligger udenfor Grændsen af det Maal, man har foresat sig. Derpaa vil man efter beste Skjønnende angive de Midler, man troer meest hensigtsvarende, til at opnaae den tilsigtede Forening.

For at bestemme de Constructioner, Forbedringer og Forandringer, der ved begge Artillerier skulle udføres, foruden at der ved Marinen bestemmes Alt hvad der hører til Skibenes Construction og Udrustning ic. ic., og ved Land-Artilleriet tillige alt øvrigt der hører til Armeens Udrustning, er saavel ved Sø-Staten, som ved Land-Artilleriet, etableret en Constructions-Kommis-sion, der end ikke i den ubetydeligste Bransche, have noget Foreningspunkt, men handle ganske isolerede. Constructions-Kommis-sionen ved Sø-Staten, der bestaaer alene af Sø-Offiserer, tage hvad Artilleriet angaaer, ene og alene Hensyn til Sø-Artilleriets Tary, uden at drøfte, om man ikke ved Modificationer, var istand til at frembringe Noget, der og ved given Leilighed, kunde afbenyttes af Land-Artilleriet. Det samme er Tilfældet ved Land-Artilleriet, hvis Constructions-Kommis-sion, ligeledes blot er sammensat af Land-Artillerie-Offiserer, og altsaa ei heller kunde bestemme ved deres Constructioner, om ikke disse ved enkelte Modificationer, kunde blive anvendelige for Sø-Artilleriet.

Betragter man nu de for Tiden bestaaende Systemer, saavel ved Sø- som Land-Artilleriet, saa vil man finde dem som følger:

Ved Sø-Artilleriet.

A Kanoner.

36pundige.

Caliberlængde	= 16 $\frac{3}{4}$ Cal.	14 $\frac{1}{2}$ Cal.
Caliberet	= 6" 8" 7 ^v	6" 8" 3 ^v .
Gods	= $\frac{5}{4}$ —	$\frac{9}{8}$ —
Middelvægt	= 8,912 Pd.	6,416 Pd.

30pundige.

Caliberlængde	= 15 $\frac{1}{2}$ Cal.	16 $\frac{3}{4}$ Cal.
Caliberet	= 6" 2" 10 ^v .	6" 2" 6 ^v .
Gods	= $\frac{7}{8}$ —	$\frac{7}{8}$ —
Middelvægt	= 5,872 Pd.	5,872 Pd.

24pundige.

Caliberlængde	= 16 Cal.	17 Cal.	16 $\frac{1}{2}$ Cal.
Caliberet	= 6" 2" 10 ^v	5" 10" 2 ^v .	
Gods	= $\frac{2}{7}$ —	$\frac{1}{4}$ —	
Middelvægt	= 4,688 Pd.	5,648 Pd.	4,960 Pd.

18pundige.

C. L.	= 17 $\frac{1}{4}$ C.	16 $\frac{7}{8}$ C.	17 $\frac{1}{8}$ C.	13 $\frac{1}{8}$ C.	10 $\frac{1}{2}$ C.
C.	=	5" 3" 10 ^v .			
C.	= $\frac{5}{4}$ —	$\frac{7}{8}$ —	$\frac{7}{8}$	$\frac{3}{5}$ —	$\frac{7}{8}$ —
M. V.	= 4,400 P.	4000 P.	4000 P.	2256 P.	1664 P.

12pundige.

Caliberlængde	= 20 Cal.	11 $\frac{1}{2}$ Cal.
Caliberet	= 4" 8" 4" 7" 6 ^v .	
Gods	= $\frac{5}{4}$ —	$\frac{1}{8}$ —
Middelvægt	= 3,280 Pd.	1,184 Pd.

8pundige.

Caliberlængde	= 19 $\frac{3}{4}$ Cal.
Caliberet	= 4" 1"
Gods	= $\frac{5}{4}$ —
Middelvægt	= 2,128 Pd.

Ved Land-Artill.

A. Kanoner.

36pundige.

Cal. Eng.	= 18. C.
Calib.	= 6" 7" 3 ^v
Gods	= $\frac{5}{4}$ —
Vægt	= 7,800 P.

24pundige.

Cal. Eng.	= 17 C.
Calib.	= 5" 9" 5 ^v
Gods	= $\frac{5}{8}$ —
Vægt	= 4,440 P.

12pundige.

Cal. Eng.	= 17 C.
Calib.	= 4" 6" 9"
Gods	= Fuldget
Vægt	= 1536 P.

Ved Sø-Artilleriet.

6pundige.

Caliberlængde = $14\frac{3}{4}$ Cal.

Caliberet = 3" 9"

Gods = $1\frac{1}{4}$ —

Middelvægt = 1360 Pd.

4pundige.

Caliberlængde = $18\frac{1}{2}$ Cal.

Caliberet = 3" 1"

Gods = $\frac{5}{4}$ —

Middelvægt = 880 Pd.

3pundige.

Caliberlængde = $17\frac{1}{8}$ Cal. $9\frac{1}{8}$ Cal.

Caliberet = 2" 11"

Gods = $\frac{7}{8}$ — 1 —

Middelvægt = 640 Pd. 352 Pd.

1pundige.

Caliberlængde = $13\frac{1}{2}$ Cal.Caliberet = 2" 0" 9^v.

Gods = Fuldgods

Middelvægt = 192 Pd.

B, Bombekanoner.

84pundige.

Caliberlængde = 14 Cal.

Caliberet = 8" 8" 4^v.Gods = $\frac{9}{10}$ —

Middelvægt = 8525 Pd.

60pundige.

Caliberlængde = $12\frac{1}{2}$ Cal.

Caliberet = 7" 10"

Gods = $\frac{9}{10}$ —

Middelvægt = 6096 Pd.

Ved Land-Artilleriet.

6pundige.

Caliberlængde = 17 Cal.

Caliberet = 3" 7" 8^v.

Gods = Fuldgods.

Vægt = 785 Pd.

B, Bombekanoner.

84pundige.

Caliberlængde = 10 C. 14 C.

Caliberet = 8" 8" 4^v.Gods = $\frac{7}{10}$ — $\frac{9}{10}$ —

Vægt = 4,342 P. 8,525 P.

Bed Sø-Artilleriet.

C, Morterer.

150pundige med Cylinder Kammer*).

Caliberet = 1' 0" 6"

Middelvægt = 7456 Pd.

100pundiger med Gomerst-Kammer.

Caliberet = 10" 10"

Middelvægt = 3520 Pd.

100pundiger med Cylinder-Kammer.

Caliberet = 10" 10"

Middelvægt = 3456 Pd.

D, Saubitzer.

20pundige.

Caliberlængde =

Caliberet =

Gods =

Middelvægt =

10pundige.

Caliberlængde =

Caliberet =

Gods =

Middelvægt =

4pundige.

Caliberlængde =

Caliberet = 3" 3"

Gods =

Middelvægt = 100 Pd.

findes kun

paa

Christianss.

Bed Land-Artilleriet.

C, Morterer.

168pdg. 2 Cal. Tappemorterer

Caliberet = 10" 10" 9"

Vægt = 2150 Pd.

84pdg. 2½ Cal. Tappemorterer

Caliberet = 8" 8" 1"

Vægt = 1370 Pd.

24pundige 1 Cal.

Caliberet = 5" 9" 2"

Vægt = 400 Pd.

15" Steen-Morterer.

Caliberet = 15"

Vægt = 1750 Pd.

D, Granat-Kanoner.

24pundige.

Caliberlængde = 12 Cal.

Caliberet = 5" 9" 5"

Gods = ¾

Vægt = 1600 Pd.

12pundige.

Caliberlængde = 12 Cal.

Caliberet = 4" 6" 9"

Gods = ¾

Vægt = 785 Pd.

*) Anvendes kun paa Christianss.

Bed Sø-Artilleriet.

E, Caronader.

60pundige.

Caliberlængde = $6\frac{3}{4}$ Cal.

Caliberet = 7" 10"

Gods = 0,883 —

Riddelvægt = 2,160 Pd.

30pundige.

Caliberlængde = $7\frac{1}{2}$ Cal.

Caliberet = 6" 2"

Gods = $\frac{9}{10}$ —

Rægt = 1936 Pd.

24pundige.

Caliberlængde = 7 Cal.

Caliberet = 5" 9" 3'v.

Gods = $\frac{7}{8}$ —

Riddelvægt = 1424 Pd.

18pundige.

Caliberlængde = $6\frac{1}{2}$ Cal.

Caliberet = 5" 3"

Gods = 0,865 —

Riddelvægt = 928 Pd.

Projectiler.

A, til Kanoner.

36pundige Rugler.

	Diameter.		Spisserum.	
til lange Kanoner	6"	6"	1"	9'v.
til korte	—	6"	1"	3'v.

30pundige Rugler.

til lange Kanoner	6	0	9	1	9	
til korte	—	6	0	9	1	3

Bed Land-Artilleriet.

Projectiler.

A, til Kanoner.

36pundige Rugler.

Diameter.		Spisserum.	
6"	6"	1	6'v.

Ved Sø-Artilleriet.

Diameter. Spisserum.

24pundige Kugler.

Til lange Kanoner	5" 8" 3'V.	1" 9'V.
Til korte	— 5" 8" 3'V.	1" 3'V.

18pundige Kugler.

Til lange Kanoner	5 2 0	1 6
Til korte	— 5 2 0	1 3

12pundige Kugler.

Til lange Kanoner	4 6 0	1 3
Til korte	— 4 6 0	1 3
8pundige Kugler	3 11 2	1 10
6pundige	— 3 6 10	1 9
4pundige	— 3 1 6	1 6
3pundige	— 2 10 0	1 4
1pundige	— 1 11 6	1 0

B, til Bombekanoner.

84pundige Bomber	8 6 10	1 6
60pundige	— 7 8 0	2 0

C, Morterer.

150pundige Bomber	1' 0" 3" 0'V.	3 0
100pundige	— 10 7 6	2 6

D, Sæubiger.

20pundige Granat		
10pundige	—	
4pundige	— 3 1 6	1 6

E, Caronader.

60pundige Kugler	7" 8" 0'V.	2" 0'V.
36pundige	— 6 6 0	1 3
30pundige	— 6 0 8	1 4
24pundige	— 5 8 3	1 3
18pundige	— 5 2 0	1 3

Ved Land-Artilleriet.

Diameter. Spisserum.

24pundige Kugler.

5" 8" 2"V.	1" 6"
------------	-------

12pundige Kugler.

4 5 9	1
-------	---

6pdg. Kugler	3 6 8	1
--------------	-------	---

B, til Bombekanoner.

84pdg. Bombe	8 6 10	1 6
--------------	--------	-----

C, Morterer.

168pdg. Bombe	10 9 6	1 6
84pdg.	— 8 6 10	1 6
24pdg.	— 5 8 2	1 6

D, Granat-Kanoner.

24pdg. Granat	5 8 2	1 3
12pdg.	— 4 5 9	1 0

Uf ovenanførte tabellariske Oversigt sees, at saavel Mundingens Diameter, som Diametren ved Projectilerne ved det eensartede Skyts i begge Artillerier, ere forskiellige, og uagtet denne Forskiel ei er saa stor, at man jo i paakommende Tilfælde, til Nød gjensidigen kunde anvende Projectilerne, saa vilde dog en lig Uovereensstemmelse ei have fundet Sted, naar begge Artillerier i Forening havde taget en Bestemmelse, hvorefter Mundingernes og Projectilernes Diametre, vare blevne fastsatte.

Caliberlængderne for det ved Sø- og Land-Artilleriet eensartede Skyts, saasom: 36pundiger, 24pundiger, 12pundiger, etc. ere derimod ganske forskiellige, med Undtagelse af den 84pdg. Bombekanon. Denne sidste Gensformighed hidrører derfra, at dengang der i 1832 blev bestemt at indføre den 84pdg. Bombekanon, etableredes en combineret Commission af Sø- og Land-Artilleriofficerer, hvorved at denne Piece blev eensformig for begge Artillerier. Imidlertid er denne Piece for Sø-Artilleriet, kun bestemt til at anvendes paa Tre Kroners Batterie.

At Sø- og Land-Artilleriets Piecer have i nogle Henseender forskiellige Bestemmelser, er bekiendt nok, men at man desuagtet naar man betragter Forskiellen i Caliberlængderne, visseligen kunde have havt en større Gensformighed, ved i Forening at have bestemt dem, kan ingen Tvivl være underkastet.

Saaledes har Sø-Artilleriet 36pundige $16\frac{3}{4}$ Cal. og $14\frac{1}{2}$ Cal., Land-Artilleriet 18 Cal.

Uf 24pundige have alt Sø- og Land-Artilleriet en eensformig Caliberlængde, nemlig: det 17 Cal.

Uf 12pundige ere Sø-Artilleriets 20 Cal. og $11\frac{1}{2}$ Cal. Land-Artilleriets 17 Cal. ect., etc., etc.

Havde man arbejdet i Forening ved disse Caliberlængders Bestemmelser, var visseligen alletider et af hvert Slags blevne eens, thi den isinesaldende Fordeel, der herved vilde have været opnaaet, maa ansees for saa stor, at de mindre Bihensigter ved Caliberlængdernes Bestemmelse, visseligen vilde have vejet denne.

Uagtet Bestemmelserne hvorefter Sø-Artilleriets Skibs-Uffu-

tager, og Land-Artilleriets Bold eller Fæstnings-Affutager construeres, i flere Henseender ere divergerende, saasom ved Elevationerne der skal gives, ved Reculen etc., etc., saa er det dog hoist sandsynligt, ved at have arbeidet forenede, en saadan Nærmelse kunde have fundet Sted, at nogle af Affutagerne ved given Leilighed giensidigen kunde benyttes*). Vist er det imidlertid, at de Affutager der anvendes til Montringen af Tre Kroners**) og Christiansøes Batterier, burde og vilde have været eens med Land-Artilleriets.

Vi maa nu betragte de Forsøg og Prover, der ere anstillede ved begge Artillerier, findes disse ogsaa næsten at staae ganske isolerede. For nærmere at belyse denne Paastand, er her anført nogle af de vigtigste Forsøg der ere anstillede ved Sø- og Land-Artilleriet.

Ved Sø-Artilleriet.

I Aarene 1772, 1787 og 1818 Indtrængelses Forsøg.

1771 og 1772 Forsøg i Forening for at bestemme Mor-
teer-Constructionerne.

1774 Forsøg med Knipler.
1824, 1826 og 1836 Forsøg
med Skraasække.

1824 og 1834 Forsøg til
Sammenligning med det kortere
og længere Skjts.

1825 og 1826 Ræknings-
Forsøg.

Ved Land-Artilleriet.

I Aarene 1773 og 1775
Forsøg for at bestemme Riko-
schetternes Størrelse.

1777 Indkastning med de
forskjellige Mor-
teer-Calibre. 1787
Forsøg med gloende Rugler. 1822
Forsøg for at bestemme Caliber-
længderne.

1821 Indskydning med for-
skjellige Ladninger, og under for-

*) Borkenstein foreslaaer allerede i 1823, at anvende de Congrevske nye Stibs-Affutager, som Casemat-Affutage.

**) Bombekanonerne ere her og affuterede efter en Tegning construeret af Landartilleriet i 1832.

Bed Søe-Artilleriet.

1822 og 1826 Forsøg med
Bomber og Granater.

1833 forenede Forsøg med 80pundige og 60pundige Bombe-
kanoner.

Bed Land-Artilleriet.

stieilige Elevationer med de for-
stieilige Calibre.

1796 Forsøg med hele
Projectilers Sprængning.

1833 og 1834 Forsøg for
at bestemme det bedste Normal-
Krudt, og en bedre Krudtfabri-
kation.

1839 Sammenlignings For-
søg mellem det ældre og nyere
System.

1840 Forsøg med 1,84pdg.
10 Caliber lang, $\frac{7}{10}$ Gods let
Bombekanon.

Man ser altsaa heraf, at kun nogle ganske enkelte Forsøg, have været foretaget i Forening, og dog kan det ingen Tvivl være underkastet, at betydelige Besparelser vilde kunde have fundet Sted, naar dette stedse havde været skeet; thi derved vilde man have forebygget, at ikke Forsøg over samme Gienstand, var bleven foretaget paa tvende Steder, og de samme Resultater vilde ligesuldt være opnaaede.

Bed Modtagelsen af Skjts og Projectiler, er der ogsaa Forskiel i Maaden hvorpaa dette skeer ved begge Artillerier, samt i de Tollerancer, som ere tilstaaede Kanonstoberierne hvorfra Skjts og Projectiler erholdes. Saaledes har Land-Artilleriet etableret en Control paa Stedet, med Stobningen ved de Kanonstoberier i Sverrig, hvorfra det erholder dets Skjts. Den eller de controlle- rende Offiserer eftermaaler, besigter og prøver samt controlsky- der tillige paa Stedet Skjtsset, efter de Bestemmelser der ere an- tagne i den afsluttede Contract med Stoberierne. Naar Piecerne ere befundne at være antagelige, oversendes de hertil.

Ved Stobningen af Sø-Artilleriets Skyts, finder ingen Control Sted, men det stobes efter den Contract der er affluttet med Stoberierne. Kanonstoberierne maa altsaa, for at sikke dem selv, foretage Control og Prøveskydninger med de Piecer de skulle levere; og da naturligviis Sø-Artilleriet, der ingen Control har med denne Prøveskydning, ikke derefter kan modtage dets Skyts, blive Piecerne end engang prøvestudte ved Modtagelsen her.

Førend der strides til at foreslaae hvorledes en Forening kunde finde Sted, troer man det ikke uhensigtsvarende at bemærke, at tvende af de ved Land-Artilleriet ovenanførte Forsøg, endnu ei ere bragte til Ende, samt at sikkerligen disse Forsøg have Interesse for begge Artillerier, saaledes at muligt alt her, ved Fuldførelsen, kunde finde en Forening Sted. Forsøgene ere nemlig:

1) De i 1833 og 34 paabegyndte Forsøg, for at bestemme det bedste Normalkrudt og en bedre Krudtfabrication. Denne Sag blev udsat ifølge et kongeligt Rescript af 20de September 1835, indtil en i Ulandet sig opholdende Artillerie-Officer, havde indhentet noiagtige Efterretninger angaaende Krudtfabricationen i Frankrig. Imidlertid befaler det kongelige Rescript af 27de August 1836, at Forsøget paany skal optages og fortsættes.

2) Forsøgene i 1840 med den lette 84pundige 10 Cal. lange $\frac{7}{16}$ Gods Bombekanon. Disse Forsøg skulde ifølge et allerhøieste Rescript af 12te Februari 1841, indtil videre ei fortsættes, men ville visseligen paa Grund af deres absolute Nødvendighed i Forening med de paatænkte Forsøg til at bestemme Kardætsker og muligt Druer, for de sæere Calibre af det ny System, igien blive optagne*).

Den paatænkte Forening troer man kunde lade sig udføre, saaledes som følger:

At der etableredes een Constructions-Kommission for Sø- og Land-Artilleriet, samt Armeens Materiel. Denne Kommission

---

*) Denne Bestemmelse er nu alt tagen, ifølge et kongeligt Rescript af 4de Juni 1841, og Forsøgene vilde ufortøvet fortsættes ved Land-Artilleriet.

urde være sammensat, saavel af Sø- som Land-Artillerie-Officerer, og antages det for hensigtsmæssig, at den endog blev forset med 1 à 2 Cavallerie- og Infanterie-Officerer. Antallet af Medlemmer, samt hvo der saavel ordinair som extraordinair skulde have Sæde i Kommissionen, bør bestemmes efter en noiere Droskelse af Sagen. Kommissionen maatte have en Dirigent. Medlemmerne burde ikke kommanderes i Kommissionen efter nogen Klasse Bestemmelse eller efter noget Anciennitet-System, men der til burde kun vælges De, der ere kiendte for, fortrinligen at have lagt sig efter det, der hører til Constructionsfaget. Det var maaskee endog ønskeligt, at naar Afgang fandt Sted i Kommissionen, dens egne Medlemmer valgte De der igjen skulde indtræde i den.

En Hoved-Bestemmelse ved Kommissionens Virksomhed maatte være, at kun Plenarmoder fandt Sted, naar de Gienstande der skulde afhandles, havde sælleds Interesse for Alle, hvorimod Kommissionen opløste sig i Comiteer, naar der skulde afhandles Gienstande, der kun havde særlig Interesse for en enkelt Stat. Naar Sager f. Ex. skulde afhandles, der blot vedkom Felt-Artilleriet, Armeens Train, eller at bestemme Vaaben etc. enten for Cavalleriet eller Infanteriet, da burde blot Comiteen bestaae af Artillerie-Officerer, eller disse i Forbindelse med Cavallerie- og Infanterie-Officererne.

Naar nu i Constructions-Kommissionen bliver bestemt, at Forsøg eller Prøver skulde foretages i en eller anden Retning, som kunde have gienfærdig Interesse, burde for Fremtiden altid de Kommissioner, der blive beordrede til at udføre disse Forsøg, være sammensatte af Sø- og Land-Artillerie-Officerer, samt naar noget vedgik Cavalleriet eller Infanteriet, ogsaa af disses Officerer commanderes i Kommissionen.

De Fordele der saaledes vilde opnaaes, ere ioinesaldende, og man vil blot berøre nogle Enkelte.

1) En nøiagtigere Overensstemmelse i alle Constructioner, der hvor den lader sig udføre, der vilde fremvirke, at en oftere gienfærdig Anvendelse af Material og Vaaben etc., vilde kunde finde Sted i paakommende Tilfælde.

2) En betydelig Besparelse, idet at eensartede Prover og Forsøg, kun engang vilde finde Sted, og altsaa en dobbelt Udgift forhindres.

3) En inderligere videnskabelig Forbindelse mellem Staternes Offiserer.

Slutteligen bemærkes, at da enhver Sag kan betragtes fra flere Sider, saa er man forvisset om, at den her omhandlede Vienstand, ligesaa vel vil finde Forsvarere, som De der ere af en divergerende Mening. Man vil derfor ansee fuldkommen at have opnaaet Hensigten, naar Forslaget skulde fremvirke en Discussion, der kunde føre til det rette Maal.

F. Mourier.

Artillerie-Capitain.

Kiøbenhavn i Marts 1841.

Sneedorffs Taler.

1792 — 1ste Tour.

Mine Herrer! Hvergang jeg fremtræder paa dette Sted, er det i den Hensigt, at foredrage Dem nogle faa simple, men vigtige Sandheder, og med det almindelige Ønske, at jeg maatte forstaae den Kunst, saaledes at lægge Dem disse paa Hjertet, at De baade erindrede og nyttede dem, idetmindste saalænge Reisen varer.

Jeg har forhen fra dette Sted forklaret Dem Ordenen og Midlerne, ved hvilke — for den Ældste saavel som for den Yngste, Kundskaber bedst erhvervedes paa Cadetsregatten. Jeg har erindret Dem om, at Tiden dertil var yderst kort; at Enhver, af hvad Klasse han end var, maatte ansee Lærernes Foredrag og de faa Manøvrer han selv kom til at udføre, for det Mindste; men sin egen Opmærksomhed overalt, hvor Kundskab var at hente, og en flittig Gientagelse med sig selv af hvad han lærte, for det der allermeest gavnede ham, allermeest sikrede ham for, at blive gaaet forbi af hans Kammerater. De af Dem, mine Herrer, som for

have været tilføes med mig, have hørt dette, og det glæder mig at kunne tillægge: de allerfleste af Dem have viist mig, saavel i Gierningen som ved Examen, at de have lagt sig mine Ord paa Hjertet. De Unge, som iaar første Gang gaae med os, ville, haaber jeg, i de Eldres Exempel finde en kraftigere Tilskyndelse, en klarere Erkiendelse af Nødvendighed i at dette maa være saaledes, end min Tale derom kunde frembringe.

Saaledes har jeg ogsaa fra dette Sted stræbt at vise Subordinationens høie Nødvendighed. Jeg har tilstaaet, at den var den vanskeligste af alle militaire Dyder, fordi Menneftet og især Ungdommen saa nødig vil lade sig beherske eller tvinge; fordi dette synes den modbydeligt, naar Tilfældet bliver at den skal staae under En af yngre Alder, eller urimeligt, naar den tiltroes den der commanderer ringere Kundskab. Men jeg har viist Dem, at det var umuligt, at een Mand kunde commandere Mange, medmindre de alle, lige indtil den der stod tæt efter ham, adløde ham blindt, og at høi Straf hvilede paa den, der ifkun med en Mine forbrød sig imod Subordinationen. Jeg har sagt Dem, mine Herrer, ofte, at der er Intet jeg er saa opmærksom paa hos enhver af Dem, som hvorledes han er subordineret, og at der er ingen Mangel, jeg hos nogen straffer saa haardt, lige indtil Deres Velsærd, som den. Det er mig en Glæde, herved at kunne bevidne, at jeg yderst steldent har havt Anledning til at straffe i denne Henseende; og jeg haaber, Begynderen vil heri følge de Eldres Spor.

Ligeledes har ogsaa forhen den militairiske Præcision været Gienstanden for min Tale fra dette Sted. Jeg har viist, at foruden den tause og lydige Subordination, med hvilken man bør hædre enhver Befaling, maa den tillige udføres med al den Nøisagtighed i Henseende til bestemt Tid eller Klokkeslet, og i al Punktlighed i Henseende til at gjøre just det der er befalet, hverken meer eller mindre. Jeg har viist, at den fordrer Activitet, Marvaagenhed, Selvfornegtelse — at dens Princip er Ambition, saa det vilde smerte om man kom det mindste for silde paa sin

Vagt eller paa Dækket naar der var sammenkaldt til Manovre, eller om man forlod et Dieblif sin Post. Jeg har viist, at den militaire Præcisions største Fiender ere Magelighed, Eiegyldighed og især daarlige Undskyldninger. O J Unge! som iaar første Gang betræde Orlogsbanen, prænter Eder dette dybt i Siælen! Og J som forhen have lært at kiende de militaire Skikke og Regler, foregaaer de Andre med et raast Exempel. Da vil det være en Glæde at commandere Eder. Det vil udbrede Liv over os alle, og militairisk Glæds over Cadetcorpsset.

Endelig har jeg ogsaa forhen erindret, fra dette Sted, om Sædeligheds Værd for Alle, især de unge Militaire. Jeg har viist, at naar den ældre Mand, i sin Embedsiver og glemmende sig selv for at udrette Statens Tjeneste, lod, sfiendt fielden, en Gd undslippe sig — naar man da, ikke roste, men undskyldte dette, saa fandt man det derimod ækelt at høre den Unge i daglig Tale bande; fandt det tungt, at Ungdommen der borde være Dyden nærmest, skulde, i den falske Tanke, at det klædte mandigt at bande, giøre Vold paa sig selv for at tilvænne sig Uteerligheder, som Pøbelen endog laster. Jeg erindrede videre, at da Spog og Munterhed er en af Ungdommens fortrinlige Lyksaligheder, saa skulde det altid fornøie mig at see Dem deeltage deri efter fuldendt Arbeide; men Grovhed og Haardhed imod de Mindre, og al Slags Familiearitet med Mandskabet maatte være langt borte fra enhver ærefier Cadet. Til sidst berørte jeg blot, hvad jeg ikke troede jeg borde udførlig behandle for unge Mennesker af Opdragelse, nemlig, at Orden med sit Toi, at Keenlighed, saavel Legemets som Klædedragtens, og især den i et saa suævert Rum mere nødvendige Strengthed i disse Punkter, var hvad man ventede Enhver selv vilde lægge Bind paa, for ikke at giøre sig selv ubehagelig og til Besvær for sine Kammerater.

Mine Herrer! dette er i et kort Begreb det vigtigste af hvad jeg forhen har talet fra dette Sted. Jeg har troet at borde gien tage det for de Yngre, og jeg har ikkun givet det i Udtoget for ei at trætte de Eldres Opmærksomhed.

Jeg gaaer nu, mine Herrer, over til det der denne Gang egentlig er Gienstanden for min Tale: Det noie Vaand der er mellem Videnskaberne, De lære i Land, og det De lære til Søes.

Det falder ved første Biekast klart, at enten maatte den store Bekostning, med hvilken Kongen lader Dem oplære paa Academiet, være unyttig og den Regel, at kun de Cadetter blive commanderede med Cadetfregatten, som have gjort meest Fremgang i Landvidenskaberne, urimelig; eller ogsaa maae disse Videnskaber være uundværlige for Orlogsmanden i Almindelighed, men nogle af dem ere endog nødvendige forinden man med nogen Nytte kan begynde at lære Somandskabet.

Lad os betragte denne Sætning noget nøiere, ved at sammenligne Kundskaberne tilføes med det der læres iland.

Det Første, Begynderen skal tage fat paa ombord, er at indprænte en uendelig Hoben Navne i sin Hukommelse, aldeles fremmede, saa at sige et heelt nyt Sprog. BARNET, hvis Hukommelse ikke er dyrket, kan ikke modtage, ikke giemme denne Mangfoldighed, forvirrer dem imellem hinanden. Den Ældre, hvis Hukommelse er svag, det er: den som har forsømt at dyrke denne tidligere iland, som har ladet sig afstrække af de første Vansteligheder, troet at det virkelig var umuligt at lære Noget, og huffe det, uden Flid, selv om man var nok saa godt et Hoved — han gaaer det endnu værre end BARNET; han stræber og stræber, men han kommer ikke videre, end at han de 2—3 første Reiser dyrker sin forsømte Hukommelse, for at kunne begynde for Alvor den tredie eller fierde. Og hvad skeer ham? — Paa disse Reiser gaaes han saaledes forbi af dem iblandt hans Kammerater, som ved flittig Læren af Sprog- og Geographie-Lectierne iland have aabnet og øvet deres Hoved til at lære Selectierne strax, at det nu ikke længer staaer i hans Magt at hale dem ind, at de evig blive hans Formænd. O! mine Herrer! hvor ofte og hvor tydelig har jeg ikke seet dette, og hvor bedrøveligen sikkert har jeg ikke spaaet hos mig selv, at den eller den vilde staae tilbage tilføes, fordi han havde forsømt at øve sin Hukommelse iland, og des-

værrer er det næsten altid indtruffet. Det var dette, meer end noget andet, der drev mig til at paatage mig de besværlige Regnskaber (Maanedsexamina) i Historie og Sprogene; og har jeg, som jeg smigrer mig med, blot reddet nogle Faa fra at staae tilbage tilføes, saa vil jeg ikke fortryde dette moisommelige Arbeide. Mine Herrer! den eneste Løn, jeg fordrer, er den, at De levende ville overbevise Dem selv om denne Sandhed, og meddele den til deres yngre Kammerater iland, thi jeg veed det, at Ungdommen troer snarere sine Lige, end sine Foresatte.

Et af de Arbeider, som ogsaa foresfalder strax for Begynderen paa Cadetfregatten, er ikke alene at reenskrive Journalen, men endog at stille og forfatte den. Hvorledes, mine Herrer, kan den, der skriver en ulæselig Haand, eller stiler erbarmeligt, forrette dette? Har han ikke iland lært at skrive idetringeste en taalelig Haand, og har han ei været opmærksom paa Ortographien, saa vil hans Tavle og hans Journal staa ham mangt et ubehageligt Dieblif og spilde ham megen Tid, som hans bedre oplærte Kammerater ville vide at nytte.

Tegningen, denne ædle Kunst, ved hvilken Sømanden bliver istand til stedse at giemne Grindringen af den Ryst, han blot een Gang har seet — en Kunst, som paa denne Maade ofte har reddet baade Skib og mange Menneskers Liv, som staaer den unge og uerfarne Sømand, ved saa men sikke Træl, det de ældste og erfarneste Sømand ellers ved et heelt Livs Fart moisommeligen erhverve sig — jeg mener Landkiendingen — skulde denne Kunst behøve nogen Talsmænd hos Dem mine Herrer? og skulde det være nødvendigt at jeg opregnede flere af de mange Fordele den staaer.

* Ikke behøver jeg at vise Dem, hvor noie Videnskaberne, der læres til Første Examen iland, ere forbundne med hvad de skulle lære og udøve paa Cadetfregatten. Hvidernes, Misviisningens, Azimuthens, Klokkets, Bestikregningens, Raartpasningens idelige Brug ombord gjør, at den som ikke er iland fuldkommen øvet i

alt dette, spiller megen Tid med at lære det og sættes langt tilbage derved.

Mindre nødvendigt kunde ved første Diekast de Videnskaber synes, som læres til Anden Examen iland; men jeg troer at have viist Dem, saavel i mine Taler som ved mine Forelæsninger, at uden Kundskab i Mechaniken er det umuligt at blive duelig Sømand, og at uden Geometriens Hjælp kan man ikke gaae et Skridt i den forrige Videnskab og i flere af dem der skulle adskille Sø-Officieren fra den blot praktiske Sømand, mere end Uniformen og Felttegnet.

Endelig, mine Herrer, er og Artilleriet et saadant vigtigt Udskillelsestegn. Den største Forskiel der er imellem Orlogsmanden og Koffardimanden ligger deri, at den Første, foruden at han skal være Sømand, tillige skal forstaae at forsvare Fædrelandet: dette lærer Artilleriet. O — lader os ikke forsømme denne vigtige Deel af vort stolte Rald! Lader os betænke, at Tiden og Leiligheden til at øve os i denne Deel af vor Kunst ombord er saa yderst ringe — og lad os med fordobbede Kræfter, derfor, iland lægge Vind paa ret at forstaae og vide Beseed med alle Artilleriets Dele, at man ikke skal bebreide os, at det er mere ved den udmærkede Skole og den prydede, skiondt ørkesløse Kaarde, end ved virkelige Fortrin i Kundskaber, vi hæve os over de simple Sømand.

Mine Herrer! Den udmærkede Iver og Lyst, De alle, næsten alle have viist mig i at arbejde Dem frem i Kundskaber tilføes, gjør at jeg holder det usfordøent, paa nogen Maade at anspore Dem dertil nu. Derimod har jeg troet, at ikke alle iblandt Dem vare tilstrækkeligen kloge og forudseende til noksom ved Videnskabernes iland at berede sig til Lærdomme paa Cadetsregatten. Derfor valgte jeg dette idag til Gienstanden for min Tale. O maatte jeg være lykkelig nok til at kunne bevirke den samme ivrige Lyst, den samme Munterhed, den samme Flid for Videnskabernes i Land, som den De saa tidt have glædet mig ved for Videnskabernes tilføes — da vilde jeg smigre mig med, at jeg havde opnaaet

en stor Ting — da vilde jeg være stolt af at have udrettet noget virkelig Gavnligt for Dem.

O, mine Herrer! veier hvad jeg har sagt; estertænker det nøie, og De ville indsee, at det er blot Kiærlighed til Deres Vel-færd, der har styret min Røst. Det kunde jo endog geraade mig til Stolthed, naar De anvendte meer Flid, følgerig steg hastigere og videre i So: end i Landvidensskaberne; men jeg afstyer enhver Hæder, som skulde være paa Deres Bekostning, ædleste unge Venner. Jeg har ingen anden Hæder — jeg forlanger ingen anden Hæder paa Jorden, end den, at kunne lede Dem til Hæder.

1796 — 2den Tour.

Mine Herrer! Utter ere vi her forsamlede, for i sex travle, arbejdsfulde Uger, under Danmark's seierlige Vimpel at dyrke os frem til det store, skionne Maal, der venter os: engang at vorde Fædrelandets tappre, ædle og oplyste Forsvarere.

Følelsen af, hvor vigtigt skundom for den hele tilkommende Livstid, det er Enhver, at bruge disse sex Uger vel; de brændende Forsætter, de Fleste have fattet, at gjøre deres Yderste for at vinde faa langt frem som muligt; det stolte Element, der omgiver os; den majestætiske, Stormen trodsende Bygning, vi betræde — Alle disse Ideer, disse Følelser opløste i dette Dieblik saaledes enhver Siæl, der ikke er nedsunken i Dorsthed, at det er umuligt, at nogen Taler nogenstinde kan træffe sine Tilhørere mere stemte til at høre og agte paa hvad han foredrager, end jeg mine Herrer, naar jeg i dette festlige Dieblik, fremkalder for Deres Siæle nogle af Deres egne allervigtigste Anliggender.

O! at jeg maatte være heldig nok, til ikke at forspilde den Opmærksomhed, jeg møder! O! at jeg maatte kunne bruge disse Minutter til at indgrave dybt i Deres forventningsfulde Siæle blot en eneste vigtig, gavnlig Sandhed.

Den der meest levende fremstiller sig for mig i dette Dieblik, saavel for dens Vigtighed, som for den liden Tilboielighed, Ungdommen ofte viser til at erkende den, er denne: at i det For-

hold, som den Unge viser Tiltro til sine Foresatte, især naar disse tillige ere hans Dommere og Lykkesbefordrere, i samme Forhold vinder han frem.

Lader os, mine Herrer, betragte denne, som det maaskee kunde synes, i sig selv klare Sætning noget næiere.

Derfor det havde været Forsynets Villie, at Barnet, i det Dieblig det fødtes, enten allerede havde Mandens Evner, Kundskaber, Fuldkommenheder, eller at disse laae saaledes løselig, blot indhyllede i dets unge Sial, at de med Aarene af sig selv kunde udvikle sig: Da vilde al Opdragelse være unødvendig — da, mine Herre, vilde denne Planet her allerede være, hvad maaskee Himlen ene er, et Paradiis, hvor ingen Opdrager havde nodig at pine sig sit hele Liv igiennem med at lokke, nøde, true en letsin- dig og stundom forvænt Ungdom til at søge dens eget Bedste — med at straffe Mennesker, som aldrig syndede imod ham, men blot imod dem selv — da vilde Ungdommen, saaledes som vi kunde have tænkt os den i Ustyldighedsstanden, blot have havt nodig at bevæge sig, spise, drikke og sove, for at udvilde ikke alene de phy- siske, men ogsaa de moraliske og andre Siælekræfter, den ved Fødse- len allerede havde medbragt.

Al! men saaledes er ikke denne Jord. Enhver af os, vi Alle skulle være og have været skrøbelige, svage, letsinde, glem- somme, stundom vanartige Børn, inden vi blive eller kunne blive Mænd.

Vi medbringe fra Moderens Skiod ikke en eneste Evne, som uden at pleies eller opdrages kan naae nogen taaelig Grad af Fuldkommenhed. Ikke engang at gaae; ikke engang at tale, læ- rer Barnet, uden megen Møie fra Opdragerens Side. Menne- sker fundne i Skovene, have gaaet paa alle Fire og brølet, men ei kunnet tale; endog denne Kryben, dette Brøl, lærte de sig ikke selv; og havde Skoven ingen Dyr havt, skulde maaskee de stille- staaende Træer blevet deres Læremestere.

Naar dette er klart, naar dette paafaldende Naturbeviis for Ungdommens Uformuenhed til selv at dyrke sig fremad, har ind-

lyst i Deres Forstand, mine Herrer, da ville De sole, som en umiddelbar Følge, hvor nødvendige og vigtige Personer de, der ere Deres Opdragere og Forsatte, ere. Og dog, hvor Lidet, hvor næsten Intet udretter den bedste Ungdoms Opdrager, naar han ei moder den Tiltro fra sine Underhavende, at han forstaaer hvad der fører til deres sande Vel og at han oprigtigen ikke alene vil det, men vil det til den høieste Grad, Enhver kan naae det.

Der ere mange iblandt Dem, mine Herrer, som kunde synes, at der vel ingen Tvivl var om, at den uerfarne, godhiertede, lærevillige Ungdom jo altid troede sin ældre, erfarne, kundskabsfulde, i Opdragelseskunsten evede Foresatte; at det altsaa ikke var derom jeg borde tale, men snarere om den Letfindighed, Glemsomhed, Skiodesløshed, Uvane, Mangel paa Styrke, der volder, at Ungdommen ikke altid kan følge Opdragerens Raad og Forstrifter, skiondt de ligesuldt troe ham.

Ædleste unge Venner! isærdeleshed I, der i dette Dieblif ere af denne Mening! Hører min Modsigelse og agter paa den!

Da var Opdrageren ikke sit stolte, tunge, men lønnende Kald værd, naar han klagede over Ungdommens Skrobeligheder. Advare imod disse, det er hans Pligt, at de ei faae Bugt med den Unge; men klage over dem, nei, Gud bevare os! han havde da glemt, hvad der er Naturens Lov, at vi skulle være unge og skiodesløse og svage, inden vi blive Mænd, satte og kloge. Han havde da glemt, at han selv engang var ung, barnagtig, glemsom, gienstridig og tilboielig til Uvaner. Den eneste Klage, Opdrageren har Lov at føre, den eneste sande Viderværdighed, der kan møde ham, er den, at de Unge ikke troe ham.

Jeg tilstaaer, at dette Uheld er langt fra at være almindeligt. Ethvert ungt Menneffe, hvis Forstand ikke er fordærvet, eller hvis Forsængelighed ikke gjør ham daarlig selvkløge, vil naturligviis troe den mere erfarne Mand bedre end sig selv; han vil finde sin Regning ved at troe ham i alle andre Ting, hvorfor skulde han da ikke ogsaa troe ham i det som netop angaar ham selv.

Dg dog ere der Enkelte, som enten fordi de føle at de staae tilbage, eller fordi de faae flere Grettesættelser en de stotte om; eller fordi de synes, at man ikke havde nødtigt at tage det saa strængt med dem; eller fordi de i deres Barndom ere blevne forvante, ved at have faaet deres egen Villie; eller fordi de ere blevne smittede af andre uopdragne Drengene — dog ere der, mine Herrer, saadanne Enkelte, som i mange Tilfælde ikke troe Opdragelsen, det er: som mene, at de forstaae det bedre end han, og at han maa nu sige hvad han vil, saa har han dog Uret.

En af Eders Opdragere er jeg, som her staaer for Eder. Nødigt vilde jeg have Uret nogeninde, naar jeg taledes til Eder, mindst i dette Dieblif. Men jeg kunde udbryde: Gud give jeg havde det! Jeg vilde da faae en Lettelse i mit Arbeide, som vilde gjøre mig det ubestrikelig behageligt.

Naar jeg da sagde til een af mine unge Venner: „Du har Evner, Flid, Kundskaber og et ædelt Herte; men Du mangler denne indvortes Elasticitet, som altid bør spores i Mandens og især i Krigerens mindste Handling“ — saa vilde han troe mig, pønsse Dag og Nat paa at opflamme sit Mod, anspænde sin Kraft, og om nogen Tid vilde han være en raaf ung Mand.

Naar jeg sagde til en anden: „Du er moden i Forstand; dit Hoved er dyrket med Kundskaber; men Du indbilder Dig at Du er bedre end Du virkelig er, og Du troer Dig endog stundom klogere end mig selv;“ saa vilde han ikke alene troe mig, men prøve sig selv noie, og, forundret over at jeg havde Ret, vilde han gjøre sit Yderste for at rette en Daarlighed, som ikke kunde virke andet, end det han allermindst ønskede, at gjøre ham selv latterlig. Atter der vilde jeg levere Fædrelandet en Mand.

Naar jeg foreholdt en Tredie, at han vel havde spildt en Deel af sin Ungdom; men at han derfor ikke skulde lade Modet falde, og at det var bedre at samle Kundskaber sildes end aldrig: saa vilde han ikke alene troe mig, men han vilde faae Mod ved min Tale, arbeide stittigen og stadigt frem, og atter der havde Kongen vundet en Mand.

Naar jeg sagde til Een: „Du har Evner; Du er moden i mange Ting; men Hjertet sidder Dig ikke høit i Bryttet; Du gaer fremad i fuldeste Mag; og om Du end stød frem som en Lynild, saa vilde det ikke kunne føre Dig til Maalet, før Du tillige fik Smag paa sand Væ.“ Han vilde troe mig; han vilde rødme, stræbe at holde sig mere i Agt, og Fædrelandets og min Seier vilde være vis.

Naar jeg sagde til de mange iblandt de Yngre: Nytter den kostbare uigienksøbelige Tid -- besitter eder paa at arbeide selv, thi derved kommer man langt videre og faaer langt grundigere Kundskab, end den som meifommeligen indgives eder af Læreren; lægger Vind paa Raskhed, Noiagtighed i Tienesten, belevent Væsen, aaben Udfærd, da vilde I vinde derved, ikke alene nu, men isærdeleshed længer hen i Tiden; og udsætte I at følge mine Raad, saa vilde I fortryde det bitterligen, naar det ikke er længer Tid at rette det; — naar jeg sagde dette: saa vilde alle disse troe mig, og det vilde være et skönt Syn, hvorledes den Tiltro de havde til deres Foresattes Ord, lidt efter lidt overvandt deres Ungdoms Skrobeligheder og Mangler, og omsider dannede dem til herlige, ædle, kraftfulde, kundskabskiære Dannemand og Dragsmænd.

Ædlest unge Venner! O at denne Tale maatte have virket den levende klare Overbeviisning i eders Siæle, at jo fastere I forlade eder paa os, eders Opdragere og sande Venner, jo sønligere og tillidsfuldere I troe os — desto sikkrere, hastigere og lettere gaer I frem imod det skionne Maal: at være Fædrelandets og Thronens tappe, ædle og oplyste Forsvarere.

Taler om dette indbyrdes. Afhandler denne Materie imellem eder selv, og lad os nyde den Stolthed, at høre Folket sige: Fædrelandets Søcadetter udmærke sig ikke alene ved den Raskhed, deres Opdragelse paa Havet medfører, men de udmærke sig ogsaa ved deres tillidsfulde, ærbødige, fuldkomne Tiltro til de ældre Dragsmænd.

Tale, samme Aar, i Anledning af at Cadetfregatten første Gang besøgte Kiel.

Mine Herrer! Hver Gang Cadetfregatten ankrer i en ny Havn, isærdeleshed naar det er paa et Sted, hvor danske Soca^detter enten aldrig før have været, eller høist seldent komme, saa er naturligviis min første Tanke: hvad Rygte mon disse Danmarks tilkommende Orlogsmænd, disse Landets og Thronens tilkommende Forsvarere — hvad Rygte mon de ville efterlade sig her? hvorledes ville Hoie og Lave i den By, som aldrig før saae et Corps af Danmarks Soca^detter, og som maaskee i deres Levetid ikke see det igien — hvorledes ville disse domme om Planteskolen for Danmarks Sørigere; hvad Slutninger ville de, fra det de see af os, drage om hvorvidt Danmark herefter kan soutenere sin gamle uforkrænkede Orlogssære?

O mine Herrer! disse Tanker have hvergang saa levende fremstillet sig for mig, at jeg aldrig har kunnet undlade at erindre Dem om den noieste Afgt^gpaagivenhed paa Deres Conduite, hvergang Cadetfregatten har havnet ved en fremmed By. Jeg skylder Dem den glade, den hoitidelige Erklæring, at De hidindtil ikke har svigtet mit Haab: Deres og Deres Forgængeres Conduite i Carlskrone og Stokholm var saaledes, at jeg ikke alene med inderlig Satisfaction, men og med Stolthed paa Cadetcorpsets Vegne erindrer den. Det skulde altsaa synes overflødigt, at jeg denne Gang atter erindrede Dem derom; men, mine Herrer, jeg skal anføre Dem nogle af de vigtige Grunde, der giøre mig det dobbelt nødvendigt denne Gang paa det Indstændigste at bede Dem nøie at agte paa Deres Conduite.

Først, mine Herrer, have de Tilfælde, jeg erindrede om, blot været naar vi gik i en fremmed Havn. Det er høist behageligt at Fremmede domme vel om os og agte os; men skulde de end ikke giøre det, og naar vi blot selv ere agtværdige, saa skulde vi vel i Stridens Time, om de havde Lyst at prøve den, lære dem noget andet. Anderledes, langt anderledes er det med vore egne Landsmænd. Det har altid været een af de Ting, der besynderlig

giorde de danske Orlogsmænd elskede fra de ældste Tider af, indtil nu, at de ikke alene aldrig fornærmede, aldrig oversaae, aldrig ringagtede deres Landsmænd, af hvad Klasse de end vare; men at de elskede dem, blandede sig imellem dem og ordentlig, saa at sige: søgte deres Gunst. O! mine Herrer, hvor stiont, hvor glædeligt vilde det være, om vi opførte os saaledes, at man i denne Deel af vor Konges Land maatte sige det samme om os, om disse vore Landsmænd, vore Brødre maatte, ved at see os, ikke alene agte os for vor anstændige, ordentlige, raske og gode Conduite, men elske os og haabe paa os, naar det engang gjaldt at Danmarks Flag skulde værne ogsaa om dem. De forstaae mig, mine Herrer, de indsee klarligen, at det er os langt vigtigere, hvad vore elskede Brødre, vore virkelige Landsmænd, stiondt de tale et andet Sprog, domme om os, end hvad Fremmede mene. Disse glemme os snart; vi ere neppe bortseilede, forend de have andre og vigtigere Anliggender at tale om. Vore Landsmænd derimod, som vide, naar det engang giælder, skal deres Huse, deres Eien-domme, deres Koner og Børn beskyttes af os. O! de ville betragte os med langt noiere Syn; de ville bemærke den mindste Skygge i vor Udfærd, og de ville ikke glemme os saasnart.

Min anden Grund er denne. Halvdelen af os er ganske unge, uerfarne Børn, de fleste ædle, raske Drengene; men nogle alligevel stodesløse, andre ikke ordentlige i Klædedragt; andre ikke altid fine i Sæder og Tale; nogle barnagtige, ja vel endog en og anden kierlingagtig endnu. Lad os alle som een Mand, i den korte Tid vi forblive her, deels stræbe at aflægge disse Feil, deels agte paa hinanden, stræbe at stiuile eller holde Manglerne tilbage, naar de enten vise sig eller skulle til at bryde frem. Lad os betænke, at vi alle udgiøre eet Corps, dele alle een Ære. Isærdeleshed Dem, mine Herrer Underofficerer og de næst dem staaende ældre Cadetter, er det jeg paalægger, ved noieste Narvaagenhed at holde over dette. Jeg tvivler ikke paa, De gierne ville giøre det; men jeg paalægger Dem det tillige som en Pligt, paa det at de Yngre kunne vide, det er igien deres Pligt at rette sig derefter.

Saaledes beder jeg Underofficiererne især at paasee, at Cadetterne ere ordentlige, nette, hele og rene i deres Klædedragt; at de møde præcis ombord inden Vagtsfuddet, at de maa ei tillades at gaae alt for langt fra det Hotel, som bliver vor Forsamlingsplads, uden de have en *Wldre* med, eller have Tilladelse af deres Underofficier; at de ei paa nogen Maade yppe Klammeri med andre unge, stundom uopdragne Menneſter, som de kunne træffe, og at de *Wldre*, om saadant ſkulde møde, hvilket vil være mig yderſt ubehageligt, ſtrax træde til for at afgjøre Sagen mindelig og anſtændig, eller og melde mig det. Især vil jeg bede de *Wldre* ſtiſteviis paatage ſig at tage en Deel af de Unge under Opſigt, ſom de for den Dag ikke alene blive hos, men og have noie Tilſyn med.

De unge Herrer ſelv anbefaler jeg især god og anſtændig Conduite. Frie og muntre maae de gierne være. Det ſkulde gjøre mig lige ſaa ondt, om man ſagde, de danſke Socadoetter vare tvære og dorſte, ſom om man ſagde, de vare uopdragne og næſviſe. Jeg beder Dem erindre to Ting; at det ikke er nok, De gaae ordentlige paaklædte iland, men at De ogsaa holde ſig nette der; og at De gjøre Regning med Deres Penge, ſaa De ikke fortære Alt i Forſtningen, eller, det ſom er altfor afſkyeligt til at jeg kunde troe det, fortære meer end De kunne betale.

Mine Herrer! Ingen ſkal være gladere end jeg; ja, jeg ſkal ordentlig være taknemmelig imod Dem, om De ſaaledes ville erindre hvad jeg her har ſagt Dem; at vi kunne eſterlade os det Rygte i Kiel: at det danſke Socadoetcorps beſtaaer af lutter unge Menneſter af god Opdragelſe, ædel og anſtændig Udfærd.

De Franſkes Indtagelſe af Fortet St. Jean d'Ulloa i 1838.

Fortet St. Juan de Ulloa er anlagt paa en lav iſoleret Klippe, den ligger omtrent 1500 Alen fra Kyſten ved Staden Vera Cruz.

En Grund, kaldet Gallega, strækker sig fra Klippen øster efter omtrent 3000 Alen og med en Bredde til hver Side af lidt over 1000 Alen, som altsaa er den Afstand Skibe kunne nærme sig Fortet paa, under et Angreb. Fortet selv synes at være en regelmæssig Firkant med Bastioner, Halvmaaner og andre regelmæssige Værker. Det har stedse været anseet som meget stærkt, saavel ved dets Beliggenhed, som ved Alt hvad der fra Kunstens Side var gjort for at gjøre det uindtageligt. Ogsaa vide vi ikke, at det nogensinde har været angrebet. Der er imidlertid al Grund til at antage, at denne Fæstning, ligesom saa mange andre af Spaniens prægtige Værker i Amerika, er efterhaanden geraadet i Forsald. Skytset, hvoraf der dog efter Franskmændenes Angivelser ikke var saa ringe et Antal, skal have været i den maadeligste Tilstand, saa at mange Kanoner vare ubrugelige; Besætningen har rimeligviis ogsaa manglet Dygtighed; om begge Dele vidner det ringe Tab som Franskmændene lede. Det er saaledes heller ikke som et Factum, der kan afgjøre noget i Spørgsmaalet om Krigsskibe kunne binde an med stærke Landsfæstninger i Almindelighed, at vi her fremsætte den korte og paa alle nærmere Oplysninger manglende Beretning, som findes i Annales maritimes for 1839. Alt forsaldne, slet forsynede og slet forsvarede Fæstninger kunne tages af Skibe vilde vel neppe trænge til Beviis, skiondt vistnok den gamle sæve Fordom, at en Kanon som staar paa Landjorden skulde være mere farlig for Krigsskibet, end om den affydes imod det fra et andet Skib, og hvortil udentvivl den lige saa forældede Forestilling om Grundskud knytter sig — endnu synes langt fra at være udroddet. Men det er Effecten af det nyere Skibsartillerie paa Steenmure og Volde, som Beskydningen af St. Jean de Ulloa giver et mærkeligt Beviis for, og savne end Spaniernes prægtige Fæstningsværker i Amerika den europæiske Granitklædning, vil dog Ingen, der har seet dem, frakende dem den Soliditet og Storhed, den uforgængelige Styrke, som udmærker de fleste af disse stinsyge Beherskeres efterladte Vinder fra deres Storheds Dage.

Den Force, Franskmændene anvendte imod St. Juan de Ulloa, bestod af 2 Fregatter paa 60 Kanoner, 2 Fregatter paa 50 og en Corvet paa 24 Kanoner, 2 Morteer-skibe og 2 Damp-skibe, hvilke sidste ikkun brugtes til at bringe Fregatterne hen i deres Position.

Forberedelserne skete Dagen for Angrebet, ved at udtage af Fregatterne alle Varerundholterne og al den Taffelas, Seil, Ræer o. s. v. som der intet Brug var for under Bataillen og derfor ikke borde udsættes for at ødelægges uden Nødvendighed eller Nytte. Alt dette blev lagt iland paa een af de nærliggende Smaaoer.

Den følgende Morgen var Veiret blikstille, og begge Damp-skibene bugserede de to Morteer- eller Bombefartsøier hen paa deres Plads i Fronten af Fæstningen, paa omtrent 300 Alens Afstand. To af Eskadrens Smaaskibe bleve sendte omkring Revet Sallega for at lægge sig lige over for Fregatterne, paa den anden Side, for at observere Virkningen af deres Skud og signalere derom under Bataillen.

Kl. 10 $\frac{3}{4}$ lettede Admiral Baudin med den ene Fregat som blev bugseret af et Dampskib hen til den udsete Position. De to andre bleve ligeledes lagte i Linie med den første, alle paa Pistolskuds Afstand paa Kanten af Grunden, og omtrent 1800 Alen fra Fortet. Denne Position tillod at besyde den største Deel af Fæstningens Værker diagonalt og var saaledes ikke udsat for dens vigtigste Fronters Ild. Fregatternes Chalupper vare udsatte og laae paa den fravendende Side med Varpanker og Rabeltounge i dem; de vare besatte med Folk fra Eskadrens mindre Skibe. Kl. 12 omtrent var Alt klar til at begynde.

En Parlamentair kom ud fra Fæstningen og en unyttig Conferents forhalede Angrebet til Kl. 2 $\frac{1}{2}$, da Fregatterne begyndte at give Ild og Bombardererne at kaste. Fra Tid til anden standse des for at lade Røgen klare væk og iagttage Virkningen paa Fæstningen; Observations-skibene signaliserede om Kanonerens Retning og efter at man havde forandret derpaa, naar det var fornødent, begyndte Kanonaden paany. Kl. 3 $\frac{1}{2}$ kom Corvetten Creole

og tog Deel i Beskydningen. Den havde havt Post paa den anden Side ikke langt fra Observatorerne, hvor den kunde række med sine 2 lange Granatkanoner; men da den ikke der kunde udrette noget Betydeligt, lettede Prindsen af Joinville, dens Chef, og gik tilbage til de Bataillerende, hvor han fik Ordre at tage en Position foran for Fregatterne, hvorfra han kunde beskyde en af Bastionerne, St. Crespin, og et Vandbatterie.

Kl. henved $4\frac{1}{2}$ sprang et Signaltaarn opført paa St. Crespin Bastionens Cavalier i Luften, og bedækkede Cavalieren og Naboværkerne med Ruiner. Allerede før havde to Explosioner fundet Sted, det var to Krudtmagaziner, det ene i Graven for Halymaanen, det andet i det østlige Vandbatterie. En fjerde Explosion fandt Sted henved Kl. 5 og fra den Tid sagtnedes Mexicanernes Ild kiendeligen. Ved Solens Nedgang lode flere af Batterierne til at være forladte og Fæstningen skød kun med faa Kanoner.

Da Fregatterne laae paa et farligt Sted, hvor Grunden var fuld af skarpe Klipper, og de kun een efter den anden kunde bugseres bort af Dampskibene, standsedes med Skydningen. Bombardererne vedbleve endnu at kaste Bomber indtil Kl. 8, da ogsaa de fik Signal til at høre op.

En Vaabenstilstand begiæredes fra Fæstningen og blev tilstaaet til Kl. 2 om Natten. General St. Anna kom imidlertid over paa Fæstningen fra Byen, hvis eneste Forsvar imod Soffiden den danner (som Trekroner hos os) for at overtøde sig om Tilstanden. Derved forhaledees Underhandlingerne Natten over; men da Fregatterne ved Dagens første Anbrud atter begyndte at indtage deres forrige Position (de vare alle tre om Natten forhalede) og der truedes med at fornye Angrebet, overgav Fæstningen sig paa de foreskrevne Vilkaar.

Fæstningens Besætning bestod af 1000 Mand, Soldater og Artillerister; omtrent Halvdelen heraf var dræbt eller saaret. Materiellet angives til 187 monterede Stykker Skyts, foruden 7 Morterer, der ei vare monterede. Dette Skyts specificeres saaledes: Metalkanoner: 50 Fireogtyvepundiger; 20 Sertenpd.; 16 Tolvpd.,

9 Ottepd., 2 Morterer paa 14 To., 1 paa 13, 3 paa 12 og 2 paa 9. Af Jern: 1 Kanon 36pd., 1 dito 32 pd., 24 dito 24pd., 1 dito 18pd., 2 dito 16pd.; 1 Otte- og 2 Serpd., 49 Carronader 16pd.; 1 Mordeer paa 12 To., 1 paa 8 og endelig 7 Metal-morterer paa 9 To., som ikke vare monterede.

Af Skibe befandtes i Fæstningens Havn (imellem den og Byen) en Corvette paa 18 Kanoner, en Brig paa 16, 2 Skonnerter med en lang Kanon à pirot og 4 Carronader; 2 andre armerede Skonnerter og 4 Kanonbaade.

Først ved Middagstid kunde Fæstningen tages i Besiddelse. Den har kun een Port, som man kommer til ad en meget smal Quai, der ikke kunde kommes nær for en Mængde sunkne Fartøier, hvoriblandt de 4 Kanonbaade. Da disse Hindringer vare røddede af Veien, var endelig de mexicanske Saarede saa mange og saa meget iveien, at Evacuationen og Besiddelsestagelsen ikke var tilendebragt før langt ud paa Eftermiddagen.

Franskmændenes Tab var 4 Døde og 29 Saarede. Hvert Mordeerfisk, eller Bombardeer, havde 2 Morterer, af disse 4 Morterer kastedes, i de 5 Timer Actionen varede, 302 Bomber, hvilket gjør 75 Bomber for hver Mordeer eller 4 Minuter for hvert Burf. Ikke det ringeste Uheld traf enten derombord eller paa nogen af Fregatterne, fra hvilke blev studt 7771 Kugler og 177 Granater — fordeelt paa de 4 Skibes 92 Kanoner, giver det 86 Skud pr. Kanon i mindre end 4 Timer.

Det er Alt hvad hidtil er bekiendt af nærmere Omstændigheder ved Indtagelsen af St. Juan de Ulloa. Den er væsentlig forskiellig fra Angrebene paa Algier og St. Jean d'Acree i, at Beskydningen fandt Sted paa lang Afstand, at Modstanden efter Franskmændenes Tab at domme var ringe, og at her Bombardeverne næsten synes at have være de principale Ugerende. Synderligt nok, at de 4 Kanonbaade, der laae i Havnen og der blev borede i Sænk af Bomberne, ikke vare bemandede og sendte ud imod Fienden, som de under en god Anførsel maatte have kunnet genere meget. Alle Skibenes Artillerie bestod af 30pd. Kanoner

og 2 til 4 Stykker 80pd. Granatkanoner paa hvert Skib. Dg= saa her, ligesom ved Algier, tillod man Angriberne at indtage deres Position uforstyrret. Imidlertid vidner dette Angreb om en høi Fuldkommenhed i det franske Sø=Artilleries Organisation og Dygtighed.

Efterretninger for Søfarende.

Nyt Fyr paa Cap Chartago ved Tunis.

Den engelske Consul har indmeldt til sin Regiering, at et Fyrtaarn er opført paa Chartago ved Indlobet til Tunis Bay. Fyret er omdreieude, med en Omløbstid af 3 Minuter. (Naut. Mag. August 1840.)

Fyrskib paa Kentisch Knock.

Fra 1ste September er placeret paa Østtiden af Grunden „Kentisch Knock,” et lille Stykke Østen for Vageren, et Fyrskib med enkelt Lanterne. Fyret er omdreieude og har en Høide over Vandfladen af 38 engelske Fod. Ved Fyrskibets Placering blev fornævnte Vager borttagen som overflødig, hvorimod den mindre Boie paa Grunden forbliver liggende. (Naut. Mag. August 1840.)

Skær under Cap de Gata.

Capitain Nicholes af den engelske Marine beretter i Naut. Mag. for Octbr. 1840, at have passeret ganske nær forbi et Skær, som i gamle Kaarter findes aflagt omtrent $\frac{1}{2}$ dansk Mil S. S. V. fra Cap de Gata. Det har ofte været omtalt i ældre og nyere Beskrivelser; men da Tosino ikke har aflagt det og Ingen vides at have seet det, findes det ikke mere i nyere Kaart. Capitain Nicholes undgik ved reent Lykkestræk at løbe paa det med Linieskibet Belleisle afovgte August Maaned, da han var søgt nær ind under Land, fordi de Skibe der krydsede der, havde friskere Brise end han, længer ude. Da de passerede Skæret ganske tæt

andenom, antog han at de vare over halvanden Qvartmiil fra Land. Vandet var lysegrønt over det, og Skæret var kiendeligt nok paa Vandet til at blive meldt for fra, et Dieblif for de lob det paa Siden. Vinden friskede netop paa med en Levanter og han kunde ikke opholde sig for at lodde eller gjøre videre Undersøgelser, og en Corvette, som strax blev sendt derhen fra Gibraltar, kunde ikke finde dette Skær — derimod verificeredes Veligheden af det i alle Raarter aflagte indre Skær, der kun ligger en halv engelsk Miil fra Coralete Castellet eller saa omtrent, og 4 Kabellængder fra nærmeste Punkt af Kysten. Corvetten synes ikke at have anvendt nogen særdeles Flid eller Umage for at finde det, saa at det Fornuftigste bliver at ansee det som virkeligt tilværende.

Fyrskib ved Spurn, Humberfloden.

Det gamle Fyrskib ved „New Sand“, Spurn, er efter 20 Aars Tjeneste — i hvilken Tid det kun 2 Gange har været inde for at repareres — ombyttet med et nyt Skib. Fyret selv er undergaaet en Forandring; det var for stadigt, nu er det omdreieende med $\frac{1}{2}$ Minuts Intervaller.

Redningsvager paa Goodwin-Sands.

Denne Vager er til Forsøg placeret paa Sydost-Enden af disse farlige Grunde, alene for at tiene Skibbrudne til Frelse. Der advares, at man paa ingen Maade maa lade sig vildlede af den som Mærke for Grunden. Stammen eller Masten er 12 To. i Diameter og har et Galleri eller Mers, som er $17\frac{1}{2}$ Fod over Springtids Hoivandsmærke og 30 Fod fra den tørre Grund. I dette Mers kan rummes idetmindste 40 Personer. Masten har en lille Stang, hvorpaa heises et blaat Flag, for at tilkiendegive at der befinder sig Skibbrudne, som forlange Hielp. Stangen er strogen for at give det Hele Udseende af et Brag. Foruden Flaget med Line findes der en malet Anviisning, hvorledes man har at forholde sig, i 8 forskiellige Sprog.

Masken staaer 5 Fod dybt i Sandet og har desuden ved Foden en stærk Eggetræs Ramme eller Fodstykke, der er belastet med 6000 Pund Jernballast. 4 Varduun af Jernkættinger staae fast i Jernstolper, som er drevne 15 Fod ned i Grunden og have Holdsplader af Jern $2\frac{1}{2}$ Fod i Firkant, for at hindre den for at give efter. Ogsaa Fodstykket har lignende Jernstøtter, som ere drevne 12 Fod ned i Sandet. Endelig er der opdyngtet en Masse af Kalk og Shingles rundt om Masken og ovenpaa Fodstykket til en Vægt af 60,000 Pund. Trin rundt om Masken, eller Klamper til at træde paa fore op til Galleriet. (Naut. Mag. Decbr. 1840.)

V Regel for Dampskibe at holde af for hinanden.

Følgende Regel har „Trinity-House” ladet bekendtgjøre, og Admiralitetet befalet alle kongelige Dampskibe at iagttage.

„Naar Dampskibe møde hinanden, eller paa modsatte Courser passere hinanden saa nær, at der kan lobes Fare for at rage hinanden ombord, skulde begge lægge Roret Vagbord, saa at de altid gaæ om Vagbord af hinanden. (Naut. Mag. Decbr. 1840.)

Nye Fyre paa franske Kysten.

Paa Fortet paa Den St. Marcouf er anbragt et stadigt Fyr, der er 56 engelske Fod over Vandfladen.

Paa Pynnten af Port Navalo, den østlige Side af Indløbet til Mcebisan er opført et stadigt Fyr, 72 engelske Fod over Vandfladen.

Paa Cap Sererit ved Indløbet til Archasan er opført et stadigt Fyr, 167 engelske Fod høit; ligeledes ved vestre Siden af Indløbet til Port du Cassis, og endelig er et andet Fyr anbragt ved Port de la Ciotat i Forening med det tidligere derværende. (N. Mag. Novbr. 1840.)

Blandinger.

Et Rod-Ror dannet af Skibets Varegods.

Naar et Skib mister sit Ror, kan et nyt hurtigt forfærdiges i de behørigte Dimensioner ved Hjælp af Rormahlen (som vi antage at et Skib er forsynet med) paa følgende Maade. Exemplet er givet til en Fregat, og vil let kunne anvendes paa Skibe af enhver Størrelse.

Tag Vare-Forstangen, som er omtrent 47 Fod lang, og skær den i 4 Stykker: det Første omtrent 24 Fod langt indbefatter Rod-Enden med Slutgattet; det Andet, omtrent 18 Fod, er det næste Stykke og omtrent en Fod af Toppen; det Tredie er $2\frac{1}{2}$ Fod af Toppen, og det Fjerde bestaar af den tilbageblevne Stump af Toppen.

Rod-Enden af Stangen danner Koppen af Rorstammen; det andet Stykke danner Rorets Agterstykke og forenes nedentil med Stammen ved Hjælp af et af de korte Stykker, som indfalses i Begge med Tapper. Paa samme Maade forbindes den øverste Ende af Agterstykket med Rorstammen, ved det andet korte Stykke.

Den næste Operation er, at beklæde denne Ramme med stærke Plankestykker horisontalt paalagte og boltede til Stammen og Agterstykket. Forneuden lukkes med en Bund af svære Egeplanker, som balttes vel til Under-Enden af begge de opstaaende Stykker. Før man beklæder heelt maa Ballastjernene indbringes, hvilke lægges ovenpaa det indtappede Fodstykke og forklampes eller surres til det, saa at de ligge fast; de tiene til at tvinge Rodenden ned, og holde Roret i vertical Stilling.

Før at hænge Roret og tillige holde det ind til Stævnen kan man benytte sig af Warpanker-Riættinger, som man deler i to særskilte Stykker. I Plankebeklædningen har man ladet staa aaben, eller man udhugger, to Huller, det ene nedentil, lidt ovenfor Ballasten, og det andet heelt oppe imod det øverste Top-

stykke; begge tæt til Korstammen*). Igiennem disse Huller tages de ovennævnte Riættinger, Bugten med et Rundtorn omkring Korstammen og Parterne vises (overfors) forefter langs Laaringen og med Takler, enten til Fokkerøstet eller til Storrøstet, hales Koret skvt ind til Agterstævnen. Rundtørnet, som hviler med de krydsfende Parter imod Stævnen, tiener som en Tap og holder Koret ind til Stævnen uden at genere Dreiningen.

For større Sikkerhed kan man hænge Koret i en Længe tagen igiennem Slutgattet og omkring en Bom, lagt over Korhullet paa Batteriesdækket.

Korpinden dannes af to smekkre Spire eller Rundholter, af passende Styrke og Længde, hvilke anbringes paa Koret selv, lidt nedenfor den øverste Riætting, saaledes at de vise agterester i en opad staaende skraa Stilling, omtrent 30° Winkel med Horizonten. De boltes til Koret, hver paa sin Side, og en Surring tages desuden om dem, igiennem et Hul i Plankebeklædningen. De to agterste eller yderste Ender surres sammen og Stræbere og Surringen anbringes et Par Steder imellem dem. Blokke naies paa Yder-Enden og Katlinen fikres imellem dem og Blokke paa Bomme udlagde igiennem de agterste Kanonporte. Ved at lade Korpinden saaledes vise agterester, tiener den til at holde Koret ind til Stævnen og give det Fasthed og Jevnhed i Bevægelserne.

Et saadant Nodrør blev første Gang prøvet af et amerikansk Paketskib i 1827 og med et Mandskab af 18—20 Mand og kun een Tommermand, var det forfærdiget og hængt samme Dag som det havde mistet sit Rør og var nu under lige saa fuldkommen Commando som før. (Un. Serv. Journ. Febr. 1840.)

Admiral Lord Keppel og hans Vice-Admiral.

I Slaget den 27de Juli 1778 imellem Lord Keppel og den franske Grev d'Orvilliers deeltoge af de 25 Skibe paa engelsk

*) Paa disse Stæder bør Stammen være klædt med Læder eller maaskee med en tynd Jernplade. Udg. Anmærk.

Side, der kom i Ilden, Alle omtrent ligemeget; men Vice-Admiralen, Sir Hugh Pallisers Skib, Formidable havde de fleste Dræbte og Saarede af noget Skib i Flaaden, nemlig 16 Døde og 49 Saarede. Men hvad angaaer den engelske Flaades Tilstand efter Slaget, da vilde den i den paafølgende glimrende Periode, i Howes og Nelsons Tider, have være anset for lige saa dygtig til at gaae i Slag paany, som den var før et eneste Skud var løstnet. (Derfor var ogsaa Sir Hugh Palliser i hoi Grad forbittret over Udfaldet af Slaget og gav sin Harmes Luft imod Lord Keppel. Denne var i hoi Gavnst ved Høffet og havde deels derfor og deels for sin personlige Elfsværdighed mange Venner i Marinen — derfor seirede han i Krigsretten, medens Byng havde maattet bøde med Livet og Sir Robert Calder senere med Æren, skiondt vel Ingen af disse To i den Grad kunde komme under Bestyldningen, at have compromitteret Flaagets Ære, som Lord Keppel.)

Flaaden gik i Havn for at reparere. En Krigsret blev nedsat, paa Grund af adskillige Angreb paa Admiralsens Conduite i Slaget, i de offentlige Blade, hvilke man antog kom fra Sir Hugh Palliser. Krigsretten varede fra den 7de Januar til 11te Februar 1779. De oplyste Facta vare i den høieste Grad modsigende og forvirrende; men for den der nu læser disse Forhør er det klart, at ikke blot een Person, men alle vare at dadle, og det i en ikke ringe Grad, for deres Dpførsel den 27de Juli; og at ligesom Partifshed næsten udelukkende gav Anledning til Klagen og Uundersøgelsen, saaledes yttrede det sig ogsaa i hvert enkelt Vidnes Udsagn. Rettens Kiendelse var en suidkommen Griffindelse.

Lord Camelford.

(Det vi gientalbe os den korte Beretning, om denne Officers famøuse Drab paa en Lieutenant Peterson for Oprør, hvilken vi gawe i Archivets 11te Bb., hvor vi tillige omtalte hans egen, ikke længe derefter paafølgte voldsomme Død i Duel, bør det os at vise den Retfærdighed imod hans „Mans“, at optage nedenstaaende korte Skil-

bring af denne excentriske Mand. (Den er uddraget af en interessant Artikel om Dueller i An. Serv. Journal i December 1838.)

Denne høitbegavede, men excentriske Adelsmand besad en Character, der var en underlig Blanding af Meget der var ædelt, og Meget, der var lastværdigt — Alt til Yderlighed. Med ridderligt Begreb om Vren og et pirreligt og opfarende Sind, der indviklede ham i mange Stridigheder, var han varm i Venstreb og næsten mageløs i Godgjørenhed. Foragtende enhver Luxus i sin egen Levemaade, opsogte han enhver Leilighed til at anvende sin store Formue til ægte Velgjørenheds Handlinger, som han udoede med en Hømselighed der forhøiede deres Værd. Han udoede saaledes ikke ringere end 4000 Esterl. om Aaret til fattige unge Mennesker af god Opdragelse, for at hjælpe dem frem til at blive Officier, og til Understøttelse for affældige Matroser og Soldater. Skøndt mange af hans politiske Ideer vare ukloge og forskruede, kunde Ingen tvivle om, at de jo havde deres Udspring af den rene Patriotisme. Han var en Mand, hvis virkelige Character kun faa vurderede ret; hans Ufuldkommenheder og Daarstaber var altfor ofte i Folkemunde, medens hans Dyder og gode Egenstaber kun sjeldent bleve omtalte. Hefstig indtil Voldsomhed imod den, han troede sig fornærmet af, var han blid, søm og venlig imod alle hans Omgivende — en ubøielig Modstander, var han den mildeste og ædelmodigste Ven. Ofte var han en Voldt for Bedrageren og den Listige; men endnu oftere var han en Lindrer i virkelig Sorg og uforstyldt Nød.

Duellen, hvori han faldt, var med en Hr. Best, hans intimeste Ven. Begge vare unge Mænd af høi Anseelse i Verden og bekiendte for deres overordentlige Færdighed i at styde med Pistoler. Trætten reiste sig over en uværdig Gienstand, et foragteligt Fruentimmer, der indbildte Lord Camelford, at Best havde talt ilde om ham. I sin utæmmelige Hidsighed bebreidede Lord Camelford Best den foregionne Fornærmelse offentligen i saa haarde Udtryk, at en Udfordring var uundgaaelig. Best gjorde ethvert

muligt Skridt til Udsøning; han vilde være tilfreds med den simpleste Tilbagekaldelse af de faldne Ord; men Camelford blev uboielig, uagtet han erklærede sig overbeviist om Vests Uskyldighed — sin egen Hidsigthed dadlede han, men kunde ikke beqvemme sig til at tilbagekalde de Ord, han engang havde yttret. Hans egen Kudsst, en gammel Diener i Familien, besvoer ham med Saarer, endnu ved Indstigningen i Bognen, at afstaae fra Duellen; men Lorden klappede den Gamle paa Rinden og svarede: „Nei, John, det maa saa være. Jeg veed det, een af os maa falde, men jeg kan ikke andet.“ De stod paa eengang og Lord Camelford faldt. Han levede nogle Dage efter, og opgav Manden under store Smertes.

I sit Testamente forbød Lord Camelford sine Slægtninge, paa det Udtroffeligste at forfølge Hr. Vest, erklærende, at han selv var den Skyldige og var Ophavsmand til Striden. Han forlangte at blive begravet ved Bredden af Søen St. Campriere i Canton Vern, paa et betegnet Sted under 3 Træer, hvor han ofte havde tilbragt mangen eensom Time i stille Betragtninger over det menneskelige Livs Ustædighed.

Lærketræets Varighed.

Da Romerne først bleve bekiendte med Lærketræet, under deres germaniske Krige, lærte de snart at fætte dets gode Egenskaber som Bygningstømmer og lode det bringe over Alperne til Po-Floden for at transporteres til Rom. Vitruvius berømmer det meget som Bygningstømmer. Plinius siger, at dette Træ er det bedste af alle dem der give Harpir; det raadner ikke og varer i en meget lang Tid. Det uhyre flydende Pallads eller Skib, som Keiser Trajan lod bygge til Sommerresidents paa Søen Nerne, var af Cypress og Lærketræ; og da det efter 1400 Aars Forløb blev fundet og lettet op fra Bunden hvor det laa nedstøvet, fandtes Træet friskt endnu. Mærkeligt ved dette Skib var det, at det bar Spor af at have været forhudet med Blyplader, paa:

spigede med Kobbersøm, dobbeltplanket og kalfatret med linnede Klude, overbegeede med Asphalt.

I 1809 blev Lærketræ først anvendt i den engelske Marine til Skibsbyggerie. Det var dyrket i Skotland paa Hertugen af Athols Godser. Transportskibet Serapis, Fregatten Sybille, Vunden af en Lægter, bleve bygte heraf, og Pæle af dette Træ anvendtes til Pilotering baade vaad og tor; og i alle disse Tilfælde viste Sommeret sig fortrinligt. Fregatten Athol, 28 Kanoner, blev ogsaa bygget af Lærketræ heelt og holdent; og den har lige til den Dag idag været næsten idelig i Brug, efter Krigen som Transportskib, og er nu efter 30 Aars Forløb fuldkommen sund. Ogsaa bemærkes, at i den Tid dette Sommer laae paa Værftet i Woolwich, udsat for Veirlig af alle Slags, var der ikke ringeste Segn til Decomposition, ei heller viste dette Spor til Svampe eller Fungus af nogenformhelst Slags.

Middel til at bevare Geværlob og andre Raaben imod Røst.

Lobet eller Gienstanden renses først ved at dyppe det i eller væde det med en Blanding af 3 Dele Vand og 1 Deel Vitriol-Olie, opvarmet til Koghede. I omtrent 1 Minut vædes Lobet hermed, dog ikke paa den Deel eller de Steder som skulle faryes. Derpaa skylles det godt i friskt Vand og nu antager det en sølvagtig Glands. Næste Operation bestaaer i at blande et Pund Campechetrae (bois d'Inde) pulveriseret, i omtrent en Pot Wiinspiritüs, hvortil sættes 4 Lod chrystalliseret Allun og det hele koges jævnt en Timeetid. Det affioles og klares, hvorpaa Lobet varmes saameget, at man netop kan holde paa det og indgrides ommeldte Lud ved Hiælp af en Tot Bomuld, hvilket gientages 3—4 Gange. Lobet bliver herved mørkeblaat; men for ikke at tabe denne Farve maa det overtrækkes med følgende Firnis: til 1 Pot Wiinspiritüs kom 1 Pd. Campechetrae og 4 Lod Gummi-lak, hvilket koges, affioles og klares; Lobene varmes ligesom forrige Gang og overstryges Firnisfen ved Hiælp af en Tot Bomuld. (Sand. Tid. No. 17.)

Anviisning til at gjøre Naturaliesamlinger paa Soreiser.

Det er en erkjendt Forpligtelse, Søfarten staaer i til Videnskaberne, at den bør være disse et Forbindelsesmiddel med Jordklodens fjerne Egne, hvor Videnskabsdyrkeren og den Lærde sielden eller aldrig sely kan komme hen for at anstille Undersøgelser eller gjøre Indsamlinger af ubekjendte Dyr, Planter eller Mineralier. Ved heri at træde i Videnskabernes Tjeneste, afbetaler den Søfarende paa den Vield, Søfarten staaer i til disse for de mange Dplysninger og Hiælpemidler, de have stienket den. Med den stigende almindelige Dplysning er ogsaa Interessesen for de naturhistoriske Videnskaber bleven mere udbredt iblandt de civiliserede Nationer, og allerede længe finder man iblandt Engländerne og Franskmændene gode Forkundskaber i Naturhistoriens forskiellige Grene almindelige hos de mere danrede Søfarende. Det er derfor noget ganske almindeligt, at den franske og engelske Sø-Officier benytter sit Ophold i fjerne Egne eller Vædensdele til at indsamle alle Slags mærkværdige Naturgjenstande, for dermed at berige den Lærdes Cabinet i hans Fædreland. Ogsaa hos os begynder Smagen for disse nyttige Vesticæftigelser i ledige Timer paa lange Soreiser at yttre sig, og det er med Hensyn hertil, at vi troe en Meddelelse af nedenstaaende: „Hints for collecting animals and their products“ af Professor Broderip, Vicepræsident i det zoologiske Selskab i London, vil kunne tiene til at fremme denne Smags Udbredelse hos os.

De vigtigste Punkter at lægge Mærke til, for dem der samle Dyr, ere: deres geographiske Fordeling; deres Nytte; deres Rang eller Plads iblandt skabte Væsner.

For at kaste et rigtigt Lys over disse Gienstande, skulde Samleren, naar han erholder sine Specimina, optegne: Landet

hvor det er taget; Tiden, paa hvilken det blev fanget; Stederne, hvor det opholder sig og søger; Temperaturen af disse Steder og deres Beliggenhed og Relation til Havets Overflade; Parrings og Drægtigheds eller Udrugningstiden; dets Føde; dets Natur og Levemaade; Navnet, det gaar under i det Land, hvor det er taget, og hvorvidt det tjener Mennesket til Føde; dets directe eller indirecte Nytte for Mennesket og især hvad Værd det har i commerciel Henseende; dets Gyde til directe eller indirecte at tilføie Mennesket eller menneskelige Værker Skade; de Indfødtes populære Meninger og Traditioner om det.

Det vil være særdeles onskeligt at hjembringe et saadant Dyr levende, og man maa herved erindre sig, at jo yngre firfødde Dyr og Fugle ere, forudsat at de have naaet den Alder at de kunne uden Skade tages fra Moderen, desto større Forhaabning kan man gjøre sig om, at det vil lykkes at bringe dem hjem i trivelig Stand. Der gives neppe noget ungt Dyr af Vertebraterne (med Rygrad) som ikke, ved en fornuftig og mild Behandling, kan gjøres tamt. Det fangne Dyr bør holdes reentligt og paa knapt Foder; det vil sige, det bør ikke gives meer, end netop hvad der behøves for at holde det ved Kræfter. Man bør noie passe, at det ikke kan komme til nogen anden Føde, end den man giver det, eller snadste af nogen Slags Affald, og man maa holde Enhver fra at tirre, drille eller forkiæle det.

Græsædende firfødde Dyr og haardnæbbede eller frøædende Fugle ere lettest at føde paa en Reise; men ogsaa kiødædende Dyr og insectædende Fugle kunne uden stor Vanskelighed transporteres, ved at være opmærksom paa deres Føde og Levemaade.

Det vilde langt fra ikke være umuligt at finde paa en Maade til at indføre levende Colibrier til England. Ved en noie Agtpaagivenhed paa Temperaturen, og ved at tage sin Tilflugt til estergiorde Blomster, vilde man være istand dertil. Finder man, at Fuglene ikke ville æde af smaa Truge, Penneposer eller Rør af couleurt Papir, kan man estergiore de Blomster, som man har lagt Mærke til ere deres Favoriter, og inden i dem kan man,

der hvor de suges Saften (nectarium) anbringe et lille Reservoir med flydende Honning eller Sukker og Vand*).

At fange disse brillante Smaasfabninger levende er ikke vanskeligt, naar man følger denne Methode: Man udseer sig en Plante (Aloen f. Gr.) hvis Blomster ere særdeles tiltrækkende for Colibrierne, og brækker alle Blomsterne af paa en eller to nær, dette gjør man om Aftenen, naar Fuglene ere gaaede til Ro. Disse Blomster indeslutter man i lette Bambus Fangebure, med store, aabne Falddørre, som holdes op ved Snore, der trækkes af en Person som ligger i Skiul. Lidt før den Tid, Fuglene begynde at vise sig, maa Fuglefængerens være paa sin Post med Snoren i sin Haand, og naar han ser Fuglen ivrigt beskæftiget med den indesluttede Blomst, lader han Døren falde og sikker sig sit Bytte. Hr. Bullock prøvede denne Plan med stort Held; og medens vi ere paa denne Materie kan det ikke være af Veien at bemærke, at han saae disse Fugle tage Insecter ud af Edderkoppers Væv og sluge dem; ligeledes har Hr. George Loddiges fundet Levninger af Insecter i Kroen paa nogle af de Arter han har aabnet.

Reptilier taale saa godt Hunger og ere begavede med saa megen Seighed til at holde paa Livet, at de kunne overmaade godt taale en lang Reise. Skildpadder (Chelonix) og Alligatorer føres uden Vanskelighed hjem, og Landskildpadder (Testudines) kunne ogsaa uden Vanskelighed indføres. Det er ikke ualmindeligt for dem der anløbe Gallapagerne, hvor disse Landskildpadder (Terrapener) findes i stor Mængde, at komme dem i tørre Fustagier, den ene oven paa den anden, uden Noget at æde,

---

*) Capitain Lyon fortæller, at han holdt en mellisuga Kingii ilive næsten en Maaned, ved Sukker og Vand, ganske lidt blandet med Saffran. Den sugede graadigt denne Blanding igiennem en lille Pennepose; og Capitainen tilføier, at han er vis paa, at med stadig Paapasenhed kan man holde disse Smaasfabninger ilive i lang Tid.

og mange Uger efter findes de ikke alene ilive, men ved fortræffeligt Huld til at slagte, og de siges at skulle overgaae i fin Smag den grønne Skildpadde.

Guana, Chamæleon, samt de andre Fjirbeen og alle Slangger kunne undvære Føde meget længe og bringes med meget lidt Møie fra deres Fødeland til andre Lande.

Insecter kunne tages imedens de ere i Overgangen til Chrysalis Tilstanden, og ville paa denne Maade opnaae deres Imago eller fuldkomne Udvikling, enten paa Reisen eller efter deres Ankomst, ved Opmærksomhed paa deres Levemaade og Temperaturen af deres Hiemsted.

De terrestriske eller pulmonifere Molluster (Land-Skaldyr) kunne let føres over Søen. Naar de yttre en Disposition til at hybernere, ved at hænge fast til Siden af Væsten eller det Giemme de ere i, og paa samme Tid udstyde den tykke, pergamentlignende Secretion, som tiene mange af dem istedetfor et virkeligt operculum, bør man ikke forstyrre dem, men holde dem tørre og, om muligt, udelukkede fra Luften. Paa denne Maade ere mange Arter indførte ganske ved en Hændelse. *Bulinus undatus* blev, hængende fast ved Sommer, bragt fra Vestindien til Liverpool og er nu naturaliseret i Skovene omkring denne Stad. Forfatteren heraf eiede levende Specimina af *Bulinus rosaceus*, som vare bragte til England, fra Chiloe, af Capitain King og Lieutenant Graves, og vare i fuld Kraft, skiondt de havde været indpakkede i Bomuld, med Conchyliesamlingen, en i 18 Maaneder og en anden i 2 Aar. Jeg eier nu en, som er i fuldkommen sund Tilstand, og den havde været nedpakket paa samme Maade i en meget længere Tid. *Testacellus* og andre Arter havde man for bragt hjem.

Ved nøie Opmærksomhed med at stifte det salte Vand, som meget snart bliver uskikket for Respiration, naar det kommes i et Glas eller Kar, kunde Sø-Conchifera, Molluster og Crustaceer bringes hjem levende, og derved erholdes Leilighed til at studere

deres Organisation meget bedre, end man kan gjøre det naar de ere døde*).

Den vestindiske Landkrabbe har man heldigt faaet ført over. Et Par af dem blev viist for et Aarstid siden i et af de Indelukker i fri Luft, som findes i den zoologiske Hauge i London. Det var mod Slutningen af Sommeren og de vare da fuldkomment karste og livlige. Som Spisevare ere de yderst delicate og kunde gierne føres hertil ligesaa godt som Skildpadden.

Conservationen af døde Dyr.

Samleren borde medtage nogle af de bedste Værker over Naturhistorien, og saadanne som handle om Maaden at præparere og conservere Dyr paa. Iblandt de sidste anbefales: „Taxidermy“ — Swainsons „Naturalists Guide“ — og Bullocks lille Skrift om Kunsten at conservere Dyr. Artiklen: Taxidermé af Mr. Dufresne, i le nouveau Dictionnaire d'histoire naturelle, hvorfra ovennævnte Bog er tagen, kan man ogsaa med Nytte læse. Men da disse Bøger ikke altid have, meddele vi her de følgende Vink.

Mammifere Dyr.

(Pattedyr).

De mindre Arter kunne conserveres i Spiritus; de store derimod maae flaaes, hvorved maa agtes, at man lader Hoved og Fodder blive ved Skindet. Tillade Omstændighederne at conservere Beenradden, vil det være meget velkomment for den der

*) Et Exempel paa disse Dyrs Seiglivethed saae vi for et Par Aar siden med en Mængde smaa Conchylier fra Vestindien, som en af vore Officierer havde bragt hjem med sig i den Formening at Dyrene vare døde og Skallerne tomme. Tilfældigviis vare de blevne besmudsede, og for at rense dem, lagde han dem i en Kopper og hældte Vand paa dem. De stode i et Bindue, hvor Solen skinnede paa dem, og da han Dagen efter kom ind i Værelset forundredes han ikke lidet, ved at finde Kopperen ganske tom og henvend et Hundrede af disse nydelige Smaaabyr klæbende fast til Binduesruderne.

skal studere Dyrets Organisation, da han derved tillige har et Maal til Sammenligning, baade med andre levende Arter og med dem, der ere uddøde og som kun findes i fossil Tilstand. Denne Operation er heller ikke saa vanskelig. Venene bør frastilles og skræbes saa rene som muligt eller koges, og alle de der høre til samme Individ bør pakkes i en Pose eller Æste, i Papirstimler, Hø, Moss, tørret Tang, eller andet lignende Indpakningsmateriale man har ved Haanden. Kun et eneste Individ's Been bør være i hver Pose eller Æste, og en Seddel hæftes udenpaa med samme Nummer som det der er sat paa Skindet. Indvoldene og enhver anden af de bløde Dele, som der er noget Mærkværdigt ved, bør opbevares i Spiritus.

Fugle.

De nysomtalte Regler for at conservere Quadrupeder finde ogsaa Anvendelse paa Fugle; men disse bør flaaes ligesaa snart som de ere kolde, og kunne ikke holde sig saa længe som hine; thi saasnart Decompositionen begynder at vise sig, angribes Hjedrene, og de ville falde af dersom man udsætter at trække Skindet af saalænge. Hovedet, Venene og Extremiteterne af Vingerne, og os coccygis (Rumpen) maae man lade blive ved Skindet. Undtader man den sidste Forsigtighed, ville Stiertjedrene falde af. Rede, Æg og Unger bør man forskaffe sig, om muligt.

Reptilier.

Naar man trækker Skindet af Fiirbeen maa Operateuren være meget forsigtig at han ikke brækker Palen, og maa isvrigt gaae frem paa samme Maade som med Pattedyr. Flaarer man Slinger, maa man noie vogte sig for at beskadige Skiaellene, og Operateuren bør være forsigtig, for sin egen Skyld, naar han har med Hovedet af de giftige Arter at giøre. En Rift af Rangleslangens Tand, eller af „Cobra di Capello“, kort efter dens Død, kan ofte forarsage Doden. Æggene af de ovipare Arter bør man see at skaffe sig, og de som ere omgivne af en pergamentliig Hinde, eller ere indviklede i et Sliim, bør conserveres i Spiritus.

Skeletterne af de store Reptilier, som Crocodiller og Skildpadder, behandles ligesom dem af de store Quadrupeder og Fugle; men Venene af de mindre Arter behøver man ikke at adskille. Efter at have borttaget saa meget af Kjødet som man kan, lade man det hele Skelet tørres som det er; det kan da lægges i en Æske, i Bomuld, Blaar eller andet deslige.

F i s t e.

De smaa Arter kan man lægge i Spiritus, og af nogle store Individer kan Skelettet conserveres paa samme Maade som med Reptilierne. Man bør altid undersøge Maven af de store Arter, thi i den vil man ofte finde andre Fisk og Mollusker, saavel som entozoa eller Indvoldsorme ganske ubestadigede. Bullocks Maade at conservere Fisk er den bedste for at conservere Farverne; men de ere saa flygtige, at de i de fleste Tilfælde døe med Dyrene, og det er derfor meget godt at optegne dem nøie før Døden. Lernæer og andre Parasiter (Snyltedyrr) findes ofte paa Fisk og bør conserveres *in situ* (hvor de sidde).

C r u s t a c e e r.

(Krabber, Hummere, Reier o. s. v.)

Den bedste Maade, at bevare dem paa, er, at komme dem i Spiritus. De kunne siden renses for de kjødagtige Dele og tørres, om det behøves. Deres Farve taber sig ikke ved at komme dem i Alcohol, eller ved at lade dem ligge deri i nogen Tid; men man bør lade dem døe i ferskt Vand, først, om muligt; thi kommes de levende i Spiritus kaste de undertiden Kloerne, og har man ikke rensset dem for det salte Vand, spoleres de, hvilket var Tilfældet med en stor Deel af Hr. Pérons Samling. De Arter der leve paa Land kan man dræbe ved at drukne dem i Ferskvand, og Ferskvandsarterne kan man dræbe ved at lægge dem i fri Luft; men man maa holde dem paa et ganske tørt Sted, thi saa længe som deres branchiæ beholde nogen Fugtighed kunne Dyrene conservere noget Liv.

Et Reienet kan man godt bruge til at fiske efter Crustaceer

i de smaa Pytter med Tang og Søgræs, som falde efter Ebben. Det bør have fine Masker, være viid i Mundingen og dybt; fæstet til en Jern-Ring lader det sig bedre styre end med en Træ-Ring.

Insecter.

Net af Flor eller Gaze maa man bruge for at fange Lepidoptera (Sommerfugle og Mol.) i Flugten, og et fiint Musse-lins Net til Vandinsekter. Mange Arter kan faaes ved at brede en Kappe ud, eller sætte en aabnet Paraply omvendt, under Træer og Buske, og ryste og banke disse. Larver sættes i en Kiste med Huller i, med Blade af den Plante som de fandtes ædende; i dette Fangenskab ville de ofte undergaae deres Forvandling, og ingen Lepidoptera ere fuldkomnere end dem der saaledes ere opfodte, naar man passer dem vel. Det fuldkomne Insect skulde om muligt ledsages af dets Larve, dets Puppe, (chrysalis) og et Specimen af den Plante som den findes ædende paa. Den sidste skulde holdes i et Herbarium til dette Brug alene, og have et tilsvarende Numer med Insecten. Larver og Pupper kunne opbevares i Spiritus, lige saavel som et Specimen af ethvert fuldkomment Insect, som kan undværes med Hensyn til anatomisk Uundersøgelse. Man maa erindre, at Larverne snart ville tabe deres Farver, naar de behandles paa denne Maade, og for at conservere disse kan man aabne et Exemplar eller to af de større Arter og deres Pupper, udtage Indvoldene og efter at have borstet dem med Arseniksæbe (arseniate soap) udstoppe dem med Bomuld. Kister forede med Kork ere bedst til at giemme Sommerfugle og Insecter overhovedet i. Nogle Samlere pleie at bære en Hat, foret i Pullen med Kork, saa at de altid have Middel ved Haanden til at fikke sig deres Bytte. Coleoptera (Skarnbasfer) conserveres, efter at de ere torrede, ved at komme dem i en Kiste eller Kasse, paa hvis Bund er strøet et Lag af fiint eller tort Sand. Naar Laget er bedækket med Insecter, til-dækkes de med et nyt Lag Sand og saaledes fortfares med veyel-viis Lag af Sand og Insecter indtil Kassen, som maa være

vandtæt, er fuldpakket, da man tilstruer Laaget og beger Nabsningerne imellem Brædderne. Crustaceer kan man behandle paa samme Maade.

Mollusker.

(Bløddyr).

Et Trækkenet for Overfladen af Vandet, et Andet til at bruge paa en Favn eller to under Overfladen og et Tredie til større Dybder ere de fornemste Redskaber til at fange disse Dyr med: Conchifera (Bivalve), Cirrhipeda (Langhalse) og Radiata (Stiernefisk, Sotrolde ic.). Men naar Ebben er lavest, bør Samleren vade imellem Klipper og Smaahuller tæt ved Kysten og søge under udstaaende Klippestykker saa langt som han kan række med Armen. En Jernrive med lange og tætte Tænder er god ved slige Veiligheder. Han bør vende alle løse Stene og fastgroede Sopplanter omkring, med den Forsigtighed at han har beskyttet sine Hænder med Handsker, og Fodderne med Skoe og Stromper, imod de skarpe Rygbeen af Echini, Rygfinnerne af stikkende Fisk, og imod det brændende Stik af Medusæ. Til at løsne Patellæ og Actiniæ (Søanemoner) hvilke alle maae søges paa klipperige Steder, er en Chirurgs Spatula god; en Foldekniv kan i søde Hænder ogsaa bruges, men man maa være meget forsigtig, at man ikke bestadiger Baandet paa Skallens Rand eller Randen selv. Det er fundet godt at lade Chitoner døe under Trykket af 2 Brædder. Haliolides (Sø-Drer) kan man løsne fra Klipperne, de sidde fast paa, ved at kaste lidt varmt Vand paa dem og give dem et Spark med Foden til Siden, efterdi simpel Magt ikke vil hjælpe uden at bestadige Skallen. Rullede Madreporer og løse Stykker af Fjeld bør man rulle til Side; ofte finder man under dem Cyprææ (Kauris) og andre Testacea. Mangfoldige mollusca, conchifera og radiata findes ialmindelighed ved Coralrev.

Nogle af hver Art skulde man conservere i Spiritus, og hvor Dyret er stilt fra dets Skal mærkes de bløde Dele og Skallen med tilsvarende Tal eller Mærke. Naar Dyret er forsynet med et operculum (den lille Dør, som tilslutter Munden af mange

Skaldyr) maa dette omhyggelig conserveres og er det stilt fra Dyret, bør det være saaledes numereret, at der ikke kan opstaae Forverling med hvilket Dyr det tilhører. Skaller bør aldrig renses, men bevares ligesom de komme fra Søen, kun iagttagende at fylde Munden paa dem der ere vinddreiede (turbinated) med Værk eller Bomuld, for at forebygge Brud.

Gonchifera. (Bivalve Skaldyr).

Klipper, Leerbanker under Vandet, Stene og forhærdet Sand bør noie giennemfuges efter Pholades, lithodomi og andre borende Arter. Skulde Samleren finde nogen af disse Boreere i Ruinerne af et gammelt Tempel eller i Levningerne af et eller andet Oldtidsværk, eller nogen fasthængende Skaller (serpulæ f. Gr.) paa saadanne Steder, blive Specimina heraf dobbelt interessante, især i geologisk Henseende. I saadanne Tilfælde optegnes Situationen noie, ligesom Perforationernes Afstand fra Søens Overflade, enten over eller under samme.

Ved at grave i Sandbanker, under Ebber, kan man skaffe sig mange Bivalver, saasom Solens, Cardia, Tellinæ ic. levende; og ere Kystbeboerne øvede Dykkere, maa man benytte deres Hiælp paa dybere Vand. Man maa passe, ikke at stille Ligamentet som binder Hængslen. Naar Dyret er dødt, vil Skallen gabe og de bløde Dele kunne da uden Skade udtages. Forsøg paa, at aabne Bivalver medens Dyrene endnu ere ilive, endes gemeenlig med at beskadige Skallerne.

Cirrhipoder. (Langhalse.)

Ethvert svømmende Stykke Træ, selv Rork af Nettene, som er drevet løst, bør giennemfuges efter disse Dyr, som ogsaa ville findes paa Klipper nær Kysten, paa Bivalver eller andre Skaller, og paa Krabber, Hummere o. s. v. Dyrene bør conserveres paa de Substancer, de sidde fast ved.

Radiater.

(Stiernefiske ic.)

Disse ville findes baade svømmende og liggende paa Rystbredden, og de bør undersøges for deres Parasiter (Snyltedyrr) saasom Stiliker f. Ex. Echini og Spatangi (Sotrolde og Søeg) findes gemeentlig nær Land og maae noie conserveres med deres Torne paa. Nylig tagne Pentacrini, især med deres Basser, ville være kjærkomne Acquisitioner. Man har faaet dem i tropiske og europæiske Bunde (i Nærheden af Guadaloupe og Cork f. Ex.).

Coraller.

De skønneste og meest brillante Species findes imellem Bende-kredse; men neppe nogen Sø, undtagen der, hvor der hersker en evig Frost, er uden disse Zoophyter. Naar de flyttes med Agtsomhed med et tilstrækkeligt Stykke af den Steen, Klippe eller anden Substance, hvortil deres Basis er fastheftet, kunne Exemplarer give ikke alene megen Dplysning om Maaden af deres Reproduction og Vært, men de kunne ogsaa findes at være Rede for mange interessante Conchiferer, Molluster og Crustaceer. Nogle Exemplarer borde conserveres, med de kiødagtige Dele i Spiritus. En omhyggelig Søgen under de varmere Bredegrader vil ofte lønnes, ved at finde rige Grupper af Spondyli og Chamæ faste i eller om Masser af levende Coraller. FINDER man en saadan rig Prise, bør man noie vogte sig for at forstyrre Noget, men det Hele bør bevares i selvsamme Stand som naar det først tages ud af Vandet. Naar det er tørt, pakkes det i en vandtæt Kasse med Blaar eller Værk paa Bunden, og Rodenden skulde bindes ned. Fiint, tørt Sand, Saugspaaner eller slikt sigtes over det, saa at Corallen er omgivet deraf paa alle Sider, og en god Mængde Indpakningsstof bør være imellem Corallen og Kassens Sider og Laag. Naar den er ganske fuldt pakket, tilstrues Laaget, og alle Kanter og Sammenfoininger beges vel over.

Coralrev frembyde nogle af de interessanteste Phænomener, baade zoologiske og geologiske, og ere ogsaa hydrographisk af Vig-

tighed. Den stærste Skarpsindighed, Nøiagtighed og Vedholdenhed maa man derfor ønske anvendt ved deres Undersøgelse; de nøiagtigste Lodskud tages, og man bestræbe sig for at komme efter, paa hvor stor Dybde Corallen lever og arbejder, og selv hvor Undersøgelser for ei længe siden have fundet Sted ved et Rev, gjentage man dem dog med største Omhu.

Svampe.

Disse ere ikke alene interessante for deres egen Skyld, men fordi de ofte give andre Sodyr Stiul, *Acasta* f. Ex. Af denne Grund bør Svampen ikke løsriveres fra sin Basis for voldsomt, og man skulde aldrig trykke Vandet ud før man har undersøgt, om den ikke stiuler Skaller eller Crustaceer i sig.

Ulmindelige Jagtagelser under Reisen.

Trækkenettene bør man holde slæbende udenbords, saa tidt og saalænge det er muligt, og Dræggenettet hyppigt hvor der er grundere Vand. Ankeret eftersees saasnart det kommer op i Vandstørpen, især om Bunden er Mudder: ofte findes de skønneste Skaller paa Ankerfligene; ogsaa Touget bør man undersøge; ligeledes er Loddet at eftersee, da undertiden der kan komme Ting op med det, som ere værd at conservere.

Glydende Masser af Søgræs, især *Sargasso*, bør nøie undersøges; og om man træffer paa en af disse naturlige sammenviklede Sommerflaader, som ofte komme i Drift fra store Floeder, maa den nøie undersøges og de Dyr, Planter og Sædefrø, som den fører med sig, for at colonisere en eller anden nyligen dannet Ø, bør conserveres, om muligt, eller iallefald nøiere optegnes.

Hvergang man erholder en ny *Marine-Species*, eller en hvis Historie er ubekendt, bør den lægges i Sovand, og, om muligt, en Tegning tages af den medens den endnu er levende, tilføiet de Bemærkninger i en Note, om den lever eensomt eller i Flokke, om phosphorescent eller ikke, hvad dens Localitet er, Veirets Til-

stand og Temperatur, Dybden den blev fanget paa og naar den fangedes. Sovand, hvori man holder Sedyr fangne, fordærves hurtigt; det maa derfor ofte veksles.

Fanger man en Skildpadde, bør Skallen undersøges, om der ei findes *Coronula Testudinaria* og andre Adhesioner. Exemplarerne heraf maa man ikke afstrabe, men tage den Plade af Skallen, de sidde paa, ud og opbevare det Hele samlet. Kvalfiske undersøges for at finde *Coronulæ*, *Tubicinellæ* ic., og de bør ogsaa forblive siddende hvor de findes, men Stykket lægges i Spiritus.

Maver og Tarne af de Fugle og Fiske som dræbes, bør undersøges for de bortkastes, ikke alene for at notere deres Føde, men fordi de undertiden indeholde uforsiede Skaldyr ic. og for at søge efter Entozoa. Fuglenes Fiedre eftersees, om de indeholde Parasiter, eller om Æg af Fisk eller Testacea eller Frokorn af Planter klæbe ved Fiedrene. Kroerne ville ofte findes fulde af Frugter og Fro, som de udsprede paa deres Flugt.

Noie bør man give Agt paa Fugles og Insecters Flugt, fra hvilken Retning de komme og hvor de drage hen, med Hensyn til at opklare deres Vandringer.

Naar man søger efter terrestriske Molluster, bør Samleren ikke lade sig noie med at undersøge Stammen, Grenene og Bladene af Træer eller Planter, men rage op i alle forraadnede vegetabiliske Substantier, især paa fugtige Steder, og der grave i Jorden, især under Trærødder og overstyggende Buske; Stenene væltes om; Planter oprykkes, for at eftersee Rødderne, og, har man Folk dertil, bør man rulle faldne Træstammer tilside. Alle ova (Æg) glemme man og iblandt Antegnelserne nævne man hvilke Planter tiene dem til Føde, i hvilket Tilfælde Planterne opbevares i et Herbarium og numereres ligesom er omtalt under Paragraphen om Insecter.

Moradser, især hvor smaa Strømme gælde frem, bør aldrig passeres uden at man søger iblandt Sivene og andre der vovende Planter, efter Ferskvands Testaceer. I den passende

Arstid findes deres Æg fastfløbende ved levende og døde Planteskilke, Blade ic. Overhovedet maa det være en Regel, at intet Insect, Fugl, Skal eller noget andet zoologisk Specimen bør oversees fordi det ikke frapperer os ved sin Skønhed, eller fordi det er lille og synes ubetydeligt; ofte ere saadanne Gienstande de meest interessante.

Intet Coproduct bør lægges i Spiritus for det har trukket længe nok for at faae Saltvandet ud, men ikke længe nok til at Decomposition kan begynde. Naar et Dyr sættes heelt i Spiritus, bør man prikke det, især omkring Thorax og Abdomen, dersom det er et Vertebrat, og igiennem det omgivende Skjold eller Membran, om det er et Insect eller andet Lignende, for at Spiritusen kan trænge ind til Indvoldene, som ellers kunne gaae tabt for den comparative Anatomist.

Nodes man, af Mangel paa Rum, til at pakke mange Specimina sammen i Spiritus, skulde man adskille dem, ved tynde Lag af Bomuld eller Blaar imellem, og have en Stump Vly hængt ved hver, forsynet med Nummer.

Spvad der engang er nedpakket, bør ikke aabnes igjen for Reisesens Ende. Alle Bemærkninger bør nedskrives strax, helst medens man har Gienstanden liggende for sig.

Om Stierneflugt,

efter Transactions of the astronomical society.

(Naut. Mag. April 1841.)

Efter at have berørt de tidligere Meninger, man har havt om Ildfluglers, Stierneflugts og andre Ildmeteorers Natur, bemærker Forfatteren, at der ikke gaves nogen meget bestemt Theorie om dem, før imod Slutningen af forrige Aarhundrede; thi endskiøndt de mere mærkværdige Boliders og Ildfluglers cosmiske Oprindelse

var formodet, bleve dog Stierneffud ialmindelighed betragtede som atmosfæriske Phænomener, som Nogle sagde at reise sig af Electricitet, Andre af Antændelsen af hydrogen Gas, der havde samlet sig i Atmosfærens høiere Regioner. I 1794 publicerede Chladni sit berømte Værk, hvori han gav et Catalog over alle de Observationer af Ildkugler, som man har Optegnelser om, og uddrog af en Sammenligning imellem de forskiellige Beskrivelser, at disse Meteoror ikke have deres Oprindelse i vor Atmosfære, men ere cosmiske Masser, som bevæge sig igiennem de planetariske Rum med Hastigheder, der komme Planeternes Bevægelseshastigheder nær, og at de, ved at møde Jordens Atmosfære, antændes ved Modstanden og Frictionen af denne, og blive lysende, idet de undertiden briste i Stykker og sprede Masser af Steen og Jern paa Jorden. Denne Mening fandt man først meget latterlig; men den gientagne, ja endog hyppige Nedfalden af Meteorstene tilligemed Hr. Howards Opdagelse, at de alle vare fuldkommen eens af Bestaffenhed og aldeles ulige enhver Substans, man finder paa Jorden, bragte omsider enhver Tvivl til at vige.

Al den store Lighed imellem Ildkugler og Stierneffud, ja Umuligheden af, i mange Tilfælde, at sstielne den ene Klasse Meteoror fra den anden, forttes Chladni til at tilskrive de sidstnævnte Phænomener en cosmisk Oprindelse. Men paa denne Tid havde man endnu ingen Observationer, af hvilke noiagtige og sikre Slutninger kunde giores om Høiderne, Hastighederne eller Banerne, som Stierneffuddene beskrive — Elementerne, hvorfra Spørgsmaalet, om deres Existens inden eller udenfor Atmosfæren, kunde løses.

I Aaret 1798 paatog Brandes og Benzenberg i Tydskland sig de første Rækker af Observationer, for at bestemme disse Punkter. Efter at have valgt sig en Basislinie af omtrent 9 engelske Miles Længde og taget Station paa begge dens Yderpunkter, begyndte de at observere paa forud aftalte Nætter, og naar et Meteor saaes, blev dets apparente Bane strax aftegnet paa et Himmelskaart, ligesom Liderne, da det viste sig og forsvandt, og andre

Omfændigheder, der kunde tiene til at identificere det, bleve nøiagtigt optegnede. De paa begge Stationer samtidigen observerede Meteoror bleve paa denne Maade temmelig sikkert gienkiendte, og Sammenligningen af deres Baner paa de to Himmelkaart leverede Data til Bestemmelsen af deres Parallaxer og Høider. Resultaterne vare følgende: Imellem den 11te September og den 4de November 1798 erholdt man kun 22 corresponderende Observationer, for hvilke Høiderne kunde bestemmes. Høiden af den laveste var omtrent 6 engelske Miil; der vare 7 under 45 Miil; 9 imellem 45 og 90 Mile; 6 over 90 Miil, og een var der med en Høide af omtrent 140 Miil. Der vare ifkun 2 Observationer, fra hvilke Hastigheden lod sig udfinde: den Eine gav 25 og den Anden fra 17 til 21 engelske Miil i Secunden. Det mærkværdigste Resultat var, at idetmindste et af Meteororerne bevægede sig opæfter, eller ud fra Jorden. Disse Observationer godtgjorde fuldkomment, at der hersker den største Lighed imellem Ildkugler og Stiernefud, i Henseende til Hastighed og Høide.

Et andet Forsøg paa, at bestemme Stiernefuds Høider og Hastigheder ved samtidige Observationer, fandt Sted i 1823, paa en større Skale end det første, af en af de forrige Observatorer, Hr. Brandes, understøttet af en Mængde Medhjælpere i Breslau og de omliggende Byer. Observationerne bleve fortsatte fra April til October, og i dette Tidsrum bleve omtrent 1800 Stiernefud observerede paa de forskiellige Steder, af hvilke 98 fandtes at have været observerede samtidig paa flere Stationer. Høiderne af 4 af disse beregnedes at være under 15 engelske Mile; 15 vare imellem 15 og 30 Mile; 22 imellem 30 og 45; 35 imellem 45 og 70; 13 imellem 70 og 90, og 11 vare over 90 engelske Mile. To af disse havde en Høide af omtrent 140, et af 220; et af 280 og der var et, hvis Høide regnedes at være meer end 460 eng. Miil. 36 Baner erholdtes; i 26 af disse var Bevægelsen nedad, i 1 horizontal og i de 9 meer eller mindre opad. Kun i 3 Tilfælde vare Observationerne saa complete, at man havde Data til at bestemme Hastigheden; Resultaterne vare

23, 28 og 37 engelske Mil i Secunden; den sidste var altsaa næsten dobbelt saa stor som Jordens Hastighed i dens Bane. Directionen, de bevægede sig i, var almindelig fra Nordost til Syd, vest, modsat Jordens Bevægelse i sin Bane, en Omstændighed man har lagt Mærke til, som vigtig med Hensyn til Meteorernes physiske Theorie.

Et lignende Sæt Observationer bleve tagne i Belgien i 1824, under Hr. Quetelets Bestyrelse, hvis Resultater ere blevne publicerede i *Annuaire de Bruxelles* for 1837. Hr. Quetelet bestræbte sig især for at bestemme Meteorernes Hastighed. Han erholdt 6 corresponderende Observationer, fra hvilke dette Element kunde udledes, og Resultaterne varierede fra 10 til 25 engelske Mile i Secunden. Medium af de 6 Resultater gav en Hastighed af næsten 17 eng. Mil i Secunden, som er lidt mindre end Jordens i dens Bane.

Det sidste Sæt Observationer, omtalt i Afhandlingen, var anstillet i Schweits den 10de August 1838, hvorom der findes en omstændelig Beretning af Hr. Wartmann i *Quetelets Correspondance mathematique* for Juli 1839. Hr. Wartmann og 5 andre Observatorer, forsynede med Himmelkaart, toge Station paa Observatoriet i Geneve, og de corresponderende Observationer giordes af Hr. Reynier og en Medhjælper i Planchettes, en Landsby, omtrent 60 engelske Mil i Nordost fra hiin Stad. I et Tidrum af $7\frac{1}{2}$ Time observeredes et Antal af 381 Meteoror af de 6 Observatorer i Geneve, og af de 2 Observatorer i Planchettes observeredes i $5\frac{1}{2}$ Time 104. Alle Omstændigheder ved Phænomenerne, saasom: Stedet, hvor de lode sig tilsyne og hvor de forsvandt; Tiden, i hvilken de vare synlige; Skinet, sammenlignet med Fjrstiernerne; om ledsaget af Hale o. s. v., bleve nøiagtigt optegnede. Banerne bleve da afslagne paa en stor Planisphære. Storrelsen af de beskrevne Baner var meget forskiellig, varierende fra 8° til 70° af Himmelbuen, og Hastighederne vare ligesaa forskiellige; men Middelhastigheden anslog Hr. Wartmann til 25° i Secunden. Ved at sammenligne de samtidige Observationer,

blev det befundet, at Middelhøiden over Jorden var omtrent 550 engelske Miil, og herfra udregnedes den relative Hastighed at være omtrent 240 Mile i en Secund. Men da det største Antal bevægede sig i en modsat Retning af Jorden i dens Bane, maad den relative Hastighed fradrages Jordens Hastighed, som er omtrent 19 engelske Miil i Secunden. Dette giver endnu over 220 eng. Miil i Secunden for Meteorets absolute Hastighed, hvilket er meer end 11 Gange Jordens Hastighed i dens Bane, $7\frac{1}{2}$ Gange Planeten Mercurius's, og sandsynligviis større end Cometernes i deres Perihelia.

Af ovenanførte Resultater sees, at Stiernefuddenes Høider og Hastigheder ere overordentlig forskiellige og usikre; men dersom Observationerne fortjene nogen Tillid, bevise de, at mange af disse Meteoror — de allerfleste efter Bartmanns Observationer — i den Tid de ere tilsyne, ere langt udenfor de Grændser, Atmosphæren antages at strække sig til, og at deres Hastigheder meget overgaaer den, Legemer besidde, som bevæge sig i samme Afstand fra Solen under Indfyddelsen af Solgravitation.

Det er maaske umuligt at giøre sig nogen rigtig Forestilling om Meteorernes absolute Størrelser; de apparente ere meget forskiellige; de fleste ligne Stierner af 3die og 4de Størrelse, medens mange ligne Stierner af 1ste Størrelse og nogle endog overgaae Jupiter og Venus i Glænde. Det er mærkverdigt, at de største ere dem, der have de største Høider, og kun de mindre synes at komme Jorden nær paa 20 til 40 engelske Miil.

En af de interessanteste Bemærkninger ved disse Phænomener er den, at Stiernefud periodisk indfinde sig i ualmindelig Mængde til visse Tider om Aaret. Den meest mærkverdige af disse Epoquer er den i November Maaned, paa Grund af den uhyre Mængde Meteoror, der er seet ved denne Tid i nogle Aar; især har dette været Tilfældet i 1799, 1832, 1833 og 1834. Den 11te November 1799 saae Humboldt og Bonpland Tusinder af dem i Cumana, i Lobet af faa Timer, og den samme Nat saaes de af mange Personer over hele Amerika fra Grændserne

af Brasilien til Labrador, ligeledes i Grønland og Isdøkkland. Den 12te November 1832 saaes de over det hele nordlige Europa, og samme Dag i 1833 havde man det overordentlige Syn i Nordamerika, som saa ofte har været omtalt og beskrevet. Af de Beretninger om dette Phænomen, som Professor Olmsted har samlet, slutter Hr. Arago, at Meteorernes Antal i denne Nat har beløbet sig til 240,000. I Aaret 1834 indtraf et lignende Phænomen Natten til den 13de November, men denne Gang vare Meteorerne af en mindre Størrelse. I 1835, 1836 og 1838 bleve Stierneflugt observerede Natten til d. 13de November, flere Steder paa Jorden; men skøndt man i de sidste Aar har noie været opmærksom paa dem den samme Nat, synes de ikke at have viist sig i større Mængde end de andre Nætter paa samme Aarstid, hvilket hos Mange har svækket Troen paa deres Periodisshed.

Den anden store meteoriske Epoke er d. 10de August; det var Hr. Quetelet som først gjorde opmærksom paa den, og skøndt denne Nats Phænomener ikke i Storhed have kommet Novemberepoken nær, har man dog tilstrækkelige Erfaringer om dens periodiske Betydning. I de sidste 3 Aar har man observeret Stierneflugt i stor Mængde baade paa den 9de og 10de, og i Almindelighed synes de at forekomme i usædvanlig Mængde i de to første Uger af August. De andre Perioder, man har angivet, ere d. 18de October, 23de og 24de April, 6te og 7de December, fra 15de til 20de Juni og d. 2den Januar; og det er ikke usandsynligt, at videre Jagttagelser ville føie flere til.

De forskellige Theorier, man har opstillet, for at forklare Stierneflugtens Oprindelse og Phænomener, omtales dernæst i Afhandlingen. Følgende ere de fornemste:

1. At Stierneflugt og Ildkugler ere Substancer, udkastede af Vulcaner i Maanen. Det er bekendt, at et Legeme udkastet verticalt fra Maanen, med en Hastighed af omtrent 8,500 Fod i Secunden, vilde ikke falde tilbage paa Maanens Overflade, men ferne sig ud fra den i det Uendelige; og for at naae Jorden vilde Projectilet ifkun, under de meest gunstige Omstændigheder,

behøve at have en Hastighed af omtrent 8,300 Fod. Saadan en Hastighed, som kun er 4—5 Gange større end en Kanonkugles, lader sig meget godt forestille. Men de overordentlige Eyn i 1799 og 1833, uden at tale om den formodede Periodiskhed, er aldeles usforenelig med Theorien om en Oprindelse fra Maanen. Venhøberg har imidlertid antaget denne Theorie og formoder, at Stiernefud ere smaa Steenmasser af fra 1 til 5 Fods Diameter, som udfastes fra Vulcaner i Maanen og bevæge sig omkring Jorden, eller omkring Solen, naar deres projectile Hastighed gaaer over en vis Grændse.

2. Dr. Olbers og nogle andre Astronomer have antaget Stiernefud for at være Levninger eller Brudstykker af en stor Planet, der er sprængt istykker ved en eller anden indre Explosion, af hvilken Ceres, Pallas, Juno og Vesta ere de tilbageblevne Hovedstykker. De mindre Fragmenter vedblive at bevæge sig rundt omkring Solen i meget excentriske Baner, og naar de nærme sig Regionen af det Rum, igiennem hvilket Jorden bevæger sig, træde de ind i Atmosfæren med stor Fart, og blive af Modstanden og Frictionen gjort glødende, hvorved de give et stærkt Lys fra sig saalænge de forblive i den.

3. Hr. Biot har opkastet den Formodning, at den overordentlige Mængde af Stiernefud, der har viist sig i November, kan forklares, ved at antage, at Meteorerne have deres Oprindelse i Zodiacal-Lyset. Udstrækningen af denne lindseformede Nebulositet er ikke noie kiendt; men da Planet af dens Hovedsection ikke er parallel med Ecliptica, maa Jorden, naar den gaaer igiennem den til een Aarstid, være langt fra den til en anden. Men Stiernefud observeres til alle Aarstider, og November-Meteorerne ere ikke forskiellige fra dem, der vise sig til andre Aarstider, i noget, undtagen deres større Mængde.

4. Den Hypothese, som Chladni først opstillede, er den der synes at have mødt størst Bisald, da Arago og mange andre af vore nulevende berømte Astronomer have antaget den til at forklare sig November-Phænomenet. Den antager nemlig, at der i

Planetregionerne, foruden de store Planeter, eksisterer Myriader af smaa Legemer, som bevæge sig rundt omkring Solen, i Almindelighed i Grupper eller Zoner, og at en af disse Zoner stærer Ecliptica omtrent paa det Sted, igiennem hvilket Jorden passerer i November.

De fornemste Indvendinger, der findes imod denne Theorie, ere følgende: Først, at Legemer, som under de supponerede Omstændigheder bevæge sig i Grupper, maae nødvendigviis alle bevæge sig i den samme Retning og maatte folgelig, naar de bleve synlige fra Jorden, synes alle at udgaae fra eet og samme Punkt og bevæge sig henimod et modsat. Omendstiondt nu Observationerne synes at vise, at den fremherskende Retning er fra Nordost til Sydvest, sees dog Stierneflugt de samme Nætter at udgaae fra alle Kanter paa Himmelen og at bevæge sig i alle mulige Retninger. For det andet, overgaaer deres Giennemsnitsfart (især efter Wartmanns Observationer) overmaade meget den, som noget Legeme, der dreier sig rundt om Solen, kan have paa Jordens Afstand. For det Tredie, er det, af deres Udsende og det lysende Spor, de almindeligviis efterlade og som ofte bliver synlig i flere Secunder, undertiden hele Minutter, og ligeledes af at de befinde sig indenfor Jordens Skygge og paa Høider, der langt overstige dem i hvilke Atmosphæren kan formodes istand til at vedligeholde Forbrænding, heraf er det klart, at deres Lys ikke er reflecteret fra Solen; de maae derfor være selvlysende, hvilket strider imod enhver Analogie af Solsystemet. For det Fierde, dersom Masser af solid Materie kom Jorden saa nær, som mange af Stierneflugtene gjøre, maatte nogle af dem uundgaaeligen blive draget til den; men af de mange Tusinde Stierneflugt, man har observeret, har man ikke et eneste authentisk Exempel paa, at noget virkelig har naaet Jorden. For det Femte, istedetfor at Meteorerne skulde drages til Jorden, har man seet adskillige af dem stige oppefter, og beskrive Baner, der ere convexe imod Jorden; en Omstændighed, som det efter denne Hypothese synes vanæmeligt at finde nogen antagelig Forklaring for.

5. Den nyeste Hypothese opstiller Hr. Capocci i Neapel, som anseer Nordlyset, Stiernefud, Aeroliter og Cometer for at være alle af samme Oprindelse, og at reise sig af en Sammenhobning af cosmiske Atomer, der bringes i Forening ved magnetisk Attraction. Han antager, at der i Planetrummens eksisterer Striber eller Zoner af nebuloze Partikler, der ere meer eller mindre fine og besidde magnetisk Kraft, hvilke Zoner Jorden passerer igjennem i dens aarlige Omdreining; at de mindste af disse Partikler undertiden precipiteres paa vor Klodes magnetiske Poler og danne polare Nordlys; at de Partikler, der ere en Grad større og i hvilke Gravitationsevnen begynder at vise sig, drages imod Jorden og vise sig som Stiernefud; at de Partikler, der igjen overgaae disse i Størrelse, frembringe paa samme Maade de Phænomener: Ildfugler, Aeroliter &c.; at Cometerne, som ere bekjendte for at have meget smaa Masser, ikke ere andet, end de største af Aeroliter, eller rettere „Uranoliter“, der i Tidens Løb samle en tilstrækkelig Mængde Materie for at blive synbar fra Jorden.

Denne Capocci's Theorie er kun deri forskjellig fra Ohladnys, at han har optaget magnetiske Kræfter hos Partiklerne, og det er klart, at alle Indvendingerne imod den forrige Theorie kunne passe paa denne. Mærkværdigt er det alligevel, at man allerede har formodet en fysisk Forbindelse imellem Stiernefud og Nordlys, og der er ligeledes Grund til at antage Nordlysene for at være periodiske.

Af de Indvendinger, enhver af disse Hypotheser er underkastet, sees, hvor ringe Kundskab man endnu har om Stiernefudenes Natur. Det er vist, at de lade sig see i store Høider over Jorden, og at de bevæge sig med en overordentlig Hastighed; men enhver anden Ting er endnu indhyllet i den dybeste Hemmelighed. Hr. Wartmann troer, at den fornuftigste Slutning, vi kunne gjøre af de hidtil observerede Facta, er, at Meteorerne sandsynligviis reise sig af en Udvikling af Electricitet eller en lignende Materie, hvilken finder Sted i Himmelummet hvergang de nødvendige Vilkaar for Phænomenets Production ere tilstede.

Den her benyttede Afhandling slutter med en Beretning om de forskiellige Forsøg, der have været giorte for at finde Længdeforskjellen imellem Steder, ved Observation af Stiernefud. At Meteoror, der vise sig og forsvinde saa pludseligt, og som paa Grund af deres store Høide og stærke Skin ere synlige over store Strækninger af Jordens Overflade, danne ypperlige og naturlige Signaler, forudsat at de kunne identificeres med Sikkerhed, var en Tanke, der snart maatte opstaae; men saa længe som de blot betragtedes som tilfældige Phænomenener, kunde man neppe haabe, at de vilde i denne Henseende blive til megen Nytte for den praktiske Astronomie. Men saasnart som deres Periodiskhed blev sandsynlig, fik Observationerne af disse Phænomenener en forhøiet Interesse. Skiondt nu det ikke er ganske sikkert, at Meteoret sees netop i samme Dieblit af to paa forskiellige Steder stationerede Observatorer og er virkelig det samme for Begge, kan man dog ansee Resultaterne af de hidtil giorte Forsøg for gunstige; og de vise, at man ikke bør overse Observationer af Stiernefud iblandt de andre Methoder til at bestemme astronomiske Punkter. Ved det astronomiske Selskabs Møde i November 1839, oplæstes en Beretning om Professor Schumachers Observationer i Altona, Natten til den 10de August 1838. Samme Nat gjordes corresponderende Observationer i Tydskland; men de i Breslau synes at have været de heldigste. Af 12 saamtidige Observationer i Altona og Breslau fandt Professor Bugislawski disse to Steders Længdeforskjæl at være $28^m 22^s, 07$, hvilket kommer den tidligere antagne nær paa lidt mindre end en Secund. Lignende Observationer ere anstillede i Nordamerika, Geneve og endelig i Neapel. Dette sidste Sted gjorde man saamtidige Observationer der og i Rom; de begyndtes i November 1838 og fortsattes med nogle Mellemrum, i Neapel af Professorerne Capocci og Nobili, og i Rom af Pater Vico. Meteorernes apparente Baner bleve optrukne paa en Himmelglobe og Eiderne, da de viste sig og forsvandt, sammenlignedes med Penduler, som vare regulerede ved astronomiske Observationer. Eiderne af Phænomenernes Udsluffelse eller

Forsvinden stemmede meget godt, saa at det anføres, at der ialmindelighed kun var en Differens af nogle faa Tiendedele af en Secund i Tid, imellem de partielle Resultater, for en Længdeforskiel af $7^m 5^s, 7$.

Niger Expeditionen.

(Naut. Mag. Mai 1841.)

Denne længe omtalte Expedition er da endeligen affeilet. Den bestaaer af 3 Jerndampskibe, stærktbyggede, men af et let Dybgaaende, for at egne sig til Flodseilads. De løb af Stabelen i September 1840 og erholdt Navnene: Albert, efter S. K. S. Prinds Albert, Wilberforce, den bekjendte Negertalsmand, og Soudan (eller rettere Haleb—es—Soudan) de Sortes Ben. Dimensionerne af de to største, der ere nsiagtigt af samme Størrelse og fuldkommen eens i enhver Ting, saavel alle Maskineriets enkelte Dele, som Takkelads, Rundholter o. s. v., ere som følger:

	Albert og Wilberforce.	Soudan.
Længde paa Dækket	136 Fod	110 Fod.
Bred paa Tømmeret	27'	22'
Dyb i Lasten	10'	8' 6"
Stikker dybt	5' 9"	4'
Drægtighed, omtrent	440 Tons	250 Tons.
To Glidestole	6' dybe.	

De store Skibe have hver 2 Maskiner, paa 35 Hestes Kraft hver, og kunne rumme Kul for 15 Dage (paa 12 Timer); det lille har een Maskine paa samme Hestekraft og kan rumme Kul for 10 Dage. Alle Maskiner ere forfærdigede af Hr. Forrester i Liverpool. Alle Skibe have saa rummelige og luftige Apterinringer som deres Størrelse vil tillade. Soudan er bestemt til at detacheres op ad mindre Floder, naar fornødent gøres, gaac forud af de større Skibe og lodde o. s. v.

Skibene ere fuldstændigt udrustede og forsynede med alle tænkelige Fornødenheder. De ere medgivne Provisioner af alle Slags, hvoriblandt præparerede Sager, tilstrækkelige for hele Mandstabet i 4 Maaneder.

For at give Expeditionens Læger Midler til at yde de Indfødte Hjælp, er der medgivet hvert Skib et extra Forraad af Medicamenter; og af den store Grbødighed, man over hele Afrika har for Lægekunsten, er det at haabe, at en klog og liberal Udøvelse af den vil fremme Expeditionens Diemeed.

For at bøde paa Mangelen paa fri Circulation af den friske Luft i Skibet, der i tropiske Climater er saa gavnlig for Helbreden, og for at modvirke de Miasmer, der saa hyppigt herske langs Afrikas Kyster, har Dr. Reid opfundet et System af Ventilations-Rør, med hvilket et eget Kammer eller Afstykke i Skibet staaer i Forbindelse; dette Kammer indeholder adskillige Purifications-Stoffer, som Uldentoi, Kalk o. s. v., hvorigiennem det er Meningen, at den, Malaria indeholdende Luft, skal først passere og affætte sit skadelige Stof, før den bringes i Circulation ned i Skibet igiennem Ventilations Apparatet. Dr. Reids Plan gaar ogsaa ud paa, at det synes muligt at komme efter, hvilke Bestanddele af Atmosfæren det er som virker saa skadeligt paa det menneskelige Legeme, ved at lægge nøie Mærke til og undersøge de Virkninger den yttre paa Purifications-Stofferne i hint Kammer. En detailleret Beretning om Dr. Reids Plan vil blive meddeelt i et tilkommende Nummer af dette Tidsskrift.

Officierpersonalet bestaar af de 3 Skibschefer: Capitain Trotter, som er Expeditionens Chef, samt Commanderne W. Allen og B. Allen, 4 Lieutenanter, 3 Overstyrmænd (master) 8 Cadetter, 7 Chirurger, foruden de øvrige sædvanlige Betiente. Af Massinmestere have 3 af første Klasse, 3 af 2den og 2 af 3die. En Geistlig følger med som Præst for Expeditionen. Mandstabet bestaar, Officiere og Betiente iberegne, af 159 Personer, hvoriblandt findes 20 indfødte Afrikanere; desuden skulle de i Sierra Leone tage 120 Krumænd ombord.

Dette er hvad der fra Regjeringens Side er gjort, men Selskabet for Afrikas Civilisation har hertil føiet betydelige Bidrag. Saaledes har det engageret en Dr. Vogel fra Bonn, der hertil er anbefalet af Baron Humboldt; Hr. Roscher fra Freiburg som Mineralog; Hr. Frazer som Zoolog, og endelig en praktisk Gartner, der medbringer en Samling af Planter og Frø, som der skal gøres Forsøg med at udbrede Dyrkningen af i Afrika. En øvet Tegner følger ligeledes med Expeditionen; og, for at Intet skulde mangle, har man med megen Moie faaet samlet en Ordbog i 6 af de Nationers Sprog, som Expeditionen vil komme i nærmest Berøring med.

Expeditionen forlod England i April. Den skulde anløbe St. Vincent, en af de capverdiske Øer, for at indtage Kul, dernæst Sierra Leone for at indskibe de omtalte Krumænd og Tolke; og et Transportskib med Kul laa og ventede dem i Munden af Nigerfloden. Ved Ankomsten til Floden skulde saameget svært Guds udløselse i Canoer og Flodfartøier, at Skibene kunne flyde i de grundere Farvande; hvorpaa de skulle gaae op ad Quorra, enten igiennem Formosa eller Nonneløbet, hvilket der findes beqvemst; vassere Deltaet saa hurtigt som muligt og ikke standse noget Sted før ved Byen Ibu, omtrent 120 Qvartmile ovenfor Indløbet. Her begynder Missionen sine Underhandlinger med de afrikanske Høvdinger, om at slutte Tractater med dem om Slavehandlens totale Uudertrykkelse og en venstabelig Handelsforbindelse med England.

Efter saa kort et Ophold ved Ibu som muligt, gaaer Expeditionen høiere op af Floden til Attah, hvor der rimeligviis atter vil gives Leilighed til at underhandle. Bokweh følger dernæst, en Handelsplads af Betydenhed, hvor Producter af det Indre af Landet omtusses for europæiske Varer. 8 Qvartmil høiere op kommer Beaufort Øen, som uden tvivl bliver gjort til et fast Depot; og endelig 20 Qvartmil videre frem aabner den prægtige Chaddaflod Expeditionen Udgang til et ubekendt og uden tvivl meget folkerigt Indre. Her vil Expeditionen for det første op-

flaae sit Hovedkvarter og gjøre Begyndelsen med at aabne regelmæssige Handelsforbindelser, undervise de Indfødte i de meest passende Grene af Ager- og Hagedyrkning og uddele Frøsorter og Planter iblandt dem.

Skulde der gives Leilighed dertil ville Skibene undersøge den øverste Deel af Quorraen op til Busah, hvor Mungo Park mistede Livet; ligeledes Ghadda saa langt som Fartoir kunne komme. Og her tilbyder der sig en gunstig Leilighed til at skaffe sig Kundskab om det Indre; maaskee vil man række til Soen Ghadda selv, som er 500 Qvartmiil imod Østen; eller Tumbuktu, der ikke er meget længer fra den imod Nordvest.

Naar man betragter den complete Maade, Expeditionen er udrustet paa, de Præcautioner der ere tagne for at bevare Mandskabets Helbred og de mange Videnskabsmænd der ledsage den, saa er der al Grund til at spaae dette første store Forsøg til at civilisere denne Verdensdeel alt ønskeligt Held.

Normal-Reglement og Budget for Sø- Staten.

Almindelig Oversigt.

Til Sø-Statens ordinaire Udgifter blev efter det forrige Normal-Reglement udrædet af Finantserne . . . . . 1,000,000 Rbd.

Og, som Equiperingsfond, til Udrustning af Krydsere for de vestindiske Farvande og af et Bagtskib paa Elben . . . . 120,000 "

Desuden blev Staten, ved Rentekammerets Foranstaltning, forsynet med Kornvarer til visse, i ældre Tider bestemte Priser; den Udgift, som herved faldt

Finantskassen til East, kan anslaaes til circa	25,700 Rbd.		
Uf Renten paa de under Admiralitetets Res- sort hidtil værende separate Fonds blev inddraget til Statens ordinaire Udgif- ters Bestridelse circa	32,300 "		
	<u>1,178,000 Rbd.</u>		
Til Krigsskibene i Vestindien er regnet at være medgaaet circa	100,000 "		
(Udgiften til Stationen i Vestindien afholdes i Fremtiden af de vestindiske Intrader.			
Igien til de ordinaire Udgifter indbefattet Bagtskibet paa Elben	1,078,000	1,078,000.	
Ved allerhøieste Rescr. af 19de Jan. 1841 er til Statens ordinaire Udgifter, fra 1ste Jan. 1841 at regne, bestemt paa Nor- mal-Reglementet	1,000,000		
og paa Bud- gettet for de første 5 Aar endvidere 20,000, i Alt	1,020,000		
Fra de tilbage- blevne separate Fonds m. m. inddrages af Søqvæsthusets Midler	14,000		
og Rente af Nyboders Drengeskolers Capital og af Fonden „2 April 1801“	4,000		
	<u>18,000</u>	<u>18,000</u>	<u>1,018,000</u>
			<u>1,038,000</u>

Altsaa vil af offentlige Midler blive til
Sø-Statens Fornødenhed aarligen anvendt mindre end for:

strax	40,000
og om 5 Aar	60,000

Men det er allernaadigst paalagt Sø-Staten, uden Tilskud fra Finantserne at gjøre Dvelfesudrustninger, der i Siemensnit kunne anslaaes aarlig til . . . 50,300 . . . 50,300

Følgelig bliver af de tilstaaede Midler, hvoraf nu skal udredes fuld Betaling for Kornvarerne og Bekostningen ved Bagtskibet paa Elben, mindre aarligen til Flaadens Vedligeholdelse, Lønningsudgifter o. s. v. strax 90,300
og om 5 Aar . . . . . 110,300.

Med Hensyn til den deraf flydende nødvendige Indskrænkning i Udgifterne, havde Hs. M. Kongen, ved i Rescript af 17 Marts 1840 at befale Admiralitetet at udarbejde en fuldstændig Plan for Sø-Statens Forvaltning, paa det Grundlag, at Flaaden skal holdes i brugbar Stand, vel forsynet med alle Fornødenheder, og Officierer og Mandskab ei savne Dvelfe, tillige allernaadigst tilkiendegivet, at, om fornødent, maatte i de nærmeste 10 Aar Bygningen af Krigsskibe indskrænkes, saalænge disses Antal i brugbar Stand var 4 Linieskibe, 6 Fregatter, 6 Corvetter og Brigger, hvorimod Flaaden maatte forøges med 2 eller flere armerede Dampskibe, Rossotillen holdes i brugbar Stand, og alt Materiale anstaffes og holdes rede, for, naar paafordres, igien at fortsætte Bygningen af større Skibe med fornøjet Kraft.

Forsaaavidt Bygningen af nye Skibe maatte være afhængig af de nuværende Skibes Tilstand og Varighed, kunde der vel være at tage Hensyn til forskellige Forbedringer, der i de senere Aar ere indførte ved Skibbyggeriet, navnlig ved at befæste Skibskroppens Dele under Vandet med Kobberbolte, ved strængere Ud-

valg og bedre Conservation af Sommerforraadet end forhen, ved en omhyggeligere Arbeidsmaade i det Hele, ved hensigtsmæssigere Udluftning i Skibene og endelig ved omsider at overgaae til ei alene at bygge alle Skibe under Tag, men ogsaa dermed at forsyne de i Vandet værende Skibe, som dertil egnede sig; men der savnedes dog, og savnes endnu, tilstrækkelig Erfaring om disse Forbedringers Indflydelse paa Varigheden, og det er derfor kun tilnærmelsesviis, at man ved Overveielse af alle Forhold, efter bedste Skionnende er kommen til det Resultat, at der i det nævnte Tidrum vil være at bygge, eller dog at sætte i Bygning: 2 Linieskibe; 3 Fregatter, foruden den der er i Bygning; 2 Corvetter; 2 Brigger, foruden den der er i Bygning, og 10 Kanonchalupper idetmindste. Af de befaledede Dampskibe er foreløbig føiet Anstalt til, at 2, nemlig et større og et mindre, anskaffes fra England.

Ved Overslag paa den Haandværksstyrke, der behøves, saavel til det nye Skibbyggerie som til Flaadereparationen, viste det sig, at det, naar Dampskibene skulde bygges her, var meget tvivlsomt, om nogen Deel af den egentlige Sommermandsstyrke kunde undværes. Ikke desto mindre fandtes det dog efter Omstændighederne, og isærdeleshed med Hensyn til den tagne Bestemmelse om 2 Dampskibes Anskaffelse andensteds fra, hensigtsmæssigt at lade 2 Underofficierer, 32 Sommermænd og 15 Lærlinge, i Alt 49 Mand af Skibbyggeriets Personale efterhaanden udgaae.

Af Personalet i Holmens øvrige Arbeidsfag og Værksteder antog man derhos, tildeels som Følge af, at de paagældende Arbeidsgienstande nu ere i saadan Stand og Orden, at dertil ikke behøves fuldt saa stort Folketal, som da dette i sin Tid blev reglementeret, at 4 Underofficierer og 74 Svende, Arbeidsmænd og Lærlinge, i Alt 78 Personer, kunde efterhaanden udgaae.

I Henseende til den Deel af det faste Mandstab, der er udenfor Haandværksfagene, nemlig Matroser, Artillerister, Vaadsfolk, Vægtere, Arbeidsmænd m. fl. ansaaes det hensigtsmæssigt, deels saavidt muligt at indskrænke Antallet af de Folk, til hvis

Arbejde ikke udfordres nogen særegen Haandværksfærdighed eller Dvælske, deels at gjøre en saadan Forandring i Inddelingen af Styrken, at et længe følt Savn af et tilstrækkeligt Antal Artillerister og faste Matroser til Flaadens Tjeneste kunde blive afhjulpet. I dette Niemeed blev bestemt, at der skulde reduceres et Compagnie, hvortil hørte: 1 Sergeant, 1 Søber, 100 Mand Baadsfolk og 20 Lærlinge, samt endvidere af 3 andre Compagnier: 4 Bøgere, 6 Arsenal-Underofficerer, 74 Arsenal-Arbeidsmænd, 2 Holmens Underofficerer, 49 Holmens Arbeidsmænd og 15 Drenge; i Alt 272 Personer; og at derimod Styrken skulde forøges med: 2 Underkanonerer, 40 heeltbefarne og 40 halvbefarne Constabler, 10 Artillerielærlinge, 2 Baadsmandsmather, 60 heeltbefarne og 60 halvbefarne Matroser, samt 20 Matrosælrlinge; i Alt 234 Personer. Antallet af Statens faste Mandskab bliver saaledes i Alt formindsket med 165 Personer.

Men den største Deel af Mandskabet er opdraget og oplært for kongelig Regning, og ansat med Forpligtelse at tjene, indtil det, deres Opdragelse har kostet den kongelige Kasse, er astient; andre ere antagne ved saakaldet Capitulation til at tjene i visse Aar. Hs. M. Kongen har derfor allernaadigst villet, at enhver af disse Folk, som ved Duelighed og godt Forhold egner sig dertil, trygt skal kunne stole paa at ende sine Dage i Allerhøistfammes Tjeneste, eller dog at forblive i denne efter de sædvanlige Regler: saa at Reductionen kun skal iværksættes efterhaanden som Vacance indtræffer og derhos med saadanne Modificationer, at Avancementet ikke ganske standser for dem, der ellers egne sig til at avancere.

Søbrigt har Hs. M. Kongen beselet en Commission nedsat til at revidere den Organisationsplan, der i Aarene 1811 og 1813 blev udarbejdet og allernaadigst approberet, og at gjøre Forslag til en saadan forandret Organisation af Mandskabet, som passer med de nuværende Omstændigheder og Forhold.

Den af Mandskabets Reduction flydende Besparelse, der efterhaanden indtræder, vil i Tiden udgjøre omtrent 21,000 Rbd.

åarligen, hvorfra dog afgaaer 3000 Rbd, der allernaadigst er tilfæaaet til Forbedring i Lønning og Mundering for Corpsernes Mandstab m. v.

I Officierpersonalet er steet Reduction af 1 Commandeur-capitain, 2 Capitainer, 2 Capitainlieutenanter, 4 Premierlieutenanter og 4 Secondlieutenanter, hvorved Lønningsudgiften er formindsfet med 8230 Rbd. åarligen.

Den tredie Militair-Deputeredes Post i Collegiet er inddragen, hvorved et Gagebeløb af 1020 Rbd. åarligen bortfalder.

Ved Cadetacademiet, hvis Organisation og Deconomie har været under Dverveielse af en dertil, efter allerhøieste Befaling, nedfat Commission, ere til Besparelse i Udgifterne paatænkte og foreslaaede adskillige Forandringer, der tildeels strax ere indtraadte, ligesom ogsaa nogle tidligere approberede Besparelser nu ved indtruffet Avancement have fundet Sted. Endvidere er med Udrustningen af et Skib til Cadetternes Dvelse steet den Forandring, at Togtet skal gøres uafbrudt i 13 Uger istedetfor, som hidtil, i 2 Ufdelinger paa i Alt 16 Uger. Beløbet af de saaledes tilfattede Formindskelser i Udgifterne ved Academiet, nu og i Tiden ved indtræffende Vacancer, udgør circa 1800 Rbd. åarligen, og ved Forandringen med Cadetstibet spares circa 1850 Rbd. åarligen.

Uf de militaire Embeder ved Holmen er inddraget: Inspectionsofficiers-Posten ved Reberbanen, i hvilken nu er ansat en Officier af Detaillen med et åarligt Tillæg til Officiergagen, og en videnskabelig Fagmandspost, hvis Function vil blive forenet med et andet Embede. Tillige er bestemt en Forandring ved Besættelsen af Inspectionsofficiers-Posterne ved Tallelvæsenet og ved Artilleriet. Den Formindskelse i Lønningsudgiften, som herved indtræder, beløber sig til circa 2550 Rbd. åarligen.

Uagtet der tidligere var paatænkt og allernaadigst approberet flere Indskrænkninger i Contoirpersonalet under Collegiet og ved Holmen, har det dog efter allerhøieste Befaling været Siensstand for særlig Undersøgelse, om ikke yderligere Besparelse kunde indtræde ved denne Deel af Administrationen; og efterat de der-

til sigtende Forarbejder vare blevne allerunderdanigst forelagte, resolverede Hs. M. Kongen allernaadigst, at følgende Contoirer skulle inddrages fra 1ste April 1841 at regne, nemlig:

Ved Collegiet: et Departements Contoir med et Personale af en Chef, 3 Fuldmægtige og 5 Copister. Contoirets Forretninger overdrages for en Deel til 2 Divisionsqvar eermestere med en Assistent til dem begge og fordeles isvrigt til de andre Contoirer under Collegiet, i hvilken Anledning der i 2 af disse Contoirer er ansat i Alt 3 Copister flere end før, ligesom ogsaa den første Fuldmægtig i Revisionscontoiret er overdraget en særskilt Function med et tilsvarende Prædicat og et aarligt Tillæg. Som Følge af, at den største Deel af de under Admiralitetets Resfort henhørende separate Fonds, der udelukkende tilhøre det Offentlige, skal efter allerhøieste Befaling overgaae til Finantserne, var allerede ved Aarets Begyndelse skeet den Forandring med Kasserer-Embedet, at samme blev overdraget til en subaltern Betient som Bipost med et aarligt Sagetillæg. Den ved disse Forandringer bevirkede Sænkingsformindstelse udgjør cirka 3,600 Rbd. aarligen.

Ved Holmen: 3 Contoirer, nemlig for Sommerforvaltningen, Takkelageregnskabet og Inventariesagerne, med tilsammen 3 Contoirchefer, 5 Fuldmægtige og 4 Copister. De 2 førstnævnte Contoirers Forretninger ere overdragne til militaire Regnskabsførere med Hjælp af militaire Skrivere; den væsentligste Deel af det sidstnævnte Contoirs Forretninger, nemlig Bogføringen over Inventariesagerne, er underlagt Collegiets Revisionscontoir; den øvrige Deel af Forretningerne bliver besørget paa anden Maade. Sænkingsformindstelsen ved disse Forandringer udgjør cirka 5,000 Rbd.

Flere af Statens militaire og civile Embedsmænd nyde, efter ældre Bestemmelser, Godtgjørelse for Ordonnanser og Jollerøere. Hs. M. Kongen har allernaadigst befalet, at dette for en Deel skal efterhaanden bortfalde ved Vacancer, og som Følge deraf ere nu, ved Reductionen og de dermed i Forbindelse staaende Foranstaltninger, inddragne 9 Ordonnantsgodtgjørelser, hvorved bespares cirka 1000 Rbd. aarligen; de øvrige, der skulle bortfalde,

en selv, et Beløb af cirka 303,000 Rbd. til Anskaffelse af 2 Dampskibe og at den saakaldte Indrulleringsfond og sammedes samtidige Indtægter skulle ifølge allerhøieste Befaling gaae over til Søværsthuset, imod at denne Stiftelse bliver pligtig til at give Pension eller Understøttelse, isærdeleshed til gamle og ængende indrullerede Sømand, der have gjort god Tjeneste paa S. Majestæts Flaade, i hvilken Henseende de nødvendige Forordninger ville nærmere blive allernaadigst approberede.

Regiet og dets Contoirer.

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	Hovedsum.
		Rbd. s.	Rbd. s.
. . . . .		1830	
. . . . .		1172	
. . . . .		2800	
. . . . .		2600	
			8402
. 1500			
personligt	440	1940	
. . . . .		1400	
. . . . .		1300	
Har beregnet fra 1ste April		900	
Contoirchefer, den ene 1340 og den anden 1240 aarlig i $\frac{1}{4}$ Aar fra 1ste Jan. til ult. Marts		645	
Fuldmægtig 700			
personligt som Under-Revisor . . . 300			
. . . . . i et heelt Aar 1000			
. . . . . af for $\frac{3}{4}$ Aar fra 1ste April		750	
Fuldmægtige, hver 700		2100	
Fuldmægtig à 700, for $\frac{3}{4}$ Aar fra 1ste April		525	
Eateris		9560	8402

		Normal-Reglement	
		Specialsum	Hovedsum
		Rbd. §.	Rbd.
	Transport	8900	7900
De 2 næstældste Fuldmægtige . . .	600	1200	. . .
Den yngste Fuldmægtig		500	. . .
De 7 ældste Copister, hver . . .	400	2800	. . .
De 5 næstældste	350	1750	. . .
De 5 yngste	300	1500	. . .
En Sportekasserer		500	17,150
Contoirhold.			
Til Skrivematerialier og Lys . . .	1000		
Extra-skrivere og til Douceurer for Fol- kenes Mynstring paa Holmen og Dokken	1500		2500
Fyrbødere.			
To Fyrbødere, hver 275 Rbd. 48 §. . .			551
Tilsammen			28,10

Budget for 1841.

	Specialsum.		Hovedsum.	
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
Transport	9560		8402	
. . . . .	1200			
Nar beregnet fra 1ste April	375			
Fuldmægtige, hvoraf en 761 Rbd., 2 hver 716; 2 hver 666 og en 616 Rbd. aarlige; i $\frac{1}{4}$ Nar til ult. Marts	1035.	24.		
opist indtil 11te Febr. 370 og fra 11te febr. 418 Rbd.	412.	41.		
itto hver 400	2000			
itto 400 aarlige i $\frac{3}{4}$ Nar fra 1ste April	300			
. . . . .	1750			
opister, hver 300	900			
ilto à 300 i $\frac{3}{4}$ Nar fra 1ste April	900			
itto paa forskjellige Gager for $\frac{1}{4}$ Nar fra 1ste Januar	778			
. . . . .	500			
			19710.	65.
til er aarlig medgaaet 1300 Rbd. er i $\frac{1}{4}$ Nar fra 1ste Januar 325 $\frac{3}{4}$ Nar af den normerede Sum 760 assrivere etc. . . . . 1670 egningsdouceur fra 1ste Jan. il ult. Marts . . . . . 74. 69.				
. . . . .	551			
ontligt 110 Rbd., for hver . 220			771.	
Tilsammen			31,703.	38.

Ved den almindelige Reduction i Aaret 1815 stete en betyde Indskrænkning i Contoirerne under Collegiet, efter Forslag af en i de Diemeed nedsat Commissiön, og senere bleve endvidere 2 Contoirer indtagne. I Aaret 1834 var atter taget under Overveielse, hvorefter nogen Indskrænkning kunde stee i Personalet til Fordeel for det Materielle, og blev da, blandt Mere, allernaadigst approberet, at nogle af subalterne Poster skulde efterhaanden ved Vacance indtages, hvi ogsaa for den største Deel ved indeværende Aars Begyndelse iværksat. Resultatet af den nu allernaadigst anordnede Reduction Contoir=Personalet er antydet paa det foregaaende Bilag.

I Aaret 1806 vare ved Collegiet oprettede 8 Contoirer foru Kasserer Embedet. Den aarlige Udgift derved i dansk Courant svaa til et Beløb af omtrent 37300 Rbd. Nu har Collegiet 4 Contoirer, uden Kasserer=Embedet som Vipost. Udgifterne derved ville for Fremtiden beløbe sig til circa 19,650 Rbdlr. aarligen.

Offic

	Normal=Reglement.	
	Specialsum.	Hovedsum
	Rbd. fl.	Rbd.
1 Vice=Admiral (med eller uden Admirals Charakteer . . . . .)	3250	. . . .
2 Contre=Admiraler (hvoraf den ene med eller uden Vice=Admirals Charakteer) har 2950 Rbd.	5900	. . . .
2 Commandeurer med Divs., hver 2650 R.	5300	. . . .
4 Commandeurer uden Divs., hver 1800 R.	7200	. . . .
7 Commandeurcapitainer, hver 1500 R. .	10500	
7 Capitainer, hver 1200 Rbd.	8400	. . . .
	40550	

Cateris

Det nuværende Contoirpersonale er fordeelt saaledes:

Admiralitets eller 1ste Departements-Contoir.

Secretair, 1 Fuldmægtig, 5 Copister (med Tiden 4),

Commissariats eller 2det Departements-Contoir.

Secretair, 2 Fuldmægtige, 6 Copister, foruden nogle private Betiente.

Bogholder-, Archiv- og Depeche-Contoir.

Bogholder, Archivarius og Depeche-Secretair.

Fuldmægtige, hvoraf den ene tillige er Kassierer.

Copister.

Revisions og Contraberegnings-Contoir.

Revisor.

Under-Revisor, der tillige er første Fuldmægtig

Fuldmægtige.

Copister (med Tiden 5).

Penionsalet.

	Budget for 1841.	
	Specialsum.	Hovedsum.
	Rbd. §.	Rbd. §.
Vice-Admiral med Admirals Charakter	3250	
.....	5900	
.....	5300	
.....	7200	
Om. Capt. hver med 1500 Rbd. aarlig		
Maaneder fra 1ste Januar	2000	
Om. Capt. fra 1ste Marts Aaret ud	8750	
	<hr/>	
	10750	
Captainer i 2 Maaneder	1600	
..... i 10 "	7000	
	<hr/>	
	8600	
	<hr/>	
Enteris	41000	

		Normal-Reglement.	
		Specialsum.	Hovedsum
		Rbd. s.	Rbd. s.
	Transport	40550	
7 Capitainer.	hver 1050 Rbd.	7350	. . . . .
11 Capitainlieutenanter,	hver 800 Rbd.	8800	. . . . .
11 Capitainlieutenanter,	hver 640 Rbd.	7040	. . . . .
36 Premierlieutenanter,	hver 440 Rbd.	15840	. . . . .
36 Secondlieutenanter,	hver 320 Rbd.	11520	. . . . .
Tilsammen		. . . . .	91,100

Med allerhøieste Rescript af 19de Januar 1841 blev Gagen fastsat: for Commandeurcapitainer fra 1300 til 1500 Rbd.; den ældste Halvdeel af Capitainerne fra 1050 til 1200 Rbd., og den ældste Halvdeel af Capitainlieutenanterne fra 640 til 800 Rbd. aarligen. Til

Generaladjudanten

		Normal-Reglement.	
		Specialsum.	Hovedsum
		Rbd. s.	Rbd. s.
Den tjenstgjørende	Generaladjudant	800	
Adjudant hos	Hs. M. Kongen	600	
Secretair hos	Generaladjudanten	500	
Tilsammen			1900

		Budget for 1841.			
		Specialsum.		Hovedsum.	
		Rbb.	ß.	Rbb.	ß.
Transport		41000			
Kapitainer i 2 Maaneder . . .	1400				
. . . i 10 " . . .	6125	7525			
Lieut. i 2 Maaneder .	1600.				
. . . i 10 " .	7333. 32.	8933. 32.			
. . . à 640 R., i 2 Maaneder	1280.				
. . . i 10 " .	5866. 64.	7146. 64.			
Dr. Lieut. i 2 Maaneder .	2933. 32.				
. . . i 10 " .	13200.	16133. 32.			
Sec. Lieut. i 2 Maaneder .	2133. 32.				
. . . i 10 " .	9600.	11733. 32.			
Tilsammen				92,471. 64.	

allernaadigst befalet, at af de hidtil brugte forskiellige Benævnelser Officierernes faste Indkomster, saasom Gage, Qvarteerpenge, Dyrpenge, skal kun den første beholdes og altsaa det, der tilkommer der især, opføres med et samlet Beløb paa Reglementet, som Gage.

Staten med Flere.

		Budget for 1841.			
		Specialsum.		Hovedsum.	
		Rbb.	ß.	Rbb.	ß.
. . . . .		800			
. . . . .		600			
. . . . .		500			
Tilsammen				1900	

	Normal-Reglement.	
	Specialsum.	Hovedsum
	Rbd, §.	Rbd.
Chef	1600	. .
(12 Fv. Brænde, 6 Epd. Eys og fri Vo- lig paa Academiet.)		
Subalterne Officierer.		
1ste Officier	250	. .
(6 Fv. Brænde, 4 Epd. Eys og fri Vo- lig paa Academiet).		
2den Officier	250	. .
(2 Fv. Brænde, 2 Epd. Eys og Værelse paa Academiet).		
3die Officier	200	. .
(Brænde, Eys og Værelse som 2den Off.)		2300
Cadetter.		
6 ældste Cadetter, hver . . . . . 82. 12.	492. 72.	. .
Douceur til dem for Underoffi- ciers-Tjeneste, hver . . . . . 14. 84.	89. 24.	. .
Mundering for 30 Cadetter og 2 Tambou- rer, hvert andet Aar 2000 og hver an- det 1300 Rbd.	1650	
		2232
Enteris		4532

Spagniet.

	Budget for 1841.			
	Specialsum.		Hovedsum.	
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
1959 Rbd. 84 ß. aarlig, i 2 Maaneder fra 1ste Januar	326.	62.		
de og Lyspenge for 1ste Maaneder 1841, en avance	124.	=		
	450.	62.		
10 Maaneder, à 1600 Rbd. aarlig	1333.	32.		
. . . . .	250			
225 Rbd. aarlig, i 4 Maaneder, fra 1ste Januar 1841	75.			
de og Lyspenge for $\frac{1}{2}$ Aar	19.	84.		
	94.	84.		
Maaneder à 250 Rbd. aarlig	166.	64.		
225 Rbd. aarlig, i 4 Maaneder fra 1ste Januar 1841	75.			
de og Lyspenge for $\frac{1}{2}$ Aar	14.	84.		
	89.	84.		
Maaneder à 200 Rbd. aarlig	133.	32.		
Officier	150.			
de og Lyspenge	29.	72.		
	179.	72.	2698.	46.
. . . . .	492.	72.		
. . . . .	89.	24.		
. . . . .	1300		1882	
			4580.	46.
Cateris				

		Normal-Reglement	
		Specialsum.	
		Rbd.	Sk.
Transport			
Lærere og Betiente.			
Lærere		3968.	72.
nemlig:			
3 i de mathematiske Videnskaber.			
1 i Artillerie.			
1 i Sømandskab.			
1 i Danst.			
1 i Lydst.			
1 i Fransk.			
2 i Engelsk.			
1 i Historie og Geographie.			
1 i Religion.			
1 i Retslære.			
1 i Naturvidenskaberne.			
1 i militair Tegning, Skrivning og Regning.			
1 i Frihaandstegning.			
1 i Gymnastik.			
1 i Dands.			
Extra Underviisning i Sprog m. m.		350	
For Assistance ved Underviisning i Sø- mandskab		50	
For Assistance i Exercits med Haandgevær		50	
For Regnskabsførelsen over Cadetternes De- conomie		100	
En Inspecteur, Regnskabsfører og Haand- skriver hos Chefen		250	
Cateris		4768.	72.
			4532

		Normal-Reglemen	
		Specialsum.	Hovedf
		Rbd.	Rbd.
Transport		4768.	72.
En Læge		60	. .
En Portner		105	. .
(5 Favne Brænde og 2 Epd. Lys).			
2 Tambourer, hver 24 Rbd.		48	. .
2 Gangkoner, hver 50 "		100	. .
1 Vaskerhone		24	. .
			5105.
Ubestemte Udgifter.			
Medicamenter og Sygepleie		25	. .
Tegninger		20	. .
Bøger og Instrumenter		80	. .
Følning udenfor Academiet		17.	32.
Extra-Udgifter, saasom til Skrivemateria-			
lier, Protocoller ic.		400	. .
Til Brug ved Academiet			
Brænde 28 Fv. Lys 29½ Epd.			
og til foranførte			
Deputater	— 27 " — 16 "		
Brænde 55 Fv. Lys 45½ Epd.		770	. .
			1312.
Tilsammen		. . .	10950.

		Normal-Reglement.			
		Specialsum.		Hovedsum.	
		Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
	Transport	5168.	48.	4580	
.	.	60			
.	.	105			
.	.	48			
.	.	100			
.	.	21			
fibmand (30 Rbd. aarlig) fra 1 Ja-					
ar til ult. Marts	7. 48.				
ppasser (105 Rbd. aarl.) i					
nne Tid	26. 24.				
		33.	72.	5539	24.
.	.	25			
.	.	20			
.	.	80			
.	.	17.	32.		
.	.	415			
.	.	770		1327.	32.
er det besparede halve Gehalt for ci-				11447	6.
e Lærere i den Tid, Togtet med Ga-					
libet varer				300	
	Tilsammen			11,147.	6.

Ifølge allerhøieste Resolutioner af 7de Febr. 1830, 24de 9 1833 og 1ste Juni 1834 var allerede steet en ikke ubetydelig Indsættning i flere Grene af Academiets Udgifter, hvorimod ogsaa forøgede Udgifter have været nødvendige, ved Dyrettelsen af en Disciplin i Naturlæren og ved Anskaffelsen af nye Lærebøger, fornem i de mathematiste Vidensfaber.

Den, ifølge allerhøieste Rescript af 17de Marts 1840, steet sion af Academiets Reglementer og Indretninger, hvilken Revision paa, om muligt at indskrænke Udgifterne, uden at skade de unge krigeres Dannelse, har fremkaldt flere til Besparelse ledende Forbring.

En ældre Bestemmelse, at Cadet-Underofficiererne skulde i Qvarteer paa Academiet, er ophævet; en paatænkt Sammen-

De tvende Divisi

Division

	Normal-Regleme	
	Specialsum.	Hoved
	Rbd.	Rb
Gager 2c.		
Den Kongelige Chaluppe.		
1 Qvarttermester	98	. .
12 Chaluproere, hver 56 R.	672	. .
		77
Divisionen.		
Es-Artillericorpsst.		
1 Sergeant	130	. .
1 Lober	74	. .
2 Fyrværkere . . . . . hver 184 R.	368	. .
16 Overkanonerer . . . . . " 130 "	2080	. .
20 Kanonerer . . . . . " 98 "	1960	. .
20 Underkanonerer . . . . . " 74 "	1924	. .
	Cateris	77
	6536	

e, særskilt lønede, Betienerer ved Akademiet er ved et indtruffet Ald blevet iværksat; en Post, der ansaaes undværlig, er bleven get; et nyt Regulativ er vedtaget for Lærergæringen, hvorefter bliver hensigtsmæssigere proportioneret.

En tidligere resolveret Indskrænkning i Chefesgehalten er ved den idne Ansættelse af en ny Chef iværksat.

Derimod er allernaadigst befalet, at det tydske Sprog skal læres ved Akademiet, hvorved Lønnings-Uldgiften forsøges med 200 Rbd. aar-

Jovrigt ere allernaadigst sanctionerede adskillige Bestemmelser angaaende Cadetternes Examination og Tildelelsen af Gramens-Charakterer i det Niemeed at sikke Marinen, at den fra Akademiet kun er-Officerer, der egne sig til at blive dygtige Medlemmer af Standen.

hvad dertil hører.

dsfab.

sion.

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	Hovedsum.
		Rbd.	Rbd.
. . . . .		98	
. . . . .		672	
			770
. . . . .		130	
. . . . .		74	
oprærker		184	
. . . . .		2080	
Kanonerer		1470	
Underkanonerer		1776	
Cateris		5714	770

		Normal-Reglement	
		Specialsum.	Hovedsum
		Rbd.	Rbd.
	Transport	6536	770
100 heeltbefarne Constabler .	hver 56 R.	5600	. .
100 halvbefarne Constabler .	" 50 "	5000	. .
35 Lærlinge	" 32 "	1120	. .
Matroscorpset.			18256
1 Sergeant		130	. .
1 Løber		74	. .
1 Skipper ved Takkelloftet		376	. .
1 Skipper ved Flaaden		340	. .
1 Skipper ved Bradbænken		304	. .
12 Høibaadsmænd	hver 130 R.	1560	. .
12 Skibmænd	" 98 "	1176	. .
18 Baadsmandsmæther	" 74 "	1332	. .
120 heeltbefarne Matroser	" 56 "	6720	. .
120 halvbefarne dito	" 50 "	6000	. .
45 Lærlinge	" 32 "	1440	. .
			19452
Til Forbedring i Corpsmandskabernes Con-			
ning og Beklædning		. . .	3000
1ste Compagnie.			
1 Sergeant		130	. .
1 Løber		74	. .
	Enteris	204	41478

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	Hovedsum.
		Rbd.	Rbd.
	Transport	5714	770
veelbefarne Constabler		3528	
halvbefarne dito		2350	
Lærlinge		1920	13512
. . . . .		130	
. . . . .		74	
Kipper ved Taffelloftet			
Wds Gage af 184 p. a.	46		
" " af 376 "	282	328	
Kipper ved Flaaden			
Wds Gage af 184 aarl.	46		
" " af 340 "	255	301	
Kipper ved Bradbænken			
Wds Gage af 184 aarl.	46		
" " af 304 "	228	274	
Boibaadsmænd		1430	
Skibmænd		980	
Baadsmandsmather		1036	
veelbefarne Matroser		4760	
halvbefarne dito		5600	
Lærlinge		1952	16865
. . . . .			3000
. . . . .		130	
. . . . .		74	
Cateris		204	34147

		NormalReglement.	
		Specialsum.	Hovedsu
		Rbd.	Rbd.
Transport		204	41478
5 Arsenalunderofficerer	hver 80	400	. .
60 Arsenalarbeidsmænd	" 44	2640	. .
42 Holmens Arbeidsmænd	" 44	1848	. .
1 Justitssergeant		130	. .
5 Justitsquarttermestere	" 74	370	. .
3 Vægterunderofficerer	" 80	240	. .
38 Vægtere	" 32	1216	. .
6 Materialkudste	" 44	264	. .
2det Compagnie.			7312
1 Sergeant		130	. .
1 Løber		74	. .
16 Holmensunderofficerer	hver 80	1280	. .
158 Arbeidsmænd	" 44	6952	. .
3die Compagnie.			8430
1 Sergeant		130	. .
1 Løber		74	. .
1 Overlærer i Gymnastik		98	. .
1 Lærer i do.		98	. .
1 Lærer i do.		98	. .
75 Dreng i 1ste Klasse	hver 14	1050	. .
75 — i 2den	8	600	. .
75 — i 3die, hver en Portion Rug aar-			
lig og en Mundering			2145
Til Munderinger			
vilde medgaae følgende Summer, der ere beregnede efter Middeltallet af 6 Aar, hvori de forskellige Munderingsforter udleveres			
		Cateria	59374

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	Døvedsum.
		Rbd. §.	Rbd. §.
	Transport	204	34147
Arseualunderofficierer	hver 80	720	
Arseualarbeidsmænd	" 44	4928	
. . . . .		1848	
. . . . .		130	
. . . . .		370	
. . . . .		240	
. . . . .		1216	
. . . . .		264	
			9920
. . . . .		130	
. . . . .		74	
Polmens Underofficierer		1440	
Arbeidsmænd		7524	
			9168
. . . . .		130	
. . . . .		74	
Overlærer i Gymnastik		157.	21.
Lærere i do.		130	
. . . . .	hver 98	196	
Drenge i 1ste Klasse		1120	
— i 2den	8	640	
— i 3die, hver en Portion Rug brød og en Mundering			
			2447. 21.
Munderingsstykker etc., der leveres til at bruges i Aaret 1841, saasom Jakker, Kjoler, Buks, Skjorter, Strømper, Skoe s. v., vil i bemeldte Aar medgaae .		13576.	18.
I alt		13576.	48.55682. 21.

	Normal-Reglement	
	Specialsum.	Hovedsu
	Rbd.	§.
Transport		
De Kongelige Chaluproere.		
1 Quarttermester og 12 Chaluproere hver	6 Rbd.	58 §.
	85.	82.
Corpserne og Compagnierne.		
2 Fyrværkere og 3 Skippere hver 26 Rbd. 12.	130.	60.
16 Overkanonerer, 12 Høibaadsmænd, .		
5 Sergeanter og en Justitssergeant hver 22 Rbd. 78 §.	775	60.
20 Kanonerer, 12 Eskibmænd og 3 Gym- nastiklærere, hver 17 Rbd. 4 §.	596.	44.
26 Underkanonerer og 18 Vaadsmandsma- ther, hver 13 Rbd. 72 §.	605.	
5 Løbere, hver 14 Rbd. 95 §.	74.	91.
100 heeltbefarne Constabler og 120 do. Matroser, hver 13 Rbd.	2860.	
100 halvbefarne Constabler og 120 do. Matroser, hver 12 Rbd. 84 §.	2832.	48.
25 Artillerie Lærlinge og 45 Matros do, hver 14 Rbd. 9 §.	1127.	48.
5 Arsenal Underoff. og 16 Holmens do., hver 16 Rbd. 89 §.	355.	45.
60 Arsenal Arbeidsmænd og 198 Holmens do., hver 12 Rbd. 28 §.	3171.	24.
2 Bud ved den combinerede Ret à 14. 95.	29.	94.
3 Vægter-Underofficerer, hver . 19. 57.	58.	75
5 Justitsquarttermestere . . . . 12. 48.	62.	48.
38 Vægttere . . . . . 17. 25.	655.	86.
6 Materialkudste . . . . . 15. 20.	91.	24.
	Cateris	
	13513.	61.
		59374

Budget for 1841.

Transport

Specialsum.		Hovedsum.	
Rbb.	ß.	Rbb.	ß.
13576.	48.	55682.	21.

Enteris	13576.	48.	55682.	21.
---------	--------	-----	--------	-----

		Normal-Reglement.	
		Specialsum.	Hovedsum
		Rbd. f.	Rbd. f.
	Transport	13513.	61.
75	Drenge i 1ste Classe	10.	70.
75	do. i 2den	10.	69.
75	do. i 3die	10.	68.
Endvidere behøves til Divisionen in natura.			
40½	Cubikfavne Torv circa		
1159½	Prtur. Landkost à 52. 13. 60,451. 2.		
75	Portioner Rug à 17. 30. . 1298. 42.		
106½	Epd. Eys à 4. 16 . . . 443. 72.		
		<hr/>	
		Rbd.	62,193. 20.

som ere indbefattede under det for Natural-
forpleiningen anførte Beløb.

Gager o. f. v.			
1ste Compagnie.			
1	Sergeant	130	
1	Løber	74	
1	Constructeur	648	
1	Underconstructeur	376	
1	Constructionsassistent	256	
2	Under-Construct. Assistr. i 1ste Classe, hver	152	304
2	do. i 2den Cl.	128	256
2	do. i 3die Cl.	104	208
1	første Modelleer	128	
1	anden do.	104	
1	Billedhugger	208	
1	do. i 1ste Classe	128	
		<hr/>	
Cateris		2820	

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	Lovebsum.
		Rbb.	Rbb. §.
Transport		13576. 48.	55682. 21.
			13576. 48.
Cubikfavné Løv			865. 32
½ Prtnr. Landkost à 54. 93. er 62,307. 7.			
Bortioner Rug à 19.	1,520.		
Epd. Eys à 4. 16.	433. 32.		
	<u>64,260. 39.</u>		
			<u>70124. 5.</u>
ifion.			
		130	
		74	
		648	
		376	
		256	
		304	
der-Constructions-Assistenter i 3die Cl.			
er	104	312	
		128	
den Modelleer	104		
personligt Tillæg	24	128	
		208	
Hedhuggere i 1ste Classe, hver . 128		256	
Eateris		2820	

		Normal-Reglement.	
		Specialsum.	Hovedsum
		Rbd.	Rbd.
Transport		2820	
1 Billedhugger i 3die Cl.		80	. .
1 do. Lærling i 1ste Klasse		56	. .
1 Bøssemager		256	. .
1 do. i 1ste Klasse		128	. .
1 do. i 2den		104	. .
1 do. i 3die		80	. .
1 do. Lærling i 1ste Klasse		56	. .
1 Opsynsmand ved Skibstømmeret		376	. .
1 Assistent ved Fabrikstriveriet		316	. .
2 Underassistenter ved do., hver	104	208	. .
1 Regnskabsfører ved Sommermaterialet .		316	. .
10 Skrivere i 1ste Klasse, hver	128	1280	. .
8 do. i 2den Klasse, hver	104	832	. .
5 do. i 3die	80	400	. .
1 Skriverlærling		56	. .
1 Formand ved Sommerbesigtelserne . . .		152	. .
2 Sommermænd ved do., hver	92	184	. .
1 Formand ved Saugstærningen		152	. .
1 Qvarteermand ved Boringen		188	. .
1 Formand ved Jernarbeidets Transport .		152	. .
1 Opsynsmand ved Dampmaskinen		128	. .
1 do. ved Dokken		128	. .
1 do. ved do.		92	. .
1 Assistent hos Sommeropsynsmanden . .		128	. .
2 Opsynsm. ved Spaanehaugen hver	152	304	. .
6 Pensionister i 1ste Klasse		1200	. .
Løst		10172	

		Budget for 1841.			
		Specialsum.		Hovedsum.	
		Rbd.	§.	Rbd.	§.
	Transport	2820			
	. . . . .	80			
	. . . . .	56			
	løsemager (personligt Tillæg . 120)	376			
	. . . . .	128			
	løsemagere i 2den Klasse	208			
	. . . . .	80			
	l. Lærling i 2den Klasse	32			
	sonligt Tillæg af 50 Rbd.)	456			
	sonligt Tillæg af 200 Rbd.)	516			
	nderassistent ved Fabrikstriveriet	104			
	Maaneders Gage heraf)	237			
	Skrivere i 1ste Cl. à 128, er . 1408				
	onligt Tillæg til en af disse . . . 24	1432			
	<hr/>	832			
	. . . . .	400			
	. . . . .	56			
	. . . . .	152			
	ersonligt Tillæg til En 6 Rbd. 54)	190.	54		
	. . . . .	152			
	. . . . .	188			
	. . . . .	152			
	. . . . .	128			
	. . . . .	128			
	. . . . .	92			
	. . . . .	128			
	. . . . .	304			
	ersonister i 1ste Klasse, nemlig:				
	med . . . . . 352.				
	. . . . . 170. 64.				
	<hr/>	9427.	54.		
	Enteris				

	Normal-Reglement.	
	Specialsum.	Hovedsum
	Rbd.	§.
Transport	10172	
15 Pensionister i 2den Klasse, . hver 56	840	. .
40 do. . . i 3die Klasse, . hver 32	1280	. .
40 do. i 4de Klasse, . . . hver 20	800	. .
Endvidere:		
1 Assistent ved Søkaart-Archivet .	376	
1 Tegner	152	
1 Kobbertrykker	104	
1 Lærling	56	
	Rbd. 688.	
Som ifølge Kong. Resol. af 5te Februar 1832 refunderes af Archivets egne Midler.		13,092
2det Compagnie.		
1 Sergeant	130	. .
1 Løber	74	. .
1 Skibsbygmester	648	. .
1 Mestersvend	256	. .
3 Skibbygger Qvarteermand, hver 188. 72.	566. 24.	. .
5 do. Formænd . . . . . 160. .	800	. .
30 Sommermand i 1ste Klasse. 125. 24.	3757. 48	. .
30 do. . . . i 2den . . 114. 48.	3435	. .
30 do. . . . i 3die . . 103. 72.	3112. 48.	. .
76 do. . . . i 4de . . 87. . .	6612	. .
12 do. Lærlinge i 1ste Cl. . . 53. 48.	642	. .
	Cateris 20033. 24. 13092	

Budget for 1841.

	Specialsum.		Dovedsum.	
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
Transport	9427.	54.		
. . . . .	170.	64.		
. . . . .	184.	.		
Pensionister i 2den Klasse er	784		877.	32.
Personligt Tillæg til en af dem	48			
Pensionister i 3die Klasse er	1856		832	
Personligt Tillæg til en af dem	12			
Pensionister i 4de Klasse			1868	
			1160	
Pensionister, nemlig: en 4 Rbd. maanedlig og tre, hver 3 Rbd. maanedlig i Maaneder fra 1ste Januar			39	
				14,203. 86.
. . . . .			130	
. . . . .			74	
. . . . .			648	
Bygger Quartermænd	755			
Ormænd	1120			
Sommermænd i 1ste Klasse	4133.	24.		
do. . . . . i 2den	3893			
do. . . . . i 3die	3527.	48.		
do. . . . . i 4de	6786			
do. Læringer i 1ste Klasse	909.	48.		
Cateris	21976.	24.	14203.	86.

		Normal-Reglement.	
		Specialsnm.	Dovedful
		Rbb. §.	Rbb.
Transport		20033.	24. 13092
12 Lærlinge . . . i 2den Cl.	32. . .	384	. .
8 Voltestagere, hver	76. 24.	610	. .
3die Compagnie.			21,027.
1 Sergeant		130	. .
1 Løber		74	. .
1 Mester ved Skibsreparationen		648	. .
1 Mestersvend		256	. .
1 do.		256	. .
4 Qvarttermænd, hver	188. 72.	755	. .
6 Formænd	160.	960	. .
24 Sommermænd i 1ste Cl. à	125. 24.	3,006	. ,
24 do. . . . . i 2den	114. 48.	2,748	. .
24 do. . . . . i 3die	103. 72.	2,490	. .
58 do. . . . . i 4de	87. . .	5,046	. .
10 do. Lærlinge i 1ste Cl.	53. 48.	535	. .
9 do. . . . . i 2den	32. . .	288	. .
8 Voltestagere	76. 24.	610	. .
3 Veegsydere.	76. 24.	228. 72.	. .
4de Compagnie.			18,030.
1 Sergeant		130	. .
1 Løber		74	. .
1 Underffibsbygmester		528	. .
1 Mestersvend		256	. .
1 Qvarttermænd		188. 72.	. .
3 Formænd . . . . . hver	160.	480	. .
15 Sommermænd i 1ste Cl. à	125. 24.	1878. 72.	. .
15 do. . . . . i 2den	à 114. 48.	1717. 48.	. .
15 do. . . . . i 3die	à 103. 72.	1556. 24.	. .
Cateris		6809. 24.	52150

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	Hovedsum.
		Rbd. p.	Rbd. p.
	Transport	21976. 24.	14203. 86.
erlinge . . . i 2den		320	
. . . . .		610	
		22,906. 24.	
. . . . .		130	
. . . . .		74	
. . . . .		648	
ersonligt Tillæg 50 Rbd.)		306	
. . . . .		256	
. . . . .		755	
. . . . .		960	
mmnd. i 1ste Klasse		3,256. 48.	
. . . . .		2,748	
p. . . i 3die "		3,008. 72.	
p. . . i 4de "		4959	
erlinge i 1ste Klasse		642	
. . . i 2den "		224	
. . . . .		610	
. . . . .		228. 72.	
		18,806	
. . . . .		130	
. . . . .		74	
. . . . .		528	
arteermænd		377. 48	
rmænd		320	
ømmermænd i 1ste Cl.		2129. 24.	
p. . . . i 2den "		1946. 48.	
p. . . . i 3die "		1763. 72.	
Cateris		7269	55916. 14.

		Normal-Reglemen		
		Specialsum.		Dovebsu
		Rbd.	ß.	Rbd.
		6809.	24.	52150
Transport				
38 Sommermænd	i 4de Cl. à 87. . .	3306		. .
6 Lærlinge	. . i 1ste . à 53. 48.	321		. .
6 do.	. . . i 2den . à 32. . .	192		. .
4 Bolteflagere	. . . . . 76. 24.	305		. .
1 Vaadebygger	. . . . .	256		. .
1 Vaadebyggerquarteermænd	. . . . .	188.	72.	. .
1 do. Formand	. . . . .	160		. .
5 Vaadebyggere	i 1ste Cl. . 125. 24.	626.	24.	. .
5 do.	. . . i 2den . . . 114. 48.	572.	48.	. .
5 do.	. . . i 3die . . . 103. 72.	518.	72.	. .
10 do.	. . . i 4de . . . 87. . .	870		. .
2 do. Lærlinge	i 1ste Classe . 53. 48.	107		. .
1 do.	. . . i 2den	32		. .
1 Mastemagermester	. . . . .	528		. .
1 do. Quarteermænd	. . . . .	188	72.	. .
1 do. Formand	. . . . .	160		. .
6 Mastemagere	i 1ste Classe	751.	48.	. .
6 do.	. . . i 2den . . .	687		. .
6 do.	. . . i 3die . . .	622.	48.	. .
12 do.	. . . i 4de . . .	1044		. .
2 Lærlinge	. . i 1ste . . .	107		. .
2 do.	. . . i 2den . . .	64		. .
1 Dreiermester	. . . . .	528		. .
1 do. Quarteermænd	. . . . .	188	72.	. .
2 Dreiersvende	i 1ste Classe . 114. 48.	229		. .
2 do.	. . . i 2den . . . 103. 72.	207.	48.	. .
3 do.	. . . i 3die . . . 93.	279		. .
4 do.	. . . i 4de . . . 76. 21.	305		. .
1 Lærling	i 1ste Classe	42.	72.	. .
Eateris		20197.	24.	52150

En som
Sommer-
mændene.

Budget for 1841.

	Specialsum.		Hovedsum.	
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
Transport	7269		55916.	14.
. . . . .	3306			
tinge i 1ste Cl.	374.	48		
. . . . .	192			
. . . . .	305			
aligt Tillæg 50 Rbd.)	306			
. . . . .	188.	72.		
. . . . .	160			
debyggere i 1ste Klasse	751.	48.		
do. i 2den "	687			
do. i 3die "	622.	48		
do. i 4de "	1044			
tinge i 1ste Klasse	160.	48.		
. . . . .	528			
. . . . .	188.	72.		
. . . . .	160			
. . . . .	751.	48.		
. . . . .	687			
. . . . .	622.	48.		
. . . . .	1044			
. . . . .	64			
. . . . .	528			
ier Quarteermænd	377.	48.		
. . . . .	229			
iersvende i 2den Klasse	311.	24.		
. . . . .	279			
do. i 4de "	381.	24.		
tinge i 1ste Klasse	85.	48.		
	<hr/>		<hr/>	
Eateris	21604		55916.	14.

		Normal-Reglemen		
		Specialsum.		Hovedf
		Rbd.	ß.	Rbd.
		20,197.	21.	52,150
2 Arbeidsmænd	Transport	76.	21.	152. 48.
		20,349.		
5te Compagnie.				
1 Sergeant				130
1 Lobet				74
1 Conducteur				648
1 Mestersvend				256
2 Qvarteermænd	hver	188.	72.	377. 48.
3 Formænd	"	160.		480
12 Pølebuffere	i 1ste Cl.	"	125. 21.	1503
12 do.	i 2den "	"	114. 48.	1374
12 do.	i 3die "	"	103. 72.	1245
30 do.	i 4de "	"	87.	2610
4 Lærlinge	i 1ste "	"	53. 48.	214
4 do.	i 2den "	"	32.	128
1 Snekker og Stolemagermester				468
1 Qvarteermand				188. 72.
3 Snekkersvende	i 1ste Cl.	à	114. 48.	343 48.
3 do.	i 2den "		103. 72.	311. 21.
3 do.	i 3die "		93.	279
6 do.	i 4de "		76. 21.	457. 48.
1 do. Lærling	i 1ste "			42. 72.
1 do.	i 2den "			32
1 Bødker				188. 72.
1 do.	i 1ste Cl.			114. 48.
2 do.	i 2den "	à	103. 72.	207. 48.
2 do.	i 3die "		93.	186
3 do.	i 4de "		76. 21.	228 72.
1 do. Lærling	i 1ste "			42 72.
1 Seil- og Compasmagermester				528
		Eateris		12,658. 48. 72,499

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	Hovedsum.
		Rbd. p.	Rbd. p.
	Transport	21,604	55,916. 14.
		152 48.	21,756. 48.
geanter		260	
		74	
		648	
orteermænd		943. 72.	
mand		160	
elebukkere i 1ste Cl.		1753. 48.	
do. i 2den "		1603	
do. i 3die "		1452. 48.	
do. i 4de "		3132	
linge i 1ste "		374. 48.	
o. i 2den "		64	
		468	
øder Formand		160	
		343. 48.	
		311. 24.	
		279	
		457. 48.	
		42. 72.	
		32	
		188. 72.	
		114. 48.	
		207. 48.	
		186	
		228 72.	
		42. 72.	
		700	
	Enteris	14,227. 48.	77,672. 62.

		Normal-Reglemen		
		Specialsum.		Forsedf
		Rbd.	ß.	Rbd.
		12,658.	48.	72,499.
Transport				
1	Seilmager Quartiermand	188.	72.	. . .
4	Seilmagere i 1ste Cl. . . . à 114. 48.	458		. . .
4	do. i 2den " . . . 103. 72.	415		. . .
4	do. i 3die " . . . 93.	372		. . .
8	do. i 4de " . . . 76. 24.	610		. . .
1	Lærling i 1ste "	42.	72.	. . .
1	do. i 2den "	32		. . .
1	Arbeidsmand ved Seilsoftet	76.	24.	. . .
1	Rebslagermester	528		. . .
2	Rebslagerquartiermd. . . . à 188. 72.	377.	48.	. . .
2	Rebslagerformænd . . . . 160.	320		. . .
5	Rebslagere i 1ste Cl. . . . 125. 24.	626.	24.	. . .
5	do. i 2den " . . . 114. 48.	572.	48.	. . .
5	do. i 3die " . . . 103. 72.	518.	72.	. . .
9	do. i 4de " . . . 87.	783		. . .
2	do. Lærlinge i 1ste " . . . 53. 48.	107		. . .
1	do. " i 2den "	32		. . .
8	Arbeidsmand ved Reberbanen à 76. 24.	610		. . .
6te Compagnie.				
1	Sergeant	130		. . .
1	Løber	74		. . .
1	Grov- og Ankersmedmester	750		. . .
3	Mestersvende . . . . . à 256.	768		. . .
Eateris		1722		91,82

Budget for 1841.

		Specialsum.		Hovedsum.	
		Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
	Transport	14,227.	48.	77,672.	62.
.	.	188.	72.		
.	.	458			
.	.	415			
.	.	372			
Slagere i 4de Cl.		457.	48.		
.	.	42.	72.		
.	.	32			
.	.	76.	24.		
.	.	528			
Slagermestersvend		256			
.	.	377.	48.		
Formand		160			
Slagere i 1ste Cl.		751.	48.		
do. i 2den "		687			
do. i 3die "		415			
do. i 4de "		696			
.	.	107			
Arbeidsmænd		991.	24.		
				21,239	
Argeanter		260			
.	.	74			
at, men af Gehalten udredes til Klein-					
edmesteren saalænge han bestyrer Vært-					
det		240			
l Huusleie		150			
eur til Mestersvenden		100			
		490			
		768			
Eateris		1592		98,911.	62.

		Normal-Reglemen	
		Specialsum.	Hoveds
		Rbb. β.	Rbb.
Transport		1722	91828
4	Qvarttermænd	212. 72.	851 . .
5	Formænd	160.	800 . .
17	Grovsmedsvende i 1ste Cl.	125. 24.	2129. 21. . .
17	do. i 2den "	114. 48.	1946. 48. . .
17	do. i 3die "	103. 72.	1763. 72. . .
24	do. i 4de "	87.	2088 . .
4	Grovsmedlærlinge i 1ste "	64. 21.	257 . .
4	do. i 2den "	32.	128 . .
1	Kleinsmedmester		528 . .
1	do. Qvarttermænd		212. 72. . .
4	do. Svende i 1ste Cl.	à 125. 24.	501 . .
4	do. do. i 2den "	114. 48.	458 . .
4	do. do. i 3die "	103. 72.	415 . .
6	do. do. i 4de "	87.	522 . .
1	do. Lærling i 1ste "		64. 21. . .
1	do. do. i 2den "		32 . .
20	Arbeidsmænd . . . . . hver 87		1740 . .
			16,158.
1	Charakteriseret Underfibsbygmester, der gjør Tjeneste som Qvarttermester ved de Kongl. Lystfartøier paa Esrom Sø:		
	Gage	256.	. . . . .
4	Al. Klæde til Mundering	14. 32.	. . . . .
1½	Port. Kost à 52. 13.	78. 20.	. . . . .
¾	Cubikfv. Torv	16.	. . . . .
1½	Spd. Lys	6. 24.	. . . . .
		Rbd. 370. 76.	
opført under „forskjellige Udgifter“ og refun- deres af Postkassen med de øvrige Udgifter ved Lystfartøierne.			
		Eateris	107,986

Budget for 1841.

		Specialsum.		Hovedsum.	
		Rbb.	ß.	Rbb.	ß.
	Transport	1592		98911.	62.
	• • • • •	851			
	• • • • •	800			
	• • • • •	2129.	24.		
	• • • • •	1946.	48.		
	• • • • •	1763.	72.		
	• • • • •	2088			
•	•	642.	48.		
•	•	32			
•	•	480			
•	•	212.	72.		
•	•	501			
•	•	458			
•	•	415			
•	•	435			
•	•	1740		16,086.	72.
•	•	256.			
•	•	14.	32.		
•	•	82.	41.		
•	•	14.	61.		
•	•	6.	21.		
	Rbb. 373. 68.				
	• • • • •			114,998.	38.

Esteris

		Normal-Reglement	
		Specialsum.	Sovedsu
		Rbd.	Rbd.
Transport			107,986
Til Munderinger			
medgaae fremdeles følgende Summer, der, hvad Normalreglementet angaaer, ere beregnede efter Middeltallet af 6 Aar, hvori de forskjellige Munderingsforter udleveres:			
26	Mestere, Mestersvende m. F. à 14. 32.	372.	61.
1	Billedhugger Ovtmd. og en Constructionsassistent . . . . . hver 21. 77.	43.	58.
6	Sergeanter . . . . . " 22. 78.	136.	84.
6	Løbere . . . . . " 14. 95.	89.	90.
6	Underconstructionsassistenters og 2 Underassistenters ved Fabrikskriveriet, hver 20. 33.	162.	72.
23	Skrivere, 2 Sommermænd ved Besigtelserne, 2 Modelerere, 2 Opsynsmænd i Dokken, 1 Opsynsmand ved Dampmaskinen, 1 Assistent hos Sommeropsynsmanden . . . . . hver 12. 63.	392.	33.
24	Quarttermænd, nemlig 1 ved Boringen og 23 ved de andre Haandværker à 16. 90.	406.	43.
31	Formænd, nemlig 1 ved Saugfiaringen, 1 ved Fernalbeiders Transport, 2 Opsynsmænd ved Spaanehaugen, 1 ved Sommerbesigtelserne og 26 ved de øvrige Haandværkere . . . . . hver 12. 91.	401.	37.
130	Haandværkere i 1ste Klasse, nemlig 1 Billedhugger, 1 Bøsssemager og 128 andre Haandvkr. . . . . hver 12. 60.	1641.	24.
130	Haandværkere i 2den Klasse, nemlig en Bøsssemager og 129 andre Haandværkere . . . . . hver 12. 53.	1631.	71.
Cateris		5279.	8.
			107,986.

Budget for 1841.

	Specialsum.		Hovedsum.	
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
Transport	.	.	114,998.	38.
Til de Munderingsstykker o. s. v. der res til at anlægges i Maret 1841, saas- Kioler, Jaller, Troier, Burer, Skior- sko, Strømper o. s. v. vil i bemeldte medgaae et Beløb af	8797.	72.		
	Sateris		8797.	72.
			114,998.	38.

		Normal-Reglement.	
		Specialsum.	Hovedsum
		Rbb. §.	Rbb.
	Transport	5279.	8. 107,986.
132	Haandværkere i 3die Klasse à 12. 46.	1647.	21.
284	Haandværkere i 4de Klasse à 11. 75.	3345.	81.
50	Lærlinge i 1ste Klasse, nemlig en Bil-		
	ledhugger, 1 Bøfsemager og 48 ved de		
	andre Haandværkere	590.	60.
42	Lærlinge i 2den Klasse " 11. 76.	495.	21.
31	Arbejdsmand, 20 Voltestagere og 3		
	Bregsydere	637.	30.
15	Pensionister i 2den Cl.	112.	93.
40	do. i 3die "	288.	72.
40	do. i 4de "	270.	
			12,667.
Bed Sofaartarchivet.			
1	Assistent, 4 Alen Klæde	. . . . .	. . . . .
1	Tegner	. . . . .	. . . . .
1	Lærling	. . . . .	. . . . .
1	Kobbertrykker	. . . . .	. . . . .
		59.	14.
Ifølge Kongl. Resolution af 5te Februar 1832, erstatter Sofaartarchivet denne Udgift af dets egne Midler.			
Endvidere behøves in natura til Divisionen:			
29	Cubicfavne Torv, circa	. . . . .	650
1149	Portioner Kost à 52. 13	59,903.	57.
393	Spd. 6 Pd. Lys à 4. 16.	1,639.	6.
		61,542.	63.
som ere indbefattede under det for Naturalforpleiningen anførte Beløb.			
			121,303.
Capitulationspenge		. . . . .	600

Af de Mandstabet tilstaaede Munderingsstykker erholder det no
 hvert Aar, nogle hvert 2det, 3die, 4de, 5te og 6te Aar. Betsfning
 for, hvad der aarligen leveres, er ikke een og den samme hvert Aar,
 derfor er Belobet til Munderinger for hver enkelt Mand paa Norm
 reglementet opfort med det, samme giennemsnitsviis for 6 Aar kos
 aarligt. Paa Budgettet er derimod opfort, hvad de Munderingsstykk
 der leveres og anlægges i Aaret 1841, virkeligen koste. Det er
 Selvefølge, at hvad der saaledes er paa Budgettet mindre, end det p
 Normalreglementet opførte Giennemsnitsbeløb, vil i de følgende A
 medgaae, saa at Forstiellen ei er at ansee som Besparelse, liges
 hellerikke det, Udgiften paa Budgettet et andet Aar, af den næv

Medicin

	Normal-Reglement.	
	Specialsum.	Hovedsum.
	Rbd.	Rbd.
1 Stabsmedicus	300	
1 Divisionschirurg ved 1ste Division . .	684	. .
1 Reservechirurg	316	. .
2 Underchirurger . . . hver 180 . .	360	. .
1 Divisionschirurg ved 2den Division 984 til Skrivematerialier 50		
	1034	
1 Reservechirurg	316	. .
2 Underchirurger . . . . . hver 180	360	. .
So-Statens Medicinal-Revisor til Skrive- materialier	25	. .
So-Statens Hospital.		
Dertil antages at medgaae til Sygepleie, Brænde og Lys m. m. foruden hvad der=		
	Enteris	
	3395	. .

eflag, udgjør mere, end det for samme Aar Normerede, er en forøget Udgift.

Forøvrigt viser Normal-Reglementet det Personale, af hvilket et Stykke af de respective Corps'er eller Compagnier er bestemt at skulle bestyres. Budgettet viser det virkelige Folketal saaledes, som samme vil være den 1ste April d. N. i hver Charge eller Classe. Ligesom nu Reductionen af de Overtallige skal, ifølge Hs. Majestæts allernaadigste Befaling, indtræde efterhaanden paa den forhen betegnede Maade, saasom skal ogsaa Rekruteringen eller Completeringen af det manglende Folketal derefter lempes. Forandringen vil saaledes blive iværksat, uden at medføre forøget Udgift og uden at grundet Klage over Kæringsløsning blandt Mandstabet kan finde Sted.

betjent.

	Budget for 1841.	
	Specialsum.	Hovedsum.
	Rbd.	Rbd.
. . . . .	684	
. . . . .	316	
(Bolig paa Hospitalet)	360	
Div. Chirurg ved 2den Division . 984		
for at besørge Strivematerialier 50		
for at besørge Stabsmedicinetets Forr. 300		
	<hr/>	
	1334	
(Bolig paa Søværnssthuset.		
. . . . .	316	
(Bolig paa Hospitalet)	360	
. . . . .	25	
	<hr/>	
	3395	
	<hr/>	
	3395	

	Normal-Reglement.	
	Specialsum.	Hovedsum.
	Rbd.	Rbd.
Transport	3395	
til af det faste Mandstabs Gehalt i Sygdomstilfælde indeholdes	14000	. . .
som erstattes af Sogværkhusets Midler.		
Deraf har:		
Inspecteuren	600	. . .
til Contoirhold og et Bud	200	. . .
	<u>800</u>	
Deconomen	200	
til Folkeløn	100	
	<u>300</u>	
Oldfruen	100	. . .
4 Underchirurger hver 20 Rbd. til Lys	80	. . .
Præsten	150	. . .
til Brød og Viin	10	. . .
	<u>160</u>	
	Rbd. 1440	
Til Suur og Pleie for dem af Divisioner- nes Mandskab, eller deres Koner og Børn som indlægges i Fattigvæsenets Stiftelser	800	. . .
Til Bonninger og flere Udgifter ved Aflyt i Nyboder	500	. . .
Til Medicamenter til de Syge af Divisio- nernes Mandskab samt til disses Koner og Børn:		
ved 1ste Division	800	
„ 2den —	800	
	<u>1600</u>	
Til Sygepleie for dem, der cures uden- for Hospitalet:		
ved 1ste Division	30	
2den --	30	
	<u>60</u>	
		20,355

Budget for 1841.

		Specialsum.	Hovedsum.
		Rbd.	Rbd.
	Transport	3395	
		14000	
	Rbd. 600		
	200		
	—800		
	300		
	personligt 100		
	—400		
	100		
	80		
	160		
	1540		
		800	
		500	
		1600	
		60	
			20,355

Forskjellige Lønninger og and

	Normal-Reglement.	
	Specialsum.	Hovedsum.
	Rbb.	Rbb.
2 Divisionskvartermestere . . . hver 800	1600	. . .
1 Assistent hos disse	400	. . .
Skrivematerialier til begge	150	. . .
1ste Division.		
Chefen til Parolskue	60	
6 Compagniechefer til Munderings-		
kammer ic. . . . . hver 50 R.	300	
1 Divisionsskriver	96	
	456	
2den Division ligeledes	456	
	912	. . .
Magasinsforvalteren ved det militaire Bæres-		
Depot for hans Forretninger ved Sø-		
Statens Munderingsvæsen	50	. . .
Til faderløse Rugdreng, som ikke kunne		
faaes udsatte i Pleie for deres Gehalt	50	. . .
Honorar til den Officier, som bestyrer		
Corpsernes Haandvaabenøvelser	100	. . .
Douceur til Gymnastiklærerne for at un-		
dervise Corpsernes Mandskab i Brug af		
Haandvaaben	56	. . .
Douceur til en Regimentstambour for at		
undervise Værlingerne i Trommeslagning	20	. . .
	3338	

Sødtgjøre

Viceadmiral	1	Ordonnans
2 Contre-Admiraler	2	—
6 Commandeurer	6	—

Tælleris 9

		Normal-Reglement	
		Specialsum.	Føvedst
		Rbd. §.	Rbd.
Transport 9 Ordonnansf.			
7	Commandeurcapitainer	7	—
14	Capitainer	14	—
2	Civildeputerede	2	—
Holmens Overqvipageme-			
	ster	1	—
Chefen for Socadetcom-			
	pagniet	1	—
	Commandant i Nyboder	4	—
2	Divisionschirurger	2	—
	Admiralitetsadjutant	1	—
	Havnecapitainer	4	—
<hr/>			
42 à 110. 83.		4656.	30.
<hr/>			
Lateris		4656.	30.

Budget for 1841.

Specialsum.		Hovedsum.	
Rbd.	§.	Rbd.	§.

Ordonnantser, hver Rbd. 111. 27.	4673.	78.
ifinestere . . . . . 1 Ordonnants		
ntoirchefer ved Collegiet 3 —		
do. ved Holmen 2 —		

6 à 111. 27.	667.	66.
--------------	------	-----

giørelse for Ordonnantser fra 1ste Jan-
uar til 31te Marts tilkommer:

ntoirchefer ved Collegiet	55.	60.
-------------------------------------	-----	-----

a 1ste Jan. til 28de Febr.:

ommandeurcapitain;

pitainer;

inspektionsofficier ved Reberbanen;

idrukkeringschef i Siællands District;

er Rbd. 18. 52.	92.	68.
-------------------------	-----	-----

idere have Esternævnte for deres Per-
ter Godtgjørelse i Penge for Ordon-
ntser og Jolleroere, nemlig:

l. 3704	3704	Cateris	5489.	80.
---------	------	---------	-------	-----

29*

		Normal-Reglement	
		Specialsum.	Hoveds.
		Rbd. §.	Rbd.
	Transport	4656.	30.
			4,656

Saaledes er paa Conto „de tvende Divisioner, med hvad dertil hører“ op
Paa Normalreglementet:

1ste Division	Rbd.	76,199
2den do.	„	121,303
Capitulationspenge	„	600
	Rbd.	198,102
Sø-Statens Hospital og Medicinalvæsen	„	20,355
Forfællige Lønninger og andre Udgifter, Divisioner nerne vedkommende	„	3,338
Ordonnantsgodtgjørelse.	„	4,656
	Rbd.	226,452

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	
		Rbd.	ß.
	Transport		
lfimesteren . . .	for 2 Folleroere	5489.	80.
lfimesteren . . .	" 2 —		
lfimesteren . . .	" 2 —		
pagemester paa Nyh. . .	" 2 —		
. paa Gl. Holm . . .	" 2 —		
dmagasinforvalter . . .	" 1 Ordonnants		
ecapitainen . . .	" 2 —		
	13 à 111. 27.	1446.	63.
svilke 13 Ordonnantser og Folleroere			
svarende Antal Holmens Arbeidsmænd			
ddragne ved 1ste Division.			6936. 47.

Paa Budgettet for 1841:

Division	Rbd.	70,124.	5.
do.	"	124,368.	14.
ulationsspenge	"	600.	
	Rbd.	195,092.	19.
statens Hospital og Medicinalvæsen	"	20,355.	
sielige Konninger og andre Udgifter, Divisio=			
rne vedkommende	"	2,800.	48.
nnantsgodtgjorelse	"	6,936.	47.
	Rbd.	225,184.	18.

Holmens og Sotoihusets Officiereer se

	Normal-Reglemen		Hovedsu
	Specialsum.	Rbd.	
	Rbd.	ß.	Rbd.
Holmen.			
Forskjellige Embedsmænd.			
1 Holmens Overequipagemester	2400		
1 Fabrikmester	1600		
1 Under-Fabrikmester, Tillæg til Officiergage	400		
1 Tækkelmester	1400		
1 Officier ved Hydraulik og Mechanikkfaget	1400		
1 Inspectionsofficier ved Reberbanen Til-			
læg til Officiergagen	400		
1 Assistent ved samme, Tillæg til Officier-			
gagen	160		
1 Equipagemester paa Nyholm	1300		
1 Equipagemester paa Gammelholm	1100		
1 Interims-Inspectionsofficier i Dokken			
Tillæg til Officiersgagen	120		
5 Inspectionsofficiereer ved Holmene nem-			
lig: 2 hver 200 Rbd.	400		
2 " 180 "	360		
	Efteris		10280

	Normal-Reglement	
	Specialsum.	Hovedsu
	Rbd.	Rbd.
Transport	10280	
1 Inspectionsoff. ved Holmen 160	920	. .
3 Inspectionsofficerer ved Takkelloftet à 160, 140 og 120 Rbd. er . . . 420		
To af disse ville i Sommermaanederne afgaae, hvorved spares 70		
	350	. .
Tillæg til videnskabelig studerende Officerer og til mathematiste Haandbøgers Anskaffelse hvoraf en Regnskabsfører ved de studerende Officerers Bibliothek lønnes med 100 R.	1000	. .
Lector Matheseos	450	. .
		13000
Contoirerne paa Holmen.		
1 Equipage- og Commandoskriver . . .	1300	. .
1 Forvalter ved Hovedmagasinet . . .	1200	. .
1 Veiermester, foruden de anordn. Veier- penge	500	. .
1 Fuldmægtig	600	. .
2 do., den ene 550, den anden 450 . .	1000	. .
De 3 ældste Copister, hver . . . 350	1050	. .
De 3 yngste do. 300	900	. .
		6,550
Cateris		19550

Budget for 1841.

	Specialsum.		Hovedsum.	
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
Transport	11696.	64.		
.....	920			
.....	350			
.....	1000			
(fonligt 250 Rbd.)	700			
			14666.	64.
(fonligt 200 Rbd.)	1500			
.....	1200			
.....	500			
Commerforvalter af 1,080 Rbd., og en Laffellostskriver af 880 Rbd. i 3 Maa- eder	490			
.....	600			
.....	1000			
Fuldmægtige, 3 med 500, 1 med 440 og 2 med 390 Rbd. Gage, fra 1ste anuar til ult. Marts	680			
.....	1050			
Opifter i 9 Maaneder fra 1ste April p. à 260 Rbd. i 3 Maaneder fra 1ste anuar	675			
.....	195			
skriver med 144 Rbd. i samme Tid	36		7926	
			22592.	64.
Lateris				

		Normal-Reglement.	
		Specialsum.	Hovedsum
		Rbd. §.	Rbd.
Transport			19550
Andre Embedsmænd og Betiente.			
1	Mechanikus for Opsyn med Dampmaskinen og for at sørge for dens Conservation og stadige Gang	400	. .
1	Skriver ved Constructions og Reglerings-Commissionen	475	. .
	og til et Commissionsbud	150	
1	Siouerfriver	96	. .
Desuden, naar Siouerudgiften overstiger en vis Sum, et Tillæg af 96 Rbd., som opføres i hans Regnskab til Udgift.			
1	Auctions Incassator	100	. .
3	vagtgjørende Chirurger paa Holmene	708	. .
	For Vagtskriveriet ved Gammelholms Hovedvagt	72	. .
	For do. ved Nyholms Hovedvagt à 32 §. daglig	121. 64.	. .
8	Opfigtsbetiente . . . . . à Rbd. 300	2400	. .
			4522.
			24,072.
Sø-Loihuset.			
1	Sø-Løimester	1400	. .
3	Inspectionsofficerer ved Artilleriet à 160, 140 og 120 Rbd., er	420	
	To af disse afgaae i Sommermaanederne hvorved bespares	70	
		350	. .
1	Søstihuslieutenant og Løivarer	508	. .
I alt		2258	24,072

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	Hovedsum.
		Rbd. §.	Rbd. §.
	Transport	. . .	22592. 64
		400	
	Rbd. 520 .		
fonligt	" 133. 32.		
et Bud ved Commissionen	" 150.		
Brænde og Lys	" 25.		
		828. 32.	
		96	
		100	
		708	
		72	
		121. 64.	
		2400	
			4,726
			27,318. 64.
		1400	
		350	
		508	
	Eteris	2258	27318. 64.

		Normal-Reglement.	
		Specialsum.	Hovedsum
		Rbd. p.	Rbd. p.
Transport		2258	24072.
samt 2 Portioner Kost	Rbd. 104. 26.	. . . . .	. . . . .
og 2 Epd. Lys	S. 32.	. . . . .	. . . . .
112. 58.			
som ere indbefattede under det for Naturalforpleiningen anførte Beløb.			
og en Cubikfavn Torv in natura		23	. . . . .
1 Sotoihuuslieutenant		436	. . . . .
samt $1\frac{1}{2}$ Portion Kost	Rbd. 78. 20.	. . . . .	. . . . .
$1\frac{1}{2}$ Epd. Lys	" 6. 24.	. . . . .	. . . . .
84. 44.			
som ere indbefattede under det for Naturalforpleiningen anførte Beløb.			
og $\frac{2}{3}$ Cubikfavn Torv in natura		16	. . . . .
1 Sotoihuuslieutenant		396	. . . . .
Kost og Lys som Foranstaaende 84. 44.		. . . . .	. . . . .
som ere indbefattede under det for Naturalforpleiningen anførte Beløb.			
og $\frac{2}{3}$ Cubikfavn Torv in natura		16	. . . . .
Til Vagtholdet ved Krudttaarnene paa Amager og i den bedækte Wei, samt til andre So: Lovhuset vedkommende Udgifter		720	. . . . .
Til Præmie for Artillerister ved Skivefydning		40	. . . . .
Douceur til en Overkanoneer for Viserernes Afsetning paa Skibenes Skyts .		30	. . . . .
Til Douceur for dem, som opsoge og indbringe de ved Morteer og Kanonprover bortskudte Kugler, Bomber og Knipler .		10	. . . . .
		3945	
Cateris		. . . . .	28017.

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	Hovedsum.
		Rbd. §.	Rbd. §.
	Transport	2258	27318. 64.
. . . . .	Rbd. 109. 90.		
. . . . .	" 8. 32.		
	<hr/>		
	118. 26.		
. . . . .		23	
. . . . .		436	
. . . . .	Rbd. 82. 44.		
. . . . .	" 6. 24.		
	<hr/>		
	88. 68.		
. . . . .		16	
. . . . .		396	
. . . . .	88. 68.		
. . . . .		16	
. . . . .		720	
. . . . .		40	
. . . . .		30	
. . . . .		10	
	<hr/>		3945
	Eateris . . .		<hr/>
			31263. 64.

		Normal-Reglement.	
		Specialsum.	Hovedsum
		Rbd. §.	Rbd.
Transport		. . .	28017.
Forforskjellige Udgifter, Douceurer ic.			
Til Douceur til Mestere og Mestersvende			
m. Fl. ved Skibsbyggeriet og Flaadens			
Reparation			
		300	. .
Disse Douceurer gives i Stedet for de for-			
hen reglementerede Douceurer for Skibes			
Bygning og Hovedreparation.			
Tillæg til en Underofficier, som forretter			
Tjeneste som Brandmester			
		48	. .
Til Douceur for dem af Reberbanens Folk			
som ved Drogden stikker Fyr			
		10	. .
Hver af de med Holmens Hæderstegn be-			
naadede Haandværkere m. Fl. 10 Rbd.			
		2400	. . . . .
Til Sommermænd, som oplære Lærlinge til			
duelige Underkammerater, hver 5 Rbd.			
		150	. .
Til Borere ligeledes for Lærlinges Under-			
viisning, hver 2 Rbd. pr. Lærling			
		50	. .
Dagtillæg til det Mandstab, som forretter			
Tjeneste tilføes med Holmens smaa Fartsier			
		300	. .
Tilmepege for Fritidsarbejde			
		600	. .
Do. til Dampmaskinens Mandstab			
		600	. .
Tillæg til Smedde for Jernknærs For-			
færdigelse			
		700	. .
Til Opsynsmændene i Dokken for Natte-			
vagt i 365 Nætter à 64 §.			
		243.	32. . .
Til Regnskabsdouceur for adskillige Regn-			
skabers Afreggelse			
		338	. .
Cateris		5739.	32 28017.

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	Døvedsum.
		Rbd. §.	Rbd. §.
	Transport		31263. 64.
• • • • •		300	
• • • • •		48	
• • • • •		10	
Personer, hver 10 Rbd.		2300	
• • • • •		150	
• • • • •		50	
• • • • •		300	
• • • • •		600	
• • • • •		600	
• • • • •		700	
• • • • •		243. 32.	
• • • • •	Rbd. 338		
ippere, Regnskabsdouceur af 180			
d. fra 1ste Januar til ult. Marts 45		383	
	Lateris	5684. 32.	31263. 64.

	Normal-Reglemen	
	Specialsum.	Hovedsu
	Rbb.	fl.
Transport	5739.	32.
For Regnskaberne over Inventariesagerne i Dolken	30	. .
For Regnskaberne over Spaanehaugen paa Nyholm og paa Gammelholm à 30 R.	60	. .
Til Udgifter ved chirurgisk Hiælp og Medi- cin som gives til Mandskab, der paa Holmen kommer til Skade	100	. .
Til Douceurer for Grovsmedemesteren og den Mestersvend, der gjør Tjeneste ved Dampmaskinen	324	. .
Douceur til Holmens Ofsigtsbetiente, for Extrationeste ved Frossenborgporten i An- ledning af Svømmeanstalten paa Gam- melholm	160	. .
		6413.
		34,431

Inddragelse af flere militaire Embedsposter ved Holmen, end i Bilaget Littr. a omhandlede, har for Tiden ikke været at iværksætte. Til nogle af bemeldte Poster udfordres ogsaa en særegen videnstjeneste, der vanskeligen lader sig forene med den almindelige tjeneste. Men iøvrigt skal Besættelsen af faste Poster iland med Officerer i Detaillen, efter allerhøieste Befaling, være Gienstand for miralitetets Overveielse og anvendes, hvor det kan forenes med Tjenestens Løve.

I Antallet af Holmens Contoirer skete ved den almindelige Reduktion i Aaret 1815 en ei ubetydelig Indskrænkning. Senere blev endnu et Contoir inddraget, og i Aaret 1834 anordnedes endvidere nogen Mindskelse i Antallet af de subalterne Betiente, der ogsaa blev iværksættede forsaavidt det paa den befalede Maade kunde skee ved indtræffende cancer.

		Budget for 1841.			
		Specialsum.		Hovedsum.	
		Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
Transport		5684.	32	31,263.	64.
.....			30		
.....			60		
.....			100		
.....			324		
.....			160		
				6358.	32.
				<u>37,622</u>	

At den ved allerhøieste Rescript af 17de Marts 1840 fremkaldte erfølgelse har havt Inddragelserne af 3 Contoirer til Følge, er ede oplyst i Bilaget (a).

Det tilbageblevne Contoirpersonale bestaaer i Følgende: 1 Con-
 hef for Expeditionen af Equipage- og Commandofagerne, med 2
 fuldmægtige og 3 Copister; 1 Hovedmagasinforvalter med en Fuld-
 mægtig og 2 Copister; 1 Veiermester med en Copist, foruden 2 mili-
 Regnskabsførere med 4 militaire Skrivere og en Skriverlærling.
 Ringen til dette Personale udgjør tilsammen circa 8,100 Rbd.

I Aaret 1806 havde Holmen 11 Contoirer. Udgiften derved i
 Courant svarer til et Beløb af circa 22,000 Rbd.

De anførte 3 Fuldmægtige og 6 Copister ere ikke fast ansatte
 noget vist Contoir, men kunne sættes i Virksomhed, hvor deres
 Tjeneste behøves.

Indrulleringen i

	Normal-Reglement.	
	Specialsum.	Hovedsum
	Rbd. R.	Rbd. R.
Generalkrigscommissairen for de danske Districter, til Contoirhold	200	. . .
Gekr. Com. for Hertugdømmerne, Gage	500	. . .
Overlotfen i Sjællands District	850	. . .
Indrulleringschef i samme District	850	. . .
Overlotfer og Indrulleringschefer:		
I Voldands, Falsters og Moens District	850	. . .
i Fyens District	850	. . .
i Sjyllands District	850	. . .
En subaltern Officier	440	. . .
Overlotfer og Indrulleringschefer:		
I Slesvigs District	850	. . .
Holsteens District	850	. . .
Sø og Landkrigscommissairer i:		
1ste slesvigholsteenske District	400	. . .
2den do.	400	. . .
3die do.	400	. . .
Mynsterfriverne (lønnes efter Anciennitet, bestemt ved Kgl. Ref. 1ste Oct. 1815).		
i Fyens District	400	
til Skrivematerialier	40	
	440	
i Slesvigs District	380	
til Skrivematerialier	60	
til Folkelon	150	
	590	
Cateris	9320	

otsvæfnet.

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	Hovedsum.
		Rbd. §.	Rbd. §.
.	.	200	
.	.	500	
.	.	850	
.	.	850	
.	.	850	
.	.	850	
.	.	850	
.	.	Rbd. 850	
Personligt af 300 aarligt i 2			
Maaneder	" 50		
		900	
	Rbd. 440		
Personligt	" 200		
		640	
.	.	850	
.	.	850	
.	.	400	
.	.	400	
.	.	400	
.	.	440	
.	.	590	
Tæteris		9570	

	Normal-Reglement.			
	Specialsum.		Hovedsum	
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
	9320			
Transport				
i Jyllands District	360			
til Skrivematerialier	40			
	400			
i Holsteens District	340			
til Skrivematerialier	40			
	380			
i Hollands o. s. v. District	320			
til Skrivematerialier	40			
	360			
i Sjællands District	300			
Tillæg for forøgede Forretninger	120			
til Skrivematerialier	60			
til Folkeløn	240			
	720			
Bureauchefen ved Generalkrigscommissaria-				
tet i Danmark	500			
Til Diæter og andre Udgifter ved Ses-				
sionsreiserne i Danmark	1600			
i Slesvig og Holsteen	600			
Til Diæt og Rejsepenge ved Forflytning				
for Officierer og Mynsterkrivere i alle				
Districter	300			
og for de Officierer, som forrette Tjeneste ved				
Divisionerne, men brøddes at reise til Ses-				
sionerne som Indrulleringsofficierer	300			
	600			
Til Qvarteerpenge til Indrulleringsofficie-				
rerne, for saavidt samme ei udredes af				
Districtet	300			
Til Schematist Papir, Bøger, Certificater ic.	400			
Til Lønnings Forbedring for Mynsterkri-				
verne	400			
				15,580

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	Hovedsum.
		Rbd. §.	Rbd. §.
	Transport	9570	
	erfontligt til en Skriver 80 Rbd.) . . .	480	
	. . . . .	380	
	. . . . .	360	
	. . . . .	720	
	. . . . .	500	
	aldmægtig ved Generalkrigscommissaria-		
	ret i Danmark	116.	64.
	. . . . .	1600	
	. . . . .	600	
	. . . . .	600	
	. . . . .	300	
	. . . . .	400	
	. . . . .	400	
			16,026. 64.

De ved Indrulleringen ansatte Mynsterstribere have en Deel deres Indkomster i anordnede Gebyrer. Endskiøndt disse, især paa nogle Steder, ere aftagne, har det dog ikke været anseet tilraadeligt for Tiden at andrage paa fast Gageforhøielse for disse Betiente, men i

Justits-Embedsmænd

	Normal-Reglement.	
	Specialsum.	Dovebsum.
	Rbd. p.	Rbd. p.
1 General-Auditeur	1000	. . .
1 Søkrigsprocureur	500	. . .
1 Auditeur ved combinerede Ret	700	. . .
Douceur til 2 Bude ved bemeldte Ret, hver 24 Rbd. 64 fi.	49. 32.	. . .
(De have Gehalt ved Divisionerne.)		
Til Brug ved Retslocalets Opvarmelse 4 Favne Brænde in natura	40	. . .
		2289.

Nyboders Embedsmænd og Betiente, for

Nyboder.

Commandant . . . . . (fri Bolig.)	1238	. . .
1 Copist hos Commandanten	230	. . .
1 Bygmester	487. 36.	. . .
1 Vandmester i Gehalt og Mundering som for en Sommermand i 1ste Klasse . . . og en Portion Kost in natura, hvis Pen- gebeløb er optaget under Naturalfor- pleiningen.	137. 81.	. . .
For 2 Fv. Brænde in natura til Comman- dantens Contoir	20	. . .
	Cateris	2113. 21.

Paagældende kunne, efter Omstændighederne, kommes til Hiælp, foreløbigen paa Reglementet og Budgettet opført 400 Rbd. til disposition efter nærmere allernaadigst Bestemmelse.

Betiente.

Budget for 1841.			
Specialsum.		Hovedsum.	
Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
1000			
726			
700			
49.	32.		
40			
		2515.	32.

Skud til Bygningers Reparation m. m.

til 1438 Rbd. aarlig, deraf i 2 Maanedere til 1ste Marts . . .	239.	61.		
og i 10 Maaneder . . .	1031.	61.		
	1271.	32.		
	230			
	487.	36.		
	137.	87.		
	20			
	2146.	59.		
	Cateris			

		Normal-Reglement.	
		Specialsum.	Hovedsum
		Rbd.	Sk.
Transport		2113.	21.
Sø=Statens Seildugsfabrik i Nyboder.			
1 Fabrikor	circa Rbd. 600		
1 Regnskabsfører	400		
1 Bestyrerinde af Spinderiet . . .	300		
som blive medregnede ved Bestemmelsen af den aarlige Priis for Seildug fra Fabrikken.			2113.

Beføstningerne ved Nyboders Bygningers Reparation, saavel ved Renovationen og ved Brolægningen af de Gader, der ei ligg Fælledskab med Stadens almindelige Gader, skulle ordentligviis bestes af den Leie, der erlægges af Beboerne ved Afdrag i Conninger, som udgjor circa 17,000 Rbd. aarlig. Men denne Sum har i Række af Aar ei været tilstrækkelig og vil efter Bygningernes og Brolægningens Tilstand ikke heller blive det endnu i nogle Aar. Af den Aarsag er et Tilskud af 3000 Rbd. opført paa Budgettet.

Angaaende Brolægningen af de Gader, der ligge i Fælledskab med Stadens Gader, er i Aaret 1779 truffet en Dvercenskomst imell Brolægningssvæsenet og Sø=Staten, hvorefter denne, for sin Andeel Gaderne, betaler den almindelige Afgift til Brolægningssvæsenet, in

		Normal-Reglement.	
		Specialsum.	Hovedsum
		Rbd.	Sk.
Sognepræst og Provst Gage .	Rbd. 278		
til Brod og Vin ved Commu- nion samt til Altarslys	200	478	
1ste Capellan		187.	21.
Cateris		665.	21.

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	Hovedsum.
		Rbd. §.	Rbd. §.
	Transport	2146.	59.
	til Bygnings-Reparatur, Renovation		
	Brolægning i Nyboder	3000	
			5146. 59.

tte er forpligtet til at holde Gadernes Brolægning i forsvarlig
d.

Følge allerhøieste Befaling er en Commission nedsat til at un-
ge og overveie, hvorvidt Statens Seildugsfabrik i Nyboder frem-
bor drives for Kongelig Regning, eller om det ikke vilde være
hensigtsmæssigt, at Fabrikationen af Seilduge til Flaadens Brug
overdragen til Private. Efter en foreløbig Indberetning har Com-
missionen anstillet meget omfattende Forsøg, for at faae Visshed om
affenheden af den Kongelige Fabriks Seilduge i Sammenligning
Duge, saavel fra de flere indenlandste, som fra de bedst bekiendte
af de engelske og russiske Fabriker. Commissionens Forhandlinger ventes om
Tid at ville være tilendebragte.

Almens Kirke m. v.

		Budget for 1841.	
		Specialsum.	Hovedsum.
		Rbd. §.	Rbd. §.
	. . . . .	478	
	. . . . .	187.	21.
	Lateris	665.	21.

	Normal-Reglemen	
	Specialsum.	Hoveds
	Rbd.	β.
Transport	665.	24.
2den Capellan	187.	24.
1ste Cantor og Lærer ved Chorskolen . .	96	60.
1 Hører ved bemeldte Skole	29.	32.
1 Overgraver ved Holmens og Skibskirke- gaarden	22.	14.
1 Undergraver	22.	14.
Geistligheden har til Deling $\frac{1}{3}$ pCt. af militaire og civile Patientes Gager og af det faste Mandskab hvad samme fortes i Offer.		
For Brug af Ligvognen til de Lig, som jordes for Sø-Statens Regning . . .	200	. .
Tilskud til Sognets Fattigskole i Laregaden; indtil	1000	. .
		2222.

Erstatningen for Tab af Offer, saavel som den extraordin

Sø-Statens Drengeskoler.			St
3 Overlærere	hver 350	1050	. .
3 do.	hver 300	900	. .
3 Underlærere	„ 250	750	. .
(Samtlige Lærere have fri Bolig; de sex af dem have 2 Fv. Brænde hver, de øvrige 3 have 1 Fv. hver, med Forpligtelse til at holde Skolestuen varm og har en af disse endvi- dere 1 Fv. Brænde.)			
	Lærers	2700	. .

		Normal-Reglement	
		Specialsum.	Hoved
		Rbd. §.	Rbd.
Transport		2700	. .
1	Skomager	120	. .
1	Lærer i Mathematik ved Skibbygningskolen	243. 64.	. .
1	do. i Skibtegning	130. 80.	. .
1	Inspectionsofficer (fri Bolig)	300	. .
2	Inspectorer . . . . . hver 60	120	. .
1	Sergeant 60		
	og som Inspector ved en Afdeling af		
	Skolerne 50	110	. .
1	Løber	30	. .
	Til Bøger, Regne- og Skrivematerialier		
	samt for Underviisning i Dreining m. v.	1900	. .
	For Bestyrelse af Skolernes Regnskabsvæsen	100	. .
	Til Skolernes Brug . . 30 Fv. Brænde		
	og ovennævnte Deputater 25 do.		
	55 Fv. Brænde	550	. .
Sø-Artillerie og Matros-Corpsernes			
Skoler.			6304.
12	Lærere, hver 30 Rbd. i aarlig Douceur	360	. .
1	do. i Fægtning og Gymnastik . .	12	. .
			372
Sø-Statens Pigeskoler.			
1	Overlærer	350	. .
1	do.	300	. .
1	Underlærer	250	. .
	(Samtlige Lærere have fri Bolig og 2 Favn		
	Brænde hver aarligen, 1 af dem har endvi-		
	dere 3 Fv. til Opvarmning af et udvidet		
	Skolelocale.)		
2	Lærereinder, hver 100 Rbd. (fri Bolig) .	200	. .
Læteris		1100	6676.

	Normal-Reglement	
	Specialsum.	Hoved
	Rbd.	β.
Transport	1100	6676.
1 Underlærerinde 100		
og til Huusleie 24		
	124	. .
1 do. (fri Bolig) 100	100	. .
For Undervisning i Sang og Gymnastik	300	. .
2 Inspectører, hver 60 Rbd. 120	120	. .
Commandanten i Nyboder, som Medlem af Skolecommissjonen for specielt Tilsyn med Pigestolerne 100	100	. .
Til Skrivematerialier, Bøger, Reenligheds- apparater ic. 570	570	. .
Til Brug ved Skolerne: 20 Lpd. Lys, 20 Fv. Brænde		
Commissjonsstuens		
Opvarmning . . . — 1 do.		
ovennævnte Depu- tater . . . . . — 9 do.		
	380	. .
20 Lpd. Lys og 30 Fv. Brænde		
Klædningsstykker og Fodtøi, der, som Præ- mier, tildeles Piger ved deres Confirma- tion 230	230	. .
		3024
		9700.

Den forhen omtalte Foranstaltning, der fandt Sted i Aaret fremkaldte ogsaa nogle Indstrænkninger i Udgifterne ved Skoleværelsergagerne, der ifølge tidligere Bestemmelser vare: 1 paa 45 paa 400 og 5 paa 300 Rbd. hver, bleve da bestemte at skulle

		Budget for 1841.			
		Specialsum.		Hovedsum.	
		Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
	Transport	1285		7392.	54.
	• • • • •	124			
	• • • • •	100			
	• • • • •	300			
	• • • • •	120			
	192 aarlig i 2 Md.		32.		
	for 10 Md. à 100 Rbd. aarl. 83. 32.				
		115.	32.		
	• • • • •	570			
	• • • • •	380			
	• • • • •	230			
				3224.	32.
				10,616.	86.

den ved Vacance nedsettes til: 4 paa 350, 4 paa 300 og 4 paa Rbd. Af de ældre Sager ere endnu 4 tilbage. Dtrykelsen i hoiere Sage skeer efter Anciennitet.

Naturalforpleining

	Normal-Reglement		Hovedsum
	Specialsum.		
	Rbd.	ß.	Rbd.
Kost og Lys til Sotvihuusofficiererne	281.	50.	. . .
do. til 1ste Division	62,193.	20.	. . .
do. til 2den	61,542.	63.	. . .
1 Bandmester i Nyboder	52.	13.	. . .
Besætningen paa Fæstningen Christiansø	4,616		. . .
Skibskost til Besætningen paa Sø-Statens Transportfartøier	2,721		. . .
			131,406

„Naturalforpleiningen eller Maanedskosten“ indbefatter Provia til det faste Mandskab i de 2 Divisioner samt til Besætningen paa Fæstningen Christiansø og paa Sø-Statens Transportfartøier.

Efter tidligere Bestemmelser har Rentekammeret indtil Udgangen af Aaret 1840 foranstaltet Sø-Statens forsynet med de fornødne Kornvarer til normerede Priser, nemlig 2 Rbd. pr. Tonde Rug, 1 1/2 48 ß pr. Td. Byg og 2 Rbd. pr. Td. Vinter foruden Fragt respektive 18, 16 og 22 ß pr. Tonde. Dette er nu som oplyst i „Oversigt“ forandret derhen, at Staten skal betale sine Kornvarer med Indkjøbspriserne.

Uagtet en Deel af det faste Mandskabs Lønning er reglementeret i Fødevarer, og endskiondt det vistnok endnu under nærværende Forhold er den arbejdende Klasse i det Hele taget tienligst, at den erhverver en Deel af sin Løn paa denne Maade, har det dog i en Række af Aare været tilladt Folkene, efter derom paa en vis Tid af Aaret indgivet Ansøgning, at faae Penge istedetfor Kosten, saaledes beregnet, at Kongelige Kasse Intet taber, og at de Paagiældende Intet vinde i

Der Maanedskosten.

Budget for 1841.			
Specialsum.		Hovedsum.	
Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
.	.	295.	66.
.	.	64,260.	39.
.	.	69,554.	73.
.	.	54.	93.
.	.	4,616	
.	.	2,721	
		141,502.	79.

af deres Kammerater, der modtage Kosten. Dette medfører vel en stor Vidtløstighed i Forretningerne, men da Folkene ikke ere lønede, har man lempet sig efter dem, og fornemmelig sørget for, de, der ønske Kosten in natura, kunne faae samme i fortrinligt gode friske Varer. Naar der saaledes er beregnet, hvormange Kostportioner der omtrent behøves, saa anskaffes ved offentlig Licitation paa de, der ansees fordeleligst til Indkøbet, et saadant Forraad, som med Rimelighed kan findes passende saavel til Landkosten som til de Udrustninger, der antages at ville finde Sted. Men en foreløbig Udsigt over hvad der i eet eller flere Aar i Fremtiden dertil vil medbringes, er saaledes i sig selv, navnlig med Hensyn til Prisernes Foranderlighed, hoist usikker. Man har derfor altid maattet indskrænke sig til nærmest muligt at angive det Beløb, der kunde medgaae til Proviants-Anskaffelse, og den, paa Budgettet for Aaret 1841 opførte, Sum Proviants-Anskaffelse antyder saaledes kun, hvad der efter de antagne Momenter har kunnet calculeres.

Proviantgaard

	Normal-Reglement.	
	Specialsum.	Hovedsum
	Rbd. §.	Rbd. §.
1 Proviantforvalter		
Gage	938.	36.
til Skrivematerialier	50.	
8 Fv. Brænde til Contoir og		
Bagtstue	80.	
Lys	66.	48.
	1134.	81.
(fri Bolig.)		
1 Fuldmægtig	350	
Til faste Folk ved Proviantgaarden, nemlig:		
1 Bødlervend, 5 Arbeidsfolk og 2 Port-		
nere	956.	78.
Til Arbeidsfolk ved Modtagelse og Udleve-		
ring af Byg, Malt, Humle og Dl	100	
Til Extrafolk	160	
Til Udgifter ved Kornvarers Modtagelse		
Conservation og Udlevering ic.	2500	
		5201.

Fæstning

Lønninger.		
Commandant	900	
(2 Portioner Kost, 10 Fv. Brænde og		
2 Ordonnantsfer in natura.)		
1 Auditeur	300	
(1 Portion Kost og en Ordonnants in		
natura.)		
1 Lieutenant	238	
(1½ Portion Kost og en Ordonnants in		
natura.)		
	1438	
Cateris		

Magazinforret.

		Budget for 1841.			
		Specialsum.		Hovedsum.	
		Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
. . . . .		1134.	84.		
Denne Gage tilfalder en forhenværende					
Fuldmægtig ved Proviantgaarden 300 Rbd.					
. . . . .		350			
. . . . .		956.	78.		
. . . . .		100			
. . . . .		160			
. . . . .		2500			
		<hr/>		5201.	66.

Christiansø.

. . . . .		900			
. . . . .		300			
. . . . .		238			
personligt		50			
		<hr/>		288	
Cateris		1488			

		Normal-Reglement.			
		Specialsum.		Dobedssum	
		Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
Transport		1438			
1 Sergeant	} hver en Portion Kost in natura.	16			
3 Corporaler à 16 Rbd.		48			
1 Tambour		12.	77.		
30 Gemene à 12 R. 76½ ß.)		384			
1 Fyrværker		238			
(1½ Portion Kost og 1 Ordonnants in natura.) Tjenesten besørget af en dertil commanderet Officier af Marinen.					
4 Underkanonerer, hver 18 Rbd. 38½ ß. . .		73.	58.		
8 Constabler, hver 14 Rbd. 24 ß.		114			
1 Lots		45			
6 Lotsmatroser, hver 28 Rbd. 21 ß.		169.	30.		
1 Tømmermand		45			
(samtlige disse Folk have hver en Portion Kost in natura.)					
1 Proviantforvalter, Vager og Brygger . .		424.	72.		
(2 Port. Kost og en Ordonnants in nat.)					
1 Garnisonspræst		400			
(2 Portioner Kost in natura.)					
1 Garnionschirurg		400			
(1 Portion Kost in natura.)					
1 Skolelærer og Kirkesanger		380			
1 Lærerinde		90			
(1 Port. Kost og 2 Fv. Brænde in natura)					
1 Grossmed (1½ Portion Kost in natura.)		95.	70.		
1 Møller (en Portion Kost in natura.) . .		45			
1 Assistent hos denne		50			
1 Justitsquarttermester		16			
(en Portion Kost in natura.)					
Cateris		4485.	19.		

		Budget for 1841.			
		Specialsum.		Hovedsum.	
		Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
	Transport	1488			
.	.	16			
.	.	48			
.	.	12.	77.		
.	.	384			
.	.	238			
.	.				
.	.	73.	58.		
.	.	114			
.	.	45			
.	.	169.	30.		
.	.	45			
.	.				
.	.	424.	72.		
.	.				
.	.	400			
.	.				
.	.	400			
.	.				
.	.	380			
.	.	90			
.	.				
.	.	95.	70.		
.	.	45			
.	.	50			
.	.	16			
Cateris		4535.	19.		

		Normal-Reglement.			
		Specialsum.		Hovedsum.	
		Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
		Transport			
1 Jordemoder	} hver 1 Por- tion Kost in natura.	4485.	19.	. . .	
1 Arbejdsmand		40		. . .	
1 Murer, 21 $\frac{1}{3}$ ß. for hver Arbejdsdag.		34.	13.	. . .	
3 overcomplete Soldater, hver 12 Rbd. 76 $\frac{1}{2}$ ß.					
De to ante lineam opførte Pengebeløb saavel- som Brændeputaterne udredes af de til Fæstningens Arbejdsudgifter reglementerede Summer.					
1 Commissionair i Kiøbenhavn		40		. . .	
Den foranførte Kost udgjør 76 $\frac{1}{2}$ Portioner og er beregnet under den øvrige Landkost til det faste Mandstab med 4,616 Rbd.					
Munderinger				4599.	3
for samtlige Underofficerer og Gemene		. . .		1100	
Sorfskiellige Udgifter.					
Til Bygningernes og Fæstningsværkernes Bedligeholdelse, til Artillerie- og Ammu- nitions-Sorter, Brænde, Eys og forfskiellige andre Materialier, til Lønning for over- complete Soldater m. Fl., Siouerpenge ic.		6177.	39.	. . .	
heraf kan i de nærmeste Aar anslaaes at ville medgaae til Batteriernes Bedli- geholdelse, aarligen 2000 Rbd.					
Til Medicamenter for Besætningen		300		. . .	
De Underofficerer, som have Hæderstegnet for 8 eller 16 Aars tro Tjeneste, ere til- staaede det derfor fastsatte Tillæg af re- spective 2 og 4 Rbd. aarligen, som ud- redes af ovennævnte 6,177 Rbd. 39 ß.					
				6477.	3
				12,176.	7

Budget for 1841.

		Specialsum.		Hovedsum.	
		Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
	Transport	4535.	19.		
.....		40			
.....		34.	13.		
.....					
.....		40			
.....				4649.	32.
.....				1100	
.....					
.....		6177.	39.		
.....					
.....		300			
.....				6477.	39.
.....				12,226.	71.

De for Besætningen reglementerede Lønninger og Emolumenter saae knapt afmaalte, at ingen Indskrænkning deri har kunnet bruges i Forslag, og den Sum, der er ansat til Bygningernes og Variernes Vedligeholdelse, medgaaer rigeligen til dette Diemeed. En

Cadetskibet, Vagtsstationer

	Normal-Reglement.	
	Specialsum. Rbd.	Hovedsum Rbd.
Cadetskibet.		
En Corvet eller Brig, bemanded med fast Mandskab i 13 Uger	8000	. .
Vagtskibet i Sundet.		
En Brig med mellemste Bemanding i 9½ Maaned	12,500	. .
Vagtskibsstationen i Beltet		
med Sommerbesætning i 7½ Maaned og Winterbesætning i 4½ Maaned	7300	. .
Vagtsstationen paa Batteriet Trekroner		
med Sommerbesætning i 8 og Winterbesætning i 4 Maaneder	5900	. .
Vagtskibet ved Altona		
med Sommerbesætning i 9 og Winterbesætning i 3 Maaneder	17,200	. .
Øvelses-Udrustninger	50,300	. .
		101,200

De Sø-Udrustninger, hvis Bekostning, efter de hidtil gældende Forrifter, har hvilet paa Statens ordinaire Fonds, bestaae i: Vagtsstation paa Kiøbenhavns Rhed, et Vagtskib i Sundet, et de Beltet og et Øvelseskib for Cadetterne.

Vagtskibet paa Elben, Krydserne i de vestindiske Farvande og anden Udrustning skulle i Regelen bekostes af et dertil, under N

gere Tid tilbage intenderet Forandring ved Fæstningsværkerne, hvor-
de nødvendige Forarbejder ogsaa ere udførte, vil, naar Sværksættel-
sagerne nærmere resolveres, i sin Tid medføre extraordinære Tilskud fra
Finanserne.

Øvelses-Udrustninger.

Budget for 1841.	
Specialsum.	Hovedsum.
Rbb.	Rbb.
8000	
12,500	
7300	
5900	
17,200	
Linieskib i 3 Maaneder udrustet til et Togt i vore egne Farvande	59000
	109,900

Equiperingsfond, normeret Beløb eller extra godtgjøres af Finans-
terne.

For enhver af de ordinaire Udrustninger har paa Reglementet
til været opført en saadan Sum, som efter Rimelighed calculeres
vilde dertil medgaae, og dette er ligeledes steet her, idet tillige Be-
stemningen for Vagtskibet paa Elben er optagen, hvorimod Beløbet

ved Krydserne i de vestindiske Farvande, som ovenbemærket, ville i den paagældende Autoritet findes opførte under Udgifterne i Anledning af Vestindien. At iøvrigt Beløbet, der i den heromhandlede Henseende vil medgaae, ikke aldeles noie kan ansættes, ligger i Sagen Natur.

Da den fremtidige Øvelses-Udrustning skal bestaae enten af Linieskib, eller af en Fregat, eller af 2 mindre Skibe, og Udgiften forskiellig i ethvert af disse Tilfælde, saa vil dertil hellerikke kunne sættes noget fast aarligt Beløb.

Et Linieskib koster at udruste for 4 Maaneder, circa .	79,500 R
En Fregat	42,000
To Brigger	29,000

Medium heraf, eller circa 50,500 Rbd. er i Normalreglementet opført som det Beløb, Øvelsestogterne kunne calculeres giennemsnitsat at ville koste aarligen, hvorefter iøvrigt Foranstaltningerne ogsaa vil blive at lempe. Skulde imidlertid disse Skibe gives en anden Bestemmelse, end Øvelse i 4 Maaneder, vil Sø=Statens Fond erholde et ordinært Tilskud af Finantserne til Bestridelse af den deraf flydende forøgede Udgift.

Til det for iaar anordnede Øvelsestogt med et Linieskib paa Maaneder, er paa Budgettet ansat 59,000 Rbd., som det Beløb, Exemptionen i det Hele regnes at ville koste.

Rang- og Procent-Skatten.

	Normal-Reglement.		Budget 1811
	Rbd.	ß.	Rbd.
Godtgjørelse til Finantserne istedetfor den forhen af Gagerne indeholdte Rang- og Procent-Skat . . .	6380	46	6380.

Sidtil er endvidere af Statens ordinaire Fonds afgivet til Gæstehuset, istedetfor den tidligere i Vedkommendes Gage stete Decore Rbd. 3,122. 32 ß.; men dette bortfalder ifølge allerhøieste Rescript 17de Marts 1840 fra Begyndelsen af Maret 1841.

Forskjellige Udgifter.

	Normal- Reglement.		Budget for 1841.
	Rbd.		Rbd.
Forskjellige Udgifter	10,600	. . . . .	14,200

Hertil er regnet, hvad der kan blive at betale for Arbejde eller etninger, der efter Omstændighederne ei maatte kunne henføres til en af de øvrige Contoer; Reifestipendium for studerende Officierer, andre Reiseudgifter, saasom ved Inspectionen af Lotserierne ic, orar til Maskinmesteren ved Dampskibet Kiel, Tillægspension og penge til nogle afgaaede Betiente; nogle Udgifter ved de Konge-Fartøier paa Søerne og ved Collegiets Chaluppe, ved Vandfylsen paa Soldboden ic. Endvidere ere derunder henførte adskillige Iftsoposter, der forhen bleve afholdte eller reglementerede af Finant-, saasom Renten af en Prioritets-Capital, der indestaaer i Søcadetemi-Bygningen, Vedligeholdelse af endeel Sotonder og Somærker Kiøbenhavns Rhed med omliggende Farvande, samt adskillige and-Somærker; Understøttelse til nogle i Krigen Dødsede og Faldnes eladte, samt Medaillepenge for Slaget d. 2den April 1801. Den af de omhandlede Udgifter, der antages at ville efterhaanden bort-, ere alene anførte paa Budgettet.

Anskaffelse af Material ic.

	Normal- Reglement.		Budget for 1841.
	Rbd. §.		Rbd. §.
Anskaffelse af Material og Red- er til Holmen og Flaaden	303,668. 30.	. . . . .	288,911. 79.

Foruden det, der saaledes er opført som Materialfond, og som er i, hvad der af det til Statens Fornødenhed i det Hele bevilgede b bliver tilbage, naar alle øvrige Udgifter ere fradragne, vil der de denne Conto, hvad der indkommer ved Realisation af ældre e og andre fra Holmen undværlige Ting ic. Endvidere skal ifølge øieste Bestemmelse tilflyde den her omhandlede Conto Alt, hvad maatte kunne bespares paa de øvrige Udgiftsposter, og er i saa eende tillige allernaadigst befalet, at i Almindelighed maa det for

hver Udgiftspost ansatte Beløb ikke overstrides, og i alle Fald i planmæssig Forøgelse i Udgifterne for det Materielle, ligesom eih nogen stadig forøget Lønningsudgift finde Sted, uden forudgaaet I veielse med Finantsbestyrelsen og derpaa erhvervet allernaadigst Ap bation; at, naar undtagelsesviis nogen Udgiftspost tilfældigen har c skredet det dertil i Budgettet udsatte Beløb, maa saadant dog ikke til Forøgelse i den totale, til Marinens Fornødenhed bevilgede E men den større Udgift maa afholdes ved Besparelse paa andre C toer i det løbende Aar, samt at naar saadanne uundgaaelige Tilf maatte have fundet Sted, skal Collegiet, ved aarlig Beretning, g Hs. Majestæt Rede for Aarsagen dertil.

**General-Regnskab over foranstaaende samtlige Co
toer m. v.**

	Normal-Reglement.		Budget 1841
	Rbd.	ß.	Rbd.
Admiralitet= og Commissariats-Collegiet med dets Contoirer	28,101.		31,703
Officierpersonalet	91,100.		92,471
General-Udjudant af Sø-Etaten m. Fl.	1,900.		1,900
Socadet-Compagniet	10,950.	8.	11,147
De tvende Divisioner med hvad dertil hører Holmens og Sø-Tøihusets Officiere, samt civile Embedsmænd og Betiente	226,452.	27.	225,184
Sionerlon paa Holmen samt Tillæg til Pensionister der arbeide i Spaanehaven	34,431.		37,622
Indrulleringen og Lotsvæsenet	18,000.		18,000
Justitsembedsmænd og Betiente	15,580.		16,026
Justitsembedsmænd og Betiente	2,289.	32.	2,515
Nyhoders Embedsmænd og Betiente samt Tilskud til Bygningernes Reparation	9,700.	51.	10,616
Navigation=Directeur	2,113.	24.	5,146
Geistligheden ved Holmens Kirke	526.		300
Geistligheden ved Holmens Kirke	2,222.	72.	3,042
Skolevæsenet	9,700.	51.	10,616
Enteris	443,366.	25.	455,676

	Normal-Reglement.		Budget for 1841.	
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
Transport	443,366.	25.	455,676.	43.
Arbejdsforpleiningen eller Maanedskosten				
f. v.	131,406.	50.	141,502.	79.
Kontingentsgaarden og Magazinkorvet . .	5,201.	66.	5,201.	66.
Kontingentsgaarden i Christiansø	12,176.	71.	12,226.	71.
Kontingentskibet og Vagtstationerne samt Dvel-				
selskaber og Budrustninger	101,200		109,900.	
Kontingentskatter og Afgifter for Sø-Estaten, indbe-				
tastede Nyboders Gaver og Guse	4,000.		4,000.	
Gælds- og Procent-Skat	6,380.	46.	6,380.	46.
Særlige Udgifter	10,600.		14,200.	
Kontingentsfondens Materialfond	303,668.	30.	288,911.	79.
	1,018,000.		1,038,000.	

Desforuden maa her endnu nævnes nedenstaaende Udgifter, der des af særskilte Fonds til visse Diemeed, og som ei ligefrem hensees under Statens egentlige Deconomie, nemlig:

Kontingentskabs-Archivets Udgifter	Rbd. 5,600
en militaire Pensionsklasses Udgifter bestaae væsentligst	
i Ertragager for Militaire, der ere udtraadte af Ma-	
rinens Detail	" 9,400
Kontingentskabs-Udgifter (smaa Gaver til Enker og an-	
dre Trængende, henhørende til det faste Mandstab)	" 200
	Rbd. 15,200

  Kontingentskabs-Udgifter, under Admiralitets- og Com-
 mandant-Collegiet hidtil hørende, separate Indretninger
 og Fonds, hvorfor særskilte Regnskaber ere aflagte.

  Disse Fonds ere benævnte „separate“ i Modsatning til Statens
 egentlige Fonds, hvorved der forståes de Summer, der fra Finantserne
 bevilgede til Statens Fornødenheder. De separate Fonds ere be-
 holdte affondrede fra Marinens egentlige Deconomie, og findes i det

Væsentlige at være fremstaaede deels derved, at Summer, som efter sædvanlige Regler og Vedtægter vare stillede til Admiralitetets Raadighed, bleve, naar der ikke for kortere eller længere Tid var Anvendelse for dem, inddragne for at gøres frugtbringende; deels ved anordnede Bidrag af Officierernes Conninger; deels ved saadanne Modificationer i Anvendelsen af de for visse Diemeed bestemte Midler, at der tillige blev lagt Grund til fremtidig Opnaaelse af samme Diemeed paa en gavnligere Maade; deels endeligen ved Andeel i det af Sømagten under Krigen giorte Bytte, saavelsom ved Gaver eller Legater fra Private.

Bemeldte Fonds kunne saaledes betragtes, enten som aldeles private, eller som blandede, eller som det Offentlige tilhørende.

Til de aldeles private Fonds kunne henregnes alle de, der enten ere dannede ved Sammenstod af Private, eller legerede af Private til et vist Diemeed, eller der ere af anden lignende Beskaffenhed og saaledes egentligen ikke vedkomme Sø-Etaten som saadan. Hertil hore:

Holmens Sogns Kirkeskolars Midler.

Holmens Kirkes Skoler, eller — som de ogsaa kaldes — Holmens Sogns Fattigskoler ere to, nemlig den saakaldte, „Chor-skole“ og „Laregadens Skole.“ For hver især aflægges særskilt Regnskab.

Chor-skolen havde ved Udgangen af Aaret 1840 en Capitalformue af Rbd. 4535. 64 ø. Men Renten heraf i Forbindelse med de Skolen iøvrigt tillagte Indtægter, ere ikke tilstrækkelige til at dække Udgifterne.

Laregadens Skole havde til samme Tid en Capitalformue af 32103 Rbd. 82 ø. Ved Renterne tilligemed Skolens øvrige Indtægter kan ogsaa denne Skole kun med Vanskelighed bestaae.

Den Formue, som tilhører de her omhandlede Skoler, har i det Væsentlige sin Oprindelse fra privat Velgiørenhed. Endog i de sildigere Tider have disse Skoler faaet anseelige Gaver, og

en vedholdende, men i Storrelse usikker Indtægt af dette Slags have Skolerne i det, at der paa visse Helligdage udsættes Voeser for dem ved Kirkens Døre. Af So=Statens Midler have bemeldte Skoler erholdt følgende Indtægter. Ved allerhøieste Resolution af 4de Juli 1812 blev dem tillagt en Sum af 2000 Rbd. af Drengestolernes Priispenge, og ifølge allerhøieste Rescript af 1ste September 1815 skal til dem udredes indtil 1000 Rbd. aarlig af Rentefondens Renter. Lønning til Lærerne afholdes af Skolernes egne Midler, forsaavidt disse kunne strække til, men forøvrigt af de nysnævnte 1000 Rbd., der for Fremtiden udredes af So=Statens ordinaire Fonds.

Solmens Sogns Fattiges Midler.

Disse Midler bestaae i private Legater, der ved Udgangen af Aaret 1840 udgjorde Rbd. 12,910, foruden det Numsenske Legat, 600 Rbd. 60 $\frac{1}{2}$, og en saakaldet Hjelpefond, 340 Rbd. 16 $\frac{1}{2}$, tilsammen 13,940 Rbd. 76 $\frac{1}{2}$. Renten af Capitalerne uddeles til Enker, Fattige og Huusarme, Syge og Sengeliggende efter de forskiellige Bestemmelser med Legaterne, dog med Undtagelse af Hjelpefondens Renter, der tillægges Capitalen.

Understøttelses=Fonden „2den April 1801.“

Denne Fond, der ved Udgangen af Aaret 1840 eiede en Capital af 3496 Rbd. 78 $\frac{1}{2}$, er stiftet ved Sammenstud fra nogle af Solmens militaire og civile Embedsmænd samt fra endeel Haaadværkere og andre Arbeidsmænd, til Minde om den nævnte Dag, og med den Bestemmelse, at Indtægten skulde anvendes til „Understøttelse for Drengsbørn af den værdigste faderløse Familie ved Haaadværkstolken“. Det første Sammenstud var 600 Rbd. 60 $\frac{1}{2}$, eengang for alle, og 100 Rbd. aarligen; men begge Dele bleve sildigere noget forøgede. De aarlige Bidrag ere efterhaanden bortfaldne, hvorimod Fonden har faaet en anden Indtægt, nemlig Overskuddet af et Bludsalg, som er tilladt etableret paa Solmen, til Bequemmelighed for Folkene i Arbeidstiden.

Artillerie Underofficierernes Liigkasse.

Denne eiede ved Udgangen af Aaret 1840 en Capital af 1898 Rbd. 64 $\frac{1}{2}$. Den blev oprettet efter en den 14de August 1755 allernaadigst approberet Fundats af 29de Mai s. A. ved Indstud og maanedlige Bidrag af Interessenterne, i den Hensigt at sikkre disse saavel som deres Hustruer en vis Begravelseshiælp; Fundatsen er senere undergaaet nogle Forandringer, hvorpaa er vunden Kongelig Confirmation af 7de Febr. 1765 og 13de Marts 1795.

Sæstningen Christiansøes Umyndiges Midler.

Disse Midler, der ved Udgangen af Aaret 1840 udgjorde 725 Rbd. 16 $\frac{1}{2}$ inddrages til Forrentning under Sø-Statens Fonds, som Folge af, at der paa Den ikke eksisterer faste private Eiendomme, som kunne tiene til Sikkerhed for de Umyndiges Midler.

Sonden til unge Søkrigeres Dannelse.

Der ved Udgangen af 1840 udgjorde 32,451 Rbd. 83 $\frac{1}{2}$, er stiftet af en nu afdød Embedsmand og Hustru, som ved testamentariske Dispositioner stænkede deres Formue til det anførte Niemeed, dog med Reservation af nogle Legater til forskiellige af deres Paarørende for disses Levetid, hvilke Legater beløbe sig til circa 1150 Rbd. aarlig, og saaledes endnu medtage den største Deel af Fondens Renter. Dispositionen af Rentebeløbet, Legaterne fradragne, skal, efter Givernes Villie, altid være overdraget Cadetchefen, som aflægger Regnskab derfor til Admiralitets- og Commissariatscollegiet og er berettiget til at gjøre saadan offentlig Anmeldelse derom, som maatte findes passende, dog uden at Giverne nævnes.

Lotseriernes Midler.

Forfskiellige Lotserier i Danmark og eet Lotseri i Flensborg havde ved Udgangen af Aaret 1840 indestaaende blandt Sø-Statens Fonds Capitaler af Beløb i Alt, 96171 Rbd. 28 $\frac{1}{2}$.

Disse Capitaler ere, forsaavidt de ei have erholdt Forøgelse ved Oplag af Renter, indsamlede ved Lotserierne selv, idet Lotserne, som ikke lønnes eller pensioneres af det Offentlige, anordningsmæssigt oplægge en Deel af deres Fortieneste, deels til Pensioner for affældige Lotser og Afdødes Efterladte, deels til Anskaffelse og Vedligeholdelse af Lotsfartøierne. Iøvrigt er hvert Lotseries Andeel høist forskiellig.

Det Sehestedtske Legat

der udgjør 10,000 Rbd., er oprettet af afdøde Geheimeconferentsraad og Overjægermester Sehestedt, med den Bestemmelse, at Renten, som af ham er tillagt 2 Personer for deres Levetid, skal, efter disses Død, anvendes til Understøttelse for Enker efter militaire eller civile Embedsmænd ved Sø=Staten, saaledes at ingen Enke maa erholde meer end 50 Rbd. aarligen.

Jomfru Qvists Legater til Sattige og Zuusarme, samt til hendes Gravstedes Vedligeholdelse.

Det første af disse Legater udgjorde ved Udgangen af Aaret 1840, den Sum 7860 Rbd. 37 $\frac{1}{2}$, og det sidste 120 Rbd. 23 $\frac{1}{2}$. Hvad det førstnævnte af disse Legater angaaer, blev, i Aaret 1836, fra Jomfru Qvists Bo indbetalt 7800 Rbd., og desuden 50 Rbd. 87 $\frac{1}{2}$, der ere indsatte i Sparekassen med den Bestemmelse, at Renten skal oplægges, indtil der for Capital og Renter kan kjøbes en Kongelig Obligation paa 100 Rbd. Endvidere er i Kiøbenhavn's Overformynderie indsat 500 Rbd., der, efter en Legatairs Død, skal indlemmes i det her omhandlede Legat. Renten af Legatet skal af Provsten ved Holmens Kirke uddeles til de meest Trængende i Sognet.

Til de blandede Fonds henregnes de der have deres Oprindelse, deels fra Summer, som ere tilstødte fra det Offentlige, deels fra Summer, der ere stienkede af Private; nemlig:

Den militaire Pensionskasses Midler.

Denne saakaldte Militair-Pensionskasse eller, som den tidligere er benævnt, Sportel og Militair-Pensionskassen, blev oprettet ifølge Kongelig Resolution af 16de Nov. 1792 og funderet med 5 pCt. aarligen af samtlige Officiergager, hvilken Indtægt vedvarede indtil 1ste Februar 1812, da den, ifølge Rgl. Resolution af 15de Jan. s. A. ophørte. Hensigten med Oprettelsen af den her omhandlede Kasse var, at tilveiebringe Pension for Officierer, som borde afgaae, men til hvilke der ei kunde erholdes Pension fra den almindelige Kongelige Kasse, og som derfor enten maatte blive staaende eller pensioneres af Officierernes Gagefond, hvorved Oprykkelsen vilde standses for dem, som borde avancere.

Med den ovenfor citerede Kongelige Resolution af 16de Nov. 1792 blev endvidere tillagt Kassen et Beløb af 3325 Rd. 31½ p D. G. i udestaaende Fordringer, tilhørende den saakaldte Justits og Arvefaldskasse, hvilken nærmere vil blive omtalt i det Følgende, samt et Beløb af 4804 Rd. 86 p D. G. af den daværende separate Sportelkasses Midler, og denne sidstnævnte Kasses fremtidige Indtægter af Bestallings- og Depechegebyrter, saavel som dens udestaaende Fordringer paa Gebyrter.

(Sportelkassen blev nemlig oprettet ifølge Kongelig Resolution af 28de Marts 1771, for deri at opsamle de ved Sø-Etaten faldende Bestallings- og Depechegebyrter, hvilke for den Tid havde været Embedsindtægter for Oversecretairen og Cancellieforvalteren ved bemeldte Etat. Ved oftmældte allerhøieste Resolution af 16de Nov. 1792 bleve Kassens Midler deelte imellem Militair-Pensionskassen og Justits- og Arvefaldskassen, hvorhos den førstnævnte af disse to Kasser, som oven bemærket, blev tillagt Sportelkassens fremtidige Indtægter, saavel som dens udestaaende Fordringer. Ikkebestemte er der vedblevet at aflægges Regnskab for Sportelkassen i en særskilt Afdeling af Regnskabet for den militaire Pensionskasse).

Desuden har Militair-Pensionskassen i den forbigangne Tid havt, blandt andet, følgende Indtægter: Gebyrterne af Kaper og Leidebreve under Krigen, ifølge Kongl. Resolution af 16de Jan. 1811; et Beløb af 164592 Rd. 68 p D. G., som var indvunden Rente paa Priispengemassen, ifølge Kongl. Resolution af 15de Jan.

1812; denne Sum blev omstreven til Rbd. 27432. 11 §; ligesom det endeligen ved Kongl. Resolution af 3die Aug. 1834 er bestemt, at Renten af den Part af den ophævede Stillingskasses Midler, som var henlagt til Søqvæsthuset, skulde i Fredstid, saalænge Qvæsthuset ei maatte komme i Underbalance, tilfalde Pensionskassen, hvilket Rentebeløb udgjør omtrent 600 Rbd. aarligen. Militair-Pensionskassen eiede ved Udgangen af Aaret 1840 en Capitalformue af 224982 Rbd. 4 §.

Cadetkassen.

Denne blev oprettet ifølge Kongl. Resolution af 25de Marts 1771 og funderet med en Afkortning af 1 § aarligen af hver Rigsdaler af samtlige Officiergager. Ifølge Kongl. Resolution af 9de Decbr. 1791 ophørte Gageafkortningen ved Udgangen af Aaret 1792, hvorimod det Beløb, samme aarligen havde udgjort, nemlig 761 Rbd. 81 § D. C. blev fra den Tid opført paa Betalingsreglementet og udredet af Statens ordinaire Fonds; men ved Aaret 1833 ophørte dette Bidrag til Kassen aldeles, ifølge Rgl. Resolution af 24de Nov. s. U.

Alle de, som indskrives i Cadetcorpsen, og ei ere Søner af Sø-Officierer, betale Indskrivningspenge, som ved allerhøieste Rescript af 7de Juni 1770 vare bestemte til 100 Rbd. for hver og ved Kongl. Resolution af 7de Decbr. 1792 forhøiedes til 200 Rbd., men ved Resolution af 29de April 1796 igjen blev nedsat til 100 Rbd. De der udgaae fra Corpsen, inden de blive virkelige Cadetter, faae, i Overensstemmelse med sidstnævnte Resolution, Indskrivningspengene tilbage, hvorimod Indskuddet for dem, der afskediges som virkelige Cadetter, hiemsfalder til Cadetkassen, med mindre Hs. Majestæt af særdeles Kongelig Naade bevilger Tilbagebetalingen. Kassen beholder i alle Fald de paa Capitalerne vundne Renter.

Ifølge Kongeligt Rescript af 1ste Januar 1812, Kongl. Resolution af 13de Aug. 1813, samt Kongelige Rescripter af 19de Aug. og 14de Nov. 1813 var Academiet tillagt 2 Procent af alle Priser, tagne efter 1ste Juni 1811, hvoraf den ene Pro-

cent tilfaldt Academiets Officierer, og den anden fulde anvendes til Academiets Lary efter Chefens bedste Skionnende. Desuden bleve ved Rescript af 3die Januar 1813 skienkede Academiet 10,000 Rb. D. G. af Priispengeaffens Renter, til Anvendelse paa samme Maade. Endelig har den oftmældte Kasse desforuden, blandt andet, havt følgende Indtægter:

Ved en, under 1ste Juni 1792 allernaadigst confirmeret Fundats, skienkede daværende Overpræsident i Kiel, Geheimeraad Schack, en Capital af 300 Rb D. G., for hvis Renter skal, til Belønning for en dertil kvalificeret Cadet, aarligen anskaffes et Aftryk i Solv af den Medaille, Statens Officierer havde ladet flaae til Minde om Fabrikmester, Commandeurcapitain Henriq Gerner.

I Maret 1802 skienkede daværende Commandeurcapitain Stampe en Capital af 2000 Rb. D. G., hvis Renter skulle anvendes, deels til Underviisningens Fremme ved Academiet, deels til Understøttelse for trængende Cadetter, deels til Flittighedens Belønninger.

Kassens Bestemmelse i det Hele er, at afholde forskjellige Lønninger og andre Udgifter ved Academiet, udenfor hvad der er bestemt at skulle udredes af So.Statens ordinaire Fonds, og deriblandt 100 Rbd. i Udredning til hver Cadet, som avancerer til Officier, enten han har betalt Indskrivningspenge eller ei.

Cadetkassen havde, ved Udgangen af 1810, en Capitalformue i Statspapirer og private Obligationer, efter Fradrag af Indskrivningspengene for Cadetterne, paa Rbd. 55863. 62 s.

Efter Regnskabet for Maret 1839 var Indtægten 2971 Rbd.

Udgiften derimod . . . . . 3358 "

Udgiften altsaa større end Indtægten . . . 387 Rbd.

Soqvæsthusets Midler.

Det første paalidelige Spor, som har været at finde, angaaende Oprindelsen til Soqvæsthusets Capitalformue, indeholdes i et Kongeligt Rescript af 9de Decbr 1674, hvorved befales, at Børnehuset

paa Christianshavn skulde befries fra at præstere Vaadsfolks Logement og Underholdning, samt at Directeurerne for bemeldte Stiftelse skulde til Admiralitetet overlevere „alle de, Qvæsthuset vedkommende, Midler og Capitaler, med Inventarium o. s. v.“

I Indledningen til en derefter udkommen Fundats for Qvæsthuset af 13de Juli 1682 siges, at endeel af Kongens høie og andre Betiente og Undersaatter havde til denne Stiftelse givet og udlovet anseelige Summer og sig derfor i den dertil forordnede Bog indskrevet. Denne Bog findes endnu ved Soqvæsthuset og viser, at ei alene flere Embedsmænd og Borgere, men ogsaa den Kongelige Familie har subskriberet til Stiftelsen. Desuden sees af Regnskaberne fra den Tid, at Flere, som ei ere anførte i den nævnte Bog, have givet Bidrag til Stiftelsen. Der er saaledes ingen Tvivl om, at Grunden til Qvæsthusets Formue er lagt ved milde Gaver; og Anledningen til at dette stete, synes, efter hvad i den nævnte Fundats er anført, fornuftelig at have været den, at Kiøbenhavns Borgere ønskede sig befriede for at have Syge og Qvæstede i Qvarteer.

I Begyndelsen har Stiftelsen, i Henseende til Pengemidlerne, været fælles for So og Land-Staterne, eller for „Vaadsfolkene“ og „Landmilicen“; men ifølge Kgl. Rescript af 17de Juli 1690 blev Formuen deelt, dog saaledes, at Landetatens Qvæsthuus deraf kun fik 9000 Rd., da So-Staten behøvede flere og større Midler.

Tovrigt er, ved ovennævnte Fundats af 13de Juli 1682 og fildigere Kgl. Anordninger og Resolutioner, tillagt Soqvæsthuset forskjellige Indtægter, som ogsaa findes stadfæstede i den seneste Fundats af 17de Aug. 1821, saasom:

1. Tavle- og Blokkepenge for Kirkerne.
2. Undeel i Confiskationer ved Retterne og Toldstederne, Procenter af Lønningerne ved So-Staten, hvilke Procenter dog ifølge et under 9de Decbr. 1791 allernaadigst approberet Regulative, hidtil ere afholdte af So-Statens ordinaire Fonds med 3122

Rbd. 32 § aarligen, hvilket Tilskud, ifølge Rgl. Resolution af 17de Marts 1840, fra Begyndelsen af Maret 1841 bortfalder.

3. Sø-Officierernes første Maanedsgage og senere Forbedringsgage for een Maaned.

4. En Skilling af hver Rigsdaler af det udcommanderede Mandstabs saavel som af civile Skibsbetientes Sogage.

5. En Fierdedeel af de til Reiser i Udlandet permitterede Sø-Officiers Gage.

6. Godtgjørelse for Bulværket ved den forrige Dvæsthuisbygning, 300 Rbd. aarligen, som udredes af Statsgiældskassen.

7. Andeel i Krigsbyttet ic.

I Maret 1801 har daværende Gouverneur Koepstorff stienket Dvæsthuset 2,500 Rd. D. C. i en Obligation, hvoraf Renten tilfaldt „Fonden for de Dvæstede og Faldnes Efterladte fra 2den April 1801,“ indtil 11te Decbr. 1832; og ved testamentariske Dispositioner af 14de Decbr. 1802 og 18de Aug. 1819 har Søren Holmark i Holstebro stienket Stiftelsen 1785 Rbd.

Ved Rgl. Resolution af 28de April 1819 blev endvidere tilstaaet Dvæsthuset Godtgjørelse af Finantskassen for hvad en Deel af de, samme endnu paahvilende, Pensioner udgjor mere, end de foran nævnte 3122 Rbd. 32 §, som udredes af Sø-Statens Fonds; men denne Godtgjørelse vil fra Begyndelsen af 1841 bortfalde. Fremdeles blev ved allerhøieste Resolution af 1ste Decbr. 1833 tillagt Søqvæsthuset en Andeel i den ophævede Skillingskasses Midler, til Beløb i Alt, 16,213 Rbd. 52 §, men Renten af denne Capital, af hvilken en Deel siden er tabt ved et Pans Realisation, tilfalder, ifølge Rgl. Resolution af 3die August 1834, i Fredstid den militaire Pensionskasse, saaledes som oplyst ovenfor, under „Almindelig Overfigt.“

En væsentlig Indtægt har endeligen Søqvæsthuset hidtil havt og har endnu af Assistentshuset. Dvæsthuset tilkøbte sig i Maret 1753, i Fælledskab med Kiøbenhavns Fattigvæsen, den nysnævnte Indretning for 6000 Rd. og en temporair aarlig Udbetaling af 200 Rd., men udløste strax Fattigvæsenet imod

en aarlig Afgift af 1400 Rbd., hvoraf 400 Rbd. tilfalder Straffeanstalten paa Christianshavn, Alt i Medhold af en Resolution af 8de Mai 1753 fra det combinede Admiralitets og General-Commissariats-Collegium, samt et allerhøieste Rescript af 1ste Juni s. A. Overskuddet fra Assistenthuset var i Aaret 1839, Rbd. 24,573. 80 f ; men det maa herved bemærkes, at, ligesom Assistenthuusrenten ved allerhøieste Resolution af 25de Novbr. 1837 allerede er bleven endeel nedsat, saaledes er ved samme Resolution befalet, at der skal gøres Forslag til videre Nedsættelse, saasnart der maatte sees Mulighed i, at dette kunde skee uden større Tab, end Soqvæsthuset kunde taale.

Soqvæsthuuskassen har, efter ældre Resolutioner og derpaa grundede Bestemmelser i Fundatsen af 17de August 1821, at udrede:

1. Pensioner til Sø-Statens faste Folk, som dertil ere qualificerede, men ei have Udgang enten til den almindelige Pensionskasse eller til Statens Invalidcompagnie (Der er indlemmet i 2den Div. 1ste Comp. hvor Personalet er opført som Pensionister) saavel som til disse Folks Enker, hvilke Pensioner tildeles Bedkommende igiennem Fattigvæsenet efter Bestemmelser fra Admiralitets og Commissariats-Collegiet for hver især.

2. Almisse til Sø-Statens Trængende, som gaae over til Forsørgelse ved Fattigvæsenet, uden specielle Bestemmelser fra bemeldte Collegium; dertil udbetales Fattigvæsenet Rbd. 8000 aarlig efter en i Aaret 1799 truffen Dereenskomst, approberet ved allerhøieste Resolution af 31te Mai s. A.

3. Pensioner og Almisse til udtiente faste Folk paa Christiansø med deres Koner og Børn.

4. Understøttelse til Indrullerede, som komme til Skade i Tjenesten, samt til deres Enker og Børn, efter Forordn. af 8de Jan. 1802.

5. Pensioner og Understøttelser til Stiftelsens egne Bective og deres Efterladte efter flere specielle Bestemmelser og Kgl. Resol. af 10de Juli 1830.

6. Desuden afhvoldes af Dvæsthusskassen adskillige Udgifter til Sø=Statens Hospital i Nyboder, hvorom det Fornødne vil blive bemærket i Anledning af denne Indretning.

7. Endeligen, udredes af oftnævnte Kasse, som allerede bemærket, nogle Pensioner, der, ifølge de ovenfor citerede allerhøieste Resolutioner af 9de Decbr. 1791 og 28de April 1819, hidtil have været refunderede samme, deels af Sø=Statens Fonds, deels af Finantskassen.

Ved Udgangen af Aaret 1840 havde Søqvæsthuset en Capitalformue af 415149 Rbd. 59 p , foruden en contant Kassebeholdning af 20739 Rbd. 71 p , samt den ved Assistentshuset udestaaende Capital 284,240 Rbd. 79 p .

I Aaret 1839 vare Søqvæsthusets Indtægter følgende:

Renter af dets Capitaler	15185 Rbd. 11 p .
Tavle og Blokkepenge	403 " 52 "
Confiskationspenge	1479 " 58 "
Bøder	118 " 48 "
Procenter af Forbedringsgagne for Officiere	385 " 63 "
Fierdedelen af permitterede Dff. Gager .	140 " 18 "
En Stilling af Rbd. af det paa Søgagne udcommanderede Mandstabs Gehalt .	390 " 65 "
Kost m. v. for Indrullerede og Divisions= Mandstab, der fra de udrustede Krigs= skibe have været indlagte i Sø=Statens Hospital	148 " 91 "
Godtgjørelse for Dvæsthusets Bulværker .	300 "
Leie af Søqvæsthusets Bygninger m. v. .	1550 "
Leie af Hangerne	326 " 75 "
Renter af Assistentshusets Udlaan . .	38852 " 7 "
Leie af et Assistentshuset tilhørende Huus	280 "
Piemfaldet Dverstjud paa bortsolgte Panter	415 " 34 "
Leie af Assistentshusets Bulværk . . .	4 " 48 "

Tilsammen 60280 Rbd. 90 p .

Godtgjørelse fra Sø=Statens ordinaire Fonds, istædet for Procenter af Vedkommendes Lønninger	3122. 32.
samt Refusioner af Finantsklassen for adskillige Pensioner	931. 38.

 Rbd. 6434. 64.

Udgifterne vare derimod:

a) Qvæsthuset vedkommende.

 Gage til Betienterne m. m. . . . . Rbd. 2025.
 nemlig:

Inspecteur, Gage 660 og til Contoir 340, er	1000.
samt 200 Rbd. af Afsk. Forv. pCt.	
Deconoma, Gage 300 og til en Pige 50, er	350.
Revisor	120.
For Opsigt med Bygningerne	20.
Oldfrue	71.
Bud, Portner, Gaardskarl, hver 111 Rbd.	333.
Bøgere	131.

Til Kiøbenhavns Fattigvæsen for Sø=Statens Pensionister, Almisfelemmer o. s. v. 14218. 91.

Pensionister og Almisfelemmer paa Bernholm og Christiansø . . . . . 1074. 65.

Almisser til Enker efter private Betiente ved Qvæsthuset og Afsistenthuset . . . . . 90.

Afgift til Sø=Statens Hospital . . . . . 8000.

Do. til Sø=Statens militaire Pensjonskasse . . . . . 572.

Refusion til Sø=Statens Hospital for det der indlagte Mandskab, hvis Cuur vedkom Qvæsthuuskassen . . . . . 177. 74.

Skatter, Assurance, Bygningsarbeide og Reparation . . . . . 18718. 53.

Tilbagebetalte Confiskationspenge . . . . . 5. 11.

Adskillige Udgifter . . . . . 1027. 39.

 Rbd. 45,909. 45.

b) Assistentshuset vedkommende.

Gage til Directeurer og Betiente 3070.

nemlig:

1ste Directeur . . . . . 300.

2den do. . . . . 200.

Forvalteren . . . 646. 18.

do. til Contoirhold 453. 83.

1100.

Controfeuren . . . 200.

do. til Huusleie . . 140.

Folkeløn . . . . . 520.

860.

Forvalterens Fulbmægtig . 450.

(samt 250 Rbd. af Forval-
terens Procenter.)

Bægteren . . . . . 160.

Pensioner til afskedigede Betiente

og Enker . . . . . 2753.

Assistentshuus Forvalterens Pro-

center . . . . . 4958. 26.

Udgift til Fattigvæsenet og Straffe-

anstalten paa Christianshavn 1400.

Skatter, Assurance, Bygningsre-

parationer etc. . . . . 2240. 70.

Renter af Laan til Bestridelse af

Assisth. Udgifter i Aarets Løb 124. 43.

Udskillige Udgifter . . . . . 756. 9.

15,302. 52.

c) Enkepensioner

der hidtil ere refunderede af Sø-Statens

ordinaire Fonds og af Finantskassen 4,053. 70.

Summa Udgift . . . . . 65,265. 71.

Saaledes have Søværsthusets Udgifter i Aaret 1839

oversteget dets Indtægter med . . . . . 931. 7.

Denne Underbalance hidrører imidlertid ene fra den i bemeldte Aar udforte Gienopførelse af en afbrændt Bygning, hvis Assurancefum isvrigt er til Indtægt i Regnskabet for Aaret 1838. Naar det Beløb, som dertil er medgaaet, holdes udenfor Regning, men paa den anden Side ogsaa Tilskuddet fra Sø-Statens ordinaire Fonds, der er traadt i Stedet for Procenter af Lønninger, samt Refusionen af Finantskassen for adskillige Pensioner fra- draget Indtægten, (Disse Tilskud ville nemlig, efter hvad ovenfor er anført, for Fremtiden bortfalde) kan der calculeres paa et aarligt Overskud af cirka 12,000 Rbd., hvorved dog maa bemærkes, at bemeldte Overskud hidrører fra Indtægterne af Assistentshuset.

I Forbindelse med hvad her er anført, angaaende Søqvæsthuset, bemærkes endvidere Følgende, betræffende en i Berøring dermed staaende Indretning, nemlig:

Sø-Statens Hospital i Nyboder.

Dette Hospital, som er blevet opført ifølge Kongl. Resolution af 5te April 1805, skal, efter dets Bestemmelse, kun modtage til Guur og Pleie alle Syge af Holmens faste Mandstabs i Land, samt af deres Hustruer og hjemmeværende Børn, hvorimod de Syge fra Flaaden, saavel af de til Søtjenesten udcommandede faste Folk, som af de udfreyne Indrullerede, vedkomme Søqvæsthuset. Da det imidlertid vilde medføre uforholdsmæssigen store Bekostninger for den sidstnævnte Indretning, at komme i Activitet for de almindelige Equiperingers Skyld i Fredstid, er det foranstaltet, at ogsaa de Syge fra Skibene modtages i Hospitalet i Nyboder, forsaavidt Omstændighederne tillade det, imod Refusion fra Qvæsthuset; (See ovenfor under Qvæsthusets Udgifter).

I ældre Tider, navnlig efter Kongl. Rescript af 2den Mai 1693 og Kongl. Resolution af 27de Januar 1727, 14de Dec. 1778, 15de Juli 1779 og 9de Marts 1798, samt derpaa grundede Collegialbestemmelser, skulde isvrigt af de faste Folk med deres Koner i Sygdomstilfælde — forsaavidt de ei kunne cure-

res hjemme eller ved de da i Nyboder værende „Forbindingsstuer“ — et vist Antal modtages i Søqvæsthuset uden Udgift for den Kongelige Kasse. Stiftelsen var endog pligtig til, under visse Omstændigheder, at betale de Syges Guur paa Frederiks Hospitalet. Denne Byrde bortfaldt for Qvæsthuset, da Hospitalet i Nyboder var blevet indrettet, og paa Grund deraf, saamt i Henhold til den ovenfor citerede Kongl. Resolution af 28de April 1819, er under 27de Juli 1830 allernaadigst resolveret, at af Sø=Statens Udgifter ved Hospitalet, skal Qvæsthuuskassen aarlig refundere 8000 Rbd., indtil Søqvæsthuset maatte blive istand til at afholde den hele Udgift for Hospitalet. Resten af det oftnævnte Hospitals aarlige Udgiftsbeløb er hidtil udredet af Sø=Statens ordinaire Fonds. Ifølge allerhøieste Resolution af 17de Marts 1840 skal den hele aarlige Udgift for Hospitalet, fra Begyndelsen af Maret 1841, udredes af Qvæsthuuskassen.

Omkostningerne ved Hospitalets Opførelse vare anslaaede til 44,000 Rd. D. G., hvoraf 17500 Rd. bleve udredede af den ordinaire Fonds, og 26,500 Rd. af den saakaldte Rentefond ved Sø=Staten.

Hospitalet Eier, efter hvad der og af det Foranførte kan siones, ingen Capitalformue. Efter Regnskabet for Maret 1839 vare Udgifterne følgende:

Til Anskaffelse og Vedligeholdelse af det fornødne Inventarium	Rbd. 1700. 65.
Eygeforpleiningen	4404. 38.
Wage og Lønninger	1540.
Jordemodre, Gangkone, Waagekone, for Opsyn med Badene o. s. v.	1162. 43.
Portner, Gaardskarl og Bægter	516.
Brændsel og Lys	2503. 5.
Udstilligt, saasom, Vass, gammelt Linned, Arbeidspenge, Riørsel, Smaareparationer :c.	2376. 22.

Tilsammen 14,202. 77.

feruden Lønnen til Lægerne, som er opført paa „Divisionernes Gænte.“

Søkaart-Archivets Midler.

Dette, Sø-Statens tilhørende Archivs Formue har i det Væsentlige sin Oprindelse deraf, at det ved samme ansatte eller antagne Personale i en lang Række af Aar, ligesom ved de øvrige Indretninger under Admiralitets og Commissionsariats Collegiet, lønnedes af Statens Fonds, og at Bekostningen ved Farvandenens Opmaalning, til Brug ved Kaartudgivelsen, ligeledes blev bestridt af bemeldte Fonds, hvorved Archivet blev sat istand til at sælge sine vel ansete Kaart med Fordeel. Dog har Archivet haft nogen anden Understøttelse, dels af det Offentlige, dels ved privat Gæmildhed.

Archivet blev oprettet ifølge Kongelig Resolution af 22de Oct. 1784, under Bestyrelse af Capitainlieutenant, senere Contre-Admiral, Løvenørn, fornemmelig i det Diemeed, stedse at forsyne de kongelige Skibe med de bedste Søkaart og med nautiske Bøger, samt iøvrigt for at tilveiebringe en complet Kaartsamling til Nytte for den kongelige Tjeneste og det Almindelige. Marinen eiede da allerede endeel Kaarter, som bleve samlede og ordnede, og Løvenørn forøgede Samlingen med nogle af sine egne Kaarter, ligesom han ogsaa findes sildigere at have stienket Archivet forsiellige Kaarter og Redskaber. Der blev tilstaaet Løvenørn 300 Rd. aarligen, som Bestyrer, imod at han deraf bestode de fornødne nye Kaarter samt Tegne og Skrivematerialier, og der blev givet ham en Officier til Medhjælper samt de fornødne Folk fra Holmen til Arbeidernes Udførelse.

Ifølge Kongl. Resolution af 3die Dec. 1790 blev til Archivet afkøbt daværende Professor Louis hans Privilegium paa Udgivelsen af hans „samtlige danske Kaarter“ for 3000 Rd. D. G. Denne Sum udrededes af Sø-Statens Extrafond, paa Villkaar, at Archivet skulde afbetale samme efterhaanden i 9 til 10 Aar; men ved Kongl. Resolution af 2den Juli 1794 blev den da resterende Deel af bemeldte Gæld estergiven Archivet, imod at samme skulde holde en Vetient til at have Opsyn med „de Armandsøe Sø-Åhre.“

Ved Forordning af 17de Mai 1805 fik Archivet Privilegium paa Udgivelsen af Distancetabeller for Lotterne paa de norste Ryster, og ved Kongl. Resolution af 16de Marts 1816, publiceret ved Kongl. Bekjendtgjørelse af 10de April s. A. erholdt Archivet udelukkende Privilegium paa Udgivelsen af samtlige derfra udkomne eller udkommende Kaarter, ligesom ogsaa ved allerhøieste Resol. af 27de Mai 1829 allernaadigst blev bestemt, at, ved Navigationsexamina her, udelukkende skulde bruges Kaarter, udgivne fra Archivet.

I Slutningen af Aaret 1814 erholdt Archivet igiennem Lovensorn en Gave af 2000 Rbd. fra en Privatmand, der ikke vilde nævnes. For at Archivet kunde have den størst mulige Nytte af dets Midler, foranstaltede Admiralitets- og Commissariats-Collegiet i sin Tid, at saasnart en Sum af 100 Rbd. var samlet, denne da skulde indsættes til Frugtbringelse i Rentefonden.

Endeligen blev, ifølge Kongl. Resol. af 29de Juli 1827, en ny Bygning opført til Archivets Brug, og Beføstningerne derved 12,298 Rbd. 19 s. forskudsvis udrede af Sø=Statens Fonds, imod at denne Sum efterhaanden skulde refunderes af Archivets Midler. Da dettes Forfatning allerede i Aaret 1815 besandtes at være saa god, at det selv kunde bære en Deel af dets Lønningsudgifter, blev ved Kongl. Resol. af 13de Decbr. s. A. allernaadigst bestemt, at af Statens ordinaire Fonds, fra 1ste Octbr. af det nyænævnte Aar, ifkun skulde udredes Halvdelen af Tegnerens og de øvrige Arbeideres Lon, men at Archivet selv skulde udrede den anden Halvdeel tilligemed alle dets øvrige Udgifter; og af lignende Grunde blev ved Kongl. Resol. af 5te Febr. 1832 endvidere fastsat, at Archivet skulde udrede dets samtlige Lønninger samt tillige, saasnart Admiralitets- og Commissariats-Collegiet fandt det hensigtsmæssigt, deeltage i Beføstningerne ved Sø=Dyningingen, hvilket sidste ogsaa, ifølge senere allerhøieste Resol. af 26de Febr. 1837 har taget sin Begyndelse. En Deel af Udgifterne til de ved Archivet ansatte Tegnere og Arbeidere, som staae i fast Tjeneste ved Sø=Staten, udredes forskudsvis af Sta-

tens ordinaire Fonds, og foranstaltet ved hvert Aars Udgang refunderet af Archivets Midler.

Den her omhandlede Anstalt eiede ved Udgangen af Aaret 1840 en Capitalformue af Rbd. 27,900.

Efter Regnskabet for Aaret 1839 udgjorde Archivets Indtægt:

Renter af dets Capital	Rbd. 1124.
For bortsolgte Kaarter og Beskrivelser	4512. 71.
Til Hiælp til Brændsel, anvist af Admiralitets- og Commisariatets-Collegiet	27. 48.
	<u>Rbd. 5664. 23.</u>

Udgiften var derimod:

For Papir, Bøger, Kaarter, Instrumenter, Tegne- materialier m. M.	1186. 13.
Stifnings, Tryknings og Tegnings-Ar- beider	724. 3.
Bygnings-Arbejder ved Archivbygningen, Brænde ic.	291. 66.
Gager, Lønninger ic. saavel forsaavidt de af Archivets Midler directe udbetales til Vedkommende, som forsaavidt det af Sø=Statens ordinaire Fonds hertil udlagte Beløb refunderes samme . . .	2184. 79.

nemlig:

Directeuren (Honorar)	300.
Den adjungerede Officier (ligel.)	120.
En Skriver	150.
En Assistent (Gage, Tillæg og Emolumenter)	531. 69.
En Tegner (ligeledes)	322. 66.
En Underassistent (Gage og Emo- lumenter)	217. 66.
En Lærling (ligeledes)	86. 60.
En Kobbertrykker (ligeledes)	138. 45.
2 Arbeidsmænd (ligeledes)	198. 29.
Fritids-Arbejde ic.	47. 82.
Douceur til Folkene ved Trykkeriet	72.

Cateris 4386. 95. 5664. 23.

Transport	4386. 95.	5664. 23.
En Pension	300.	
Udskillige Udgifter	210. 14.	
		<u>4897. 13.</u>
	Overskud Rbd.	767. 10.

som indtil videre anvendes til Accumulation.

e) Drengeskolernes Midler.

Efter Regnskabet for Aaret 1840 havde disse Skoler ved Udgangen af samme Aar en Capitalformue af 95,617 Rbd. 45 $\frac{1}{2}$ s. Heraf beløber Renten aarligen Rbd. 3824. 66 s. Desforuden have Skolerne nogle høist ubetydelige Indtægter ved Salg af Fabrikater fra de ved samme værende Værksteder. Udgifterne ved Skolerne findes opførte under „Skolevæsenets“ Conto. Særligt har den ovennævnte Capitalformue i det Væsentlige sin Oprindelse fra Andeel i Krigsbyttet efter Anordningerne af 17de Januar 1809 og 10de Marts 1813, samt fra Andeel i de paa Priispengemassen vundne Renter efter Kongl. Resolution af 15de Januar 1812 og Rescript af 3die Januar 1813. Af milde Gaver er der kun tilflydt Skolerne lidet.

Til de, det Offentlige tilhørende, Fonds henregnes de, der have deres Oprindelse fra Summer som ere udredede af Statskassen; nemlig:

a) Justits- og Arvesaldskassen.

Ifølge Konglig Resolution af 11te Aug. 1757 blev oprettet en Justitskasse for Sø-Staten til Bestridelse af Deliquenters Forpleining, Stofhuusacters Løsning, Executioner og andre ved Jurisdictionen forefaldende Udgifter. Kassen blev funderet med 395 Rd. aarligen, som, efter det daværende combinerede Admiralitets- og General-Commissariats-Collegii Forslag vare besparede eller skulde bespares paa nogle Lønninger, hvilken Indtægt

dog efterhaanden blev nedsat, saa at den i Aaret 1806 kun var 96 Rbd. og fra den Tid aldeles ophørte. Ved Kongl Rescripter af 11te April 1768 og 26de Juli 1769 blev Arvefaldet ved Sø=Statens daværende Skifte=Jurisdiction stænknet og henlagt til Justitskassen, som derefter fik sit nuværende Navn „Justits= og Arvefaldskassen“.

Ved en den 30te Juli 1792 af Admiralitets= og Commissariats=Collegiet fattet Resolution blev derhos en saakaldet Forsømmelseskasse eller Fattigbøsse inddragen i Justits= og Arvefaldskassen, saaledes at denne overtog baade Beholdningen og de fremtidige Indtægter, bestaaende i en vis, ved ældre Kongelige Resolutioner bestemt, Andeel af Forsømmelses= eller Absent=Voder ved Holmen, imod at blive belastet med de Udgifter af Understøttelser og Gaver, som hvilede paa hiin Fattigbøsse. Som ovenbemærket blev, ifølge allerhøieste Resolution af 16de Nov. 1792, fremdeles tillagt Justits= og Arvefaldskassen 18,000 Rbd. D. C. af Sportelkassens Midler. Endeligen tilfalder den her omhandlede Kasse, hvad der under Fæstningen Christiansøes Jurisdiction beregnes til Justitsfonden efter Sportelreglementet af 22de Marts 1814.

Der Hayes ikke noget specielt Reglement for Kassen, ei heller er der nogen fast Bestemmelse angaaende dens Udgifter, naar undtages, at Auditeuren ved den combinerede Ret deraf hidtil har nydt et aarligt Gagetillæg af 100 Rbd. Men der er iøvrigt indtil nu disponeret af Admiralites= og Commissariatscollegiet, ved specielle Resolutioner, over Midlerne, for største Delen til Understøttelser og Gaver til trængende Pensionister, Enker og Faderløse, Sø=Staten vedkommende. Kassens Capitalformue beløb ved Udgangen af Aaret 1840 til Rbd. 38,619. 19 $\frac{1}{2}$.

Efter Regnskabet for Aaret 1839 var Kassens Indtægt, Renter af dens Capitaler derunder indbefattede, omtrent Rbd. 1744. 60 $\frac{1}{2}$; Udgiften derimod omtrent 2070 Rbd.

Udgiften bestod i:

øventævnte Sagetillæg for Auditeuren ved „Combinerede Net“	Rbd. 100
fast aarlig Gave og Huusleiehjælp til en Officers Enke	. 180
Gaver og Huusleiehjælp til Adskillige	 1790
<hr/>	
i Alt de ovenanførte Rbd.	2070

b) Seildugs- og Lærreds-Fabrikens Midler.

Denne Fabrik blev, som Seildugsfabrik, anlagt ifølge allerhøieste Resolution af 17de Mai 1799, efterat man forgiæves, igiennem Commercecollegiet, havde søgt at opmuntre Private til at anlægge saadanne Fabrikker, ved at tilbyde Forskud af Hamp og Af sætning for Seilduge, samt efterat man desaaarsag havde seet sig nødsaget til at forskrive Seilduge fra Holland, hvorved Arbeidsclassen i Danmark havde i 2 Aar tabt 68,420 Rd. D. G.

Ifølge allerhøieste Resolution af 24de Nov. 1822 blev Fabrikken udvidet til ogsaa at forfærdige Lærred til det faste Mandflabs Runderings-Linned, Hospitals-Inventarium m. m. Bekostningen ved Anlægget, anslaaet til omtrent 30,000 Rd. D. G. blev, ifølge den ovenanførte Resolution af 17de Mai 1799 foreskudt af Rentefondens Renter.

Oprindeligen fik Fabrikken sine Seilduge betalte med gangbare Priser, og der var vedtaget et vist Forhold, hvorefter disse skulde stige eller falde med Prisen paa Hamp. Derved opstod et Overskud for Fabrikken, af hvilket først Bekostningen ved Anlægget er bleven refunderet, og senere en Sum er bleven oplagt. Men fra Aaret 1824 har Admiralitets- og Commissariats-Collegiet foranstaltet, at Priserne beregnes saaledes, at Fabrikken, der hidtil er anseet som et Værksted for Sø=Staten, omtrent maa balancere.

Ifølge Regnskabet for 1839 havde Fabrikken ved nævnte Aars Udgang en Capitalformue i Kongelige Obligationer af Rbd. 22000, der er forbleven usforandret til Udgangen af 1840. Denne Formue, der er erhvervet alene ved Dplag af Fabrikens Overskud og ved at giøre samme frugtbringende, forsaavidt det kunde undværes fra Arbeidsdriften, har været bestemt at skulle conserveres, for at

Fabrikken kunde være i Stand til at forsyne sig med forbedrede Maskinerier og Redskaber efter Udlandets Opfindelser.

Af Seilduge præsteredes i 1839 til Brug ved Holmen 1152 Ruller, ligesom Leverancer af Lærred fra Fabrikken deels til Holmen, deels til Divisionernes Mandskab, i samme Aar udgjorde 24,557 Alen.

Her at gaae ind i nogen nærmere Detail af Fabrikens Virksomhed og Deconomie i det Hele, er fundet mindre hensigtsmæssigt, indtil det definitivt er afgjort, om Fabrikken skal fremdeles vedligeholdes for Kongelig Regning eller ikke, hvilket vil afhænge af det, som allernaadigst beslattes i Anledning af den i dette Niemeed nedsatte Commissions Forhandlinger.

c) Rentefondens Midler.

Den ældre Bogføring under Admiralitets- og Commissariats-Collegiet viser, at der indtil Aaret 1792 har eksisteret en saakaldet Rentefond, oprettet i den Hensigt at faae de flere, da under Collegiet sorterende Smaakassers Midler gjorde frugtbringende. Denne Fond, som dengang ikke selv eiede Midler, blev ophævet efter en af Collegiet den 30te Juli 1792 approberet Plan, ifølge hvilken fra den Tid enhver Kasse selv skulde giøre sine Midler frugtbringende. Men i Aaret 1793 findes Rentefonden igjen at være oprettet, for at man kunde giøre frugtbringende saavel de løbende Indtægter af Regnskabsbeholdninger og Refusionsbeløb, som ogsaa en Deel af de til Statens Behov reglementerede Summer, indtil der skulde giøres Brug af dem efter deres Bestemmelse. I Begyndelsen, saavel som ogsaa i en Deel af de paafølgende Aar, tilode Omstændighederne, at de omhandlede Midler kunde holdes i længere Tid paa Rente, hvorved Fonden vandt betydeligt. Men senere, og navnlig fra Aaret 1816 af, er foranstaltet, at alle saaledes indløbne og inddragne Summer indgaae i Kassen ordentligviis ved hvert Kvartals Udgang, tildeels endog før, saa at Fonden siden den Tid ei har kunnet have saa stor Rente-Indtægt af disse Midler som forhen.

Efterhaanden blev Rentefonden ogsaa Forvaltningsstedet for andre, under Admiralitets- og Commissariats-Collegiets Resfort hørende Pengemidler, som kunde og skulde gøres frugtbringende. Som saadanne Summer ere i Fondens Regnskaber opførte, under Navn af Deposita, følgende: Solskær-Archivets Midler, Understøttelsesfonden „2den April“, Artillerie-Underofficerernes Liigkasse, Nyboders Drengeskolers Midler, Sø-Statens Assurancesum, Sø-Statens saakaldte „ordinaire Fond“, Sø-Indrulleringsfonden, Fonden til unge Søkrigeres Dannelse, forstfællige Lotseriers Midler, det Sehestediske Legat og Jomfru D. M. Quists Legater.

Foruden hvad der er vundet ved den ovenfor betegnede Inddragelse af Statens egne Midler og disses Udsættelse paa Rente, har Fonden, som saadan, tillige havt følgende Indtægter, nemlig: af de paa Priispengemassen vundne Renter, ifølge allerhøieste Rescript af 3die Januar 1813, den Sum 400,000 Rd. D. G. eller Rbd. 66,666 $\frac{2}{3}$, og af Priispengemassens Overskud ifølge allerhøieste Rescript af 18de Marts 1818 den Summa 43,711 Rigsbankdaler Sedler, 4,450 Rbd. Sølv og 8,198 Rbd. norske Rigsbanksedler.

Fondens egen Capital — uden Hensyn til de i samme indstaaende, andre Fonds og Indretninger tilhørende Summer — udgjorde ved Slutningen af Aaret 1840 (efter Fradrag af nogle i bemeldte Aar disponerede Summer) i Alt 461,544 Rbd. 22 Sk.

Dens Bestemmelse har været, at deraf skulde bestrides saadanne Udgifter, som maatte findes særdeles hensigtsmæssige eller særdeles nødvendige for Staten; men som ei kunde bestrides af de ordinaire Fonds uden Skaar i det for disse bestemte Diemeed. Som Exempler paa saadan Anvendelse af Fondens Midler i Fortiden kunne nævnes de i det Foregaaende ommeldte 26,500 Rd. D. G., der i sin Tid bleve bevilgede til Anlæget af Sø-Statens Hospital i Nyboder, og de ligeledes ovenfor nævnte 30,000 Rd. D. G. der i Aaret 1799 bleve anvendte til at grundlægge Sø-Statens Seildugsfabrik; men der er desforuden af denne Fonds Capitalformue afholdt meget betydelige extraordinaire Ud-

gifter ved Staten. Som forestaaende vigtige Arbejder, til hvis Udførelse det var paatænkt, at Rentefonden, ligesom den strax nedenfor under Etr. d nævnte saakaldte ordinaire Fond, i fornødent Fald ogsaa maatte bidrage, kunne nævnes: Overflyttelsen til Nyholm af de paa Gammelholm værende Anlæg, hvilken sandsynligviis vil koste 500,000 à 600,000 Rbd., og Bygningen af en ny Dok, som er anslaaet til at ville koste omtrent 1,000,000 Rbd.

Hidtil udrededes aarligen af Rentefonden en Deel af Officiergagerne, Kassererens Gage, Tillæg til nogle Embedsmænd ved Collegiet, Understøttelse til Cadetter, hvis Forældre eller Forsorgere vare døde, Bidrag til Holmens Sogns Skole, Huusleiehjælp og anden Understøttelse til et stort Antal Enker, Pensionister med flere, alt efter specielle Kongelige Resolutioner.

d) Sø-Statens ordinaire Fond.

Denne Fond havde ved Udgangen af Aaret 1840 indseende i Rentefonden 80,000 Rbd. i Kongl. Obligationer. Dette Beløb er Riobesum for tvende af Sø-Statens i sin Tid bortsolgte Eiendomme, nemlig det saakaldte gamle eller kongelige Bryghuus, og den saakaldte Bodenhoffs Plads. Capitalen har været betænkt at skulle være Bidrag til Beføstningerne ved Udførelsen af vigtige Arbejder, som forestaae, men hvortil Udredelsen af de fornødne Midler maatte antages muligen at ville falde Finantserne besværlig (jvfr. hvad der ovenfor er anført under Rentefonden). Imidlertid har det endnu ikke været muligt at oplægge Renterne af Capitalen, hvilke aarligen have maattet inddrages som Bidrag til Beskrivelse af Statens ordinaire Udgifter, navnlig til Material-Anskaffelse.

e) Assurancefondens Midler.

Denne Fond eiede ved Udgangen af Aaret 1840 en Formue af 109,572 Rbd. 72 §. Ved allerhøieste Resolution af 1ste Juni 1798 approberedes, at den Deel af Holmens Bygninger, som ansaaes at være meest udsatte for Ildsvaade, maatte asureres, og at Sø-Statens maatte være sin egen Assurandeur, saaledes, at

Assurancepræmien, som den Kongelige Kasse fik at udrede, og som var ansat til 1000 Rbd. aarligen, maatte under Admiralitets- og Commissariats-Collegiets Bestyrelse gøres frugtbringende, for at dannes til en Assurancefond. Som Folge deraf er siden den Tid fra So-Statens ordinaire Fond inddraget et Beløb af 1000 Rbd. aarligen i Rentefonden, ved hvilket Dplag med Renter og Renters Renter er indvunden den ovenanførte Capital.

f) So-Indrulleringsfonden.

Denne Fond, der ved Udgangen af Aaret 1840 eiede en Capital af 1335 Rbd. 51 β , er oprettet ifølge Kongelig Resolution af 14de Decbr 1827, idet der blev allernaadigst anordnet visse Gebyhrer og Kiendelser for Documenters Udstedelse til de Indrullerede, saasom Volontair og Styrmandspatenter, Sættesskipperbevillinger og Afstedspasse, om hvilket Alt en Placat udkom under 20de Dec. s. A. Hensigten med Fondens Oprettelse var, at skaffe Midler til forbedrede Raar for de ved Indrulleringen ansatte Embedsmænd, hvis reglementerede Indtægter i Almindelighed vare utilstrækkelige til tarveligt Udkomme. De aarlige Lønninger og faste Tillæg, som ved Udgangen af Aaret 1839 hvilede paa Fonden, udgjorde 2085 Rbd.

Skiondt Inddragelsen af separate Fonds og Ophævelsen af udisponerede Summers Accumulering under de forskjellige Departementer i det Hele er anseet og maa ansees for hensigtsmæssig, bor dog bemærkes, at flere af de under Admiralitets- og Commissariats-Collegiet hørende, særegne Fonds ere af en saadan Bestaafenhed, at deres Inddragelse under Statsfinantserne ikke kan stee, og at Omstændighederne tale for at lade enkelte andre urørte, skiondt en slig Inddragelse med Hensyn til dem vel var mulig. For saavidt kunne de heromtalte Fonds betragtes under de i det Foregaaende nævnte 3 Rubrikker, nemlig: aldeles private, blandede og det Offentlige (Staten) tilhørende.

Alt de Fonds, der ere henregne til de
aldeles private

ikke kunne inddrages under Finantserne, er ligefrem en Følge af Sagens Natur, esterdi de enten ere dannede ved Sammenstud af Private til særegne Diemeed, t. Ex. den saakaldte Understøttelsesfond „2den April“, Artillerie-Underofficierernes Liigkasse og Lotseriernes Midler, eller ere stænkede af Private ligeledes til visse Diemeed, t. Ex. Holmens Sogns Fattiges Midler, Fonden til unge Søtrigeres Dannelse, det Sehestedske Legat, Jomfru Qvists Legater og Holmens Sogns Kirkeskolers Capitalformue, hvilken sidste vel i sin Tid har erholdt et ubetydeligt Tilskud fra Søstatens Midler, men dog i det Væsentlige har sin Oprindelse fra private Gaver, eller endeligen tilhøre Private, og kun ere under Admiralitets og Commissariats-Collegiets Varetægt, t. Ex. Christiansøes Umyndiges Midler. Det er derfor fundet rettest, at disse Fonds behandles og bestyres som hidtil, hvilket ogsaa aller-naadigst er approberet.

Men tvivlsomt har Spørgsmaalet været i Henseende til de ovenfor under Benævnelsen

„blandede“

opførte Fonds eller Capitaler, idet hver af disse har sin Oprindelse saavel fra Summer, der ere tilskudte fra det Offentlige, som fra Summer, der ere stænkede eller sammenstudte af Private. Alt dele disse Fonds eller Midler saaledes, at Finantskassen erholdt den Deel, der havde sin Oprindelse fra det Offentliges Tilskud, men vedkommende Fonds eller Indretninger beholdt den Deel, der havde sin Oprindelse fra Privates Bidrag, vilde være uhensigtsmæssigt og lede til Forviklinger og Reclamationer. At inddrage det hele Beløb under Finantserne, imod at tilsvare Marinen eller de paagældende Indretninger et aarligt Rentebeløb, vilde, hvad angaaer den Deel af Midlerne, der hidrøre fra Privates Tilskud, ikke i Almindelighed kunne lade sig forsvare. Det har derfor været nødvendigt at tage Bestemmelse for enhver af

de til denne Klasse hørende Fonds, efter sammes særegne Bestafsenhed. Hvad saaledes angaaer:

1. Den saakaldte Militair-Pensionskasse, da er denne Kasse, som oven bemærket, fra Begyndelsen af bleven funderet ved et Afdrag i samtlige Officiergager, hvilket vedvarede fra 1792 til 1812. Vel er der ogsaa overdraget denne Fond forskjellige Indtægter fra det Offentlige, og navnlig har den hidtil nydt Indtægten af Bestallings- og Depechegebyrerne, samt, under visse Betingelser, Renten af den Part af den ophævede Stillingskasses Midler, som er tillagt Qvæsthuuskasen; imidlertid er Fonden dog grundlagt og tildeels opretholdt ved Officierstandens egne Penge. Allerede dette er en vigtig Hindring for Capitalens Inddragelse under det almindelige Finantsvæsen; men en ikke mindre væsentlig Hindring herfor ligger i det oprindelige Niemeed med Kassen. Den militaire Pensionskasse er nemlig ikke oprettet til Fordeel for de Officierer, der efter de sædvanlige Regler qualificere sig til at afgaae paa Pension, da disse dertil maae komme i Betragtning paa samme Maade og ad samme Bei som andre troe Statstienere; men Hensigten var og er: at lønne og forsørge enkelte værdige Officierer, der vel endnu i paakommende Tilfælde ville findes stilledes til visse Commandoposter og derfor ikke qualificere sig til at afgaae paa Pension, men hvis Udtrædelse af Detaillen dog kan blive nødvendig, med Hensyn til Marinens Organisation i det Hele. Hs. Majestæt har derfor allernaadigst befalet, at den militaire Pensionskasse skal forblive under Admiralitets- og Commisariats-Collegiets Bestyrelse, og anvendes efter sammes oprindelige Bestemmelse, ligesom de, bemeldte Kasse hidtil tillagte Indtægter af Bestallings- og Depeche-Gebyrer, circa 440 Rbd., fremdeles skulle tilflyde den, hvortilmod Renterne af Soqvæsthusets Andeel i den ophævede Stillingskasses Midler for Fremtiden skulle forblive ved Qvæsthuuskasen.

Iøvrigt vil Directionen for den almindelige Pensionskasse aarligen blive underrettet om de Ertragager, der udredes af den militaire Pensionskasse, for at der ikke skal savnes en almindelig

Udsigt over Pensionsvæsenet og hvad dermed staaer i Forbindelse, og ingen ubetimelig Accumulering af Capitaler finde Sted.

2. Hvad dernæst den saakaldte Cadetkasse betræffer, da er den vel fra Begyndelsen af sunderet ved et Afdrag i Officierernes Gage, men dette ophørte allerede i Aaret 1792, fra hvilken Tid det Beløb, som bemeldte Afdrag aarligen havde udgiort, blev udredet af Statens ordinaire Fonds. Den største Deel af de Midler, denne Kasse nu eier, kan saaledes ansees erhvervet ved Tilskud af Statens Penge; fra dette Synspunkt kan derfor ikke være nogen Betænkelighed ved at inddrage dens Capitalformue under Finantserne, dog naturligtviis med Undtagelse af de tvende Summer paa i Alt 2300 Rbd., der i sin Tid af Private ere skienkede til specielle Diemeed, og som fremdeles maatte forbeholdes Admiralitets- og Commissariats-Collegiet til Anvendelse efter Givernes Villie. Hellerikke ligger der i Hensigten med Cadetkassens Indretning nogen væsentlig Hindring for Capitalformuens Inddragelse; thi dennes Hensigt, der alene har været Afholdelsen af Lønninger og andre Udgifter ved Cadetacademiet, udenfor hvad dertil betales af Sø=Statens ordinaire Fonds, kan opnaaes ved et saameget større aarligt Tilskud fra Finantserne igiennem bemeldte Fonds. Da paa den anden Side en saadan speciel Kasse vanskeliggjør Oversigten over, hvad Socadetacademiet koster, har Hs. Majestæt allernaadigst befalet, at den oftnævnte Kasse hæves, at dens Capitalformue, med Undtagelse af de tvende ovenanførte Legater, inddrages under Finantserne, at Cadetacademiets Udgifter i det Hele opføres paa Betalingsreglementet med en vis Sum til staaende Udgifter, samt en anden Sum til ubestemte Udgifter, og at Cadetkassens hidtilværende eneste staaende Indtægtspost udenfor dens Renter, nemlig Indskrivningspengene, beregnes Sø=Statens ordinaire Fonds tilgode.

Paa Fonden til unge Søkrigeres Dannelse, hvilken findes under de „aldeles private Fonds“, hvile endnu saa mange Legater, at Rente=Overskuddet, der, ifølge Givernes Villie, skal stilles til Cadetchefens Disposition, kun er omtrent 140 Rbd. aarligen.

Den vigtigste af de, under Benævnelsen „blandede Fonds“ opførte, specielle Kasser, er:

3) Sogværsthuuskassen, hvis Capitalformue i det Foregaaende er opgivet at have udgjort ved Udgangen af 1840 i Alt 435,889 Rbd. 34 $\frac{1}{2}$, foruden den ved Assistenthuset udestaaende Capital af 284,240 Rbd. 79 $\frac{1}{2}$. At denne Kasse maa frendes forblive bestaaende som særskilt Fond og at dens Capitalformue ingenlunde kan inddrages under Finantserne, følger af, hvad ovenfor er anført om Oprindelsen til samme, saavel som om Maaden, hvorpaa Assistenthusets Privilegium er erhvervet. Det er derfor fundet rettest, at der med den omhandlede Fonds eller Kasses Bestyrelse forholdes som hidtil. Da Sogværsthuuskassen stedse har havt Overstud, er det saaledes en Selvsølge, at hvad der hidtil aarlig er tilstuds til bemeldte Kasse fra Finantskassen, igiennem So=Statens ordinaire Fonds, for Fremtiden bortfalder. Saaledes skulle følgende Tilstuds ophøre, der fra So=Statens ordinaire Fonds eller directe fra Finantskassen hidtil ere udredte, deels under Benævnelse „Godtgjorelse istedetfor Procenter af Lonninger“ med 3122 Rbd. 32 $\frac{1}{2}$ aarlig, og deels til Refusion for nogle Pensioner med 931 Rbd. 38 $\frac{1}{2}$ aarlig. Dette er ved allerhoieste Resolutioner af 17de Marts 1840 og 19de Januar 1841 allernaadigst approberet, hvorhos tillige er befalet, at igiennem denne Kasse skulle alle Almiser, der nu afholdes af forskellige Fonds til So=Statens faste Mandskab, Enker og Born, med Undtagelse af de smaa Gaver og Almiser, som ville blive at afholde af Fattigkassen, samlede udredes, dog med den udtrykkelige Bestemmelse, at Kassens nuværende Capital ikke maa angribes.

Med Hensyn til Søkaart=Archivets Midler, kan det vel ikke negtes, at der i Oprindelsen til denne Capitalformue egentligen ikke ligger nogen bestemt Hindring for at inddrage samme under Finantserne, dog med Undtagelse af det, Archivet stienkede, Legat paa 2000 Rd. D. C. Men det er paa den anden Side fundet passende, at et specielt Institut af den Natur, som det

her omhandlede, ogsaa har sine specielle Resourcer, hvorved det kan bestaae, og hvorved det kan see sig istand til at giøre Forskud, som maaskee vanskeligen kunne undværes fra Sø=Statens ordinaire Indtægter, for almeengavnlig, til dets Diemeed svarende, større Foretagender. Det maa derhos bemærkes, at det oftnævnte Institut nu, naar man seer bort fra de Tilskud Sø=Staten i en ældre Tid har gjort dertil, er i en saadan Stilling, at det kan bære sine samtlige Udgifter ved Renten af sin Capital og ved den ikke uanseelige Indtægt, det erholder ved Salget af sine Arbejder, ligesom det ogsaa vil kunne bidrage en ikke ringe Sum til nødvendige Sø=Dymaalinger, hvortil det er forpligtet ved allerhøieste Resolution af 26de Febr. 1837. Under disse Omstændigheder, og da der, navnlig af den sidstnævnte Grund, ikke er Udsigt til at Archivet, naar Capitalen har naaet det fastsatte Beløb, vil kunne videre accumulere denne, har Hs. Majestæt allernaadigst befalet, at Søsaartarchivets Midler, hvis Størrelse er fastsat til en Capital af 30,000 Rbd., skulle bestyres som hidtil og det aarlige Overskud anvendes til større Dymaalinger, til Anskaffelse af Chronometere, Instrumenter og Vægte til Skibene, som udrustes m. m., Alt i videnskabelig Hensigt, hvorhos det noie skulde paasees, at Institutets Indtægter alene anvendes til dette Diemeed.

Spvad endeligen angaaer Sø=Statens Drengeskolers Midler, da er Inddragelsen af disse, skiondt der ingen særegen Betænkkelighed kunde være forbunden dermed, imod at reglementere et passende Tilskud i det Hele til Skolevæsenet, anseet mindre hensigtsmæssigt, deels med Hensyn til det Diemeed — Skolevæsenets Læse — i hvilket disse Midler ere henlagte, og deels fordi der dog under bemeldte Midler findes Noget, der har sin Oprindelse fra milde Gaver. Da desuden forskiellige andre separate Fonds under Sø=Staten i ethvert Fald maae vedblive at bestaae, er allernaadigst befalet, at Drengeskolernes Midler skulle forblive urørte, som hidtil, imod at Renten og de øvrige Indtægter, der kunne tilfalde Skolevæsenet, aarligent først og frem-

mest anvendes til deres Løv, og at blot Resten af den nødvendige Omkostning tilskydes af Sø=Statens ordinaire Fonds.

Med Hensyn til de Fonds, der ovenfor ere nævnte som ganske

„Det Offentlige tilhørende“,

idet de have deres Oprindelse fra Summer, der i sin Tid ere ubredede af Statskassen, eller der i sin Tid borde have været indskydte i nysnævnte Kasse, da er der ingen Tvivl om, at disse Fonds kunne og for den største Deel ogsaa bør inddrages under Finantserne. Imidlertid torde en eller anden enkelt Undtagelse dog være hensigtsmæssig, ligesom nogle af de omhandlede Fonds give Anledning til specielle Bemærkninger.

1) Justits- og Arvefaldskassens Udgifter have med Undtagelse af det Gagetillæg paa 100 Rbd. aarligen til Auditeuren ved den combinerede Ret, ene bestaaet i Gaver og Understøttelser. Ved allerhøieste Resolution af 17de Marts 1840 er denne Fonds Inddragelse under Finantserne allernaadigst bifaldet, imod at fornævnte Gagetillæg, for den nærværende Auditeurs Tjenestetid, opføres paa Betalingsreglementet iblandt de øvrige Gaver, og Gaverne til trængende Pensionister, Enker og Faderløse, Sø=Statens vedkommende, overgaae, som andre Almisser, paa Søqvæsthuuskassen eller Fattighøssen.

Til denne Fattighøsse henlægges de smaa Indtægter, der hidtil ere tilfaldne Justits- og Arvefaldskassen, nemlig en vis Andeel af Absent- eller Forsømmelses=Boderne ved Holmen, i Giennemsnit cirka 140 Rbd. aarligen, samt den Andeel af Retsportlerne paa Christiansø, der, under de civile Jurisdictioner, tilfalde Justitsfonden og som efter et Middeltal kan regnes at udgjøre cirka 40 Rbd. aarligen, samt endvidere en liden Sum af det til adskillige Udgifter til Sø=Statens normerede Beløb, med den nærmere Bestemmelse, at anvendes fornemmeligen til det faste Mandskab, sammes Enkers og Børns temporaire Understøttelse.

2) Seildugsfabrikkens Midler ere væsentligst opsamlende

derved, at Fabrikaterne i en Række af Aar efter Fabrikens Oprettelse bleve betalte med almindelige Handelspriser paa lignende Producter, og at Fabrikken ingensinde har forrentet den Capital, hvortil den til samme henlagte Grund med Bygninger o. s. v. kan anslaaes. Der kan altsaa i denne Henseende Intet være imod, at Fonden inddrages under Finantserne. Smidlertid skal først afventes allerhøieste Resolution paa den til Undersøgelse af Fabrikken nedsatte Commissions Indstilling.

3) Rentefondens Midler udgjorde, ifølge det Foregaaende, ved Slutningen af Aaret 1840 (efter Fradrag af forskiellige Summer, som, i Medfør af allerhøieste Resolutioner, i bemeldte Aar ere af Admiralitets- og Commissariats-Collegiet disponerede til Afgiørelse af nogle Udgiftsposter og Restancer) 461,544 Rbd. 22 β og det „So.-Statens ordinaire Fond“ tilhørende Beløb 80,000 Rbd. Efter hvad der ovenfor er anført om disse Summers Oprindelse, vil der fra den Side Intet kunne være til Hinder for at inddrage dem under Finantserne, imod at der, under de for So.-Staten fastsatte 1 Million Rbd. (med et aarligt Tilskud i de 5 første Aar af 20,000 Rbd.) reglementeres det Fornødne til Afholdelsen af de Udgifter, som hidtil udrededes af Renterne. Med Hensyn til Diemedet, er det fundet betænkeligt og uhenigtsmæssigt i Almindelighed at sammenspare i en lang Række af Aar Capitaler til Anvendelse ved muligt forekommende extraordinaire Leiligheder. Det har ogsaa viist sig, at Renten for en Deel er anvendt til andet Brug end det oprindelige bestemte, idet ei alene Renterne af den ordinaire Fonds Beløb 80,000 Rbd. hidtil ere anvendte til So.-Statens ordinaire Udgifter, men ogsaa en stor Deel af Renterne af Rentefondens Capital er brugt til Sagetillæg, Gratialer, Huusleiehjælp og andre Understøttelser m. v. Disse Midlers særskilte Bestyrelse under Admiralitets- og Commissariats-Collegiet ophører derfor fra 1ste Januar 1841. Og, forsaavidt der kunde opstaae Spørgsmaal om, hvorfra saaledes de fulde Udgifter til de fremtidige større extraordinaire Arbejder, saasom til en ny Dokkes Bygning o. s. v. skulde tages,

ville saadanne, naar de maatte findes absolut nødvendige, være at afholde extraordinairt af Finantserne.

4) Assurancefondens Midler udgjorde ved Udgangen af Aaret 1840 en Capital af 109572 Rbd. 72 $\frac{1}{2}$. Ved allerhøieste Resolution af 17de Marts 1840 og 19de Januar 1841 fastsattes, at denne Fond strax skulde hæves, og Tilskuddet fra Sø-Statens ordinaire Fonds følgerigen ophøre, samt at dens Capitalformue skulde inddrages under Finantserne, imod at der af disse forbeholdes Sø-Statens 100,000 Rbd. som Assurancefond, i Tilfælde at Ildsvaade skulde ødelægge de Bygninger paa Holmen, der hidtil have været asfurerede i denne Fond.

5) Hvad angaaer Sø-Indrulleringsfonden, da har denne, som oven bemærket, sine Indtægter ved Riendelser, der erlægges deels for Frihedspas til Indrullerede, der af antagelige Grunde søge sig befrieede fra Værnepligten, deels for Bevillinger til Enkelte af dem, der ere istand til at erhverve sig Noget fremfor deres Jævnlige. Da de, paa Flaaden tienende, Indrullerede ikke, saaledes som det ved Sø-Statens i fast Tjeneste staaende Mandskab, have Udgang til Pension eller Understøttelse, uden i det Tilfælde at de komme til Skade paa Lemmer eller Helbred, er det fundet gavnligt, at Staten var i Besiddelse af Midler, hvoraf trængende og isærdeleshed gamle, indrullerede Somænd kunde understøttes i Forhold til den Tjeneste, som de have gjort paa Flaaden; og Hs. Majestæt har derfor befalet, at Sø-Indrulleringsfonden og dens fremtidige Indtægter skulle indgaae i Dvæsthuuskassen, imod at denne Kasse forpligtedes til at pensionere de omhandlede Indrullerede efter de Regler, der nærmere allernaadigt maatte approberes.

Af fornævnte, Admiralitets- og Commissariats-Collegiet vedkommende, Fonds forblive saaledes under sammes Overbestyrelse:

a) De private Fonds: nemlig ved Udgangen af Aaret 1840.

1. Holmens Sogns Kirkefolers Midler . . Rbd. 36,639. 50.

	Transport Rbd.	36,639.	50.
2.	Holmens Sogns Fattiges Midler	13,940.	76.
3.	Understøttelsesfonden „2den April“	3,496.	78.
4.	Artillerie-Underofficerernes Litgkasse	1,898.	64.
5.	Fæstningen Christiansøes Umyndiges Midler	725.	16.
6.	Fonden til unge Søkrigeres Dannelse	32,451.	83.
7.	Lotseriernes Midler	96,171.	28.
8.	Det Sehestedtske Legat	10,000.	
9.	Somfru Qvists Legater	7,980.	60.
		<hr/>	
	Rbd.	203,304.	71.

b) af de blandede Fonds.

1.	Den militaire Pensionskasses Midler	224,982.	1.
2.	Af Cadetkassen, de private Legater	2,300	
3.	Søkaartarchivets Midler	27,900	
4.	Drengeskolernes Midler	95,617.	15.
5.	Søqvæsthusets Midler	435,889.	34.
	og ved Assistentshuset		
	udestaaende	284,240.	79.
		<hr/>	
		720,130.	17.
		<hr/>	
		1,070,929.	66.

c) af de det Offentlige tilhørende Fonds

1.	Indrulleringsfondens Midler	Rbd. 1,335.	51.
2.	Fremdeles beholder Admiralitets- og Commisariats-Collegiet indtil videre til sin Disposition Seildugsfabrikens Midler	22,000	
		<hr/>	
		23,335.	51.
		<hr/>	
	Rbd.	1,297,569.	92.

Derimod ophøre nedenstaaende Fonds fra 1ste Januar 1841 at være under Admiralitets- og Commisariats-Collegiets Bestyrelse.

a) af de blandede Fonds.

Cadetkassens Midler (med Undtagelse af de 2 oven- anførte private Legater)	Rbd. 53,563.	82.
---	--------------	-----

b) af de det Offentlige tilhørende Fonds.

1. Justits- og Arvefaldskassens Midler	38,619. 19.
2. Rentefondens Midler	461,544. 22.
3. Sø-Statens ordinaire Fond	80,000
4. Assurancefondens Midler	109,572. 72.
	<u>743,300. 3.</u>

Totalbeløbet af de Adm. og Comts. Collegiet vedkommende Fonds udgjorde saaledes ved Udgangen af Aaret 1840 . . . . . Rbd. 2,040,869. 95.

Imidlertid har ikke det hele Beløb af de Fonds, der ophøre at sortere under Admiralitets- og Commissariats-Collegiet, uden Vederlag til Sø-Staten kunnet komme Statskassen tilgode. Ifølge allerhoieste Resolutioner bliver nemlig i Løbet af Aaret 1841, for en tilsvarende Deel af de afleverede Fonds, i Medfør af de tidligere Bestemmelser, navnlig for Anvendelsen af Rentefondens Midler, godtgjort Staten, til Anskaffelse af 2 Dampstibe, et constant Beløb af circa 303,000 Rbd.; saa at det Beløb af oftnævnte Fonds, der egentligen uden Vederlag kommer den almindelige Statskasse tilgode, kan ansættes til henimod Rbd. 440,000.

Med Hensyn til de Fonds, der vedblive at henhøre under Admiralitets- og Commissariatscollegiets Resfort, maa endnu bemærkes, at Hs. Majestæt allernaadigst har befalet, deels at der ved hvert Aars Udgang skal meddeles Finantsbestyrelsen, for enhver Fond og enhver Kasse for sig, en fuldstændig Udsigt over samnes Indtægt og Udgift i det forløbne Aar, samt over Status ved Slutningen af Aaret, og deels at der skal brevverles med Finantsbestyrelsen i ethvert Tilfælde, hvor Collegiet maatte finde sig foranlediget til at nedlægge allerunderdanigst Forslag om Udgifters Udredelse af visse Kasser eller Fonds udenfor de for samne gjældende almindelige Reglementer eller Forstrifter.

Opmuddringsvæsenet.

Den Opmuddring, hvorom her er Spørgsmaal, vedkommer deels Orlogshavnen, deels Handelshavnen og deels Havnepladser og Farvande, der ere fælles for Begge. Uagtet paa denne Maade en Deel af de i saa Henseende medgaaende Udgifter ikke directe angaaer Statskassen, men henhører til Udredelse af den Commune, til hvis specielle Gavn nogle af Anlægene ere bestemte, har dog i den senere Tid næsten den hele Udgift til Opmuddringsvæsenet været afholdt af Statens Finantser. I ældre Tider har Kiøbenhavn, ligesom de øvrige Kiøbstæder i Riget, selv besørget den, Byen vedkommende, Deel af Havnen og Canalerne opmuddret, eller i alt Fald været forpligtet dertil. Orlogshavnen og de Canaler, der stødte til offentlige Bygninger eller Anlæg, bleve derimod opmuddrede for kongelig Regning. I Aaret 1724, da Staden havde forsømt Muddringen i 16 Aar, maatte der lægges en Skat paa hele Byen og en Afgift paa Indførselen af Strandsand, for at faae Muddervæsenet i Drift. Desuagtet kunde Staden ikke overkomme Opmuddringen, og det blev des-aarsag, efter Havnecommissionens Forslag, under 26de Juni 1737, allernaadigst bestemt, at Sø-Staten skulde overtage hele Opmuddringen, imod at erholde Stadens Muddermølle med Pramme og Inventarium samt aarligen 800 Rd. af Havnens Indkomster. Men efterhaanden som Stadens Folkemængde tiltog, og Handel og Skibsfart samt deraf flydende Færdsel i Havnen og Canalerne forøgedes, tiltog ogsaa Formuddringen saaledes, at heller ikke Sø-Staten kunde overkomme Havnens og Canalerne's Rensning eller bestride de dermed forbundne Udgifter med den dertil reglementerede Sum 7516 Rd. aarligen og det anførte Tilskud af 800 Rd. af Havnekassen. Derfor blev ved allerhøieste Resolutioner af 28de April 1786 og 23de Januar 1789 allernaadigst bestemt, deels at Opmuddringsvæsenet i sit hele Omfang skulde bestrides ene og alene for den kongelige Kasses Regning, imod at Havnevæsenets Bidrag af 800 Rd. aarligen skulde tilflyde bemeldte Kasse, og det i Sø-Statens Reglement udsatte Beløb, 7516 Rd.

aarligen, bortfaldt, deels at Opnuddringen skulde bestyres af en egen Commission under Admiralitetets Overdirection. Efter at heri, i Aaret 1812 var skeet Forandring, blev atter ved allerhøieste Resolution af 1ste Sept. 1815 befalet, at Opnuddringsvæsenet igien skulde underlægges Sø=Staten, og ved en sildigere kongl. Resolution af 5te April 1816 blev til den specielle Bestyrelse anordnet en Commission og en Inspectionsofficier ansat m. m.

De betydelige Udgifter, Opnuddringsvæsenet fandtes at ville medføre for Statskassen i en Række af Aar, i hvilke navnlig Handelshavnen og Canalerne skulde opnuddres til en temmelig betydelig Dybde, foranledigede, at der, ved allerhøieste Resolution af 4de Juni 1817, blev, i Erkiendelse af, at saadanne Local- og Communal=Byrder som de, der foranlediges ved Opnuddring i Handelshavnen og Canalerne, ikke borde blandes med dem, der vedkomme den almindelige Statsstyrelse, ligesom Villighed taledes for, at Skibsfarten maatte bære de derved foranledigede og for sammes Skyld nødvendige Udgifter, bestemt, at det for 10 Aar, saavel af de til Kiøbenhavn ankommende, som af de derfra afgaaende Skibe over 5 Commercelæster, skulde, efter Afdrag for hvert Skib af de 5 første Commercelæster, svares forskiellige Afgifter (Der findes omhandlede i Placaten af 14de Juni 1817) samt at Opnuddringen af samtlige, under Havneadministrationens Resfort hørende, Strækninger skulde snarest muligt begyndes og siden aarligen fortsattes, og at Finantkassen af Afgifternes Provenu aarligen, saavidt kunde tilstrække, skulde refunderes, hvad den havde udlagt til det omtalte Farvands og Canalernes Opnuddring. Denne Afgift udgjorde 17,000 til 20,000 Rbd. aarligen. Fra den Tid, denne Afgift ophørte, er Opnuddringen af alle, saavel Drøghshavnen som Handelshavnen vedkommende, Farvande, Bassins og Canaler ved og i Kiøbenhavn besørget igiennem Admiralitets- og Commissariats=Collegiet, og Udgifterne derved alle afholdte af Finantkassen, imod at der i samme indbetales det ubetydelige Beløb af 800 Rbd. Soly aarligen fra Stadens Havnekasse, samt 220 Rbd. 48 s. aarligen til Slamfisternes Rensning.

Om man endog ikke vil medregne Aarene 1817 til 1823, i hvilke særdeles betydelige Summer medgif til de da foretagne større Arbejder, saasom:

i 1817	Rbd. Sdr.	200,000
i 1818	" "	200,000
i 1819	" "	90,000
i 1820	Rbd. Sølvs	66,000
i 1821	" "	58,500
i 1822	" "	50,000
i 1823	" "	50,000

faa kunne dog Udgifterne til Opmuddringen i den siden forløbne Tid i Giennemsnit aarligen anslaaes til henimod 45,000 Rbd. (I Aaret 1839 udgjorde de kun 40,000 Rbd.)

Disse Udgifter bestode af:

1. Faste Lønninger, der i Aaret 1839 udgjorde . Rbd. 3,752
nemlig:

Inspecteuren ved Opmuddringsvæsenet	Rbd.	818
Første Assistent		336
Forvalteren, tillige Kassierer		800
Siouerfriveren		100
4 Formænd, hver 14 Rbd. mdlg.		672
4 do. hver 11 " "		528
et Bud hos Forvalteren		132
en Formand		66
3 Opsynsmænd ved Byens 3 Slamfiste-Abdelinger, hver 4 Rbd. mdlg. og 10 Rbd. aarlig i Douceur		174
en affædiget Formand 8 Rbd. mdlg.		96

2. Udgifter til Reparationer og Vedligeholdelse af Maskinerne samt Anskaffelse af Tougvært og Materialier, Pramme o. s. v. kunne anslaaes til circa 10,000

3. Udgifter til Slamfisternes Rensning 1,000

4. do. til Opmuddringens Drift, Planeringsomkostninger o. s. v. kunne ansættes til 30,000 Rbd.

eller, for at erholde en rund Hovedsum, til 30,248

Rbd. 45,000

Skiondt det ikke er muligt, ufravigeligen i hvert Aar at holde sig til nogen forudlagt Plan for Arbeidet, da særdeles Omstændigheder kunne bevirke Forandring i de lagte Bestemmelser, vil dog, da det Arbeide, der saaledes ikke kan udføres i eet Aar, først og fremmest vil kunne bringes til Udførelse i et følgende Aar, i det Hele taget den lagte faste Plan for et vist Aaremaal kunne følges, og paa denne saaledes et fuldstændigt og detailleret Normalreglement for Udgifterne til Opnuddringsvæsenet kunne bygges. Naar de, nedenfor nærmere omhandlede, Forhandlinger med Communalbestyrelsen ere tilendebragte skal, ifølge allerhøieste Resolution af 16de Decbr. 1840, et saadant Normalreglement, ved hvis Udarbeidelse vil blive taget tilbørligt Hensyn til Indstrænkning af Embedsmændenes og Patientenes Antal, affattes af Commissionen for Kiøbenhavn's Opnuddringsvæsen og dernæst allerunderdanigst forelægges Hs. M. Kongen til allerhøieste Approbation.

Foreløbigen er calculeret, at Udgifterne efter fornævnte Plan for Opnuddringsvæsenet, i hvilken det, med Hensyn saavel til Marinen og de større Handelsflåde, som til den bekvemmere Tilførsel tilvands af Nødvendighedsartikler, er utilraadeligt at gjøre nogen Indstrænkning, endnu i de første 3 Aar, til 1843 incl. ville forblive omtrent 40,000 Rbd. aarligen, at i Aaret 1844 ville Udgifterne kunne nedsættes med 10,000 Rbd., og 3 Aar senere, eller i Aaret 1847, vil Summen endnu kunne reduceres med 10,000 Rbd. aarligen, saa at Udgifterne til Opnuddringsvæsenet til den Tid ville kunne nedbringes til 20,000 Rbd., der saaledes sandsynligviis vil blive Minimum for Opnuddringsvæsenets Drift, uden at regne de circa 2000 Rbd., der foreløbigen calculeres at ville kunne bespares af Lønningerne. Smidertid ville Udgifterne i nogle Aar kunne blive høiere, dog neppe overstige 25,000 Rbd. aarligen. Under disse Summer ere isøvrigt ikke medregnede Udgifterne til store Reparationer paa Maskinerne eller nye Anstæffelser; men efter de nuværende Maskiners og øvrige Materiales gode Tilstand at dømmes, ville saadanne ualmin-

dellige Beføstninger ikke være nær forhaanden. Derimod vil om faa Aar savnes et Oplagssted for det Opmuddrede, naar nemlig det Terrain, som nu dertil benyttes, bagved Sø-Statens Arsenalbygninger, er opfyldt. Hvilket Sted der end vælges til Oplagssted, vil derved dog foranlediges ikke ubetydelige Beføstninger.

Samtlige fornævnte Udgifter til Opmuddringsvæsenet bør imidlertid for Fremtiden neppe ene udredes af Finantsskassen. Ved allerhøieste Resolutioner af 15de Dec. 1724 og 23de Jan. 1789 blev, som ovenbemærket, blandt andet allernaadigst bestemt, at Havnecommissionen paa Communens Vegne ifkun skulde paalægges at betale 800 Rbd. aarligen til Opmuddringen, hvorimod senere er paalagt Communen at bidrage 220 Rbd. 48 s. aarligen til Slamkisternes Rensning. Men det ligger i Sagens Natur, at Udgifterne til Opmuddringsvæsenet, der vedkomme ikke alene Orlogshavnen, men ogsaa Handelshavnen og de Handelspladser samt Farvande, som ere fælles for begge, ja endog de Kiøbenhavnste Canaler og Slamkister, ikke ene bør falde Staten til Last, men at de Omkostninger, der reise sig fra Handelshavnens og Canalerne Opmuddring, med hvad dertil hører, nærmest bør udredes af den Commune, til hvis Fordeel Oprensningen foretages, hvilket Princip isvrigt ogsaa synes tidligere at være erkendt, idet ikke alene det nu aldeles utilstrækkelige Bidrag af 800 Rbd., der erlægges af Stadens Havnekasse til Finantsskassen, og som i sin Tid vel har været anseet for tilstrækkeligt til at afholde Opmuddringsomkostningerne for Stadens Vedkommende, men ogsaa den i det Foregaaende omhandlede temporaire Afgift af Skibe viser, at man er gaaet ud fra denne Forudsætning. Ved allerhøieste Rescript af 25de Marts 1810 og Resolution af 2den April s. A. blev derfor allernaadigst befalet nogle Medlemmer af Generaltoldkammer og Commercecollegiet at sammentræde med nogle dertil udnævnte Medlemmer af Kiøbenhavns Magistrat, for foreløbigen at tage under Overveielse, hvorledes Omkostningerne ved Opmuddringsvæsenet i Kiøbenhavn kunde være at fordele imellem Statskassen og Communen. I den af fornævnte Med-

lemmer afgivne Beretning har man først taget Hensyn til den stedfindende forskiellige Afbenyttelse af de paagældende Farvande, Havne og Canaler, eftersom de enten udelukkende ere til Nytte for Orlogsfartøierne eller for Handelsflibene, eller afbenyttes saavel af Orlogsfartøierne som af Handelsflibene og saaledes maa ansees at være til fælles Nytte for Begge. Vedligeholdelsen af den første Afdeling, som er benævnt „Orlogshavnen“ maatte paahvile Staten, den anden Afdeling, der er kaldt „Handelshavnen“, skulde principmæssigen vedkomme Communen, og den tredje Afdeling „Fælledshavnen“ maatte angaae Begge i det Forhold, som de enten høste større eller mindre Nytte af samme, eller som der, navnlig for Orlogsfartøierne, udfordres en større Dybde end den, som vilde udtræves, naar den alene skulde afbenyttes af de her paa Staden farende Handelsflibe. Forholdet imellem Statens og Communens Andeel af saantlige Arealer, hvor Opvinding behøves, blev saaledes calculeret som 181.338 til 75.367 eller som 70 til 29, folgelig maatte paa det Nærmeste Staten være at tildele de $\frac{7}{10}$ og Communen de $\frac{3}{10}$ af bemeldte Arealer. Dette Forhold stemmer med det calculerede Forhold imellem Antallet af de til de forskiellige Strækningers behørigte Opvinding fornødne Arbejdsdage, som maatte være at tildele Staten, og det Antal Arbejdsdage, som vilde tilfalde Communen. Staten tilfalder nemlig 325.241 Arbejdsdage, og Communen 130.213 Arbejdsdage. Forholdet vilde folgelig blive som 71.4 til 28.6, eller Staten vilde paa det Nærmeste have at udrede de $\frac{7}{10}$ og Communen de $\frac{3}{10}$ af samtlige paa Opvindingsvæsenet medgaaende Omkostninger, forsaavidt nemlig der er Spørgsmaal om at opnaae eller vedligeholde de eengang normerede Dybder. Skulde derimod i Tiden blive Spørgsmaal om, ved Fordybning i fast Grund og ikke blot ved Borttagelse af Mudder, at tilveiebringe en større Dybde paa noget Sted, end den nu fastsatte, vil det være en Selsølg, at den Autoritet, som maatte begiære en sliq Fordybning, ogsaa maatte staae Udvei til Dækning af de dermod forbundne Omkostninger, uafhængigt af ovennævnte Fordelings-

forhold. Hvad angaaer Slamkisternes Indretning, Vedligeholdelse og Oprensning, fandt man, at de dertil medgaaende Omkostninger staae i saa noie Forbindelse med de almindelige Opmuddringsomkostninger, at den samme Fordelingsnorm ogsaa borde anvendes paa dem, saa at Staten herefter vilde have at udrede de $\frac{7}{10}$ og Communen de $\frac{3}{10}$ af disse Udgifter.

Ifølge alt Foransorte har Hs. Majestæt, ved bemeldte allerhøieste Resolution af 16de Decbr. 1840 allernaadigst befalet, at Generaltoldkammer og Commercecollegiet skulde indhente Kiøbenhavns samlede Communalbestyrelses Erklæring angaaende den i forberorte Commissions Beretning foreslaaede Fordeling af Udgifterne til Opmuddringsvæsenet inellem Staten og Communen, og at underrette Bestyrelsen om, at saafremt samme maatte være enig i Rigtigheden af den her fremstillede Fordelingsmaade, borde ogsaa Kiøbenhavns Commune overtage den paa samme faldende Andeel i Omkostningerne, eftersom ellers de, Communen vedkommende, Farvande maatte af denne selv foranstaltes oprensede, hvilket fra flere Sider betragtet vilde blive til Skade for det Offentlige; hvorefter Generaltoldkammer og Commercecollegiet vil have at afgive sin endelige allerunderdanigste Betænkning i denne Sag. Derhos har Hs. Majestæt allernaadigst bestemt, at der i Aaret 1841, indtil Spørgsmaalet om Kiøbenhavns Communes Deeltagelse i Opmuddringsomkostningerne er fastsat, Intet skal foretages ved Handelshavnens Opmuddring, og at der, som Følge heraf, normeres for Aaret 1841 en mindre Sum, end der ellers vilde udkræves, nemlig 18,000 Rbd. fast og 10,000 Rbd. extraordinairt, tilsammen 28,000 Rbd.

Paa Budgettet for 1841 er saaledes foreløbigen opført til Opmuddringsvæsenet 28,000 Rbd., der udgjør de $\frac{7}{10}$ af det calculerede Beløb 40,000 Rbd., og paa Normalreglementet 12,600 Rbd., som det Beløb, til hvilket de $\frac{7}{10}$ af Udgifterne til Opmuddringsvæsenet med Tiden vilde nedbringes, naar nemlig regnes paa en Besparelse i Sønningerne af circa 2000 Rbd. og de $\frac{3}{10}$

af Omkostningerne overtages af Communen, hvorom Forhandlingerne ere indledede.

Hvad angaaer den paa Budgettet for 1841 opførte Sum af 28,000 Rbd., vil samme blive at anvende paa følgende Maade:

a) Til faste Lønninger, nemlig:

Inspecteuren	848 Rbd.
Assistenten	336 "
Forvalteren	800 "
Siouerftrieveren	100 "
4 Formænd, hver 14 Rbd. mdlg.	672 "
2 do. à 11 " "	264 "
1 do. à 7 " "	84 "
1 do. à 5½ " "	66 "
1 Bud	132 "
3 Opsynsmænd ved Slamkisterne à 4 Rbd. mdlg og 10 Rbd. aarlig i Douceur	174 "
	<hr/>
	3,476 Rbd.
b) Reparationer paa Maskiner, Pramme, Fartøier ic. samt til Anstæffelse af Værktoi og forskiel- lige Materialier	4,594 "
c) Slamkisterne	1,000 "
d) Opnuddringens Drift	17,730 "
e) Uafgiorte Regninger for i 1841 leverede Ma- terialier	1,200 "
	<hr/>
	28,000 Rbd.

Efterretninger for Søfarende.

Færlig Grund i Kattegattet.

Handelstidenden for Juli d. A. beretter om en engelsk Brig, at den under Krydsning imod N. N. V. Wind, imellem Anholt og

Læsø, stødte paa en Grund, der ikke findes aflagt i Kaartet. Sydvestspytten af Læsø kunde fra Veiret sees utydeligt omtrent i N. N. V., 12 à 13 Qvartmiles Afstand. Efter at have stødt flere Gange kom Briggen flot uden videre Skade.

I Anledning heraf giver det Kongelige Søkaart-Archivs Directeur følgende Oplysning:

„I det af Professor Lous i 1776 udgivne Kaart over Kattegat, berigtiget til 1790, findes imellem Anholt og Læsø aflagt en Grund med 10 Fod Vand og hvorved findes paastrøvet: Denne Grund er Knap 2 Skibslængder bred, men langagtig, strækkende Syd og Nord, fra 4 Favne paa begge Sider bradt opgaaende.“

„I Aarene 1791 og 1792 søgte Capitainlieutenant Harboe denne Grund uden at finde mindre end 21 Fod Vand, herefter blev Kattegats-Kaartet forandret, da Archivet havde overtaget dette, og forblev saaledes indtil Aaret 1832, da et engelsk Skib berettede omtrent der at have stødt paa en Grund med 11—12 Fod Vand. Premierlieutenant Meyer, som dengang var paa Opmaaling, blev henvendt for at søge denne Grund, men fandt efter 12—14 Dages Søgning med heldige Omstændigheder ikke mindre end 3 Favne og dette paa et Sted, der, ligesom Grunden i det Louisse Kaart, laa i Linien imellem Læsøes og Anholt's Ost-Ender, og saa nær paa samme Plads som det ældre Kaarts Urigtigheder tillode at gjøre Sammenligning. Grunden blev nu rettet herefter i det fra Archivet i 1831 udfomne Dplag af Kattegats-Kaartet, og for større Sikkerheds Skyld blev strax i 1832 vedstrøvet i Kaartet: „En Puller med 12 Fod Vand, hvorpaa et Skib stødte i 1832, er ei giensunden“, hvilket Admiral Klint copierede i det af ham i 1836 udgivne Kaart over Kattegat, men som ei hidtil er blevet bemærket i engelske, franske eller russiske Kaart.“

„Da Alviserne havde berettet, at i dette Aar atter 2 Skibe, et Engelsk og et Svensk, havde opdaget en hidtil ukendt Grund med 11—12 Fod Vand imellem Læsø og Anholt, hvilken ei

fandtes aflagt i Archivets Kaart af 1831, saa blev, uagtet hverken Capitainer eller Consuler havde indberettet herom, Premierlieutenant Grove udsendt med Kutteren Maagen for at søge denne Grund, til hvilken Undersøgelse er medgaaet hele August Maaned."

„Resultatet af denne Undersøgelse har været, at ingen særskilt Grund har været at finde, og at 3 Favne har været den mindste Dybde, der enkeltviis er funden paa Flakket."

„Derimod er det befundet, at Kobbergrunden, siden den blev opmaalt i 1828, har stude sin høie Ryg med ifkun 11—12 Fod Vand omtrent $1\frac{1}{4}$ Qvartmiil længere ud, hvilket gjør det fornødent at betegne dens Yder-Ende med endnu een, 3 Miil fra Læsø liggende, Vager, forsynet med 3 Koste, og blev en Saadan strax udlagt af Lieutenant Grove udenfor Grunden, i en Dybde af 28 Fod."

„Da man fra Kobbergrundens Ende, ifkun ved at bringe Diet 15—16 Fod over Vandstorpen, kan see Landet af Læsø, hvis sydligste Deel bærer N. 25° Vest herfra, i hvilken Retning de omtalte Skibe ogsaa forklare at have seet Landet, saa synes det nu udenfor al Tvivl, at bemeldte Skibe ei have fundet nogen ikke i Kaartet aflagt Grund, men at de derimod, som Følge af at være staaede ud af det almindelige Farvand uden at bruge Loddet, ere stødte paa Kobbergrunden, der strækker noget længere ud fra Læsø end det hidtil var viist i Kaartet. Dette er nu atter rettet overeensstemmende med denne sidste Opmaaling, og hvad øvrige Urigtigheder, Søfarende maatte troe, at finde heri, bedes anmeldte directe til Archivet, som den Maade paa hvilken slige Sagttagelser sikkest og snarest kunne komme Søfarende til Nytte."

(Officiel Meddelelse.)

Trykfeil i 3die Hefte.

- Pag. 257 Linie 4 for Begivenhed, læs: Begivenheder.
 — — — 9 for Nyholland, læs: Ny-Jecland.
 — — — 18 ved „Dymærksomhed“ sluttes Parenthesen.
 — — — 20 og 29 for Kororaseka, læs: Kororareka.
 — 261 — 12 for Notan, læs: Pafan.
 — 269 — 6 for Landsmand og Koefods, læs: Landsmand og Kam-
 merat Koefods.
 — 270 — 12 for indecisive, læs: udecisive.
 — 272 — 2 for Manøvrer, læs: Manøveren.
 — — — 3 og 4 f. n. for Krigstog, læs: Krydstog.
 — 283 — 10 for General Morris, læs: Admiral Morris.
 — 284 — 6 for Suffran, læs: Suffrein.
 — 288 — 14 for over for, læs: ovenfor.
 — 289 — 7 for paa en betydelig Udstrækning, læs: paa en Sand-
 flade af en b. U.
 — 290 — 4 f. n. for 4 Mile for os, læs: 4 Mile fra os.
 — 291 — 4 for og omringebe, læs: og omringende.
 — 293 — 11 for i Laguner, læs: i Lagunen.
 — 294 — 4 for Yderværket, læs: Yderrvet.
 — — — 7 for en levende Coral, læs: den levende Coral.
 — 295 — 9 og 11 f. n. for Kløer, læs: Kloer.
 — 296 — 4 for med Indsynkning, læs: ved Indsynkning.
 — — — 12 for snart som omgivende Kyster, læs: snart omgi-
 vende Kysten.
 — 297 — 15 for (yent), læs: (yew).
 — 300 — 5 for 301 Mand, læs: 271 Mand.
 — 305 — 1 f. n. for Mørfere, læs: Mersene.
 — 306 — 5 for en Fører for, læs: en Form for.
 — 310 — 9 f. n. for at udbrage, læs: at udregne.
 — 311 — 3 f. n. for indført, læs: udført.
 — 347 — 1 f. n. for den ligger, læs: der ligger.
 — 349 — 13 for 300 Alen, læs: 3000 Alen.
 — — — 14 f. n. for Pistolstubs Afstand, læs: Pistolstubs Afstand
 fra Kanten.
 — — — 3 f. n. for signaliserebe, læs: signalerebe.

Pag. 350 Linie 8 og 9 for St. Crispin, Bastionens Cavalier, læs: St. Crispin-Bastionens Cavalier.

— — — 5 f. n. for 1000 Mand, læs: 1100 Mand.

— 351 — 8 for à pivot, læs: à pivot.

— — — 10 f. n. for af nærmere, læs: af de nærmere.

— 354 — 7 f. n. for Moebisan, læs: Morbihan.

— — — 5 f. n. for Archasan, læs: Arcaçon.

**Liste over Sö-Etaten,
den 1ste Januar 1841.**

Udtydning af efterstaaende Tegn, der findes i Listen.

RE* — Ridder af Elefanten.

SK* — Stor-Kors af Dannebrog.

C* — Commandeur af Dannebrog.

R* — Ridder af Dannebrog.

DM. — Dannebrogsmænd.

HM. — Hæders-Medaille for Slaget den 2den April 1801.

HHM. — Holmens Hæders-Medaille for 25 Aars tro Tienest

Officerer i den kongelige
Sø-Fleet.

Admiralitets og Commissariats Collegiet.

Deputerede.

His Excellence Hr. Admiral, Baron H. Holsten,
RE* SR* DM. HM.

Contre-Admiral U. A. Schönheyder, C* DM.

General-Krigs-Commissair P. C. Kinck, R* DM.

Admiralitets-Commissair N. Wiborg, R* DM.

General-Adjutant for Sø-Etaten.

Contre-Admiral P. F. Wulff, C* DM.

General-Auditeur.

Höiesterets-Assessor H. J. Roefoed, R* DM.

Officierer i den kongelige Sö-Etat.

Admiral.

Baron *H. Holsten*, RE* SK*
DM. HM. . . . .

Datum
af
Avancement.

$\frac{22}{12}$ 1835.

1ste Militair-Deputeret.

Vice-Admiral.

J. Johansen, SK* DM. . . . .

$\frac{25}{12}$ —

Hs. K. H. Kronprinds *Frederik*

Carl Christian til Danmark,

RE* DM. . . . .

$\frac{22}{5}$ 1840.

Contre-Admiral.

J. P. Stibolt, C* DM. . . . .

$\frac{28}{10}$ 1836.

U. A. Schönheyder, C* DM. . . . .

— —

A. Krieger, C* . . . . .

$\frac{22}{8}$ 1840.

2den Militair-Deputeret, Chef
for 1ste Division,
Chef for 2den Division.

Commandeurer.

C. Wulff, C* DM. . . . .

$\frac{28}{10}$ 1836.

F. Holst, R* . . . . .

— —

J. C. A. Bielke, C* . . . . .

$\frac{26}{2}$ 1840.

C. H. L. Donner, R* . . . . .

$\frac{7}{2}$ —

C. Lütken, R* DM. . . . .

$\frac{22}{6}$ —

H. D. B. Seidelin, C* . . . . .

— —

M. Lütken, R* . . . . .

— —

Kammerherre.

Characteriserede.

Commandeur-Capitainer.

J. W. C. Krieger, R* . . . . .

$\frac{1}{5}$ 1839.

E. Blom, R* . . . . .

$\frac{25}{8}$ 1839.

H. G. Garde, R* . . . . .

$\frac{31}{1}$ 1840.

H. B. Dahlerup, R* . . . . .

$\frac{7}{2}$ —

Kammerjunker. Ridder
Sværd-Ordenen.

Chef for 1ste Div, 4de Com

	Datum af Avancement.	
<i>B. Thomsen, R*</i>	$\frac{22}{6}$ 1840.	Ridder af St. Anna-Ordens 2den Classe med Brillanter.
<i>Seidelin, R*</i>	— —	} Charakteriserede.
<i>F. Wilkens</i>	— —	
Capitainer.		
<i>F. Lütken, R*</i>	$\frac{7}{2}$ 1833.	
<i>Braag</i>	$\frac{17}{3}$ —	
<i>P. Findt, R*</i>	$\frac{25}{1}$ 1834.	
<i>L. L. Harboe</i>	— —	
<i>C. Bodenhoff, R* DM.</i>	— —	
<i>C. Zahrtmann, R* DM.</i>	$\frac{28}{10}$ 1836.	Adjutant hos Hs. M. Kongen. Chef for 2den Div. 1ste Comp. Ridder af den franske Orden pour le merite militaire, Rid- der af St Anna-Ordens 2den Classe, Directeur for Sø- Kart-Archivet, og General- Inspecteur over Sø-Etatens Chronometere.
<i>C. Paludan, R*</i>	— —	Chef for 2den Div. 2det Comp.
<i>A. Paludan, R*</i>	$\frac{16}{9}$ 1838.	— 1ste — 1ste —
<i>Aschehoug, R*</i>	$\frac{1}{5}$ 1839.	— 2den — 4de —
<i>E. Sletting</i>	$\frac{14}{7}$ —	— 2den — 3die —
<i>T. Grove</i>	$\frac{25}{8}$ —	— 1ste — 2det —
<i>Fisker, R*</i>	$\frac{31}{1}$ 1840.	Kammerjunker, Medaillen for ædel Daad, Chef for 2den Div. 8te Comp.
<i>S. Kierulff, R*</i>	$\frac{7}{2}$ —	Ridder af Æres-Legionen, Chef for 2den Div. 6te Comp.
<i>W. Holsteen</i>	$\frac{22}{6}$ —	Chef for 1ste Div. 3die Comp.
<i>A. Graah, R*</i>	— —	} Charakteriserede. Ridder af Isabella den Ka- tholskes amerikanske Orden.
<i>E. Mourier, R*</i>	— —	
<i>G. Schneider</i>	— —	
<i>L. Ellbrecht</i>	— —	
Capitain-Lieutenanter.		
<i>Güdesen</i>	$\frac{29}{4}$ 1832.	
<i>C. Kierulff</i>	$\frac{27}{2}$ 1833.	
<i>C. Walterstorff</i>	$\frac{17}{8}$ —	Kammerjunker.
<i>W. Liebmann</i>	— —	
<i>Langemark</i>	$\frac{25}{4}$ —	

	Datum af Avancement.	
<i>P. C. Simmelkiær</i>	$\frac{25}{1}$ 1834.	
<i>S. A. Bille, R*</i>	— —	Kammerjunker, Ridder af den franske Orden pour le merit militaire.
<i>J. R. Petersen</i>	$\frac{20}{12}$ —	
<i>M. Meyer</i>	— —	
<i>P. W. Tegner, R* DM.</i>	— —	
<i>P. C. Bruun</i>	$\frac{28}{18}$ 1830.	
Baron <i>F. C. Stampe</i>	— —	
<i>M. P. Secher</i>	— —	
<i>H. Fæster</i>	$\frac{25}{8}$ 1839.	
<i>J. A. K. Næser</i>	$\frac{27}{10}$ —	
<i>J. A. Meyer</i>	$\frac{26}{1}$ 1840.	
<i>A. C. Polder, R*</i>	$\frac{31}{1}$ —	Ridder af Æres-Legionen.
<i>C. L. Prösiltus, R*</i>	$\frac{7}{2}$ —	
<i>H. E. Krenckel</i>	$\frac{29}{5}$ —	
<i>M. C. Penick</i>	$\frac{22}{6}$ —	
<i>E. W. Normann</i>	— —	
<i>R. Aschlund</i>	— —	
Baron <i>E. R. F. Dirckinck Holmfeldt</i>	— —	Kammerjunker, Ridder af Ære- Legionen.
<i>C. L. C. Irminger, R* DM.</i>	— —	Kammerjunker, Adjutant hos K. II. Kronprindsen.

Premier-Lieutenanter.

<i>M. N. Suenson</i>	$\frac{25}{12}$ 1830.	Ridder af Æres-Legionen.
<i>E. Suenson</i>	$\frac{29}{5}$ 1831.	Ridder af Æres-Legionen.
<i>J. L. Grove</i>	$\frac{31}{7}$ —	
<i>J. C. Krüger</i>	$\frac{26}{8}$ 1832.	
<i>J. P. F. Wulff</i>	$\frac{17}{3}$ 1833.	Ridder af Æres-Legionen.
<i>C. J. Schmidt</i>	$\frac{25}{4}$ —	
<i>H. Schierbeck, R*</i>	$\frac{17}{11}$ —	
<i>C. N. Wulff</i>	$\frac{9}{3}$ 1834.	
<i>P. W. Flensborg</i>	$\frac{29}{6}$ —	
<i>J. F. G. van Dockum</i>	$\frac{26}{7}$ —	Kammerjunker, Ridder af Ære- Legionen.
<i>C. Krieger</i>	$\frac{24}{8}$ —	
<i>P. C. Holm</i>	$\frac{30}{11}$ —	Ridder af Æres-Legionen.

	Datum af Avancement.	
B. Köbke	$\frac{7}{12}$	1834.
Oxholm	$\frac{20}{12}$	—
C. Thulstrup	$\frac{1}{3}$	1835.
Steenbach	$\frac{13}{9}$	—
O. Donner	$\frac{25}{12}$	—
Paludan	$\frac{28}{10}$	1836.
L. Gottlieb	—	—
H. H. Lemming	—	—
M. Meinertz	$\frac{27}{1}$	1838.
Ipsen	$\frac{27}{5}$	—
S. Feilberg	$\frac{16}{9}$	—
B. Böcker	$\frac{25}{11}$	—
A. Meyer	$\frac{13}{1}$	1839.
E. Tuxen	$\frac{1}{5}$	—
F. Suenson	$\frac{14}{7}$	—
P. Rothe	$\frac{1}{8}$	—
B. Brandt	$\frac{25}{8}$	—
A. Wulff	$\frac{27}{10}$	—
L. F. Sommer	$\frac{26}{1}$	1840.
W. Holst	$\frac{31}{1}$	—
J. Marstrand	$\frac{7}{2}$	—
H. Lütken	$\frac{29}{5}$	—
H. C. Smidth	—	—
H. Möller	$\frac{22}{8}$	—
J. C. Wilkens	—	—
F. A. Schierbeck	—	—
Bielke	—	—
C. Schultz	—	—

Kammerjunker, Ridder af Æres-
Legionen.

Charakteriserede.

Second-Lieutenanter.

J. H. Agerskov	$\frac{19}{8}$	1832.
E. L. Knudsen	$\frac{14}{2}$	1833.
C. C. Tuxen	—	—
E. J. Lehman	$\frac{18}{8}$	—

	Datum af Avancement.
<i>H. H. S. Grove</i>	$\frac{30}{11}$ 1833.
<i>O. W. de Fine Skibsted</i>	— —
<i>H. L. Moe</i>	— —
<i>O. C. Pedersen</i>	$\frac{13}{4}$ 1834.
<i>F. Frölich</i>	$\frac{22}{11}$ —
<i>P. A. Seidelin</i>	$\frac{17}{8}$ —
<i>G. E. Tuxen</i>	$\frac{22}{11}$ —
<i>P. C. Albech</i>	— —
<i>C. F. W. Wrisberg</i>	$\frac{12}{4}$ 1835.
<i>S. Lund</i>	— —
<i>A. Krieger</i>	$\frac{23}{8}$ —
<i>V. Skibsted</i>	— —
<i>H. J. A. Hagen</i>	$\frac{27}{11}$ —
<i>C. F. Hedemann</i>	$\frac{10}{4}$ 1836.
<i>V. H. Kjöbke</i>	— —
<i>S. F. Kinck</i>	$\frac{4}{12}$ —
<i>T. F. Buchwald</i>	$\frac{16}{4}$ —
<i>C. F. Gottlieb</i>	— —
<i>O. A. K. Wilde</i>	$\frac{16}{4}$ 1837.
<i>F. A. Gandil</i>	— —
<i>R. C. M. Bruun</i>	$\frac{20}{8}$ —
<i>G. P. Schönheyder</i>	— —
<i>J. A. R. Hedemann</i>	$\frac{16}{4}$ 1838.
<i>W. C. L. Jacobsen</i>	— —
<i>M. J. Harboe</i>	$\frac{26}{8}$ —
<i>A. J. L. Roepstorff</i>	— —
<i>E. F. Krieger</i>	$\frac{8}{9}$ 1839.
<i>C. A. Obelitz</i>	$\frac{9}{12}$ —
<i>H. A. Hensen</i>	$\frac{11}{4}$ 1840.
<i>C. V. Schönheyder</i>	— —
<i>J. C. Tuxen</i>	$\frac{22}{8}$ —
<i>J. C. Kraft</i>	— —
<i>H. P. Schultz</i>	$\frac{29}{11}$ —
<i>W. Greve Holck</i>	— —

Officierer, der ere udenfor Detaillen.

	Datum af Avancement.	
Intre-Admiral <i>H. Stephansen</i> , SK* DM.	$\frac{20}{12}$ 1834.	Holmens Over-Equipagemester.
— — <i>P. F. Wulff</i> , C*		
DM.	$\frac{22}{64}$ 1840.	Chef for Cadet-Corpsen, General-Adjutant og Jagt-Captain, Kammerherre.
Commandeur <i>A. Schifter</i> , C* DM.	$\frac{9}{11}$ 1839.	Fabrikmester.
Command. Capt. <i>N. H. Tuxen</i> , R*	$\frac{16}{9}$ 1838.	Ved Reberbanen.
— — <i>M. Mühlensteth</i> ,		
R* DM.	$\frac{22}{6}$ 1840.	Commandant i Nyboder.
Captain <i>S. L. Tuxen</i> , R* DM.	$\frac{28}{10}$ 1836.	Ridder af Æres-Legionen, Equipagemester paa Nyholm.
— <i>J. P. Gandil</i> R*	— —	Equipagemester paa Gammelholm.
Capt. Lieut. <i>O. W. Michelsen</i> , R*		
DM.	$\frac{20}{12}$ 1834.	Tøimester.
— — <i>J. F. Braëm</i> , R*	— —	Takkelmester, Medaillen for ædel Daad.

Officierer, der ere à la suite.

Capt. Lieut. Grev <i>H. J. Scheel</i>	$\frac{17}{3}$ 1833.	
— — <i>J. Christmass</i>	$\frac{26}{1}$ 1840.	
— — <i>C. E. van Dockum</i>	$\frac{29}{5}$ —	Kammerjunker, Ridder af Æres-Legionen og af den franske Orden pour le merite militaire, Adjudant hos Generalgouverneuren i Vestindien.
rem. Lieut. <i>E. Raffenberg</i>	$\frac{17}{3}$ 1833.	Kryds-Toldinspecteur.
— — <i>C. G. Muxoll</i>	$\frac{6}{8}$ —	Kryds-Toldcontrolleur.

Officierer paa Vartpenge.

Commandeur <i>T. J. Lütken</i> , R*	$\frac{16}{2}$ 1838.
---	----------------------

Anmærkning.

For ei ideligen at gientage de Ordener og Decorationer, som Officiererne have, er der i det Efterfølgende blot anført en * ved deres Navne, der ere udecorerede; ved da at eftersee Listen paa Officiererne, vil findes hvori disse bestaae.

Officierernes Fordeling ved Divisionerne.

1ste Division.

Contre-Admiral U. A. Schönheyder, * Chef.

Commandeur C. Wulff.*

— F. Holst.*

— C. H. L. Donner.*

— C. Lütken.*

Command.-Capt. J. W. C. Krieger.*

— E. Blom.*

— C. F. Wilkens.

Capitain R. Braag.

— H. C. Bodenhoff.*

Artillerie - Corpset.

Capitain-Lieut. O. W. Michelsen,*
Chef.

Sötöihuus-Lieut. C. Wodrup, DM.
HHM. Töivarter.

— Carlsen, DM. HHM.

— A. A. Smidth, DM. HHM.

Inspections-Officierer.

Premier-Lieut. P. H. Smidth.

Second-Lieut. P. C. Albech.

Matros-Corpset.

Capitain-Lieut. Braëm,* Chef, Takkelmester.

Second-Lieut. E. C. C. Tuxen.

— F. Frölich.

— P. F. Buchwald.

Iste Compagnie.

Capitain F. A. Paludan*, Chef.

Capitain-Lieut. F. W. Liebmann.

— M. Meyer.

— P. W. Tegner.*

Premier-Lieut. E. Suenson.*

— J. P. F. Wulff.*

— H. Steenbach.

— H. Ipsen.

— C. B. Brandt.

— A. C. Schultz.

Second-Lieut. M. J. Harboe.

— J. P. Schultz.

2det Compagnie.

Capitain P. T. Grove, Chef.

Capitain-Lieut. J. R. Petersen.

— P. C. Bruun.

— M. C. Penick.

Premier-Lieut. J. C. Krüger.

— C. B. Köbke.

— J. L. Gottlieb.

— C. A. Meyer.

Second-Lieut. V. Skibsted.

— R. C. M. Bruun.

— G. P. Schönheyder.

— W. C. L. Jacobsen.

— J. C. Kraft.

3die Compagnie.

Capitain D. W. Holsteen, Chef.

Capitain-Lieut. Baron F. C. Stampe.

— A. C. Polder.*

— C. L. Prösilius.*

— E. W. Normann.

— C. L. G. Irminger.*

mier-Lieut. C. *Krieger*.

— P. C. *Holm*.*

— J. O. *Donner*.

— F. *Paludan*.

— E. W. *Holst*.

cond-Lieut. A. *Krieger*.

— H. J. A. *Hagen*.

— C. A. *Obelitz*.

4de Compagnie:

Command. Capit. H. G. *Garde**,
Chef.

Capitain-Lieut. P. C. *Simmelkær*.

— S. A. *Bille*.*

— M. P. *Secher*.

— H. E. *Krenckel*.

Premier-Lieut. J. L. *Grove*.

— C. N. *Wulff*.

— F. *Sommer*.

— C. H. *Möller*.

Second-Lieut. H. *Grove*.

— O. C. *Pedersen*,

— P. A. *Seidelin*,

— C. F. *Hedemann*,

— C. F. *Gottlieb*.

2den Division.

Contre-Admiral A. *Krieger**, Chef.

Commandeur J. C. A. *Bielke*.*

— H. D. B. *Seidelin*.*

— M. *Lütken*.*

Command.-Capt. H. B. *Dahlerup*.*

— H. B. *Thomsen*.*

— J. *Seidelin*.*

Capitain O. F. *Lütken*.*

Capitain J. P. *Findt*.*

— C. L. *Harboe*.

1ste Compagnie.

Capitain C. C. *Zahrtmann**, Chef.

— J. G. *Schneider*.*

Capitain-Lieut. J. *Langemark*:

Premier-Lieut. H. *Schierbeck*.*

— J. F. G. van *Dockum*.*

— H. P. *Rothe*.

— O. H. *Lütken*.

Second-Lieut. A. E. L. *Knudsen*.

— O. A. K. *Wilde*.

— E. F. *Krieger*.

2det Compagnie.

Capitain C. C. *Paludan*, Chef.*

Capitain-Lieut. E. C. *Walterstorff*.

— Baron E. F. R. *Dir-*
ckinck Holmsfeld.*

Premier-Lieut. M. C. *Thulstrup*.

— C. S. *Fëilberg*.

— E. A. *Wulff*.

— A. F. A. *Schierbeck*.

Second-Lieut. H. L. *Moe*.

— F. S. *Kinck*.

— C. V. *Schönheyder*.

3die Compagnie.

Capitain P. E. *Sletting*, Chef.

Capitain-Lieut. H. *Fæster*.

— C. *Aschlund*.

Premier-Lieut. C. M. *Meinertz*.

— N. E. *Tuxen*.

— O. J. *Marstrand*.

Second-Lieut. F. E. J. *Lehmann*.

— G. E. *Tuxen*.

— W. Greve *Holck*.

4de Compagnie. Capitain H. *Aschehoug*, * Chef.— C. L. *Ellbrecht*.Capitain-Lieut. J. A. K. *Næser*.— J. A. *Meyer*.Premier-Lieut. C. J. *Schmidt*.Second-Lieut. A. J. H. *Agerskov*.— O. W. de *Fine Skibsted*.— A. R. *Hedemann*.**5te Compagnie.**Capitain H. *Fisker*, * Chef.— *Graah*, *— K. E. *Mourier*, *Premier-Lieut. H. *Oxholm*, *— A. H. H. *Lemming*.Premier-Lieut. O. F. *Suenson*.— A. *Bielke*.Second-Lieut. S. *Lund*.— V. H. *Købke*.— F. A. *Gandil*.**6te Compagnie.**Capitain S. *Kierulff*, * Chef.Capitain-Lieut. G. *Gödesen*.— A. C. *Kierulff*.Premier-Lieut. M. N. *Suerson*, *— M. B. *Böcher*.— B. J. *Wilkens*.Second-Lieut. C. F. W. *Wrisberg*.— A. J. L. *Roepstorff*.— J. C. *Tuxen*.**Officierer ansatte ved Holmene m. m.**Contreadmiral *Stephansen*, * Over-Equipagemester.Commandeur *Schifter*, * Fabrikmester.Premier-Lieut. J. L. *Grove*, Underfabrikmester.Command.-Capt. N. *Tuxen*, * forestaaer Reberbanen.Premier-Lieut. H. *Schierbeck*, * Assistent.Capitain S. L. *Tuxen*, * Equipagemester paa Nyholm.Capitain J. P. *Gandil*, * Epuipagemester paa Gammelholm.Capitain-Lieut. *Michelsen*, * Tøimester.Capitain-Lieut. *Braëm*, * Takkelmester.Premier-Lieut. N. E. *Tuxen*, Inspecteur ved Dokken (ad interim).**Inspections - Officierer.**

Paa Nyholm.

Premier-Lieut. C. A. *Meyer*.— C. H. *Möller*.Second-Lieut. G. E. *Tuxen*.

Paa Gammelholm.

Premier-Lieut. P. C. *Holm*.*— A. F. *Schierbeck*.

Constructions- og Regulerings-Commissionen.

Vice-Admiral *Johansen*.*Vice-Admiral J. P. *Stibolt*.*Commandeur *Schifter*.*— M. *Lütken*.*Command.-Capt. H. B. *Thomsen*.*Captain S. L. *Tuxen*.*— J. P. *Gandil*.*— *Zahrtmann*.*Captain-Lieut. S. A. *Bille*.*Captain-Lieut. O. W. *Michelsen*.*— J. F. *Braëm*.*Premier-Lieut. J. L. *Grove*.— N. E. *Tuxen*, Au-
scultant.— O. F. *Suenson*, dito.Krigs-Assessor *Suenson*, Commis-
sionsskriver.

Navigations-Directeur.

Commandeur-Captain J. *Seidelin*,* constitueret.

Lector Matheseos.

Professor og Magister Artium C. *Jürgensen*.

Sö - Raart - Archivet.

Captain *Zahrtmann*,* Directeur.Premier-Lieut. H. P. *Rothe*.Second-Lieut. H. J. A. *Hagen*.I. C. *Klingsey*, DM. HHM., Assistent.

Commissionen for de studerende Sö-Officierer.

Commandeur *Schifter*.*Captain-Lieut *Michelsen*.*— *Tegner*.*Lector i Mathem. Prof. C. *Jürgensen*.

Defensions - Commissionen.

Oberst v. *Prangen*, Chef af Ingenieur-Corpset, C * DM.

Oberst-Lieut. P. F. v. *Quaade* af Ingenieur-Corpset, C * DM.

Capitain-Lieut. O. W. *Michelsen*. *

Krigs-Assessor C. F. *Krabbe*, Secretair og Forvalter.

Opdruddingsvæsenet.

Commandeur Greve *Trampe*, R * DM.

Lieut. F. A. *Sommerfeldt*, DM.

Krigsraad H. H. J. *Draskou*, Commissionsskriver, Materialforvalter og Kassærer.

Nyboder.

Commandeur-Capt. *Mühlensteth*, R. * DM. Commandant.

Overkanoneer *Ordtop*, Commandant-Skriver.

Huusbygmester.

Professor og Stadsbygmester *Malling*.

Sö-Etatens Seildugs- og Lærreds-Fabrik.

Adm. Commiss. N. *Wiborg*, * har Overopsigt med samme.

E. R. *Grove*, Polytechniker, Fabrikör.

A. *Larsen*, Regnskabsförer.

Sö-Qvästhuset og Assistentshuset i Kiöbenhavn.

Major E. *Möller*, R. *

Adm. Commiss. N. W. *Wiborg*. *

Stabschirurg B. O. *Winkler*, R. *

Over-Krigscommissair *Albeck*.

} Directenrer.

— *Leschly*, Inspecteur ved Qvästhuset.

krigscommissair C. *Hegedahl*, Forvalter. }
 — H. *Hassert*, Controleur. } ved Assistenthuset.
 ks-Assessor *Harboe*, Fuldmægtig. }

Sö - Etatens Hospital i Nyboder.

ntre-Admiral U. A. *Schönheyder*. * }
 mmand.-Capt. *Mühlensteth*. * } Directeurer.
 m. Com. N. *Wiborg*. * }
 bschirurg B. O. *Winckler*. * }
 erkrigscommissair P. K. *Krogh*, Inspecteur.
 A. *Riis*, Præst.
 M. *Knudsen*, Oeconomus.

Sö - Etatens Læger.

O. *Winckler*, R *, Overlæge og Stabschirurg, Rang med Comd.-Capt.

Ved 1ste Division.

W. *Mansa*, Divisions-Chirurg.
 O. *Sommerfeldt*, M. D. Reservechirurg, Divisions-Chirurgs Charaeteer.
 L. *Seidelin*. }
 Drachmann. } Underchirurger, Rang med Reserve-Chirurger.

Ved 2den Division.

O. *Winckler*,* Stabs- og Divisions-Chirurg.
 C. *Müllertz*, Reserve-Chirurg.
 C. *Krieger*, Underchirurg, Rang med Reserve-Chirurger.
 E. *Holm*, do.

Holmens Kirke.

Adm. Commiss. N. *Wiborg*. * }
 ustitsraad *Halkiær*. } Kirkeværger.
 rtekrammer J. *Hansen*. }
 K. *Holm*, R * DM., Sognepræst og Provst.
 M. *Münter*, R* DM. Hofprædikant, Dr. Theol., 1ste residerende Capellan.
 A. *Riis*, 2den resid. Capellan.

E. E. Gottlieb, 1ste Catechet.
C. Kierrumgaard, 2den Catechet.
H. Glahn, 3die Catechet.
J. F. Johansen, Klokker.
Professor R. Bay, Cantor.
C. Raven, Succentor.
C. Rauch, Organist.
N. Gerdzen, Overgraver.
J. Trulsen, Undergraver.

Commissionen for Sö - Etatens Drengeskoler.

Contre-Admiral A. Krieger. *
Commandeur H. D. B. Seidelin. *
Command. Capt. E. Blom. *
 — — **M. C. Mühlensteth**. *
 — — **H. G. Garde**. *
Justitsraad Halkiær.
Provst A. K. Holm. *

Commissionen for Pigeskolerne.

Commandanten i Nyboder.
De Herrer Præster ved Holmens Kirke.

Proviant - Gaarden.

Overkrigscommissair S. P. Nyeland.

Fæstningen Christiansö.

Capitain A. G. Ellbrecht, Commandant.
Premier-Lieut. P. W. Flensburg.
 — **Dam**, af Armeen.
 — — — **Garnisons-Auditeur**.
Sö-Krigscommissair C. F. Nissen, Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter.
Cand. Med. & Chirurg. L. Hasse, Chirurg.

Borgen, Præst.

and. Theol. J. F. *Carstensen*, Kirkesanger og Skolelærer.

Quarantainen paa Ryholm.

Capitain-Lieutenant *Schumacher*, Commandant.

Rongelig Jagt - Capitain.

Contre-Admiral P. F. *Wulff*, * General-Adjutant &c.

Adjutant hos Hs. Majestæt Kongen.

Capitain *Zahrtmann*. *

Overlots i Siællands District.

Commandeur E. *Wulff*. *

Indrulleringsvæsenet.

Oberst J. N. v. *Abrahamson*, C.* DM., Ridder af flere Ordener, General-Krigscommissair for Danmark.

Oberst J. A. U. v. *Salchow*, C.* DM., General-Krigscommissair for Hertugdømmerne.

Indrullerings - Chefer.

Siællands District: Commandeur A. *Gerner*.

Laalands, Falsters og Möens District: Capitain F. A. *Wulff*.

Fyens District: Commandeur-Capitain K. *Linde*, R.* DM.

Jydske District: Command.-Capit. J. J. *Paludan*, R.*

Slesvigske District: Capitain G. *Varendorff*, E.*

Holsteenske District: Command.-Capit *Raaslöf*, R.*

Capitain J. P. *Bluhme*, Subalterne-Officier i Jydske District.

Mynster - Skrivere.

Siællandske District: Sö-Krigscommissair A. F. *Peterzen*.

Laalands, Falsters og Möens District: Sö-Krigscommissair *Rathie*.

Fyens District: Sö-Krigscommissair *Bülow*.

Jydske District: Sö-Krigscommissair *Grotschilling*.

Slesvigske District: Sö-Krigscommissair *Kierksteen*.

Holsteenske District: Sö-Krigscommissair S. B. *Brodarsen*.

Sö- og Land-Krigs-Commissairer.

- 1ste Siællandske District: General-Krigscommissair *F. E. Frisch.*
 2det Siællandske District: General-Krigscommissair *P. O. v. Rosenörn, R.**
 Fyens og Langelands District: General-Krigscommissair *H. C. v. Riegels, R.**
 1ste Jydske District: Major *v. Fibiger, R.**
 2det Jydske District: Oberst-Lient. *D. W. v. Hegermann, R.* DM.*
 3die Jydske District: Major *F. Toxværdt v. Printzen.*
 1ste Slesvig-Holsteenske District: Kammerherre *S. v. Stemann.*
 2det — — — Kammerherre *L. Baron v. Liliencron,* (R.* DM. FÆL.).*
 3die — — — General-Krigscommissair Greve *A. af Moltke.*

Söcadet-Corpset.

Contre-Admiral *P. F. Wulff,** Chef.

Subalterne-Officierer.

- Capitain *C. Paludán.**
 Capitain-Lieut. *J. R. Petersen.*
 — *C. L. Prösilius.**
 Premier-Lieut. *H. Ipsen.*

Lærere.

- Capitain-Lieut. *P. W. Tegner,**
 Premier-Lieut. *N. E. Tuxen,*
 — *Marstrand.* } i *Mathematik og Navigation.*
 Capitain-Lieut. *Michelsen,** i *Artillerie.*
 Professor *Forckhammer,** i *Chemie og Physik.*
 Cand. Phil. *Zahrtmann,* i *Dansk, Historie og Geographie.*
 Assessor *S. Drewsen,* i *Moral og Retslære.*

Professor *Abrahams*, }
 Hr. *Friis*, } i Fransk.
 Kammerraad *Rosing*, }
 Krigsassessor *Viinholdt*, } i Engelsk.
 Second-Lieut. O. C. *Pedersen*, i Regning, Calligraphie, Landtonings-
 og Militair-Tegning.
 Krigs-Assessor *Schow*, i Frihaandstegning.
 Cand. Theol. *Scheller*, i Christendom.
 Lieutenant P. M. *Staal*, DM. H. H. T., i Fægtning, Gymnastik og
 Svømning.
 Hr. P. *Larcher*, i Dands.

Assessor *Drewsen*, Auditeur og Regnskabsfører.

Hr. J. J. *Zahlmann*, Læge.

Olsen, Inspecteur og Bibliothekar.

Cadetter.

1. H. C. <i>Colsmann</i> .	} Under- Officierer	18. J. C. <i>Brink-Seidelin</i> .
2. T. W. <i>Pedersen</i> .		19. C. C. <i>Bohn</i> .
3. J. S. E. <i>Albeck</i> .		20. A. <i>Grove</i> .
4. E. P. C. <i>Groth</i> .		21. A. B. <i>Rothe</i> .
5. C. F. G. <i>Wrisberg</i> .		22. G. <i>Giödesen</i> .
6. E. <i>Duntzfelt</i> .		23. N. F. <i>Ravn</i> .
7. D. R. <i>Braag</i> .		24. F. W. W. <i>Lüders</i> .
8. A. F. <i>Ulrich</i> .		25. H. G. F. <i>Garde</i> .
9. F. E. A. E. <i>Lund</i> .		26. C. P. <i>Prösilius</i> .
10. C. J. F. <i>Michelsen</i> .		27. J. S. <i>Meldal</i> .
12. L. F. <i>Schmidt</i> .		28. L. C. <i>Braag</i> .
12. L. <i>Skibsted</i> .		29. V. <i>Falbe</i> .
13. J. H. E. <i>Herforth</i> .		30. W. <i>Michelsen</i> .
14. O. C. <i>Hammer</i> .		31. M. A. C. B. <i>Wulff</i> .
15. H. F. M. <i>Agerskov</i> .	32. J. <i>Schoustrup</i> .	
16. J. A. <i>Garde</i> .	33. C. L. T. <i>Janssen</i> .	
17. H. J. V. <i>Rambusch</i> .	34. M. P. W. <i>Tegner</i> .	

Sö-Etatens Justitsvæsen.

General-Auditeur. Conferentsraad og Høiesterets-Assessor H. J. *Koefoed*, R.* DM.

Over-Auditeur. Justitsraad E. *Stiernholm*.

Auditeur. Over-Auditeur E. R. P. *Esskildsen*.

Sökrigs-Procureur. Justitsraad og Høiesterets-Advocat P. G. H. *L. Salicath*.

Collegiets og Holmens Contoirer.

Admiralitets- eller 1ste Departemens-Contoir.

Justitsraad E. *Stiernholm*, Chef.

Krigs-Assessor C. F. de *Fine Skibsted*, Fuldmægtig.

P. H. *Halling*, Copist.

E. F. S. *Fanøe*, do.

Commissariats- eller 2^{det} Departemens-Contoir.

Justitsraad H. L. *Herlöv*, Chef.

Krigs-Assessor J. C. *Juel*, Fuldmægtig.

— G. *Lipke*, surnummerair Fuldmægtig.

P. *Jensen*, Copist.

Divisionernes- eller 3^{die} Departemens-Contoir.

Justitsraad J. N. *Halkiær*, Chef.

Krigs-Assessor J. C. N. *Knorr*.

— J. *Jacobsen*. } Fuldmægtige.

Krigscancellie-Secretair L. F. *Bondrup*.

A. *Jerndorff*.

L. *Esskildsen*.

C. W. *Wellmann*.

F. *Bisserup*. } Copister.

Bogholder- og Archiv-Contoir.

Justitsraad T. C. *Tilge*, Chef.

Krigs-Assessor D. C. *le Maire*.

— C. B. *Velskov*. } Fuldmægtige

Krigs-Assessor M. C. *Bierager*,
 Krigs-Cancellie-Secretair P. *Lassen*.
 W. *Aagesen*. } Copister.

Revisions- og Contra-Beregnings-Contoir.

Krigsraad J. H. *Gede*, R.* DM., Chef.
 Krigs-Assessor H. C. *Hansgaard*,
 — C. F. *Krabbe*. } Fuldmægtige.
 — R. *Nørregaard*. }
 C. *Westergaard*. }
 F. *Rist*. } Copister.
 F. *Gradmann*. }
 F. *Anker*. }
 R. *Petersen*. }
 F. *Gede*. }

Casserer-Contoiret.

Krigs-Assessor C. B. *Velschow*, constitueret Chef.

Equipage- og Commando-Contoiret.

Krigsraad P. A. *Börjesen*, R.* Chef.
 Krigs-Assessor J. *Lind*,
 P. G. *Börjesen*. } Fuldmægtige.
 U. *Lang*. }
 N. *Pagh*. } Copister.

Inventarie-Contoiret.

— — —, Chef.
 Krigs-Assessor J. L. *Möller*.
 G. C. *Nicolaisen*. } Fuldmægtige.
 G. *Leinfelder*, Copist.

Veier-Contoiret.

Krigsraad H. A. *Seerup*, Chef.
 J. L. F. *Licht*, Fuldmægtig.

Hovedmagazins-Contoiret.

Krigsraad D. C. *Wibe*, Chef.

F. *Wæssing*.

Krigsassessor J. *Seerup*.

J. S. *Knub*, Copist.

} Fuldmægtige.

Ege- og Fyrretömmers Material-Contoir.

Krigsraad F. S. *Block*, Chef.

L. P. *Nicolaisen*.

J. F. *Sebbelow*.

H. F. *Lauritzen*, Copist.

} Fuldmægtige.

Takelage-Contoir.

Krigsraad P. *Lindorff*, Chef.

P. *Taulow*, Fuldmægtig.

Mestere ved de Kongelige Værfter.

M. B. *Kolbye*, R* DM., HHM. Conducteur, Pælebukker- og Rapertmagermester.

M. H. *Grönsund*, DM. HHM. Mester ved Flaadens Reparation og Dokken.

G. C. *Hummel*, DM. HHM. Rebslagermester.

M. *Alstrup*, DM. HHM. Dreiermester.

H. *Albrechtsen*, DM. HHM. Kleinsmedmester.

P. *Berg*, DM. Seilmagermester.

D. *Funch*, DM. HHM. Skibsbygmester.

P. C. *Ibsen*, Mastemagermester.

H. W. *Lind*, Snedker og Stolemagermester.

J. C. *Fugelsang*, Underskibsbygmester.

C. *Hendrichsen*, DM. HHM. Constructeur.

J. C. *Hansen*, Under-Constructeur.

A. T. *Petersen*, DM. HHM. karakteriseret Underskibsbygmester.

H. J. *Richter*, DM. HHM. karakteriseret Baadebygmester.

Liste over Flaaden.

Linieskibe.

<i>Dronning Maria</i>	84	Kanoner.
<i>Valdemar</i>	84	do.
<i>Frederik den 6te</i>	84	do.
<i>Nielskiold</i>	84	do.
<i>Christian den 8de</i>	84	do.
<i>Danmark</i>	66	do.
<i>Phoenix</i>		sløiset til Blokskib.

Fregatter.

<i>Thetis</i>	48	do.
<i>Freia</i>	46	do.
<i>Javfruen</i>	46	do.
<i>Rota</i>	46	do.
<i>Bellona</i>	40	do. paa et Togt rundt Cap Horn.
<i>Nymphen</i>	40	do.
<i>Sylla</i>	40	do.

Corvetter.

<i>Galathea</i>	26	do.
<i>Naiaden</i>	20	do.
<i>Diana</i>	20	do.
<i>Flora</i>	20	do.

Brigger.

<i>St. Thomas</i>	16	do.
<i>St. Jan</i>	12	do.
<i>Alart</i>	12	do.
<i>St. Croix</i>	12	do. i Vestindien.
<i>Mercurius</i>	12	do. i Vestindien.

Skonnerter.

<i>Elben</i>	8	do.
------------------------	---	-----

Avancement, Forflyttelse, Afgang, etc.

3. Novbr. er Garnisonsauditeuren paa Christiansø, Overauditeur Gether allernaadigst udnævnt til Byfoged i Ners og Herredsfoged i Syndre-Herred paa Bornholm.

14. Novbr. har Collegiet antaget Cand. Theol. C. W. Knudsen til Lærer ved Sø-Statens Drengeskole, i Anledning af Overlærer Topsoes Befordring.

29. Novbr. ere Cadet-Underofficererne Johan Philip Schulz og Waldemar Grev Goldt avancerede til Second-Lieutenanter.

30. Novbr. er Sec. Lieut. Buchwald ansat som Inspections-Officier ved Tattelvæsenet og Sec. Lieutn. Seidelin afskaart fra Inspectionstjenesten ved Sø-Artilleriet.

14. Decbr. er det bevilget afstediget Capitain S. von Scholten, Toldinspecteur paa St. Croix, at bære den for Capitainer i Sø-Staten reglementerede Uniform.

21. Decbr. er Commandeur C. Lütken efter Ansøgning i Raade entlediget fra at være Deputeret i Admiralitets og Commisariats-Collegiet.

20. Decbr. er Etatsraad Jürgensen efter Ansøgning meddeelt Afsted i Raade fra sit Embede som Sportelcasferer for Sø-Staten, med Pension fra 1. Januar 1841.

20. Decbr. er Fuldmægtig i Sø-Statens 3. Dep. Contoir, Krigsassesfor U. S. Petersen udnævnt til Monsterriver i Sjelands Indrullerings-District.

31. Decbr. har Collegiet constitueret Krigsassesfor Chr. B. Velschou som Sportelcasferer ved Sø-Staten fra 1. Januar 1841. Ifølge Forordning af 8. Juli 1840 optages i Kasfererens fremtidige Dvitteringer den Bestemmelse, at Dvitteringen, for at være bindende for Kasen, skal strax forevises Kasfecontrolleuren og af ham paategnes at være observeret. Kasfecontrolleuren er nu Etatsraad Gede.

Fra 1. Januar 1841 stee følgende Omflytninger ved Inspectionstienesten paa Holmene samt Indrulleringen.

Prem. Lieutn. Solst afgaaer fra Nyholm og Prem. Lieutn. Møller ansættes i hans Sted.

Prem. Lieutn. S. Schierbæk afgaaer fra Indrulleringsposten i Apenrade og Prem. Lieut. Solm ansættes; Prem. Lieut. C. N. Wulff afgaaer fra Posten i Korsør, hvor Prem. Lieut. J. van Doekum ansættes; Prem. Lieut. Lemming afgaaer fra Posten i Ålsens, hvor Prem. Lieut. C. Krieger er ansat; Prem. Lieut. Meinertz afgaaer fra Posten i Stubbekjøbing, hvor Prem. Lieut. C. Købke er ansat; Prem. Lieut. Bøcher afgaaer fra Posten i Tøndern, hvor Pr. Lieut. Solst er ansat.

Kongelige Resolutioner, Collegie-Rescripter etc.

10. October er udfærdiget specielt Reglement og Tarter for Lotserierne ved østre og ved vestre Indløb til Svendborg, samt Lotseriet ved Giedserodde.

10. November har Collegiet bifaldet, at en ny Tøllemaskine for Dokken forfærdiges efter en Tegning af Pr. Lieut. N. Tuxen.

12. November har Collegiet approberet at der gøres et Forsøg med, ved Baadebyggerværftet at brie Spante og Vord med Damp.

16. November har Collegiet bestemt, at naar saadanne Ting paa Skandsen af Skibene, der hidtil ere forfærdigede af Kobber, for Fremtiden skulle anskaffes, maae de forfærdiges af Messing.

26. November har Collegiet bestemt, at der 5 Gange, hver anden Kostmaaned, og første Gang d. 5. næste Maaned, vil være at udgive Lammekød med Flæsk til Mandstabet istedetfor Drekød med Flæsk.

1. December udfærdiget Placat angaaende Betalinger, som skulle erlægges af Skibe der indløbe i Præsts Bugt eller Fiord, fra 1. April 1841.

3. December. Kongelig Resolution, at et Dampskib af Træ paa 200 Hestes Kraft og et af Jern paa 80 Hestes Kraft, af Fabrikmesteren Com. Schifter foranstaltes anskaffede i England.

26. December. Kongelig Resolution, at Linieskibet Christian 8de skal medio Mai være udrustet til et 3 Maaneders Togt og Cadetcorvetten rede til at følge det, samt at en Brig paa samme Tid, om ei anderledes befales, skal udrustes til Vestindien.

Dødsfald.

Den — Decbr. Commandeur Donner, Rd. af Dlg., paa en Reise i Sydfland, som han foretog for sit svækkede Helbreds Skyld.

Den 21de Januar Premier-Lieutenant Brandt død i Vestindien af Bryktsyge.

Avancement, Udcommando, Afgang &c.

Under 10de Jan. i Anledning af Commandeur Donners Død ere følgende Dprykkelser skete: Commandeur C. Lütken til Gage; Commandeur-Capitain J. Seidelin til Gagenummer som saadan; Capitain Graah til Compagnichef for 2den Div. 1ste Comp. som Capitain Jahrtmann fratræder; Capitain-Lieutenant Normann til Gagenummer og Premier-Lieutenant Wilckens ligeledes som saadan.

Under 11te Febr. Ved allerhoieste Rescript udtræde følgende Officierer af Marinens Detail og sættes à la suite med extra Gage fra 1ste Marts: Vice-Admiral Johansen, Contre-Admiral Stibolt, Commandeur Holst, Commandeur-Capitain Wilckens, Capitainerne Braag, Sletting og Grove; Capitain-Lieutenanterne Liebmann, Simmelixr, Baron Stampe og Normann. Capitain Graah, som er ansat i civilt Embede, sættes à la suite. Capitain Harboe udtræder af Marinens Detail og ansættes til Commandant i Nyboder. Capitain-Lieutenant Walterstorff udtræder af Marinens Detail og sættes à la suite samt befordres i civilt Embede. Premier-Lieutenant C. Schmidt udtræder af Marinen og er ansat i civilt Embede.

3 Naade entlediges af Marinen med Pension: Commandeur-Capitainerne N. Tuxen og Mühlensteth samt Capitain-Lieutenanterne Gisdesen og Penick. Commandeur Berner erholdt Afsted i Naade med Pension, og til Indrulleringschef i Siæl-lands District udnævnes Commandeur-Capitain J. J. Paludan, og Capitain-Lieutenant N. Kixrulff udnævnes til Chef i det jydste District i Commandeur-Capitain Paludans Sted.

Under 13de Februar har Hs. M. Kongen resolveret aller-naadigst som følger:

Contre-Admiral Schönheider fratræder som Chef af 1ste Division og oprykker i Contre-Admirals Gage. Contre-Admiral Wulff fratræder Posten som Chef for Svacadecorpsset og oprykker i Contre-Admirals Gage.

Commandeur C. Wulff udnævnes til Chef af 1ste Division med reglementeret Gage.

Commandeurerne J. B. Seidelin og M. Lütken oprykke i Commandeurs Gage. Capitain O. S. Lütken udnævnes til Commandeur-Capitain med Gage.

Capitain C. C. Paludan udnævnes for de næstfølgende 3 Aar til Chef for Svacadecorpsset med den reglementerede Gage.

Capitain Mourier udnævnes til Chef for 1ste Divisions 2det Compagnie, Capitain Schneider til Chef for 2den Div. 1ste Comp., Capitain C. Ellbrecht til Chef for 2den Div. 2det Comp., Capitain-Lieutenant Bille udnævnes til Capitain og Chef for 2den Div. 4de Comp. som Capitain Mschehoug fratræder. Capitain-Lieutenant Petersen udnævnes til Capitain og Chef for 2den Div. 5te Comp. som Capitain Sisker fratræder; Alle med det for de yngste Capitainer fastsatte Gehalt.

Capitain-Lieutenant Langemark reserveres Anciennetet som Capitain og overdrages indtil videre Commandoen af 2den Divisions 3die Compagnie.

Capitain-Lieutanterne: Utslund, Baron Dirckinck og Irmingier oprykke, den Første i den for de ældste og de 2 andre i den for de yngste Capitain-Lieutanter reglementerede Gage.

Premier-Lieutanterne M. Suenson, L. Suenson, Grove, Kryger, Rassenberg, P. Wulff, Muxoll, S. Schierbeck, C. Wulff, Slensborg og J. van Doekum udnævnes til Capitain-Lieutanter paa yngst Gage, dog at Sagen bortfalder for Capit.-Lieut. Rassenberg og Muxoll saalænge de staae à la suite og lønnes under Generaltoldkammeret.

De karakteriserede Premier-Lieutanter S. Schierbeck,

Bielle og Schulz oprykkte i Sagenummer. Second-Lieutenanterne Ugerkov, Knudsen, L. C. Tuxen, Lehman, S. Grove og O. de Sine Skibsted udnævnes til Premier-Lieutenanter med Sæge.

Indrulleringschefen i det jydste District, Capitain-Lieutenant Kirxulff, og Capitain-Lieutenant Walterstorff meddeles Capitains Charakter.

Foranstaaende Avancement regnes fra 13de dennes, men Sæge fra 1ste Marts næstkommende.

De Officierer, som nu udtræde af Detaillen, fritages for Vagt- og Divisionstjeneste.

Under samme Dato er Contoirchef Justitsraad Salkixr udnævnt til Ridder af Dannebrog-Ordenens 4de Klasse; Overkrigscommisair Krogh entlediget i Raade og med Pension fra hans Embede som Inspecteur ved Sø-Statens Hospital; Volonteurerne H. Rasmussen og P. Sørensen udnævnte til Copister ved Holmens Contoirer.

I Anledning af den indtrædende Reduction ved Sø-Statens civile Departement ere følgende Embedsmænd og Betiente entledigede i Raade og med Pension: Contoircheferne, Justitsraad Salkixr og Justitsraad Stiernholm, Fuldmægtigerne Krigsassessor Le Maire, Krigsassessorerne Jacobsen og Lipke samt Copisterne Krigscancelliesecretair Lassen og Halling. Endvidere ved Holmens Contoirer: Sommerforvalter Krigsraad Bloch, Taktelostftriver Krigsraad Lindorff, Fuldmægtigerne Thaulow, Licht, Wæssing, L. P. Nicolaisen, Sebbelow og G. C. Nicolaisen samt Copisterne Lauritsen og Leinfelder.

Ved 2den Division skeer følgende Omflytning ved Compagnierne: Capitain-Lieutenant Uchlund overgaaer til 5te Comp., Capit.-Lieut. S. Schierbeck til 2det Comp., Capit.-Lieut. Slensborg til 3die Comp., Premier-Lieut. O. Suenson og Second-Lieut. Købke til 4de Comp.; Premier-Lieutenanterne Rothe og Marstrand og Second-Lieut. W. Schönheyder og J. Tuxen til 1ste Compagnie.

Under 21de Febr. er Indrulleringschef og Overlots Capitain Vahrendorff meddeelt Commandeur-Capitains Charakter og Capitain-Lieutenant Greve Scheel efter Ansøgning meddeelt Afsted i Raade af Marinen med Capitains Charakter.

Under 24de Febr. ere Capitain-Lieutanterne Gisdesen, Liebmann og Simmelkær meddeelte Capitains Charakter og Premier-Lieutenant C. Schmidt meddeelt Afsted som Capitain-Lieutenant.

Forflyttede fra 2den til 1ste Division ere Commandeur S. D. B. Seidelin, Commandeur-Capitain Thomsen og Capitain Sifker.

Ved Rescript af 19de Febr. har Hs. M. Kongen allernaadigst approberet Nedsættelsen af en Commission til at udarbejde Udkast til en ny Organisationsplan for det faste Mandstab. Til Medlemmer heraf ere udnævnte: Contre-Admiral Krieger, Commandeur C. Lütken, Command.-Capit. Garde og Dahlerup, Capit. Bodenhoff og Tuxen, Capit.-Lieut. Michelsen, Bræm og Grove, Secretair er Krigsassessor Suenfson.

Udcommandoerne for iaar ere:

Som Chef for Linieskibet Christian den 8de: Commandeur C. Lütken; Cadetskibet Corvetten Flora: Capitain Sindt; Briggen Mart til den vestindiske Station: Capitain Langemark; Vagtskibet i Sundet, Corvetten Diana: Capitain-Lieut. Bruun; Vagtskibet paa Elben, Skonnerten Elben: Capitain-Lieut. Secher; Vagtskibsposten i Store Bælt: Capitain-Lieut. Sæster; Vagtskibsposten paa Batteriet Trekroner: Capitain-Lieut. Næser.

Som subalterne Officierer ere commanderede: Premier-Lieut. Krieger til Batteriet Trekroner; Premier-Lieut. Gottlieb til Vagtskibet i Storebælt; Premier-Lieutanterne L. Wulff og Bielle til Vagtskibet ved Altona; og til Vagtskibet i Sundet, Corvetten Diana, Premier-Lieut. Meinerts og S. Grove samt Second-Lieut. Sagen og Greve Sold.

Til Søopmaalingerne iaar med Everten Catharina Rebekka: Premier-Lieut. Bøcher.

I Anledning af, at Vice-Admiral Johansen og Contre-Admiral Stibolt udtræde af Constructions- og Regulerings-Commissionen, er Contre-Admiral Krieger tillagt Ordre at indtræde i bemeldte Commission, hvorhos han udtræder af Commissionen for Sø-Statens Drengestoler, i hvilken sidstnævnte Commission Commandeur Seidelin oprykker til 1ste Medlem og Commandeur-Capitain O. S. Lütken indtræder som yngste Medlem.

Under 25de Februar er Capitain-Lieutenant Tegner efter Ansøgning entlediget fra sin Post som første Lærer i Navigation og Mathematik ved Søcadetcorpsen, naar den nu forestaaende Officiers-Examen er tilendebragt, da Premier-Lieut. N. L. Tuxen tiltræder fornævnte Post.

Endvidere er under 11te Januar Commandeur Bielle beordret til at møde ved paakommende Ildbrand her i Staden, i Commandeur Holsts Sted.

Under 24de s. M. er det tilladt nuv. Capitain-Lieutenant Muxoll endnu i eet Aar at bestyre den ham hidtil underlagte Afdeling af Krydstoldvæsenet.

Under 18de Februar er Capitain-Lieutenant Schierbeck beordret til at forrette Tjeneste som Inspections-Officier ved Holmens Reberbane.

R Kongelige Resolutioner, Collegii Rescripter &c.

Ved allerhøieste Rescript af 19de Januar har S. M. Kongen allernaadigst bevilget Sagetillæg for efterfølgende Classer: Commandeurcapitainer 200 Rbd. aarlig; det halve Antal Capitainer, nemlig de 8 ældste i Classen 150 Rbd., og det halve Antal Capitainlieutanter, eller de 12 ældste i Classen 160 Rbd. Alle fra 1ste Januar d. N. at regne.

Endvidere bifaldes allernaadigst, at paa Sagerementet opføres ethvert Gehalt med det samlede Beløb, dog at Alt, hvad Enkelte nyde mere, end det Reglementerede, opføres som personligt Tillæg, der ved Avancement til høiere Gage ophører som saadant. De hidtil brugte Venævnelser af Qvarteer- og Oppasser-

penge bortfalde, som Folge heraf, i Fremtiden ved Officierernes Lønning og Enhvers Gehalt opføres paa Reglementet som fast Gage. Ordonnantsgodtgjørelsen anvises som hidtil.

En Commandeurcapitains Gage er saaledes 1500 Rbd. aarlig; det halve Antal af Capitainsclassen (de ældste) 1200 Rbd., Resten 1040 Rbd.; det halve Antal af Capitainlieutenantsclassen (de ældste) 800 Rbd., Resten 640 Rbd. aarlig.

Under 11te Februar har Hs. M. Kongen allernaadigst resolveret, at en Reduction i Officieretaten skal finde Sted, saaledes at omtrent $\frac{1}{10}$ af det hele Antal, eller 13 i det Hele, inddrages; nemlig 1 Commandeurcapitain, 2 Capitainer, 2 Capitainlieutenanter, 4 Premier- og 4 Second-Lieutenanter. Herefter vil Søstaten komme til at bestaae af:

- 1 Vice-Admiral, med eller uden Admirals Charakter.
- 2 Contre-Admiraler, hvoraf den ene med eller uden Vice-Admirals Charakter.
- 2 Commandeurer, med Division.
- 4 dito uden Division.
- 7 Commandeurcapitainer.
- 14 Capitainer.
- 22 Capitainlieutenanter.
- 36 Premierlieutenanter.
- 36 Secondlieutenanter.

„Som Regler for Avancementet bestemmes, at ved ethvert Avancement fra Premierlieutenant til Capitainlieutenant bør Admiralitets- og Commissariats-Collegium, i dets allerunderdanigste Forestilling desangaaende, udtrykkeligen anføre, hvorvidt den Officier der staaer for Tour antages, efter sin tidligere Tjeneste, at ville blive en dygtig Skibschef, og at, naar Collegiet ei anseer ham stiftet til at blive det, bør han foreslaaes til at udtræde af Marinen, saasnart den militaire Pensionskasse har Midler til Udredelse af hans Gehalt.“

„Ved Avancement til Capitain bør desuden Enhver, som dertil indstilles, have gjort et eller flere Togter som Chef eller

Næstcommanderende, saaledes at Collegiet med Bestemthed kan yttre sig over den Paagiældendes Dygtighed til at føre Stib. Skulde en saadan, om hvilken Collegiet ei troer at have ovenmeldte Sikkerhed, ved indtræffende Vacance befinde sig paa Tozt, da reserveres ham Anciennetet indtil efter udført Reise."

"Ved Avancement til Commandeurcapitain eller Commandeur maa Admiralitetet grunde Forslaget paa Overbeviisning om, at de Paagiældende værdigen kunne forestaae de høiere Poster, der ifølge deres Charger kunne vorde dem betroede."

"Avancement til Contre-Admirals Classen skeer iblandt Commandeurer med og uden Division, og uden at være bundet til Ancienneteten."

"De Officierer, der i en Række af Aar have staaet i faste Poster, uden at have havt Leilighed til at kunne fyldestgjøre de oven fordrøde Betingelser for Avancement, maae i Almindelighed ei kunne træde tilbage i Statens Detail, men kun forbeholdes Udgang til at avancere i Characteren med deres Kammerater."

(Af de offentlige Tidender tilføie vi endvidere følgende Forandringer ved det civile Administrationsvæsen.)

Efter foreløbig, i Følge allerhøieste Befaling, skeet Undersøgelse om, hvorvidt Forretningsvæsenet ved Sø-Staten maatte være at simplificere, og Besparelse i den dermed forbundne aarlige Udgift at opnaae, ved Siden af passende Lønning til det nødvendige Contoir-Personale, har S. M. Kongen ved Resolution af 13de Februar, paa Admiralitets-Collegiets allerunderdanigste Forestilling, allernaadigst anordnet følgende Forandringer, der skulle indtræde den 1ste April d. A.

Det tredie Departements-Contoir ved Collegiet inddrages; den derunder henhørende Regnskabs-Detail, vedkommende det i 2 Divisioner inddeelte faste Mandstab, overdrages til 2 særskilte Betsiente med 1 Assistent; de flere under dette Contoir henhørende Forretninger fordeles til Collegiets andre Contoirer. Den aarlige Lønnings-Udgift m. v. formindstes derved med omtrent 2700 Rbd.

Af de under Holmens Over-Equipagemester sorterende Con-
 toirer inddrages tre, nemlig: Contoiret for Inventarii-Sagerne,
 hvis væsentlige Forretninger henlægges under Collegiets Revisions-
 Contoir; Contoiret for Sommer-Regnskabsvæsenet og Contoiret for
 Taffelage-Regnskabsvæsenet, hvilke to Contoirers Forretninger
 skulle besorges ved militaire Regnskabsførere med Assistance af 4
 Skrivere og 1 Skriver-Lærling. Den aarlige Lønnings-Udgift
 formindskes derved med omtrent 5000 Rbd.

Dødsfald.

13de August: Premier Lieutenant J. Lehmann død af Bryktsyge, i sit 27de Aars Alder, ombord paa Briggen Mercurius, med hvilken han som Passageer vendte tilbage fra Vestindien, efter et flereaarigt Ophold der for sin Helbreds Skyld. Tilskyndende restitueret, naaede han i bedste Velbefindende Nordsoen, da det raa og kolde Veirlig bragte ham et Uanfald af Blodspytning, som efter faa Dages Sygeleie bortrev ham neppe 24 Timer for Skibets Ankomst til Kiøbenhavn. Talentfuld og af en elskværdig Charakter vakte denne unge Officiers tidlige Tab almindelig Beklagelse iblandt dem der kiendte ham.

— — — Krigsassessor Viinholdt, Lærer i Engelsk ved Søcadetacademiet i henved 30 Aar, ligesom han i samme lange Tidsrum var en yndet Sproglærer i Hovedstadens større og meest anseete Instituter og Skoler. Med ualmindelige Sprogkundskaber og fortroligt Bekiendtskab med maastee alle dannede europæiske Sprogs Litteratur forenede han classisk Dannelselse og Smag.

Avancement, Udcommando, Ansættelse, Afgang &c.

2den Januar er Cand. Chir. Hansen bevilget Reservechirurgs Charakter og Rang, med Tilladelse til, naar han fungerer i Sø-Statens Tjeneste, at bære den for Divisionernes Reservechirurg reglementerede Uniform, med civilt Feltegn af Guld med blaa Silke.

24de Januar er Assistent ved Auktionscontoiret her i Staden, Cand. Jur. P. J. Uldall udnævnt til Garnisonsauditeur ved Fæstningen Christiansø, fra 1ste Febr. d. A. og er det, i sin Tid givne, Tilfagn, om Befordring fra dette Embede efter 3 Aars Forløb, ved samme Resolution hævet.

21de Februar er Reservechirurg Müllerts benaadet med Divisionschirurgs Charakter, dog uden Anciennetet.

28de Februar ere de i Raade og med Pension entledigede Fuldmægtige J. Licht og L. Wæssing allernaadigst forundte Krigsassessors Charakter med Rang i 9de Klasse Nr. 4, og den ligeledes i Raade og med Pension entledigede Copist Sal-

ling forundt Krigscancelliesecretairs Charakter med Rang i 9de Klasse No. 7, dog først fra deres Afgang at regne.

8de Marts er første Fuldmægtig i Revisionscontoiret, Krigsassesfor Hansgaard allernaadigst meddeelt Prædicat af Under-Revisor; Copist Jensen i Commissariatscontoiret entlediget i Raade og med Pension fra 1ste April at regne, med samme Forpligtelse, som de andre ved Reductionen entledigede, at udføre foresaldende Forretninger, enten ved Sø-Staten eller i anden Kongelig Tjeneste, naar de dertil maatte kaldes.

Samme Dato er Copist, Krigsassesfor M. Bierager udnævnt til Fuldmægtig i Bogholdercontoiret og Cancellisten hos General Adjudanten af Sø-Staten tillagt Prædicat af Secretair hos Samme.

10de Marts har Collegiet antaget Copist under Finantsdeputationen M. Boërius til Inspecteur ved Søcadetacademiet fra 1ste April.

16de s. M. er Copist Wellmann overdraget fra 1ste April Rigtighedsholdelsen over Søqvæsthusets Pensionister istedetfor Krigsassesfor Petersen.

21de s. M. er Professor Mag. Art. N. Abrahams ansat som fast Kongelig Lærer i det franske Sprog ved Søcadet-Academiet.

27de s. M. ere Krigsassesforerne C. de Sine Skibsted og J. N. Suenson constituerede som Expeditionssecretairer ved Admiralitetscontoiret, fra 1ste April, og den i Raade og med Pension entledigede Fuldmægtig, Krigsassesfor Lipke constitueret som Secretair ved Constructions- og Reglerings-Commissionen.

29de s. M. ere Copisterne Jerndorff og Lskildsen constituerede som Divisionsquarttermestere i Anledning af Ophævelsen af 3die Departementscontoir.

30te s. M. er Justitsraad Halkjær udnævnt til Medlem af Commissionen for Sø-Statens Pigeskoler.

S. D. er Fuldmægtig, Krigsassesfor Bierager indtil videre antaget til Auctionarius ved Holmen i Anledning af Krigsassesfor Hansgaards Advancement.

4de April er Secondlieutenant Moe avanceret til Premierlieutenant med Gage fra 1ste April; Capitainlieutenant Schumacher meddeelt Capitains Charakter, og Capitainlieutenant Leth forundt en ny Utsked af Marinen som Capitain.

6te s. M. ere de ved Sø-Statens Pigestoler constituerede Lærere, Candidaterne Budtz og Ulgaard ansatte i fornævnte Poster.

15de s. M. er Cand. theol. Garde ansat som Underlærer ved Sø-Statens Drengeskoler i Anledning af forhenværende Lærer Solsts Befordring, og Underlærer L. Bendtsen oprykket til Overlærer.

22de s. M. er Cadet-Underofficier Colsmann avanceret til Secondlieutenant med Gage.

Udcommanderede ere følgende Subalterne:

Med Linieskibet Christian den 8de.

Capitain S. A. Paludan (Næstcommanderende) Capitain Lieutenant Tegner, J. A. Meyer og J. van Doekum Pr. Lieutr. Rothe, Holst, Smidth, Agerflov, O. Skibsted; Sec. Lieutr. Frøhlich, Ulbeck, Lund, A. Krieger, Buchwald, Schulz og Colsmann; som Overstabschirurg: Reservechirurg Thornam, som Skibschirurg: Cand. med. & chir. Solling, og som Underchirurg: Cand. med. & chir. Giorling; som Skibspræst: Cand. theol. Ørsted; som Proviantforvalter: Hr. C. W. Schmidt, og som Skibsecretair: Cand. jur. Samelen.

Cadetsskibet, Corvetten Flora.

Premierlieutenant Donner (Næstcommanderende) og som Lærere for Cadetterne: Capitainlieutenant Prøsslius, Premier. Lieutr. Ipsen og Marstrand, samt Sec. Lieut. Pedersen; Skibschirurg: Cand. chir. P. Scholten; som Proviantforvalter: Copist E. Jones.

Briggen Mart.

Premier Lieutenant Kobbke (Næstcommanderende) Pr. Lieut. Lemming, Secondlieutanter Obelitz, J. Tuxen og Kraft; Chirurg: Cand. med. Giorth; Proviantforvalter A. Lassen.

Endvidere er Capitainlieutenant P. S. Wulff beordret til

at føre det Kongelige Dampskib Kiel, naar det bruges i tilstundende Sommer.

Til Sø-Opmaalingen er under Pr. Lieut. Böcher ansat Sec. Lieut. Wrisberg.

Som Skibschirurger ere ansatte: paa Trekroners Batterie, Reservechirurg Tofft; paa Corvetten Diana, Vagtskib i Sundet, Reservechirurg Hansen; paa Skonnerten Elben ved Altona, Chirurg Dahl. Som Proviantforvaltere ere ansatte: paa Vagtskibet i Sundet Pr. M. Hagesen; paa Batteriet Trekroner, Pr. Ritter; paa Skonnerten Elben, Søkrigscommisair Lorenzen; ved Stationen i Veltet, Krigscancelliesecretair Mariager.

26de April er Opsynsbetient ved Holmen Sifler efter Ansøgning entlediget med Pension, og i hans Sted antaget til Betient Jens Jensen.

2den Mai er Overskibschirurg Thornam allernaadigst meddeelt Reservechirurgs Charakter og Rang, samt Tilladelse til at bære den reglementerede Uniform ic.

15de Mai er, igiennem det Kongl. danske Cancellie, Garnisonspræst paa Fæstningen Christiansø D. Borgen allernaadigst udnævnt til Sognepræst for Svanke og St. Jøns Menigheder paa Bornholm.

S. D. er Stud. Frimann efter Ansøgning entlediget fra sin Post som Lærer ved Sø-Statens Pigeskoler med Pension fra 1ste Juni d. A. at regne.

Fra 1ste Mai d. A. er Capitain Petersen, i Anledning af hans Avancement til Compagniechef, frattraadt sin Post som 1ste subalterne Officier ved Socadecompagniet, i hvilken Capitainlieutenant Prøselius er oprykket, ligesom Premierlieutenant Ipsen er avanceret til 2den subalterne Officier ved bemeldte Compagnie.

6te Juni er Krigsassesfor B. Velschou allernaadigst udnævnt til tillige at være Kassere ved Collegiet, og de constituerede Divisionsquartiermestere A. Jerndorff og L. Eskildsen til Divisionsquartiermestere respective ved 2den og 1ste Division, med Embedsrang under No. 3 i 7de Klasse af Rangforordningen.

9de Juni er 1ste Civildeputeret i det Kongelige Admiralitets

og Commissariats-Collegium, Generalkrigscommissair Kinck allernaadigst tillagt Rang med No. 12 i 2den Classe, og 2den Civildeputeret i bemeldte Collegium, Admiralitetscommissair Wi-borg allernaadigst meddeelt Generalkrigscommissairs Charakter med Rang med No. 12 i 2den Classe.

S. D. er Generalkrigscommissair Falbe allernaadigst forundt en ny Uffted af Marinen som Commandeurcapitain.

S. D. er Cand. med. & Chir. C. C. Petit constitueret som Underchirurg ved 2den Division, i Underchirurg Solms Fraværelse, istedetfor Skibschirurg Siorth, paa samme Vilkaar som denne har været constitueret.

Under 10de Juni have følgende Ordensudnævnelser fundet Sted.

Contre-Admiral Schönheyder benaaded med Dannebrogordenens Storkors; med Dannebrogsmændenes Hæderstegn ere benaadede: Commandeurerne L. Wulff, S. D. B. Seidelin og M. Lütken; med Commandeurskorset: Commandeur C. Lütken og Capitain Zahrtmann; til Riddere af 4de Classe ere udnævnte: Capitainerne Schneider og C. Ellbrecht samt Capitainlieutenant Secher; til Dannebrogsmænd: Ovrgraver ved Holmens Kirke Heerdzen, Overtanonererne Michelsen, Søyer og Lillie, Fyrværker J. P. Rasmusen, og Oplynsmand ved Dampmaskinen Holmgreen.

Samme Dato er Søkrigsprocureuren Justitsraad Salicath allernaadigst udnævnt til Etatsraad.

22de Juni er Capitainlieutenant P. S. Wulff allernaadigst udnævnt til Ridder af Dannebrogordenens 4de Classe.

— — er Capitain Zahrtmann, Adjutant hos Hs. M. Kongen ic. allernaadigst tilladt at anlægge de ham af Hs. M. Kongen af Sverrig og Kongen af Preussen stienkede Ordener, nemlig den svenske Sværdorden og den preussiske røde Drns 2den Classe.

26de Juni er Professor Abrahams antaget som Lærer i det tydske Sprog ved Societetademiet og Premierlieutenant N. L. Tuxen oprykket til 1ste Lærer i Navigation og Mathematik.

6te Juli har Collegiet bifaldet, at Hr. Torck antages til

Lærer i Engelsk ved Sæcadetacademiet i afdøde Krigsskolesfor
Diinholdts Sted.

19de s. M. er Prem. Lieut. C. Meyer commanderet til
Fæstningen Christiansø som Subalternofficier istedetfor Capitain-
lieutenant Flensborg, hvorfor han ved Maanedens Udgang af-
gaaer fra Inspectionstienesten ved Holmen, hvortil Sec. Lieut.
Skibsted ansættes.

2den August er Prem. Lieut. Grove beordret til, med Dæls-
baaden Maagen at foretage nogle Opmaalinger i Kattegattet, og
Pr. Lieut. Moe til at assistere herved.

S. D. er Capitain Bodenhoff beordret at afreise til Lon-
don for at modtage og hidsføre det der byggede Dampskib Egir.
Prem. Lieut. Donner er beordret til at overføre det til bemeldte
Skib fornødne Mandskab herfra til London.

S. D. er Prem. Lieut. Møller beordret til, fra 1ste Sept.
at forrette Tjeneste som 3die subalterne Officier ved Sæcadetcom-
pagniet, til hvilken Tid han afgaaer fra Holmen og Pr. Lieut.
Wilckens tiltræder i hans Sted Inspectionstienesten ved Nyholm.

S. D. har Collegiet beordret Fabrikør ved Sø-Statens Seil-
dugsfabrik L. Grove til at giøre en Reise til England paa et
Par Maaneder, for at staffe sig fuldstændig Kundskab om den
engelske Seildugsfabrikation og tillige tage den i Gothenborg væ-
rende, efter nye Principer anlagte, Seildugsfabrik i Diesyn.

9de Aug. er igiennem det kongl. danske Cancellie, Cand.
theol. C. U. Sparre allernaadigst bestilket til Præst ved Garni-
sonen paa Fæstningen Christiansø.

15de Aug. er Commandeur C. Wulff allernaadigst udnævnt
til Kammerherre.

S. D. ere Cadetunderofficiererne L. P. Groth, S. Albeck,
L. Dunsfeldt, T. V. Pedersen, og C. S. Drisberg avance-
rede til Secondlieutenanter med Gage fra 1ste Setbr. Ved 1ste
Division placeres Sec. Lieut. Groth og Dunsfeldt; de andre
ved 2den Division.

16de s. M. ere Pr. Lieut. N. Tuxen og O. Suenson
udnævnte til Medlemmer af Constructions og Regleringscommis-
sionen med Stemme og Underkrift.

24de s. M. har Collegiet bifaldet, at Elev ved Kunstacademiet Dahl interimistisk er antaget til Tegnelærer ved Societacademiet istedetfor Krigsassessor Schou, der samme Dato er afgaaet fra denne Post.

30te s. M. er Underchirurg L. Holm allernaadigst meddeelt Reservechirurgs Charakter og Rang med den for samme reglementerede Uniform og civilt Felttegn.

S. D. er Secondlieutenant O. C. Pedersen avanceret til Pr. Lieut. med Gage fra 1ste Septbr.

1ste Septbr. er Prem. Lieut. de Sine Skibsted beordret at forrette Tjeneste som Lærer i de mathematiske Videnskaber ved Societacademiet.

14de s. M. er Prem. Lieut. Knudsen, i Anledning af Pr. Lieut. Groves Anvendelse ved Sø-Dybaalingerne, beordret som subalterne Officier paa Bagtskibet i Sundet.

21de s. M. er Cadet J. C. Brinck-Seidelin ester Ansøgning bevilget Afsted fra Societacorpset.

30te s. M. er heelfebaren Constabel af Sø-Artilleriecorpset No. 120, Anthon Albinus Larsen forundt Medailen for ædel Daad, med Tilladelse at bære den i det sædvanlige Vaand, for den roesværdige Iver han har udviist for at redde heelfebaren Matros P. A. Michelsen, som den 9de August d. A. faldt overbord i Rattegattet fra Linieskibet Christian den Sde.

Kongelige Resolutioner, Collegii-Rescripter &c.

9de Januar: Collegii Resolution, hvorefter de ved Divisionerne ansatte Chirurgter skulle, forsaavidt de have Officiers Rang, tilsiges at møde lige med Officiererne, hvor disse møde en corps, og ved Solenniteter, hvortil Officiererne tilsiges, samt at de skulle ester deres Rang deeltage i saadanne Festiviteter, hvortil Marinen gives Udgang.

19de Januar: Kongelig Resolution, hvorved Sommermandsstyrken skal reduceres med 2 Underofficierer, 32 Sommermænd og 15 Lærlinge foruden 78 Individier ved Holmens øvrige Arbeidsfag og Værksteder. Holmens faste Mandstab udenfor Spaandværksfagene reduceres ligeledes med 8 Underofficierer, 123 Arbeids-

mænd, samtlige Matroser og Lærlinge i 1ste Div. 1ste Comp., 4 Vægtere og 15 Dreng, imod at Artilleriecorpset foroges med 2 Undercanonerer, 40 heebefarne og 40 halvbefarne Constabler samt 10 Lærlinge, og Matroscorpset med 2 Baadsmandsmather, 60 heebefarne og 60 halvbefarne Matroser samt 20 Lærlinge. Reductionen skal iværksættes efterhaanden saaledes, at ingen grundet Klage over Næringsløshed blandt Mandstabet opstaaer.

Fra 1ste Januar vil 1ste Divisions 1ste Comp. indgaae. Sergeanten og Løberen spares og det øvrige Mandstab indlemmes i 2det Comp., der saaledes bliver 1ste Comp.; det nuværende 3die Comp. bliver 2det Comp. og Drengcompagniet bliver 3die Compagnie.

19de Januar har Hs. M. Kongen allernaadigst approberet, at i det nærmeste Tidrum af omtrent 10 Aar skal bygges eller sættes i Bygning: 2 Liniestibe, 3 Fregatter, 2 Corvetter, 2 Brigger, og desuden aarligen en Kanonchalup.

S. D. er allernaadigst approberet Ophævelsen af den ældre Indretning ved Cadetacademiet, at nogle af Cadetterne skulle logere paa Academiet, samt at Cadetstibets Dvelsestogt gøres uafbrudt i 13 Uger, istedetfor at det hidtil er steet i 2 Ufdelinger, tilsammen paa 16 Uger.

24de Januar: Kongelig Resolution, at 9 Mand af Divisionerne maae benaades med Holmens Hæderstegn.

3die Mai er det allernaadigst befalet, at Marinens Officerer fra 21de s. M. skulle anlægge og bære følgende Epauletter: Commandeurer, Epauletter med tykke Cantiller, Bladet med broderet Anker med Krone over, og 3 smaa Solvstierner eller Rosetter; Commandeurcapitainer, samme Epauletter, men kun med 2 Solvstierner, og Capitainer, samme Epauletter men uden Stierner; Capitainlieutenanter, Epauletter med tynde Cantiller, Anker med Krone og 3 Solvstierner; Premierlieutenanter samme Epauletter, men kun med 2 Stierner og imellem Nederdelen af det paa Epauletterbladet anbragte Anker og Bladets Yderkant, en halv Stierne eller Rosette, og endelig Secondlieutenanterne samme Epauletter med 2 Stierner eller Rosetter alene, uden den halve nysnævnte.

3die Mai et allernaadigst befalet, at Præliminairexamen ved Sæcadetacademiet for Fremtiden skal afholdes hvert andet Aar strax efter Cadetkibets Spienkomsf, og saa mange af Aspiranterne, som have bestaaet Examen, med Preference af dem, der have bestaaet bedst, admitteres til Academiet; — at Sæcadetcorpset skal vedblive at være reglementeret til 30 Cadettet; men at det maa forøges med 10 Volontairer, der skulle have samme Uniform som Cadetterne, dog kun med eet Knaphul og uden Bærge, ligesom der ikke tilstaaes dem Munderingsstykke for den kongelige Kasses Regning, og — at der for Fremtiden maa istædetfor rund Hat til Skibsuniform reglementeres blaa Klædes Hue med Kofarde og Ankerknap for Cadetterne og lignende Hue med en Guldsnor om dens øverste Deel for Cadetunderofficererne, hvilken Hue ogsaa maa bæres til Rioler, hvor der ikke skal mødes i complet Landuniform, og at der skal reglementeres hvid Ripers Vest for Cadetterne, istædetfor den nu reglementerede hvide Klædes Vest.

17de Mai har S. M. Kongen, efter modtagen allerunderdanigst Betænkning fra den under 15de April f. A. allernaadigst nedsatte Commission til at undersøge Sø-Statens Seil-
dugsfabrik m. v. og Collegiets dærom afgivne allerunderdanigste Forestilling, allernaadigst resolveret: at Sø-Statens Seildugsfabrik skal for det Første i 3—4 Aar forblive i Virksomhed; at der paa de af Allerhøjstsammes Krigskibe, som afgaae til de tropiske Farvande, skal anstilles sammenlignende Forsøg imellem Seil af Dug fra denne Fabrik og fra de bedste engelske Fabrikker, hvor Seildug forfærdiges af Hør; at Udfaldet af disse Forsøg bør afgjøre om Marinens Seilduge skulle vedblive at forfærdiges af Hamp eller Hør; at det efter de Erfaringer, som i Fremtiden erhverves om Fabrikatet fra de forventede Maskinspinderier her i Landet, bliver at afgjøre hvorledes Seildugsfabriken bør indrettes for at dens Producter om muligt kunne blive ligesaa gode og ligesaa billige som de engelske; at saalænge Seildugsfabriken vedvarer, skal den med samme forbundne Lærredsfabrik forblive i Drift; at Fabrikens Obligationsfond 22,000 Rbd., der er afgivet til Finantserne som Depositum, vedbliver at være Marinen forbeholden

indtil endelig Bestemmelse er truffen om Seildugsfabrikens forandrede Indretning eller Ophævelse; at et Udtog af Commissionens Betænkning bliver ved Trykken at bekendtgjøre.

30te Mai er ved allerhøieste Resolution bestemt, at de civile Deputerede i det kongelige Admiralitets- og Commissariats-Collegium skulle anlægge og bære Spauletter med tykke Cantiller og 2 overkryds i Guld broderede Ankere med Krone over i Bladet.

2den Juni har Hs. M. Kongen allernaadigst befalet, at det Jerndampskib, der for Marinen bygges i England, gives Navnet „Egir“.

6te Juni er det ved allerhøieste Resolution allernaadigst befalet, at Socadet-Underofficererne skulle, naar Cadetstibets Togt iaar er endt, anlægge og bære en Secondlieutenants Spaulet paa den høire Skulder, hvad enten de have Officersattest eller ikke.

6te Juli har Collegiet, efter Forslag fra Cadetchefen, bifaldet, at Cadetcorvettens Travaillechalup maa ved Corvettens Desarmering overlades til Academiets Disposition indtil hen paa Efteraaret til Dvælse for Cadetterne.

12te s. M. er udfærdiget specielle Reglementer og Tarter for Lotserierne i Faaborg og paa Odense-Fiord og Canal.

17de s. M. er Stabschirurgen i Sø-Statens tillagt Embedsrang i 5te Klasse No. 3, Divisionschirurgerne i 7de Klasse No. 2 og Reservechirurgerne i 8de Klasse No. 3.

21de s. M. har Collegiet approberet Apyteringstegning til det i England for den danske Marine i Bygning værende Dampskib med Maskineri af 200 Hestes Kraft.

30te s. M. er allernaadigst resolveret, at bemeldte Dampskib skal gives Navnet „Hekla“.

7de August er det ved allerhøieste Resolution bestemt, at den Brig, der bygges paa Nyholm under No. 33, skal gives Navnet „Ornen“.

26de Septbr. er allernaadigst approberet Tegning til Speil og Ornamente for den i Bygning værende Brig „Ornen“, samt til Gallionsfigur for Dampskibet „Hekla“.

Med Circulaire til Divisionerne er bekendtgjort, at Forelæsninger for Statens Officierer ville i denne Vinter blive holdte: af Prof. Sürghsen i Mathematik; af Pr. Lieut. N. Tuxen i technisk Mechanik; af Mag. og Observator Astron. Petersen i Astronomie; af DDr. Prof. Abrahams og Assessor Rosing i Fransk og Engelsk.